

156
THE SPIRIT OF LIFE.

عین الحیات

یعنی

روح القدس کی ذات اور افعال کے بارہ میں
کلام الہی کی شہادت

مصنفہ پادری ای۔ ایچ بکر سیٹھ صاحب ایم۔ اے
مترجمہ

پادری متا را چند صاحب وہلوی
کر سچن نانج سوسائٹی

لاہور

S. P. C. K. LAHORE.

قیمت فی جلد

بارہ سو ۱۰۰۰

فہرست مضامین

صفحہ	مضمون	باب
۱	کلام الہی کی شہادت	۱
۲۵	روح القدس کی اقنویت کے ثبوت میں ..	۲
۳۲	” الوہیت ” ..	۳
۵۵	” کا ابن آدم کو مسیح کرنا ” ..	۴
۶۸	کتاب مقدس روح القدس کے { الہام سے تصنیف ہوئی	۵
۸۵	روح القدس کا آدمیوں کے دلوں { میں تاثیر پیدا کرنا	۶
۱۰۱	روح القدس کا انسانی روح کو از سر نو پیدا کرنا	۷
۱۲۱	” ایمانداروں کو پاکیزگی بخشنا ہے	۸
۱۶۱	” کلام عاقبت میں کس { طرح تکمیل پائے گا۔	۹

عین الحیات

خادمانِ دین یا پرپیٹھ کی تقریری کا گیت

۱۔ اب سے اور اب سے اسے پاک روح
 حب سے اور راحت سے مدد روح
 ۲۔ دلوں میں آگے پاک میسماں
 پہنچی دینداری اور ایمان
 ۳۔ تو دوست تیری بخشش ہے جب
 یہ خاص انعام اللہ کا کب
 ۴۔ منیع اور چشمہ رحمت کا
 تقویت تیری روشن ما
 ۵۔ فضل تیرے گونا گوں
 شمع تو کشت اندرون
 ۶۔ پر رخصا تو فیضیابوں کو
 نا ہوں عالم میں خوش گو
 ۷۔ کجاہ سے اندر دل افروز
 جوش حق جہت کا ہر روز
 ۸۔ امت ضیف اور نا توان
 نہ نفس نہ دنیا نہ شیطان
 ۹۔ اس گشت کے بیچ ہو میرا نور
 تا ہم گمراہوں سے ہو دور
 ۱۰۔ فیض تیرے قوت بخش میں ہم
 تا ہمیں ہو بے خوف و غم
 ۱۱۔ تیرا ہے درود
 عین تیرا ہے درود
 فضل اپنا نازل کر
 کی طرف مائل کر
 دیکھ ہم سے ہم جبران
 ہم کرینگے جبران
 تیرا تشریف شہر امن
 تیرا ہے درود
 کار ہمارے کی پشت
 بچوں خدا کا انگشت
 دینا نصیح زبان
 خدا کے عناوین
 نور اپنا بچہ کر
 ہر رات انگشت کر
 مضبوط کر اور سیراب
 جو ہم پر فتیاب
 مادی اور رہنما
 ہر لغزش اور خطا
 محکم پادری پناہ
 جو لڑاکا عدالت گاہ

عین الحیات

عین الحیات

پہلا باب

کلام الہی کی شہادت

واضح ہو کہ جو تعلق حقائق موجودات کو علم مذہبی سے ہے وہی تعلق کلمات ربانی کو علم الہی سے ہے۔ وہ کلمات کسی طرح دلائل عقلی سے باطل نہیں ہو سکتے۔ وہ ہم کو باہم موافق معلوم ہوں یا مذاقین مگر پھر بھی ان کو تسلیم کرنا واجب ہے۔ یہ متوالہ کسی عالی خیال فاضل کا ہے۔ اس کتاب کے عالی مذاقین کی بخشش میں اسی پر عمل کیا جائیگا۔ پس ہم اول کتاب مفتوحہ کی وہ آیات پیش کریں گے جو روح القدس سے منطبق ہیں۔ مگر بعض کی طرف صرف اشارہ ہی ہوگا اور بعد ازاں جو عقیدہ کلیہ یا سب جامع کا کلام الہی کے موافق روح القدس کے بارے میں ہے اس کا ثبوت پیش کیا جائیگا۔ اور جو آیتیں پیش ہوئی ہوں گی اس ثبوت کی بنیاد ہوں گی۔ اور اس پہلے باب میں یہ آیات صرف نقل کیا جائیں گی مگر ان پر کچھ بحث نہ ہوگی۔ اور ان کی نقل زیادہ تر یہاں لازمہ کے ترتیب وار کی جائیگی۔ اگرچہ ان آیات کا پیش کرنا صرف بنیاد و اساس ہے لیکن پھر بھی ہم چاہتے ہیں کہ اپنے آپ کو اور ناظرین کو بھی یاد دلایں کہ یہ بنیاد اس پاک و جلیل کی ہے جس میں عہد کا صندوق ہے۔ لہذا واجب ہے کہ نہایت احتیاط اور ادب کے ساتھ بنیاد ڈالی جائے۔ جب ہم کتاب مقدس کا مطالعہ کرتے ہیں تو خدا کے حضور حاضر ہوتے ہیں اور یہ بات اس وقت بالخصوص ہر عارف

۱۱۔ برکت اور فرق اور جھگڑوں کا
۱۲۔ بخش دے باب قادر کا اقرار
۱۳۔ اور ابن محبوب کا بھی دیدار
۱۴۔ اب ابن روح قدس کے تین حضرات
۱۵۔ اے رب پاک اُمت پربران

مفید عام پڑھ لایو

آتی ہے جب ہم کتاب مقدس کی ان آیات کا مطالعہ کرتے ہیں جو روح القدس کا جلال اور تاثیر ظاہر کرتی ہیں۔ کیونکہ خداوند نے فرمایا ہے کہ جو کوئی ان باتوں کے حق میں بڑا سکے اسے ہرگز معاف نہ ہو گا نہ اس جہان میں نہ اس جہان میں۔ خدا ہم پر ایسا فضل کرے کہ ہم ان کلمات کو یاد رکھیں اور آیات مذکورہ کے مطالعہ میں نہایت احتیاط کام میں لائیں۔

کتاب عہدِ قدیم اور عہدِ جدید کے فاطرین پر یہ بات اظہارِ امتنان ہے کہ جو حالات ان کتابوں میں عوالم کی پیدائش اور انتظام اور کلیسیا کے بارہ میں مندرج ہیں ان میں ایک ایسے صاحبِ قدرت و جود کی طرف جو عقل و فہم سے بہتر ہے متواتر اشارات پائے جاتے ہیں۔ جو لوگ اس بات کے کہنے کی جرأت کرتے ہیں کہ خدا کی وحدت اس قسم کی ہے کہ اس میں کثرتِ تقدیم نامکن ہے ان کو یہ بیان کرنا چاہئے کہ وہ بے الفہم و جود کون ہے جس کی طرف پیدائش کی کتاب سے لے کر مکاشفات کی کتاب تک متواتر اشارات پائے جاتے ہیں۔ چنانچہ جب اس امر کا اظہار کیا گیا کہ خدا نے ابتدا میں زمین و آسمان کو پیدا کیا اور پہلے دن کے کام سے پہلے زمین و آسمان اور زمین و آسمان کو ساتھ ہی اس امر کا بھی اظہار کیا گیا کہ خدا کی روح پانیوں پر جنبش کرتی تھی جس عبرانی لفظ کا ترجمہ جنبش کرنا ہوا ہے اس کے اصلی معنی سینے کے ہلنے ہیں یہ لفظ اس امر پر دلالت کرتا ہے کہ جس طرح مرغی اپنے انڈے سے جیتی ہے اور اپنی ذاتی حرارت سے ان میں جان ڈالتی ہے اسی طرح روح القدس بھی تمام دنیا کے لئے ابتدا سے موجبِ حیات ہے۔ اور کتاب مقدس میں ایسی آیات بھی موجود ہیں جن سے واضح ہوتا ہے کہ دنیا کی بنیاد سے پہلے بھی روح القدس نے اور عالم بنائے اور ان کی ذوی العقول مخلوقات کو حیات بخشی۔ چنانچہ ایک نہایت پُرانی الہامی کتاب میں نہ صرف ایچو کا یہ قول درج ہے کہ خدا کی

لہنتی ۱۶ : ۲۲۔ ۲۳۔ ۲۴۔ ۲۵۔ ۲۶۔ ۲۷۔ ۲۸۔ ۲۹۔ ۳۰۔ ۳۱۔ ۳۲۔ ۳۳۔ ۳۴۔ ۳۵۔ ۳۶۔ ۳۷۔ ۳۸۔ ۳۹۔ ۴۰۔ ۴۱۔ ۴۲۔ ۴۳۔ ۴۴۔ ۴۵۔ ۴۶۔ ۴۷۔ ۴۸۔ ۴۹۔ ۵۰۔ ۵۱۔ ۵۲۔ ۵۳۔ ۵۴۔ ۵۵۔ ۵۶۔ ۵۷۔ ۵۸۔ ۵۹۔ ۶۰۔ ۶۱۔ ۶۲۔ ۶۳۔ ۶۴۔ ۶۵۔ ۶۶۔ ۶۷۔ ۶۸۔ ۶۹۔ ۷۰۔ ۷۱۔ ۷۲۔ ۷۳۔ ۷۴۔ ۷۵۔ ۷۶۔ ۷۷۔ ۷۸۔ ۷۹۔ ۸۰۔ ۸۱۔ ۸۲۔ ۸۳۔ ۸۴۔ ۸۵۔ ۸۶۔ ۸۷۔ ۸۸۔ ۸۹۔ ۹۰۔ ۹۱۔ ۹۲۔ ۹۳۔ ۹۴۔ ۹۵۔ ۹۶۔ ۹۷۔ ۹۸۔ ۹۹۔ ۱۰۰۔ ۱۰۱۔ ۱۰۲۔ ۱۰۳۔ ۱۰۴۔ ۱۰۵۔ ۱۰۶۔ ۱۰۷۔ ۱۰۸۔ ۱۰۹۔ ۱۱۰۔ ۱۱۱۔ ۱۱۲۔ ۱۱۳۔ ۱۱۴۔ ۱۱۵۔ ۱۱۶۔ ۱۱۷۔ ۱۱۸۔ ۱۱۹۔ ۱۲۰۔ ۱۲۱۔ ۱۲۲۔ ۱۲۳۔ ۱۲۴۔ ۱۲۵۔ ۱۲۶۔ ۱۲۷۔ ۱۲۸۔ ۱۲۹۔ ۱۳۰۔ ۱۳۱۔ ۱۳۲۔ ۱۳۳۔ ۱۳۴۔ ۱۳۵۔ ۱۳۶۔ ۱۳۷۔ ۱۳۸۔ ۱۳۹۔ ۱۴۰۔ ۱۴۱۔ ۱۴۲۔ ۱۴۳۔ ۱۴۴۔ ۱۴۵۔ ۱۴۶۔ ۱۴۷۔ ۱۴۸۔ ۱۴۹۔ ۱۵۰۔ ۱۵۱۔ ۱۵۲۔ ۱۵۳۔ ۱۵۴۔ ۱۵۵۔ ۱۵۶۔ ۱۵۷۔ ۱۵۸۔ ۱۵۹۔ ۱۶۰۔ ۱۶۱۔ ۱۶۲۔ ۱۶۳۔ ۱۶۴۔ ۱۶۵۔ ۱۶۶۔ ۱۶۷۔ ۱۶۸۔ ۱۶۹۔ ۱۷۰۔ ۱۷۱۔ ۱۷۲۔ ۱۷۳۔ ۱۷۴۔ ۱۷۵۔ ۱۷۶۔ ۱۷۷۔ ۱۷۸۔ ۱۷۹۔ ۱۸۰۔ ۱۸۱۔ ۱۸۲۔ ۱۸۳۔ ۱۸۴۔ ۱۸۵۔ ۱۸۶۔ ۱۸۷۔ ۱۸۸۔ ۱۸۹۔ ۱۹۰۔ ۱۹۱۔ ۱۹۲۔ ۱۹۳۔ ۱۹۴۔ ۱۹۵۔ ۱۹۶۔ ۱۹۷۔ ۱۹۸۔ ۱۹۹۔ ۲۰۰۔ ۲۰۱۔ ۲۰۲۔ ۲۰۳۔ ۲۰۴۔ ۲۰۵۔ ۲۰۶۔ ۲۰۷۔ ۲۰۸۔ ۲۰۹۔ ۲۱۰۔ ۲۱۱۔ ۲۱۲۔ ۲۱۳۔ ۲۱۴۔ ۲۱۵۔ ۲۱۶۔ ۲۱۷۔ ۲۱۸۔ ۲۱۹۔ ۲۲۰۔ ۲۲۱۔ ۲۲۲۔ ۲۲۳۔ ۲۲۴۔ ۲۲۵۔ ۲۲۶۔ ۲۲۷۔ ۲۲۸۔ ۲۲۹۔ ۲۳۰۔ ۲۳۱۔ ۲۳۲۔ ۲۳۳۔ ۲۳۴۔ ۲۳۵۔ ۲۳۶۔ ۲۳۷۔ ۲۳۸۔ ۲۳۹۔ ۲۴۰۔ ۲۴۱۔ ۲۴۲۔ ۲۴۳۔ ۲۴۴۔ ۲۴۵۔ ۲۴۶۔ ۲۴۷۔ ۲۴۸۔ ۲۴۹۔ ۲۵۰۔ ۲۵۱۔ ۲۵۲۔ ۲۵۳۔ ۲۵۴۔ ۲۵۵۔ ۲۵۶۔ ۲۵۷۔ ۲۵۸۔ ۲۵۹۔ ۲۶۰۔ ۲۶۱۔ ۲۶۲۔ ۲۶۳۔ ۲۶۴۔ ۲۶۵۔ ۲۶۶۔ ۲۶۷۔ ۲۶۸۔ ۲۶۹۔ ۲۷۰۔ ۲۷۱۔ ۲۷۲۔ ۲۷۳۔ ۲۷۴۔ ۲۷۵۔ ۲۷۶۔ ۲۷۷۔ ۲۷۸۔ ۲۷۹۔ ۲۸۰۔ ۲۸۱۔ ۲۸۲۔ ۲۸۳۔ ۲۸۴۔ ۲۸۵۔ ۲۸۶۔ ۲۸۷۔ ۲۸۸۔ ۲۸۹۔ ۲۹۰۔ ۲۹۱۔ ۲۹۲۔ ۲۹۳۔ ۲۹۴۔ ۲۹۵۔ ۲۹۶۔ ۲۹۷۔ ۲۹۸۔ ۲۹۹۔ ۳۰۰۔ ۳۰۱۔ ۳۰۲۔ ۳۰۳۔ ۳۰۴۔ ۳۰۵۔ ۳۰۶۔ ۳۰۷۔ ۳۰۸۔ ۳۰۹۔ ۳۱۰۔ ۳۱۱۔ ۳۱۲۔ ۳۱۳۔ ۳۱۴۔ ۳۱۵۔ ۳۱۶۔ ۳۱۷۔ ۳۱۸۔ ۳۱۹۔ ۳۲۰۔ ۳۲۱۔ ۳۲۲۔ ۳۲۳۔ ۳۲۴۔ ۳۲۵۔ ۳۲۶۔ ۳۲۷۔ ۳۲۸۔ ۳۲۹۔ ۳۳۰۔ ۳۳۱۔ ۳۳۲۔ ۳۳۳۔ ۳۳۴۔ ۳۳۵۔ ۳۳۶۔ ۳۳۷۔ ۳۳۸۔ ۳۳۹۔ ۳۴۰۔ ۳۴۱۔ ۳۴۲۔ ۳۴۳۔ ۳۴۴۔ ۳۴۵۔ ۳۴۶۔ ۳۴۷۔ ۳۴۸۔ ۳۴۹۔ ۳۵۰۔ ۳۵۱۔ ۳۵۲۔ ۳۵۳۔ ۳۵۴۔ ۳۵۵۔ ۳۵۶۔ ۳۵۷۔ ۳۵۸۔ ۳۵۹۔ ۳۶۰۔ ۳۶۱۔ ۳۶۲۔ ۳۶۳۔ ۳۶۴۔ ۳۶۵۔ ۳۶۶۔ ۳۶۷۔ ۳۶۸۔ ۳۶۹۔ ۳۷۰۔ ۳۷۱۔ ۳۷۲۔ ۳۷۳۔ ۳۷۴۔ ۳۷۵۔ ۳۷۶۔ ۳۷۷۔ ۳۷۸۔ ۳۷۹۔ ۳۸۰۔ ۳۸۱۔ ۳۸۲۔ ۳۸۳۔ ۳۸۴۔ ۳۸۵۔ ۳۸۶۔ ۳۸۷۔ ۳۸۸۔ ۳۸۹۔ ۳۹۰۔ ۳۹۱۔ ۳۹۲۔ ۳۹۳۔ ۳۹۴۔ ۳۹۵۔ ۳۹۶۔ ۳۹۷۔ ۳۹۸۔ ۳۹۹۔ ۴۰۰۔ ۴۰۱۔ ۴۰۲۔ ۴۰۳۔ ۴۰۴۔ ۴۰۵۔ ۴۰۶۔ ۴۰۷۔ ۴۰۸۔ ۴۰۹۔ ۴۱۰۔ ۴۱۱۔ ۴۱۲۔ ۴۱۳۔ ۴۱۴۔ ۴۱۵۔ ۴۱۶۔ ۴۱۷۔ ۴۱۸۔ ۴۱۹۔ ۴۲۰۔ ۴۲۱۔ ۴۲۲۔ ۴۲۳۔ ۴۲۴۔ ۴۲۵۔ ۴۲۶۔ ۴۲۷۔ ۴۲۸۔ ۴۲۹۔ ۴۳۰۔ ۴۳۱۔ ۴۳۲۔ ۴۳۳۔ ۴۳۴۔ ۴۳۵۔ ۴۳۶۔ ۴۳۷۔ ۴۳۸۔ ۴۳۹۔ ۴۴۰۔ ۴۴۱۔ ۴۴۲۔ ۴۴۳۔ ۴۴۴۔ ۴۴۵۔ ۴۴۶۔ ۴۴۷۔ ۴۴۸۔ ۴۴۹۔ ۴۵۰۔ ۴۵۱۔ ۴۵۲۔ ۴۵۳۔ ۴۵۴۔ ۴۵۵۔ ۴۵۶۔ ۴۵۷۔ ۴۵۸۔ ۴۵۹۔ ۴۶۰۔ ۴۶۱۔ ۴۶۲۔ ۴۶۳۔ ۴۶۴۔ ۴۶۵۔ ۴۶۶۔ ۴۶۷۔ ۴۶۸۔ ۴۶۹۔ ۴۷۰۔ ۴۷۱۔ ۴۷۲۔ ۴۷۳۔ ۴۷۴۔ ۴۷۵۔ ۴۷۶۔ ۴۷۷۔ ۴۷۸۔ ۴۷۹۔ ۴۸۰۔ ۴۸۱۔ ۴۸۲۔ ۴۸۳۔ ۴۸۴۔ ۴۸۵۔ ۴۸۶۔ ۴۸۷۔ ۴۸۸۔ ۴۸۹۔ ۴۹۰۔ ۴۹۱۔ ۴۹۲۔ ۴۹۳۔ ۴۹۴۔ ۴۹۵۔ ۴۹۶۔ ۴۹۷۔ ۴۹۸۔ ۴۹۹۔ ۵۰۰۔ ۵۰۱۔ ۵۰۲۔ ۵۰۳۔ ۵۰۴۔ ۵۰۵۔ ۵۰۶۔ ۵۰۷۔ ۵۰۸۔ ۵۰۹۔ ۵۱۰۔ ۵۱۱۔ ۵۱۲۔ ۵۱۳۔ ۵۱۴۔ ۵۱۵۔ ۵۱۶۔ ۵۱۷۔ ۵۱۸۔ ۵۱۹۔ ۵۲۰۔ ۵۲۱۔ ۵۲۲۔ ۵۲۳۔ ۵۲۴۔ ۵۲۵۔ ۵۲۶۔ ۵۲۷۔ ۵۲۸۔ ۵۲۹۔ ۵۳۰۔ ۵۳۱۔ ۵۳۲۔ ۵۳۳۔ ۵۳۴۔ ۵۳۵۔ ۵۳۶۔ ۵۳۷۔ ۵۳۸۔ ۵۳۹۔ ۵۴۰۔ ۵۴۱۔ ۵۴۲۔ ۵۴۳۔ ۵۴۴۔ ۵۴۵۔ ۵۴۶۔ ۵۴۷۔ ۵۴۸۔ ۵۴۹۔ ۵۵۰۔ ۵۵۱۔ ۵۵۲۔ ۵۵۳۔ ۵۵۴۔ ۵۵۵۔ ۵۵۶۔ ۵۵۷۔ ۵۵۸۔ ۵۵۹۔ ۵۶۰۔ ۵۶۱۔ ۵۶۲۔ ۵۶۳۔ ۵۶۴۔ ۵۶۵۔ ۵۶۶۔ ۵۶۷۔ ۵۶۸۔ ۵۶۹۔ ۵۷۰۔ ۵۷۱۔ ۵۷۲۔ ۵۷۳۔ ۵۷۴۔ ۵۷۵۔ ۵۷۶۔ ۵۷۷۔ ۵۷۸۔ ۵۷۹۔ ۵۸۰۔ ۵۸۱۔ ۵۸۲۔ ۵۸۳۔ ۵۸۴۔ ۵۸۵۔ ۵۸۶۔ ۵۸۷۔ ۵۸۸۔ ۵۸۹۔ ۵۹۰۔ ۵۹۱۔ ۵۹۲۔ ۵۹۳۔ ۵۹۴۔ ۵۹۵۔ ۵۹۶۔ ۵۹۷۔ ۵۹۸۔ ۵۹۹۔ ۶۰۰۔ ۶۰۱۔ ۶۰۲۔ ۶۰۳۔ ۶۰۴۔ ۶۰۵۔ ۶۰۶۔ ۶۰۷۔ ۶۰۸۔ ۶۰۹۔ ۶۱۰۔ ۶۱۱۔ ۶۱۲۔ ۶۱۳۔ ۶۱۴۔ ۶۱۵۔ ۶۱۶۔ ۶۱۷۔ ۶۱۸۔ ۶۱۹۔ ۶۲۰۔ ۶۲۱۔ ۶۲۲۔ ۶۲۳۔ ۶۲۴۔ ۶۲۵۔ ۶۲۶۔ ۶۲۷۔ ۶۲۸۔ ۶۲۹۔ ۶۳۰۔ ۶۳۱۔ ۶۳۲۔ ۶۳۳۔ ۶۳۴۔ ۶۳۵۔ ۶۳۶۔ ۶۳۷۔ ۶۳۸۔ ۶۳۹۔ ۶۴۰۔ ۶۴۱۔ ۶۴۲۔ ۶۴۳۔ ۶۴۴۔ ۶۴۵۔ ۶۴۶۔ ۶۴۷۔ ۶۴۸۔ ۶۴۹۔ ۶۵۰۔ ۶۵۱۔ ۶۵۲۔ ۶۵۳۔ ۶۵۴۔ ۶۵۵۔ ۶۵۶۔ ۶۵۷۔ ۶۵۸۔ ۶۵۹۔ ۶۶۰۔ ۶۶۱۔ ۶۶۲۔ ۶۶۳۔ ۶۶۴۔ ۶۶۵۔ ۶۶۶۔ ۶۶۷۔ ۶۶۸۔ ۶۶۹۔ ۶۷۰۔ ۶۷۱۔ ۶۷۲۔ ۶۷۳۔ ۶۷۴۔ ۶۷۵۔ ۶۷۶۔ ۶۷۷۔ ۶۷۸۔ ۶۷۹۔ ۶۸۰۔ ۶۸۱۔ ۶۸۲۔ ۶۸۳۔ ۶۸۴۔ ۶۸۵۔ ۶۸۶۔ ۶۸۷۔ ۶۸۸۔ ۶۸۹۔ ۶۹۰۔ ۶۹۱۔ ۶۹۲۔ ۶۹۳۔ ۶۹۴۔ ۶۹۵۔ ۶۹۶۔ ۶۹۷۔ ۶۹۸۔ ۶۹۹۔ ۷۰۰۔ ۷۰۱۔ ۷۰۲۔ ۷۰۳۔ ۷۰۴۔ ۷۰۵۔ ۷۰۶۔ ۷۰۷۔ ۷۰۸۔ ۷۰۹۔ ۷۱۰۔ ۷۱۱۔ ۷۱۲۔ ۷۱۳۔ ۷۱۴۔ ۷۱۵۔ ۷۱۶۔ ۷۱۷۔ ۷۱۸۔ ۷۱۹۔ ۷۲۰۔ ۷۲۱۔ ۷۲۲۔ ۷۲۳۔ ۷۲۴۔ ۷۲۵۔ ۷۲۶۔ ۷۲۷۔ ۷۲۸۔ ۷۲۹۔ ۷۳۰۔ ۷۳۱۔ ۷۳۲۔ ۷۳۳۔ ۷۳۴۔ ۷۳۵۔ ۷۳۶۔ ۷۳۷۔ ۷۳۸۔ ۷۳۹۔ ۷۴۰۔ ۷۴۱۔ ۷۴۲۔ ۷۴۳۔ ۷۴۴۔ ۷۴۵۔ ۷۴۶۔ ۷۴۷۔ ۷۴۸۔ ۷۴۹۔ ۷۵۰۔ ۷۵۱۔ ۷۵۲۔ ۷۵۳۔ ۷۵۴۔ ۷۵۵۔ ۷۵۶۔ ۷۵۷۔ ۷۵۸۔ ۷۵۹۔ ۷۶۰۔ ۷۶۱۔ ۷۶۲۔ ۷۶۳۔ ۷۶۴۔ ۷۶۵۔ ۷۶۶۔ ۷۶۷۔ ۷۶۸۔ ۷۶۹۔ ۷۷۰۔ ۷۷۱۔ ۷۷۲۔ ۷۷۳۔ ۷۷۴۔ ۷۷۵۔ ۷۷۶۔ ۷۷۷۔ ۷۷۸۔ ۷۷۹۔ ۷۸۰۔ ۷۸۱۔ ۷۸۲۔ ۷۸۳۔ ۷۸۴۔ ۷۸۵۔ ۷۸۶۔ ۷۸۷۔ ۷۸۸۔ ۷۸۹۔ ۷۹۰۔ ۷۹۱۔ ۷۹۲۔ ۷۹۳۔ ۷۹۴۔ ۷۹۵۔ ۷۹۶۔ ۷۹۷۔ ۷۹۸۔ ۷۹۹۔ ۸۰۰۔ ۸۰۱۔ ۸۰۲۔ ۸۰۳۔ ۸۰۴۔ ۸۰۵۔ ۸۰۶۔ ۸۰۷۔ ۸۰۸۔ ۸۰۹۔ ۸۱۰۔ ۸۱۱۔ ۸۱۲۔ ۸۱۳۔ ۸۱۴۔ ۸۱۵۔ ۸۱۶۔ ۸۱۷۔ ۸۱۸۔ ۸۱۹۔ ۸۲۰۔ ۸۲۱۔ ۸۲۲۔ ۸۲۳۔ ۸۲۴۔ ۸۲۵۔ ۸۲۶۔ ۸۲۷۔ ۸۲۸۔ ۸۲۹۔ ۸۳۰۔ ۸۳۱۔ ۸۳۲۔ ۸۳۳۔ ۸۳۴۔ ۸۳۵۔ ۸۳۶۔ ۸۳۷۔ ۸۳۸۔ ۸۳۹۔ ۸۴۰۔ ۸۴۱۔ ۸۴۲۔ ۸۴۳۔ ۸۴۴۔ ۸۴۵۔ ۸۴۶۔ ۸۴۷۔ ۸۴۸۔ ۸۴۹۔ ۸۵۰۔ ۸۵۱۔ ۸۵۲۔ ۸۵۳۔ ۸۵۴۔ ۸۵۵۔ ۸۵۶۔ ۸۵۷۔ ۸۵۸۔ ۸۵۹۔ ۸۶۰۔ ۸۶۱۔ ۸۶۲۔ ۸۶۳۔ ۸۶۴۔ ۸۶۵۔ ۸۶۶۔ ۸۶۷۔ ۸۶۸۔ ۸۶۹۔ ۸۷۰۔ ۸۷۱۔ ۸۷۲۔ ۸۷۳۔ ۸۷۴۔ ۸۷۵۔ ۸۷۶۔ ۸۷۷۔ ۸۷۸۔ ۸۷۹۔ ۸۸۰۔ ۸۸۱۔ ۸۸۲۔ ۸۸۳۔ ۸۸۴۔ ۸۸۵۔ ۸۸۶۔ ۸۸۷۔ ۸۸۸۔ ۸۸۹۔ ۸۹۰۔ ۸۹۱۔ ۸۹۲۔ ۸۹۳۔ ۸۹۴۔ ۸۹۵۔ ۸۹۶۔ ۸۹۷۔ ۸۹۸۔ ۸۹۹۔ ۹۰۰۔ ۹۰۱۔ ۹۰۲۔ ۹۰۳۔ ۹۰۴۔ ۹۰۵۔ ۹۰۶۔ ۹۰۷۔ ۹۰۸۔ ۹۰۹۔ ۹۱۰۔ ۹۱۱۔ ۹۱۲۔ ۹۱۳۔ ۹۱۴۔ ۹۱۵۔ ۹۱۶۔ ۹۱۷۔ ۹۱۸۔ ۹۱۹۔ ۹۲۰۔ ۹۲۱۔ ۹۲۲۔ ۹۲۳۔ ۹۲۴۔ ۹۲۵۔ ۹۲۶۔ ۹۲۷۔ ۹۲۸۔ ۹۲۹۔ ۹۳۰۔ ۹۳۱۔ ۹۳۲۔ ۹۳۳۔ ۹۳۴۔ ۹۳۵۔ ۹۳۶۔ ۹۳۷۔ ۹۳۸۔ ۹۳۹۔ ۹۴۰۔ ۹۴۱۔ ۹۴۲۔ ۹۴۳۔ ۹۴۴۔ ۹۴۵۔ ۹۴۶۔ ۹۴۷۔ ۹۴۸۔ ۹۴۹۔ ۹۵۰۔ ۹۵۱۔ ۹۵۲۔ ۹۵۳۔ ۹۵۴۔ ۹۵۵۔ ۹۵۶۔ ۹۵۷۔ ۹۵۸۔ ۹۵۹۔ ۹۶۰۔ ۹۶۱۔ ۹۶۲۔ ۹۶۳۔ ۹۶۴۔ ۹۶۵۔ ۹۶۶۔ ۹۶۷۔ ۹۶۸۔ ۹۶۹۔ ۹۷۰۔ ۹۷۱۔ ۹۷۲۔ ۹۷۳۔ ۹۷۴۔ ۹۷۵۔ ۹۷۶۔ ۹۷۷۔ ۹۷۸۔ ۹۷۹۔ ۹۸۰۔ ۹۸۱۔ ۹۸۲۔ ۹۸۳۔ ۹۸۴۔ ۹۸۵۔ ۹۸۶۔ ۹۸۷۔ ۹۸۸۔ ۹۸۹۔ ۹۹۰۔ ۹۹۱۔ ۹۹۲۔ ۹۹۳۔ ۹۹۴۔ ۹۹۵۔ ۹۹۶۔ ۹۹۷۔ ۹۹۸۔ ۹۹۹۔ ۱۰۰۰۔ ۱۰۰۱۔ ۱۰۰۲۔ ۱۰۰۳۔ ۱۰۰۴۔ ۱۰۰۵۔ ۱۰۰۶۔ ۱۰۰۷۔ ۱۰۰۸۔ ۱۰۰۹۔ ۱۰۱۰۔ ۱۰۱۱۔ ۱۰۱۲۔ ۱۰۱۳۔ ۱۰۱۴۔ ۱۰۱۵۔ ۱۰۱۶۔ ۱۰۱۷۔ ۱۰۱۸۔ ۱۰۱۹۔ ۱۰۲۰۔ ۱۰۲۱۔ ۱۰۲۲۔ ۱۰۲۳۔ ۱۰۲۴۔ ۱۰۲۵۔ ۱۰۲۶۔ ۱۰۲۷۔ ۱۰۲۸۔ ۱۰۲۹۔ ۱۰۳۰۔ ۱۰۳۱۔ ۱۰۳۲۔ ۱۰۳۳۔ ۱۰۳۴۔ ۱۰۳۵۔ ۱۰۳۶۔ ۱۰۳۷۔ ۱۰۳۸۔ ۱۰۳۹۔ ۱۰۴۰۔ ۱۰۴۱۔ ۱۰۴۲۔ ۱۰۴۳۔ ۱۰۴۴۔ ۱۰۴۵۔ ۱۰۴۶۔ ۱۰۴۷۔ ۱۰۴۸۔ ۱۰۴۹۔ ۱۰۵۰۔ ۱۰۵۱۔ ۱۰۵۲۔ ۱۰۵۳۔ ۱۰۵۴۔ ۱۰۵۵۔ ۱۰۵۶۔ ۱۰۵۷۔ ۱۰۵۸۔ ۱۰۵۹۔ ۱۰۶۰۔ ۱۰۶۱۔ ۱۰۶۲۔ ۱۰۶۳۔ ۱۰۶۴۔ ۱۰۶۵۔ ۱۰۶۶۔ ۱۰۶۷۔ ۱۰۶۸۔ ۱۰۶۹۔ ۱۰۷۰۔ ۱۰۷۱۔ ۱۰۷۲۔ ۱۰۷۳۔ ۱۰۷۴۔ ۱۰۷۵۔ ۱۰۷۶۔ ۱۰۷۷۔ ۱۰۷۸۔ ۱۰۷۹۔ ۱۰۸۰۔ ۱۰۸۱۔ ۱۰۸۲۔ ۱۰۸۳۔ ۱۰۸۴۔ ۱۰۸۵۔ ۱۰۸۶۔ ۱۰۸۷۔ ۱۰۸۸۔ ۱۰۸۹۔ ۱۰۹۰۔ ۱۰۹۱۔ ۱۰۹۲۔ ۱۰۹۳۔ ۱۰۹۴۔ ۱۰۹۵۔ ۱۰۹۶۔ ۱۰۹۷۔ ۱۰۹۸۔ ۱۰۹۹۔ ۱۱۰۰۔ ۱۱۰۱۔ ۱۱۰۲۔ ۱۱۰۳۔ ۱۱۰۴۔ ۱۱۰۵۔ ۱۱۰۶۔ ۱۱۰۷۔ ۱۱۰۸۔ ۱۱۰۹۔ ۱۱۱۰۔ ۱۱۱۱۔ ۱۱۱۲۔ ۱۱۱۳۔ ۱۱۱۴۔ ۱۱۱۵۔ ۱۱۱۶۔ ۱۱۱۷۔ ۱۱۱۸۔ ۱۱۱۹۔ ۱۱۲۰۔ ۱۱۲۱۔ ۱۱۲۲۔ ۱۱۲۳۔ ۱۱۲۴۔ ۱۱۲۵۔ ۱۱۲۶۔ ۱۱۲۷۔ ۱۱۲۸۔ ۱۱۲۹۔ ۱۱۳۰۔ ۱۱۳۱۔ ۱۱۳۲۔ ۱۱۳۳۔ ۱۱۳۴۔ ۱۱۳۵۔ ۱۱۳۶۔ ۱۱۳۷۔ ۱۱۳۸۔ ۱۱۳۹۔ ۱۱۴۰۔ ۱۱۴۱۔ ۱۱۴۲۔ ۱۱۴۳۔ ۱۱۴۴۔ ۱۱۴۵۔ ۱۱۴۶۔ ۱۱۴۷۔ ۱۱۴۸۔ ۱۱۴۹۔ ۱۱۵۰۔ ۱۱۵۱۔ ۱۱۵۲۔ ۱۱۵۳۔ ۱۱۵۴۔ ۱۱۵۵۔ ۱۱۵۶۔ ۱۱۵۷۔ ۱۱۵۸۔ ۱۱۵۹۔ ۱۱۶۰۔ ۱۱۶۱۔ ۱۱۶۲۔ ۱۱۶۳۔ ۱۱۶۴۔ ۱۱۶۵۔ ۱۱۶۶۔ ۱۱۶۷۔ ۱۱۶۸۔ ۱۱۶۹۔ ۱۱۷۰۔ ۱۱۷۱۔ ۱۱۷۲۔ ۱۱۷۳۔ ۱۱۷۴۔ ۱۱۷۵۔ ۱۱۷۶۔ ۱۱۷۷۔ ۱۱۷۸۔ ۱۱۷۹۔ ۱۱۸۰۔ ۱۱۸۱۔ ۱۱۸۲۔ ۱۱۸۳۔ ۱۱۸۴۔ ۱۱۸۵۔ ۱۱۸۶۔ ۱۱۸۷۔ ۱۱۸۸۔ ۱۱۸۹۔ ۱۱۹۰۔ ۱۱۹۱۔ ۱۱۹۲۔ ۱۱۹۳۔ ۱۱۹۴۔ ۱۱۹۵۔ ۱۱۹۶۔ ۱۱۹۷۔ ۱۱۹۸۔ ۱۱۹۹۔ ۱۲۰۰۔ ۱۲۰۱۔ ۱۲۰۲۔ ۱۲۰۳۔ ۱۲۰۴۔ ۱۲۰۵۔ ۱۲۰۶۔ ۱۲۰۷۔ ۱۲۰۸۔ ۱۲۰۹۔ ۱۲۱۰۔ ۱۲۱۱۔ ۱۲۱۲۔ ۱۲۱۳۔ ۱۲۱۴۔ ۱۲۱۵۔ ۱۲۱۶۔ ۱۲۱۷۔ ۱۲۱۸۔ ۱۲۱۹۔ ۱۲۲۰۔ ۱۲۲۱۔ ۱۲۲۲۔ ۱۲۲۳۔ ۱۲۲۴۔ ۱۲۲۵۔ ۱۲۲۶۔ ۱۲۲۷۔ ۱۲۲۸۔ ۱۲۲۹۔ ۱۲۳۰۔ ۱۲۳۱۔ ۱۲۳۲۔ ۱۲۳۳۔ ۱۲۳۴۔ ۱۲۳۵۔ ۱۲۳۶۔ ۱۲۳۷۔ ۱۲۳۸۔ ۱۲۳۹۔ ۱۲۴۰۔ ۱۲۴۱۔ ۱۲۴۲۔ ۱۲۴۳۔ ۱۲۴۴۔ ۱۲۴۵۔ ۱۲۴۶۔ ۱۲۴۷۔ ۱۲۴۸۔ ۱۲۴۹۔ ۱۲۵۰۔ ۱۲۵۱۔ ۱۲۵۲۔ ۱۲۵۳۔ ۱۲۵۴۔ ۱۲۵۵۔ ۱۲۵۶۔ ۱۲۵۷۔ ۱۲۵۸۔ ۱۲۵۹۔ ۱۲۶۰۔ ۱۲۶۱۔ ۱۲۶۲۔ ۱۲۶۳۔ ۱۲۶۴۔ ۱۲۶۵۔ ۱۲۶۶۔ ۱۲۶۷۔ ۱۲۶۸۔ ۱۲۶۹۔ ۱۲۷۰۔ ۱۲۷۱۔ ۱۲۷۲۔ ۱۲۷۳۔ ۱۲۷۴۔ ۱۲۷۵۔ ۱۲۷۶۔ ۱۲۷۷۔ ۱۲۷۸۔ ۱۲۷۹۔ ۱۲۸۰۔ ۱۲۸۱۔ ۱۲۸۲۔ ۱۲۸۳۔ ۱۲۸۴۔ ۱۲۸۵۔ ۱۲۸۶۔ ۱۲۸۷۔ ۱۲۸۸۔ ۱۲۸۹۔ ۱۲۹۰۔ ۱۲۹۱۔ ۱۲۹۲۔ ۱۲۹۳۔ ۱۲۹۴۔ ۱۲۹۵۔ ۱۲۹۶۔ ۱۲۹۷۔ ۱۲۹۸۔ ۱۲۹۹۔ ۱۳۰۰۔ ۱۳۰۱۔ ۱۳۰۲۔ ۱۳۰۳۔ ۱۳۰۴۔ ۱۳۰۵۔ ۱۳۰۶۔ ۱۳۰۷۔ ۱۳۰۸۔ ۱۳۰۹۔ ۱۳۱۰۔ ۱۳۱۱۔ ۱۳۱۲۔ ۱۳۱۳۔ ۱۳۱۴۔ ۱۳۱۵۔ ۱۳۱۶۔ ۱۳۱۷۔ ۱۳۱۸۔ ۱۳۱۹۔ ۱۳۲۰۔ ۱۳۲۱۔ ۱۳۲۲۔ ۱۳۲۳۔ ۱۳۲۴۔ ۱۳۲۵۔ ۱۳۲۶۔ ۱۳۲۷۔ ۱۳۲۸۔ ۱۳۲۹۔ ۱۳۳۰۔ ۱۳۳۱۔ ۱۳۳۲۔ ۱۳۳۳۔ ۱۳۳۴۔ ۱۳۳۵۔ ۱۳۳۶۔ ۱۳۳۷۔ ۱۳۳۸۔ ۱۳۳۹۔ ۱۳۴۰۔ ۱۳۴۱۔ ۱۳۴۲۔ ۱۳۴۳۔ ۱۳۴۴۔ ۱۳۴۵۔ ۱۳۴۶۔ ۱۳۴۷۔ ۱۳۴۸۔ ۱۳۴۹۔ ۱۳۵۰۔ ۱۳۵۱۔ ۱۳۵۲۔ ۱۳۵۳۔ ۱۳۵۴۔ ۱۳۵۵۔ ۱۳۵۶۔ ۱۳۵۷۔ ۱۳۵۸۔ ۱۳۵۹۔ ۱۳۶۰۔ ۱۳۶۱۔ ۱۳۶۲۔ ۱۳۶۳۔ ۱۳۶۴۔ ۱۳۶۵۔ ۱۳۶۶۔ ۱۳۶۷۔ ۱۳۶۸۔ ۱۳۶۹۔ ۱۳۷۰۔ ۱۳۷۱۔ ۱۳۷۲۔ ۱۳۷۳۔ ۱۳۷۴۔ ۱۳۷۵۔ ۱۳۷۶۔ ۱۳۷۷۔ ۱۳۷۸۔ ۱۳۷۹۔ ۱۳۸۰۔ ۱۳۸۱۔ ۱۳۸۲۔ ۱۳۸۳۔ ۱۳۸۴۔ ۱۳۸۵۔ ۱۳۸۶۔ ۱۳۸۷۔ ۱۳۸۸۔ ۱۳۸۹۔ ۱۳۹۰۔ ۱۳۹۱۔ ۱۳۹۲۔ ۱۳۹۳۔ ۱۳۹۴۔ ۱۳۹۵۔ ۱۳۹۶۔ ۱۳۹۷۔ ۱۳۹۸

بنی اسرائیل کے بزرگوں میں سے شہر و دیوں کو کہ نہیں تو جانتا ہے کہ قوم کے بزرگ اور سردار میں میرے لئے جمع کر۔۔۔ اور میں اس روح میں سے جو مجھ میں ہے کچھ لے لوں گا اور ان میں ڈالوں گا۔ اس سے واضح ہوتا ہے کہ موسیٰ اب تک روح القدس ہی کی مدد سے قوم کی حکومت کے بوجھ کا منتقل بڑا تھا۔ آگے لکھا ہے کہ جب روح نے ان میں قرار پکڑا تو وہ قوت کرنے لگے اور اس سے باز نہ آئے مگر ان میں سے دو شخص خیر گاہ ہی میں رہے جن میں سے ایک کا نام الداد تھا اور دوسرے کا مہیل اور چنانچہ روح نے ان میں قرار پکڑا۔۔۔۔ اور انہوں نے خیر گاہ ہی میں نیت کی اور جب یثوع نے اپنے اقا کی عزت کے لئے غیر متدبر ہو کر کہا کہ اسے میرے خداوند موسیٰ انہیں منع کر موسیٰ نے جواب دیا کیا مجھے میرے لئے رشتہ کا سامنا ہے کا شک خداوند کے سامنے ہے نہ بنی ہوئے اور خداوند اپنی روح ان میں ڈالتا۔ وہ تو مذکورہ بالا اس روح کے پیغمبر کا ایک عجیب نشان تھا جس کے وسیعے کا استحقاق صرف خدا کے ہیتم بیٹے کو حاصل ہے اور وہ اس قدر پُر معنی ہے کہ اگر اس کو ایک دفتر کہیں تو بجا ہے ہم کو یہ بات بھی یاد رکھنی چاہیے کہ خیر گاہ کی تعمیر کا اڑنے کا کام بھی ایسے شخص کے سپرد ہوا ہے کہ باب میں خداوند نے موسیٰ سے فرمایا کہ دیکھ میں نے بظلمتی ایل بن اور میری بن جو میرا ہوا ہے کہ فرشتے میں سے نام لے کے بلایا اور میں نے اس کو حکمت اور فہم اور علم اور ہر طرح کی ہنرمندی میں روح اللہ سے بھر دیا۔ اور جب خدا کی یہ مرضی ہوئی کہ ایک جھوسے نبی سے بنی اسرائیل کے حق میں دغا ہے تو اسے ماکہ شان خداوند ہی بخوبی آشکارا ہو جائے تو لکھا ہے کہ بلعام نے اپنی آنکھیں اٹھائیں اور اسے اسرائیل کو دیکھا۔۔۔۔۔ تب روح اللہ اس پر نازل ہوئی۔ اور کتاب لکھتی ۱۰: ۱۱۔۔۔۔۔ کہ خروج ۳۲: ۳۵ اور ۳۲: ۳۴۔۔۔۔۔

نہجہ ۹: ۱۹ و ۲۰ و ۲۱ و ۲۲ و ۲۳ و ۲۴ و ۲۵ و ۲۶ و ۲۷ و ۲۸ و ۲۹ و ۳۰ و ۳۱ و ۳۲ و ۳۳ و ۳۴ و ۳۵ و ۳۶ و ۳۷ و ۳۸ و ۳۹ و ۴۰ و ۴۱ و ۴۲ و ۴۳ و ۴۴ و ۴۵ و ۴۶ و ۴۷ و ۴۸ و ۴۹ و ۵۰ و ۵۱ و ۵۲ و ۵۳ و ۵۴ و ۵۵ و ۵۶ و ۵۷ و ۵۸ و ۵۹ و ۶۰ و ۶۱ و ۶۲ و ۶۳ و ۶۴ و ۶۵ و ۶۶ و ۶۷ و ۶۸ و ۶۹ و ۷۰ و ۷۱ و ۷۲ و ۷۳ و ۷۴ و ۷۵ و ۷۶ و ۷۷ و ۷۸ و ۷۹ و ۸۰ و ۸۱ و ۸۲ و ۸۳ و ۸۴ و ۸۵ و ۸۶ و ۸۷ و ۸۸ و ۸۹ و ۹۰ و ۹۱ و ۹۲ و ۹۳ و ۹۴ و ۹۵ و ۹۶ و ۹۷ و ۹۸ و ۹۹ و ۱۰۰ و ۱۰۱ و ۱۰۲ و ۱۰۳ و ۱۰۴ و ۱۰۵ و ۱۰۶ و ۱۰۷ و ۱۰۸ و ۱۰۹ و ۱۱۰ و ۱۱۱ و ۱۱۲ و ۱۱۳ و ۱۱۴ و ۱۱۵ و ۱۱۶ و ۱۱۷ و ۱۱۸ و ۱۱۹ و ۱۲۰ و ۱۲۱ و ۱۲۲ و ۱۲۳ و ۱۲۴ و ۱۲۵ و ۱۲۶ و ۱۲۷ و ۱۲۸ و ۱۲۹ و ۱۳۰ و ۱۳۱ و ۱۳۲ و ۱۳۳ و ۱۳۴ و ۱۳۵ و ۱۳۶ و ۱۳۷ و ۱۳۸ و ۱۳۹ و ۱۴۰ و ۱۴۱ و ۱۴۲ و ۱۴۳ و ۱۴۴ و ۱۴۵ و ۱۴۶ و ۱۴۷ و ۱۴۸ و ۱۴۹ و ۱۵۰ و ۱۵۱ و ۱۵۲ و ۱۵۳ و ۱۵۴ و ۱۵۵ و ۱۵۶ و ۱۵۷ و ۱۵۸ و ۱۵۹ و ۱۶۰ و ۱۶۱ و ۱۶۲ و ۱۶۳ و ۱۶۴ و ۱۶۵ و ۱۶۶ و ۱۶۷ و ۱۶۸ و ۱۶۹ و ۱۷۰ و ۱۷۱ و ۱۷۲ و ۱۷۳ و ۱۷۴ و ۱۷۵ و ۱۷۶ و ۱۷۷ و ۱۷۸ و ۱۷۹ و ۱۸۰ و ۱۸۱ و ۱۸۲ و ۱۸۳ و ۱۸۴ و ۱۸۵ و ۱۸۶ و ۱۸۷ و ۱۸۸ و ۱۸۹ و ۱۹۰ و ۱۹۱ و ۱۹۲ و ۱۹۳ و ۱۹۴ و ۱۹۵ و ۱۹۶ و ۱۹۷ و ۱۹۸ و ۱۹۹ و ۲۰۰ و ۲۰۱ و ۲۰۲ و ۲۰۳ و ۲۰۴ و ۲۰۵ و ۲۰۶ و ۲۰۷ و ۲۰۸ و ۲۰۹ و ۲۱۰ و ۲۱۱ و ۲۱۲ و ۲۱۳ و ۲۱۴ و ۲۱۵ و ۲۱۶ و ۲۱۷ و ۲۱۸ و ۲۱۹ و ۲۲۰ و ۲۲۱ و ۲۲۲ و ۲۲۳ و ۲۲۴ و ۲۲۵ و ۲۲۶ و ۲۲۷ و ۲۲۸ و ۲۲۹ و ۲۳۰ و ۲۳۱ و ۲۳۲ و ۲۳۳ و ۲۳۴ و ۲۳۵ و ۲۳۶ و ۲۳۷ و ۲۳۸ و ۲۳۹ و ۲۴۰ و ۲۴۱ و ۲۴۲ و ۲۴۳ و ۲۴۴ و ۲۴۵ و ۲۴۶ و ۲۴۷ و ۲۴۸ و ۲۴۹ و ۲۵۰ و ۲۵۱ و ۲۵۲ و ۲۵۳ و ۲۵۴ و ۲۵۵ و ۲۵۶ و ۲۵۷ و ۲۵۸ و ۲۵۹ و ۲۶۰ و ۲۶۱ و ۲۶۲ و ۲۶۳ و ۲۶۴ و ۲۶۵ و ۲۶۶ و ۲۶۷ و ۲۶۸ و ۲۶۹ و ۲۷۰ و ۲۷۱ و ۲۷۲ و ۲۷۳ و ۲۷۴ و ۲۷۵ و ۲۷۶ و ۲۷۷ و ۲۷۸ و ۲۷۹ و ۲۸۰ و ۲۸۱ و ۲۸۲ و ۲۸۳ و ۲۸۴ و ۲۸۵ و ۲۸۶ و ۲۸۷ و ۲۸۸ و ۲۸۹ و ۲۹۰ و ۲۹۱ و ۲۹۲ و ۲۹۳ و ۲۹۴ و ۲۹۵ و ۲۹۶ و ۲۹۷ و ۲۹۸ و ۲۹۹ و ۳۰۰ و ۳۰۱ و ۳۰۲ و ۳۰۳ و ۳۰۴ و ۳۰۵ و ۳۰۶ و ۳۰۷ و ۳۰۸ و ۳۰۹ و ۳۱۰ و ۳۱۱ و ۳۱۲ و ۳۱۳ و ۳۱۴ و ۳۱۵ و ۳۱۶ و ۳۱۷ و ۳۱۸ و ۳۱۹ و ۳۲۰ و ۳۲۱ و ۳۲۲ و ۳۲۳ و ۳۲۴ و ۳۲۵ و ۳۲۶ و ۳۲۷ و ۳۲۸ و ۳۲۹ و ۳۳۰ و ۳۳۱ و ۳۳۲ و ۳۳۳ و ۳۳۴ و ۳۳۵ و ۳۳۶ و ۳۳۷ و ۳۳۸ و ۳۳۹ و ۳۴۰ و ۳۴۱ و ۳۴۲ و ۳۴۳ و ۳۴۴ و ۳۴۵ و ۳۴۶ و ۳۴۷ و ۳۴۸ و ۳۴۹ و ۳۵۰ و ۳۵۱ و ۳۵۲ و ۳۵۳ و ۳۵۴ و ۳۵۵ و ۳۵۶ و ۳۵۷ و ۳۵۸ و ۳۵۹ و ۳۶۰ و ۳۶۱ و ۳۶۲ و ۳۶۳ و ۳۶۴ و ۳۶۵ و ۳۶۶ و ۳۶۷ و ۳۶۸ و ۳۶۹ و ۳۷۰ و ۳۷۱ و ۳۷۲ و ۳۷۳ و ۳۷۴ و ۳۷۵ و ۳۷۶ و ۳۷۷ و ۳۷۸ و ۳۷۹ و ۳۸۰ و ۳۸۱ و ۳۸۲ و ۳۸۳ و ۳۸۴ و ۳۸۵ و ۳۸۶ و ۳۸۷ و ۳۸۸ و ۳۸۹ و ۳۹۰ و ۳۹۱ و ۳۹۲ و ۳۹۳ و ۳۹۴ و ۳۹۵ و ۳۹۶ و ۳۹۷ و ۳۹۸ و ۳۹۹ و ۴۰۰ و ۴۰۱ و ۴۰۲ و ۴۰۳ و ۴۰۴ و ۴۰۵ و ۴۰۶ و ۴۰۷ و ۴۰۸ و ۴۰۹ و ۴۱۰ و ۴۱۱ و ۴۱۲ و ۴۱۳ و ۴۱۴ و ۴۱۵ و ۴۱۶ و ۴۱۷ و ۴۱۸ و ۴۱۹ و ۴۲۰ و ۴۲۱ و ۴۲۲ و ۴۲۳ و ۴۲۴ و ۴۲۵ و ۴۲۶ و ۴۲۷ و ۴۲۸ و ۴۲۹ و ۴۳۰ و ۴۳۱ و ۴۳۲ و ۴۳۳ و ۴۳۴ و ۴۳۵ و ۴۳۶ و ۴۳۷ و ۴۳۸ و ۴۳۹ و ۴۴۰ و ۴۴۱ و ۴۴۲ و ۴۴۳ و ۴۴۴ و ۴۴۵ و ۴۴۶ و ۴۴۷ و ۴۴۸ و ۴۴۹ و ۴۵۰ و ۴۵۱ و ۴۵۲ و ۴۵۳ و ۴۵۴ و ۴۵۵ و ۴۵۶ و ۴۵۷ و ۴۵۸ و ۴۵۹ و ۴۶۰ و ۴۶۱ و ۴۶۲ و ۴۶۳ و ۴۶۴ و ۴۶۵ و ۴۶۶ و ۴۶۷ و ۴۶۸ و ۴۶۹ و ۴۷۰ و ۴۷۱ و ۴۷۲ و ۴۷۳ و ۴۷۴ و ۴۷۵ و ۴۷۶ و ۴۷۷ و ۴۷۸ و ۴۷۹ و ۴۸۰ و ۴۸۱ و ۴۸۲ و ۴۸۳ و ۴۸۴ و ۴۸۵ و ۴۸۶ و ۴۸۷ و ۴۸۸ و ۴۸۹ و ۴۹۰ و ۴۹۱ و ۴۹۲ و ۴۹۳ و ۴۹۴ و ۴۹۵ و ۴۹۶ و ۴۹۷ و ۴۹۸ و ۴۹۹ و ۵۰۰ و ۵۰۱ و ۵۰۲ و ۵۰۳ و ۵۰۴ و ۵۰۵ و ۵۰۶ و ۵۰۷ و ۵۰۸ و ۵۰۹ و ۵۱۰ و ۵۱۱ و ۵۱۲ و ۵۱۳ و ۵۱۴ و ۵۱۵ و ۵۱۶ و ۵۱۷ و ۵۱۸ و ۵۱۹ و ۵۲۰ و ۵۲۱ و ۵۲۲ و ۵۲۳ و ۵۲۴ و ۵۲۵ و ۵۲۶ و ۵۲۷ و ۵۲۸ و ۵۲۹ و ۵۳۰ و ۵۳۱ و ۵۳۲ و ۵۳۳ و ۵۳۴ و ۵۳۵ و ۵۳۶ و ۵۳۷ و ۵۳۸ و ۵۳۹ و ۵۴۰ و ۵۴۱ و ۵۴۲ و ۵۴۳ و ۵۴۴ و ۵۴۵ و ۵۴۶ و ۵۴۷ و ۵۴۸ و ۵۴۹ و ۵۵۰ و ۵۵۱ و ۵۵۲ و ۵۵۳ و ۵۵۴ و ۵۵۵ و ۵۵۶ و ۵۵۷ و ۵۵۸ و ۵۵۹ و ۵۶۰ و ۵۶۱ و ۵۶۲ و ۵۶۳ و ۵۶۴ و ۵۶۵ و ۵۶۶ و ۵۶۷ و ۵۶۸ و ۵۶۹ و ۵۷۰ و ۵۷۱ و ۵۷۲ و ۵۷۳ و ۵۷۴ و ۵۷۵ و ۵۷۶ و ۵۷۷ و ۵۷۸ و ۵۷۹ و ۵۸۰ و ۵۸۱ و ۵۸۲ و ۵۸۳ و ۵۸۴ و ۵۸۵ و ۵۸۶ و ۵۸۷ و ۵۸۸ و ۵۸۹ و ۵۹۰ و ۵۹۱ و ۵۹۲ و ۵۹۳ و ۵۹۴ و ۵۹۵ و ۵۹۶ و ۵۹۷ و ۵۹۸ و ۵۹۹ و ۶۰۰ و ۶۰۱ و ۶۰۲ و ۶۰۳ و ۶۰۴ و ۶۰۵ و ۶۰۶ و ۶۰۷ و ۶۰۸ و ۶۰۹ و ۶۱۰ و ۶۱۱ و ۶۱۲ و ۶۱۳ و ۶۱۴ و ۶۱۵ و ۶۱۶ و ۶۱۷ و ۶۱۸ و ۶۱۹ و ۶۲۰ و ۶۲۱ و ۶۲۲ و ۶۲۳ و ۶۲۴ و ۶۲۵ و ۶۲۶ و ۶۲۷ و ۶۲۸ و ۶۲۹ و ۶۳۰ و ۶۳۱ و ۶۳۲ و ۶۳۳ و ۶۳۴ و ۶۳۵ و ۶۳۶ و ۶۳۷ و ۶۳۸ و ۶۳۹ و ۶۴۰ و ۶۴۱ و ۶۴۲ و ۶۴۳ و ۶۴۴ و ۶۴۵ و ۶۴۶ و ۶۴۷ و ۶۴۸ و ۶۴۹ و ۶۵۰ و ۶۵۱ و ۶۵۲ و ۶۵۳ و ۶۵۴ و ۶۵۵ و ۶۵۶ و ۶۵۷ و ۶۵۸ و ۶۵۹ و ۶۶۰ و ۶۶۱ و ۶۶۲ و ۶۶۳ و ۶۶۴ و ۶۶۵ و ۶۶۶ و ۶۶۷ و ۶۶۸ و ۶۶۹ و ۶۷۰ و ۶۷۱ و ۶۷۲ و ۶۷۳ و ۶۷۴ و ۶۷۵ و ۶۷۶ و ۶۷۷ و ۶۷۸ و ۶۷۹ و ۶۸۰ و ۶۸۱ و ۶۸۲ و ۶۸۳ و ۶۸۴ و ۶۸۵ و ۶۸۶ و ۶۸۷ و ۶۸۸ و ۶۸۹ و ۶۹۰ و ۶۹۱ و ۶۹۲ و ۶۹۳ و ۶۹۴ و ۶۹۵ و ۶۹۶ و ۶۹۷ و ۶۹۸ و ۶۹۹ و ۷۰۰ و ۷۰۱ و ۷۰۲ و ۷۰۳ و ۷۰۴ و ۷۰۵ و ۷۰۶ و ۷۰۷ و ۷۰۸ و ۷۰۹ و ۷۱۰ و ۷۱۱ و ۷۱۲ و ۷۱۳ و ۷۱۴ و ۷۱۵ و ۷۱۶ و ۷۱۷ و ۷۱۸ و ۷۱۹ و ۷۲۰ و ۷۲۱ و ۷۲۲ و ۷۲۳ و ۷۲۴ و ۷۲۵ و ۷۲۶ و ۷۲۷ و ۷۲۸ و ۷۲۹ و ۷۳۰ و ۷۳۱ و ۷۳۲ و ۷۳۳ و ۷۳۴ و ۷۳۵ و ۷۳۶ و ۷۳۷ و ۷۳۸ و ۷۳۹ و ۷۴۰ و ۷۴۱ و ۷۴۲ و ۷۴۳ و ۷۴۴ و ۷۴۵ و ۷۴۶ و ۷۴۷ و ۷۴۸ و ۷۴۹ و ۷۵۰ و ۷۵۱ و ۷۵۲ و ۷۵۳ و ۷۵۴ و ۷۵۵ و ۷۵۶ و ۷۵۷ و ۷۵۸ و ۷۵۹ و ۷۶۰ و ۷۶۱ و ۷۶۲ و ۷۶۳ و ۷۶۴ و ۷۶۵ و ۷۶۶ و ۷۶۷ و ۷۶۸ و ۷۶۹ و ۷۷۰ و ۷۷۱ و ۷۷۲ و ۷۷۳ و ۷۷۴ و ۷۷۵ و ۷۷۶ و ۷۷۷ و ۷۷۸ و ۷۷۹ و ۷۸۰ و ۷۸۱ و ۷۸۲ و ۷۸۳ و ۷۸۴ و ۷۸۵ و ۷۸۶ و ۷۸۷ و ۷۸۸ و ۷۸۹ و ۷۹۰ و ۷۹۱ و ۷۹۲ و ۷۹۳ و ۷۹۴ و ۷۹۵ و ۷۹۶ و ۷۹۷ و ۷۹۸ و ۷۹۹ و ۸۰۰ و ۸۰۱ و ۸۰۲ و ۸۰۳ و ۸۰۴ و ۸۰۵ و ۸۰۶ و ۸۰۷ و ۸۰۸ و ۸۰۹ و ۸۱۰ و ۸۱۱ و ۸۱۲ و ۸۱۳ و ۸۱۴ و ۸۱۵ و ۸۱۶ و ۸۱۷ و ۸۱۸ و ۸۱۹ و ۸۲۰ و ۸۲۱ و ۸۲۲ و ۸۲۳ و ۸۲۴ و ۸۲۵ و ۸۲۶ و ۸۲۷ و ۸۲۸ و ۸۲۹ و ۸۳۰ و ۸۳۱ و ۸۳۲ و ۸۳۳ و ۸۳۴ و ۸۳۵ و ۸۳۶ و ۸۳۷ و ۸۳۸ و ۸۳۹ و ۸۴۰ و ۸۴۱ و ۸۴۲ و ۸۴۳ و ۸۴۴ و ۸۴۵ و ۸۴۶ و ۸۴۷ و ۸۴۸ و ۸۴۹ و ۸۵۰ و ۸۵۱ و ۸۵۲ و ۸۵۳ و ۸۵۴ و ۸۵۵ و ۸۵۶ و ۸۵۷ و ۸۵۸ و ۸۵۹ و ۸۶۰ و ۸۶۱ و ۸۶۲ و ۸۶۳ و ۸۶۴ و ۸۶۵ و ۸۶۶ و ۸۶۷ و ۸۶۸ و ۸۶۹ و ۸۷۰ و ۸۷۱ و ۸۷۲ و ۸۷۳ و ۸۷۴ و ۸۷۵ و ۸۷۶ و ۸۷۷ و ۸۷۸ و ۸۷۹ و ۸۸۰ و ۸۸۱ و ۸۸۲ و ۸۸۳ و ۸۸۴ و ۸۸۵ و ۸۸۶ و ۸۸۷ و ۸۸۸ و ۸۸۹ و ۸۹۰ و ۸۹۱ و ۸۹۲ و ۸۹۳ و ۸۹۴ و ۸۹۵ و ۸۹۶ و ۸۹۷ و ۸۹۸ و ۸۹۹ و ۹۰۰ و ۹۰۱ و ۹۰۲ و ۹۰۳ و ۹۰۴ و ۹۰۵ و ۹۰۶ و ۹۰۷ و ۹۰۸ و ۹۰۹ و ۹۱۰ و ۹۱۱ و ۹۱۲ و ۹۱۳ و ۹۱۴ و ۹۱۵ و ۹۱۶ و ۹۱۷ و ۹۱۸ و ۹۱۹ و ۹۲۰ و ۹۲۱ و ۹۲۲ و ۹۲۳ و ۹۲۴ و ۹۲۵ و ۹۲۶ و ۹۲۷ و ۹۲۸ و ۹۲۹ و ۹۳۰ و ۹۳۱ و ۹۳۲ و ۹۳۳ و ۹۳۴ و ۹۳۵ و ۹۳۶ و ۹۳۷ و ۹۳۸ و ۹۳۹ و ۹۴۰ و ۹۴۱ و ۹۴۲ و ۹۴۳ و ۹۴۴ و ۹۴۵ و ۹۴۶ و ۹۴۷ و ۹۴۸ و ۹۴۹ و ۹۵۰ و ۹۵۱ و ۹۵۲ و ۹۵۳ و ۹۵۴ و ۹۵۵ و ۹۵۶ و ۹۵۷ و ۹۵۸ و ۹۵۹ و ۹۶۰ و ۹۶۱ و ۹۶۲ و ۹۶۳ و ۹۶۴ و ۹۶۵ و ۹۶۶ و ۹۶۷ و ۹۶۸ و ۹۶۹ و ۹۷۰ و ۹۷۱ و ۹۷۲ و ۹۷۳ و ۹۷۴ و ۹۷۵ و ۹۷۶ و ۹۷۷ و ۹۷۸ و ۹۷۹ و ۹۸۰ و ۹۸۱ و ۹۸۲ و ۹۸۳ و ۹۸۴ و ۹۸۵ و ۹۸۶ و ۹۸۷ و ۹۸۸ و ۹۸۹ و ۹۹۰ و ۹۹۱ و ۹۹۲ و ۹۹۳ و ۹۹۴ و ۹۹۵ و ۹۹۶ و ۹۹۷ و ۹۹۸ و ۹۹۹ و ۱۰۰۰ و ۱۰۰۱ و ۱۰۰۲ و ۱۰۰۳ و ۱۰۰۴ و ۱۰۰۵ و ۱۰۰۶ و ۱۰۰۷ و ۱۰۰۸ و ۱۰۰۹ و ۱۰۱۰ و ۱۰۱۱ و ۱۰۱۲ و ۱۰۱۳ و ۱۰۱۴ و ۱۰۱۵ و ۱۰۱۶ و ۱۰۱۷ و ۱۰۱۸ و ۱۰۱۹ و ۱۰۲۰ و ۱۰۲۱ و ۱۰۲۲ و ۱۰۲۳ و ۱۰۲۴ و ۱۰۲۵ و ۱۰۲۶ و ۱۰۲۷ و ۱۰۲۸ و ۱۰۲۹ و ۱۰۳۰ و ۱۰۳۱ و ۱۰۳۲ و ۱۰۳۳ و ۱۰۳۴ و ۱۰۳۵ و ۱۰۳۶ و ۱۰۳۷ و ۱۰۳۸ و ۱۰۳۹ و ۱۰۴۰ و ۱۰۴۱ و ۱۰۴۲ و ۱۰۴۳ و ۱۰۴۴ و ۱۰۴۵ و ۱۰۴۶ و ۱۰۴۷ و ۱۰۴۸ و ۱۰۴۹ و ۱۰۵۰ و ۱۰۵۱ و ۱۰۵۲ و ۱۰۵۳ و ۱۰۵۴ و ۱۰۵۵ و ۱۰۵۶ و ۱۰۵۷ و ۱۰۵۸ و ۱۰۵۹ و ۱۰۶۰ و ۱۰۶۱ و ۱۰۶۲ و ۱۰۶۳ و ۱۰۶۴ و ۱۰۶۵ و ۱۰۶۶ و ۱۰۶۷ و ۱۰۶۸ و ۱۰۶۹ و ۱۰۷۰ و ۱۰۷۱ و ۱۰۷۲ و ۱۰۷۳ و ۱۰۷۴ و ۱۰۷۵ و ۱۰۷۶ و ۱۰۷۷ و ۱۰۷۸ و ۱۰۷۹ و ۱۰۸۰ و ۱۰۸۱ و ۱۰۸۲ و ۱۰۸۳ و ۱۰۸۴ و ۱۰۸۵ و ۱۰۸۶ و ۱۰۸۷ و ۱۰۸۸ و ۱۰۸۹ و ۱۰۹۰ و ۱۰۹۱ و ۱۰۹۲ و ۱۰۹۳ و ۱۰۹۴ و ۱۰۹۵ و ۱۰۹۶ و ۱۰۹۷ و ۱۰۹۸ و ۱۰۹۹ و ۱۱۰۰ و ۱۱۰۱ و ۱۱۰۲ و ۱۱۰۳ و ۱۱۰۴ و ۱۱۰۵ و ۱۱۰۶ و ۱۱۰۷ و ۱۱۰۸ و ۱۱۰۹ و ۱۱۱۰ و ۱۱۱۱ و ۱۱۱۲ و ۱۱۱۳ و ۱۱۱۴ و ۱۱۱۵ و ۱۱۱۶ و ۱۱۱۷ و ۱۱۱۸ و ۱۱۱۹ و ۱۱۲۰ و ۱۱۲۱ و ۱۱۲۲ و ۱۱۲۳ و ۱۱۲۴ و ۱۱۲۵ و ۱۱۲۶ و ۱۱۲۷ و ۱۱۲۸ و ۱۱۲۹ و ۱۱۳۰ و ۱۱۳۱ و ۱۱۳۲ و ۱۱۳۳ و ۱۱۳۴ و ۱۱۳۵ و ۱۱۳۶ و ۱۱۳۷ و ۱۱۳۸ و ۱۱۳۹ و ۱۱۴۰ و ۱۱۴۱ و ۱۱۴۲ و ۱۱۴۳ و ۱۱۴۴ و ۱۱۴۵ و ۱۱۴۶ و ۱۱۴۷ و ۱۱۴۸ و ۱۱۴۹ و ۱۱۵۰ و ۱۱۵۱ و ۱۱۵۲ و ۱۱۵۳ و ۱۱۵۴ و ۱۱۵۵ و ۱۱۵۶ و ۱۱۵۷ و ۱۱۵۸ و ۱۱۵۹ و ۱۱۶۰ و ۱۱۶۱ و ۱۱۶۲ و ۱۱۶۳ و ۱۱۶۴ و ۱۱۶۵ و ۱۱۶۶ و ۱۱۶۷ و ۱۱۶۸ و ۱۱۶۹ و ۱۱۷۰ و ۱۱۷۱ و ۱۱۷۲ و ۱۱۷۳ و ۱۱۷۴ و ۱۱۷۵ و ۱۱۷۶ و ۱۱۷۷ و ۱۱۷۸ و ۱۱۷۹ و ۱۱۸۰ و ۱۱۸۱ و ۱۱۸۲ و ۱۱۸۳ و ۱۱۸۴ و ۱۱۸۵ و ۱۱۸۶ و ۱۱۸۷ و ۱۱۸۸ و ۱۱۸۹ و ۱۱۹۰ و ۱۱۹۱ و ۱۱۹۲ و ۱۱۹۳ و ۱۱۹۴ و ۱۱۹۵ و ۱۱۹۶ و ۱۱۹۷ و ۱۱۹۸ و ۱۱۹۹ و ۱۲۰۰ و ۱۲۰۱ و ۱۲۰۲ و ۱۲۰۳ و ۱۲۰۴ و ۱۲۰۵ و ۱۲۰۶ و ۱۲۰۷ و ۱۲۰۸ و ۱۲۰۹ و ۱۲۱۰ و ۱۲۱۱ و ۱۲۱۲ و ۱۲۱۳ و ۱۲۱۴ و ۱۲۱۵ و ۱۲۱۶ و ۱۲۱۷ و ۱۲۱۸ و ۱۲۱۹ و ۱۲۲۰ و ۱۲۲۱ و ۱۲۲۲ و ۱۲۲۳ و ۱۲۲۴ و ۱۲۲۵ و ۱۲۲۶ و ۱۲۲۷ و ۱۲۲۸ و ۱۲۲۹ و ۱۲۳۰ و ۱۲۳۱ و ۱۲۳۲ و ۱۲۳۳ و ۱۲۳۴ و ۱۲۳۵ و ۱۲۳۶ و ۱۲۳۷ و ۱۲۳۸ و ۱۲۳۹ و ۱۲۴۰ و ۱۲۴۱ و ۱۲۴۲ و ۱۲۴۳ و ۱۲۴۴ و ۱۲۴۵ و ۱۲۴۶ و ۱۲۴۷ و ۱۲۴۸ و ۱۲۴۹ و ۱۲۵۰ و ۱۲۵۱ و ۱۲۵۲ و ۱۲۵۳ و ۱۲۵۴ و ۱۲۵۵ و ۱۲۵۶ و ۱۲۵۷ و ۱۲۵۸ و ۱۲۵۹ و ۱۲۶۰ و ۱۲۶۱ و ۱۲۶۲ و ۱۲۶۳ و ۱۲۶۴ و ۱۲۶۵ و ۱۲۶۶ و ۱۲۶۷ و ۱۲۶۸ و ۱۲۶۹ و ۱۲۷۰ و ۱۲۷۱ و ۱۲۷۲ و ۱۲۷۳ و ۱۲۷۴ و ۱۲۷۵ و ۱۲۷۶ و ۱۲۷۷ و ۱۲۷۸ و ۱۲۷۹ و ۱۲۸۰ و ۱۲۸۱ و ۱۲۸۲ و ۱۲۸۳ و ۱۲۸۴ و ۱۲۸۵ و ۱۲۸۶ و ۱۲۸۷ و ۱۲۸۸ و ۱۲۸۹ و ۱۲۹۰ و ۱۲۹۱ و ۱۲۹۲ و ۱۲۹۳ و ۱۲۹۴ و ۱۲۹۵ و ۱۲۹۶ و ۱۲۹۷ و ۱۲۹۸ و ۱۲۹۹ و ۱۳۰۰ و ۱۳۰۱ و ۱۳۰۲ و ۱۳۰۳ و ۱۳۰۴ و ۱۳۰۵ و ۱۳۰۶ و ۱۳۰۷ و ۱۳۰۸ و ۱۳۰۹ و ۱۳۱۰ و ۱۳۱۱ و ۱۳۱۲ و ۱۳۱۳ و ۱۳۱۴ و ۱۳۱۵ و ۱۳۱۶ و ۱۳۱۷ و ۱۳۱۸ و ۱۳۱۹ و ۱۳۲۰ و ۱۳۲۱ و ۱۳۲۲ و ۱۳۲۳ و ۱۳۲۴ و ۱۳۲۵ و ۱۳۲۶ و ۱۳۲۷ و ۱۳۲۸ و ۱۳۲۹ و ۱۳۳۰ و ۱۳۳۱ و ۱۳۳۲ و ۱۳۳۳ و ۱۳۳۴ و ۱۳۳۵ و ۱۳۳۶ و ۱۳۳۷ و ۱۳۳۸ و ۱۳۳۹ و ۱۳۴۰ و ۱۳۴۱ و ۱۳۴۲ و ۱۳۴۳ و ۱۳۴۴ و ۱۳۴۵ و ۱۳۴۶ و ۱۳۴۷ و ۱۳۴۸ و ۱۳۴۹ و ۱۳۵۰ و ۱۳۵۱ و ۱۳۵۲ و ۱۳۵۳ و ۱۳۵۴ و ۱۳۵۵ و ۱۳۵۶ و ۱۳۵۷ و ۱۳۵۸ و ۱۳۵۹ و ۱۳۶۰ و ۱۳۶۱ و ۱۳۶۲ و ۱۳۶۳ و ۱۳۶۴ و ۱۳۶۵ و ۱۳۶۶ و ۱۳۶۷ و ۱۳۶۸ و ۱۳۶۹ و ۱۳۷۰ و ۱۳۷۱ و ۱۳۷۲ و ۱۳۷۳ و ۱۳۷۴ و ۱۳۷۵ و ۱۳۷۶ و ۱۳۷۷ و ۱۳۷۸ و ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ و ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ و ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ و ۱۳۹۳ و

جب تک کہ بنی اسرائیل کا پہلا بادشاہ ساول اپنے خداوند کے عہد پر قائم
راہ و روح القدس کی مدد سے نبوت کا کام اور اپنے تمام جنگی اور شہری
فرائض پورے پورے ادا کرتا رہا لیکن جب وہ راہ اطاعت سے منحرف ہوا تو
اُس کا زوال شروع ہو گیا اور اُس کے زوال کی علامت یہ تھی کہ خداوند
نے اُس کے دل پر سے جھکی گئی۔ اور اگرچہ ایک مرتبہ پھر روح نے اُس سے
اور اُس کے نوکروں سے نبوت کرائی۔ مگر تاہم اُس کا آفتاب اقبال ڈوبا
ہی رہا۔ اور اس کے برعکس داؤد کے باب میں مرقوم ہے کہ جب سمویل
نے تیل سے اُسے اُس کے بھائیوں کے درمیان مسح کیا تو خداوند کی
روح اُسی دن سے ہمیشہ داؤد پر اترتی رہی۔ وہ اُسی کے حضور میں زندگی
بھی کرتا تھا چنانچہ وہ کہتا ہے میری روح سے میں کہہ جاؤں۔ اُسی کی ہوا
پر اُس کا بھروسہ تھا کہ اُس نے یہ دعا مانگی کہ تیری نیک روح مجھے راستی
کے ملک میں لے جائے۔ اُسی کی عقل سے اسرائیل کے لشکر داؤد کے پیچھے
ہوئے اور جب داؤد اپنے گناہ کے سبب نہایت شکستہ دل اور پشیمان تھا
تو اُس نے اپنا دروہل اس طرح ظاہر کیا اپنی روح پاک مجھ سے نہ نکال
اپنی نجات کی شاہدانی مجھ کو بھر عنایت کر اور اپنی آرزو روح سے مجھ کو سنبھال
اور خدا نے اُس کی دعا قبول کی پھر خدا نے اُسی روح کے وسیع سے داؤد
کو اُس جیل کا نقشہ دکھایا جو اُس کے بیٹے سلیمان نے تعمیر کی اور داؤد
کے اخیر کلمات سے ظاہر ہوتا ہے کہ اس غمناک الحان غمناک نے روح القدس
ہی سے الہام پایا تھا۔ چنانچہ اُس نے کہا کہ خداوند کی روح مجھ میں بولی اور
اُس کا سخن میری زبان پر تھا۔ اور اُس کی وفات کے بعد اُس کے بیٹے
نے اشال کی کتاب کی پیشانی پر جو ہر زمانہ کے لوگوں کے لئے معجزہ دانش
سچا الہام ربانی سے یہ پیغام رقم کیا ہم میری تمہی پر متوجہ ہو دیکھو میں اپنی

۱۔ اشال ۱۱ : ۱۱۱ : ۱۱۲ : ۱۱۳ : ۱۱۴ : ۱۱۵ : ۱۱۶ : ۱۱۷ : ۱۱۸ : ۱۱۹ : ۱۲۰ : ۱۲۱ : ۱۲۲ : ۱۲۳ : ۱۲۴ : ۱۲۵ : ۱۲۶ : ۱۲۷ : ۱۲۸ : ۱۲۹ : ۱۳۰ : ۱۳۱ : ۱۳۲ : ۱۳۳ : ۱۳۴ : ۱۳۵ : ۱۳۶ : ۱۳۷ : ۱۳۸ : ۱۳۹ : ۱۴۰ : ۱۴۱ : ۱۴۲ : ۱۴۳ : ۱۴۴ : ۱۴۵ : ۱۴۶ : ۱۴۷ : ۱۴۸ : ۱۴۹ : ۱۵۰ : ۱۵۱ : ۱۵۲ : ۱۵۳ : ۱۵۴ : ۱۵۵ : ۱۵۶ : ۱۵۷ : ۱۵۸ : ۱۵۹ : ۱۶۰ : ۱۶۱ : ۱۶۲ : ۱۶۳ : ۱۶۴ : ۱۶۵ : ۱۶۶ : ۱۶۷ : ۱۶۸ : ۱۶۹ : ۱۷۰ : ۱۷۱ : ۱۷۲ : ۱۷۳ : ۱۷۴ : ۱۷۵ : ۱۷۶ : ۱۷۷ : ۱۷۸ : ۱۷۹ : ۱۸۰ : ۱۸۱ : ۱۸۲ : ۱۸۳ : ۱۸۴ : ۱۸۵ : ۱۸۶ : ۱۸۷ : ۱۸۸ : ۱۸۹ : ۱۹۰ : ۱۹۱ : ۱۹۲ : ۱۹۳ : ۱۹۴ : ۱۹۵ : ۱۹۶ : ۱۹۷ : ۱۹۸ : ۱۹۹ : ۲۰۰ : ۲۰۱ : ۲۰۲ : ۲۰۳ : ۲۰۴ : ۲۰۵ : ۲۰۶ : ۲۰۷ : ۲۰۸ : ۲۰۹ : ۲۱۰ : ۲۱۱ : ۲۱۲ : ۲۱۳ : ۲۱۴ : ۲۱۵ : ۲۱۶ : ۲۱۷ : ۲۱۸ : ۲۱۹ : ۲۲۰ : ۲۲۱ : ۲۲۲ : ۲۲۳ : ۲۲۴ : ۲۲۵ : ۲۲۶ : ۲۲۷ : ۲۲۸ : ۲۲۹ : ۲۳۰ : ۲۳۱ : ۲۳۲ : ۲۳۳ : ۲۳۴ : ۲۳۵ : ۲۳۶ : ۲۳۷ : ۲۳۸ : ۲۳۹ : ۲۴۰ : ۲۴۱ : ۲۴۲ : ۲۴۳ : ۲۴۴ : ۲۴۵ : ۲۴۶ : ۲۴۷ : ۲۴۸ : ۲۴۹ : ۲۵۰ : ۲۵۱ : ۲۵۲ : ۲۵۳ : ۲۵۴ : ۲۵۵ : ۲۵۶ : ۲۵۷ : ۲۵۸ : ۲۵۹ : ۲۶۰ : ۲۶۱ : ۲۶۲ : ۲۶۳ : ۲۶۴ : ۲۶۵ : ۲۶۶ : ۲۶۷ : ۲۶۸ : ۲۶۹ : ۲۷۰ : ۲۷۱ : ۲۷۲ : ۲۷۳ : ۲۷۴ : ۲۷۵ : ۲۷۶ : ۲۷۷ : ۲۷۸ : ۲۷۹ : ۲۸۰ : ۲۸۱ : ۲۸۲ : ۲۸۳ : ۲۸۴ : ۲۸۵ : ۲۸۶ : ۲۸۷ : ۲۸۸ : ۲۸۹ : ۲۹۰ : ۲۹۱ : ۲۹۲ : ۲۹۳ : ۲۹۴ : ۲۹۵ : ۲۹۶ : ۲۹۷ : ۲۹۸ : ۲۹۹ : ۳۰۰ : ۳۰۱ : ۳۰۲ : ۳۰۳ : ۳۰۴ : ۳۰۵ : ۳۰۶ : ۳۰۷ : ۳۰۸ : ۳۰۹ : ۳۱۰ : ۳۱۱ : ۳۱۲ : ۳۱۳ : ۳۱۴ : ۳۱۵ : ۳۱۶ : ۳۱۷ : ۳۱۸ : ۳۱۹ : ۳۲۰ : ۳۲۱ : ۳۲۲ : ۳۲۳ : ۳۲۴ : ۳۲۵ : ۳۲۶ : ۳۲۷ : ۳۲۸ : ۳۲۹ : ۳۳۰ : ۳۳۱ : ۳۳۲ : ۳۳۳ : ۳۳۴ : ۳۳۵ : ۳۳۶ : ۳۳۷ : ۳۳۸ : ۳۳۹ : ۳۴۰ : ۳۴۱ : ۳۴۲ : ۳۴۳ : ۳۴۴ : ۳۴۵ : ۳۴۶ : ۳۴۷ : ۳۴۸ : ۳۴۹ : ۳۵۰ : ۳۵۱ : ۳۵۲ : ۳۵۳ : ۳۵۴ : ۳۵۵ : ۳۵۶ : ۳۵۷ : ۳۵۸ : ۳۵۹ : ۳۶۰ : ۳۶۱ : ۳۶۲ : ۳۶۳ : ۳۶۴ : ۳۶۵ : ۳۶۶ : ۳۶۷ : ۳۶۸ : ۳۶۹ : ۳۷۰ : ۳۷۱ : ۳۷۲ : ۳۷۳ : ۳۷۴ : ۳۷۵ : ۳۷۶ : ۳۷۷ : ۳۷۸ : ۳۷۹ : ۳۸۰ : ۳۸۱ : ۳۸۲ : ۳۸۳ : ۳۸۴ : ۳۸۵ : ۳۸۶ : ۳۸۷ : ۳۸۸ : ۳۸۹ : ۳۹۰ : ۳۹۱ : ۳۹۲ : ۳۹۳ : ۳۹۴ : ۳۹۵ : ۳۹۶ : ۳۹۷ : ۳۹۸ : ۳۹۹ : ۴۰۰ : ۴۰۱ : ۴۰۲ : ۴۰۳ : ۴۰۴ : ۴۰۵ : ۴۰۶ : ۴۰۷ : ۴۰۸ : ۴۰۹ : ۴۱۰ : ۴۱۱ : ۴۱۲ : ۴۱۳ : ۴۱۴ : ۴۱۵ : ۴۱۶ : ۴۱۷ : ۴۱۸ : ۴۱۹ : ۴۲۰ : ۴۲۱ : ۴۲۲ : ۴۲۳ : ۴۲۴ : ۴۲۵ : ۴۲۶ : ۴۲۷ : ۴۲۸ : ۴۲۹ : ۴۳۰ : ۴۳۱ : ۴۳۲ : ۴۳۳ : ۴۳۴ : ۴۳۵ : ۴۳۶ : ۴۳۷ : ۴۳۸ : ۴۳۹ : ۴۴۰ : ۴۴۱ : ۴۴۲ : ۴۴۳ : ۴۴۴ : ۴۴۵ : ۴۴۶ : ۴۴۷ : ۴۴۸ : ۴۴۹ : ۴۵۰ : ۴۵۱ : ۴۵۲ : ۴۵۳ : ۴۵۴ : ۴۵۵ : ۴۵۶ : ۴۵۷ : ۴۵۸ : ۴۵۹ : ۴۶۰ : ۴۶۱ : ۴۶۲ : ۴۶۳ : ۴۶۴ : ۴۶۵ : ۴۶۶ : ۴۶۷ : ۴۶۸ : ۴۶۹ : ۴۷۰ : ۴۷۱ : ۴۷۲ : ۴۷۳ : ۴۷۴ : ۴۷۵ : ۴۷۶ : ۴۷۷ : ۴۷۸ : ۴۷۹ : ۴۸۰ : ۴۸۱ : ۴۸۲ : ۴۸۳ : ۴۸۴ : ۴۸۵ : ۴۸۶ : ۴۸۷ : ۴۸۸ : ۴۸۹ : ۴۹۰ : ۴۹۱ : ۴۹۲ : ۴۹۳ : ۴۹۴ : ۴۹۵ : ۴۹۶ : ۴۹۷ : ۴۹۸ : ۴۹۹ : ۵۰۰ : ۵۰۱ : ۵۰۲ : ۵۰۳ : ۵۰۴ : ۵۰۵ : ۵۰۶ : ۵۰۷ : ۵۰۸ : ۵۰۹ : ۵۱۰ : ۵۱۱ : ۵۱۲ : ۵۱۳ : ۵۱۴ : ۵۱۵ : ۵۱۶ : ۵۱۷ : ۵۱۸ : ۵۱۹ : ۵۲۰ : ۵۲۱ : ۵۲۲ : ۵۲۳ : ۵۲۴ : ۵۲۵ : ۵۲۶ : ۵۲۷ : ۵۲۸ : ۵۲۹ : ۵۳۰ : ۵۳۱ : ۵۳۲ : ۵۳۳ : ۵۳۴ : ۵۳۵ : ۵۳۶ : ۵۳۷ : ۵۳۸ : ۵۳۹ : ۵۴۰ : ۵۴۱ : ۵۴۲ : ۵۴۳ : ۵۴۴ : ۵۴۵ : ۵۴۶ : ۵۴۷ : ۵۴۸ : ۵۴۹ : ۵۵۰ : ۵۵۱ : ۵۵۲ : ۵۵۳ : ۵۵۴ : ۵۵۵ : ۵۵۶ : ۵۵۷ : ۵۵۸ : ۵۵۹ : ۵۶۰ : ۵۶۱ : ۵۶۲ : ۵۶۳ : ۵۶۴ : ۵۶۵ : ۵۶۶ : ۵۶۷ : ۵۶۸ : ۵۶۹ : ۵۷۰ : ۵۷۱ : ۵۷۲ : ۵۷۳ : ۵۷۴ : ۵۷۵ : ۵۷۶ : ۵۷۷ : ۵۷۸ : ۵۷۹ : ۵۸۰ : ۵۸۱ : ۵۸۲ : ۵۸۳ : ۵۸۴ : ۵۸۵ : ۵۸۶ : ۵۸۷ : ۵۸۸ : ۵۸۹ : ۵۹۰ : ۵۹۱ : ۵۹۲ : ۵۹۳ : ۵۹۴ : ۵۹۵ : ۵۹۶ : ۵۹۷ : ۵۹۸ : ۵۹۹ : ۶۰۰ : ۶۰۱ : ۶۰۲ : ۶۰۳ : ۶۰۴ : ۶۰۵ : ۶۰۶ : ۶۰۷ : ۶۰۸ : ۶۰۹ : ۶۱۰ : ۶۱۱ : ۶۱۲ : ۶۱۳ : ۶۱۴ : ۶۱۵ : ۶۱۶ : ۶۱۷ : ۶۱۸ : ۶۱۹ : ۶۲۰ : ۶۲۱ : ۶۲۲ : ۶۲۳ : ۶۲۴ : ۶۲۵ : ۶۲۶ : ۶۲۷ : ۶۲۸ : ۶۲۹ : ۶۳۰ : ۶۳۱ : ۶۳۲ : ۶۳۳ : ۶۳۴ : ۶۳۵ : ۶۳۶ : ۶۳۷ : ۶۳۸ : ۶۳۹ : ۶۴۰ : ۶۴۱ : ۶۴۲ : ۶۴۳ : ۶۴۴ : ۶۴۵ : ۶۴۶ : ۶۴۷ : ۶۴۸ : ۶۴۹ : ۶۵۰ : ۶۵۱ : ۶۵۲ : ۶۵۳ : ۶۵۴ : ۶۵۵ : ۶۵۶ : ۶۵۷ : ۶۵۸ : ۶۵۹ : ۶۶۰ : ۶۶۱ : ۶۶۲ : ۶۶۳ : ۶۶۴ : ۶۶۵ : ۶۶۶ : ۶۶۷ : ۶۶۸ : ۶۶۹ : ۶۷۰ : ۶۷۱ : ۶۷۲ : ۶۷۳ : ۶۷۴ : ۶۷۵ : ۶۷۶ : ۶۷۷ : ۶۷۸ : ۶۷۹ : ۶۸۰ : ۶۸۱ : ۶۸۲ : ۶۸۳ : ۶۸۴ : ۶۸۵ : ۶۸۶ : ۶۸۷ : ۶۸۸ : ۶۸۹ : ۶۹۰ : ۶۹۱ : ۶۹۲ : ۶۹۳ : ۶۹۴ : ۶۹۵ : ۶۹۶ : ۶۹۷ : ۶۹۸ : ۶۹۹ : ۷۰۰ : ۷۰۱ : ۷۰۲ : ۷۰۳ : ۷۰۴ : ۷۰۵ : ۷۰۶ : ۷۰۷ : ۷۰۸ : ۷۰۹ : ۷۱۰ : ۷۱۱ : ۷۱۲ : ۷۱۳ : ۷۱۴ : ۷۱۵ : ۷۱۶ : ۷۱۷ : ۷۱۸ : ۷۱۹ : ۷۲۰ : ۷۲۱ : ۷۲۲ : ۷۲۳ : ۷۲۴ : ۷۲۵ : ۷۲۶ : ۷۲۷ : ۷۲۸ : ۷۲۹ : ۷۳۰ : ۷۳۱ : ۷۳۲ : ۷۳۳ : ۷۳۴ : ۷۳۵ : ۷۳۶ : ۷۳۷ : ۷۳۸ : ۷۳۹ : ۷۴۰ : ۷۴۱ : ۷۴۲ : ۷۴۳ : ۷۴۴ : ۷۴۵ : ۷۴۶ : ۷۴۷ : ۷۴۸ : ۷۴۹ : ۷۵۰ : ۷۵۱ : ۷۵۲ : ۷۵۳ : ۷۵۴ : ۷۵۵ : ۷۵۶ : ۷۵۷ : ۷۵۸ : ۷۵۹ : ۷۶۰ : ۷۶۱ : ۷۶۲ : ۷۶۳ : ۷۶۴ : ۷۶۵ : ۷۶۶ : ۷۶۷ : ۷۶۸ : ۷۶۹ : ۷۷۰ : ۷۷۱ : ۷۷۲ : ۷۷۳ : ۷۷۴ : ۷۷۵ : ۷۷۶ : ۷۷۷ : ۷۷۸ : ۷۷۹ : ۷۸۰ : ۷۸۱ : ۷۸۲ : ۷۸۳ : ۷۸۴ : ۷۸۵ : ۷۸۶ : ۷۸۷ : ۷۸۸ : ۷۸۹ : ۷۹۰ : ۷۹۱ : ۷۹۲ : ۷۹۳ : ۷۹۴ : ۷۹۵ : ۷۹۶ : ۷۹۷ : ۷۹۸ : ۷۹۹ : ۸۰۰ : ۸۰۱ : ۸۰۲ : ۸۰۳ : ۸۰۴ : ۸۰۵ : ۸۰۶ : ۸۰۷ : ۸۰۸ : ۸۰۹ : ۸۱۰ : ۸۱۱ : ۸۱۲ : ۸۱۳ : ۸۱۴ : ۸۱۵ : ۸۱۶ : ۸۱۷ : ۸۱۸ : ۸۱۹ : ۸۲۰ : ۸۲۱ : ۸۲۲ : ۸۲۳ : ۸۲۴ : ۸۲۵ : ۸۲۶ : ۸۲۷ : ۸۲۸ : ۸۲۹ : ۸۳۰ : ۸۳۱ : ۸۳۲ : ۸۳۳ : ۸۳۴ : ۸۳۵ : ۸۳۶ : ۸۳۷ : ۸۳۸ : ۸۳۹ : ۸۴۰ : ۸۴۱ : ۸۴۲ : ۸۴۳ : ۸۴۴ : ۸۴۵ : ۸۴۶ : ۸۴۷ : ۸۴۸ : ۸۴۹ : ۸۵۰ : ۸۵۱ : ۸۵۲ : ۸۵۳ : ۸۵۴ : ۸۵۵ : ۸۵۶ : ۸۵۷ : ۸۵۸ : ۸۵۹ : ۸۶۰ : ۸۶۱ : ۸۶۲ : ۸۶۳ : ۸۶۴ : ۸۶۵ : ۸۶۶ : ۸۶۷ : ۸۶۸ : ۸۶۹ : ۸۷۰ : ۸۷۱ : ۸۷۲ : ۸۷۳ : ۸۷۴ : ۸۷۵ : ۸۷۶ : ۸۷۷ : ۸۷۸ : ۸۷۹ : ۸۸۰ : ۸۸۱ : ۸۸۲ : ۸۸۳ : ۸۸۴ : ۸۸۵ : ۸۸۶ : ۸۸۷ : ۸۸۸ : ۸۸۹ : ۸۹۰ : ۸۹۱ : ۸۹۲ : ۸۹۳ : ۸۹۴ : ۸۹۵ : ۸۹۶ : ۸۹۷ : ۸۹۸ : ۸۹۹ : ۹۰۰ : ۹۰۱ : ۹۰۲ : ۹۰۳ : ۹۰۴ : ۹۰۵ : ۹۰۶ : ۹۰۷ : ۹۰۸ : ۹۰۹ : ۹۱۰ : ۹۱۱ : ۹۱۲ : ۹۱۳ : ۹۱۴ : ۹۱۵ : ۹۱۶ : ۹۱۷ : ۹۱۸ : ۹۱۹ : ۹۲۰ : ۹۲۱ : ۹۲۲ : ۹۲۳ : ۹۲۴ : ۹۲۵ : ۹۲۶ : ۹۲۷ : ۹۲۸ : ۹۲۹ : ۹۳۰ : ۹۳۱ : ۹۳۲ : ۹۳۳ : ۹۳۴ : ۹۳۵ : ۹۳۶ : ۹۳۷ : ۹۳۸ : ۹۳۹ : ۹۴۰ : ۹۴۱ : ۹۴۲ : ۹۴۳ : ۹۴۴ : ۹۴۵ : ۹۴۶ : ۹۴۷ : ۹۴۸ : ۹۴۹ : ۹۵۰ : ۹۵۱ : ۹۵۲ : ۹۵۳ : ۹۵۴ : ۹۵۵ : ۹۵۶ : ۹۵۷ : ۹۵۸ : ۹۵۹ : ۹۶۰ : ۹۶۱ : ۹۶۲ : ۹۶۳ : ۹۶۴ : ۹۶۵ : ۹۶۶ : ۹۶۷ : ۹۶۸ : ۹۶۹ : ۹۷۰ : ۹۷۱ : ۹۷۲ : ۹۷۳ : ۹۷۴ : ۹۷۵ : ۹۷۶ : ۹۷۷ : ۹۷۸ : ۹۷۹ : ۹۸۰ : ۹۸۱ : ۹۸۲ : ۹۸۳ : ۹۸۴ : ۹۸۵ : ۹۸۶ : ۹۸۷ : ۹۸۸ : ۹۸۹ : ۹۹۰ : ۹۹۱ : ۹۹۲ : ۹۹۳ : ۹۹۴ : ۹۹۵ : ۹۹۶ : ۹۹۷ : ۹۹۸ : ۹۹۹ : ۱۰۰۰ : ۱۰۰۱ : ۱۰۰۲ : ۱۰۰۳ : ۱۰۰۴ : ۱۰۰۵ : ۱۰۰۶ : ۱۰۰۷ : ۱۰۰۸ : ۱۰۰۹ : ۱۰۱۰ : ۱۰۱۱ : ۱۰۱۲ : ۱۰۱۳ : ۱۰۱۴ : ۱۰۱۵ : ۱۰۱۶ : ۱۰۱۷ : ۱۰۱۸ : ۱۰۱۹ : ۱۰۲۰ : ۱۰۲۱ : ۱۰۲۲ : ۱۰۲۳ : ۱۰۲۴ : ۱۰۲۵ : ۱۰۲۶ : ۱۰۲۷ : ۱۰۲۸ : ۱۰۲۹ : ۱۰۳۰ : ۱۰۳۱ : ۱۰۳۲ : ۱۰۳۳ : ۱۰۳۴ : ۱۰۳۵ : ۱۰۳۶ : ۱۰۳۷ : ۱۰۳۸ : ۱۰۳۹ : ۱۰۴۰ : ۱۰۴۱ : ۱۰۴۲ : ۱۰۴۳ : ۱۰۴۴ : ۱۰۴۵ : ۱۰۴۶ : ۱۰۴۷ : ۱۰۴۸ : ۱۰۴۹ : ۱۰۵۰ : ۱۰۵۱ : ۱۰۵۲ : ۱۰۵۳ : ۱۰۵۴ : ۱۰۵۵ : ۱۰۵۶ : ۱۰۵۷ : ۱۰۵۸ : ۱۰۵۹ : ۱۰۶۰ : ۱۰۶۱ : ۱۰۶۲ : ۱۰۶۳ : ۱۰۶۴ : ۱۰۶۵ : ۱۰۶۶ : ۱۰۶۷ : ۱۰۶۸ : ۱۰۶۹ : ۱۰۷۰ : ۱۰۷۱ : ۱۰۷۲ : ۱۰۷۳ : ۱۰۷۴ : ۱۰۷۵ : ۱۰۷۶ : ۱۰۷۷ : ۱۰۷۸ : ۱۰۷۹ : ۱۰۸۰ : ۱۰۸۱ : ۱۰۸۲ : ۱۰۸۳ : ۱۰۸۴ : ۱۰۸۵ : ۱۰۸۶ : ۱۰۸۷ : ۱۰۸۸ : ۱۰۸۹ : ۱۰۹۰ : ۱۰۹۱ : ۱۰۹۲ : ۱۰۹۳ : ۱۰۹۴ : ۱۰۹۵ : ۱۰۹۶ : ۱۰۹۷ : ۱۰۹۸ : ۱۰۹۹ : ۱۱۰۰ : ۱۱۰۱ : ۱۱۰۲ : ۱۱۰۳ : ۱۱۰۴ : ۱۱۰۵ : ۱۱۰۶ : ۱۱۰۷ : ۱۱۰۸ : ۱۱۰۹ : ۱۱۱۰ : ۱۱۱۱ : ۱۱۱۲ : ۱۱۱۳ : ۱۱۱۴ : ۱۱۱۵ : ۱۱۱۶ : ۱۱۱۷ : ۱۱۱۸ : ۱۱۱۹ : ۱۱۲۰ : ۱۱۲۱ : ۱۱۲۲ : ۱۱۲۳ : ۱۱۲۴ : ۱۱۲۵ : ۱۱۲۶ : ۱۱۲۷ : ۱۱۲۸ : ۱۱۲۹ : ۱۱۳۰ : ۱۱۳۱ : ۱۱۳۲ : ۱۱۳۳ : ۱۱۳۴ : ۱۱۳۵ : ۱۱۳۶ : ۱۱۳۷ : ۱۱۳۸ : ۱۱۳۹ : ۱۱۴۰ : ۱۱۴۱ : ۱۱۴۲ : ۱۱۴۳ : ۱۱۴۴ : ۱۱۴۵ : ۱۱۴۶ : ۱۱۴۷ : ۱۱۴۸ : ۱۱۴۹ : ۱۱۵۰ : ۱۱۵۱ : ۱۱۵۲ : ۱۱۵۳ : ۱۱۵۴ : ۱۱۵۵ : ۱۱۵۶ : ۱۱۵۷ : ۱۱۵۸ : ۱۱۵۹ : ۱۱۶۰ : ۱۱۶۱ : ۱۱۶۲ : ۱۱۶۳ : ۱۱۶۴ : ۱۱۶۵ : ۱۱۶۶ : ۱۱۶۷ : ۱۱۶۸ : ۱۱۶۹ : ۱۱۷۰ : ۱۱۷۱ : ۱۱۷۲ : ۱۱۷۳ : ۱۱۷۴ : ۱۱۷۵ : ۱۱۷۶ : ۱۱۷۷ : ۱۱۷۸ : ۱۱۷۹ : ۱۱۸۰ : ۱۱۸۱ : ۱۱۸۲ : ۱۱۸۳ : ۱۱۸۴ : ۱۱۸۵ : ۱۱۸۶ : ۱۱۸۷ : ۱۱۸۸ : ۱۱۸۹ : ۱۱۹۰ : ۱۱۹۱ : ۱۱۹۲ : ۱۱۹۳ : ۱۱۹۴ : ۱۱۹۵ : ۱۱۹۶ : ۱۱۹۷ : ۱۱۹۸ : ۱۱۹۹ : ۱۲۰۰ : ۱۲۰۱ : ۱۲۰۲ : ۱۲۰۳ : ۱۲۰۴ : ۱۲۰۵ : ۱۲۰۶ : ۱۲۰۷ : ۱۲۰۸ : ۱۲۰۹ : ۱۲۱۰ : ۱۲۱۱ : ۱۲۱۲ : ۱۲۱۳ : ۱۲۱۴ : ۱۲۱۵ : ۱۲۱۶ : ۱۲۱۷ : ۱۲۱۸ : ۱۲۱۹ : ۱۲۲۰ : ۱۲۲۱ : ۱۲۲۲ : ۱۲۲۳ : ۱۲۲۴ : ۱۲۲۵ : ۱۲۲۶ : ۱۲۲۷ : ۱۲۲۸ : ۱۲۲۹ : ۱۲۳۰ : ۱۲۳۱ : ۱۲۳۲ : ۱۲۳۳ : ۱۲۳۴ : ۱۲۳۵ : ۱۲۳۶ : ۱۲۳۷ : ۱۲۳۸ : ۱۲۳۹ : ۱۲۴۰ : ۱۲۴۱ : ۱۲۴۲ : ۱۲۴۳ : ۱۲۴۴ : ۱۲۴۵ : ۱۲۴۶ : ۱۲۴۷ : ۱۲۴۸ : ۱۲۴۹ : ۱۲۵۰ : ۱۲۵۱ : ۱۲۵۲ : ۱۲۵۳ : ۱۲۵۴ : ۱۲۵۵ : ۱۲۵۶ : ۱۲۵۷ : ۱۲۵۸ : ۱۲۵۹ : ۱۲۶۰ : ۱۲۶۱ : ۱۲۶۲ : ۱۲۶۳ : ۱۲۶۴ : ۱۲۶۵ : ۱۲۶۶ : ۱۲۶۷ : ۱۲۶۸ : ۱۲۶۹ : ۱۲۷۰ : ۱۲۷۱ : ۱۲۷۲ : ۱۲۷۳ : ۱۲۷۴ : ۱۲۷۵ : ۱۲۷۶ : ۱۲۷۷ : ۱۲۷۸ : ۱۲۷۹ : ۱۲۸۰ : ۱۲۸۱ : ۱۲۸۲ : ۱۲۸۳ : ۱۲۸۴ : ۱۲۸۵ : ۱۲۸۶ : ۱۲۸۷ : ۱۲۸۸ : ۱۲۸۹ : ۱۲۹۰ : ۱۲۹۱ : ۱۲۹۲ : ۱۲۹۳ : ۱۲۹۴ : ۱۲۹۵ : ۱۲۹۶ : ۱۲۹۷ : ۱۲۹۸ : ۱۲۹۹ : ۱۳۰۰ : ۱۳۰۱ : ۱۳۰۲ : ۱۳۰۳ : ۱۳۰۴ : ۱۳۰۵ : ۱۳۰۶ : ۱۳۰۷ : ۱۳۰۸ : ۱۳۰۹ : ۱۳۱۰ : ۱۳۱۱ : ۱۳۱۲ : ۱۳۱۳ : ۱۳۱۴ : ۱۳۱۵ : ۱۳۱۶ : ۱۳۱۷ : ۱۳۱۸ : ۱۳۱۹ : ۱۳۲۰ : ۱۳۲۱ : ۱۳۲۲ : ۱۳۲۳ : ۱۳۲۴ : ۱۳۲۵ : ۱۳۲۶ : ۱۳۲۷ : ۱۳۲۸ : ۱۳۲۹ : ۱۳۳۰ : ۱۳۳۱ : ۱۳۳۲ : ۱۳۳۳ : ۱۳۳۴ : ۱۳۳۵ : ۱۳۳۶ : ۱۳۳۷ : ۱۳۳۸ : ۱۳۳۹ : ۱۳۴۰ : ۱۳۴۱ : ۱۳۴۲ : ۱۳۴۳ : ۱۳۴۴ : ۱۳۴۵ : ۱۳۴۶ : ۱۳۴۷ : ۱۳۴۸ : ۱۳۴۹ : ۱۳۵۰ : ۱۳۵۱ : ۱۳۵۲ : ۱۳۵۳ : ۱۳۵۴ : ۱۳۵۵ : ۱۳۵۶ : ۱۳۵۷ : ۱۳۵۸ : ۱۳۵۹ : ۱۳۶۰ : ۱۳۶۱ : ۱۳۶۲ : ۱۳۶۳ : ۱۳۶۴ : ۱۳۶۵ : ۱۳۶۶ : ۱۳۶۷ : ۱۳۶۸ : ۱۳۶۹ : ۱۳۷۰ : ۱۳۷۱ : ۱۳۷۲ : ۱۳۷۳ : ۱۳۷۴ : ۱۳۷۵ : ۱۳۷۶ : ۱۳۷۷ : ۱۳۷۸ : ۱۳۷۹ : ۱۳۸۰ : ۱۳۸۱ : ۱۳۸۲ : ۱۳۸۳ : ۱۳۸۴ : ۱۳۸۵ : ۱۳۸۶ : ۱۳۸۷ : ۱۳۸۸ : ۱۳۸۹ : ۱۳۹۰ : ۱۳۹۱ : ۱۳۹۲ : ۱۳۹۳ : ۱۳۹۴ : ۱۳۹۵ : ۱۳۹۶ : ۱۳۹۷ : ۱۳۹۸ : ۱۳۹۹ : ۱۴۰۰ : ۱۴۰۱ : ۱۴۰۲ : ۱۴۰۳ : ۱۴۰۴ : ۱۴۰۵ : ۱۴۰۶ : ۱۴۰۷ : ۱۴۰۸ : ۱۴۰۹ : ۱۴۱۰ : ۱۴۱۱ : ۱۴۱۲ : ۱۴۱۳ : ۱۴۱۴ : ۱۴۱۵ : ۱۴۱۶ : ۱۴۱۷ : ۱۴۱۸ : ۱۴۱۹ : ۱۴۲۰ : ۱۴۲۱ : ۱۴۲۲ : ۱۴۲۳ : ۱۴۲۴ : ۱۴۲۵ : ۱۴۲۶ : ۱۴۲۷ : ۱۴۲۸ : ۱۴۲۹ : ۱۴۳۰ : ۱۴۳۱ : ۱۴۳۲ : ۱۴۳۳ : ۱۴۳۴ : ۱۴۳۵ : ۱۴۳۶ : ۱۴۳۷ : ۱۴۳۸ : ۱۴۳۹ : ۱۴۴۰ : ۱۴۴۱ : ۱۴۴۲ : ۱۴۴۳ : ۱۴۴۴ : ۱۴۴۵ : ۱۴۴۶ : ۱۴۴۷ :

ہے کہ اس وقت تک تباہی رہی جب تک کہ عالم بالا سے روح ہم راہ نہ ملے۔ اور عدو م کی پیشین گوئی میں کتاب ہے کہ جنگی جانور اسے اپنا مسکن بنائیکے۔ کیونکہ خداوند کی روح نے انہیں منع کیا ہے اور جو عظیم الشان پیشین گوئی پیشیاہ نبی کی کتاب کے پچھلے ۲۴ بابوں میں درج ہے اس میں بھی جا بجا روح القدس کی قدرت ظاہر ہوتی ہے۔ چنانچہ اس سے معلوم ہوتا ہے کہ روح القدس ہی کے قبضہ میں ہوگی اور موت ہے۔ مخلوقات کی بڑی سے بڑی چیزیں اسی کی بنائی ہوئی ہیں۔ ان کی باپ نے اسی کے سج کو مسوح کیا۔ اسی سے وہ کلیسیا کو میرا اب اور تروتازہ کرتا ہے۔ وہی باپ کے ساتھ بیٹے کے پیچھے میں شامل ہے۔ وہی دشمنوں کا غور ڈھاتا ہے اور انہوں کے ساتھ ہمیشہ رہتا ہے۔ وہی نجات دہندہ کے ساتھ رہا۔ جبکہ اس نے خدا کی طرف سے رحمت کا پیغام آدمیوں کو پہنچایا۔ اور جو سالوک خدا نے زمانہ گزشتہ میں بنی اسرائیل سے کئے تھے ان کے ذکر میں پیشیاہ اپنی جاتا ہے کہ وہ روح القدس ہی تھا جس کو انہوں نے اپنی ناسمجھی سے شکنجہ کیا تھا۔ اسی نے انہیں اپنی جہیل چاہا تھا۔ وہی انہیں مہیا بنانے کی راہ سے کنعان کی موجودہ آرام گاہ میں لایا تھا۔ یہ مہیا بھی کہ کتاب میں روح القدس کا نام تو نہیں آیا۔ لیکن جو خاص کام اس سے متعلق ہے اس کا بہت ذکر ہے۔ چنانچہ لکھا ہے کہ خداوند فرماتا ہے کہ میں اپنی شریعت کو ان کے اندر رکھوں گا اور ان کے دل پر اسے لکھوں گا اور خداوند بنی کی ذی شان پیشین گوئیوں میں جو سوئے فرشتوں اور ان کے عجیب بیروں کو روح ہی چلاتی ہے۔ روح ہی نے جن میں داخل ہو کر اسے اس کے پاؤں پر کھڑا کیا۔ اور آسمان اور زمین کے درمیان اٹھایا۔ اور اسے عالم رویا میں کھنڈیوں کے ملک میں پہنچایا۔ اور اس سے کہا کہ خداوند یوں کہتا ہے۔ اور خشاک پڑیوں

۱۰: ۱۵: ۲۲: ۲۳: ۲۴: ۲۵: ۲۶: ۲۷: ۲۸: ۲۹: ۳۰: ۳۱: ۳۲: ۳۳: ۳۴: ۳۵: ۳۶: ۳۷: ۳۸: ۳۹: ۴۰: ۴۱: ۴۲: ۴۳: ۴۴: ۴۵: ۴۶: ۴۷: ۴۸: ۴۹: ۵۰: ۵۱: ۵۲: ۵۳: ۵۴: ۵۵: ۵۶: ۵۷: ۵۸: ۵۹: ۶۰: ۶۱: ۶۲: ۶۳: ۶۴: ۶۵: ۶۶: ۶۷: ۶۸: ۶۹: ۷۰: ۷۱: ۷۲: ۷۳: ۷۴: ۷۵: ۷۶: ۷۷: ۷۸: ۷۹: ۸۰: ۸۱: ۸۲: ۸۳: ۸۴: ۸۵: ۸۶: ۸۷: ۸۸: ۸۹: ۹۰: ۹۱: ۹۲: ۹۳: ۹۴: ۹۵: ۹۶: ۹۷: ۹۸: ۹۹: ۱۰۰: ۱۰۱: ۱۰۲: ۱۰۳: ۱۰۴: ۱۰۵: ۱۰۶: ۱۰۷: ۱۰۸: ۱۰۹: ۱۱۰: ۱۱۱: ۱۱۲: ۱۱۳: ۱۱۴: ۱۱۵: ۱۱۶: ۱۱۷: ۱۱۸: ۱۱۹: ۱۲۰: ۱۲۱: ۱۲۲: ۱۲۳: ۱۲۴: ۱۲۵: ۱۲۶: ۱۲۷: ۱۲۸: ۱۲۹: ۱۳۰: ۱۳۱: ۱۳۲: ۱۳۳: ۱۳۴: ۱۳۵: ۱۳۶: ۱۳۷: ۱۳۸: ۱۳۹: ۱۴۰: ۱۴۱: ۱۴۲: ۱۴۳: ۱۴۴: ۱۴۵: ۱۴۶: ۱۴۷: ۱۴۸: ۱۴۹: ۱۵۰: ۱۵۱: ۱۵۲: ۱۵۳: ۱۵۴: ۱۵۵: ۱۵۶: ۱۵۷: ۱۵۸: ۱۵۹: ۱۶۰: ۱۶۱: ۱۶۲: ۱۶۳: ۱۶۴: ۱۶۵: ۱۶۶: ۱۶۷: ۱۶۸: ۱۶۹: ۱۷۰: ۱۷۱: ۱۷۲: ۱۷۳: ۱۷۴: ۱۷۵: ۱۷۶: ۱۷۷: ۱۷۸: ۱۷۹: ۱۸۰: ۱۸۱: ۱۸۲: ۱۸۳: ۱۸۴: ۱۸۵: ۱۸۶: ۱۸۷: ۱۸۸: ۱۸۹: ۱۹۰: ۱۹۱: ۱۹۲: ۱۹۳: ۱۹۴: ۱۹۵: ۱۹۶: ۱۹۷: ۱۹۸: ۱۹۹: ۲۰۰: ۲۰۱: ۲۰۲: ۲۰۳: ۲۰۴: ۲۰۵: ۲۰۶: ۲۰۷: ۲۰۸: ۲۰۹: ۲۱۰: ۲۱۱: ۲۱۲: ۲۱۳: ۲۱۴: ۲۱۵: ۲۱۶: ۲۱۷: ۲۱۸: ۲۱۹: ۲۲۰: ۲۲۱: ۲۲۲: ۲۲۳: ۲۲۴: ۲۲۵: ۲۲۶: ۲۲۷: ۲۲۸: ۲۲۹: ۲۳۰: ۲۳۱: ۲۳۲: ۲۳۳: ۲۳۴: ۲۳۵: ۲۳۶: ۲۳۷: ۲۳۸: ۲۳۹: ۲۴۰: ۲۴۱: ۲۴۲: ۲۴۳: ۲۴۴: ۲۴۵: ۲۴۶: ۲۴۷: ۲۴۸: ۲۴۹: ۲۵۰: ۲۵۱: ۲۵۲: ۲۵۳: ۲۵۴: ۲۵۵: ۲۵۶: ۲۵۷: ۲۵۸: ۲۵۹: ۲۶۰: ۲۶۱: ۲۶۲: ۲۶۳: ۲۶۴: ۲۶۵: ۲۶۶: ۲۶۷: ۲۶۸: ۲۶۹: ۲۷۰: ۲۷۱: ۲۷۲: ۲۷۳: ۲۷۴: ۲۷۵: ۲۷۶: ۲۷۷: ۲۷۸: ۲۷۹: ۲۸۰: ۲۸۱: ۲۸۲: ۲۸۳: ۲۸۴: ۲۸۵: ۲۸۶: ۲۸۷: ۲۸۸: ۲۸۹: ۲۹۰: ۲۹۱: ۲۹۲: ۲۹۳: ۲۹۴: ۲۹۵: ۲۹۶: ۲۹۷: ۲۹۸: ۲۹۹: ۳۰۰: ۳۰۱: ۳۰۲: ۳۰۳: ۳۰۴: ۳۰۵: ۳۰۶: ۳۰۷: ۳۰۸: ۳۰۹: ۳۱۰: ۳۱۱: ۳۱۲: ۳۱۳: ۳۱۴: ۳۱۵: ۳۱۶: ۳۱۷: ۳۱۸: ۳۱۹: ۳۲۰: ۳۲۱: ۳۲۲: ۳۲۳: ۳۲۴: ۳۲۵: ۳۲۶: ۳۲۷: ۳۲۸: ۳۲۹: ۳۳۰: ۳۳۱: ۳۳۲: ۳۳۳: ۳۳۴: ۳۳۵: ۳۳۶: ۳۳۷: ۳۳۸: ۳۳۹: ۳۴۰: ۳۴۱: ۳۴۲: ۳۴۳: ۳۴۴: ۳۴۵: ۳۴۶: ۳۴۷: ۳۴۸: ۳۴۹: ۳۵۰: ۳۵۱: ۳۵۲: ۳۵۳: ۳۵۴: ۳۵۵: ۳۵۶: ۳۵۷: ۳۵۸: ۳۵۹: ۳۶۰: ۳۶۱: ۳۶۲: ۳۶۳: ۳۶۴: ۳۶۵: ۳۶۶: ۳۶۷: ۳۶۸: ۳۶۹: ۳۷۰: ۳۷۱: ۳۷۲: ۳۷۳: ۳۷۴: ۳۷۵: ۳۷۶: ۳۷۷: ۳۷۸: ۳۷۹: ۳۸۰: ۳۸۱: ۳۸۲: ۳۸۳: ۳۸۴: ۳۸۵: ۳۸۶: ۳۸۷: ۳۸۸: ۳۸۹: ۳۹۰: ۳۹۱: ۳۹۲: ۳۹۳: ۳۹۴: ۳۹۵: ۳۹۶: ۳۹۷: ۳۹۸: ۳۹۹: ۴۰۰: ۴۰۱: ۴۰۲: ۴۰۳: ۴۰۴: ۴۰۵: ۴۰۶: ۴۰۷: ۴۰۸: ۴۰۹: ۴۱۰: ۴۱۱: ۴۱۲: ۴۱۳: ۴۱۴: ۴۱۵: ۴۱۶: ۴۱۷: ۴۱۸: ۴۱۹: ۴۲۰: ۴۲۱: ۴۲۲: ۴۲۳: ۴۲۴: ۴۲۵: ۴۲۶: ۴۲۷: ۴۲۸: ۴۲۹: ۴۳۰: ۴۳۱: ۴۳۲: ۴۳۳: ۴۳۴: ۴۳۵: ۴۳۶: ۴۳۷: ۴۳۸: ۴۳۹: ۴۴۰: ۴۴۱: ۴۴۲: ۴۴۳: ۴۴۴: ۴۴۵: ۴۴۶: ۴۴۷: ۴۴۸: ۴۴۹: ۴۵۰: ۴۵۱: ۴۵۲: ۴۵۳: ۴۵۴: ۴۵۵: ۴۵۶: ۴۵۷: ۴۵۸: ۴۵۹: ۴۶۰: ۴۶۱: ۴۶۲: ۴۶۳: ۴۶۴: ۴۶۵: ۴۶۶: ۴۶۷: ۴۶۸: ۴۶۹: ۴۷۰: ۴۷۱: ۴۷۲: ۴۷۳: ۴۷۴: ۴۷۵: ۴۷۶: ۴۷۷: ۴۷۸: ۴۷۹: ۴۸۰: ۴۸۱: ۴۸۲: ۴۸۳: ۴۸۴: ۴۸۵: ۴۸۶: ۴۸۷: ۴۸۸: ۴۸۹: ۴۹۰: ۴۹۱: ۴۹۲: ۴۹۳: ۴۹۴: ۴۹۵: ۴۹۶: ۴۹۷: ۴۹۸: ۴۹۹: ۵۰۰: ۵۰۱: ۵۰۲: ۵۰۳: ۵۰۴: ۵۰۵: ۵۰۶: ۵۰۷: ۵۰۸: ۵۰۹: ۵۱۰: ۵۱۱: ۵۱۲: ۵۱۳: ۵۱۴: ۵۱۵: ۵۱۶: ۵۱۷: ۵۱۸: ۵۱۹: ۵۲۰: ۵۲۱: ۵۲۲: ۵۲۳: ۵۲۴: ۵۲۵: ۵۲۶: ۵۲۷: ۵۲۸: ۵۲۹: ۵۳۰: ۵۳۱: ۵۳۲: ۵۳۳: ۵۳۴: ۵۳۵: ۵۳۶: ۵۳۷: ۵۳۸: ۵۳۹: ۵۴۰: ۵۴۱: ۵۴۲: ۵۴۳: ۵۴۴: ۵۴۵: ۵۴۶: ۵۴۷: ۵۴۸: ۵۴۹: ۵۵۰: ۵۵۱: ۵۵۲: ۵۵۳: ۵۵۴: ۵۵۵: ۵۵۶: ۵۵۷: ۵۵۸: ۵۵۹: ۵۶۰: ۵۶۱: ۵۶۲: ۵۶۳: ۵۶۴: ۵۶۵: ۵۶۶: ۵۶۷: ۵۶۸: ۵۶۹: ۵۷۰: ۵۷۱: ۵۷۲: ۵۷۳: ۵۷۴: ۵۷۵: ۵۷۶: ۵۷۷: ۵۷۸: ۵۷۹: ۵۸۰: ۵۸۱: ۵۸۲: ۵۸۳: ۵۸۴: ۵۸۵: ۵۸۶: ۵۸۷: ۵۸۸: ۵۸۹: ۵۹۰: ۵۹۱: ۵۹۲: ۵۹۳: ۵۹۴: ۵۹۵: ۵۹۶: ۵۹۷: ۵۹۸: ۵۹۹: ۶۰۰: ۶۰۱: ۶۰۲: ۶۰۳: ۶۰۴: ۶۰۵: ۶۰۶: ۶۰۷: ۶۰۸: ۶۰۹: ۶۱۰: ۶۱۱: ۶۱۲: ۶۱۳: ۶۱۴: ۶۱۵: ۶۱۶: ۶۱۷: ۶۱۸: ۶۱۹: ۶۲۰: ۶۲۱: ۶۲۲: ۶۲۳: ۶۲۴: ۶۲۵: ۶۲۶: ۶۲۷: ۶۲۸: ۶۲۹: ۶۳۰: ۶۳۱: ۶۳۲: ۶۳۳: ۶۳۴: ۶۳۵: ۶۳۶: ۶۳۷: ۶۳۸: ۶۳۹: ۶۴۰: ۶۴۱: ۶۴۲: ۶۴۳: ۶۴۴: ۶۴۵: ۶۴۶: ۶۴۷: ۶۴۸: ۶۴۹: ۶۵۰: ۶۵۱: ۶۵۲: ۶۵۳: ۶۵۴: ۶۵۵: ۶۵۶: ۶۵۷: ۶۵۸: ۶۵۹: ۶۶۰: ۶۶۱: ۶۶۲: ۶۶۳: ۶۶۴: ۶۶۵: ۶۶۶: ۶۶۷: ۶۶۸: ۶۶۹: ۶۷۰: ۶۷۱: ۶۷۲: ۶۷۳: ۶۷۴: ۶۷۵: ۶۷۶: ۶۷۷: ۶۷۸: ۶۷۹: ۶۸۰: ۶۸۱: ۶۸۲: ۶۸۳: ۶۸۴: ۶۸۵: ۶۸۶: ۶۸۷: ۶۸۸: ۶۸۹: ۶۹۰: ۶۹۱: ۶۹۲: ۶۹۳: ۶۹۴: ۶۹۵: ۶۹۶: ۶۹۷: ۶۹۸: ۶۹۹: ۷۰۰: ۷۰۱: ۷۰۲: ۷۰۳: ۷۰۴: ۷۰۵: ۷۰۶: ۷۰۷: ۷۰۸: ۷۰۹: ۷۱۰: ۷۱۱: ۷۱۲: ۷۱۳: ۷۱۴: ۷۱۵: ۷۱۶: ۷۱۷: ۷۱۸: ۷۱۹: ۷۲۰: ۷۲۱: ۷۲۲: ۷۲۳: ۷۲۴: ۷۲۵: ۷۲۶: ۷۲۷: ۷۲۸: ۷۲۹: ۷۳۰: ۷۳۱: ۷۳۲: ۷۳۳: ۷۳۴: ۷۳۵: ۷۳۶: ۷۳۷: ۷۳۸: ۷۳۹: ۷۴۰: ۷۴۱: ۷۴۲: ۷۴۳: ۷۴۴: ۷۴۵: ۷۴۶: ۷۴۷: ۷۴۸: ۷۴۹: ۷۵۰: ۷۵۱: ۷۵۲: ۷۵۳: ۷۵۴: ۷۵۵: ۷۵۶: ۷۵۷: ۷۵۸: ۷۵۹: ۷۶۰: ۷۶۱: ۷۶۲: ۷۶۳: ۷۶۴: ۷۶۵: ۷۶۶: ۷۶۷: ۷۶۸: ۷۶۹: ۷۷۰: ۷۷۱: ۷۷۲: ۷۷۳: ۷۷۴: ۷۷۵: ۷۷۶: ۷۷۷: ۷۷۸: ۷۷۹: ۷۸۰: ۷۸۱: ۷۸۲: ۷۸۳: ۷۸۴: ۷۸۵: ۷۸۶: ۷۸۷: ۷۸۸: ۷۸۹: ۷۹۰: ۷۹۱: ۷۹۲: ۷۹۳: ۷۹۴: ۷۹۵: ۷۹۶: ۷۹۷: ۷۹۸: ۷۹۹: ۸۰۰: ۸۰۱: ۸۰۲: ۸۰۳: ۸۰۴: ۸۰۵: ۸۰۶: ۸۰۷: ۸۰۸: ۸۰۹: ۸۱۰: ۸۱۱: ۸۱۲: ۸۱۳: ۸۱۴: ۸۱۵: ۸۱۶: ۸۱۷: ۸۱۸: ۸۱۹: ۸۲۰: ۸۲۱: ۸۲۲: ۸۲۳: ۸۲۴: ۸۲۵: ۸۲۶: ۸۲۷: ۸۲۸: ۸۲۹: ۸۳۰: ۸۳۱: ۸۳۲: ۸۳۳: ۸۳۴: ۸۳۵: ۸۳۶: ۸۳۷: ۸۳۸: ۸۳۹: ۸۴۰: ۸۴۱: ۸۴۲: ۸۴۳: ۸۴۴: ۸۴۵: ۸۴۶: ۸۴۷: ۸۴۸: ۸۴۹: ۸۵۰: ۸۵۱: ۸۵۲: ۸۵۳: ۸۵۴: ۸۵۵: ۸۵۶: ۸۵۷: ۸۵۸: ۸۵۹: ۸۶۰: ۸۶۱: ۸۶۲: ۸۶۳: ۸۶۴: ۸۶۵: ۸۶۶: ۸۶۷: ۸۶۸: ۸۶۹: ۸۷۰: ۸۷۱: ۸۷۲: ۸۷۳: ۸۷۴: ۸۷۵: ۸۷۶: ۸۷۷: ۸۷۸: ۸۷۹: ۸۸۰: ۸۸۱: ۸۸۲: ۸۸۳: ۸۸۴: ۸۸۵: ۸۸۶: ۸۸۷: ۸۸۸: ۸۸۹: ۸۹۰: ۸۹۱: ۸۹۲: ۸۹۳: ۸۹۴: ۸۹۵: ۸۹۶: ۸۹۷: ۸۹۸: ۸۹۹: ۹۰۰: ۹۰۱: ۹۰۲: ۹۰۳: ۹۰۴: ۹۰۵: ۹۰۶: ۹۰۷: ۹۰۸: ۹۰۹: ۹۱۰: ۹۱۱: ۹۱۲: ۹۱۳: ۹۱۴: ۹۱۵: ۹۱۶: ۹۱۷: ۹۱۸: ۹۱۹: ۹۲۰: ۹۲۱: ۹۲۲: ۹۲۳: ۹۲۴: ۹۲۵: ۹۲۶: ۹۲۷: ۹۲۸: ۹۲۹: ۹۳۰: ۹۳۱: ۹۳۲: ۹۳۳: ۹۳۴: ۹۳۵: ۹۳۶: ۹۳۷: ۹۳۸: ۹۳۹: ۹۴۰: ۹۴۱: ۹۴۲: ۹۴۳: ۹۴۴: ۹۴۵: ۹۴۶: ۹۴۷: ۹۴۸: ۹۴۹: ۹۵۰: ۹۵۱: ۹۵۲: ۹۵۳: ۹۵۴: ۹۵۵: ۹۵۶: ۹۵۷: ۹۵۸: ۹۵۹: ۹۶۰: ۹۶۱: ۹۶۲: ۹۶۳: ۹۶۴: ۹۶۵: ۹۶۶: ۹۶۷: ۹۶۸: ۹۶۹: ۹۷۰: ۹۷۱: ۹۷۲: ۹۷۳: ۹۷۴: ۹۷۵: ۹۷۶: ۹۷۷: ۹۷۸: ۹۷۹: ۹۸۰: ۹۸۱: ۹۸۲: ۹۸۳: ۹۸۴: ۹۸۵: ۹۸۶: ۹۸۷: ۹۸۸: ۹۸۹: ۹۹۰: ۹۹۱: ۹۹۲: ۹۹۳: ۹۹۴: ۹۹۵: ۹۹۶: ۹۹۷: ۹۹۸: ۹۹۹: ۱۰۰۰: ۱۰۰۱: ۱۰۰۲: ۱۰۰۳: ۱۰۰۴: ۱۰۰۵: ۱۰۰۶: ۱۰۰۷: ۱۰۰۸: ۱۰۰۹: ۱۰۱۰: ۱۰۱۱: ۱۰۱۲: ۱۰۱۳: ۱۰۱۴: ۱۰۱۵: ۱۰۱۶: ۱۰۱۷: ۱۰۱۸: ۱۰۱۹: ۱۰۲۰: ۱۰۲۱: ۱۰۲۲: ۱۰۲۳: ۱۰۲۴: ۱۰۲۵: ۱۰۲۶: ۱۰۲۷: ۱۰۲۸: ۱۰۲۹: ۱۰۳۰: ۱۰۳۱: ۱۰۳۲: ۱۰۳۳: ۱۰۳۴: ۱۰۳۵: ۱۰۳۶: ۱۰۳۷: ۱۰۳۸: ۱۰۳۹: ۱۰۴۰: ۱۰۴۱: ۱۰۴۲: ۱۰۴۳: ۱۰۴۴: ۱۰۴۵: ۱۰۴۶: ۱۰۴۷: ۱۰۴۸: ۱۰۴۹: ۱۰۵۰: ۱۰۵۱: ۱۰۵۲: ۱۰۵۳: ۱۰۵۴: ۱۰۵۵: ۱۰۵۶: ۱۰۵۷: ۱۰۵۸: ۱۰۵۹: ۱۰۶۰: ۱۰۶۱: ۱۰۶۲: ۱۰۶۳: ۱۰۶۴: ۱۰۶۵: ۱۰۶۶: ۱۰۶۷: ۱۰۶۸: ۱۰۶۹: ۱۰۷۰: ۱۰۷۱: ۱۰۷۲: ۱۰۷۳: ۱۰۷۴: ۱۰۷۵: ۱۰۷۶: ۱۰۷۷: ۱۰۷۸: ۱۰۷۹: ۱۰۸۰: ۱۰۸۱: ۱۰۸۲: ۱۰۸۳: ۱۰۸۴: ۱۰۸۵: ۱۰۸۶: ۱۰۸۷: ۱۰۸۸: ۱۰۸۹: ۱۰۹۰: ۱۰۹۱: ۱۰۹۲: ۱۰۹۳: ۱۰۹۴: ۱۰۹۵: ۱۰۹۶: ۱۰۹۷: ۱۰۹۸: ۱۰۹۹: ۱۱۰۰: ۱۱۰۱: ۱۱۰۲: ۱۱۰۳: ۱۱۰۴: ۱۱۰۵: ۱۱۰۶: ۱۱۰۷: ۱۱۰۸: ۱۱۰۹: ۱۱۱۰: ۱۱۱۱: ۱۱۱۲: ۱۱۱۳: ۱۱۱۴: ۱۱۱۵: ۱۱۱۶: ۱۱۱۷: ۱۱۱۸: ۱۱۱۹: ۱۱۲۰: ۱۱۲۱: ۱۱۲۲: ۱۱۲۳: ۱۱۲۴: ۱۱۲۵: ۱۱۲۶: ۱۱۲۷: ۱۱۲۸: ۱۱۲۹: ۱۱۳۰: ۱۱۳۱: ۱۱۳۲: ۱۱۳۳: ۱۱۳۴: ۱۱۳۵: ۱۱۳۶: ۱۱۳۷: ۱۱۳۸: ۱۱۳۹: ۱۱۴۰: ۱۱۴۱: ۱۱۴۲: ۱۱۴۳: ۱۱۴۴: ۱۱۴۵: ۱۱۴۶: ۱۱۴۷: ۱۱۴۸: ۱۱۴۹: ۱۱۵۰: ۱۱۵۱: ۱۱۵۲: ۱۱۵۳: ۱۱۵۴: ۱۱۵۵: ۱۱۵۶: ۱۱۵۷: ۱۱۵۸: ۱۱۵۹: ۱۱۶۰: ۱۱۶۱: ۱۱۶۲: ۱۱۶۳: ۱۱۶۴: ۱۱۶۵: ۱۱۶۶: ۱۱۶۷: ۱۱۶۸: ۱۱۶۹: ۱۱۷۰: ۱۱۷۱: ۱۱۷۲: ۱۱۷۳: ۱۱۷۴: ۱۱۷۵: ۱۱۷۶: ۱۱۷۷: ۱۱۷۸: ۱۱۷۹: ۱۱۸۰: ۱۱۸۱: ۱۱۸۲: ۱۱۸۳: ۱۱۸۴: ۱۱۸۵: ۱۱۸۶: ۱۱۸۷: ۱۱۸۸: ۱۱۸۹: ۱۱۹۰: ۱۱۹۱: ۱۱۹۲: ۱۱۹۳: ۱۱۹۴: ۱۱۹۵: ۱۱۹۶: ۱۱۹۷: ۱۱۹۸: ۱۱۹۹: ۱۲۰۰: ۱۲۰۱: ۱۲۰۲: ۱۲۰۳: ۱۲۰۴: ۱۲۰۵: ۱۲۰۶: ۱۲۰۷: ۱۲۰۸: ۱۲۰۹: ۱۲۱۰: ۱۲۱۱: ۱۲۱۲: ۱۲۱۳: ۱۲۱۴: ۱۲۱۵: ۱۲۱۶: ۱۲۱۷: ۱۲۱۸: ۱۲۱۹: ۱۲۲۰: ۱۲۲۱: ۱۲۲۲: ۱۲۲۳: ۱۲۲۴: ۱۲۲۵: ۱۲۲۶: ۱۲۲۷: ۱۲۲۸: ۱۲۲۹: ۱۲۳۰: ۱۲۳۱: ۱۲۳۲: ۱۲۳۳: ۱۲۳۴: ۱۲۳۵: ۱۲۳۶: ۱۲۳۷: ۱۲۳۸: ۱۲۳۹: ۱۲۴۰: ۱۲۴۱: ۱۲۴۲: ۱۲۴۳: ۱۲۴۴: ۱۲۴۵: ۱۲۴۶: ۱۲۴۷: ۱۲۴۸: ۱۲۴۹: ۱۲۵۰: ۱۲۵۱: ۱۲۵۲: ۱۲۵۳: ۱۲۵۴: ۱۲۵۵: ۱۲۵۶: ۱۲۵۷: ۱۲۵۸: ۱۲۵۹: ۱۲۶۰: ۱۲۶۱: ۱۲۶۲: ۱۲۶۳: ۱۲۶۴: ۱۲۶۵: ۱۲۶۶: ۱۲۶۷: ۱۲۶۸: ۱۲۶۹: ۱۲۷۰: ۱۲۷۱: ۱۲۷۲: ۱۲۷۳: ۱۲۷۴: ۱۲۷۵: ۱۲۷۶: ۱۲۷۷: ۱۲۷۸: ۱۲۷۹: ۱۲۸۰: ۱۲۸۱: ۱۲۸۲: ۱۲۸۳: ۱۲۸۴: ۱۲۸۵: ۱۲۸۶: ۱۲۸۷: ۱۲۸۸: ۱۲۸۹: ۱۲۹۰: ۱۲۹۱: ۱۲۹۲: ۱۲۹۳: ۱۲۹۴: ۱۲۹۵: ۱۲۹۶: ۱۲۹۷: ۱۲۹۸: ۱۲۹۹: ۱۳۰۰: ۱۳۰۱: ۱۳۰۲: ۱۳۰۳: ۱۳۰۴: ۱۳۰۵: ۱۳۰۶: ۱۳۰۷: ۱۳۰۸: ۱۳۰۹: ۱۳۱۰: ۱۳۱۱: ۱۳۱۲: ۱۳۱۳: ۱۳۱۴: ۱۳۱۵: ۱۳۱۶: ۱۳۱۷: ۱۳۱۸: ۱۳۱۹: ۱۳۲۰: ۱۳۲۱: ۱۳۲۲: ۱۳۲۳: ۱۳۲۴: ۱۳۲۵: ۱۳۲۶: ۱۳۲۷: ۱۳۲۸: ۱۳۲۹: ۱۳۳۰: ۱۳۳۱: ۱۳۳۲: ۱۳۳۳: ۱۳۳۴: ۱۳۳۵: ۱۳۳۶: ۱۳۳۷: ۱۳۳۸: ۱۳۳۹: ۱۳۴۰: ۱۳۴۱: ۱۳۴۲: ۱۳۴۳: ۱۳۴۴: ۱۳۴۵: ۱۳۴۶: ۱۳۴۷: ۱۳۴۸: ۱۳۴۹: ۱۳۵۰: ۱۳۵۱: ۱۳۵۲: ۱۳۵۳: ۱۳۵۴: ۱۳۵۵: ۱۳۵۶: ۱۳۵۷: ۱۳۵۸: ۱۳۵۹: ۱۳۶۰: ۱۳۶۱: ۱۳۶۲: ۱۳۶۳: ۱۳۶۴: ۱۳۶۵: ۱۳۶۶: ۱۳۶۷: ۱۳۶۸: ۱۳۶۹: ۱۳۷۰: ۱۳۷۱: ۱۳۷۲: ۱۳۷۳: ۱۳۷۴: ۱۳۷۵: ۱۳۷۶: ۱۳۷۷: ۱۳۷۸: ۱۳۷۹: ۱۳۸۰: ۱۳۸۱: ۱۳۸۲: ۱۳۸۳: ۱۳۸۴: ۱۳۸۵: ۱۳۸۶: ۱۳۸۷: ۱۳۸۸: ۱۳۸۹: ۱۳۹۰: ۱۳۹۱: ۱۳۹۲: ۱۳۹۳: ۱۳۹۴: ۱۳۹۵: ۱۳۹۶: ۱۳۹۷:

پڑھنا۔ علاوہ انہیں اول مرتبہ رسول خیر قوموں میں نبیوں کی ستادی کرنے کے لئے
روح القدس ہی کے حکم سے بھیجے گئے۔ چنانچہ صاف لکھا ہے کہ جب وہ (یعنی
انطاکیہ کی کلیسیا کے نبی اور معلم) خداوند کی بندگی کرتے اور روزہ رکھتے تھے
روح القدس نے کامیاب سے لئے یونان میں اور سلوس کو الگ کروا کر اس کام کے
لئے جس کے واسطے میں نے انہیں بھیجا۔ پس وہ روح القدس کے بھیجے
ہوئے سلوکیا کو گئے۔ پلوں کو روح القدس ہی کے ایما سے انیساس کے دل
کا حال دریافت ہوا۔ اور باوجود وہاں سے سناٹے جانے کے انطاکیہ و قسطنطنیہ
پسندیدہ میں شاگرد خوشی اور روح القدس سے بھر گئے۔ اور جبکہ اول مرتبہ کلیسیا
پر شلم میں صلح و شہادہ کے لئے جمع ہوئی تو روح القدس اس کا ادائی تھا۔
کیونکہ رسولوں اور بزرگوں اور بھائیوں نے اپنے خطیبانہ یہ لکھا کہ روح القدس
اور ہم نے بہتر جاننا۔ روح القدس سفر میں پلوں اور سیلاوس پر حکم کرتا تھا۔
چنانچہ اس نے ان کو ایسیا میں کلام کے شناسے سے منع کیا اور جب وہ ملک
تونیہ کو جاسے کی تدبیر میں تھے تو روح نے انہیں جانسنے نہ دیا۔ حوشاگرکہ یونان
کو افسس میں ملے انہیں روح القدس کے وعودہ نزول کی مطابقتاً غور تھی
لیکن جب انہوں نے خداوندی روح کے نام پر پستہ پایا اور پلوں نے ان پر اتھارے
تو روح القدس ان پر نازل ہوا اور اس طرح اس بڑے شہر میں سچی کلیسیا
کی بنیاد قائم ہوئی اور پلوں روح القدس کا بندھا ہوا یہ شلم کو گیا۔ اور وہ
تدبیر سے نگہبیرا جس کی روح القدس نے کئی شخصوں کی معرفت اسے پہلے سے
خبر دی تھی۔ اور اس نے بڑی سنجیدگی کے ساتھ انیس کے بزرگوں کو یہ بات
یاد دلانی کہ روح القدس نے تمہیں کلیسیا کا نگہبان اس لئے بنایا ہے کہ تم خدا
کے حکم کی نگہبانی کرو۔ اور اس شہر میں خیر قوموں کی طرف متوجہ ہونے سے

[illegible]

پہلے اُن سیودیوں کو جو ایمان نہ لائے تھے آخری مرتبہ اس طرح متنبہ کیا کہ رُوح
القدس نے یسایہ نبی کی معرفت ہمارے باپ و اَدوں سے خوب کہا کہ اِس قوم کے
پاس جاؤ کہ تم کا رُوح اِس سے سنو گے پر نہ سمجھو گے اور اُن بچوں سے نہ بچو
گے پر دریافت نہ کرو گے۔ اِلترض صرف رُحوں کے اعمال میں پرچاس مرتبہ
سے زیادہ رُوح القدس کا نام مبارک لیا ہے +

رسول پتوئس کے خطوط کے بعض باب روح القدس کے کاموں کی تعلیم سے آسمان کے چمکد راستاروں کی طرح روشن ہیں مثلاً روح القدس باب ۱- ترقیوں ۲ و باب ۳ ترقیوں میں باب نکلیں وہ باب لیکن ہم بہ ترتیب ان مکتوبات کی شہادت پیش کریں گے۔ روح القدس باب ۵: ۵ سے واضح ہوتا ہے کہ جو دیا ہے محبت الٰہی بنیگان خدا کے دلوں میں جوش زن ہوتا ہے۔ اُس کا سرچشمہ روح القدس ہی ہے۔ اور مذکورۃ العبدہ باب میں ایمانداروں کی نسبت یہ قوم ہے کہ وہ روح حیا کی شعاع سے آزموی پاتے ہیں۔ روح کے طور پر چلتے ہیں۔ روح کی پیروی کرتے ہیں۔ روحانی مزاج رکھتے ہیں۔ روح میں رہتے ہیں۔ اور روح اُن میں بستی ہے۔ اور خلافت حکم مسیح کی شادی کی ہے۔ اور چونکہ وہ اُس کی روح بہتے جس نے روح کو نروں میں سے چلایا اس لئے وہ بھی اُس کی دساتط سے چلائے جائیں گے۔ پھر لکھا ہے کہ وہ روح سے جسم کی بدعاتوں کو مارتے ہیں روح کی راہ پر چلتے ہیں۔ اور وہ اُن میں لپکا ہو کر رہنے کی روح ہے۔ اور اُن کی روح کے ساتھ گواہی دیتی ہے کہ وہ خدا کے فرزند ہیں۔ پھر کیا ہے کہ وہ اس زندگی میں صرف روح کا پہلا پسٹل پاتے ہیں اور وہ دُعا میں اُنکو تقویت بخشتی ہے اور اُن میں ہوکر اُن کے لئے سفارش کرتی ہے اور خود دلوں کا

* ناظرین یہ دیکھ کر حیرت منہ میں لے کر بیٹھے ہیں کہ یہ ایسا عجیب و غریب واقعہ ہے جس کی کوئی مثال نہیں ملے گی۔

تیسرے انعام سے عورتیں دیکھنے لگیں۔ انسانی طور سے یہ تھکتی ہیں +
 ۱۵ مارچ ۱۹۱۵ء ۱۰:۹۰
 ۱۶ مارچ ۱۹۱۵ء ۱۰:۳۰
 ۱۷ مارچ ۱۹۱۵ء ۱۰:۳۰

اس طرح پر کہ جو پیغام صریح اور یوں ہی اور نہ کوئی اور فصاحت کے پاس بھیجے گئے وہ اول نہ گزریں۔ بعد ازاں یوں مٹا دی گئی اور خداوند پر پست سر کے وقت روح القدس کے نازل ہونے کا ذکر ہے۔ اور پھر خداوند کی خدمت اور موت اور قیامت کا جن کے لئے روح نے اسے موع کیا بیان ہے۔ اور رسولوں کے اعمال سے ظاہر ہوتا ہے کہ روح القدس کے پینکھوت کے روز کلیسیا پر نازل ہونے سے نیکر اس وقت تک کہ انجیلی جھنڈا روم کی دیواروں پر نصب ہوا روح القدس کی برکت کا دائرہ اپنے در پہلے وسیع ہوتا گیا۔ وہی روح القدس کلیسیا کا رہنا ہو کہ اس کا منتظم ہو۔ وہی بصورت آتشی زبانوں کے شاگردوں پر نازل ہوا۔ اسی نے غیر قویوں پر زور لگا کر دروازہ کھلا جماعت کے نگہبان مقرر کئے۔ وہی ان کا مشیر اور صلاح کار بنا۔ اور اس امر کی اطلاع دی کہ انجیل کے اقرار یا انکار پر انسان کی ابدی زندگی یا ابدی موت کا انحصار ہے۔ اور اگر رسولوں کے اعمال بمنزل ایک ڈور ہیں جس میں ہم روح القدس کا انتظام اور کلیسیا کی کامیابی دیکھ سکتے ہیں تو مقدس پولوس اور مقدس پطرس کے خطوط بمنزل ایک نور دین کے ہیں جس میں ہم کو روح القدس کی وہ ربانی تاثیرات نظر آتی ہیں جن سے ایماندار پاک بننے ہیں اور ایک درجہ جلال سے دوسرے درجہ جلال تک ترقی کر کے یسوع مسیح کے مشکل ہونے جاتے ہیں۔ جس طرح رسولوں کے اعمال سے بالخصوص روح القدس کے وہ ظاہری کام جو کلیسیا کے انتظام سے صلوات رکھتے ہیں عیاں ہوتے ہیں۔ اسی طرح رسولوں کے خطوط سے خاص کر اس کے وہ باطنی کام جو ایمانداروں کے دلوں سے متعلق ہیں ہوتا ہوتے ہیں۔ لیکن یہ امر پیارے قارئین کے لئے چھوڑا گیا۔ کہ وہ پہلی صدی کے آخر میں اپنی انجیل اور خطوط اور مکاشفات کے وسیلے سے روح القدس کے کام کا راز کھولے۔ جو مسیح ایماندار خداوند سے پائے ہیں اس کی حقیقت ظاہر کرے۔ اور اس کے علم غیب سے مستفیض ہو کر یہ بیان کرے کہ زمانہ آئندہ میں کلیسیا طرح طرح کی مصیبتوں میں مبتلا ہوگی۔ مگر آخر کار فتیاب ہو کر آسمانی برکتوں کا ابدی جلال حاصل کرے گی۔

شہادت مکررہ بالا پر غور کر کے ہم بے ادھیہ کہہ سکتے ہیں کہ کتاب پیدائش سے تا

مکاشفات ایسی مسلسل شہادت پائی جاتی ہے جس سے بخوبی ثابت ہوتا ہے کہ کلیسیا میں ہمیشہ ایک روح عظیم موجود رہتی ہے جو جماعت عالی شان۔ نہایت عظیم و بڑا ہر جہت سے عجیب و غریب ہے۔ پس یہاں یہ سوال پیدا ہوتا ہے کہ یہ حیرت انگیز روح کیا ہے۔ کاش کہ اس کی ماہیت ہم پر منکشف ہو۔ اور اگر وہ خدا ہے تو ہم اس کی عبادت بجالائیں۔ اس پر بھروسہ رکھیں اور دل و جان سے اس سے قربت کریں۔

دوسرا باب

روح القدس کی اقصو صیت کے ثبوت میں

کتاب مقدس کی جو آیات پچھلے باب میں منقول ہوئیں ان سے ایک صاحب قدرت برتر از ہم روح کا آسمان وزمین میں ہر وقت فاعل ہونا ثابت ہے۔ اس کے نام یہ ہیں۔ خدا کی روح۔ یہوواہ کی روح۔ باپ کی روح۔ بیٹے کی روح اور بالخصوص اس کا نام روح القدس آیا ہے۔ اب یہ کہ اس کو باپ یا بیٹا نہ چاہئے کتاب مقدس کی ان آیات سے ثابت ہے جن میں ان تینوں کا تعلق ہر کر ایک وقت میں کوئی کام کرنا ذکر ہے۔ چنانچہ پیشیا کی کتاب میں آیا ہے۔ جس وقت سے کہ وہ تھا میں وہی تھا اور اب خداوند یہوواہ اور اس کی روح نے مجھے بھیجا ہے۔ اب اگر روح اور خداوند یہوواہ میں کچھ تغیر نہیں تو پھر وہ اس آیت میں خداوند یہوواہ کے ساتھ مسیح کے بھیجے میں کیوں شامل کی گئی۔ اور اگر وہ ایک ہی دو تو ایک ہیں تو بھیجے والا اور بھیجا ہوا ایک شخص ہونے اور یہ نامکون ہے۔ پھر اسی کتاب میں مرقوم ہے کہ خداوند خدا کی روح مجھ پر ہے کہ وہ خدا نے مجھے مسیح کیا۔ اس آیت میں کوئی روح کو خداوند خدا کے ساتھ جو مسیح کرتا ہے یا مسیح کے ساتھ جو مسیح پاتا ہے مخلوق نہیں کر سکتا۔ اور نہ کہ یہاں کی کتاب میں یہ پیشین گوئی ہے کہ داؤد کے گھرانے پر اور یروشلم کے باشندوں

۱۶ - ۱۷ - ۱۸ - ۱۹ - ۲۰ - ۲۱ - ۲۲ - ۲۳ - ۲۴ - ۲۵ - ۲۶ - ۲۷ - ۲۸ - ۲۹ - ۳۰ - ۳۱ - ۳۲ - ۳۳ - ۳۴ - ۳۵ - ۳۶ - ۳۷ - ۳۸ - ۳۹ - ۴۰ - ۴۱ - ۴۲ - ۴۳ - ۴۴ - ۴۵ - ۴۶ - ۴۷ - ۴۸ - ۴۹ - ۵۰ - ۵۱ - ۵۲ - ۵۳ - ۵۴ - ۵۵ - ۵۶ - ۵۷ - ۵۸ - ۵۹ - ۶۰ - ۶۱ - ۶۲ - ۶۳ - ۶۴ - ۶۵ - ۶۶ - ۶۷ - ۶۸ - ۶۹ - ۷۰ - ۷۱ - ۷۲ - ۷۳ - ۷۴ - ۷۵ - ۷۶ - ۷۷ - ۷۸ - ۷۹ - ۸۰ - ۸۱ - ۸۲ - ۸۳ - ۸۴ - ۸۵ - ۸۶ - ۸۷ - ۸۸ - ۸۹ - ۹۰ - ۹۱ - ۹۲ - ۹۳ - ۹۴ - ۹۵ - ۹۶ - ۹۷ - ۹۸ - ۹۹ - ۱۰۰ - ۱۰۱ - ۱۰۲ - ۱۰۳ - ۱۰۴ - ۱۰۵ - ۱۰۶ - ۱۰۷ - ۱۰۸ - ۱۰۹ - ۱۱۰ - ۱۱۱ - ۱۱۲ - ۱۱۳ - ۱۱۴ - ۱۱۵ - ۱۱۶ - ۱۱۷ - ۱۱۸ - ۱۱۹ - ۱۲۰ - ۱۲۱ - ۱۲۲ - ۱۲۳ - ۱۲۴ - ۱۲۵ - ۱۲۶ - ۱۲۷ - ۱۲۸ - ۱۲۹ - ۱۳۰ - ۱۳۱ - ۱۳۲ - ۱۳۳ - ۱۳۴ - ۱۳۵ - ۱۳۶ - ۱۳۷ - ۱۳۸ - ۱۳۹ - ۱۴۰ - ۱۴۱ - ۱۴۲ - ۱۴۳ - ۱۴۴ - ۱۴۵ - ۱۴۶ - ۱۴۷ - ۱۴۸ - ۱۴۹ - ۱۵۰ - ۱۵۱ - ۱۵۲ - ۱۵۳ - ۱۵۴ - ۱۵۵ - ۱۵۶ - ۱۵۷ - ۱۵۸ - ۱۵۹ - ۱۶۰ - ۱۶۱ - ۱۶۲ - ۱۶۳ - ۱۶۴ - ۱۶۵ - ۱۶۶ - ۱۶۷ - ۱۶۸ - ۱۶۹ - ۱۷۰ - ۱۷۱ - ۱۷۲ - ۱۷۳ - ۱۷۴ - ۱۷۵ - ۱۷۶ - ۱۷۷ - ۱۷۸ - ۱۷۹ - ۱۸۰ - ۱۸۱ - ۱۸۲ - ۱۸۳ - ۱۸۴ - ۱۸۵ - ۱۸۶ - ۱۸۷ - ۱۸۸ - ۱۸۹ - ۱۹۰ - ۱۹۱ - ۱۹۲ - ۱۹۳ - ۱۹۴ - ۱۹۵ - ۱۹۶ - ۱۹۷ - ۱۹۸ - ۱۹۹ - ۲۰۰ - ۲۰۱ - ۲۰۲ - ۲۰۳ - ۲۰۴ - ۲۰۵ - ۲۰۶ - ۲۰۷ - ۲۰۸ - ۲۰۹ - ۲۱۰ - ۲۱۱ - ۲۱۲ - ۲۱۳ - ۲۱۴ - ۲۱۵ - ۲۱۶ - ۲۱۷ - ۲۱۸ - ۲۱۹ - ۲۲۰ - ۲۲۱ - ۲۲۲ - ۲۲۳ - ۲۲۴ - ۲۲۵ - ۲۲۶ - ۲۲۷ - ۲۲۸ - ۲۲۹ - ۲۳۰ - ۲۳۱ - ۲۳۲ - ۲۳۳ - ۲۳۴ - ۲۳۵ - ۲۳۶ - ۲۳۷ - ۲۳۸ - ۲۳۹ - ۲۴۰ - ۲۴۱ - ۲۴۲ - ۲۴۳ - ۲۴۴ - ۲۴۵ - ۲۴۶ - ۲۴۷ - ۲۴۸ - ۲۴۹ - ۲۵۰ - ۲۵۱ - ۲۵۲ - ۲۵۳ - ۲۵۴ - ۲۵۵ - ۲۵۶ - ۲۵۷ - ۲۵۸ - ۲۵۹ - ۲۶۰ - ۲۶۱ - ۲۶۲ - ۲۶۳ - ۲۶۴ - ۲۶۵ - ۲۶۶ - ۲۶۷ - ۲۶۸ - ۲۶۹ - ۲۷۰ - ۲۷۱ - ۲۷۲ - ۲۷۳ - ۲۷۴ - ۲۷۵ - ۲۷۶ - ۲۷۷ - ۲۷۸ - ۲۷۹ - ۲۸۰ - ۲۸۱ - ۲۸۲ - ۲۸۳ - ۲۸۴ - ۲۸۵ - ۲۸۶ - ۲۸۷ - ۲۸۸ - ۲۸۹ - ۲۹۰ - ۲۹۱ - ۲۹۲ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۲۹۵ - ۲۹۶ - ۲۹۷ - ۲۹۸ - ۲۹۹ - ۳۰۰ - ۳۰۱ - ۳۰۲ - ۳۰۳ - ۳۰۴ - ۳۰۵ - ۳۰۶ - ۳۰۷ - ۳۰۸ - ۳۰۹ - ۳۱۰ - ۳۱۱ - ۳۱۲ - ۳۱۳ - ۳۱۴ - ۳۱۵ - ۳۱۶ - ۳۱۷ - ۳۱۸ - ۳۱۹ - ۳۲۰ - ۳۲۱ - ۳۲۲ - ۳۲۳ - ۳۲۴ - ۳۲۵ - ۳۲۶ - ۳۲۷ - ۳۲۸ - ۳۲۹ - ۳۳۰ - ۳۳۱ - ۳۳۲ - ۳۳۳ - ۳۳۴ - ۳۳۵ - ۳۳۶ - ۳۳۷ - ۳۳۸ - ۳۳۹ - ۳۴۰ - ۳۴۱ - ۳۴۲ - ۳۴۳ - ۳۴۴ - ۳۴۵ - ۳۴۶ - ۳۴۷ - ۳۴۸ - ۳۴۹ - ۳۵۰ - ۳۵۱ - ۳۵۲ - ۳۵۳ - ۳۵۴ - ۳۵۵ - ۳۵۶ - ۳۵۷ - ۳۵۸ - ۳۵۹ - ۳۶۰ - ۳۶۱ - ۳۶۲ - ۳۶۳ - ۳۶۴ - ۳۶۵ - ۳۶۶ - ۳۶۷ - ۳۶۸ - ۳۶۹ - ۳۷۰ - ۳۷۱ - ۳۷۲ - ۳۷۳ - ۳۷۴ - ۳۷۵ - ۳۷۶ - ۳۷۷ - ۳۷۸ - ۳۷۹ - ۳۸۰ - ۳۸۱ - ۳۸۲ - ۳۸۳ - ۳۸۴ - ۳۸۵ - ۳۸۶ - ۳۸۷ - ۳۸۸ - ۳۸۹ - ۳۹۰ - ۳۹۱ - ۳۹۲ - ۳۹۳ - ۳۹۴ - ۳۹۵ - ۳۹۶ - ۳۹۷ - ۳۹۸ - ۳۹۹ - ۴۰۰ - ۴۰۱ - ۴۰۲ - ۴۰۳ - ۴۰۴ - ۴۰۵ - ۴۰۶ - ۴۰۷ - ۴۰۸ - ۴۰۹ - ۴۱۰ - ۴۱۱ - ۴۱۲ - ۴۱۳ - ۴۱۴ - ۴۱۵ - ۴۱۶ - ۴۱۷ - ۴۱۸ - ۴۱۹ - ۴۲۰ - ۴۲۱ - ۴۲۲ - ۴۲۳ - ۴۲۴ - ۴۲۵ - ۴۲۶ - ۴۲۷ - ۴۲۸ - ۴۲۹ - ۴۳۰ - ۴۳۱ - ۴۳۲ - ۴۳۳ - ۴۳۴ - ۴۳۵ - ۴۳۶ - ۴۳۷ - ۴۳۸ - ۴۳۹ - ۴۴۰ - ۴۴۱ - ۴۴۲ - ۴۴۳ - ۴۴۴ - ۴۴۵ - ۴۴۶ - ۴۴۷ - ۴۴۸ - ۴۴۹ - ۴۵۰ - ۴۵۱ - ۴۵۲ - ۴۵۳ - ۴۵۴ - ۴۵۵ - ۴۵۶ - ۴۵۷ - ۴۵۸ - ۴۵۹ - ۴۶۰ - ۴۶۱ - ۴۶۲ - ۴۶۳ - ۴۶۴ - ۴۶۵ - ۴۶۶ - ۴۶۷ - ۴۶۸ - ۴۶۹ - ۴۷۰ - ۴۷۱ - ۴۷۲ - ۴۷۳ - ۴۷۴ - ۴۷۵ - ۴۷۶ - ۴۷۷ - ۴۷۸ - ۴۷۹ - ۴۸۰ - ۴۸۱ - ۴۸۲ - ۴۸۳ - ۴۸۴ - ۴۸۵ - ۴۸۶ - ۴۸۷ - ۴۸۸ - ۴۸۹ - ۴۹۰ - ۴۹۱ - ۴۹۲ - ۴۹۳ - ۴۹۴ - ۴۹۵ - ۴۹۶ - ۴۹۷ - ۴۹۸ - ۴۹۹ - ۵۰۰ - ۵۰۱ - ۵۰۲ - ۵۰۳ - ۵۰۴ - ۵۰۵ - ۵۰۶ - ۵۰۷ - ۵۰۸ - ۵۰۹ - ۵۱۰ - ۵۱۱ - ۵۱۲ - ۵۱۳ - ۵۱۴ - ۵۱۵ - ۵۱۶ - ۵۱۷ - ۵۱۸ - ۵۱۹ - ۵۲۰ - ۵۲۱ - ۵۲۲ - ۵۲۳ - ۵۲۴ - ۵۲۵ - ۵۲۶ - ۵۲۷ - ۵۲۸ - ۵۲۹ - ۵۳۰ - ۵۳۱ - ۵۳۲ - ۵۳۳ - ۵۳۴ - ۵۳۵ - ۵۳۶ - ۵۳۷ - ۵۳۸ - ۵۳۹ - ۵۴۰ - ۵۴۱ - ۵۴۲ - ۵۴۳ - ۵۴۴ - ۵۴۵ - ۵۴۶ - ۵۴۷ - ۵۴۸ - ۵۴۹ - ۵۵۰ - ۵۵۱ - ۵۵۲ - ۵۵۳ - ۵۵۴ - ۵۵۵ - ۵۵۶ - ۵۵۷ - ۵۵۸ - ۵۵۹ - ۵۶۰ - ۵۶۱ - ۵۶۲ - ۵۶۳ - ۵۶۴ - ۵۶۵ - ۵۶۶ - ۵۶۷ - ۵۶۸ - ۵۶۹ - ۵۷۰ - ۵۷۱ - ۵۷۲ - ۵۷۳ - ۵۷۴ - ۵۷۵ - ۵۷۶ - ۵۷۷ - ۵۷۸ - ۵۷۹ - ۵۸۰ - ۵۸۱ - ۵۸۲ - ۵۸۳ - ۵۸۴ - ۵۸۵ - ۵۸۶ - ۵۸۷ - ۵۸۸ - ۵۸۹ - ۵۹۰ - ۵۹۱ - ۵۹۲ - ۵۹۳ - ۵۹۴ - ۵۹۵ - ۵۹۶ - ۵۹۷ - ۵۹۸ - ۵۹۹ - ۶۰۰ - ۶۰۱ - ۶۰۲ - ۶۰۳ - ۶۰۴ - ۶۰۵ - ۶۰۶ - ۶۰۷ - ۶۰۸ - ۶۰۹ - ۶۱۰ - ۶۱۱ - ۶۱۲ - ۶۱۳ - ۶۱۴ - ۶۱۵ - ۶۱۶ - ۶۱۷ - ۶۱۸ - ۶۱۹ - ۶۲۰ - ۶۲۱ - ۶۲۲ - ۶۲۳ - ۶۲۴ - ۶۲۵ - ۶۲۶ - ۶۲۷ - ۶۲۸ - ۶۲۹ - ۶۳۰ - ۶۳۱ - ۶۳۲ - ۶۳۳ - ۶۳۴ - ۶۳۵ - ۶۳۶ - ۶۳۷ - ۶۳۸ - ۶۳۹ - ۶۴۰ - ۶۴۱ - ۶۴۲ - ۶۴۳ - ۶۴۴ - ۶۴۵ - ۶۴۶ - ۶۴۷ - ۶۴۸ - ۶۴۹ - ۶۵۰ - ۶۵۱ - ۶۵۲ - ۶۵۳ - ۶۵۴ - ۶۵۵ - ۶۵۶ - ۶۵۷ - ۶۵۸ - ۶۵۹ - ۶۶۰ - ۶۶۱ - ۶۶۲ - ۶۶۳ - ۶۶۴ - ۶۶۵ - ۶۶۶ - ۶۶۷ - ۶۶۸ - ۶۶۹ - ۶۷۰ - ۶۷۱ - ۶۷۲ - ۶۷۳ - ۶۷۴ - ۶۷۵ - ۶۷۶ - ۶۷۷ - ۶۷۸ - ۶۷۹ - ۶۸۰ - ۶۸۱ - ۶۸۲ - ۶۸۳ - ۶۸۴ - ۶۸۵ - ۶۸۶ - ۶۸۷ - ۶۸۸ - ۶۸۹ - ۶۹۰ - ۶۹۱ - ۶۹۲ - ۶۹۳ - ۶۹۴ - ۶۹۵ - ۶۹۶ - ۶۹۷ - ۶۹۸ - ۶۹۹ - ۷۰۰ - ۷۰۱ - ۷۰۲ - ۷۰۳ - ۷۰۴ - ۷۰۵ - ۷۰۶ - ۷۰۷ - ۷۰۸ - ۷۰۹ - ۷۱۰ - ۷۱۱ - ۷۱۲ - ۷۱۳ - ۷۱۴ - ۷۱۵ - ۷۱۶ - ۷۱۷ - ۷۱۸ - ۷۱۹ - ۷۲۰ - ۷۲۱ - ۷۲۲ - ۷۲۳ - ۷۲۴ - ۷۲۵ - ۷۲۶ - ۷۲۷ - ۷۲۸ - ۷۲۹ - ۷۳۰ - ۷۳۱ - ۷۳۲ - ۷۳۳ - ۷۳۴ - ۷۳۵ - ۷۳۶ - ۷۳۷ - ۷۳۸ - ۷۳۹ - ۷۴۰ - ۷۴۱ - ۷۴۲ - ۷۴۳ - ۷۴۴ - ۷۴۵ - ۷۴۶ - ۷۴۷ - ۷۴۸ - ۷۴۹ - ۷۵۰ - ۷۵۱ - ۷۵۲ - ۷۵۳ - ۷۵۴ - ۷۵۵ - ۷۵۶ - ۷۵۷ - ۷۵۸ - ۷۵۹ - ۷۶۰ - ۷۶۱ - ۷۶۲ - ۷۶۳ - ۷۶۴ - ۷۶۵ - ۷۶۶ - ۷۶۷ - ۷۶۸ - ۷۶۹ - ۷۷۰ - ۷۷۱ - ۷۷۲ - ۷۷۳ - ۷۷۴ - ۷۷۵ - ۷۷۶ - ۷۷۷ - ۷۷۸ - ۷۷۹ - ۷۸۰ - ۷۸۱ - ۷۸۲ - ۷۸۳ - ۷۸۴ - ۷۸۵ - ۷۸۶ - ۷۸۷ - ۷۸۸ - ۷۸۹ - ۷۹۰ - ۷۹۱ - ۷۹۲ - ۷۹۳ - ۷۹۴ - ۷۹۵ - ۷۹۶ - ۷۹۷ - ۷۹۸ - ۷۹۹ - ۸۰۰ - ۸۰۱ - ۸۰۲ - ۸۰۳ - ۸۰۴ - ۸۰۵ - ۸۰۶ - ۸۰۷ - ۸۰۸ - ۸۰۹ - ۸۱۰ - ۸۱۱ - ۸۱۲ - ۸۱۳ - ۸۱۴ - ۸۱۵ - ۸۱۶ - ۸۱۷ - ۸۱۸ - ۸۱۹ - ۸۲۰ - ۸۲۱ - ۸۲۲ - ۸۲۳ - ۸۲۴ - ۸۲۵ - ۸۲۶ - ۸۲۷ - ۸۲۸ - ۸۲۹ - ۸۳۰ - ۸۳۱ - ۸۳۲ - ۸۳۳ - ۸۳۴ - ۸۳۵ - ۸۳۶ - ۸۳۷ - ۸۳۸ - ۸۳۹ - ۸۴۰ - ۸۴۱ - ۸۴۲ - ۸۴۳ - ۸۴۴ - ۸۴۵ - ۸۴۶ - ۸۴۷ - ۸۴۸ - ۸۴۹ - ۸۵۰ - ۸۵۱ - ۸۵۲ - ۸۵۳ - ۸۵۴ - ۸۵۵ - ۸۵۶ - ۸۵۷ - ۸۵۸ - ۸۵۹ - ۸۶۰ - ۸۶۱ - ۸۶۲ - ۸۶۳ - ۸۶۴ - ۸۶۵ - ۸۶۶ - ۸۶۷ - ۸۶۸ - ۸۶۹ - ۸۷۰ - ۸۷۱ - ۸۷۲ - ۸۷۳ - ۸۷۴ - ۸۷۵ - ۸۷۶ - ۸۷۷ - ۸۷۸ - ۸۷۹ - ۸۸۰ - ۸۸۱ - ۸۸۲ - ۸۸۳ - ۸۸۴ - ۸۸۵ - ۸۸۶ - ۸۸۷ - ۸۸۸ - ۸۸۹ - ۸۹۰ - ۸۹۱ - ۸۹۲ - ۸۹۳ - ۸۹۴ - ۸۹۵ - ۸۹۶ - ۸۹۷ - ۸۹۸ - ۸۹۹ - ۹۰۰ - ۹۰۱ - ۹۰۲ - ۹۰۳ - ۹۰۴ - ۹۰۵ - ۹۰۶ - ۹۰۷ - ۹۰۸ - ۹۰۹ - ۹۱۰ - ۹۱۱ - ۹۱۲ - ۹۱۳ - ۹۱۴ - ۹۱۵ - ۹۱۶ - ۹۱۷ - ۹۱۸ - ۹۱۹ - ۹۲۰ - ۹۲۱ - ۹۲۲ - ۹۲۳ - ۹۲۴ - ۹۲۵ - ۹۲۶ - ۹۲۷ - ۹۲۸ - ۹۲۹ - ۹۳۰ - ۹۳۱ - ۹۳۲ - ۹۳۳ - ۹۳۴ - ۹۳۵ - ۹۳۶ - ۹۳۷ - ۹۳۸ - ۹۳۹ - ۹۴۰ - ۹۴۱ - ۹۴۲ - ۹۴۳ - ۹۴۴ - ۹۴۵ - ۹۴۶ - ۹۴۷ - ۹۴۸ - ۹۴۹ - ۹۵۰ - ۹۵۱ - ۹۵۲ - ۹۵۳ - ۹۵۴ - ۹۵۵ - ۹۵۶ - ۹۵۷ - ۹۵۸ - ۹۵۹ - ۹۶۰ - ۹۶۱ - ۹۶۲ - ۹۶۳ - ۹۶۴ - ۹۶۵ - ۹۶۶ - ۹۶۷ - ۹۶۸ - ۹۶۹ - ۹۷۰ - ۹۷۱ - ۹۷۲ - ۹۷۳ - ۹۷۴ - ۹۷۵ - ۹۷۶ - ۹۷۷ - ۹۷۸ - ۹۷۹ - ۹۸۰ - ۹۸۱ - ۹۸۲ - ۹۸۳ - ۹۸۴ - ۹۸۵ - ۹۸۶ - ۹۸۷ - ۹۸۸ - ۹۸۹ - ۹۹۰ - ۹۹۱ - ۹۹۲ - ۹۹۳ - ۹۹۴ - ۹۹۵ - ۹۹۶ - ۹۹۷ - ۹۹۸ - ۹۹۹ - ۱۰۰۰

پیش نظر اور مناجات کی رُوح برساؤنگا اور وہ مجھ پر جسے انہوں نے جمید اس کے نظر کرینگے اور وہ اس کے لئے عاجز کرینگے۔ یہی فضل کی رُوح جو برسانی جائیگی برسانے والے کے ساتھ یا جمید ہے جوئے نجات دہندہ کے ساتھ جس کے لئے بنی اسرار میں قائم کرینگے۔ ایک خیال کی جاسکتی ہے۔ ہرگز نہیں +

اب ہم جدید کی طرف متوجہ ہوتے ہیں انجیل میں مذکور ہے کہ جب سب لوگ پیشہ پازچکے تھے۔ اور یہ صبح بھی پیشہ پاز کر ڈھا یا نگہ رہا تھا آسمان کھل گیا اور رُوح القدس جیسا ہی وہ وقت میں کوثر کی طرح اس پر اتری اور آسمان سے ایک آواز آئی جو کہتے تھے کہ تو میرا پیارا بیٹا ہے تجھ سے میں راضی ہوں۔ اس آیت سے صاف ظاہر ہوتا ہے کہ آترنے والی رُوح ڈھا مانگنے والے نجات دہندہ اور خوشنودی ظاہر کرنے والے باپ سے علو ہے۔ پھر خدا کا یہ تسکین بخش

وہن مرقوم ہے۔ اور میں اپنے باپ سے درخواست کرونگا اور وہ تمہیں دوسرا تسلی دینے والا بخشتیگا کہ ہمیشہ تمہارے ساتھ رہے یعنی رُوح میں اس آیت میں جس طرح مانگنے والے بیٹے اور دینے والے باپ میں فرق ہے اسی طرح وہ مرا تسلی دینے والا باپ اور بیٹے دونوں سے جہاں معلوم ہوتا ہے۔ اور جو فرمان والا شان انجیل کی منادی کے بارہ جہاں جاری ہوا اس میں یہ کلمات پائے جاتے ہیں کہ آئیں باپ اور بیٹے اور رُوح القدس کے نام سے بپتسمہ لےؤ۔ جو علو کی باپ اور بیٹے اور رُوح القدس میں یہ اعتبار قائم ہے ان کلمات سے ثابت ہوتی ہے اس کا کوئی انکار نہیں کر سکتا۔ اور جہنم میں کسی کلیسا کے پہلی نبی کو مست کہ عجیب احوال پر غور کرتے ہیں تو رسول پطرس کا یہ قول یاد آتا ہے۔ کسی شخص کو

خدا نے اٹھایا کہ ہم سب گواہ ہیں اس خدا کے وہ نے اٹھ بلند ہوئے اور باپ سے رُوح القدس کا وعدہ پائے اس نے یہ جو ہم اب دیکھتے اور سنتے ہو ڈھا۔ اس قول سے بھی عیاں ہے کہ جو رُوح آتشی زبانوں کی شکل میں نازل ہوئی

مت زکریا ۱۲: ۱۰-۱۱ ۱۲: ۱۳-۱۴ ۱۲: ۱۵-۱۶ ۱۲: ۱۷-۱۸ ۱۲: ۱۹-۲۰ ۱۲: ۲۱-۲۲ ۱۲: ۲۳-۲۴ ۱۲: ۲۵-۲۶ ۱۲: ۲۷-۲۸ ۱۲: ۲۹-۳۰ ۱۲: ۳۱-۳۲ ۱۲: ۳۳-۳۴ ۱۲: ۳۵-۳۶ ۱۲: ۳۷-۳۸ ۱۲: ۳۹-۴۰ ۱۲: ۴۱-۴۲ ۱۲: ۴۳-۴۴ ۱۲: ۴۵-۴۶ ۱۲: ۴۷-۴۸ ۱۲: ۴۹-۵۰ ۱۲: ۵۱-۵۲ ۱۲: ۵۳-۵۴ ۱۲: ۵۵-۵۶ ۱۲: ۵۷-۵۸ ۱۲: ۵۹-۶۰ ۱۲: ۶۱-۶۲ ۱۲: ۶۳-۶۴ ۱۲: ۶۵-۶۶ ۱۲: ۶۷-۶۸ ۱۲: ۶۹-۷۰ ۱۲: ۷۱-۷۲ ۱۲: ۷۳-۷۴ ۱۲: ۷۵-۷۶ ۱۲: ۷۷-۷۸ ۱۲: ۷۹-۸۰ ۱۲: ۸۱-۸۲ ۱۲: ۸۳-۸۴ ۱۲: ۸۵-۸۶ ۱۲: ۸۷-۸۸ ۱۲: ۸۹-۹۰ ۱۲: ۹۱-۹۲ ۱۲: ۹۳-۹۴ ۱۲: ۹۵-۹۶ ۱۲: ۹۷-۹۸ ۱۲: ۹۹-۱۰۰ ۱۲: ۱۰۱-۱۰۲ ۱۲: ۱۰۳-۱۰۴ ۱۲: ۱۰۵-۱۰۶ ۱۲: ۱۰۷-۱۰۸ ۱۲: ۱۰۹-۱۱۰ ۱۲: ۱۱۱-۱۱۲ ۱۲: ۱۱۳-۱۱۴ ۱۲: ۱۱۵-۱۱۶ ۱۲: ۱۱۷-۱۱۸ ۱۲: ۱۱۹-۱۲۰ ۱۲: ۱۲۱-۱۲۲ ۱۲: ۱۲۳-۱۲۴ ۱۲: ۱۲۵-۱۲۶ ۱۲: ۱۲۷-۱۲۸ ۱۲: ۱۲۹-۱۳۰ ۱۲: ۱۳۱-۱۳۲ ۱۲: ۱۳۳-۱۳۴ ۱۲: ۱۳۵-۱۳۶ ۱۲: ۱۳۷-۱۳۸ ۱۲: ۱۳۹-۱۴۰ ۱۲: ۱۴۱-۱۴۲ ۱۲: ۱۴۳-۱۴۴ ۱۲: ۱۴۵-۱۴۶ ۱۲: ۱۴۷-۱۴۸ ۱۲: ۱۴۹-۱۵۰ ۱۲: ۱۵۱-۱۵۲ ۱۲: ۱۵۳-۱۵۴ ۱۲: ۱۵۵-۱۵۶ ۱۲: ۱۵۷-۱۵۸ ۱۲: ۱۵۹-۱۶۰ ۱۲: ۱۶۱-۱۶۲ ۱۲: ۱۶۳-۱۶۴ ۱۲: ۱۶۵-۱۶۶ ۱۲: ۱۶۷-۱۶۸ ۱۲: ۱۶۹-۱۷۰ ۱۲: ۱۷۱-۱۷۲ ۱۲: ۱۷۳-۱۷۴ ۱۲: ۱۷۵-۱۷۶ ۱۲: ۱۷۷-۱۷۸ ۱۲: ۱۷۹-۱۸۰ ۱۲: ۱۸۱-۱۸۲ ۱۲: ۱۸۳-۱۸۴ ۱۲: ۱۸۵-۱۸۶ ۱۲: ۱۸۷-۱۸۸ ۱۲: ۱۸۹-۱۹۰ ۱۲: ۱۹۱-۱۹۲ ۱۲: ۱۹۳-۱۹۴ ۱۲: ۱۹۵-۱۹۶ ۱۲: ۱۹۷-۱۹۸ ۱۲: ۱۹۹-۲۰۰ ۱۲: ۲۰۱-۲۰۲ ۱۲: ۲۰۳-۲۰۴ ۱۲: ۲۰۵-۲۰۶ ۱۲: ۲۰۷-۲۰۸ ۱۲: ۲۰۹-۲۱۰ ۱۲: ۲۱۱-۲۱۲ ۱۲: ۲۱۳-۲۱۴ ۱۲: ۲۱۵-۲۱۶ ۱۲: ۲۱۷-۲۱۸ ۱۲: ۲۱۹-۲۲۰ ۱۲: ۲۲۱-۲۲۲ ۱۲: ۲۲۳-۲۲۴ ۱۲: ۲۲۵-۲۲۶ ۱۲: ۲۲۷-۲۲۸ ۱۲: ۲۲۹-۲۳۰ ۱۲: ۲۳۱-۲۳۲ ۱۲: ۲۳۳-۲۳۴ ۱۲: ۲۳۵-۲۳۶ ۱۲: ۲۳۷-۲۳۸ ۱۲: ۲۳۹-۲۴۰ ۱۲: ۲۴۱-۲۴۲ ۱۲: ۲۴۳-۲۴۴ ۱۲: ۲۴۵-۲۴۶ ۱۲: ۲۴۷-۲۴۸ ۱۲: ۲۴۹-۲۵۰ ۱۲: ۲۵۱-۲۵۲ ۱۲: ۲۵۳-۲۵۴ ۱۲: ۲۵۵-۲۵۶ ۱۲: ۲۵۷-۲۵۸ ۱۲: ۲۵۹-۲۶۰ ۱۲: ۲۶۱-۲۶۲ ۱۲: ۲۶۳-۲۶۴ ۱۲: ۲۶۵-۲۶۶ ۱۲: ۲۶۷-۲۶۸ ۱۲: ۲۶۹-۲۷۰ ۱۲: ۲۷۱-۲۷۲ ۱۲: ۲۷۳-۲۷۴ ۱۲: ۲۷۵-۲۷۶ ۱۲: ۲۷۷-۲۷۸ ۱۲: ۲۷۹-۲۸۰ ۱۲: ۲۸۱-۲۸۲ ۱۲: ۲۸۳-۲۸۴ ۱۲: ۲۸۵-۲۸۶ ۱۲: ۲۸۷-۲۸۸ ۱۲: ۲۸۹-۲۹۰ ۱۲: ۲۹۱-۲۹۲ ۱۲: ۲۹۳-۲۹۴ ۱۲: ۲۹۵-۲۹۶ ۱۲: ۲۹۷-۲۹۸ ۱۲: ۲۹۹-۳۰۰ ۱۲: ۳۰۱-۳۰۲ ۱۲: ۳۰۳-۳۰۴ ۱۲: ۳۰۵-۳۰۶ ۱۲: ۳۰۷-۳۰۸ ۱۲: ۳۰۹-۳۱۰ ۱۲: ۳۱۱-۳۱۲ ۱۲: ۳۱۳-۳۱۴ ۱۲: ۳۱۵-۳۱۶ ۱۲: ۳۱۷-۳۱۸ ۱۲: ۳۱۹-۳۲۰ ۱۲: ۳۲۱-۳۲۲ ۱۲: ۳۲۳-۳۲۴ ۱۲: ۳۲۵-۳۲۶ ۱۲: ۳۲۷-۳۲۸ ۱۲: ۳۲۹-۳۳۰ ۱۲: ۳۳۱-۳۳۲ ۱۲: ۳۳۳-۳۳۴ ۱۲: ۳۳۵-۳۳۶ ۱۲: ۳۳۷-۳۳۸ ۱۲: ۳۳۹-۳۴۰ ۱۲: ۳۴۱-۳۴۲ ۱۲: ۳۴۳-۳۴۴ ۱۲: ۳۴۵-۳۴۶ ۱۲: ۳۴۷-۳۴۸ ۱۲: ۳۴۹-۳۵۰ ۱۲: ۳۵۱-۳۵۲ ۱۲: ۳۵۳-۳۵۴ ۱۲: ۳۵۵-۳۵۶ ۱۲: ۳۵۷-۳۵۸ ۱۲: ۳۵۹-۳۶۰ ۱۲: ۳۶۱-۳۶۲ ۱۲: ۳۶۳-۳۶۴ ۱۲: ۳۶۵-۳۶۶ ۱۲: ۳۶۷-۳۶۸ ۱۲: ۳۶۹-۳۷۰ ۱۲: ۳۷۱-۳۷۲ ۱۲: ۳۷۳-۳۷۴ ۱۲: ۳۷۵-۳۷۶ ۱۲: ۳۷۷-۳۷۸ ۱۲: ۳۷۹-۳۸۰ ۱۲: ۳۸۱-۳۸۲ ۱۲: ۳۸۳-۳۸۴ ۱۲: ۳۸۵-۳۸۶ ۱۲: ۳۸۷-۳۸۸ ۱۲: ۳۸۹-۳۹۰ ۱۲: ۳۹۱-۳۹۲ ۱۲: ۳۹۳-۳۹۴ ۱۲: ۳۹۵-۳۹۶ ۱۲: ۳۹۷-۳۹۸ ۱۲: ۳۹۹-۴۰۰ ۱۲: ۴۰۱-۴۰۲ ۱۲: ۴۰۳-۴۰۴ ۱۲: ۴۰۵-۴۰۶ ۱۲: ۴۰۷-۴۰۸ ۱۲: ۴۰۹-۴۱۰ ۱۲: ۴۱۱-۴۱۲ ۱۲: ۴۱۳-۴۱۴ ۱۲: ۴۱۵-۴۱۶ ۱۲: ۴۱۷-۴۱۸ ۱۲: ۴۱۹-۴۲۰ ۱۲: ۴۲۱-۴۲۲ ۱۲: ۴۲۳-۴۲۴ ۱۲: ۴۲۵-۴۲۶ ۱۲: ۴۲۷-۴۲۸ ۱۲: ۴۲۹-۴۳۰ ۱۲: ۴۳۱-۴۳۲ ۱۲: ۴۳۳-۴۳۴ ۱۲: ۴۳۵-۴۳۶ ۱۲: ۴۳۷-۴۳۸ ۱۲: ۴۳۹-۴۴۰ ۱۲: ۴۴۱-۴۴۲ ۱۲: ۴۴۳-۴۴۴ ۱۲: ۴۴۵-۴۴۶ ۱۲: ۴۴۷-۴۴۸ ۱۲: ۴۴۹-۴۵۰ ۱۲: ۴۵۱-۴۵۲ ۱۲: ۴۵۳-۴۵۴ ۱۲: ۴۵۵-۴۵۶ ۱۲: ۴۵۷-۴۵۸ ۱۲: ۴۵۹-۴۶۰ ۱۲: ۴۶۱-۴۶۲ ۱۲: ۴۶۳-۴۶۴ ۱۲: ۴۶۵-۴۶۶ ۱۲: ۴۶۷-۴۶۸ ۱۲: ۴۶۹-۴۷۰ ۱۲: ۴۷۱-۴۷۲ ۱۲: ۴۷۳-۴۷۴ ۱۲: ۴۷۵-۴۷۶ ۱۲: ۴۷۷-۴۷۸ ۱۲: ۴۷۹-۴۸۰ ۱۲: ۴۸۱-۴۸۲ ۱۲: ۴۸۳-۴۸۴ ۱۲: ۴۸۵-۴۸۶ ۱۲: ۴۸۷-۴۸۸ ۱۲: ۴۸۹-۴۹۰ ۱۲: ۴۹۱-۴۹۲ ۱۲: ۴۹۳-۴۹۴ ۱۲: ۴۹۵-۴۹۶ ۱۲: ۴۹۷-۴۹۸ ۱۲: ۴۹۹-۵۰۰ ۱۲: ۵۰۱-۵۰۲ ۱۲: ۵۰۳-۵۰۴ ۱۲: ۵۰۵-۵۰۶ ۱۲: ۵۰۷-۵۰۸ ۱۲: ۵۰۹-۵۱۰ ۱۲: ۵۱۱-۵۱۲ ۱۲: ۵۱۳-۵۱۴ ۱۲: ۵۱۵-۵۱۶ ۱۲: ۵۱۷-۵۱۸ ۱۲: ۵۱۹-۵۲۰ ۱۲: ۵۲۱-۵۲۲ ۱۲: ۵۲۳-۵۲۴ ۱۲: ۵۲۵-۵۲۶ ۱۲: ۵۲۷-۵۲۸ ۱۲: ۵۲۹-۵۳۰ ۱۲: ۵۳۱-۵۳۲ ۱۲: ۵۳۳-۵۳۴ ۱۲: ۵۳۵-۵۳۶ ۱۲: ۵۳۷-۵۳۸ ۱۲: ۵۳۹-۵۴۰ ۱۲: ۵۴۱-۵۴۲ ۱۲: ۵۴۳-۵۴۴ ۱۲: ۵۴۵-۵۴۶ ۱۲: ۵۴۷-۵۴۸ ۱۲: ۵۴۹-۵۵۰ ۱۲: ۵۵۱-۵۵۲ ۱۲: ۵۵۳-۵۵۴ ۱۲: ۵۵۵-۵۵۶ ۱۲: ۵۵۷-۵۵۸ ۱۲: ۵۵۹-۵۶۰ ۱۲: ۵۶۱-۵۶۲ ۱۲: ۵۶۳-۵۶۴ ۱۲: ۵۶۵-۵۶۶ ۱۲: ۵۶۷-۵۶۸ ۱۲: ۵۶۹-۵۷۰ ۱۲: ۵۷۱-۵۷۲ ۱۲: ۵۷۳-۵۷۴ ۱۲: ۵۷۵-۵۷۶ ۱۲: ۵۷۷-۵۷۸ ۱۲: ۵۷۹-۵۸۰ ۱۲: ۵۸۱-۵۸۲ ۱۲: ۵۸۳-۵۸۴ ۱۲: ۵۸۵-۵۸۶ ۱۲: ۵۸۷-۵۸۸ ۱۲: ۵۸۹-۵۹۰ ۱۲: ۵۹۱-۵۹۲ ۱۲: ۵۹۳-۵۹۴ ۱۲: ۵۹۵-۵۹۶ ۱۲: ۵۹۷-۵۹۸ ۱۲: ۵۹۹-۶۰۰ ۱۲: ۶۰۱-۶۰۲ ۱۲: ۶۰۳-۶۰۴ ۱۲: ۶۰۵-۶۰۶ ۱۲: ۶۰۷-۶۰۸ ۱۲: ۶۰۹-۶۱۰ ۱۲: ۶۱۱-۶۱۲ ۱۲: ۶۱۳-۶۱۴ ۱۲: ۶۱۵-۶۱۶ ۱۲: ۶۱۷-۶۱۸ ۱۲: ۶۱۹-۶۲۰ ۱۲: ۶۲۱-۶۲۲ ۱۲: ۶۲۳-۶۲۴ ۱۲: ۶۲۵-۶۲۶ ۱۲: ۶۲۷-۶۲۸ ۱۲: ۶۲۹-۶۳۰ ۱۲: ۶۳۱-۶۳۲ ۱۲: ۶۳۳-۶۳۴ ۱۲: ۶۳۵-۶۳۶ ۱۲: ۶۳۷-۶۳۸ ۱۲: ۶۳۹-۶۴۰ ۱۲: ۶۴۱-۶۴۲ ۱۲: ۶۴۳-۶۴۴ ۱۲: ۶۴۵-۶۴۶ ۱۲: ۶۴۷-۶۴۸ ۱۲: ۶۴۹-۶۵۰ ۱۲: ۶۵۱-۶۵۲ ۱۲: ۶۵۳-۶۵۴ ۱۲: ۶۵۵-۶۵۶ ۱۲: ۶۵۷-۶۵۸ ۱۲: ۶۵۹-۶۶۰ ۱۲: ۶۶۱-۶۶۲ ۱۲: ۶۶۳-۶۶۴ ۱۲: ۶۶۵-۶۶۶ ۱۲: ۶۶۷-۶۶۸ ۱۲: ۶۶۹-۶۷۰ ۱۲: ۶۷۱-۶۷۲ ۱۲: ۶۷۳-۶۷۴ ۱۲: ۶۷۵-۶۷۶ ۱۲: ۶۷۷-۶۷۸ ۱۲: ۶۷۹-۶۸۰ ۱۲: ۶۸۱-۶۸۲ ۱۲: ۶۸۳-۶۸۴ ۱۲: ۶۸۵-۶۸۶ ۱۲: ۶۸۷-۶۸۸ ۱۲: ۶۸۹-۶۹۰ ۱۲: ۶۹۱-۶۹۲ ۱۲: ۶۹۳-۶۹۴ ۱۲: ۶۹۵-۶۹۶ ۱۲: ۶۹۷-۶۹۸ ۱۲: ۶۹۹-۷۰۰ ۱۲: ۷۰۱-۷۰۲ ۱۲: ۷۰۳-۷۰۴ ۱۲: ۷۰۵-۷۰۶ ۱۲: ۷۰۷-۷۰۸ ۱۲: ۷۰۹-۷۱۰ ۱۲: ۷۱۱-۷۱۲ ۱۲: ۷۱۳-۷۱۴ ۱۲: ۷۱۵-۷۱۶ ۱۲: ۷۱۷-۷۱۸ ۱۲: ۷۱۹-۷۲۰ ۱۲: ۷۲۱-۷۲۲ ۱۲: ۷۲۳-۷۲۴ ۱۲: ۷۲۵-۷۲۶ ۱۲: ۷۲۷-۷۲۸ ۱۲: ۷۲۹-۷۳۰ ۱۲: ۷۳۱-۷۳۲ ۱۲: ۷۳۳-۷۳۴ ۱۲: ۷۳۵-۷۳۶ ۱۲: ۷۳۷-۷۳۸ ۱۲: ۷۳۹-۷۴۰ ۱۲: ۷۴۱-۷۴۲ ۱۲: ۷۴۳-۷۴۴ ۱۲: ۷۴۵-۷۴۶ ۱۲: ۷۴۷-۷۴۸ ۱۲: ۷۴۹-۷۵۰ ۱۲: ۷۵۱-۷۵۲ ۱۲: ۷۵۳-۷۵۴ ۱۲: ۷۵۵-۷۵۶ ۱۲: ۷۵۷-۷۵۸ ۱۲: ۷۵۹-۷۶۰ ۱۲: ۷۶۱-۷۶۲ ۱۲: ۷۶۳-۷۶۴ ۱۲: ۷۶۵-۷۶۶ ۱۲: ۷۶۷-۷۶۸ ۱۲: ۷۶۹-۷۷۰ ۱۲: ۷۷۱-۷۷۲ ۱۲: ۷۷۳-۷۷۴ ۱۲: ۷۷۵-۷۷۶ ۱۲: ۷۷۷-۷۷۸ ۱۲: ۷۷۹-۷۸۰ ۱۲: ۷۸۱-۷۸۲ ۱۲: ۷۸۳-۷۸۴ ۱۲: ۷۸۵-۷۸۶ ۱۲: ۷۸۷-۷۸۸ ۱۲: ۷۸۹-۷۹۰ ۱۲: ۷۹۱-۷۹۲ ۱۲: ۷۹۳-۷۹۴ ۱۲: ۷۹۵-۷۹۶ ۱۲: ۷۹۷-۷۹۸ ۱۲: ۷۹۹-۸۰۰ ۱۲: ۸۰۱-۸۰۲ ۱۲: ۸۰۳-۸۰۴ ۱۲: ۸۰۵-۸۰۶ ۱۲: ۸۰۷-۸۰۸ ۱۲: ۸۰۹-۸۱۰ ۱۲: ۸۱۱-۸۱۲ ۱۲: ۸۱۳-۸۱۴ ۱۲: ۸۱۵-۸۱۶ ۱۲: ۸۱۷-۸۱۸ ۱۲: ۸۱۹-۸۲۰ ۱۲: ۸۲۱-۸۲۲ ۱۲: ۸۲۳-۸۲۴ ۱۲: ۸۲۵-۸۲۶ ۱۲: ۸۲۷-۸۲۸ ۱۲: ۸۲۹-۸۳۰ ۱۲: ۸۳۱-۸۳۲ ۱۲: ۸۳۳-۸۳۴ ۱۲: ۸۳۵-۸۳۶ ۱۲: ۸۳۷-۸۳۸ ۱۲: ۸۳۹-۸۴۰ ۱۲: ۸۴۱-۸۴۲ ۱۲: ۸۴۳-۸۴۴ ۱۲: ۸۴۵-۸۴۶ ۱۲: ۸۴۷-۸۴۸ ۱۲: ۸۴۹-۸۵۰ ۱۲: ۸۵۱-۸۵۲ ۱۲: ۸۵۳-۸۵۴ ۱۲: ۸۵۵-۸۵۶ ۱۲: ۸۵۷-۸۵۸ ۱۲: ۸۵۹-۸۶۰ ۱۲: ۸۶۱-۸۶۲ ۱۲: ۸۶۳-۸۶۴ ۱۲: ۸۶۵-۸۶۶ ۱۲: ۸۶۷-۸۶۸ ۱۲: ۸۶۹-۸۷۰ ۱۲: ۸۷۱-۸۷۲ ۱۲: ۸۷۳-۸۷۴ ۱۲: ۸۷۵-۸۷۶ ۱۲: ۸۷۷-۸۷۸ ۱۲: ۸۷۹-۸۸۰ ۱۲: ۸۸۱-۸۸۲ ۱۲: ۸۸۳-۸۸۴ ۱۲: ۸۸۵-۸۸۶ ۱۲: ۸۸۷-۸۸۸ ۱۲: ۸۸۹-۸۹۰ ۱۲: ۸۹۱-۸۹۲ ۱۲: ۸۹۳-۸۹۴ ۱۲: ۸۹۵-۸۹۶ ۱۲: ۸۹۷-۸۹۸ ۱۲: ۸۹۹-۹۰۰ ۱۲: ۹۰۱-۹۰۲ ۱۲: ۹۰۳-۹۰۴ ۱۲: ۹۰۵-۹۰۶ ۱۲: ۹۰۷-۹۰۸ ۱۲: ۹۰۹-۹۱۰ ۱۲: ۹۱۱-۹۱۲ ۱۲: ۹۱۳-۹۱۴ ۱۲: ۹۱۵-۹۱۶ ۱۲: ۹۱۷-۹۱۸ ۱۲: ۹۱۹-۹۲۰ ۱۲: ۹۲۱-۹۲۲ ۱۲: ۹۲۳-۹۲۴ ۱۲: ۹۲۵-۹۲۶ ۱۲: ۹۲۷-۹۲۸ ۱۲: ۹۲۹-۹۳۰ ۱۲: ۹۳۱-۹۳۲ ۱۲: ۹۳۳-۹۳۴ ۱۲: ۹۳۵-۹۳۶ ۱۲: ۹۳۷-۹۳۸ ۱۲: ۹۳۹-۹۴۰ ۱۲: ۹۴۱-۹۴۲ ۱۲: ۹۴۳-۹۴۴ ۱۲: ۹۴۵-۹۴۶ ۱۲: ۹۴۷-۹۴۸ ۱۲: ۹۴۹-۹۵۰ ۱۲: ۹۵۱-۹۵۲ ۱۲: ۹۵۳-۹۵۴ ۱۲: ۹۵۵-۹۵۶ ۱۲: ۹۵۷-۹۵۸ ۱۲: ۹۵۹-۹۶۰ ۱۲: ۹۶۱-۹۶۲ ۱۲: ۹۶۳-۹۶۴ ۱۲: ۹۶۵-۹۶۶ ۱۲: ۹۶۷-۹۶۸ ۱۲: ۹۶۹-۹۷۰ ۱۲: ۹۷۱-۹۷۲ ۱۲: ۹۷۳-۹۷۴ ۱۲: ۹۷۵-۹۷۶ ۱۲: ۹۷۷-۹۷۸ ۱۲: ۹۷۹-۹۸۰ ۱۲: ۹۸۱-۹۸۲ ۱۲: ۹۸۳-۹۸۴ ۱۲: ۹۸۵-۹۸۶ ۱۲: ۹۸۷-۹۸۸ ۱۲: ۹۸۹-۹۹۰ ۱۲: ۹۹۱-۹۹۲ ۱۲: ۹۹۳-۹۹۴ ۱۲: ۹۹۵-۹۹۶ ۱۲: ۹۹۷-۹۹۸ ۱۲: ۹۹۹-۱۰۰۰ ۱۲: ۱۰۰۱-۱۰۰۲ ۱۲: ۱۰۰۳-۱۰۰۴ ۱۲: ۱۰۰۵-۱۰۰۶ ۱۲: ۱۰۰۷-۱۰۰۸ ۱۲: ۱۰۰۹-۱۰۱۰ ۱۲: ۱۰۱۱-۱۰۱۲ ۱۲: ۱۰۱۳-۱۰۱۴ ۱۲: ۱۰۱۵-۱۰۱۶ ۱۲: ۱۰۱۷-۱۰۱۸ ۱۲: ۱۰۱۹-۱۰۲۰ ۱۲: ۱۰۲۱-۱۰۲۲ ۱۲: ۱۰۲۳-۱۰۲۴ ۱۲: ۱۰۲۵-۱۰۲۶ ۱۲: ۱۰۲۷-۱۰۲۸ ۱۲: ۱۰۲۹-۱۰۳۰ ۱۲: ۱۰۳۱-۱۰۳۲ ۱۲: ۱۰۳۳-۱۰۳۴ ۱۲: ۱۰۳۵-۱۰۳۶ ۱۲: ۱۰۳۷-۱۰۳۸ ۱۲: ۱۰۳۹-۱۰۴۰ ۱۲: ۱۰۴۱-۱۰۴۲ ۱۲: ۱۰۴۳-۱۰۴۴ ۱۲: ۱۰۴۵-۱۰۴۶ ۱۲: ۱۰۴۷-۱۰۴۸ ۱۲: ۱۰۴۹-۱۰۵۰ ۱۲: ۱۰۵۱-۱۰۵۲ ۱۲: ۱۰۵۳-۱۰۵۴ ۱۲: ۱۰۵۵-۱۰۵۶ ۱۲: ۱۰۵۷-۱۰۵۸ ۱۲: ۱۰۵۹-۱۰۶۰ ۱۲: ۱۰۶۱-۱۰۶۲ ۱۲: ۱۰۶۳-۱۰۶۴ ۱۲: ۱۰۶۵-۱۰۶۶ ۱۲: ۱۰۶۷-۱۰۶۸ ۱۲: ۱۰۶۹-۱۰۷۰ ۱۲: ۱۰۷۱-۱۰۷۲ ۱۲: ۱۰۷۳-۱۰۷۴ ۱۲: ۱۰۷۵-۱۰۷۶ ۱۲: ۱۰۷۷-۱۰۷۸ ۱۲: ۱۰۷۹-۱۰۸۰ ۱۲: ۱۰۸۱-۱۰۸۲ ۱۲: ۱۰۸۳-۱۰۸۴ ۱۲: ۱۰۸۵-۱۰۸۶ ۱۲: ۱۰۸۷-۱۰۸۸ ۱۲: ۱۰۸۹-۱۰۹۰ ۱۲: ۱۰۹۱-۱۰۹۲ ۱۲: ۱۰۹۳-۱۰۹۴ ۱۲: ۱۰۹۵-۱۰۹۶ ۱۲: ۱۰۹۷-۱۰۹۸ ۱۲: ۱۰۹۹-۱۱۰۰ ۱۲: ۱۱۰۱-۱۱۰۲ ۱۲: ۱۱۰۳-۱۱۰۴ ۱۲: ۱۱۰۵-۱۱۰۶ ۱۲: ۱۱۰۷-۱۱۰۸ ۱۲: ۱۱۰۹-۱۱۱۰ ۱۲: ۱۱۱۱-۱۱۱۲ ۱۲: ۱۱۱۳-۱۱۱۴ ۱۲: ۱۱۱۵-۱۱۱۶ ۱۲: ۱۱۱۷-۱۱۱۸ ۱۲: ۱۱۱۹-۱۱۲۰ ۱۲: ۱۱۲۱-۱۱۲۲ ۱۲: ۱۱۲۳-۱۱۲۴ ۱۲: ۱۱۲۵-۱۱۲۶ ۱۲: ۱۱۲۷-۱۱۲۸ ۱۲: ۱۱۲۹-۱۱۳۰ ۱۲: ۱۱۳۱-۱۱۳۲ ۱۲: ۱۱۳۳-۱۱۳۴ ۱۲: ۱۱۳۵-۱۱۳۶ ۱۲: ۱۱۳۷-۱۱۳۸ ۱۲: ۱۱۳۹-۱۱۴۰ ۱۲: ۱۱۴۱-۱۱۴۲ ۱۲: ۱۱۴۳-۱۱۴۴ ۱۲: ۱۱۴۵-۱۱۴۶ ۱۲: ۱۱۴۷-۱۱۴۸ ۱۲: ۱۱۴

ہم اس بات کو بھلا کر اس لیے کہ کتاب مقدس میں بعض ایسی آیات بھی موجود ہیں جن میں الفاظ روح کا استعمال اس کی پیدائش اور صفات کے معنی میں ہوا ہے مثلاً کلیسیا پر روح کے آمیزے جانے اور الیسم بنی کو روح کے دھکنے جیسے شے اور جو روح کے لئے میں تھی اس کے مترسرو اور میں ڈالے جانے کا ذکر ہے۔ اب اگر کوئی اعتراض کرے کہ جس حال میں روح ذی حیات ہے پھر کیونکر آمیزشی اور پاشی گئی۔ تو اس کو سمجھنا چاہئے کہ مقامات مذکورہ میں روح سے مراد ان بخششوں سے ہے جو اس سے ملتی ہیں۔ مانا کہ ایسی آیتوں سے جن میں روح کا حفظ بجا ہے اس کی بخششوں کے آیا ہے اس کا ذی حیات جو ثابت نہیں ہو سکتا۔ لیکن جانتا چاہئے کہ علاوہ ان آیتوں کے بہت سی ایسی آیتیں بھی کتاب مقدس میں موجود ہیں جن سے قطعاً اس کا ذی حیات جو ثابت ہوتا ہے چنانچہ کتاب مقدس کے موافق روح القدس ایسی صفات سے موصوف ہے۔ اس سے ایسے افعال ظہور میں آتے ہیں۔ اور وہ ایسے دکھوں کا شعلہ ہو سکتا ہے۔ اور ایسے لقب سے ملتا ہے کہ اس کے ذی حیات ہونے میں کسی طرح کا شک و شبہ نہیں ہو سکتا۔

اقل روح القدس ایسی صفات سے موصوف ہے جو اس کے ذی حیات ہونے پر دلالت کرتی ہیں۔ چنانچہ وہ صاحب علم اور صاحب محبت اور صاحب ارادہ ہے اور ظاہر ہے کہ یہ اوصاف سوائے ذی حیات کے اور کسی میں نہیں ہو سکتے۔

روح القدس صاحب علم ہے کیونکہ لکھا ہے کہ خدا نے اُن کو اپنی روح کے وسیلہ سے ہم پر ظاہر کیا کہ روح مبارک بیروں بلکہ خدا کی گہری باتوں کو بھی دریافت کر لیتی ہے کہ آدمیوں میں سے کون آدمی کا حال جانتا ہے مگر آدمی کی روح جو اس میں ہے اسی طرح خدا کی روح کے سوا خدا کا احوال کوئی نہیں جانتا۔ اس آیت کے پہلے جملے سے یہ بات ثابت ہے کہ جس طرح

لیہ ۱۔ کرنتھیوں ۲: ۱۰

قوت اور ایک انسانی صفت ہے اسی طرح روح صفت الہی نہیں ہے۔ کیونکہ کوئی کہہ سکتا ہے کہ انسان اپنی قوت اور ایک سے کوئی بات کسی پر ظاہر کرتا ہے۔ پس یہ عبارت کہ خدا نے اُن کو اپنی روح کے وسیلے سے ہم پر ظاہر کیا صاف صاف اس امر پر دلالت کرتی ہے کہ روح ذات الہی کی صفت نہیں ہے بلکہ وہ ایک مکمل شخص ہے۔

روح القدس صاحب محبت ہے چنانچہ پولوس لکھتا ہے کہ بھائیو میں اپنے خداوند روح مسیح کا اور روح کی محبت کا واسطہ دیکھ کر تم سے التماس کرتا ہوں۔ رسول کا یہ قول جو اس کے اس قول سے مطابقت رکھتا ہے جو اس نے پہلے تحریر کیا تھا کہ اسے بھائیو میں خدا کی رحمتوں کا واسطہ دے کہ تم سے التماس کرتا ہوں اس بات کو ثابت کرتا ہے کہ روح القدس صاحب محبت ہے اور ظاہر ہے کہ محبت کی صفت جس کے سبب روح القدس خدا کی محبت ہمارے دلوں میں ڈالتا ہے صرف ذی حیات ہی میں ہو سکتی ہے۔

روح القدس صاحب ارادہ اور صاحب اختیار ہے چنانچہ اسکرنتھیوں ۱۱: ۱ میں لکھا ہے کہ روح اپنی بخششیں جیسا چاہتی ہے ہر ایک کو بالحق ہے (یوحنا ۳: ۲۸)۔ اعمال ۱۴: ۲۷ میں لکھا ہے کہ روح اور یہ بات ہم کوئی جانتا ہے کہ ارادہ کا اطلاق ذی حیات ہی پر ہو سکتا ہے۔ صاحب لیوس کے عقائد کے خلاف جس نے باپ اور بیٹے کو ایک شخص سمجھا اس سے بڑھ کر اور کوئی دلیل پیش نہیں ہو سکتی کہ خداوند نے فرمایا کہ میں آسمان پر سے اس لیے نہیں اترا کہ اپنی مرضی پر چلوں بلکہ اس لئے کہ اس کی مرضی پر چلوں جسے جیسا چاہئے۔ چنانچہ روح القدس بھی اپنی مرضی پر چلا رہا ہے۔ اس لئے ثابت ہے کہ وہ بھی جیسے ہی طرح ذی حیات ہے۔

دوہر۔ روح القدس سے ایسے افعال ظہور میں آتے ہیں جن سے جس کا ذی حیات ہونا ثابت ہوتا ہے چنانچہ کتاب مقدس سے واضح ہوتا ہے کہ وہ دلوا لہو میں ۱۵: ۱۲ سے رویمیں ۱۲: ۱۱ سے رویمیں ۵: ۵ سے کرنتھیوں ۲: ۱۰

وہ امانت کیا جاسکتا ہے کیونکہ ہم کو خدایا گیا ہے کہ جو روح القدس کے حق میں کہے
جائے اُس کی معافی ہرگز نہیں ہوتی +

وہ ایسا ہے کہ اُس سے چھوٹا نہ ہو سکتا ہے اور اُسکی آزمائش ہرگز نہیں
ہوتی کیونکہ پطرس نے حنیفاً یہ سوال کیا کہ اسے حنیفاً کیوں سمجھیں تیسرے
دل میں سمجھا گیا کہ تو نے روح القدس سے چھوٹا ہوا اور پھر صغیر اسے یہ کہا کہ
تو نے کیوں ایسا کیا کہ خداوند کی روح کو آزمائے؟

وہ حقیقت سمجھا جاسکتا ہے کیونکہ عبرانیوں کے خدا میں سینہ زور مردوں کے
باب میں مذکور ہے کہ وہ فضل کی روح کی حقارت کرتے ہیں۔ مقدس اسے بتا رہا ہے
اس سخت الزام سے یہودیوں کو ملزم ٹھہرایا کہ تم ہر وقت روح القدس کا سامنا کرنا
ہر جگہ تمہارے باپ دادا کے لئے دیکھتے رہو۔ لیکن ہم اس آیت کو پیش نہیں
کر سکتے کیونکہ مسلمان ایک غیر ذی حیات شے کا بھی ہو سکتا ہے مگر آیات مذکورہ بالا
سے روح القدس کا ذی حیات ہونا بخوبی ثابت ہوتا ہے کیونکہ کسی غیر ذی حیات
شے کی نسبت ایسے کلمات ہرگز مستعمل نہیں ہو سکتے کہ وہ شاہین اور رحیمہ خاطر ہوتی
ہے۔ اُسکی امانت کی جاتی ہے۔ اُس سے چھوٹا ہوا جاتا ہے۔ اُسکی آزمائش اور
حقارت ہوتی ہے۔

چہاں م۔ روح القدس دوسرے تسلی دینے والے کے لقب سے مقرب
چنانچہ خداوند نے یہ فرمایا کہ میں اپنے باپ سے درخواست کروں گا اور وہ تمہیں
دوسرا تسلی دینے والا بھیجے گا۔ اُس جگہ یونانی میں یہاں تسلی دینے والے کے
فارقلیط کا لفظ ہے اور اس لفظ کا اطلاق صرف ایسے شخص پر ہو سکتا ہے جو مرد
ہو اور تسلی دینے پر بھی ایک ایسے صاحب عقل اور صاحب فہم شخص کے جو مرد
بھی کر سکے اور وقت پر مدد بھی کر سکے کوئی فارقلیط نہیں کہلایا جاسکتا اور خداوند کے
کلمات مذکورہ سے ظاہر ہوتا ہے کہ روح القدس ایسا ہی شخص ہے اور خود خداوند

لے مرتبہ ۲۹: ۱۰ - ۱۱ - ۱۲ - ۱۳ - ۱۴ - ۱۵ - ۱۶ - ۱۷ - ۱۸ - ۱۹ - ۲۰ - ۲۱ - ۲۲ - ۲۳ - ۲۴ - ۲۵ - ۲۶ - ۲۷ - ۲۸ - ۲۹ - ۳۰ - ۳۱ - ۳۲ - ۳۳ - ۳۴ - ۳۵ - ۳۶ - ۳۷ - ۳۸ - ۳۹ - ۴۰ - ۴۱ - ۴۲ - ۴۳ - ۴۴ - ۴۵ - ۴۶ - ۴۷ - ۴۸ - ۴۹ - ۵۰ - ۵۱ - ۵۲ - ۵۳ - ۵۴ - ۵۵ - ۵۶ - ۵۷ - ۵۸ - ۵۹ - ۶۰ - ۶۱ - ۶۲ - ۶۳ - ۶۴ - ۶۵ - ۶۶ - ۶۷ - ۶۸ - ۶۹ - ۷۰ - ۷۱ - ۷۲ - ۷۳ - ۷۴ - ۷۵ - ۷۶ - ۷۷ - ۷۸ - ۷۹ - ۸۰ - ۸۱ - ۸۲ - ۸۳ - ۸۴ - ۸۵ - ۸۶ - ۸۷ - ۸۸ - ۸۹ - ۹۰ - ۹۱ - ۹۲ - ۹۳ - ۹۴ - ۹۵ - ۹۶ - ۹۷ - ۹۸ - ۹۹ - ۱۰۰ - ۱۰۱ - ۱۰۲ - ۱۰۳ - ۱۰۴ - ۱۰۵ - ۱۰۶ - ۱۰۷ - ۱۰۸ - ۱۰۹ - ۱۱۰ - ۱۱۱ - ۱۱۲ - ۱۱۳ - ۱۱۴ - ۱۱۵ - ۱۱۶ - ۱۱۷ - ۱۱۸ - ۱۱۹ - ۱۲۰ - ۱۲۱ - ۱۲۲ - ۱۲۳ - ۱۲۴ - ۱۲۵ - ۱۲۶ - ۱۲۷ - ۱۲۸ - ۱۲۹ - ۱۳۰ - ۱۳۱ - ۱۳۲ - ۱۳۳ - ۱۳۴ - ۱۳۵ - ۱۳۶ - ۱۳۷ - ۱۳۸ - ۱۳۹ - ۱۴۰ - ۱۴۱ - ۱۴۲ - ۱۴۳ - ۱۴۴ - ۱۴۵ - ۱۴۶ - ۱۴۷ - ۱۴۸ - ۱۴۹ - ۱۵۰ - ۱۵۱ - ۱۵۲ - ۱۵۳ - ۱۵۴ - ۱۵۵ - ۱۵۶ - ۱۵۷ - ۱۵۸ - ۱۵۹ - ۱۶۰ - ۱۶۱ - ۱۶۲ - ۱۶۳ - ۱۶۴ - ۱۶۵ - ۱۶۶ - ۱۶۷ - ۱۶۸ - ۱۶۹ - ۱۷۰ - ۱۷۱ - ۱۷۲ - ۱۷۳ - ۱۷۴ - ۱۷۵ - ۱۷۶ - ۱۷۷ - ۱۷۸ - ۱۷۹ - ۱۸۰ - ۱۸۱ - ۱۸۲ - ۱۸۳ - ۱۸۴ - ۱۸۵ - ۱۸۶ - ۱۸۷ - ۱۸۸ - ۱۸۹ - ۱۹۰ - ۱۹۱ - ۱۹۲ - ۱۹۳ - ۱۹۴ - ۱۹۵ - ۱۹۶ - ۱۹۷ - ۱۹۸ - ۱۹۹ - ۲۰۰ - ۲۰۱ - ۲۰۲ - ۲۰۳ - ۲۰۴ - ۲۰۵ - ۲۰۶ - ۲۰۷ - ۲۰۸ - ۲۰۹ - ۲۱۰ - ۲۱۱ - ۲۱۲ - ۲۱۳ - ۲۱۴ - ۲۱۵ - ۲۱۶ - ۲۱۷ - ۲۱۸ - ۲۱۹ - ۲۲۰ - ۲۲۱ - ۲۲۲ - ۲۲۳ - ۲۲۴ - ۲۲۵ - ۲۲۶ - ۲۲۷ - ۲۲۸ - ۲۲۹ - ۲۳۰ - ۲۳۱ - ۲۳۲ - ۲۳۳ - ۲۳۴ - ۲۳۵ - ۲۳۶ - ۲۳۷ - ۲۳۸ - ۲۳۹ - ۲۴۰ - ۲۴۱ - ۲۴۲ - ۲۴۳ - ۲۴۴ - ۲۴۵ - ۲۴۶ - ۲۴۷ - ۲۴۸ - ۲۴۹ - ۲۵۰ - ۲۵۱ - ۲۵۲ - ۲۵۳ - ۲۵۴ - ۲۵۵ - ۲۵۶ - ۲۵۷ - ۲۵۸ - ۲۵۹ - ۲۶۰ - ۲۶۱ - ۲۶۲ - ۲۶۳ - ۲۶۴ - ۲۶۵ - ۲۶۶ - ۲۶۷ - ۲۶۸ - ۲۶۹ - ۲۷۰ - ۲۷۱ - ۲۷۲ - ۲۷۳ - ۲۷۴ - ۲۷۵ - ۲۷۶ - ۲۷۷ - ۲۷۸ - ۲۷۹ - ۲۸۰ - ۲۸۱ - ۲۸۲ - ۲۸۳ - ۲۸۴ - ۲۸۵ - ۲۸۶ - ۲۸۷ - ۲۸۸ - ۲۸۹ - ۲۹۰ - ۲۹۱ - ۲۹۲ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۲۹۵ - ۲۹۶ - ۲۹۷ - ۲۹۸ - ۲۹۹ - ۳۰۰ - ۳۰۱ - ۳۰۲ - ۳۰۳ - ۳۰۴ - ۳۰۵ - ۳۰۶ - ۳۰۷ - ۳۰۸ - ۳۰۹ - ۳۱۰ - ۳۱۱ - ۳۱۲ - ۳۱۳ - ۳۱۴ - ۳۱۵ - ۳۱۶ - ۳۱۷ - ۳۱۸ - ۳۱۹ - ۳۲۰ - ۳۲۱ - ۳۲۲ - ۳۲۳ - ۳۲۴ - ۳۲۵ - ۳۲۶ - ۳۲۷ - ۳۲۸ - ۳۲۹ - ۳۳۰ - ۳۳۱ - ۳۳۲ - ۳۳۳ - ۳۳۴ - ۳۳۵ - ۳۳۶ - ۳۳۷ - ۳۳۸ - ۳۳۹ - ۳۴۰ - ۳۴۱ - ۳۴۲ - ۳۴۳ - ۳۴۴ - ۳۴۵ - ۳۴۶ - ۳۴۷ - ۳۴۸ - ۳۴۹ - ۳۵۰ - ۳۵۱ - ۳۵۲ - ۳۵۳ - ۳۵۴ - ۳۵۵ - ۳۵۶ - ۳۵۷ - ۳۵۸ - ۳۵۹ - ۳۶۰ - ۳۶۱ - ۳۶۲ - ۳۶۳ - ۳۶۴ - ۳۶۵ - ۳۶۶ - ۳۶۷ - ۳۶۸ - ۳۶۹ - ۳۷۰ - ۳۷۱ - ۳۷۲ - ۳۷۳ - ۳۷۴ - ۳۷۵ - ۳۷۶ - ۳۷۷ - ۳۷۸ - ۳۷۹ - ۳۸۰ - ۳۸۱ - ۳۸۲ - ۳۸۳ - ۳۸۴ - ۳۸۵ - ۳۸۶ - ۳۸۷ - ۳۸۸ - ۳۸۹ - ۳۹۰ - ۳۹۱ - ۳۹۲ - ۳۹۳ - ۳۹۴ - ۳۹۵ - ۳۹۶ - ۳۹۷ - ۳۹۸ - ۳۹۹ - ۴۰۰ - ۴۰۱ - ۴۰۲ - ۴۰۳ - ۴۰۴ - ۴۰۵ - ۴۰۶ - ۴۰۷ - ۴۰۸ - ۴۰۹ - ۴۱۰ - ۴۱۱ - ۴۱۲ - ۴۱۳ - ۴۱۴ - ۴۱۵ - ۴۱۶ - ۴۱۷ - ۴۱۸ - ۴۱۹ - ۴۲۰ - ۴۲۱ - ۴۲۲ - ۴۲۳ - ۴۲۴ - ۴۲۵ - ۴۲۶ - ۴۲۷ - ۴۲۸ - ۴۲۹ - ۴۳۰ - ۴۳۱ - ۴۳۲ - ۴۳۳ - ۴۳۴ - ۴۳۵ - ۴۳۶ - ۴۳۷ - ۴۳۸ - ۴۳۹ - ۴۴۰ - ۴۴۱ - ۴۴۲ - ۴۴۳ - ۴۴۴ - ۴۴۵ - ۴۴۶ - ۴۴۷ - ۴۴۸ - ۴۴۹ - ۴۵۰ - ۴۵۱ - ۴۵۲ - ۴۵۳ - ۴۵۴ - ۴۵۵ - ۴۵۶ - ۴۵۷ - ۴۵۸ - ۴۵۹ - ۴۶۰ - ۴۶۱ - ۴۶۲ - ۴۶۳ - ۴۶۴ - ۴۶۵ - ۴۶۶ - ۴۶۷ - ۴۶۸ - ۴۶۹ - ۴۷۰ - ۴۷۱ - ۴۷۲ - ۴۷۳ - ۴۷۴ - ۴۷۵ - ۴۷۶ - ۴۷۷ - ۴۷۸ - ۴۷۹ - ۴۸۰ - ۴۸۱ - ۴۸۲ - ۴۸۳ - ۴۸۴ - ۴۸۵ - ۴۸۶ - ۴۸۷ - ۴۸۸ - ۴۸۹ - ۴۹۰ - ۴۹۱ - ۴۹۲ - ۴۹۳ - ۴۹۴ - ۴۹۵ - ۴۹۶ - ۴۹۷ - ۴۹۸ - ۴۹۹ - ۵۰۰ - ۵۰۱ - ۵۰۲ - ۵۰۳ - ۵۰۴ - ۵۰۵ - ۵۰۶ - ۵۰۷ - ۵۰۸ - ۵۰۹ - ۵۱۰ - ۵۱۱ - ۵۱۲ - ۵۱۳ - ۵۱۴ - ۵۱۵ - ۵۱۶ - ۵۱۷ - ۵۱۸ - ۵۱۹ - ۵۲۰ - ۵۲۱ - ۵۲۲ - ۵۲۳ - ۵۲۴ - ۵۲۵ - ۵۲۶ - ۵۲۷ - ۵۲۸ - ۵۲۹ - ۵۳۰ - ۵۳۱ - ۵۳۲ - ۵۳۳ - ۵۳۴ - ۵۳۵ - ۵۳۶ - ۵۳۷ - ۵۳۸ - ۵۳۹ - ۵۴۰ - ۵۴۱ - ۵۴۲ - ۵۴۳ - ۵۴۴ - ۵۴۵ - ۵۴۶ - ۵۴۷ - ۵۴۸ - ۵۴۹ - ۵۵۰ - ۵۵۱ - ۵۵۲ - ۵۵۳ - ۵۵۴ - ۵۵۵ - ۵۵۶ - ۵۵۷ - ۵۵۸ - ۵۵۹ - ۵۶۰ - ۵۶۱ - ۵۶۲ - ۵۶۳ - ۵۶۴ - ۵۶۵ - ۵۶۶ - ۵۶۷ - ۵۶۸ - ۵۶۹ - ۵۷۰ - ۵۷۱ - ۵۷۲ - ۵۷۳ - ۵۷۴ - ۵۷۵ - ۵۷۶ - ۵۷۷ - ۵۷۸ - ۵۷۹ - ۵۸۰ - ۵۸۱ - ۵۸۲ - ۵۸۳ - ۵۸۴ - ۵۸۵ - ۵۸۶ - ۵۸۷ - ۵۸۸ - ۵۸۹ - ۵۹۰ - ۵۹۱ - ۵۹۲ - ۵۹۳ - ۵۹۴ - ۵۹۵ - ۵۹۶ - ۵۹۷ - ۵۹۸ - ۵۹۹ - ۶۰۰ - ۶۰۱ - ۶۰۲ - ۶۰۳ - ۶۰۴ - ۶۰۵ - ۶۰۶ - ۶۰۷ - ۶۰۸ - ۶۰۹ - ۶۱۰ - ۶۱۱ - ۶۱۲ - ۶۱۳ - ۶۱۴ - ۶۱۵ - ۶۱۶ - ۶۱۷ - ۶۱۸ - ۶۱۹ - ۶۲۰ - ۶۲۱ - ۶۲۲ - ۶۲۳ - ۶۲۴ - ۶۲۵ - ۶۲۶ - ۶۲۷ - ۶۲۸ - ۶۲۹ - ۶۳۰ - ۶۳۱ - ۶۳۲ - ۶۳۳ - ۶۳۴ - ۶۳۵ - ۶۳۶ - ۶۳۷ - ۶۳۸ - ۶۳۹ - ۶۴۰ - ۶۴۱ - ۶۴۲ - ۶۴۳ - ۶۴۴ - ۶۴۵ - ۶۴۶ - ۶۴۷ - ۶۴۸ - ۶۴۹ - ۶۵۰ - ۶۵۱ - ۶۵۲ - ۶۵۳ - ۶۵۴ - ۶۵۵ - ۶۵۶ - ۶۵۷ - ۶۵۸ - ۶۵۹ - ۶۶۰ - ۶۶۱ - ۶۶۲ - ۶۶۳ - ۶۶۴ - ۶۶۵ - ۶۶۶ - ۶۶۷ - ۶۶۸ - ۶۶۹ - ۶۷۰ - ۶۷۱ - ۶۷۲ - ۶۷۳ - ۶۷۴ - ۶۷۵ - ۶۷۶ - ۶۷۷ - ۶۷۸ - ۶۷۹ - ۶۸۰ - ۶۸۱ - ۶۸۲ - ۶۸۳ - ۶۸۴ - ۶۸۵ - ۶۸۶ - ۶۸۷ - ۶۸۸ - ۶۸۹ - ۶۹۰ - ۶۹۱ - ۶۹۲ - ۶۹۳ - ۶۹۴ - ۶۹۵ - ۶۹۶ - ۶۹۷ - ۶۹۸ - ۶۹۹ - ۷۰۰ - ۷۰۱ - ۷۰۲ - ۷۰۳ - ۷۰۴ - ۷۰۵ - ۷۰۶ - ۷۰۷ - ۷۰۸ - ۷۰۹ - ۷۱۰ - ۷۱۱ - ۷۱۲ - ۷۱۳ - ۷۱۴ - ۷۱۵ - ۷۱۶ - ۷۱۷ - ۷۱۸ - ۷۱۹ - ۷۲۰ - ۷۲۱ - ۷۲۲ - ۷۲۳ - ۷۲۴ - ۷۲۵ - ۷۲۶ - ۷۲۷ - ۷۲۸ - ۷۲۹ - ۷۳۰ - ۷۳۱ - ۷۳۲ - ۷۳۳ - ۷۳۴ - ۷۳۵ - ۷۳۶ - ۷۳۷ - ۷۳۸ - ۷۳۹ - ۷۴۰ - ۷۴۱ - ۷۴۲ - ۷۴۳ - ۷۴۴ - ۷۴۵ - ۷۴۶ - ۷۴۷ - ۷۴۸ - ۷۴۹ - ۷۵۰ - ۷۵۱ - ۷۵۲ - ۷۵۳ - ۷۵۴ - ۷۵۵ - ۷۵۶ - ۷۵۷ - ۷۵۸ - ۷۵۹ - ۷۶۰ - ۷۶۱ - ۷۶۲ - ۷۶۳ - ۷۶۴ - ۷۶۵ - ۷۶۶ - ۷۶۷ - ۷۶۸ - ۷۶۹ - ۷۷۰ - ۷۷۱ - ۷۷۲ - ۷۷۳ - ۷۷۴ - ۷۷۵ - ۷۷۶ - ۷۷۷ - ۷۷۸ - ۷۷۹ - ۷۸۰ - ۷۸۱ - ۷۸۲ - ۷۸۳ - ۷۸۴ - ۷۸۵ - ۷۸۶ - ۷۸۷ - ۷۸۸ - ۷۸۹ - ۷۹۰ - ۷۹۱ - ۷۹۲ - ۷۹۳ - ۷۹۴ - ۷۹۵ - ۷۹۶ - ۷۹۷ - ۷۹۸ - ۷۹۹ - ۸۰۰ - ۸۰۱ - ۸۰۲ - ۸۰۳ - ۸۰۴ - ۸۰۵ - ۸۰۶ - ۸۰۷ - ۸۰۸ - ۸۰۹ - ۸۱۰ - ۸۱۱ - ۸۱۲ - ۸۱۳ - ۸۱۴ - ۸۱۵ - ۸۱۶ - ۸۱۷ - ۸۱۸ - ۸۱۹ - ۸۲۰ - ۸۲۱ - ۸۲۲ - ۸۲۳ - ۸۲۴ - ۸۲۵ - ۸۲۶ - ۸۲۷ - ۸۲۸ - ۸۲۹ - ۸۳۰ - ۸۳۱ - ۸۳۲ - ۸۳۳ - ۸۳۴ - ۸۳۵ - ۸۳۶ - ۸۳۷ - ۸۳۸ - ۸۳۹ - ۸۴۰ - ۸۴۱ - ۸۴۲ - ۸۴۳ - ۸۴۴ - ۸۴۵ - ۸۴۶ - ۸۴۷ - ۸۴۸ - ۸۴۹ - ۸۵۰ - ۸۵۱ - ۸۵۲ - ۸۵۳ - ۸۵۴ - ۸۵۵ - ۸۵۶ - ۸۵۷ - ۸۵۸ - ۸۵۹ - ۸۶۰ - ۸۶۱ - ۸۶۲ - ۸۶۳ - ۸۶۴ - ۸۶۵ - ۸۶۶ - ۸۶۷ - ۸۶۸ - ۸۶۹ - ۸۷۰ - ۸۷۱ - ۸۷۲ - ۸۷۳ - ۸۷۴ - ۸۷۵ - ۸۷۶ - ۸۷۷ - ۸۷۸ - ۸۷۹ - ۸۸۰ - ۸۸۱ - ۸۸۲ - ۸۸۳ - ۸۸۴ - ۸۸۵ - ۸۸۶ - ۸۸۷ - ۸۸۸ - ۸۸۹ - ۸۹۰ - ۸۹۱ - ۸۹۲ - ۸۹۳ - ۸۹۴ - ۸۹۵ - ۸۹۶ - ۸۹۷ - ۸۹۸ - ۸۹۹ - ۹۰۰ - ۹۰۱ - ۹۰۲ - ۹۰۳ - ۹۰۴ - ۹۰۵ - ۹۰۶ - ۹۰۷ - ۹۰۸ - ۹۰۹ - ۹۱۰ - ۹۱۱ - ۹۱۲ - ۹۱۳ - ۹۱۴ - ۹۱۵ - ۹۱۶ - ۹۱۷ - ۹۱۸ - ۹۱۹ - ۹۲۰ - ۹۲۱ - ۹۲۲ - ۹۲۳ - ۹۲۴ - ۹۲۵ - ۹۲۶ - ۹۲۷ - ۹۲۸ - ۹۲۹ - ۹۳۰ - ۹۳۱ - ۹۳۲ - ۹۳۳ - ۹۳۴ - ۹۳۵ - ۹۳۶ - ۹۳۷ - ۹۳۸ - ۹۳۹ - ۹۴۰ - ۹۴۱ - ۹۴۲ - ۹۴۳ - ۹۴۴ - ۹۴۵ - ۹۴۶ - ۹۴۷ - ۹۴۸ - ۹۴۹ - ۹۵۰ - ۹۵۱ - ۹۵۲ - ۹۵۳ - ۹۵۴ - ۹۵۵ - ۹۵۶ - ۹۵۷ - ۹۵۸ - ۹۵۹ - ۹۶۰ - ۹۶۱ - ۹۶۲ - ۹۶۳ - ۹۶۴ - ۹۶۵ - ۹۶۶ - ۹۶۷ - ۹۶۸ - ۹۶۹ - ۹۷۰ - ۹۷۱ - ۹۷۲ - ۹۷۳ - ۹۷۴ - ۹۷۵ - ۹۷۶ - ۹۷۷ - ۹۷۸ - ۹۷۹ - ۹۸۰ - ۹۸۱ - ۹۸۲ - ۹۸۳ - ۹۸۴ - ۹۸۵ - ۹۸۶ - ۹۸۷ - ۹۸۸ - ۹۸۹ - ۹۹۰ - ۹۹۱ - ۹۹۲ - ۹۹۳ - ۹۹۴ - ۹۹۵ - ۹۹۶ - ۹۹۷ - ۹۹۸ - ۹۹۹ - ۱۰۰۰ - ۱۰۰۱ - ۱۰۰۲ - ۱۰۰۳ - ۱۰۰۴ - ۱۰۰۵ - ۱۰۰۶ - ۱۰۰۷ - ۱۰۰۸ - ۱۰۰۹ - ۱۰۱۰ - ۱۰۱۱ - ۱۰۱۲ - ۱۰۱۳ - ۱۰۱۴ - ۱۰۱۵ - ۱۰۱۶ - ۱۰۱۷ - ۱۰۱۸ - ۱۰۱۹ - ۱۰۲۰ - ۱۰۲۱ - ۱۰۲۲ - ۱۰۲۳ - ۱۰۲۴ - ۱۰۲۵ - ۱۰۲۶ - ۱۰۲۷ - ۱۰۲۸ - ۱۰۲۹ - ۱۰۳۰ - ۱۰۳۱ - ۱۰۳۲ - ۱۰۳۳ - ۱۰۳۴ - ۱۰۳۵ - ۱۰۳۶ - ۱۰۳۷ - ۱۰۳۸ - ۱۰۳۹ - ۱۰۴۰ - ۱۰۴۱ - ۱۰۴۲ - ۱۰۴۳ - ۱۰۴۴ - ۱۰۴۵ - ۱۰۴۶ - ۱۰۴۷ - ۱۰۴۸ - ۱۰۴۹ - ۱۰۵۰ - ۱۰۵۱ - ۱۰۵۲ - ۱۰۵۳ - ۱۰۵۴ - ۱۰۵۵ - ۱۰۵۶ - ۱۰۵۷ - ۱۰۵۸ - ۱۰۵۹ - ۱۰۶۰ - ۱۰۶۱ - ۱۰۶۲ - ۱۰۶۳ - ۱۰۶۴ - ۱۰۶۵ - ۱۰۶۶ - ۱۰۶۷ - ۱۰۶۸ - ۱۰۶۹ - ۱۰۷۰ - ۱۰۷۱ - ۱۰۷۲ - ۱۰۷۳ - ۱۰۷۴ - ۱۰۷۵ - ۱۰۷۶ - ۱۰۷۷ - ۱۰۷۸ - ۱۰۷۹ - ۱۰۸۰ - ۱۰۸۱ - ۱۰۸۲ - ۱۰۸۳ - ۱۰۸۴ - ۱۰۸۵ - ۱۰۸۶ - ۱۰۸۷ - ۱۰۸۸ - ۱۰۸۹ - ۱۰۹۰ - ۱۰۹۱ - ۱۰۹۲ - ۱۰۹۳ - ۱۰۹۴ - ۱۰۹۵ - ۱۰۹۶ - ۱۰۹۷ - ۱۰۹۸ - ۱۰۹۹ - ۱۱۰۰ - ۱۱۰۱ - ۱۱۰۲ - ۱۱۰۳ - ۱۱۰۴ - ۱۱۰۵ - ۱۱۰۶ - ۱۱۰۷ - ۱۱۰۸ - ۱۱۰۹ - ۱۱۱۰ - ۱۱۱۱ - ۱۱۱۲ - ۱۱۱۳ - ۱۱۱۴ - ۱۱۱۵ - ۱۱۱۶ - ۱۱۱۷ - ۱۱۱۸ - ۱۱۱۹ - ۱۱۲۰ - ۱۱۲۱ - ۱۱۲۲ - ۱۱۲۳ - ۱۱۲۴ - ۱۱۲۵ - ۱۱۲۶ - ۱۱۲۷ - ۱۱۲۸ - ۱۱۲۹ - ۱۱۳۰ - ۱۱۳۱ - ۱۱۳۲ - ۱۱۳۳ - ۱۱۳۴ - ۱۱۳۵ - ۱۱۳۶ - ۱۱۳۷ - ۱۱۳۸ - ۱۱۳۹ - ۱۱۴۰ - ۱۱۴۱ - ۱۱۴۲ - ۱۱۴۳ - ۱۱۴۴ - ۱۱۴۵ - ۱۱۴۶ - ۱۱۴۷ - ۱۱۴۸ - ۱۱۴۹ - ۱۱۵۰ - ۱۱۵۱ - ۱۱۵۲ - ۱۱۵۳ - ۱۱۵۴ - ۱۱۵۵ - ۱۱۵۶ - ۱۱۵۷ - ۱۱۵۸ - ۱۱۵۹ - ۱۱۶۰ - ۱۱۶۱ - ۱۱۶۲ - ۱۱۶۳ - ۱۱۶۴ - ۱۱۶۵ - ۱۱۶۶ - ۱۱۶۷ - ۱۱۶۸ - ۱۱۶۹ - ۱۱۷۰ - ۱۱۷۱ - ۱۱۷۲ - ۱۱۷۳ - ۱۱۷۴ - ۱۱۷۵ - ۱۱۷۶ - ۱۱۷۷ - ۱۱۷۸ - ۱۱۷۹ - ۱۱۸۰ - ۱۱۸۱ - ۱۱۸۲ - ۱۱۸۳ - ۱۱۸۴ - ۱۱۸۵ - ۱۱۸۶ - ۱۱۸۷ - ۱۱۸۸ - ۱۱۸۹ - ۱۱۹۰ - ۱۱۹۱ - ۱۱۹۲ - ۱۱۹۳ - ۱۱۹۴ - ۱۱۹۵ - ۱۱۹۶ - ۱۱۹۷ - ۱۱۹۸ - ۱۱۹۹ - ۱۲۰۰ - ۱۲۰۱ - ۱۲۰۲ - ۱۲۰۳ - ۱۲۰۴ - ۱۲۰۵ - ۱۲۰۶ - ۱۲۰۷ - ۱۲۰۸ - ۱۲۰۹ - ۱۲۱۰ - ۱۲۱۱ - ۱۲۱۲ - ۱۲۱۳ - ۱۲۱۴ - ۱۲۱۵ - ۱۲۱۶ - ۱۲۱۷ - ۱۲۱۸ - ۱۲۱۹ - ۱۲۲۰ - ۱۲۲۱ - ۱۲۲۲ - ۱۲۲۳ - ۱۲۲۴ - ۱۲۲۵ - ۱۲۲۶ - ۱۲۲۷ - ۱۲۲۸ - ۱۲۲۹ - ۱۲۳۰ - ۱۲۳۱ - ۱۲۳۲ - ۱۲۳۳ - ۱۲۳۴ - ۱۲۳۵ - ۱۲۳۶ - ۱۲۳۷ - ۱۲۳۸ - ۱۲۳۹ - ۱۲۴۰ - ۱۲۴۱ - ۱۲۴۲ - ۱۲۴۳ - ۱۲۴۴ - ۱۲۴۵ - ۱۲۴۶ - ۱۲۴۷ - ۱۲۴۸ - ۱۲۴۹ - ۱۲۵۰ - ۱۲۵۱ - ۱۲۵۲ - ۱۲۵۳ - ۱۲۵۴ - ۱۲۵۵ - ۱۲۵۶ - ۱۲۵۷ - ۱۲۵۸ - ۱۲۵۹ - ۱۲۶۰ - ۱۲۶۱ - ۱۲۶۲ - ۱۲۶۳ - ۱۲۶۴ - ۱۲۶۵ - ۱۲۶۶ - ۱۲۶۷ - ۱۲۶۸ - ۱۲۶۹ - ۱۲۷۰ - ۱۲۷۱ - ۱۲۷۲ - ۱۲۷۳ - ۱۲۷۴ - ۱۲۷۵ - ۱۲۷۶ - ۱۲۷۷ - ۱۲۷۸ - ۱۲۷۹ - ۱۲۸۰ - ۱۲۸۱ - ۱۲۸۲ - ۱۲۸۳ - ۱۲۸۴ - ۱۲۸۵ - ۱۲۸۶ - ۱۲۸۷ - ۱۲۸۸ - ۱۲۸۹ - ۱۲۹۰ - ۱۲۹۱ - ۱۲۹۲ - ۱۲۹۳ - ۱۲۹۴ - ۱۲۹۵ - ۱۲۹۶ - ۱۲۹۷ - ۱۲۹۸ - ۱۲۹۹ - ۱۳۰۰ - ۱۳۰۱ - ۱۳۰۲ - ۱۳۰۳ - ۱۳۰۴ - ۱۳۰۵ - ۱۳۰۶ - ۱۳۰۷ - ۱۳۰۸ - ۱۳۰۹ - ۱۳۱۰ - ۱۳۱۱ - ۱۳۱۲ - ۱۳۱۳ - ۱۳۱۴ - ۱۳۱۵ - ۱۳۱۶ - ۱۳۱۷ - ۱۳۱۸ - ۱۳۱۹ - ۱۳۲۰ - ۱۳۲۱ - ۱۳۲۲ - ۱۳۲۳ - ۱۳۲۴ - ۱۳۲۵ - ۱۳۲۶ - ۱۳۲۷ - ۱۳۲۸ - ۱۳۲۹ - ۱۳۳۰ - ۱۳۳۱ - ۱۳۳۲ - ۱۳۳۳ - ۱۳۳۴ - ۱۳۳۵ - ۱۳۳۶ - ۱۳۳۷ - ۱۳۳۸ - ۱۳۳۹ - ۱۳۴۰ - ۱۳۴۱ - ۱۳۴۲ - ۱۳۴۳ - ۱۳۴۴ - ۱۳۴۵ - ۱۳۴۶ - ۱۳۴۷ - ۱۳۴۸ - ۱۳۴۹ - ۱۳۵۰ - ۱۳۵۱ - ۱۳۵۲ - ۱۳۵۳ - ۱۳۵۴ - ۱۳۵۵ - ۱۳۵۶ - ۱۳۵۷ - ۱۳۵۸ - ۱۳۵۹ - ۱۳۶۰ - ۱۳۶۱ - ۱۳۶۲ - ۱۳۶۳ - ۱۳۶۴ - ۱۳۶۵ - ۱۳۶۶ - ۱۳۶۷ - ۱۳۶۸ - ۱۳۶۹ - ۱۳۷۰ - ۱۳۷۱ - ۱۳۷۲ - ۱۳۷۳ - ۱۳۷۴ - ۱

کا ہر کرتی ہے۔ کیا کسی فعل یا تاثیر کے باب میں کہہ سکتے ہیں کہ وہ غلین یا رنجیدہ نظر ہوتا ہے اُس کی اہمیت کی حیاتی ہے۔ اُس سے جو ٹوٹ بولا جاتا ہے۔ وہ آزمائش کیا جاتا اور حقیر سمجھا جاتا ہے۔ البتہ بعض اوقات غیر ذی حیات اشیاء پر آزمائش کی تصور کی جاسکتی ہیں لیکن جو مثالیں اوپر لکھی گئی ہیں اُن میں سے کسی کی نسبت ایسا احتمال نہیں ہو سکتا۔ اور اگر یہ ہیئت مجموعی اُن کی ایسی تاویل کی جائیگی تو وہ قواعد کلام کے بالکل برخلاف ہوگی۔ اور چونکہ کلام ہی اظہار حق کا ذریعہ ہے اس واسطے حق کی بنیاد میں خلل واقع ہوگا۔

الحاصل اگر یہ کتاب مقدس کے بعض مقامات میں رُوح کا لفظ بجا آئے رُوح کی بحث انش و فضائل کے مستقل ہوا ہے لیکن جب ہم کل کلام الہی پر نظر کرتے ہیں تو اُس میں اس امر کا ایک نہایت کامل اور قوی ثبوت ملتا ہے۔ کہ رُوح القدس ایک تامل ذی حیات ہے۔ جو عقل اور ادراک اور مرضی اور ارادہ اور محبت بے پایاں کے ساتھ ہمیشہ اپنے کام کرتا ہے۔ یہ بات کس قدر قابلِ غور ہے کہ جو رُوح القدس ہر دم ہمارے دلوں میں رہتا ہے یا ہمارے دلوں میں آسنے کے لئے کوشش کرتا ہے وہ ایک محض قوت نہیں ہے بلکہ ایک ذی حیات ہے۔ جو یہ باعث اپنی محبت کے چاروی بُرائی سے غلین اور بھلائی سے خوش ہوتا ہے۔ جو اُس کا سامنا کرتے ہیں از حد برداشت کرنے کے بعد اُن سے قطع تعلق کرتا ہے۔ اور جو اُس کی اطاعت دل و جان سے قبول کرتے ہیں اُن سے ایسی شفقت اور نرمی کے ساتھ سلوک کرتا ہے کہ اُن کے نہایت عزیز ماں باپ۔ بھائی بہن۔ یا دوست بھی نہیں کر سکتے۔

تیسرا باب

مُروح القدس کی الوہیت کے بیان میں

پوشیدہ نہ رہے کہ کتاب مقدس کی نہایت پختہ اور قوی شہادت سے

رُوح القدس کا ذی حیات ہونا ثابت ہو چکا۔ اب ہم اُس کے الوہیت کے ثبوت کی طرف متوجہ ہوتے ہیں۔ ظاہر ہے کہ یہ ایک علیحدہ بات ہے۔ کیونکہ ذی حیات ہونے سے الوہیت لازم نہیں آتی۔ چنانچہ مہرت واکور اور مقدس آئوختا کی علیحدہ خصائص اور فعلوں اور تکلیفوں سے اُن کے ذی حیات ہونے کا ثبوت ہم پہچانا کچھ دشوار نہیں۔ لیکن پھر بھی اُن کی یہ سب باتیں انسانی عقلیں نہ کر سکتی ہیں۔ اور وہ خدا انسان تھے نہ کہ خدا۔ مگر رُوح القدس ایسے اوصاف سے موصوف ہے اُس سے ایسے افعال صادر ہوتے ہیں۔ اُس کو کتاب مقدس میں ایسا اعطی مرتبہ دیا گیا ہے۔ وہ باپ اور بیٹے کے ساتھ جلال اور پرستش میں اس طرح شامل کیا گیا ہے۔ کہ اُس کی الوہیت میں کچھ کلام نہیں ہو سکتا۔ ہم یہ چار دلیلیں جو ایک دوسرے سے مختلف ہیں۔ مگر پھر بھی باہم مناسبت رکھتی ہیں ذیل میں منقل بیان کریں گے۔

اقرنل رُوح القدس اوصاف الہی سے موصوف ہے۔

وہ ہمہ جا حاضر و ناظر ہے۔ ہم سب سے پہلے کتاب زبور کی شہادت جو مصری اس امر پر دلالت کرتی ہے پیش کرتے ہیں۔ تیسری رُوح سے میں کہہ رہا ہوں۔ اور تیسرے حضور سے میں کہاں بھاگوں۔ اگر میں آسمان کے اوپر چڑھ جاؤں تو وہاں ہے اگر میں پامال میں اپنا بستر بچھاؤں تو وہ مجھ توڑاں بھی ہے۔ رُوح القدس کا ذی حیات ہونا ہم دوسرے باب میں ثابت کر چکے ہیں۔ اس آیت سے اُس کا ہمہ جا حاضر و ناظر ہونا ثابت ہوتا ہے۔ کیونکہ اس سے صاف ظاہر ہوتا ہے کہ اُس کا ہر جگہ کوئی جگہ ایسی نہیں جہاں رُوح موجود نہ ہو۔ اور جو بعض رُوح القدس کا آسمان وزمین میں کھڑا ہوں ایک ہی وقت میں پہنچتا رہتا ہے اُس سے بھی اُس کا ہر جگہ حاضر و ناظر ہونا صاف ظاہر ہوتا ہے۔

خداوند نے رُوح کا یہ قول کہ جہاں وہ یا تھی میرے نام پر آگئے ہوں وہاں میں اُن کے پیچ میں ہوتا ہوں اُس کی الوہیت پر صاف دلالت کرتی ہے۔ اسی طرح

سنہ ۱۳۹۹ء و ۱۸ مئی ۱۸۰۰ء

ہیں کیونکہ خداوند کی ہوا (روح) اُس پر چلتی ہے کیا اس سے عیاں نہیں کہ روح القدس وہ خدا ہے جس میں ہم جیتے اور چلتے پھرتے اور موجود ہیں۔

وہ روح جانی زندگی کا پیدا کرنے والا اور اُس کو کمال پر پہنچانے والا ہے۔ خدا ہی روحانی زندگی کا سرچشمہ ہے۔ مگر کچھ بھی جو شخص روح سے پیدا نہیں ہوتا وہ آسمان کی بادشاہت میں داخل نہیں ہو سکتا۔

وہ انسان کے دل کو اپنا مسکن بنا کر اُس میں رہتا ہے۔ یہ خدا ہی کا کام ہے مگر کچھ بھی لکھا ہے کہ تمہارا بدن روح القدس کی شکل ہے۔ یہ وہ انسان میں آسمانی پھل پیدا کرتا ہے۔ یہ بھی خدا ہی کا کام ہے مگر تاہم لکھا ہے کہ روح کا پھل شہسہ کمال خوبی اور راستبازی اور سچائی ہے۔

وہ خدا کے فرزندوں کو آسمان کی بادشاہت کے لئے تربیت کرتا ہے۔

خدا ہی یہ کر سکتا ہے مگر کچھ بھی خداوند نے فرمایا کہ تسلی دینے والا جو روح القدس ہے وہی ہمیں سب چیزیں سکھاتا دے گا۔۔۔ روح حق ہمیں ساری سچائی کی

راہ بتا دے گی۔ ہاں روح القدس تسلی دینے والا ہے۔ اس عزیز نام سے ہزارا خیالات دل میں پیدا ہوتے ہیں واقعی تسلی دینا ایک نازک اور دشوار کام ہے جس کے لئے خاص یافتہ اور کمال دانشمندی اور استقلال اور نرمی اور دل نوازی اور صبر اور محبت وغیرہ اوصاف درکار ہیں۔ البتہ انسان کی پختہ برداری تسلی کرنی آسان ہے۔ لیکن جب وہ سن تیز کو پہنچتا ہے تو یہ نسبت پہلے کے اُس کی تسلی کرنی فدا مشکل ہو جاتی ہے۔ اور جب وہ نوجوان ہوتا ہے تو اُس کے افکار کا علاج اور بھی زیادہ دشوار ہو جاتا ہے۔ لیکن عالم میں

لے سیچہ ۸: ۴ و ۹ لے زبورہ ۱۱: ۲۱ + اعمال ۱۶: ۱۳ + روم ۲: ۲۰ + ۸
۲ کو تھیل ۶: ۱۶ لے اکثریوں ۹: ۶ لے جوس ۱۳: ۸ لے انیس ۵: ۵ - ۹ - ۱۵
یسعیاہ ۵۳: ۱۲ لے روم ۱۳: ۱۳ + ۲۴: ۱۳ + ۱۳: ۱۲

ان سے بھی بڑھ کر دردناک صدمے ہوا کرتے ہیں مثلاً جو انی کے حادثات۔ ماں کی آہ پر درو۔ بڑھاپے کا زخم مگر۔ سوچنا چاہئے کہ کون ایسے درد مندوں کی تسلی کر سکتا ہے۔ ہر چند تسلی کی جاتی ہے مگر ان کے دل کا درد کسی طرح کر نہیں ہوتا۔ اُن کے زخم پر ہم لگایا جاتا ہے۔ مگر کسی طرح کارگر نہیں ہوتا۔ مانا کہ بعض آدمی ایسے رحل ہوتے ہیں کہ اُن کو دیکھ کر خواہ مخواہ یہ خیال گزرتا ہے کہ یہ آدمیوں کے دلاسا اور تسکین کے لئے ہی پیدا ہوئے ہیں۔ وہ نیک سامری کی طرح مصیبت زدوں کے ساتھ نہایت ہمدردی سے پیش آتے ہیں۔ اور اُن کے زخموں میں تیل اور شہاب ڈالتے رہتے ہیں۔ تاہم دُنیا میں ایسے آدمی کم دکھائی دیتے ہیں اور غم زدہ بہت۔ اور بعض رطم ایسے نازک ہوتے ہیں کہ انسان اُن کو کچھ بھی نہیں سکتا۔ چنانچہ جو شخص اپنی بدیوں سے پشیمان ہو کر زار زار روتا ہے یا ناامیدی کی حالت میں مضطرب اور تلخ جان ہے۔ یا گئے وقت کو حسرت سے یاد کرتا ہے۔ تو بھلا اُس کی تسلی کس طرح ہو سکتی ہے۔ کون انسان یہ دھولے کر سکتا ہے کہ جس جات کے تمام خنزروں کو تسلی بخش سکتا ہوں۔ وہ دریا سے غم میں ایک قدم آگے نہ بڑھائیگا کہ اُس کی گمراہی اپنے حوصلے سے زیادہ یا بیگا۔ لیکن روح القدس سے ہر ایک متنس کو جو اُس کی طرف رجوع کرتا ہے پوری تسلی و تسخیر مل سکتی ہے۔ اس میں شبہ نہیں ہو سکتا کہ تسلی بخشنا خداوندی ہوا ہی کا کام ہے۔ چنانچہ وہ فرماتا ہے کہ وہ جو تمہیں تسلی دیتا ہے جس جوں کیونکہ اس کام کے لئے کامل علم۔ کامل قدرت ابدیت وغیرہ درکار ہیں۔ پس جو تسلی دے سکتا ہے وہ ضرور ساری تسلی کا خدا ہے۔

یہ مبارک تسلی دینے والا ایمانداروں کو ابھی جلال کے لئے تیار کرتا ہے۔ اگرچہ یہ خدا ہی کا کام ہے۔ مگر تاہم نظام ربانی میں یہ کام بالخصوص

لے یسعیاہ ۱۲: ۱۲ لے اکثریوں ۲۰: ۱ لے روم ۲: ۹ +

روح القدس کا ہے۔ کیونکہ لکھا ہے کہ ہم سب سچے بزرگ ہوئے چہرہ سے خداوند کے جلال کو آئینہ نہیں دیکھ دیکھ کے جلال سے جلال ملک خداوند کی روح کے وسیلہ اُسی صورت پر پیشہ جلتے ہیں +

اُس نے کتب حمد عتیق اور حمد جدید کے لکھنے والوں کو الہام بخشا۔ ظاہر ہے کہ خدا ہی الہام بخش سکنا ہے۔ مگر پھر بھی لکھا ہے کہ تقدس لوگ روح القدس کی تحریک کے سبب بولتے تھے۔ اس امر کا مفصل بیان پانچویں باب میں کیا جا چکا ہے۔ اُس نے ختم کلمے کو مٹو کر کیا۔ اس امر کی توضیح اگلے باب میں کی جائیگی۔ یہاں صرف اتنا لکھنا کافی ہے کہ جس قدرت سے انسان روح بیخ کن کے فعل صادر ہوتے تھے وہ کتاب مقدس کے موافق اُس روح القدس کی قدرت ربانی تھی جو باپ نے بیٹے کو بیجا باپ دیا تھا +

وہ کلیسیائے جانت کا دوی و حاکم ہے چنانچہ رسولوں کے اعمال سے یہ بات ثابت ہے کہ روح القدس کلیسیا پر اختیار رکھتا ہے۔ وہ اپنی بخششیں اپنی مرضی کے موافق ہانتا ہے۔ خدا وین دین مقرر کرتا ہے۔ دروازہ کھولتا اور بند کرتا اُسی کے اختیار میں ہے۔ وہ خدا کے گھر میں جو زندہ خدا کی کلیسیا ہے بطور مالک اور خداوند کے حکمرانی کرتا ہے +

الحاصل چونکہ روح القدس آسمان و زمین کا خالق ہے۔ زندگی اور موت اُس کے ہاتھ میں ہے۔ وہ روحانی زندگی کا پیدا کرنے والا۔ اور اُس کو کمال پر پہنچانے والا ہے۔ اُس نے کتب عتیق اور حمد جدید کے لکھنے والوں کو الہام بخشا۔ اور مجسم کلمہ کو مٹو کر کیا۔ اور کلیسیائے جانت کا دوی و حاکم ہے۔ پس ہم اقرار کرتے ہیں کہ یہ خدا کے افعال ہیں اور جس سے وہ صادر ہوئے ہیں وہ خداوند یہوداہ ہے +

لہذا ہم کتب مقدسہ کی آیات کے باہم مقابلہ کرنے سے صاف ظاہر ہوتا ہے

۲۵: ۲۱ کہ نبیوں ۲۵: ۱۸ تا ۲۵: ۳۱ تا ۱۶: ۳ تا ۲۵: ۲ بطرس ۱: ۱۱ تا ۱: ۱۲
۲۲: ۳ تا ۲۵: ۱۸ تا ۲۵: ۳۱ تا ۱۶: ۳ تا ۲۵: ۲ بطرس ۱: ۱۱ تا ۱: ۱۲ +

کہ روح القدس خدا ہے +

یہاں صرف چند آیات مستطیع بطور انتخاب لکھی جاتی ہیں۔ پیدائش ۳: ۶

میں لکھا ہے کہ خداوند یہوداہ نے کہا کہ میری روح انسان کے ساتھ ہمیشہ مرا جھکتی رہے گی۔ اور ایہ بطرس ۳: ۲۰ میں ہے کہ خدا کا صبر روح کے بیٹوں جب گشتی رہا ہو تو تھی انتظار کرتا رہا۔ ہم ان آیات کے مقابلہ سے یہ نتیجہ نکالتے ہیں کہ جس روح کا روح کے زمانہ کے لوگ سامنا کرتے تھے وہ خدا ہے۔ ۳: ۲۰ یوحنا ۱: ۳۰

میں ہے کہ خداوند کی روح مجھ میں بولی اور اُس کا سخن میری زبان پر تھا۔ اسرائیل کے خدا نے کہا۔ اسرائیل کی چٹان نے مجھے کہا اس آیت سے ظاہر ہوتا ہے کہ جو یہوداہ کی روح داؤد سے ہمکلام ہوئی۔ وہ اسرائیل کی خدا اور چٹان ہے۔ رسولوں کے اعمال ۱: ۱۶ اور ۲۸: ۲۵ میں روح القدس کے اور داؤد اور یسعیاہ کی معرفت بولنے کا ذکر ہے۔ اور یوحنا ۱۴: ۲۸ میں لکھا ہے کہ اسرائیل کا خدا ہے۔ اُس نے اپنے پاک بیٹوں کی معرفت جو دنیا کے شروع سے ہوئے

آئے کہا۔ ان آیتوں کے مقابلہ سے یہ نتیجہ نکلتا ہے کہ روح القدس اسرائیل کا خداوند خدا ہے۔ رسولوں کے اعمال ۵: ۳۰ میں ہے کہ بطرس نے کہا۔ آسمان کیوں شیطان تیرے دل میں سایا کہ تو روح القدس سے جھوٹ بولے۔۔۔

تو آدمیوں سے نہیں بلکہ خدا سے جھوٹ بولا۔ ان آیتوں سے صاف ثابت ہوتا ہے کہ جس روح سے متانیا اور سقیرا جھوٹ بولے وہ خدا ہے۔ غرضیکہ اس قسم کی آیتیں بکثرت موجود ہیں۔ اگرچہ ان سے روح القدس کی الوہیت کا ثبوت نتیجہ کے طور پر مستند ہوتا ہے۔ مگر تاہم اُس کے قطعی ہونے میں کسی طرح کا شک و شبہ نہیں ہو سکتا +

پچھلا سہ روح القدس جلال اور پرستش میں باپ اور بیٹے کے ساتھ ایسی طرح شامل کیا گیا ہے کہ اگر اُس طرح کوئی مخلوق خالق کے ساتھ شامل کیا جائے تو جولا انتہا فرق خالق اور مخلوق میں ہے وہ جانا رہے +

صحیح کی رسالت اور خدمت اور کفارہ کے احوال سے قول مذکورہ بالا کی

صد اقامت ہوتی ہے کیونکہ کوئی مخلوق خداوند یسوع کا حصار کا رجات و بندہ کو دیکھ کر
بھیجے میں نہ ہو سکتا تھا مگر پھر بھی لکھا ہے کہ خداوند یسوع اور اس کی رُوح سے
بھیجے یسوع اپنے کوئی مخلوق یسوع کو اس کی یہ بخشش خداوند کے لئے توت نہ بخش سکتا
تھا۔ مگر پھر بھی لکھا ہے کہ خداوند خدا کی رُوح مجھ پر ہے۔ کیونکہ خداوند نے
مجھے مس کرنا کہ میں غوروں کو خوشخبری دوں اور کوئی مخلوق یسوع کو قربان ہونے کے
واسطے فضل عطا نہ کر سکتا تھا۔ مگر پھر بھی لکھا ہے کہ جس نے ابدی رُوح کے وسیلے
آپ کو خدا کے سامنے قربانی گورانا۔ کیا کوئی فرشتہ یا انسان اس طرح مسیح کا
معاون و مددگار ہو سکتا تھا کوئی نہیں۔ پس جو معاون و مددگار جو خداوند ضرور
خدا ہے +

ایمانداروں کے دلوں میں رُوح القدس کے رہنے سے بھی قول متذکرہ
بالا کی صداقت ہوتی ہے خداوند یسوع نے فرمایا کہ میں اپنے باپ سے درخواست
کر لگا اور وہ تمہیں دوسرا تسلی دینے والا بھیجے گا کہ ہمیشہ تمہارے ساتھ رہے
اور پھر یہ فرمایا کہ اگر کوئی مجھے پیار کرتا ہے وہ میرے کلام پر عمل کرے گا۔ اور میرا
باپ اسے پیار کرے گا۔ اور ہم اس پاس آویں گے اور اس کے ساتھ رہیں گے۔ پس
جس طرح باپ اور بیٹا ایمانداروں کے دلوں میں رہتے ہیں اسی طرح رُوح القدس
بھی اُن کے دلوں میں رہتا ہے۔ اس سے ثابت ہے کہ رُوح القدس باپ اور بیٹے
کے ساتھ واحد خدا ہے۔ کیونکہ نہ خدا ہے نہ خدا کے سوا کوئی ایمانداروں کے دلوں
میں نہیں رہ سکتا۔ چنانچہ رُوح القدس کی پاکیزگی بخشش تاثیر نجات کی آسمانی نیکو
کی درمیانی کڑی قرار دی گئی ہے۔ چنانچہ پولوس نسلندیکیدوں کو لکھتا ہے کہ خدا نے
تمہیں مسوع سے چن لیا کہ تم رُوح کی پاکیزگی بخشش تاثیر سے اور چنانچہ ایمان
لانے سے نجات پاؤ جس کے لئے اُس نے تمہیں ہماری انجیل کے وسیلے بلایا کہ تم
ہمارے خداوند یسوع مسیح کا جلال حاصل کرو۔ مقدس پطرس کے کلمات قریل بھی
یہی ہیں +

اس قول کے مطابق ہیں جو خدا باپ کے اُس علم کے موافق جو وہ پہلے سے رکھتا تھا۔
چنے ہوئے ہیں تاکہ رُوح کی پاکیزگی بخشش تاثیر سے فرمانبرداری ہوں اور یسوع مسیح کا
خون اُن پر چھڑکا جاوے۔ اس عمل پر سوچنا چاہئے کہ کیا کسی مخلوق کے کام پر ہماری
نجات منحصر ہو سکتی ہے۔ اسی طرح رُوح حانی زندگی کے بارے میں مقدس یسوع یسوع یسوع
کرتا ہے۔ پر اسے پیار و محبت آپ کو اپنے پاکیزہ ترین ایمان پر تعمیر کر کے رُوح ایک سے
دعا مانگتے ہوئے اپنے تئیں خدا کی رحمت میں محفوظ رکھو۔ اور ہمیشہ کی زندگی کے
لئے ہمارے خداوند یسوع مسیح کی رحمت کے منتظر رہو۔ اور پولوس یہ کہتا ہے کہ
اُس ہی کے (یسوع یسوع مسیح) کے وسیلے ہم دونوں ایک ہی رُوح سے باپ کے
پاس داخل پاسے ہیں۔ اور اُس نے یہ تسلی بخش کلمات بھی رقم کئے کہ وہی رُوح ہماری
رُوح کے ساتھ گواہی دیتی کہ ہم خدا کے فرزند ہیں اور جب فرزند ہونے۔ تو
وارث بھی یعنی خدا کے وارث اور میراث میں مسیح کے شریک۔ اب غور کرنا
چاہئے کہ جو حاکمان گنہگار کی قربت حاصل کرنا اُس کی پدرانہ محبت پر مجبور ہو سکتے
کسی مخلوق کی مدد پر موقوف ہو سکتا ہے۔ قیامت کے دن غوروں کے زندہ کرنے
میں بھی رُوح القدس مدد و معاون ہو گا۔ کیونکہ لکھا ہے کہ اگر اُس کی رُوح جس نے
رُوح کو مردوں میں سے جلا یا تمہیں پیسے تو مسیح کا چلائے والا تمہارے مردہ بدن کو
بھی اپنی اُس رُوح کے وسیلے جو تمہیں اپنی سے جلا دے گا +

رُوح القدس کا باپ اور بیٹے کے ساتھ ہر تہہ ہونا آیات مندرجہ قریل کے
مقابلہ سے بھی صاف صاف ظاہر ہوتا ہے +
۱۔ پس نتیجہ طرح طرح کی ہیں پر رُوح ۱۔ ایک بدن اور ایک رُوح ہے۔ چنانچہ
۲۔ تمہیں بھی جو بلائے گئے ہو اپنے بلائے جانے سے ایک ہی امید ہے +

۱۔ پطرس ۱: ۱۱ یسوع ۲۰: ۲۱ و ۲۲: ۲۸ و ۲۹
۲۔ رومیوں ۸: ۱۱ +

۱۔ ۱۴: ۱۷ و ۱۸: ۱۹ و ۲۰: ۲۱ و ۲۲: ۲۸ و ۲۹
۲۔ ۱۳: ۱۴ +

۲۔ اور نہ میں بھی طرح طرح کی ہیں پر
 خداوند ایک ہی ہے +
 ۳۔ اور تا میں بھی طرح طرح کی ہیں پر
 خدا ایک ہے جو سبوں میں سب کچھ کرتا
 ہے۔ ۱۔ کر تھیوں ۲: ۱۲ + ۶
 میں ہے۔ انیسویں ۲: ۲۰ + ۶
 آیات منقولہ بالا کے تقابذ سے ثابت ہے کہ روح القدس کا مرتبہ ہر ایک
 مخلوق سے برتر ہے۔ اور باپ اور بیٹے کے برابر ہے +
 اب ہم روح القدس کی پرستش اور عبادت کی نظر لکھتے ہیں اور سب سے
 اول اُس فرمان والا شان کو جو انجیل کی سنادی کے بارہ میں جاری ہوا نقل کرتے
 ہیں۔ تم جا کر سب قوموں کو شاگرد کرو۔ اور انہیں باپ اور بیٹے اور روح القدس
 کے نام پر پستہ دو۔ اس آیت کے بیان میں قاضی اجل جان اوین صاحب
 کے اقوال تحریر کئے جاتے ہیں ان کلمات سے دو باتیں معلوم ہوتی ہیں اور
 اگر کوئی اور بات معلوم ہو تو وہ بھی انہیں میں شامل ہو سکتی ہے۔ اول جب ہم باپ
 اور بیٹے اور روح القدس کے نام پر پستہ پاتے ہیں تو اس امر کا اظہار کرتے ہیں
 کہ اُن کی پرستش کرنی اُن پر اعتقاد رکھنا۔ اور اُن کی اطاعت بجا لانی ہم پر فرض
 ہے۔ اور چونکہ ہم یکساں اُن تینوں کے نام پر پستہ پاتے ہیں اس واسطے ہم ظاہر
 کرتے ہیں کہ ہم اُن کی نسبت یکساں یہ عقیدہ رکھتے ہیں۔ پس جس طرح ہم باپ کو ایک
 علیحدہ شخص سمجھتے ہیں اُسی طرح روح القدس کو بھی ایک علیحدہ شخص جانتے ہیں
 علاوہ ازیں جب ہم باپ اور بیٹے اور روح القدس کے نام پر پستہ پاتے ہیں تو اس
 بات کا اقرار کرتے ہیں کہ ہم اُن کی خدمت اور عبادت بجا لائینگے۔ یہی وہ اقوال
 ہیں جس سے ہم مسیحی بنے ہیں اُسی کے وسیلے جو عہد خدا نے مسیح کی مدد سے کیا ہے
 اُس کی برکتوں میں ہم شامل ہو رہے ہیں۔ پس ایسا مان کرنا کہ روح القدس
 باوجود خدا نہ ہونے کے فرمان مذکورہ القدس میں باپ اور بیٹے کے ساتھ شامل
 ہے مستحق ۱۸ : ۱۹ +

کیا گیا اور ہم اُس کے خداوند ہونے کی طرف مطلقاً اشارہ نہیں کیا گیا۔ صریح
 خلاف عقل ہے۔ بلکہ ایسا فاسد خیال ہے کہ اُس سے وینداری کی جاسکتی۔
 اور سرکہ کی تائید ہوتی ہے۔ الغرض جس طرح ہم پستہ کے وقت باپ اور بیٹے
 کی نسبت یہ وعدہ کرتے ہیں کہ ہم اُن پر ایمان اور بھروسہ رکھینگے اور اُن کے خون
 کو دل میں جگہ دینگے۔ اور اُن کی عزت اور خدمت کریں گے۔ اُسی طرح ہم روح القدس
 کی نسبت بھی یہ وعدہ کرتے ہیں۔ لیکن اگر روح القدس باپ اور بیٹے کی مانند خدا
 نہیں تو کیونکر اُس کی نسبت ایسا وعدہ ہو سکتا ہے +
 جس دعوے سے غیر برکتیوں کے دوسرے خط کا اختتام ہوتا ہے۔ اُس سے
 بھی روح القدس کی الوہیت کی کچھ کم قطعی دلیل نہیں نکلتی۔ خداوند یسوع مسیح
 کا فضل۔ اور خدا کی محبت۔ اور روح القدس کی رفاقت ہم سبوں کے ساتھ ہونے
 واقعی یہ ایک دعوایہ جملہ ہے جس میں وہ اسلئے سے اعلیٰ روحانی برکتیں طلب
 کی گئی ہیں۔ جن کا بخشنے والا صرف خداوند ہوا ہے۔ اور الفاظ روح القدس
 کی رفاقت کا ترجمہ پہلے خط کے الفاظ ذیل کے مقابلہ سے زیادہ ترجمہ میں آسکتا
 ہے۔ جس نے ہمیں اپنے بیٹے ہمارے خداوند یسوع مسیح کی رفاقت میں بلایا وہا
 دار ہے۔ روح القدس کی رفاقت میں زندگی اور قوت اور نیکی جو اُس سے
 ایماندار پاتے ہیں اُن سے کوئی رکت اعلیٰ تر خیال میں نہیں آسکتی۔
 پس اُن کا عطا کرنے والا ضرور خدا ہے +
 اسی طرح جو دعوے غیر مکاشفات کے شروع کتابیں مرقوم ہے۔ اُس
 میں بھی مناسبت اسلئے درج کی روحانی نعمتیں یکساں ازلی باپ اور بیٹے کا روح
 اور خداوند یسوع مسیح سے مانگی گئی ہیں۔ فضل اور سلامتی ہمیں ہو اُس کی طرف سے
 جو ہمیں اور تمہارا نے والا ہے اور اُن سات موعوں کی طرف سے جو اُس کے
 تخت کے آگے ہیں اور یسوع مسیح کی طرف سے جو سچا گواہ اور اُن میں جو مر کے
 نبی اُنٹھے پہلوں اور دنیا کے بادشاہوں کا سلطان ہے۔ کتاب مقدس سے
 لے کر تھیرا ۱ : ۹ تک مکاشفات ۱ : ۱۱ +

کو بکار اور کہا قدوس قدوس قدوس۔ رب الافواج ہے۔ ساری زمین اس کے
جہاں سے سمجھ رہے۔۔۔۔۔ تب میں بول اٹھا کہ ہائے مجھ میں تو برباد ہوا۔۔۔۔۔ کیونکہ
ساری آنکھوں نے بادشاہ رب الافواج کو دیکھا۔۔۔۔۔ اس وقت میں نے خداوند کی
آواز سنی جو بول کر میں اس کو بھیجوں اور ہماری طرف سے کون جاویگا۔ تب میں بولایا
حاضر ہوں مجھے بھیج۔ اور اس نے فرمایا کہ جا اور ان لوگوں کو کہہ کہ تم میں کرو پر بھیج نہیں
الو اب یہ بات کہ خدا نے اس موقع پر بوسیلہ اپنے اکلوتے بیٹے کے جو اس کی
ماہیت کا نقش ہے اپنے تئیں بھی برکھایا جو خدا کے اس قول سے ثابت ہے کہ
تیسرا ہونے فرمایا کہ جب اس کے (سیح) جلال کو دیکھا اور اس کی بابت باتیں
کیں۔ اور جو پیام مذکورہ بالا ہی کی معرفت بھیجا گیا۔ اس کو مقدس یوحنا اس روح القدس
کا قول قرار دیتا ہے۔ چنانچہ وہ لکھتا ہے کہ روح القدس سفید جیواہری کی معرفت ہمارے
باپ دادوں سے خراب کیا اور فرمایا کہ اس قوم کے پاس جا اور کہہ کہ تم کالوں سے
سنو گے پر نہ سمجھو گے۔ پس ظاہر ہے کہ رب الافواج کا جلال وسیع کے وسیع سے
بھی بظاہر بڑا اور جو پیغام رب الافواج نے بھیجا اس کے کلیات روح القدس کے
کلمات تھے۔ اور کہے بیان سے یہ راز کھل گیا کہ سرافیم نے کس واسطے قدوس قدوس
قدوس۔ رب الافواج پکارے کہا اور یہ سوال کیوں کیا گیا کہ ہماری طرف سے
کون جائیگا *

اسی طرح مکاشفات کی کتاب کے چوتھے اور پانچویں بابوں میں آسمانی
پرستش کی حقیقت بتا دیا ایک دروت کے ظاہر کی گئی ہے چنانچہ مذکور ہے کہ ایک
شخص آسمان پر نکلا ہے اور اس پر ایک بیٹھا ہے جس کے آگے چاروں طرف
مقدس لوگ اور ملائکہ سر ہر وہ ہیں۔ پس یہ نہایت عجیب سوال پیدا ہوتا ہے
کہ وہ کون ہے جس کے آگے یہ سب جھک رہے ہیں۔ جس کی وجہ اہمیت میں
کسی قسم کی کثرت ہے یا نہیں۔ دیکھنا چاہئے کہ اس باب میں کتاب مقدس
کی کیا تعلیم ہے۔ ابن آدم نے اس رویہ کے پیش یہ فرمایا تھا کہ میں قائل ہوں
لے روت ۱۲ : ۵ اعمال ۲۰ : ۲۵ *

اور اپنے باپ کے ساتھ اس کے تخت پر بیٹھا ہوں اور اس قول کے مطابق اس
رویا میں بھی لکھا ہے کہ اس شخص کے درمیان ایک بڑوں کی کڑا ہے کہ گویا فرج کیا
گیا۔ اور ہم یہ بھی پاتے ہیں کہ آسمان میں اس کی جو تخت پر بیٹھا ہے اور بڑہ کی پرستش
ہوتی ہے۔ لیکن کیا ہماری معلومات کی یہی حد ہے۔ نہیں ہم ایسا خیال نہیں کر سکتے۔ کام
الہی کے مطالعہ کرنے والے کے دل میں خون خود یہ خیال پیدا ہوتا ہے کہ خدا کی سات
رویں اس آسمانی پرستش میں کونسا مرکز رکھتی ہیں۔ جو کلر و عایہ پہلے باب میں
ہے اس میں ان کا ذکر ایسے طور سے باپ اور بیٹے کے درمیان غائب ہے کہ اس سے
ظاہر ہوتا ہے کہ وہ ان تین میں سے ایک ہیں جو فضل و سلامتی کے سرچشمہ ہیں اور میرے
باب میں ابن آدم اپنے تئیں سات روحوں کا رکھنے والا قرار دیتا ہے اور جو تھے
باب میں وہ روہیں جن کی سات چراغوں کے جو تخت کے سامنے روشن ہیں نظر
آتی ہیں۔ علاوہ ان میں ان کے باب میں آگے یہ لکھا ہے کہ اس تخت اور چاروں
چاندروں کے درمیان اور ان بزرگوں کے فرج ایک تہہ لوں کھڑا ہے کہ گویا
نک کیا گیا ہے جس کے سات سیدک اور سات آنکھیں تھیں جو خدا کی ساتوں روہیں
ہیں اور تمام روہیں زمین پر بھیجی گئی ہیں۔ اس سے ان کا وقتی اتحاد بڑہ کے ساتھ
اور روح القدس کا زمین پر بھیجا جانا مفہوم ہوتا ہے۔ اور یہ بھی لازم آتا ہے کہ جو
پرستش طے العوم انہی باپ کے ساتھ خدا کے بڑہ کی ہوتی ہے اس میں ہفتہ
روح کی بھی پرستش مشتمل ہے۔ پس اس رویا کے پہلے باب کے کلر و عایہ میں
عجیب و غریب مطابقت ہے اور یہ سرگازہ پرستش کا کلر بھی قدوس قدوس
قدوس خداوند قادر و خلق جو تھا اور جو ہے اور جو آئے والا ہے نہایت مناسب
ہے۔ اگرچہ یہ رویت آسمانی پرستش کی صرف تشبیہ ہے مگر پھر بھی اس سے منکشف
ہوتا ہے کہ کس طرح آسمان میں باپ اور بیٹے اور روح القدس کی پرستش
ہمیشہ ہوتی ہے *

مرقوم الصدر نظیریں یعنی باپ اور بیٹے اور روح القدس کے نام پر ہمارا

لے مکاشفات ۲۱ : ۲ لے مکاشفات ۵ : ۵ اور ۱۳ : ۵ لے مکاشفات ۵ : ۵

کا نام بھی مذکور ہے۔ پس کیا یہ بات قابلِ تہنیت نہیں کہ یہ دو انیس مروجہ فکر
ہی سے مانجی گئیں؟

ایسی اور بہت سی نظریات پیش ہو سکتی ہیں لیکن جو ثبوت اس مسئلہ کا
کہ ارکان ایمان ہیں سے ہے اور پیش پیش ہوا وہ کافی و کافی ہے جس حال میں
روح القدس اوصافِ الہی سے موصوف ہے۔ ہمہ جامع و ناظر۔ ہمہ دان۔
قدیم۔ تبارک و تعالیٰ۔ اور تبارک و تعالیٰ پاک و نیک ہے۔ اور اس کے افعال بھی افعال
الہی ہیں۔ اس نے آسمان و زمین کو پیدا کیا۔ زندگی و موت اس کے اختیار
میں ہیں۔ وہ روحانی زندگی کا پیدا کرنے والا اور کمال پر پہنچانے والا ہے۔
کتبِ عہدِ عتیق اور عہدِ جدید کے لکھنے والوں نے اسی سے الہام پایا۔ مسیح کو اس
نے مسون کیا۔ کلیسیائے جامع کا بادی و حاکم وہی ہے۔ اور ماسوائے اس کے
وہ کتاب مقدس میں خدا سمجھا گیا اور بولا گیا ہے اور جلال اور پرستش میں باپ
اور بیٹے کے ساتھ ایسے طور سے شامل کیا گیا ہے کہ اس طور سے کوئی خالق
مخلوق کے ساتھ شامل کیا جائے تو جولا امتیاز خالق و مخلوق میں ہے وہ ہرگز نہ
رہے۔ پس کس کو اس میں جائے کلام ہو سکتی ہے کہ وہ مبارک ٹالوٹ میں سے
ایک ہے اور باپ اور بیٹے کے ساتھ متحد ہے اور خود خدا ہے۔

اب اگر اس کی اتھوہیت یعنی ذی حیات ہونے کا یقین سنجیدہ ہے تو اس کی
الوہیت کا یقین اس سے بھی زیادہ سنجیدہ اور اہم ہے۔ وہ بنی آدم کو گناہ سے
روکتا ہے۔ وہ ایمانداروں کے دلوں میں رہتا ہے۔ وہ ہم سے بہت ہی نزدیک
ہے۔ وہ ہمارے ہر خیال سے واقف ہے۔ اور یہ جو ہر دم ہمارے ساتھ
رہتا ہے وہ خدا ہے جس کے ہاتھ میں ہماری زندگی اور کل امور ہیں۔

چوتھا باب

روح القدس کا ابنِ آدم کو مسیح کرنا

واضح ہو کہ روح القدس کی اتھوہیت اور الوہیت کتاب مقدس کی مستحکم
دلائل واسناد سے ثابت ہو چکی ہیں۔ اب یہ امر غور طلب ہو کہ روح القدس
نے خداوندِ یسوع کو جو خدا کا مسیح ہے کس طرح مسیح کیا۔ حقیقت میں یہ مضمون
نہایت عمدہ اور دلچسپ ہے۔ جس قدر اس سے خدا کی محبت کا بھید ہم پر کھلتا
ہے اور کسی طرح سے نہیں کھلتا اور وہ دل کو نہایت فروتن اور پاکیزہ بناتا
ہے۔ کاش کہ جو خیالات کتاب مقدس سے فراہم کر کے ذیل میں لکھے جاتے ہیں
ان کا لکھنے والا اور ان کے پڑھنے والے اسی مبارک روح سے ایسی تعلیم
پائیں کہ دینداری کے اس بھید سے مستفیض ہوں۔

(۱)۔ ہم کو یاد رکھنا چاہئے کہ ازلی روح باپ اور بیٹے کے ساتھ ان
شوروں میں تین تہی جن کے سبب خداوندِ یسوع نے اپنی محبت بے پایان
سے یہ تجھیرایا کہ جو کلمہ ابتدا میں خدا کے ساتھ تھا وہ مجسم اور فضل و راستی
سے بھرپور ہو کر آدمیوں میں رہے۔ اس بارہ میں کتاب مقدس کی صاف
صان شہادت موجود ہے۔ چنانچہ خداوند نے خورس کی مختصات کی پیش خبری
میں یہ فرمایا۔ میں ہی نے کہا ہاں میں نے اسے بلایا میں اسے لایا ہوں اور وہ
اپنی روش میں بخت آور ہوگا۔ تم میرے نزدیک آؤ اور یہ سُنو۔ میں نے شروع
ہی سے پوشیدگی میں کچھ نہیں کہا۔ جس وقت سے کہ وہ تمہاری دہن تھا۔ اور
اب خداوندِ یسوع اور اس کی روح نے مجھے بھیجی ہے۔ اس آیت سے پایا
ہے کہ بعض نے اس جہد کا ترجمہ اس طرح کیا ہے کہ خداوند خدا نے مجھے اور اپنی روح کو بھیجا ہے لیکن
ہمارے نزدیک جو ترجمہ میں ہے وہ اہم ہے۔ لہذا یہاں ۱۶:۱۵:۲۸

پیدا ہوا۔ وہ روح القدس کی قدرت سے اپنی ہاں کنواری مریم کے چہرے کو گناہ کے داغ سے بڑا حقیقی انسان بناتا کہ ہم کو سارے گناہ سے پاک کرے۔ اس واسطے فرشتوں اور مقرب فرشتوں اور کل آسمانی گروہ کے ساتھ تہ تیہ سے جلیل زاد کی حمد و تعظیم کرتے ہیں۔ اور ہمیشہ یوں تیری ستائش کرتے ہیں۔ "قدوس قدوس قدوس قدوس خداوند رب الملوک آسمان اور زمین تیرے جلال سے نمود ہیں۔ اے خداوند تھما لئے تیرا ہی جلال ہو۔"

(۱۳) - اسی طرح ایک عمدہ خیر خداوند ذوالجلال کے لئے تیار ہوا یعنی کلمہ مجتہم ہوا۔ اُس کے جنم ہونے سے پہلے اُس میں پوری الوہیت باخبر جسم کے تھی۔ اُس وقت سے الوہیت کا سد اکمال اُسی میں مجتہم ہو کر سکونت کرتا ہے۔ پس ہمارے خداوند کی انسانیت نہ صرف گناہ سے پاک اور منزہ تھی بلکہ شروع ہی سے رُوح القدس کے لیے پایاں فضل سے بھی مہر نشی۔ اُسی کے فیض سے جس طرح بیوع قدو قامت میں بڑھتا گیا۔ اُسی طرح دانشمندی میں بھی بڑھتا گیا۔ جب قدر اُس کی انسانی رُوح کی قوتیں پختہ ہوئی تھیں۔ اُسی قدر رُوح القدس کے قدرت کے اتنا بھی اُس میں زیادہ نمایاں ہوتے گئے۔ چنانچہ لکھا ہے کہ لڑکا بڑھا اور حکمت سے بھر کے رُوح میں رہنے اپنے انسانی رُوح میں جو رفتہ رفتہ قوت پائی گئی۔ اور خدا کی رُوح کی تاثیر سے اپنے غایت درجہ کمال کو پہنچتی گئی قوت پاناکار اور خداوند کا فضل اُس پر تھا۔ اور پھر جو احوال بارہ برس کی عمر میں خداوند کے ہیکل کو جانے کا مرقوم ہے اُس کے بعد یہ لکھا ہے کہ بیوع حکمت اور قد اور خدا کے اور انسان کے نزدیک مقبولیت میں ترقی کرتا گیا۔ مگر پھر بھی کوئی ایسا وقت مجتہم بیوع کی احوال زندگی میں قرار نہیں دیا جاسکتا جس میں یہ کلمات اُس پر صادق نہ آئے تھے کہ خدا پیدائش کر کے اُسے رُوح نہیں دیا۔ احوال ایسی کے سننے سے ایک کو دل نکلی اور لئے عشاءے شبانی کی گھنٹہ میں صبح کے روز ولادت کی خاص تہنید۔

$$\sigma - \sigma' = r \tilde{G} \sigma' \quad \mu = r \tilde{G} \sigma' - q + r \mu_k \sigma' \\ + r \mu = r \tilde{G} \sigma'$$

انس کی بڑوں سے ایک پھلدار شاخ وہ خداوند کے آگے پودے کی طرح اور اُن کی جڑ
کی مانند جو خشک زمین سے نکلتی ہے بڑھتی گئی۔ اور ابتدا ہی سے خداوند کی رُوح
اُس پر شہسیرِ حکمت اور خرد کی رُوحِ بصیلت اور قدرت کی رُوحِ معرفت اور خداوند
کے خوف کی رُوح اور بقدر اُس کی جسمانی اور طبعی قوتیں بڑھتی گئیں اُس رُوح نے
خداوند کے خوف میں اُسے تیز قدم کیا۔ اگرچہ یہ پودا خلوت میں بڑھا۔ مگر اُس کی خوبی غنی
نہ ہو سکی۔

(۴۴) - اور جو صح خداوند کو روح سے ملائیس پر اس کے ہیبت سے کے وقت علانیہ طور پر شہادت دینے والی تھی۔ ہم اس بار میں چاروں نکلیاں کی شہادت ذیل میں نقل کرتے ہیں :-

اور توحید پر تہذیب پاکے
وہیں پانی سے نکل
کھڑا اور آیا اور دیکھو
کہ اُسکے لئے آسمان
کھل گیا۔ اور اُس نے
خدا کی رُوح کو کبوتر
کا مانند اترتے اور
اپنے اوپر آتے دیکھا
اور دیکھو کہ آسمان
سے ایک آواز یہ
کتنی آئی کہ یہ میرا
پیارا بیٹا ہے جس کو
میں نے راضی ہوں۔
۱۵ اور ۱۶ : ۳
۱۷ اور ۱۸ : ۳
۱۹ اور ۲۰ : ۳
۲۱ اور ۲۲ : ۳
۲۳ اور ۲۴ : ۳
۲۵ اور ۲۶ : ۳
۲۷ اور ۲۸ : ۳
۲۹ اور ۳۰ : ۳
۳۱ اور ۳۲ : ۳
۳۳ اور ۳۴ : ۳
۳۵ اور ۳۶ : ۳
۳۷ اور ۳۸ : ۳
۳۹ اور ۴۰ : ۳
۴۱ اور ۴۲ : ۳
۴۳ اور ۴۴ : ۳
۴۵ اور ۴۶ : ۳
۴۷ اور ۴۸ : ۳
۴۹ اور ۵۰ : ۳
۵۱ اور ۵۲ : ۳
۵۳ اور ۵۴ : ۳
۵۵ اور ۵۶ : ۳
۵۷ اور ۵۸ : ۳
۵۹ اور ۶۰ : ۳
۶۱ اور ۶۲ : ۳
۶۳ اور ۶۴ : ۳
۶۵ اور ۶۶ : ۳
۶۷ اور ۶۸ : ۳
۶۹ اور ۷۰ : ۳
۷۱ اور ۷۲ : ۳
۷۳ اور ۷۴ : ۳
۷۵ اور ۷۶ : ۳
۷۷ اور ۷۸ : ۳
۷۹ اور ۸۰ : ۳
۸۱ اور ۸۲ : ۳
۸۳ اور ۸۴ : ۳
۸۵ اور ۸۶ : ۳
۸۷ اور ۸۸ : ۳
۸۹ اور ۹۰ : ۳
۹۱ اور ۹۲ : ۳
۹۳ اور ۹۴ : ۳
۹۵ اور ۹۶ : ۳
۹۷ اور ۹۸ : ۳
۹۹ اور ۱۰۰ : ۳
۱۰۱ اور ۱۰۲ : ۳
۱۰۳ اور ۱۰۴ : ۳
۱۰۵ اور ۱۰۶ : ۳
۱۰۷ اور ۱۰۸ : ۳
۱۰۹ اور ۱۱۰ : ۳
۱۱۱ اور ۱۱۲ : ۳
۱۱۳ اور ۱۱۴ : ۳
۱۱۵ اور ۱۱۶ : ۳
۱۱۷ اور ۱۱۸ : ۳
۱۱۹ اور ۱۲۰ : ۳
۱۲۱ اور ۱۲۲ : ۳
۱۲۳ اور ۱۲۴ : ۳
۱۲۵ اور ۱۲۶ : ۳
۱۲۷ اور ۱۲۸ : ۳
۱۲۹ اور ۱۳۰ : ۳
۱۳۱ اور ۱۳۲ : ۳
۱۳۳ اور ۱۳۴ : ۳
۱۳۵ اور ۱۳۶ : ۳
۱۳۷ اور ۱۳۸ : ۳
۱۳۹ اور ۱۴۰ : ۳
۱۴۱ اور ۱۴۲ : ۳
۱۴۳ اور ۱۴۴ : ۳
۱۴۵ اور ۱۴۶ : ۳
۱۴۷ اور ۱۴۸ : ۳
۱۴۹ اور ۱۵۰ : ۳
۱۵۱ اور ۱۵۲ : ۳
۱۵۳ اور ۱۵۴ : ۳
۱۵۵ اور ۱۵۶ : ۳
۱۵۷ اور ۱۵۸ : ۳
۱۵۹ اور ۱۶۰ : ۳
۱۶۱ اور ۱۶۲ : ۳
۱۶۳ اور ۱۶۴ : ۳
۱۶۵ اور ۱۶۶ : ۳
۱۶۷ اور ۱۶۸ : ۳
۱۶۹ اور ۱۷۰ : ۳
۱۷۱ اور ۱۷۲ : ۳
۱۷۳ اور ۱۷۴ : ۳
۱۷۵ اور ۱۷۶ : ۳
۱۷۷ اور ۱۷۸ : ۳
۱۷۹ اور ۱۸۰ : ۳
۱۸۱ اور ۱۸۲ : ۳
۱۸۳ اور ۱۸۴ : ۳
۱۸۵ اور ۱۸۶ : ۳
۱۸۷ اور ۱۸۸ : ۳
۱۸۹ اور ۱۹۰ : ۳
۱۹۱ اور ۱۹۲ : ۳
۱۹۳ اور ۱۹۴ : ۳
۱۹۵ اور ۱۹۶ : ۳
۱۹۷ اور ۱۹۸ : ۳
۱۹۹ اور ۲۰۰ : ۳
۲۰۱ اور ۲۰۲ : ۳
۲۰۳ اور ۲۰۴ : ۳
۲۰۵ اور ۲۰۶ : ۳
۲۰۷ اور ۲۰۸ : ۳
۲۰۹ اور ۲۱۰ : ۳
۲۱۱ اور ۲۱۲ : ۳
۲۱۳ اور ۲۱۴ : ۳
۲۱۵ اور ۲۱۶ : ۳
۲۱۷ اور ۲۱۸ : ۳
۲۱۹ اور ۲۲۰ : ۳
۲۲۱ اور ۲۲۲ : ۳
۲۲۳ اور ۲۲۴ : ۳
۲۲۵ اور ۲۲۶ : ۳
۲۲۷ اور ۲۲۸ : ۳
۲۲۹ اور ۲۳۰ : ۳
۲۳۱ اور ۲۳۲ : ۳
۲۳۳ اور ۲۳۴ : ۳
۲۳۵ اور ۲۳۶ : ۳
۲۳۷ اور ۲۳۸ : ۳
۲۳۹ اور ۲۴۰ : ۳
۲۴۱ اور ۲۴۲ : ۳
۲۴۳ اور ۲۴۴ : ۳
۲۴۵ اور ۲۴۶ : ۳
۲۴۷ اور ۲۴۸ : ۳
۲۴۹ اور ۲۵۰ : ۳
۲۵۱ اور ۲۵۲ : ۳
۲۵۳ اور ۲۵۴ : ۳
۲۵۵ اور ۲۵۶ : ۳
۲۵۷ اور ۲۵۸ : ۳
۲۵۹ اور ۲۶۰ : ۳
۲۶۱ اور ۲۶۲ : ۳
۲۶۳ اور ۲۶۴ : ۳
۲۶۵ اور ۲۶۶ : ۳
۲۶۷ اور ۲۶۸ : ۳
۲۶۹ اور ۲۷۰ : ۳
۲۷۱ اور ۲۷۲ : ۳
۲۷۳ اور ۲۷۴ : ۳
۲۷۵ اور ۲۷۶ : ۳
۲۷۷ اور ۲۷۸ : ۳
۲۷۹ اور ۲۸۰ : ۳
۲۸۱ اور ۲۸۲ : ۳
۲۸۳ اور ۲۸۴ : ۳
۲۸۵ اور ۲۸۶ : ۳
۲۸۷ اور ۲۸۸ : ۳
۲۸۹ اور ۲۹۰ : ۳
۲۹۱ اور ۲۹۲ : ۳
۲۹۳ اور ۲۹۴ : ۳
۲۹۵ اور ۲۹۶ : ۳
۲۹۷ اور ۲۹۸ : ۳
۲۹۹ اور ۳۰۰ : ۳
۳۰۱ اور ۳۰۲ : ۳
۳۰۳ اور ۳۰۴ : ۳
۳۰۵ اور ۳۰۶ : ۳
۳۰۷ اور ۳۰۸ : ۳
۳۰۹ اور ۳۱۰ : ۳
۳۱۱ اور ۳۱۲ : ۳
۳۱۳ اور ۳۱۴ : ۳
۳۱۵ اور ۳۱۶ : ۳
۳۱۷ اور ۳۱۸ : ۳
۳۱۹ اور ۳۲۰ : ۳
۳۲۱ اور ۳۲۲ : ۳
۳۲۳ اور ۳۲۴ : ۳
۳۲۵ اور ۳۲۶ : ۳
۳۲۷ اور ۳۲۸ : ۳
۳۲۹ اور ۳۳۰ : ۳
۳۳۱ اور ۳۳۲ : ۳
۳۳۳ اور ۳۳۴ : ۳
۳۳۵ اور ۳۳۶ : ۳
۳۳۷ اور ۳۳۸ : ۳
۳۳۹ اور ۳۴۰ : ۳
۳۴۱ اور ۳۴۲ : ۳
۳۴۳ اور ۳۴۴ : ۳
۳۴۵ اور ۳۴۶ : ۳
۳۴۷ اور ۳۴۸ : ۳
۳۴۹ اور ۳۵۰ : ۳
۳۵۱ اور ۳۵۲ : ۳
۳۵۳ اور ۳۵۴ : ۳
۳۵۵ اور ۳۵۶ : ۳
۳۵۷ اور ۳۵۸ : ۳
۳۵۹ اور ۳۶۰ : ۳
۳۶۱ اور ۳۶۲ : ۳
۳۶۳ اور ۳۶۴ : ۳
۳۶۵ اور ۳۶۶ : ۳
۳۶۷ اور ۳۶۸ : ۳
۳۶۹ اور ۳۷۰ : ۳
۳۷۱ اور ۳۷۲ : ۳
۳۷۳ اور ۳۷۴ : ۳
۳۷۵ اور ۳۷۶ : ۳
۳۷۷ اور ۳۷۸ : ۳
۳۷۹ اور ۳۸۰ : ۳
۳۸۱ اور ۳۸۲ : ۳
۳۸۳ اور ۳۸۴ : ۳
۳۸۵ اور ۳۸۶ : ۳
۳۸۷ اور ۳۸۸ : ۳
۳۸۹ اور ۳۹۰ : ۳
۳۹۱ اور ۳۹۲ : ۳
۳۹۳ اور ۳۹۴ : ۳
۳۹۵ اور ۳۹۶ : ۳
۳۹۷ اور ۳۹۸ : ۳
۳۹۹ اور ۴۰۰ : ۳
۴۰۱ اور ۴۰۲ : ۳
۴۰۳ اور ۴۰۴ : ۳
۴۰۵ اور ۴۰۶ : ۳
۴۰۷ اور ۴۰۸ : ۳
۴۰۹ اور ۴۱۰ : ۳
۴۱۱ اور ۴۱۲ : ۳
۴۱۳ اور ۴۱۴ : ۳
۴۱۵ اور ۴۱۶ : ۳
۴۱۷ اور ۴۱۸ : ۳
۴۱۹ اور ۴۲۰ : ۳
۴۲۱ اور ۴۲۲ : ۳
۴۲۳ اور ۴۲۴ : ۳
۴۲۵ اور ۴۲۶ : ۳

1799 1799 1799

٥٠ يسوعيا ٥ ١٢١ : ٤٣ يسوعيا ٥ ١٢١ : ٤٣

میں جاسر کو شیطانی پر حاصل تھا فرمایا کہ میں خدا کی روح سے ہر روح کو نکال دیتا ہوں اور بعد ازاں لوگوں کو روح کے حق میں کوہلوئے کے بڑے گناہ سے متنبہ کیا۔ واضح ہو کہ خداوند کے عہد میں ہر روح کا بڑا زور شور تھا اور وہ اکثر آدمیوں کی روحوں پر مسلط ہو جاتی تھیں۔ لیکن خدا کی روح نے خداوند مسیح کی وساطت سے ان کے خلاف جھنڈا نصب کیا۔ اور ظاہر ہے کہ جب ہم کو یہ خیال آتا ہے کہ خداوند کے سب مجھے روح القدس ہی کی قدرت سے وقیع میں آئے تھے تو وہ مجھے جس میں زیادہ دلچسپ معلوم ہوتے ہیں۔ کیونکہ اگر ہم مجھوں کی قدرت کی اُمید نہیں رکھتے مگر تاہم روحانی بخشائش و فضائل و منتوحات کے لحاظ سے خداوند کے کلمات ذیل اگرچہ انیس صدیاں گزر گئی ہیں مگر بھیجی ویسے ہی راست اور برحق ہیں۔ میں تم سے سچ کہتا ہوں کہ جو مجھ پر ایمان لاتا ہے یہ کام جو میں کرتا ہوں وہ بھی کرے گا اور ان سے بھی بڑے کام کرے گا۔ کیونکہ میں اپنے باپ پاس جاتا ہوں۔

(۸)۔ اور جو کامل قربانی ہمارے بڑے سردار کاہن نے اپنی زندگی کے آخری ایام میں ساری دنیا کے گناہوں کے لئے گزرائی اُس کے بارے میں یہ لکھا ہے۔ کہ جس نے میرے عیب ہو گئے وہ میری روح کے وسیلے آپ کو خدا کے سامنے قربانی گزرائے گا۔ پس برہم ہے کہ خداوند نے روح القدس کی مدد سے اپنی جان گناہ کے لئے گزرائی۔ جس سے سو فیصد قربانیوں اور زندگی قربانیوں اور سلامتی کی قربانیوں اور خطا و تقصیر کی قربانیوں کے نشان بچیں۔ کہ پہنچے۔ جبکہ معین وقت آیا تاکہ شرارت ختم ہو اور خطا کاریاں آخر میں جائیں اور بدکاری کی باہت کفارہ کیا جائے اور ابدی راستبازی پیش کی جاوے اور رویت و نبوت پر ہرگز نہ تو خدا نے اُس کو مسح کیا ہو نہ سب سے زیادہ قدوس ہے اور وہ مسیح یسوع بادشاہ قتل کیا گیا مگر نہ اپنے لئے۔ اس طرح خداوند کو اہمال نے خوش ہو کے لئے ہمارے عوض میں اپنے تئیں خدا کے لئے قربانی کیا۔

۱۲ : ۱۸ : ۵ : ۲۰ : ۱۹ : ۱۳ : ۱۲ : ۱۱ : ۱۰ : ۹ : ۸ : ۷ : ۶ : ۵ : ۴ : ۳ : ۲ : ۱ : ۰ : ۱۰ : ۱۱ : ۱۲ : ۱۳ : ۱۴ : ۱۵ : ۱۶ : ۱۷ : ۱۸ : ۱۹ : ۲۰ : ۲۱ : ۲۲ : ۲۳ : ۲۴ : ۲۵ : ۲۶ : ۲۷ : ۲۸ : ۲۹ : ۳۰ : ۳۱ : ۳۲ : ۳۳ : ۳۴ : ۳۵ : ۳۶ : ۳۷ : ۳۸ : ۳۹ : ۴۰ : ۴۱ : ۴۲ : ۴۳ : ۴۴ : ۴۵ : ۴۶ : ۴۷ : ۴۸ : ۴۹ : ۵۰ : ۵۱ : ۵۲ : ۵۳ : ۵۴ : ۵۵ : ۵۶ : ۵۷ : ۵۸ : ۵۹ : ۶۰ : ۶۱ : ۶۲ : ۶۳ : ۶۴ : ۶۵ : ۶۶ : ۶۷ : ۶۸ : ۶۹ : ۷۰ : ۷۱ : ۷۲ : ۷۳ : ۷۴ : ۷۵ : ۷۶ : ۷۷ : ۷۸ : ۷۹ : ۸۰ : ۸۱ : ۸۲ : ۸۳ : ۸۴ : ۸۵ : ۸۶ : ۸۷ : ۸۸ : ۸۹ : ۹۰ : ۹۱ : ۹۲ : ۹۳ : ۹۴ : ۹۵ : ۹۶ : ۹۷ : ۹۸ : ۹۹ : ۱۰۰ : ۱۰۱ : ۱۰۲ : ۱۰۳ : ۱۰۴ : ۱۰۵ : ۱۰۶ : ۱۰۷ : ۱۰۸ : ۱۰۹ : ۱۱۰ : ۱۱۱ : ۱۱۲ : ۱۱۳ : ۱۱۴ : ۱۱۵ : ۱۱۶ : ۱۱۷ : ۱۱۸ : ۱۱۹ : ۱۲۰ : ۱۲۱ : ۱۲۲ : ۱۲۳ : ۱۲۴ : ۱۲۵ : ۱۲۶ : ۱۲۷ : ۱۲۸ : ۱۲۹ : ۱۳۰ : ۱۳۱ : ۱۳۲ : ۱۳۳ : ۱۳۴ : ۱۳۵ : ۱۳۶ : ۱۳۷ : ۱۳۸ : ۱۳۹ : ۱۴۰ : ۱۴۱ : ۱۴۲ : ۱۴۳ : ۱۴۴ : ۱۴۵ : ۱۴۶ : ۱۴۷ : ۱۴۸ : ۱۴۹ : ۱۵۰ : ۱۵۱ : ۱۵۲ : ۱۵۳ : ۱۵۴ : ۱۵۵ : ۱۵۶ : ۱۵۷ : ۱۵۸ : ۱۵۹ : ۱۶۰ : ۱۶۱ : ۱۶۲ : ۱۶۳ : ۱۶۴ : ۱۶۵ : ۱۶۶ : ۱۶۷ : ۱۶۸ : ۱۶۹ : ۱۷۰ : ۱۷۱ : ۱۷۲ : ۱۷۳ : ۱۷۴ : ۱۷۵ : ۱۷۶ : ۱۷۷ : ۱۷۸ : ۱۷۹ : ۱۸۰ : ۱۸۱ : ۱۸۲ : ۱۸۳ : ۱۸۴ : ۱۸۵ : ۱۸۶ : ۱۸۷ : ۱۸۸ : ۱۸۹ : ۱۹۰ : ۱۹۱ : ۱۹۲ : ۱۹۳ : ۱۹۴ : ۱۹۵ : ۱۹۶ : ۱۹۷ : ۱۹۸ : ۱۹۹ : ۲۰۰ : ۲۰۱ : ۲۰۲ : ۲۰۳ : ۲۰۴ : ۲۰۵ : ۲۰۶ : ۲۰۷ : ۲۰۸ : ۲۰۹ : ۲۱۰ : ۲۱۱ : ۲۱۲ : ۲۱۳ : ۲۱۴ : ۲۱۵ : ۲۱۶ : ۲۱۷ : ۲۱۸ : ۲۱۹ : ۲۲۰ : ۲۲۱ : ۲۲۲ : ۲۲۳ : ۲۲۴ : ۲۲۵ : ۲۲۶ : ۲۲۷ : ۲۲۸ : ۲۲۹ : ۲۳۰ : ۲۳۱ : ۲۳۲ : ۲۳۳ : ۲۳۴ : ۲۳۵ : ۲۳۶ : ۲۳۷ : ۲۳۸ : ۲۳۹ : ۲۴۰ : ۲۴۱ : ۲۴۲ : ۲۴۳ : ۲۴۴ : ۲۴۵ : ۲۴۶ : ۲۴۷ : ۲۴۸ : ۲۴۹ : ۲۵۰ : ۲۵۱ : ۲۵۲ : ۲۵۳ : ۲۵۴ : ۲۵۵ : ۲۵۶ : ۲۵۷ : ۲۵۸ : ۲۵۹ : ۲۶۰ : ۲۶۱ : ۲۶۲ : ۲۶۳ : ۲۶۴ : ۲۶۵ : ۲۶۶ : ۲۶۷ : ۲۶۸ : ۲۶۹ : ۲۷۰ : ۲۷۱ : ۲۷۲ : ۲۷۳ : ۲۷۴ : ۲۷۵ : ۲۷۶ : ۲۷۷ : ۲۷۸ : ۲۷۹ : ۲۸۰ : ۲۸۱ : ۲۸۲ : ۲۸۳ : ۲۸۴ : ۲۸۵ : ۲۸۶ : ۲۸۷ : ۲۸۸ : ۲۸۹ : ۲۹۰ : ۲۹۱ : ۲۹۲ : ۲۹۳ : ۲۹۴ : ۲۹۵ : ۲۹۶ : ۲۹۷ : ۲۹۸ : ۲۹۹ : ۳۰۰ : ۳۰۱ : ۳۰۲ : ۳۰۳ : ۳۰۴ : ۳۰۵ : ۳۰۶ : ۳۰۷ : ۳۰۸ : ۳۰۹ : ۳۱۰ : ۳۱۱ : ۳۱۲ : ۳۱۳ : ۳۱۴ : ۳۱۵ : ۳۱۶ : ۳۱۷ : ۳۱۸ : ۳۱۹ : ۳۲۰ : ۳۲۱ : ۳۲۲ : ۳۲۳ : ۳۲۴ : ۳۲۵ : ۳۲۶ : ۳۲۷ : ۳۲۸ : ۳۲۹ : ۳۳۰ : ۳۳۱ : ۳۳۲ : ۳۳۳ : ۳۳۴ : ۳۳۵ : ۳۳۶ : ۳۳۷ : ۳۳۸ : ۳۳۹ : ۳۴۰ : ۳۴۱ : ۳۴۲ : ۳۴۳ : ۳۴۴ : ۳۴۵ : ۳۴۶ : ۳۴۷ : ۳۴۸ : ۳۴۹ : ۳۵۰ : ۳۵۱ : ۳۵۲ : ۳۵۳ : ۳۵۴ : ۳۵۵ : ۳۵۶ : ۳۵۷ : ۳۵۸ : ۳۵۹ : ۳۶۰ : ۳۶۱ : ۳۶۲ : ۳۶۳ : ۳۶۴ : ۳۶۵ : ۳۶۶ : ۳۶۷ : ۳۶۸ : ۳۶۹ : ۳۷۰ : ۳۷۱ : ۳۷۲ : ۳۷۳ : ۳۷۴ : ۳۷۵ : ۳۷۶ : ۳۷۷ : ۳۷۸ : ۳۷۹ : ۳۸۰ : ۳۸۱ : ۳۸۲ : ۳۸۳ : ۳۸۴ : ۳۸۵ : ۳۸۶ : ۳۸۷ : ۳۸۸ : ۳۸۹ : ۳۹۰ : ۳۹۱ : ۳۹۲ : ۳۹۳ : ۳۹۴ : ۳۹۵ : ۳۹۶ : ۳۹۷ : ۳۹۸ : ۳۹۹ : ۴۰۰ : ۴۰۱ : ۴۰۲ : ۴۰۳ : ۴۰۴ : ۴۰۵ : ۴۰۶ : ۴۰۷ : ۴۰۸ : ۴۰۹ : ۴۱۰ : ۴۱۱ : ۴۱۲ : ۴۱۳ : ۴۱۴ : ۴۱۵ : ۴۱۶ : ۴۱۷ : ۴۱۸ : ۴۱۹ : ۴۲۰ : ۴۲۱ : ۴۲۲ : ۴۲۳ : ۴۲۴ : ۴۲۵ : ۴۲۶ : ۴۲۷ : ۴۲۸ : ۴۲۹ : ۴۳۰ : ۴۳۱ : ۴۳۲ : ۴۳۳ : ۴۳۴ : ۴۳۵ : ۴۳۶ : ۴۳۷ : ۴۳۸ : ۴۳۹ : ۴۴۰ : ۴۴۱ : ۴۴۲ : ۴۴۳ : ۴۴۴ : ۴۴۵ : ۴۴۶ : ۴۴۷ : ۴۴۸ : ۴۴۹ : ۴۵۰ : ۴۵۱ : ۴۵۲ : ۴۵۳ : ۴۵۴ : ۴۵۵ : ۴۵۶ : ۴۵۷ : ۴۵۸ : ۴۵۹ : ۴۶۰ : ۴۶۱ : ۴۶۲ : ۴۶۳ : ۴۶۴ : ۴۶۵ : ۴۶۶ : ۴۶۷ : ۴۶۸ : ۴۶۹ : ۴۷۰ : ۴۷۱ : ۴۷۲ : ۴۷۳ : ۴۷۴ : ۴۷۵ : ۴۷۶ : ۴۷۷ : ۴۷۸ : ۴۷۹ : ۴۸۰ : ۴۸۱ : ۴۸۲ : ۴۸۳ : ۴۸۴ : ۴۸۵ : ۴۸۶ : ۴۸۷ : ۴۸۸ : ۴۸۹ : ۴۹۰ : ۴۹۱ : ۴۹۲ : ۴۹۳ : ۴۹۴ : ۴۹۵ : ۴۹۶ : ۴۹۷ : ۴۹۸ : ۴۹۹ : ۵۰۰ : ۵۰۱ : ۵۰۲ : ۵۰۳ : ۵۰۴ : ۵۰۵ : ۵۰۶ : ۵۰۷ : ۵۰۸ : ۵۰۹ : ۵۱۰ : ۵۱۱ : ۵۱۲ : ۵۱۳ : ۵۱۴ : ۵۱۵ : ۵۱۶ : ۵۱۷ : ۵۱۸ : ۵۱۹ : ۵۲۰ : ۵۲۱ : ۵۲۲ : ۵۲۳ : ۵۲۴ : ۵۲۵ : ۵۲۶ : ۵۲۷ : ۵۲۸ : ۵۲۹ : ۵۳۰ : ۵۳۱ : ۵۳۲ : ۵۳۳ : ۵۳۴ : ۵۳۵ : ۵۳۶ : ۵۳۷ : ۵۳۸ : ۵۳۹ : ۵۴۰ : ۵۴۱ : ۵۴۲ : ۵۴۳ : ۵۴۴ : ۵۴۵ : ۵۴۶ : ۵۴۷ : ۵۴۸ : ۵۴۹ : ۵۵۰ : ۵۵۱ : ۵۵۲ : ۵۵۳ : ۵۵۴ : ۵۵۵ : ۵۵۶ : ۵۵۷ : ۵۵۸ : ۵۵۹ : ۵۶۰ : ۵۶۱ : ۵۶۲ : ۵۶۳ : ۵۶۴ : ۵۶۵ : ۵۶۶ : ۵۶۷ : ۵۶۸ : ۵۶۹ : ۵۷۰ : ۵۷۱ : ۵۷۲ : ۵۷۳ : ۵۷۴ : ۵۷۵ : ۵۷۶ : ۵۷۷ : ۵۷۸ : ۵۷۹ : ۵۸۰ : ۵۸۱ : ۵۸۲ : ۵۸۳ : ۵۸۴ : ۵۸۵ : ۵۸۶ : ۵۸۷ : ۵۸۸ : ۵۸۹ : ۵۹۰ : ۵۹۱ : ۵۹۲ : ۵۹۳ : ۵۹۴ : ۵۹۵ : ۵۹۶ : ۵۹۷ : ۵۹۸ : ۵۹۹ : ۶۰۰ : ۶۰۱ : ۶۰۲ : ۶۰۳ : ۶۰۴ : ۶۰۵ : ۶۰۶ : ۶۰۷ : ۶۰۸ : ۶۰۹ : ۶۱۰ : ۶۱۱ : ۶۱۲ : ۶۱۳ : ۶۱۴ : ۶۱۵ : ۶۱۶ : ۶۱۷ : ۶۱۸ : ۶۱۹ : ۶۲۰ : ۶۲۱ : ۶۲۲ : ۶۲۳ : ۶۲۴ : ۶۲۵ : ۶۲۶ : ۶۲۷ : ۶۲۸ : ۶۲۹ : ۶۳۰ : ۶۳۱ : ۶۳۲ : ۶۳۳ : ۶۳۴ : ۶۳۵ : ۶۳۶ : ۶۳۷ : ۶۳۸ : ۶۳۹ : ۶۴۰ : ۶۴۱ : ۶۴۲ : ۶۴۳ : ۶۴۴ : ۶۴۵ : ۶۴۶ : ۶۴۷ : ۶۴۸ : ۶۴۹ : ۶۵۰ : ۶۵۱ : ۶۵۲ : ۶۵۳ : ۶۵۴ : ۶۵۵ : ۶۵۶ : ۶۵۷ : ۶۵۸ : ۶۵۹ : ۶۶۰ : ۶۶۱ : ۶۶۲ : ۶۶۳ : ۶۶۴ : ۶۶۵ : ۶۶۶ : ۶۶۷ : ۶۶۸ : ۶۶۹ : ۶۷۰ : ۶۷۱ : ۶۷۲ : ۶۷۳ : ۶۷۴ : ۶۷۵ : ۶۷۶ : ۶۷۷ : ۶۷۸ : ۶۷۹ : ۶۸۰ : ۶۸۱ : ۶۸۲ : ۶۸۳ : ۶۸۴ : ۶۸۵ : ۶۸۶ : ۶۸۷ : ۶۸۸ : ۶۸۹ : ۶۹۰ : ۶۹۱ : ۶۹۲ : ۶۹۳ : ۶۹۴ : ۶۹۵ : ۶۹۶ : ۶۹۷ : ۶۹۸ : ۶۹۹ : ۷۰۰ : ۷۰۱ : ۷۰۲ : ۷۰۳ : ۷۰۴ : ۷۰۵ : ۷۰۶ : ۷۰۷ : ۷۰۸ : ۷۰۹ : ۷۱۰ : ۷۱۱ : ۷۱۲ : ۷۱۳ : ۷۱۴ : ۷۱۵ : ۷۱۶ : ۷۱۷ : ۷۱۸ : ۷۱۹ : ۷۲۰ : ۷۲۱ : ۷۲۲ : ۷۲۳ : ۷۲۴ : ۷۲۵ : ۷۲۶ : ۷۲۷ : ۷۲۸ : ۷۲۹ : ۷۳۰ : ۷۳۱ : ۷۳۲ : ۷۳۳ : ۷۳۴ : ۷۳۵ : ۷۳۶ : ۷۳۷ : ۷۳۸ : ۷۳۹ : ۷۴۰ : ۷۴۱ : ۷۴۲ : ۷۴۳ : ۷۴۴ : ۷۴۵ : ۷۴۶ : ۷۴۷ : ۷۴۸ : ۷۴۹ : ۷۵۰ : ۷۵۱ : ۷۵۲ : ۷۵۳ : ۷۵۴ : ۷۵۵ : ۷۵۶ : ۷۵۷ : ۷۵۸ : ۷۵۹ : ۷۶۰ : ۷۶۱ : ۷۶۲ : ۷۶۳ : ۷۶۴ : ۷۶۵ : ۷۶۶ : ۷۶۷ : ۷۶۸ : ۷۶۹ : ۷۷۰ : ۷۷۱ : ۷۷۲ : ۷۷۳ : ۷۷۴ : ۷۷۵ : ۷۷۶ : ۷۷۷ : ۷۷۸ : ۷۷۹ : ۷۸۰ : ۷۸۱ : ۷۸۲ : ۷۸۳ : ۷۸۴ : ۷۸۵ : ۷۸۶ : ۷۸۷ : ۷۸۸ : ۷۸۹ : ۷۹۰ : ۷۹۱ : ۷۹۲ : ۷۹۳ : ۷۹۴ : ۷۹۵ : ۷۹۶ : ۷۹۷ : ۷۹۸ : ۷۹۹ : ۸۰۰ : ۸۰۱ : ۸۰۲ : ۸۰۳ : ۸۰۴ : ۸۰۵ : ۸۰۶ : ۸۰۷ : ۸۰۸ : ۸۰۹ : ۸۱۰ : ۸۱۱ : ۸۱۲ : ۸۱۳ : ۸۱۴ : ۸۱۵ : ۸۱۶ : ۸۱۷ : ۸۱۸ : ۸۱۹ : ۸۲۰ : ۸۲۱ : ۸۲۲ : ۸۲۳ : ۸۲۴ : ۸۲۵ : ۸۲۶ : ۸۲۷ : ۸۲۸ : ۸۲۹ : ۸۳۰ : ۸۳۱ : ۸۳۲ : ۸۳۳ : ۸۳۴ : ۸۳۵ : ۸۳۶ : ۸۳۷ : ۸۳۸ : ۸۳۹ : ۸۴۰ : ۸۴۱ : ۸۴۲ : ۸۴۳ : ۸۴۴ : ۸۴۵ : ۸۴۶ : ۸۴۷ : ۸۴۸ : ۸۴۹ : ۸۵۰ : ۸۵۱ : ۸۵۲ : ۸۵۳ : ۸۵۴ : ۸۵۵ : ۸۵۶ : ۸۵۷ : ۸۵۸ : ۸۵۹ : ۸۶۰ : ۸۶۱ : ۸۶۲ : ۸۶۳ : ۸۶۴ : ۸۶۵ : ۸۶۶ : ۸۶۷ : ۸۶۸ : ۸۶۹ : ۸۷۰ : ۸۷۱ : ۸۷۲ : ۸۷۳ : ۸۷۴ : ۸۷۵ : ۸۷۶ : ۸۷۷ : ۸۷۸ : ۸۷۹ : ۸۸۰ : ۸۸۱ : ۸۸۲ : ۸۸۳ : ۸۸۴ : ۸۸۵ : ۸۸۶ : ۸۸۷ : ۸۸۸ : ۸۸۹ : ۸۹۰ : ۸۹۱ : ۸۹۲ : ۸۹۳ : ۸۹۴ : ۸۹۵ : ۸۹۶ : ۸۹۷ : ۸۹۸ : ۸۹۹ : ۹۰۰ : ۹۰۱ : ۹۰۲ : ۹۰۳ : ۹۰۴ : ۹۰۵ : ۹۰۶ : ۹۰۷ : ۹۰۸ : ۹۰۹ : ۹۱۰ : ۹۱۱ : ۹۱۲ : ۹۱۳ : ۹۱۴ : ۹۱۵ : ۹۱۶ : ۹۱۷ : ۹۱۸ : ۹۱۹ : ۹۲۰ : ۹۲۱ : ۹۲۲ : ۹۲۳ : ۹۲۴ : ۹۲۵ : ۹۲۶ : ۹۲۷ : ۹۲۸ : ۹۲۹ : ۹۳۰ : ۹۳۱ : ۹۳۲ : ۹۳۳ : ۹۳۴ : ۹۳۵ : ۹۳۶ : ۹۳۷ : ۹۳۸ : ۹۳۹ : ۹۴۰ : ۹۴۱ : ۹۴۲ : ۹۴۳ : ۹۴۴ : ۹۴۵ : ۹۴۶ : ۹۴۷ : ۹۴۸ : ۹۴۹ : ۹۵۰ : ۹۵۱ : ۹۵۲ : ۹۵۳ : ۹۵۴ : ۹۵۵ : ۹۵۶ : ۹۵۷ : ۹۵۸ : ۹۵۹ : ۹۶۰ : ۹۶۱ : ۹۶۲ : ۹۶۳ : ۹۶۴ : ۹۶۵ : ۹۶۶ : ۹۶۷ : ۹۶۸ : ۹۶۹ : ۹۷۰ : ۹۷۱ : ۹۷۲ : ۹۷۳ : ۹۷۴ : ۹۷۵ : ۹۷۶ : ۹۷۷ : ۹۷۸ : ۹۷۹ : ۹۸۰ : ۹۸۱ : ۹۸۲ : ۹۸۳ : ۹۸۴ : ۹۸۵ : ۹۸۶ : ۹۸۷ : ۹۸۸ : ۹۸۹ : ۹۹۰ : ۹۹۱ : ۹۹۲ : ۹۹۳ : ۹۹۴ : ۹۹۵ : ۹۹۶ : ۹۹۷ : ۹۹۸ : ۹۹۹ : ۱۰۰۰ : ۱۰۰۱ : ۱۰۰۲ : ۱۰۰۳ : ۱۰۰۴ : ۱۰۰۵ : ۱۰۰۶ : ۱۰۰۷ : ۱۰۰۸ : ۱۰۰۹ : ۱۰۱۰ : ۱۰۱۱ : ۱۰۱۲ : ۱۰۱۳ : ۱۰۱۴ : ۱۰۱۵ : ۱۰۱۶ : ۱۰۱۷ : ۱۰۱۸ : ۱۰۱۹ : ۱۰۲۰ : ۱۰۲۱ : ۱۰۲۲ : ۱۰۲۳ : ۱۰۲۴ : ۱۰۲۵ : ۱۰۲۶ : ۱۰۲۷ : ۱۰۲۸ : ۱۰۲۹ : ۱۰۳۰ : ۱۰۳۱ : ۱۰۳۲ : ۱۰۳۳ : ۱۰۳۴ : ۱۰۳۵ : ۱۰۳۶ : ۱۰۳۷ : ۱۰۳۸ : ۱۰۳۹ : ۱۰۴۰ : ۱۰۴۱ : ۱۰۴۲ : ۱۰۴۳ : ۱۰۴۴ : ۱۰۴۵ : ۱۰۴۶ : ۱۰۴۷ : ۱۰۴۸ : ۱۰۴۹ : ۱۰۵۰ : ۱۰۵۱ : ۱۰۵۲ : ۱۰۵۳ : ۱۰۵۴ : ۱۰۵۵ : ۱۰۵۶ : ۱۰۵۷ : ۱۰۵۸ : ۱۰۵۹ : ۱۰۶۰ : ۱۰۶۱ : ۱۰۶۲ : ۱۰۶۳ : ۱۰۶۴ : ۱۰۶۵ : ۱۰۶۶ : ۱۰۶۷ : ۱۰۶۸ : ۱۰۶۹ : ۱۰۷۰ : ۱۰۷۱ : ۱۰۷۲ : ۱۰۷۳ : ۱۰۷۴ : ۱۰۷۵ : ۱۰۷۶ : ۱۰۷۷ : ۱۰۷۸ : ۱۰۷۹ : ۱۰۸۰ : ۱۰۸۱ : ۱۰۸۲ : ۱۰۸۳ : ۱۰۸۴ : ۱۰۸۵ : ۱۰۸۶ : ۱۰۸۷ : ۱۰۸۸ : ۱۰۸۹ : ۱۰۹۰ : ۱۰۹۱ : ۱۰۹۲ : ۱۰۹۳ : ۱۰۹۴ : ۱۰۹۵ : ۱۰۹۶ : ۱۰۹۷ : ۱۰۹۸ : ۱۰۹۹ : ۱۱۰۰ : ۱۱۰۱ : ۱۱۰۲ : ۱۱۰۳ : ۱۱۰۴ : ۱۱۰۵ : ۱۱۰۶ : ۱۱۰۷ : ۱۱۰۸ : ۱۱۰۹ : ۱۱۱۰ : ۱۱۱۱ : ۱۱۱۲ : ۱۱۱۳ : ۱۱۱۴ : ۱۱۱۵ : ۱۱۱۶ : ۱۱۱۷ : ۱۱۱۸ : ۱۱۱۹ : ۱۱۲۰ : ۱۱۲۱ : ۱۱۲۲ : ۱۱۲۳ : ۱۱۲۴ : ۱۱۲۵ : ۱۱۲۶ : ۱۱۲۷ : ۱۱۲۸ : ۱۱۲۹ : ۱۱۳۰ : ۱۱۳۱ : ۱۱۳۲ : ۱۱۳۳ : ۱۱۳۴ : ۱۱۳۵ : ۱۱۳۶ : ۱۱۳۷ : ۱۱۳۸ : ۱۱۳۹ : ۱۱۴۰ : ۱۱۴۱ : ۱۱۴۲ : ۱۱۴۳ : ۱۱۴۴ : ۱۱۴۵ : ۱۱۴۶ : ۱۱۴۷ : ۱۱۴۸ : ۱۱۴۹ : ۱۱۵۰ : ۱۱۵۱ : ۱۱۵۲ : ۱۱۵۳ : ۱۱۵۴ : ۱۱۵۵ : ۱۱۵۶ : ۱۱۵۷ : ۱۱۵۸ : ۱۱۵۹ : ۱۱۶۰ : ۱۱۶۱ : ۱۱۶۲ : ۱۱۶۳ : ۱۱۶۴ : ۱۱۶۵ : ۱۱۶۶ : ۱۱۶۷ : ۱۱۶۸ : ۱۱۶۹ : ۱۱۷۰ : ۱۱۷۱ : ۱۱۷۲ : ۱۱۷۳ : ۱۱۷۴ : ۱۱۷۵ : ۱۱۷۶ : ۱۱۷۷ : ۱۱۷۸ : ۱۱۷۹ : ۱۱۸۰ : ۱۱۸۱ : ۱۱۸۲ : ۱۱۸۳ : ۱۱۸۴ : ۱۱۸۵ : ۱۱۸۶ : ۱۱۸۷ : ۱۱۸۸ : ۱۱۸۹ : ۱۱۹۰ : ۱۱۹۱ : ۱۱۹۲ : ۱۱۹۳ : ۱۱۹۴ : ۱۱۹۵ : ۱۱۹۶ : ۱۱۹۷ : ۱۱۹۸ : ۱۱۹۹ : ۱۲۰۰ : ۱۲۰۱ : ۱۲۰۲ : ۱۲۰۳ : ۱۲۰۴ : ۱۲۰۵ : ۱۲۰۶ : ۱۲۰۷ : ۱۲۰۸ : ۱۲۰۹ : ۱۲۱۰ : ۱۲۱۱ : ۱۲۱۲ : ۱۲۱۳ : ۱۲۱۴ : ۱۲۱۵ : ۱۲۱۶ : ۱۲۱۷ : ۱۲۱۸ : ۱۲۱۹ : ۱۲۲۰ : ۱۲۲۱ : ۱۲۲۲ : ۱۲۲۳ : ۱۲۲۴ : ۱۲۲۵ : ۱۲۲۶ : ۱۲۲۷ : ۱۲۲۸ : ۱۲۲۹ : ۱۲۳۰ : ۱۲۳۱ : ۱۲۳۲ : ۱۲۳۳ : ۱۲۳۴ : ۱۲۳۵ : ۱۲۳۶ : ۱۲۳۷ : ۱۲۳۸ : ۱۲۳۹ : ۱۲۴۰ : ۱۲۴۱ : ۱۲۴۲ : ۱۲۴۳ : ۱۲۴۴ : ۱۲۴۵ : ۱۲۴۶ : ۱۲۴۷ : ۱۲۴۸ : ۱۲۴۹ : ۱۲۵۰ : ۱۲۵۱ : ۱۲۵۲ : ۱۲۵۳ : ۱۲۵۴ : ۱۲۵۵ : ۱۲۵۶ : ۱۲۵۷ : ۱۲۵۸ : ۱۲۵۹ : ۱۲۶۰ : ۱۲۶۱ : ۱۲۶۲ : ۱۲۶۳ : ۱۲۶۴ : ۱۲۶۵ : ۱۲۶۶ : ۱۲۶۷ : ۱۲۶۸ : ۱۲۶۹ : ۱۲۷۰ : ۱۲۷۱ : ۱۲۷۲ : ۱۲۷۳ : ۱۲۷۴ : ۱۲۷۵ : ۱۲۷۶ : ۱۲۷۷ : ۱۲۷۸ : ۱۲۷۹ : ۱۲۸۰ : ۱۲۸۱ : ۱۲۸۲ : ۱۲۸۳ : ۱۲۸۴ : ۱۲۸۵ : ۱۲۸۶ : ۱۲۸۷ : ۱۲۸۸ : ۱۲۸۹ : ۱۲۹۰ : ۱۲۹۱ : ۱۲۹۲ : ۱۲۹۳ : ۱۲۹۴ : ۱۲۹۵ : ۱۲۹۶ : ۱۲۹۷ : ۱۲۹۸ : ۱۲۹۹ : ۱۳۰۰ : ۱۳۰۱ : ۱۳۰۲ : ۱۳۰۳ : ۱۳۰۴ : ۱۳۰۵ : ۱۳۰۶ : ۱۳۰۷ : ۱۳۰۸ : ۱۳۰۹ : ۱۳۱۰ : ۱۳۱۱ : ۱۳۱۲ : ۱۳۱۳ : ۱۳۱۴ : ۱۳۱۵ : ۱۳۱۶ : ۱۳۱۷ : ۱۳۱۸ : ۱۳۱۹ : ۱۳۲۰ : ۱۳۲۱ : ۱۳۲۲ : ۱۳۲۳ : ۱۳۲۴ : ۱۳۲۵ : ۱۳۲۶ : ۱۳۲۷ : ۱۳۲۸ : ۱۳۲۹ : ۱۳۳۰ : ۱۳۳۱ : ۱۳۳۲ : ۱۳۳۳ : ۱۳۳۴ : ۱۳۳۵ : ۱۳۳۶ : ۱۳۳۷ : ۱۳۳۸ : ۱۳۳۹ : ۱۳۴۰ : ۱۳۴۱ : ۱۳۴۲ : ۱۳۴۳ : ۱۳۴۴ : ۱۳۴۵ : ۱۳۴۶ : ۱۳۴۷ : ۱۳۴۸ : ۱۳۴۹ : ۱۳۵۰ : ۱۳۵۱ : ۱۳۵۲ : ۱۳۵۳ : ۱۳۵۴ : ۱۳۵۵ : ۱۳۵۶ : ۱۳۵۷ : ۱۳۵۸ : ۱۳۵۹ : ۱۳۶۰ : ۱۳۶۱ : ۱۳۶۲ : ۱۳۶۳ : ۱۳۶۴ : ۱۳۶۵ : ۱۳۶۶ : ۱۳۶۷ : ۱۳۶۸ : ۱۳۶۹ : ۱۳۷۰ : ۱۳۷۱ : ۱۳۷۲ : ۱۳۷۳ : ۱۳۷۴ : ۱۳۷۵ : ۱۳

اُس میں داخل تھا۔ فرشتہ خدا کی روح ہمارے خداوند پر اُس کے زندہ ہونے کے بعد بھی سایہ انگن رہی ۵

(۱۰)۔ اور جب وہ آسمان پر گئی تو اُس نے سرکشوں کے لئے بھی راہنہ بخشیں حاصل کیں تاکہ خداوند خدا اُن میں بسے (دیکھو زبور ۱۸ : ۱۸) جب وہ وہاں میں تھا تو اُس نے باورزنہ فرمایا کہ اگر کوئی یہاں ساہرہ جھپکے یا اسے اور پہنچے جو جھپکے پر ایمان لاتا ہے اُس کے بدن سے جیسا کتاب لکھی ہے پیٹے پانی کی ندیاں جاری ہونگی۔ اور لکھا ہے کہ اُس نے یہ روح کی بابت کہا ہے ۵۰ جو اُس پر ایمان لاسے پاس پڑھتے۔ کیونکہ روح اب تک زندہ تھی اُس لئے کہ پیٹے ہونے اپنے حلال کو نہ پہنچا تھا۔ اسی طرح اُس نے معصوب ہونے سے پہلے اپنے گنہگار سے یہ فرمایا۔ کہ تم ہر سے لے کر میرا جاننا ہی مفید ہے کیونکہ اگر میں نہ جاؤں تو پہلی دینے والا تم پاس نہ آؤ گا۔ اگر میں جاؤں تو میں اُسے تم پاس بھیج دوں گا۔ میں جبکہ وہ ٹھیک الاظہار پر اس لئے پڑھا کہ سب چیزوں کو اپنے حلال سے ہمہ گیر ہے تو میں نے کمال فضل آدمیوں کے لئے حاصل کیا۔ اُس نے بخششیں دے کر پائیں کہ اُن سے آدمیوں کو مال لانا کرے۔ اس واسطے مقدس پوتوس نے انہوں کے خط میں مذکور کے کلمات مذکورہ بالا شریک کے ساتھ نقل کئے۔ اُسے اونچے پر چڑھ کر قید کیا اور آدمیوں کو انعام دے کر ۱۰۰۰ اور اُس نے بعضوں کو بزل اور بعضوں کو تہی اور بعضوں کو انجیل کی مناد ہی کرنے والے اور بعضوں کو چرواہے اور بعضوں کو استاد مقرر کر دیا۔ تاکہ مقدس لوگ خدمت کے کام میں آراستہ ہوتے جائیں۔ اور مسیح کا بدن بننا جائے۔ چونکہ اب ہمارا سردار کاہن خداوند خدا کے تخت کے دہنہ ماتھ بیٹھا ہوا حلال کے ساتھ باو شاہی کرتا ہے پس کتاب مقدس کی یہ پیشین گوئی اُس کے حق میں پوری ہوتی ہے تیرا تخت، اور خدا ابر الہ آباد ہے۔ تیری مملکت کا عمارا ستمی کا عمارا ہے تو خدا اقت کا دوست اور شہرارت لے پڑھا ۵ : ۳۴-۳۵ : ۳۶ بیٹھا ۵ : ۳۷ : ۳۸ : ۳۹ : ۴۰ : ۴۱ : ۴۲ : ۴۳ : ۴۴ : ۴۵ : ۴۶ : ۴۷ : ۴۸ : ۴۹ : ۵۰ : ۵۱ : ۵۲ : ۵۳ : ۵۴ : ۵۵ : ۵۶ : ۵۷ : ۵۸ : ۵۹ : ۶۰ : ۶۱ : ۶۲ : ۶۳ : ۶۴ : ۶۵ : ۶۶ : ۶۷ : ۶۸ : ۶۹ : ۷۰ : ۷۱ : ۷۲ : ۷۳ : ۷۴ : ۷۵ : ۷۶ : ۷۷ : ۷۸ : ۷۹ : ۸۰ : ۸۱ : ۸۲ : ۸۳ : ۸۴ : ۸۵ : ۸۶ : ۸۷ : ۸۸ : ۸۹ : ۹۰ : ۹۱ : ۹۲ : ۹۳ : ۹۴ : ۹۵ : ۹۶ : ۹۷ : ۹۸ : ۹۹ : ۱۰۰ : ۱۰۱ : ۱۰۲ : ۱۰۳ : ۱۰۴ : ۱۰۵ : ۱۰۶ : ۱۰۷ : ۱۰۸ : ۱۰۹ : ۱۱۰ : ۱۱۱ : ۱۱۲ : ۱۱۳ : ۱۱۴ : ۱۱۵ : ۱۱۶ : ۱۱۷ : ۱۱۸ : ۱۱۹ : ۱۲۰ : ۱۲۱ : ۱۲۲ : ۱۲۳ : ۱۲۴ : ۱۲۵ : ۱۲۶ : ۱۲۷ : ۱۲۸ : ۱۲۹ : ۱۳۰ : ۱۳۱ : ۱۳۲ : ۱۳۳ : ۱۳۴ : ۱۳۵ : ۱۳۶ : ۱۳۷ : ۱۳۸ : ۱۳۹ : ۱۴۰ : ۱۴۱ : ۱۴۲ : ۱۴۳ : ۱۴۴ : ۱۴۵ : ۱۴۶ : ۱۴۷ : ۱۴۸ : ۱۴۹ : ۱۵۰ : ۱۵۱ : ۱۵۲ : ۱۵۳ : ۱۵۴ : ۱۵۵ : ۱۵۶ : ۱۵۷ : ۱۵۸ : ۱۵۹ : ۱۶۰ : ۱۶۱ : ۱۶۲ : ۱۶۳ : ۱۶۴ : ۱۶۵ : ۱۶۶ : ۱۶۷ : ۱۶۸ : ۱۶۹ : ۱۷۰ : ۱۷۱ : ۱۷۲ : ۱۷۳ : ۱۷۴ : ۱۷۵ : ۱۷۶ : ۱۷۷ : ۱۷۸ : ۱۷۹ : ۱۸۰ : ۱۸۱ : ۱۸۲ : ۱۸۳ : ۱۸۴ : ۱۸۵ : ۱۸۶ : ۱۸۷ : ۱۸۸ : ۱۸۹ : ۱۹۰ : ۱۹۱ : ۱۹۲ : ۱۹۳ : ۱۹۴ : ۱۹۵ : ۱۹۶ : ۱۹۷ : ۱۹۸ : ۱۹۹ : ۲۰۰ : ۲۰۱ : ۲۰۲ : ۲۰۳ : ۲۰۴ : ۲۰۵ : ۲۰۶ : ۲۰۷ : ۲۰۸ : ۲۰۹ : ۲۱۰ : ۲۱۱ : ۲۱۲ : ۲۱۳ : ۲۱۴ : ۲۱۵ : ۲۱۶ : ۲۱۷ : ۲۱۸ : ۲۱۹ : ۲۲۰ : ۲۲۱ : ۲۲۲ : ۲۲۳ : ۲۲۴ : ۲۲۵ : ۲۲۶ : ۲۲۷ : ۲۲۸ : ۲۲۹ : ۲۳۰ : ۲۳۱ : ۲۳۲ : ۲۳۳ : ۲۳۴ : ۲۳۵ : ۲۳۶ : ۲۳۷ : ۲۳۸ : ۲۳۹ : ۲۴۰ : ۲۴۱ : ۲۴۲ : ۲۴۳ : ۲۴۴ : ۲۴۵ : ۲۴۶ : ۲۴۷ : ۲۴۸ : ۲۴۹ : ۲۵۰ : ۲۵۱ : ۲۵۲ : ۲۵۳ : ۲۵۴ : ۲۵۵ : ۲۵۶ : ۲۵۷ : ۲۵۸ : ۲۵۹ : ۲۶۰ : ۲۶۱ : ۲۶۲ : ۲۶۳ : ۲۶۴ : ۲۶۵ : ۲۶۶ : ۲۶۷ : ۲۶۸ : ۲۶۹ : ۲۷۰ : ۲۷۱ : ۲۷۲ : ۲۷۳ : ۲۷۴ : ۲۷۵ : ۲۷۶ : ۲۷۷ : ۲۷۸ : ۲۷۹ : ۲۸۰ : ۲۸۱ : ۲۸۲ : ۲۸۳ : ۲۸۴ : ۲۸۵ : ۲۸۶ : ۲۸۷ : ۲۸۸ : ۲۸۹ : ۲۹۰ : ۲۹۱ : ۲۹۲ : ۲۹۳ : ۲۹۴ : ۲۹۵ : ۲۹۶ : ۲۹۷ : ۲۹۸ : ۲۹۹ : ۳۰۰ : ۳۰۱ : ۳۰۲ : ۳۰۳ : ۳۰۴ : ۳۰۵ : ۳۰۶ : ۳۰۷ : ۳۰۸ : ۳۰۹ : ۳۱۰ : ۳۱۱ : ۳۱۲ : ۳۱۳ : ۳۱۴ : ۳۱۵ : ۳۱۶ : ۳۱۷ : ۳۱۸ : ۳۱۹ : ۳۲۰ : ۳۲۱ : ۳۲۲ : ۳۲۳ : ۳۲۴ : ۳۲۵ : ۳۲۶ : ۳۲۷ : ۳۲۸ : ۳۲۹ : ۳۳۰ : ۳۳۱ : ۳۳۲ : ۳۳۳ : ۳۳۴ : ۳۳۵ : ۳۳۶ : ۳۳۷ : ۳۳۸ : ۳۳۹ : ۳۴۰ : ۳۴۱ : ۳۴۲ : ۳۴۳ : ۳۴۴ : ۳۴۵ : ۳۴۶ : ۳۴۷ : ۳۴۸ : ۳۴۹ : ۳۵۰ : ۳۵۱ : ۳۵۲ : ۳۵۳ : ۳۵۴ : ۳۵۵ : ۳۵۶ : ۳۵۷ : ۳۵۸ : ۳۵۹ : ۳۶۰ : ۳۶۱ : ۳۶۲ : ۳۶۳ : ۳۶۴ : ۳۶۵ : ۳۶۶ : ۳۶۷ : ۳۶۸ : ۳۶۹ : ۳۷۰ : ۳۷۱ : ۳۷۲ : ۳۷۳ : ۳۷۴ : ۳۷۵ : ۳۷۶ : ۳۷۷ : ۳۷۸ : ۳۷۹ : ۳۸۰ : ۳۸۱ : ۳۸۲ : ۳۸۳ : ۳۸۴ : ۳۸۵ : ۳۸۶ : ۳۸۷ : ۳۸۸ : ۳۸۹ : ۳۹۰ : ۳۹۱ : ۳۹۲ : ۳۹۳ : ۳۹۴ : ۳۹۵ : ۳۹۶ : ۳۹۷ : ۳۹۸ : ۳۹۹ : ۴۰۰ : ۴۰۱ : ۴۰۲ : ۴۰۳ : ۴۰۴ : ۴۰۵ : ۴۰۶ : ۴۰۷ : ۴۰۸ : ۴۰۹ : ۴۱۰ : ۴۱۱ : ۴۱۲ : ۴۱۳ : ۴۱۴ : ۴۱۵ : ۴۱۶ : ۴۱۷ : ۴۱۸ : ۴۱۹ : ۴۲۰ : ۴۲۱ : ۴۲۲ : ۴۲۳ : ۴۲۴ : ۴۲۵ : ۴۲۶ : ۴۲۷ : ۴۲۸ : ۴۲۹ : ۴۳۰ : ۴۳۱ : ۴۳۲ : ۴۳۳ : ۴۳۴ : ۴۳۵ : ۴۳۶ : ۴۳۷ : ۴۳۸ : ۴۳۹ : ۴۴۰ : ۴۴۱ : ۴۴۲ : ۴۴۳ : ۴۴۴ : ۴۴۵ : ۴۴۶ : ۴۴۷ : ۴۴۸ : ۴۴۹ : ۴۵۰ : ۴۵۱ : ۴۵۲ : ۴۵۳ : ۴۵۴ : ۴۵۵ : ۴۵۶ : ۴۵۷ : ۴۵۸ : ۴۵۹ : ۴۶۰ : ۴۶۱ : ۴۶۲ : ۴۶۳ : ۴۶۴ : ۴۶۵ : ۴۶۶ : ۴۶۷ : ۴۶۸ : ۴۶۹ : ۴۷۰ : ۴۷۱ : ۴۷۲ : ۴۷۳ : ۴۷۴ : ۴۷۵ : ۴۷۶ : ۴۷۷ : ۴۷۸ : ۴۷۹ : ۴۸۰ : ۴۸۱ : ۴۸۲ : ۴۸۳ : ۴۸۴ : ۴۸۵ : ۴۸۶ : ۴۸۷ : ۴۸۸ : ۴۸۹ : ۴۹۰ : ۴۹۱ : ۴۹۲ : ۴۹۳ : ۴۹۴ : ۴۹۵ : ۴۹۶ : ۴۹۷ : ۴۹۸ : ۴۹۹ : ۵۰۰ : ۵۰۱ : ۵۰۲ : ۵۰۳ : ۵۰۴ : ۵۰۵ : ۵۰۶ : ۵۰۷ : ۵۰۸ : ۵۰۹ : ۵۱۰ : ۵۱۱ : ۵۱۲ : ۵۱۳ : ۵۱۴ : ۵۱۵ : ۵۱۶ : ۵۱۷ : ۵۱۸ : ۵۱۹ : ۵۲۰ : ۵۲۱ : ۵۲۲ : ۵۲۳ : ۵۲۴ : ۵۲۵ : ۵۲۶ : ۵۲۷ : ۵۲۸ : ۵۲۹ : ۵۳۰ : ۵۳۱ : ۵۳۲ : ۵۳۳ : ۵۳۴ : ۵۳۵ : ۵۳۶ : ۵۳۷ : ۵۳۸ : ۵۳۹ : ۵۴۰ : ۵۴۱ : ۵۴۲ : ۵۴۳ : ۵۴۴ : ۵۴۵ : ۵۴۶ : ۵۴۷ : ۵۴۸ : ۵۴۹ : ۵۵۰ : ۵۵۱ : ۵۵۲ : ۵۵۳ : ۵۵۴ : ۵۵۵ : ۵۵۶ : ۵۵۷ : ۵۵۸ : ۵۵۹ : ۵۶۰ : ۵۶۱ : ۵۶۲ : ۵۶۳ : ۵۶۴ : ۵۶۵ : ۵۶۶ : ۵۶۷ : ۵۶۸ : ۵۶۹ : ۵۷۰ : ۵۷۱ : ۵۷۲ : ۵۷۳ : ۵۷۴ : ۵۷۵ : ۵۷۶ : ۵۷۷ : ۵۷۸ : ۵۷۹ : ۵۸۰ : ۵۸۱ : ۵۸۲ : ۵۸۳ : ۵۸۴ : ۵۸۵ : ۵۸۶ : ۵۸۷ : ۵۸۸ : ۵۸۹ : ۵۹۰ : ۵۹۱ : ۵۹۲ : ۵۹۳ : ۵۹۴ : ۵۹۵ : ۵۹۶ : ۵۹۷ : ۵۹۸ : ۵۹۹ : ۶۰۰ : ۶۰۱ : ۶۰۲ : ۶۰۳ : ۶۰۴ : ۶۰۵ : ۶۰۶ : ۶۰۷ : ۶۰۸ : ۶۰۹ : ۶۱۰ : ۶۱۱ : ۶۱۲ : ۶۱۳ : ۶۱۴ : ۶۱۵ : ۶۱۶ : ۶۱۷ : ۶۱۸ : ۶۱۹ : ۶۲۰ : ۶۲۱ : ۶۲۲ : ۶۲۳ : ۶۲۴ : ۶۲۵ : ۶۲۶ : ۶۲۷ : ۶۲۸ : ۶۲۹ : ۶۳۰ : ۶۳۱ : ۶۳۲ : ۶۳۳ : ۶۳۴ : ۶۳۵ : ۶۳۶ : ۶۳۷ : ۶۳۸ : ۶۳۹ : ۶۴۰ : ۶۴۱ : ۶۴۲ : ۶۴۳ : ۶۴۴ : ۶۴۵ : ۶۴۶ : ۶۴۷ : ۶۴۸ : ۶۴۹ : ۶۵۰ : ۶۵۱ : ۶۵۲ : ۶۵۳ : ۶۵۴ : ۶۵۵ : ۶۵۶ : ۶۵۷ : ۶۵۸ : ۶۵۹ : ۶۶۰ : ۶۶۱ : ۶۶۲ : ۶۶۳ : ۶۶۴ : ۶۶۵ : ۶۶۶ : ۶۶۷ : ۶۶۸ : ۶۶۹ : ۶۷۰ : ۶۷۱ : ۶۷۲ : ۶۷۳ : ۶۷۴ : ۶۷۵ : ۶۷۶ : ۶۷۷ : ۶۷۸ : ۶۷۹ : ۶۸۰ : ۶۸۱ : ۶۸۲ : ۶۸۳ : ۶۸۴ : ۶۸۵ : ۶۸۶ : ۶۸۷ : ۶۸۸ : ۶۸۹ : ۶۹۰ : ۶۹۱ : ۶۹۲ : ۶۹۳ : ۶۹۴ : ۶۹۵ : ۶۹۶ : ۶۹۷ : ۶۹۸ : ۶۹۹ : ۷۰۰ : ۷۰۱ : ۷۰۲ : ۷۰۳ : ۷۰۴ : ۷۰۵ : ۷۰۶ : ۷۰۷ : ۷۰۸ : ۷۰۹ : ۷۱۰ : ۷۱۱ : ۷۱۲ : ۷۱۳ : ۷۱۴ : ۷۱۵ : ۷۱۶ : ۷۱۷ : ۷۱۸ : ۷۱۹ : ۷۲۰ : ۷۲۱ : ۷۲۲ : ۷۲۳ : ۷۲۴ : ۷۲۵ : ۷۲۶ : ۷۲۷ : ۷۲۸ : ۷۲۹ : ۷۳۰ : ۷۳۱ : ۷۳۲ : ۷۳۳ : ۷۳۴ : ۷۳۵ : ۷۳۶ : ۷۳۷ : ۷۳۸ : ۷۳۹ : ۷۴۰ : ۷۴۱ : ۷۴۲ : ۷۴۳ : ۷۴۴ : ۷۴۵ : ۷۴۶ : ۷۴۷ : ۷۴۸ : ۷۴۹ : ۷۵۰ : ۷۵۱ : ۷۵۲ : ۷۵۳ : ۷۵۴ : ۷۵۵ : ۷۵۶ : ۷۵۷ : ۷۵۸ : ۷۵۹ : ۷۶۰ : ۷۶۱ : ۷۶۲ : ۷۶۳ : ۷۶۴ : ۷۶۵ : ۷۶۶ : ۷۶۷ : ۷۶۸ : ۷۶۹ : ۷۷۰ : ۷۷۱ : ۷۷۲ : ۷۷۳ : ۷۷۴ : ۷۷۵ : ۷۷۶ : ۷۷۷ : ۷۷۸ : ۷۷۹ : ۷۸۰ : ۷۸۱ : ۷۸۲ : ۷۸۳ : ۷۸۴ : ۷۸۵ : ۷۸۶ : ۷۸۷ : ۷۸۸ : ۷۸۹ : ۷۹۰ : ۷۹۱ : ۷۹۲ : ۷۹۳ : ۷۹۴ : ۷۹۵ : ۷۹۶ : ۷۹۷ : ۷۹۸ : ۷۹۹ : ۸۰۰ : ۸۰۱ : ۸۰۲ : ۸۰۳ : ۸۰۴ : ۸۰۵ : ۸۰۶ : ۸۰۷ : ۸۰۸ : ۸۰۹ : ۸۱۰ : ۸۱۱ : ۸۱۲ : ۸۱۳ : ۸۱۴ : ۸۱۵ : ۸۱۶ : ۸۱۷ : ۸۱۸ : ۸۱۹ : ۸۲۰ : ۸۲۱ : ۸۲۲ : ۸۲۳ : ۸۲۴ : ۸۲۵ : ۸۲۶ : ۸۲۷ : ۸۲۸ : ۸۲۹ : ۸۳۰ : ۸۳۱ : ۸۳۲ : ۸۳۳ : ۸۳۴ : ۸۳۵ : ۸۳۶ : ۸۳۷ : ۸۳۸ : ۸۳۹ : ۸۴۰ : ۸۴۱ : ۸۴۲ : ۸۴۳ : ۸۴۴ : ۸۴۵ : ۸۴۶ : ۸۴۷ : ۸۴۸ : ۸۴۹ : ۸۵۰ : ۸۵۱ : ۸۵۲ : ۸۵۳ : ۸۵۴ : ۸۵۵ : ۸۵۶ : ۸۵۷ : ۸۵۸ : ۸۵۹ : ۸۶۰ : ۸۶۱ : ۸۶۲ : ۸۶۳ : ۸۶۴ : ۸۶۵ : ۸۶۶ : ۸۶۷ : ۸۶۸ : ۸۶۹ : ۸۷۰ : ۸۷۱ : ۸۷۲ : ۸۷۳ : ۸۷۴ : ۸۷۵ : ۸۷۶ : ۸۷۷ : ۸۷۸ : ۸۷۹ : ۸۸۰ : ۸۸۱ : ۸۸۲ : ۸۸۳ : ۸۸۴ : ۸۸۵ : ۸۸۶ : ۸۸۷ : ۸۸۸ : ۸۸۹ : ۸۹۰ : ۸۹۱ : ۸۹۲ : ۸۹۳ : ۸۹۴ : ۸۹۵ : ۸۹۶ : ۸۹۷ : ۸۹۸ : ۸۹۹ : ۹۰۰ : ۹۰۱ : ۹۰۲ : ۹۰۳ : ۹۰۴ : ۹۰۵ : ۹۰۶ : ۹۰۷ : ۹۰۸ : ۹۰۹ : ۹۱۰ : ۹۱۱ : ۹۱۲ : ۹۱۳ : ۹۱۴ : ۹۱۵ : ۹۱۶ : ۹۱۷ : ۹۱۸ : ۹۱۹ : ۹۲۰ : ۹۲۱ : ۹۲۲ : ۹۲۳ : ۹۲۴ : ۹۲۵ : ۹۲۶ : ۹۲۷ : ۹۲۸ : ۹۲۹ : ۹۳۰ : ۹۳۱ : ۹۳۲ : ۹۳۳ : ۹۳۴ : ۹۳۵ : ۹۳۶ : ۹۳۷ : ۹۳۸ : ۹۳۹ : ۹۴۰ : ۹۴۱ : ۹۴۲ : ۹۴۳ : ۹۴۴ : ۹۴۵ : ۹۴۶ : ۹۴۷ : ۹۴۸ : ۹۴۹ : ۹۵۰ : ۹۵۱ : ۹۵۲ : ۹۵۳ : ۹۵۴ : ۹۵۵ : ۹۵۶ : ۹۵۷ : ۹۵۸ : ۹۵۹ : ۹۶۰ : ۹۶۱ : ۹۶۲ : ۹۶۳ : ۹۶۴ : ۹۶۵ : ۹۶۶ : ۹۶۷ : ۹۶۸ : ۹۶۹ : ۹۷۰ : ۹۷۱ : ۹۷۲ : ۹۷۳ : ۹۷۴ : ۹۷۵ : ۹۷۶ : ۹۷۷ : ۹۷۸ : ۹۷۹ : ۹۸۰ : ۹۸۱ : ۹۸۲ : ۹۸۳ : ۹۸۴ : ۹۸۵ : ۹۸۶ : ۹۸۷ : ۹۸۸ : ۹۸۹ : ۹۹۰ : ۹۹۱ : ۹۹۲ : ۹۹۳ : ۹۹۴ : ۹۹۵ : ۹۹۶ : ۹۹۷ : ۹۹۸ : ۹۹۹ : ۱۰۰۰ : ۱۰۰۱ : ۱۰۰۲ : ۱۰۰۳ : ۱۰۰۴ : ۱۰۰۵ : ۱۰۰۶ : ۱۰۰۷ : ۱۰۰۸ : ۱۰۰۹ : ۱۰۱۰ : ۱۰۱۱ : ۱۰۱۲ : ۱۰۱۳ : ۱۰۱۴ : ۱۰۱۵ : ۱۰۱۶ : ۱۰۱۷ : ۱۰۱۸ : ۱۰۱۹ : ۱۰۲۰ : ۱۰۲۱ : ۱۰۲۲ : ۱۰۲۳ : ۱۰۲۴ : ۱۰۲۵ : ۱۰۲۶ : ۱۰۲۷ : ۱۰۲۸ : ۱۰۲۹ : ۱۰۳۰ : ۱۰۳۱ : ۱۰۳۲ : ۱۰۳۳ : ۱۰۳۴ : ۱۰۳۵ : ۱۰۳۶ : ۱۰۳۷ : ۱۰۳۸ : ۱۰۳۹ : ۱۰۴۰ : ۱۰۴۱ : ۱۰۴۲ : ۱۰۴۳ : ۱۰۴۴ : ۱۰۴۵ : ۱۰۴۶ : ۱۰۴۷ : ۱۰۴۸ : ۱۰۴۹ : ۱۰۵۰ : ۱۰۵۱ : ۱۰۵۲ : ۱۰۵۳ : ۱۰۵۴ : ۱۰۵۵ : ۱۰۵۶ : ۱۰۵۷ : ۱۰۵۸ : ۱۰۵۹ : ۱۰۶۰ : ۱۰۶۱ : ۱۰۶۲ : ۱۰۶۳ : ۱۰۶۴ : ۱۰۶۵ : ۱۰۶۶ : ۱۰۶۷ : ۱۰۶۸ : ۱۰۶۹ : ۱۰۷۰ : ۱۰۷۱ : ۱۰۷۲ : ۱۰۷۳ : ۱۰۷۴ : ۱۰۷۵ : ۱۰۷۶ : ۱۰۷۷ : ۱۰۷۸ : ۱۰۷۹ : ۱۰۸۰ : ۱۰۸۱ : ۱۰۸۲ : ۱۰۸۳ : ۱۰۸۴ : ۱۰۸۵ : ۱۰۸۶ : ۱۰۸۷ : ۱۰۸۸ : ۱۰۸۹ : ۱۰۹۰ : ۱۰۹۱ : ۱۰۹۲ : ۱۰۹۳ : ۱۰۹۴ : ۱۰۹۵ : ۱۰۹۶ : ۱۰۹۷ : ۱۰۹۸ : ۱۰۹۹ : ۱۱۰۰ : ۱۱۰۱ : ۱۱۰۲ : ۱۱۰۳ : ۱۱۰۴ : ۱۱۰۵ : ۱۱۰۶ : ۱۱۰۷ : ۱۱۰۸ : ۱۱۰۹ : ۱۱۱۰ : ۱۱۱۱ : ۱۱۱۲ : ۱۱۱۳ : ۱۱۱۴ : ۱۱۱۵ : ۱۱۱۶ : ۱۱۱۷ : ۱۱۱۸ : ۱۱۱۹ : ۱۱۲۰ : ۱۱۲۱ : ۱۱۲۲ : ۱۱۲۳ : ۱۱۲۴ : ۱۱۲۵ : ۱۱۲۶ : ۱۱۲۷ : ۱۱۲۸ : ۱۱۲۹ : ۱۱۳۰ : ۱۱۳۱ : ۱۱۳۲ : ۱۱۳۳ : ۱۱۳۴ : ۱۱۳۵ : ۱۱۳۶ : ۱۱۳۷ : ۱۱۳۸ : ۱۱۳۹ : ۱۱۴۰ : ۱۱۴۱ : ۱۱۴۲ : ۱۱۴۳ : ۱۱۴۴ : ۱۱۴۵ : ۱۱۴۶ : ۱۱۴۷ : ۱۱۴۸ : ۱۱۴۹ : ۱۱۵۰ : ۱۱۵۱ : ۱۱۵۲ : ۱۱۵۳ : ۱۱۵۴ : ۱۱۵۵ : ۱۱۵۶ : ۱۱۵۷ : ۱۱۵۸ : ۱۱۵۹ : ۱۱۶۰ : ۱۱۶۱ : ۱۱۶۲ : ۱۱۶۳ : ۱۱۶۴ : ۱۱۶۵ : ۱۱۶۶ : ۱۱۶۷ : ۱۱۶۸ : ۱۱۶۹ : ۱۱۷۰ : ۱۱۷۱ : ۱۱۷۲ : ۱۱۷۳ : ۱۱۷۴ : ۱۱۷۵ : ۱۱۷۶ : ۱۱۷۷ : ۱۱۷۸ : ۱۱۷۹ : ۱۱۸۰ : ۱۱۸۱ : ۱۱۸۲ : ۱۱۸۳ : ۱۱۸۴ : ۱۱۸۵ : ۱۱۸۶ : ۱۱۸۷ : ۱۱۸۸ : ۱۱۸۹ : ۱۱۹۰ : ۱۱۹۱ : ۱۱۹۲ : ۱۱۹۳ : ۱۱۹۴ : ۱۱۹۵ : ۱۱۹۶ : ۱۱۹۷ : ۱۱۹۸ : ۱۱۹۹ : ۱۲۰۰ : ۱۲۰۱ : ۱۲۰۲ : ۱۲۰۳ : ۱۲۰۴ : ۱۲۰۵ : ۱۲۰۶ : ۱۲۰۷ : ۱۲۰۸ : ۱۲۰۹ : ۱۲۱۰ : ۱۲۱۱ : ۱۲۱۲ : ۱۲۱۳ : ۱۲۱۴ : ۱۲۱۵ : ۱۲۱۶ : ۱۲۱۷ : ۱۲۱۸ : ۱۲۱۹ : ۱۲۲۰ : ۱۲۲۱ : ۱۲۲۲ : ۱۲۲۳ : ۱۲۲۴ : ۱۲۲۵ : ۱۲۲۶ : ۱۲۲۷ : ۱۲۲۸ : ۱۲۲۹ : ۱۲۳۰ : ۱۲۳۱ : ۱۲۳۲ : ۱۲۳۳ : ۱۲۳۴ : ۱۲۳۵ : ۱۲۳۶ : ۱۲۳۷ : ۱۲۳۸ : ۱۲۳۹ : ۱۲۴۰ : ۱۲۴۱ : ۱۲۴۲ : ۱۲۴۳ : ۱۲۴۴ : ۱۲۴۵ : ۱۲۴۶ : ۱۲۴۷ : ۱۲۴۸ : ۱۲۴۹ : ۱۲۵۰ : ۱۲۵۱ : ۱۲۵۲ : ۱۲۵۳ : ۱۲۵۴ : ۱۲۵۵ : ۱۲۵۶ : ۱۲۵۷ : ۱۲۵۸ : ۱۲۵۹ : ۱۲۶۰ : ۱۲۶۱ : ۱۲۶۲ : ۱۲۶۳ : ۱۲۶۴ : ۱۲۶۵ : ۱۲۶۶ : ۱۲۶۷ : ۱۲۶۸ : ۱۲۶۹ : ۱۲۷۰ : ۱۲۷۱ : ۱۲۷۲ : ۱۲۷۳ : ۱۲۷۴ : ۱۲۷۵ : ۱۲۷۶ : ۱۲۷۷ : ۱۲۷۸ : ۱۲۷۹ : ۱۲۸۰ : ۱۲۸۱ : ۱۲۸۲ : ۱۲۸۳ : ۱۲۸۴ : ۱۲۸۵ : ۱۲۸۶ : ۱۲۸۷ : ۱۲۸۸ : ۱۲۸۹ : ۱۲۹۰ : ۱۲۹۱ : ۱۲۹۲ : ۱۲۹۳ : ۱۲۹۴ : ۱۲۹۵ : ۱۲۹۶ : ۱۲۹۷ : ۱۲۹۸ : ۱۲۹۹ : ۱۳۰۰ : ۱۳۰۱ : ۱۳۰۲ : ۱۳۰۳ : ۱۳۰۴ : ۱۳۰۵ : ۱۳۰۶ : ۱۳۰۷ : ۱۳۰۸ : ۱۳۰۹ : ۱۳۱۰ : ۱۳۱۱ : ۱۳۱۲ : ۱۳۱۳ : ۱۳۱۴ : ۱۳۱۵ : ۱۳۱۶ : ۱۳۱۷ : ۱۳۱۸ : ۱۳۱۹ : ۱۳۲۰ : ۱۳۲۱ : ۱۳۲۲ : ۱۳۲۳ : ۱۳۲۴ : ۱۳۲۵ : ۱۳۲۶ : ۱۳۲۷ : ۱۳۲۸ : ۱۳۲۹ : ۱۳۳۰ : ۱۳۳۱ : ۱۳۳۲ : ۱۳۳۳ : ۱۳۳۴ : ۱۳۳۵ : ۱۳۳۶ : ۱۳۳۷ : ۱۳۳۸ : ۱۳۳۹ : ۱۳۴۰ : ۱۳۴۱ : ۱۳۴۲ : ۱۳۴۳ : ۱۳۴۴ : ۱۳۴۵ : ۱۳۴۶ : ۱۳۴۷ : ۱۳۴۸ : ۱۳۴۹ : ۱۳۵۰ : ۱۳۵۱ : ۱۳۵۲ : ۱۳۵۳ : ۱۳۵۴ : ۱۳۵۵ : ۱۳۵۶ : ۱۳۵۷ : ۱۳۵۸ : ۱۳۵۹ : ۱۳۶۰ : ۱۳۶۱ : ۱۳۶۲ : ۱۳۶۳ : ۱۳۶۴ : ۱۳۶۵ : ۱۳۶۶ : ۱۳۶۷ : ۱۳۶۸ : ۱۳۶۹ : ۱۳۷۰ : ۱۳۷۱ : ۱۳۷۲ : ۱۳۷۳ : ۱۳۷۴ : ۱۳۷۵ : ۱۳۷۶ : ۱۳۷۷ : ۱۳۷۸ : ۱۳۷۹ : ۱۳۸۰ : ۱۳۸۱ : ۱۳۸۲ : ۱۳۸۳ : ۱۳۸۴ : ۱۳۸۵ : ۱۳۸۶ : ۱۳۸۷ : ۱۳۸۸ : ۱۳۸۹ : ۱۳۹۰ : ۱۳۹۱ : ۱۳۹۲ : ۱۳۹۳ : ۱۳۹۴ : ۱۳۹۵ : ۱۳۹۶ : ۱

فصل ربانی سے معمور تھا اور اُس نے ہم سے بھی یہ وعدہ کیا ہے کہ جو کچھ ہمیں کتب
ہوگا روح القدس اُسی وقت ہم کو بشکائیگا۔ خداوند کے عجایب غرائب کام روح القدس
ہی کی طاقت سے نمودار میں آئے تھے اور اُس نے ہم سے بھی اُسی فضل کا وعدہ کیا
ہے تاکہ جو خدمت ہمارے سپرد ہو اُس کو ہم بجالا سکیں۔ مسیح نے روح سے
مسیح ہو کر دکھایا۔ اور ہم کو بھی اس بات کا یقین دلایا گیا ہے کہ جب اُس
کے پاک نام کے سبب ہم پر امن طعن ہوتی ہے تو ہم اُس وقت مہارک
حاصل ہوتے ہیں۔ کیونکہ خداوند کی جلالی رُوح ہم پر اپنا سایہ کرتی ہے۔
الحاصل ہم بھی اپنے خداوند کی مانند موت اور قبر کے دروازوں سے گزر
کر اپنی چور قیامت کو پہنچ سکتے ہیں۔ کیونکہ جس نے خداوند مسیح کو
جلا یا وہ ہمارے مژدہ بنائی کو بھی اُس رُوح کے وسیلے سے جو ہم میں رہتی
ہے جلائیگا۔ اور ہم کو اپنے حضور میں پہنچا کر اپنے وجہ سے بھلائیگا۔ جہاں
ہم ہمیشہ خوش و خرم رہیں گے۔

پانچواں باب

کتاب مقدس روح القدس کے الہام سے تصنیف ہوئی

واضح ہو کہ مقدس یوحنا رومیوں کے خط میں یہ سوال کرتا ہے کہ یہودی
کو کیا فضیلت یا تختہ کا کیا فائدہ اور آپ ہی یہ عہدہ جواب دیتا ہے کہ البتہ
ہر طرح سے بہت ہے خاص کر یہ کہ وہ اقوال الہی کے امانت دار ہوتے
کتب عہد عتیق کے مجموعہ کا یہ خطاب قابل غور ہے مقدس استفان نے

لہ متی ۱ : ۲۰ + لوقا ۱۲ : ۱۳ + یوحنا ۱۲ : ۱۴ + ۱۵ + ۱۶ + ۱۷ + ۱۸ + ۱۹ + ۲۰ + ۲۱ + ۲۲ + ۲۳ + ۲۴ + ۲۵ + ۲۶ + ۲۷ + ۲۸ + ۲۹ + ۳۰ + ۳۱ + ۳۲ + ۳۳ + ۳۴ + ۳۵ + ۳۶ + ۳۷ + ۳۸ + ۳۹ + ۴۰ + ۴۱ + ۴۲ + ۴۳ + ۴۴ + ۴۵ + ۴۶ + ۴۷ + ۴۸ + ۴۹ + ۵۰ + ۵۱ + ۵۲ + ۵۳ + ۵۴ + ۵۵ + ۵۶ + ۵۷ + ۵۸ + ۵۹ + ۶۰ + ۶۱ + ۶۲ + ۶۳ + ۶۴ + ۶۵ + ۶۶ + ۶۷ + ۶۸ + ۶۹ + ۷۰ + ۷۱ + ۷۲ + ۷۳ + ۷۴ + ۷۵ + ۷۶ + ۷۷ + ۷۸ + ۷۹ + ۸۰ + ۸۱ + ۸۲ + ۸۳ + ۸۴ + ۸۵ + ۸۶ + ۸۷ + ۸۸ + ۸۹ + ۹۰ + ۹۱ + ۹۲ + ۹۳ + ۹۴ + ۹۵ + ۹۶ + ۹۷ + ۹۸ + ۹۹ + ۱۰۰

کی فرمایا کہ موسیٰ کو زندگی کے اقوال ملے کہ ہم کو پہنچا دے۔ اور پوچھیں
یہاں کے اقوال کی پہلی اصولی باتوں کی طرف اشارہ کرتا ہے اور مقدس
پطرس فرماتا ہے کہ اگر کوئی بولے تو وہ اقوال الہی کے مطابق بولے
ہم نے اوپر کی آیتوں میں یونانی لفظ کو کیا کا ترجمہ اقوال کیا ہے اور جاننا
ہائے کہ لفظ کو کیا عہد جدید میں صرف آیات منقولہ بالا میں استعمال کیا گیا
ہے۔ مشرکین اکثر لفظ کو کیا اپنے دیوتاؤں کے اُن فرضی اقوال کے لئے
استعمال میں لاتے تھے جن سے کوئی پوشیدہ بات ظاہر ہوتی تھی۔ یا کسی
آئندہ واقع کی خبر ملتی تھی لیکن اوپر کی آیتوں میں کتب عہد عتیق اُس خدائے
برحق کی کو کیا اپنے اقوال قرار دی گئی ہیں جو قدیم ہے اور ہر ایک چیز کا علم
رکھتا ہے۔ اور کتب عہد عتیق کو مجموعہ یہ نام اس لئے دیا گیا ہے کیونکہ وہ اقباء
پاک فوشتوں کے مجموعہ ہونے کے اور سب کتبوں کے مجموعہ سے ملحقہ ہیں۔
اسی طرح ہمارے خداوند اور اُس کے رسولوں نے اُن کو اکثر کتاب کہا۔
اور اُن کا حوالہ یہ کہہ کر دیا کہ لکھا ہے اور اُن کو مشریت الہی بھی اسی
دہر سے کہا کیونکہ اُن میں خدا کے احکام مندرج ہیں اور ملے ہذا اُن کو
کلام الہی بھی اسی لئے کہا کیونکہ اُن سے خدا کی مرضی اور ارادے ظاہر
ہوتے ہیں۔

کتب عہد عتیق یہودیوں کو سپرد کی گئیں اور انہوں نے اس امانت
کو بڑی وفاداری اور دیانت داری سے رکھا چنانچہ اس بات کا اُن کا
ہم قوم مؤرخ یوسیفوس نامی شاہد ہے۔ ”وہی لوگ نبی تھے جنہوں نے
تمام چیزوں کی پیشکش اور شروع زمانہ کے حالات خود خدا سے وسیلہ
الہام تعلیم پا کر رکھے۔“ پھر وہ لکھتا ہے کہ ”ہمارے کاموں سے یہ
بات ثابت ہے کہ ہم اپنی قوم کی اُن کتابوں کو نہایت عقبر سمجھتے ہیں کیونکہ
اوجہ اس قدر زمانہ گزرنے کے اب تک کسی کو اتنی جرأت نہ ہوئی کہ

ملے اعمال ۴ : ۳۸ + ۳۹ + ۴۰ + ۴۱ + ۴۲ + ۴۳ + ۴۴ + ۴۵ + ۴۶ + ۴۷ + ۴۸ + ۴۹ + ۵۰ + ۵۱ + ۵۲ + ۵۳ + ۵۴ + ۵۵ + ۵۶ + ۵۷ + ۵۸ + ۵۹ + ۶۰ + ۶۱ + ۶۲ + ۶۳ + ۶۴ + ۶۵ + ۶۶ + ۶۷ + ۶۸ + ۶۹ + ۷۰ + ۷۱ + ۷۲ + ۷۳ + ۷۴ + ۷۵ + ۷۶ + ۷۷ + ۷۸ + ۷۹ + ۸۰ + ۸۱ + ۸۲ + ۸۳ + ۸۴ + ۸۵ + ۸۶ + ۸۷ + ۸۸ + ۸۹ + ۹۰ + ۹۱ + ۹۲ + ۹۳ + ۹۴ + ۹۵ + ۹۶ + ۹۷ + ۹۸ + ۹۹ + ۱۰۰

اُن میں کچھ کئی پیشی یا کسی طرح کا تغیر و تبدل کرنا بلکہ پیدا ہونے ہی سبب
یہودیوں کی طبیعت میں یہ بات جم جاتی ہے کہ ان کتابوں میں ربانی تعلیمات
مندرج ہیں اور وہ اُن پرستقل رہتے ہیں۔ یہاں تک کہ اگر کوئی موقع
آچڑتا ہے تو اُن کے لئے جان دینے سے بھی دریغ نہیں کرتے کیونکہ یہ
اکثر دیکھا گیا ہے کہ ہماری قوم کے بہت قیدیوں نے ختمشا گا ہوں میں طرح
طرح کے شکنجوں کے عذاب اور قسم قسم کی موت اس لئے گوارا کی ہیں کہ
اُن کو ہماری شریعت اور جن نوسنتوں میں وہ شریعت مندرج ہے اُن کے
خلاف کوئی بات کہی نہ پڑے۔ مگر یونانیوں میں ایسا ایک بھی نہیں جو اس
امر کے لئے کچھ تکلیف اٹھائے بلکہ اگر اُن کی ساری کتابیں بھی غارت ہو جائیں
تو بھی وہ اپنے پروردگار کی تکلیف گوارا نہ کریں گے۔ لیکن ہمارے پاس پیش
کی اس شہادت سے بھی قوی شہادت موجود ہے کیونکہ اگر ہم آدھیں
کی گواہی قبول کریں تو خدا کی گواہی اُس سے بڑی ہے اور خود ہمارے
خداوند نے جو کتب عہد عتیق کا مجموعہ یہودیوں میں مروج تھا اُس پر
قطعی شہادت دی چنانچہ اُس نے مردوں میں سے زندہ ہونے کے بعد
اپنے رسولوں سے فرمایا کہ یہ وہی باتیں ہیں جنہیں میں نے جبکہ تمہارے
ساتھ تھا تم سے کہا کہ ضرور ہے کہ سب کچھ جو موسیٰ کی توریث اور نبیوں
کے کوششوں اور زبوروں میں میری بابت لکھا ہے پورا ہو۔ جاننا چاہئے
کہ یہودی لوگ اپنی پاک کتابوں کو ان تین حصوں پر منقسم کرتے تھے :-
(۱) توریث جس میں موسیٰ کی پانچ صحیفے شامل تھے۔
(۲) زبور جس میں توریث کی کتابیں اور نبیوں کے سب سے اہم باتیں شامل تھیں۔
(۳) زبور جس میں زبور کی کتاب اور صحیفہ وانیال اور مجموعہ عہد عتیق
کی باقی سب کتابیں مروجہ حال شامل تھیں +

لئے لوقا ۲۴ : ۴۴ +

پس خداوند نے جب شریعت اور عیویں کے لوشتوں اور زبوروں
کا ذکر کیا تو کل مجموعہ عہد عتیق کی طرف اشارہ فرمایا اور اُسی کے موافق
مقدس لوقا خداوند کے قول مذکورہ بالا کے کچھ لکھتا ہے کہ جب اُس
نے اُن کے ذہنوں کو کھولا کہ کتابوں کو سمجھیں اس طرح سے وہ کتب عہد
عتیق کے تینوں مذکورہ حصوں کو کتابوں کے نام سے موسوم کرتا ہے
پس ان کتابوں کے الہامی ہونے میں کسی طرح کا شک و شبہ نہیں ہو سکتا
علاوہ انہیں خداوند نے اُسی موقع پر یہ کہہ کر کہ یوں لکھا ہے اُن کا حال دیا
جو لوگ کتب عہد عتیق کی طویل طویل تواریخی شہادت کا مطالعہ نہیں کر سکتے اُن
کے لئے خداوند کی مذکورہ بالا شہادت جو بمنزلہ اُس کی ٹہر کے ہے۔ نہایت
بیش قیمت ہے +

اس مجموعہ کے کلام الہی ہونے اور روح القدس کے الہام سے لکھے
جانے پر خداوند اور اُس کے رسولوں نے صاف صاف شہادت دی۔
چنانچہ خداوند نے خروج کی کتاب ۳۰ : ۴ کے قتل کرنے سے پہلے
یہ کہا کہ کیا خدا نے جو تمہیں فرمایا وہ تم نے نہیں پڑھا۔ خداوند کے اس
قول سے بخوبی ظاہر ہوتا ہے کہ موسیٰ نے مجھ سے وہی کلمات جو خدا نے
بھاڑی میں فرمائے لکھے۔ اور انجیل متی کے اسی باب کی ۲۳-آیت
میں ہے کہ اُس نے اُن سے کہا پھر داؤد روح کے بتانے سے کیونکہ اُسے
خداوند کہتا ہے اور انجیل مرقس میں آپس میں عمل پر ہے کہ داؤد آپ ہی
روح القدس کے بتانے سے کہتا ہے اور انجیل لوقا میں یہ عبارت ہے کہ
داؤد زبور کی کتاب میں آپ کہتا ہے پس جو کلمات انجیل لوقا میں داؤد
کے کلمات قرار دے گئے ہیں وہ متی اور مرقس کی انجیلوں کے بیان کے
موافق روح القدس کے یا روح کے بتانے سے کہے گئے۔ علیٰ ہذا دیگر
زائمر کا بھی عہد جدید میں ایسے ڈھنگ سے حوالہ دیا گیا ہے کہ اُس سے

لئے متی ۲۲ : ۲۱ لئے مرقس ۱۲ : ۳۶ لئے لوقا ۲ : ۴۲ +

کے الہام ہوتا تھا۔ اور اکثر الہام کی صورت یہ ہوتی تھی کہ خدا کی روح انبیاء کے دلوں میں غشی طور سے تھرب کیا کرتی تھی۔ لیکن نبی خواہ گزشتہ حالات لکھتے تھے خواہ کوئی رویت بیان کرتے تھے خواہ جو کلام کسی فرشتہ سے سننے تھے جس کو لکھتے تھے خواہ جو بات ان کے دل میں القا ہوتی تھی اس کو تحریر کرتے تھے مگر بغیر ہدایت روح القدس کے ان کی قلم سے ایک حرف نہ نکلتا تھا۔ ان کی تحریر کے حق میں ہم بلا تامل کہہ سکتے ہیں کہ خدا خود اس کے ہر ایک حرف کا ذمہ دار تھا جس مشہور عالم لوگ کا یہ قول کتاب مقدس پر صادق آتا ہے کہ روح خدا اس کا مصنف ہے نہجات اس کا مقصد ہے۔ اور حق کہ جس میں غشی نام تک نہیں اس کا مضمون ہے۔

بعض نے یہ جعل اعتراض کیا ہے کہ کتاب مقدس میں بہت سے ایسے آدیںوں کے اقوال بھی مندرج ہیں جو ایوہب کے دوستوں کی مانند خود گمراہ تھے یا قیافین اور یہ صودا اسکریوٹی کی مانند فاشنس گنہگار تھے یا شیطان کے بھی اقوال مرقوم ہیں۔ پس وہ طنز لکھتے ہیں کہ کیا یہ اقوال بھی الہامی ہو سکتے ہیں۔ اگرچہ ناممکن معلوم ہوتا ہے کہ کوئی مسئول شخص ایسا اعتراض کرے۔ مگر بچے بھی اس کا جواب دے سکتا ہے۔ واقعی اقوال مذکورہ سب الہام شخصوں کے تھے اور اچھے نہ تھے۔ لیکن ان کا ہر ایک کتب مقدسہ میں لکھا جانا خدا نے ہماری تعلیم کے لئے منید بھیجا۔ اس واسطے اس نے نبیوں اور رسوولوں کو ان کے نقل کرنے کی تخریب کی۔

ان اصل کتب مقدسہ برقی ہیں اور ان میں ذرا سی غلطی کا بھی احتمال نہیں ہو سکتا۔ ہم اس محل پر ان غلطیوں کی طرف اشارہ نہیں کرتے کہ کتبوں کے سہو یا مترجموں کی خطا سے کتب مذکورہ میں داخل ہو گئی ہوں۔ لیکن یہ غلطیاں بہت کم ہوتی ہیں۔ اور ان سے مطلب میں کسی طرح کا خلل عائد نہیں ہوتا۔ قرعید کتب مقدسہ کامل ہیں۔ آیات قریل اس امر کی شاہد ہیں۔ خداوند کا لئے گنتی ۱۲: ۸۰ ۲۰: ۹۰

کلام جو کلام الہام ہے جیسے روپاشی کی گٹھیا میں تاپا گیا اور سات مرتبہ صاف کیا گیا خداوند کی توریت کامل ہے کہ دل کی پھیرنے والی ہے۔ خداوند کی شہادتی سچی ہے کہ سادہ دلوں کو تعلیم دینے والی ہے خداوند کی شریعتیں سیدھی ہیں کہ دل کو خوشی بخشتی ہیں۔ خداوند کا حکم صاف ہے کہ آنکھوں کو روشن کرتا ہے خداوند کا خوف پاک ہے کہ اس کو ابید تک پائداری ہے۔ خداوند کی عدالتیں سچی ہیں اور تمام وکمال سیدھی ہیں۔ اور اجوس کا یہ قول کتاب مقدس میں مندرج ہے کہ خدا کا ہر ایک سخن پاک ہے۔ اور ہمارے خداوند اور اس کے رسول بھی جیسا کہ اوپر ذکر ہو چکا ہے اس امر کے مقتضے۔ اور انہوں نے تودیت اور زبور اور نبیوں کی کتابوں سے بے تامل ایسی طرح اقتباس کیا جس سے ثابت ہوتا ہے کہ کتاب مقدس زندہ خدا کا کلام ہے جو ابید تک رہیگا۔

دلائل مذکورہ بالا بالخصوص کتب عهد عتیق کے متعلق ہیں لیکن اگر یہ کتابیں الہامی ہیں تو کتب عهد جدید کے الہامی ہونے میں بھی کسی طرح کا کلام نہیں ہو سکتا۔ البتہ کوئی تیسری الہامی کتاب نہیں جو دوسری پر شہادت دیتی ہو جیسے دوسری پہلی پر شہادت دیتی ہے۔ ظاہر ہے کہ اس خاص صورت میں ایسی طرح کی شہادت کا ہونا ناممکن تھا اور اس کی کچھ ضرورت بھی نہ تھی کیونکہ اگر دوسری کتاب کے لئے تیسری کتاب کی شہادت درکار ہو تو پھر تیسری کے لئے چوتھی کی

لئے زبور ۱۱۲: ۷ ۱۹: ۷۰ ۱۰: ۳۰ مثال ۵: ۳۰

بعض کام افنی کے منکرین عہد جدید کے تو مذاہ ہیں۔ مگر عہد عتیق کی صداقت اور تعلیم پر کتبہ چنی کرتے ہیں۔ لیکن جاننا چاہئے کہ کتب عہد عتیق اور عہد جدید آپس میں ایسا ربط و منہط رکھتی ہیں کہ وہ جدا نہیں ہو سکتیں۔ قریب ایک سو تیس کے متفرق اور علامہ عبارتیں عہد عتیق سے عہد جدید میں اقتباس کی گئی ہیں اور از انجمل اکثر ایک سے زیادہ آیتیں پر مشتمل ہیں اور بار بار عہد جدید میں منقول ہیں پس اس طرح عہد جدید کی تقریباتیں سو آیات عہد عتیق سے نقل ہوئی ہیں۔ علاوہ ازیں جو بڑے مجرے عہد عتیق میں مذکور ہیں اور جن پر خاصہ اعتراض کئے جاتے ہیں۔ ان سب کی عہد جدید تصدیق کرتا ہے اور اسی طرح عہد جدید کے دیگر مجرے

باندھتے اور کھولتے کے الفاظ میں کر سکتے اور اجازت دینے کے معنوں میں استعمال کیا کرتے تھے۔ پس کلمات مذکورہ سے ثابت ہوتا ہے کہ جو کام رسولوں نے منع کئے خدا کے حکم سے منع کئے اور جن کاموں کو انہوں نے جائز رکھا خدا کے حکم سے جائز رکھا۔ لیکن ظاہر ہے کہ اس امر کے سلسلہ الہام کا ہرنا ضرور تھا۔ اور جو کلمات خداوند نے موت سے پہلے زبان مبارک سے فرمائے ان سے ظاہر ہے کہ خروج القدس رسولوں کو بالخصوص اسی واسطے ہوشا گیا تھا چنانچہ اس نے فرمایا میں نے یہ باتیں تمہارے ساتھ ہوتے ہوئے تم سے کہیں۔ لیکن وہ تسلی دینے والا نہ خروج القدس ہے جسے باپ میرے نام سے بھیجا گیا وہی تمہیں سب چیزیں سکھائے گا اور سب باتیں جو تمہیں کہیں گے تمہیں گویا میں نہیں یاد دلائیگا۔ ان سے بھی فرمایا کہ جبکہ وہ تسلی دینے والا چند میں تمہارے لئے باپ کی طرف سے بھیجے ہوئے تھے خروج حق تو باپ سے اظہار ہے کہ آؤ سے تو وہ میرے لئے گواہی دیں اور تم بھی گواہی دو گے کہ چونکہ تم خروج سے میرے ساتھ ہو۔ اور یہ فرمایا۔ لیکن جب وہ بیٹے خروج حق آؤ گے تو وہ تمہیں ساری سچائی کی راہ بتا دیں گے۔

خرج اور اس کے ساتھیوں کا زمین میں واپس جانا +

پیش کے ساتھ سے شفا پانا +

تکرس کا انسانی زبان سے بولنا +

میزان کی دیواروں کا گزنا +

جدعون اور جرجی اور سمون وغیرہ کے عجیب حالات +

ایلیا کی دعا سے مینہ کا نہ ہونا اور پھر برساتا +

نہمان کے کورج کا دھور ہونا +

یسویا کا جلال الہی کو رویت میں مشاہدہ کرنا +

۱۰ یسوع ۱۱ : ۲ یوحنا ۱ : ۱۵ : ۲ پطرس ۲ : ۱۷ : ۱۸ : ۱۹ : ۲۰ : ۲۱ : ۲۲ : ۲۳ : ۲۴ : ۲۵ : ۲۶ : ۲۷ : ۲۸ : ۲۹ : ۳۰ : ۳۱ : ۳۲ : ۳۳ : ۳۴ : ۳۵ : ۳۶ : ۳۷ : ۳۸ : ۳۹ : ۴۰ : ۴۱ : ۴۲ : ۴۳ : ۴۴ : ۴۵ : ۴۶ : ۴۷ : ۴۸ : ۴۹ : ۵۰ : ۵۱ : ۵۲ : ۵۳ : ۵۴ : ۵۵ : ۵۶ : ۵۷ : ۵۸ : ۵۹ : ۶۰ : ۶۱ : ۶۲ : ۶۳ : ۶۴ : ۶۵ : ۶۶ : ۶۷ : ۶۸ : ۶۹ : ۷۰ : ۷۱ : ۷۲ : ۷۳ : ۷۴ : ۷۵ : ۷۶ : ۷۷ : ۷۸ : ۷۹ : ۸۰ : ۸۱ : ۸۲ : ۸۳ : ۸۴ : ۸۵ : ۸۶ : ۸۷ : ۸۸ : ۸۹ : ۹۰ : ۹۱ : ۹۲ : ۹۳ : ۹۴ : ۹۵ : ۹۶ : ۹۷ : ۹۸ : ۹۹ : ۱۰۰ : ۱۰۱ : ۱۰۲ : ۱۰۳ : ۱۰۴ : ۱۰۵ : ۱۰۶ : ۱۰۷ : ۱۰۸ : ۱۰۹ : ۱۱۰ : ۱۱۱ : ۱۱۲ : ۱۱۳ : ۱۱۴ : ۱۱۵ : ۱۱۶ : ۱۱۷ : ۱۱۸ : ۱۱۹ : ۱۲۰ : ۱۲۱ : ۱۲۲ : ۱۲۳ : ۱۲۴ : ۱۲۵ : ۱۲۶ : ۱۲۷ : ۱۲۸ : ۱۲۹ : ۱۳۰ : ۱۳۱ : ۱۳۲ : ۱۳۳ : ۱۳۴ : ۱۳۵ : ۱۳۶ : ۱۳۷ : ۱۳۸ : ۱۳۹ : ۱۴۰ : ۱۴۱ : ۱۴۲ : ۱۴۳ : ۱۴۴ : ۱۴۵ : ۱۴۶ : ۱۴۷ : ۱۴۸ : ۱۴۹ : ۱۵۰ : ۱۵۱ : ۱۵۲ : ۱۵۳ : ۱۵۴ : ۱۵۵ : ۱۵۶ : ۱۵۷ : ۱۵۸ : ۱۵۹ : ۱۶۰ : ۱۶۱ : ۱۶۲ : ۱۶۳ : ۱۶۴ : ۱۶۵ : ۱۶۶ : ۱۶۷ : ۱۶۸ : ۱۶۹ : ۱۷۰ : ۱۷۱ : ۱۷۲ : ۱۷۳ : ۱۷۴ : ۱۷۵ : ۱۷۶ : ۱۷۷ : ۱۷۸ : ۱۷۹ : ۱۸۰ : ۱۸۱ : ۱۸۲ : ۱۸۳ : ۱۸۴ : ۱۸۵ : ۱۸۶ : ۱۸۷ : ۱۸۸ : ۱۸۹ : ۱۹۰ : ۱۹۱ : ۱۹۲ : ۱۹۳ : ۱۹۴ : ۱۹۵ : ۱۹۶ : ۱۹۷ : ۱۹۸ : ۱۹۹ : ۲۰۰ : ۲۰۱ : ۲۰۲ : ۲۰۳ : ۲۰۴ : ۲۰۵ : ۲۰۶ : ۲۰۷ : ۲۰۸ : ۲۰۹ : ۲۱۰ : ۲۱۱ : ۲۱۲ : ۲۱۳ : ۲۱۴ : ۲۱۵ : ۲۱۶ : ۲۱۷ : ۲۱۸ : ۲۱۹ : ۲۲۰ : ۲۲۱ : ۲۲۲ : ۲۲۳ : ۲۲۴ : ۲۲۵ : ۲۲۶ : ۲۲۷ : ۲۲۸ : ۲۲۹ : ۲۳۰ : ۲۳۱ : ۲۳۲ : ۲۳۳ : ۲۳۴ : ۲۳۵ : ۲۳۶ : ۲۳۷ : ۲۳۸ : ۲۳۹ : ۲۴۰ : ۲۴۱ : ۲۴۲ : ۲۴۳ : ۲۴۴ : ۲۴۵ : ۲۴۶ : ۲۴۷ : ۲۴۸ : ۲۴۹ : ۲۵۰ : ۲۵۱ : ۲۵۲ : ۲۵۳ : ۲۵۴ : ۲۵۵ : ۲۵۶ : ۲۵۷ : ۲۵۸ : ۲۵۹ : ۲۶۰ : ۲۶۱ : ۲۶۲ : ۲۶۳ : ۲۶۴ : ۲۶۵ : ۲۶۶ : ۲۶۷ : ۲۶۸ : ۲۶۹ : ۲۷۰ : ۲۷۱ : ۲۷۲ : ۲۷۳ : ۲۷۴ : ۲۷۵ : ۲۷۶ : ۲۷۷ : ۲۷۸ : ۲۷۹ : ۲۸۰ : ۲۸۱ : ۲۸۲ : ۲۸۳ : ۲۸۴ : ۲۸۵ : ۲۸۶ : ۲۸۷ : ۲۸۸ : ۲۸۹ : ۲۹۰ : ۲۹۱ : ۲۹۲ : ۲۹۳ : ۲۹۴ : ۲۹۵ : ۲۹۶ : ۲۹۷ : ۲۹۸ : ۲۹۹ : ۳۰۰ : ۳۰۱ : ۳۰۲ : ۳۰۳ : ۳۰۴ : ۳۰۵ : ۳۰۶ : ۳۰۷ : ۳۰۸ : ۳۰۹ : ۳۱۰ : ۳۱۱ : ۳۱۲ : ۳۱۳ : ۳۱۴ : ۳۱۵ : ۳۱۶ : ۳۱۷ : ۳۱۸ : ۳۱۹ : ۳۲۰ : ۳۲۱ : ۳۲۲ : ۳۲۳ : ۳۲۴ : ۳۲۵ : ۳۲۶ : ۳۲۷ : ۳۲۸ : ۳۲۹ : ۳۳۰ : ۳۳۱ : ۳۳۲ : ۳۳۳ : ۳۳۴ : ۳۳۵ : ۳۳۶ : ۳۳۷ : ۳۳۸ : ۳۳۹ : ۳۴۰ : ۳۴۱ : ۳۴۲ : ۳۴۳ : ۳۴۴ : ۳۴۵ : ۳۴۶ : ۳۴۷ : ۳۴۸ : ۳۴۹ : ۳۵۰ : ۳۵۱ : ۳۵۲ : ۳۵۳ : ۳۵۴ : ۳۵۵ : ۳۵۶ : ۳۵۷ : ۳۵۸ : ۳۵۹ : ۳۶۰ : ۳۶۱ : ۳۶۲ : ۳۶۳ : ۳۶۴ : ۳۶۵ : ۳۶۶ : ۳۶۷ : ۳۶۸ : ۳۶۹ : ۳۷۰ : ۳۷۱ : ۳۷۲ : ۳۷۳ : ۳۷۴ : ۳۷۵ : ۳۷۶ : ۳۷۷ : ۳۷۸ : ۳۷۹ : ۳۸۰ : ۳۸۱ : ۳۸۲ : ۳۸۳ : ۳۸۴ : ۳۸۵ : ۳۸۶ : ۳۸۷ : ۳۸۸ : ۳۸۹ : ۳۹۰ : ۳۹۱ : ۳۹۲ : ۳۹۳ : ۳۹۴ : ۳۹۵ : ۳۹۶ : ۳۹۷ : ۳۹۸ : ۳۹۹ : ۴۰۰ : ۴۰۱ : ۴۰۲ : ۴۰۳ : ۴۰۴ : ۴۰۵ : ۴۰۶ : ۴۰۷ : ۴۰۸ : ۴۰۹ : ۴۱۰ : ۴۱۱ : ۴۱۲ : ۴۱۳ : ۴۱۴ : ۴۱۵ : ۴۱۶ : ۴۱۷ : ۴۱۸ : ۴۱۹ : ۴۲۰ : ۴۲۱ : ۴۲۲ : ۴۲۳ : ۴۲۴ : ۴۲۵ : ۴۲۶ : ۴۲۷ : ۴۲۸ : ۴۲۹ : ۴۳۰ : ۴۳۱ : ۴۳۲ : ۴۳۳ : ۴۳۴ : ۴۳۵ : ۴۳۶ : ۴۳۷ : ۴۳۸ : ۴۳۹ : ۴۴۰ : ۴۴۱ : ۴۴۲ : ۴۴۳ : ۴۴۴ : ۴۴۵ : ۴۴۶ : ۴۴۷ : ۴۴۸ : ۴۴۹ : ۴۵۰ : ۴۵۱ : ۴۵۲ : ۴۵۳ : ۴۵۴ : ۴۵۵ : ۴۵۶ : ۴۵۷ : ۴۵۸ : ۴۵۹ : ۴۶۰ : ۴۶۱ : ۴۶۲ : ۴۶۳ : ۴۶۴ : ۴۶۵ : ۴۶۶ : ۴۶۷ : ۴۶۸ : ۴۶۹ : ۴۷۰ : ۴۷۱ : ۴۷۲ : ۴۷۳ : ۴۷۴ : ۴۷۵ : ۴۷۶ : ۴۷۷ : ۴۷۸ : ۴۷۹ : ۴۸۰ : ۴۸۱ : ۴۸۲ : ۴۸۳ : ۴۸۴ : ۴۸۵ : ۴۸۶ : ۴۸۷ : ۴۸۸ : ۴۸۹ : ۴۹۰ : ۴۹۱ : ۴۹۲ : ۴۹۳ : ۴۹۴ : ۴۹۵ : ۴۹۶ : ۴۹۷ : ۴۹۸ : ۴۹۹ : ۵۰۰ : ۵۰۱ : ۵۰۲ : ۵۰۳ : ۵۰۴ : ۵۰۵ : ۵۰۶ : ۵۰۷ : ۵۰۸ : ۵۰۹ : ۵۱۰ : ۵۱۱ : ۵۱۲ : ۵۱۳ : ۵۱۴ : ۵۱۵ : ۵۱۶ : ۵۱۷ : ۵۱۸ : ۵۱۹ : ۵۲۰ : ۵۲۱ : ۵۲۲ : ۵۲۳ : ۵۲۴ : ۵۲۵ : ۵۲۶ : ۵۲۷ : ۵۲۸ : ۵۲۹ : ۵۳۰ : ۵۳۱ : ۵۳۲ : ۵۳۳ : ۵۳۴ : ۵۳۵ : ۵۳۶ : ۵۳۷ : ۵۳۸ : ۵۳۹ : ۵۴۰ : ۵۴۱ : ۵۴۲ : ۵۴۳ : ۵۴۴ : ۵۴۵ : ۵۴۶ : ۵۴۷ : ۵۴۸ : ۵۴۹ : ۵۵۰ : ۵۵۱ : ۵۵۲ : ۵۵۳ : ۵۵۴ : ۵۵۵ : ۵۵۶ : ۵۵۷ : ۵۵۸ : ۵۵۹ : ۵۶۰ : ۵۶۱ : ۵۶۲ : ۵۶۳ : ۵۶۴ : ۵۶۵ : ۵۶۶ : ۵۶۷ : ۵۶۸ : ۵۶۹ : ۵۷۰ : ۵۷۱ : ۵۷۲ : ۵۷۳ : ۵۷۴ : ۵۷۵ : ۵۷۶ : ۵۷۷ : ۵۷۸ : ۵۷۹ : ۵۸۰ : ۵۸۱ : ۵۸۲ : ۵۸۳ : ۵۸۴ : ۵۸۵ : ۵۸۶ : ۵۸۷ : ۵۸۸ : ۵۸۹ : ۵۹۰ : ۵۹۱ : ۵۹۲ : ۵۹۳ : ۵۹۴ : ۵۹۵ : ۵۹۶ : ۵۹۷ : ۵۹۸ : ۵۹۹ : ۶۰۰ : ۶۰۱ : ۶۰۲ : ۶۰۳ : ۶۰۴ : ۶۰۵ : ۶۰۶ : ۶۰۷ : ۶۰۸ : ۶۰۹ : ۶۱۰ : ۶۱۱ : ۶۱۲ : ۶۱۳ : ۶۱۴ : ۶۱۵ : ۶۱۶ : ۶۱۷ : ۶۱۸ : ۶۱۹ : ۶۲۰ : ۶۲۱ : ۶۲۲ : ۶۲۳ : ۶۲۴ : ۶۲۵ : ۶۲۶ : ۶۲۷ : ۶۲۸ : ۶۲۹ : ۶۳۰ : ۶۳۱ : ۶۳۲ : ۶۳۳ : ۶۳۴ : ۶۳۵ : ۶۳۶ : ۶۳۷ : ۶۳۸ : ۶۳۹ : ۶۴۰ : ۶۴۱ : ۶۴۲ : ۶۴۳ : ۶۴۴ : ۶۴۵ : ۶۴۶ : ۶۴۷ : ۶۴۸ : ۶۴۹ : ۶۵۰ : ۶۵۱ : ۶۵۲ : ۶۵۳ : ۶۵۴ : ۶۵۵ : ۶۵۶ : ۶۵۷ : ۶۵۸ : ۶۵۹ : ۶۶۰ : ۶۶۱ : ۶۶۲ : ۶۶۳ : ۶۶۴ : ۶۶۵ : ۶۶۶ : ۶۶۷ : ۶۶۸ : ۶۶۹ : ۶۷۰ : ۶۷۱ : ۶۷۲ : ۶۷۳ : ۶۷۴ : ۶۷۵ : ۶۷۶ : ۶۷۷ : ۶۷۸ : ۶۷۹ : ۶۸۰ : ۶۸۱ : ۶۸۲ : ۶۸۳ : ۶۸۴ : ۶۸۵ : ۶۸۶ : ۶۸۷ : ۶۸۸ : ۶۸۹ : ۶۹۰ : ۶۹۱ : ۶۹۲ : ۶۹۳ : ۶۹۴ : ۶۹۵ : ۶۹۶ : ۶۹۷ : ۶۹۸ : ۶۹۹ : ۷۰۰ : ۷۰۱ : ۷۰۲ : ۷۰۳ : ۷۰۴ : ۷۰۵ : ۷۰۶ : ۷۰۷ : ۷۰۸ : ۷۰۹ : ۷۱۰ : ۷۱۱ : ۷۱۲ : ۷۱۳ : ۷۱۴ : ۷۱۵ : ۷۱۶ : ۷۱۷ : ۷۱۸ : ۷۱۹ : ۷۲۰ : ۷۲۱ : ۷۲۲ : ۷۲۳ : ۷۲۴ : ۷۲۵ : ۷۲۶ : ۷۲۷ : ۷۲۸ : ۷۲۹ : ۷۳۰ : ۷۳۱ : ۷۳۲ : ۷۳۳ : ۷۳۴ : ۷۳۵ : ۷۳۶ : ۷۳۷ : ۷۳۸ : ۷۳۹ : ۷۴۰ : ۷۴۱ : ۷۴۲ : ۷۴۳ : ۷۴۴ : ۷۴۵ : ۷۴۶ : ۷۴۷ : ۷۴۸ : ۷۴۹ : ۷۵۰ : ۷۵۱ : ۷۵۲ : ۷۵۳ : ۷۵۴ : ۷۵۵ : ۷۵۶ : ۷۵۷ : ۷۵۸ : ۷۵۹ : ۷۶۰ : ۷۶۱ : ۷۶۲ : ۷۶۳ : ۷۶۴ : ۷۶۵ : ۷۶۶ : ۷۶۷ : ۷۶۸ : ۷۶۹ : ۷۷۰ : ۷۷۱ : ۷۷۲ : ۷۷۳ : ۷۷۴ : ۷۷۵ : ۷۷۶ : ۷۷۷ : ۷۷۸ : ۷۷۹ : ۷۸۰ : ۷۸۱ : ۷۸۲ : ۷۸۳ : ۷۸۴ : ۷۸۵ : ۷۸۶ : ۷۸۷ : ۷۸۸ : ۷۸۹ : ۷۹۰ : ۷۹۱ : ۷۹۲ : ۷۹۳ : ۷۹۴ : ۷۹۵ : ۷۹۶ : ۷۹۷ : ۷۹۸ : ۷۹۹ : ۸۰۰ : ۸۰۱ : ۸۰۲ : ۸۰۳ : ۸۰۴ : ۸۰۵ : ۸۰۶ : ۸۰۷ : ۸۰۸ : ۸۰۹ : ۸۱۰ : ۸۱۱ : ۸۱۲ : ۸۱۳ : ۸۱۴ : ۸۱۵ : ۸۱۶ : ۸۱۷ : ۸۱۸ : ۸۱۹ : ۸۲۰ : ۸۲۱ : ۸۲۲ : ۸۲۳ : ۸۲۴ : ۸۲۵ : ۸۲۶ : ۸۲۷ : ۸۲۸ : ۸۲۹ : ۸۳۰ : ۸۳۱ : ۸۳۲ : ۸۳۳ : ۸۳۴ : ۸۳۵ : ۸۳۶ : ۸۳۷ : ۸۳۸ : ۸۳۹ : ۸۴۰ : ۸۴۱ : ۸۴۲ : ۸۴۳ : ۸۴۴ : ۸۴۵ : ۸۴۶ : ۸۴۷ : ۸۴۸ : ۸۴۹ : ۸۵۰ : ۸۵۱ : ۸۵۲ : ۸۵۳ : ۸۵۴ : ۸۵۵ : ۸۵۶ : ۸۵۷ : ۸۵۸ : ۸۵۹ : ۸۶۰ : ۸۶۱ : ۸۶۲ : ۸۶۳ : ۸۶۴ : ۸۶۵ : ۸۶۶ : ۸۶۷ : ۸۶۸ : ۸۶۹ : ۸۷۰ : ۸۷۱ : ۸۷۲ : ۸۷۳ : ۸۷۴ : ۸۷۵ : ۸۷۶ : ۸۷۷ : ۸۷۸ : ۸۷۹ : ۸۸۰ : ۸۸۱ : ۸۸۲ : ۸۸۳ : ۸۸۴ : ۸۸۵ : ۸۸۶ : ۸۸۷ : ۸۸۸ : ۸۸۹ : ۸۹۰ : ۸۹۱ : ۸۹۲ : ۸۹۳ : ۸۹۴ : ۸۹۵ : ۸۹۶ : ۸۹۷ : ۸۹۸ : ۸۹۹ : ۹۰۰ : ۹۰۱ : ۹۰۲ : ۹۰۳ : ۹۰۴ : ۹۰۵ : ۹۰۶ : ۹۰۷ : ۹۰۸ : ۹۰۹ : ۹۱۰ : ۹۱۱ : ۹۱۲ : ۹۱۳ : ۹۱۴ : ۹۱۵ : ۹۱۶ : ۹۱۷ : ۹۱۸ : ۹۱۹ : ۹۲۰ : ۹۲۱ : ۹۲۲ : ۹۲۳ : ۹۲۴ : ۹۲۵ : ۹۲۶ : ۹۲۷ : ۹۲۸ : ۹۲۹ : ۹۳۰ : ۹۳۱ : ۹۳۲ : ۹۳۳ : ۹۳۴ : ۹۳۵ : ۹۳۶ : ۹۳۷ : ۹۳۸ : ۹۳۹ : ۹۴۰ : ۹۴۱ : ۹۴۲ : ۹۴۳ : ۹۴۴ : ۹۴۵ : ۹۴۶ : ۹۴۷ : ۹۴۸ : ۹۴۹ : ۹۵۰ : ۹۵۱ : ۹۵۲ : ۹۵۳ : ۹۵۴ : ۹۵۵ : ۹۵۶ : ۹۵۷ : ۹۵۸ : ۹۵۹ : ۹۶۰ : ۹۶۱ : ۹۶۲ : ۹۶۳ : ۹۶۴ : ۹۶۵ : ۹۶۶ : ۹۶۷ : ۹۶۸ : ۹۶۹ : ۹۷۰ : ۹۷۱ : ۹۷۲ : ۹۷۳ : ۹۷۴ : ۹۷۵ : ۹۷۶ : ۹۷۷ : ۹۷۸ : ۹۷۹ : ۹۸۰ : ۹۸۱ : ۹۸۲ : ۹۸۳ : ۹۸۴ : ۹۸۵ : ۹۸۶ : ۹۸۷ : ۹۸۸ : ۹۸۹ : ۹۹۰ : ۹۹۱ : ۹۹۲ : ۹۹۳ : ۹۹۴ : ۹۹۵ : ۹۹۶ : ۹۹۷ : ۹۹۸ : ۹۹۹ : ۱۰۰۰ : ۱۰۰۱ : ۱۰۰۲ : ۱۰۰۳ : ۱۰۰۴ : ۱۰۰۵ : ۱۰۰۶ : ۱۰۰۷ : ۱۰۰۸ : ۱۰۰۹ : ۱۰۱۰ : ۱۰۱۱ : ۱۰۱۲ : ۱۰۱۳ : ۱۰۱۴ : ۱۰۱۵ : ۱۰۱۶ : ۱۰۱۷ : ۱۰۱۸ : ۱۰۱۹ : ۱۰۲۰ : ۱۰۲۱ : ۱۰۲۲ : ۱۰۲۳ : ۱۰۲۴ : ۱۰۲۵ : ۱۰۲۶ : ۱۰۲۷ : ۱۰۲۸ : ۱۰۲۹ : ۱۰۳۰ : ۱۰۳۱ : ۱۰۳۲ : ۱۰۳۳ : ۱۰۳۴ : ۱۰۳۵ : ۱۰۳۶ : ۱۰۳۷ : ۱۰۳۸ : ۱۰۳۹ : ۱۰۴۰ : ۱۰۴۱ : ۱۰۴۲ : ۱۰۴۳ : ۱۰۴۴ : ۱۰۴۵ : ۱۰۴۶ : ۱۰۴۷ : ۱۰۴۸ : ۱۰۴۹ : ۱۰۵۰ : ۱۰۵۱ : ۱۰۵۲ : ۱۰۵۳ : ۱۰۵۴ : ۱۰۵۵ : ۱۰۵۶ : ۱۰۵۷ : ۱۰۵۸ : ۱۰۵۹ : ۱۰۶۰ : ۱۰۶۱ : ۱۰۶۲ : ۱۰۶۳ : ۱۰۶۴ : ۱۰۶۵ : ۱۰۶۶ : ۱۰۶۷ : ۱۰۶۸ : ۱۰۶۹ : ۱۰۷۰ : ۱۰۷۱ : ۱۰۷۲ : ۱۰۷۳ : ۱۰۷۴ : ۱۰۷۵ : ۱۰۷۶ : ۱۰۷۷ : ۱۰۷۸ : ۱۰۷۹ : ۱۰۸۰ : ۱۰۸۱ : ۱۰۸۲ : ۱۰۸۳ : ۱۰۸۴ : ۱۰۸۵ : ۱۰۸۶ : ۱۰۸۷ : ۱۰۸۸ : ۱۰۸۹ : ۱۰۹۰ : ۱۰۹۱ : ۱۰۹۲ : ۱۰۹۳ : ۱۰۹۴ : ۱۰۹۵ : ۱۰۹۶ : ۱۰۹۷ : ۱۰۹۸ : ۱۰۹۹ : ۱۱۰۰ : ۱۱۰۱ : ۱۱۰۲ : ۱۱۰۳ : ۱۱۰۴ : ۱۱۰۵ : ۱۱۰۶ : ۱۱۰۷ : ۱۱۰۸ : ۱۱۰۹ : ۱۱۱۰ : ۱۱۱۱ : ۱۱۱۲ : ۱۱۱۳ : ۱۱۱۴ : ۱۱۱۵ : ۱۱۱۶ : ۱۱۱۷ : ۱۱۱۸ : ۱۱۱۹ : ۱۱۲۰ : ۱۱۲۱ : ۱۱۲۲ : ۱۱۲۳ : ۱۱۲۴ : ۱۱۲۵ : ۱۱۲۶ : ۱۱۲۷ : ۱۱۲۸ : ۱۱۲۹ : ۱۱۳۰ : ۱۱۳۱ : ۱۱۳۲ : ۱۱۳۳ : ۱۱۳۴ : ۱۱۳۵ : ۱۱۳۶ : ۱۱۳۷ : ۱۱۳۸ : ۱۱۳۹ : ۱۱۴۰ : ۱۱۴۱ : ۱۱۴۲ : ۱۱۴۳ : ۱۱۴۴ : ۱۱۴۵ : ۱۱۴۶ : ۱۱۴۷ : ۱۱۴۸ : ۱۱۴۹ : ۱۱۵۰ : ۱۱۵۱ : ۱۱۵۲ : ۱۱۵۳ : ۱۱۵۴ : ۱۱۵۵ : ۱۱۵۶ : ۱۱۵۷ : ۱۱۵۸ : ۱۱۵۹ : ۱۱۶۰ : ۱۱۶۱ : ۱۱۶۲ : ۱۱۶۳ : ۱۱۶۴ : ۱۱۶۵ : ۱۱۶۶ : ۱۱۶۷ : ۱۱۶۸ : ۱۱۶۹ : ۱۱۷۰ : ۱۱۷۱ : ۱۱۷۲ : ۱۱۷۳ : ۱۱۷۴ : ۱۱۷۵ : ۱۱۷۶ : ۱۱۷۷ : ۱۱۷۸ : ۱۱۷۹ : ۱۱۸۰ : ۱۱۸۱ : ۱۱۸۲ : ۱۱۸۳ : ۱۱۸۴ : ۱۱۸۵ : ۱۱۸۶ : ۱۱۸۷ : ۱۱۸۸ : ۱۱۸۹ : ۱۱۹۰ : ۱۱۹۱ : ۱۱۹۲ : ۱۱۹۳ : ۱۱۹۴ : ۱۱۹۵ : ۱۱۹۶ : ۱۱۹۷ : ۱۱۹۸ : ۱۱۹۹ : ۱۲۰۰ : ۱۲۰۱ : ۱۲۰۲ : ۱۲۰۳ : ۱۲۰۴ : ۱۲۰۵ : ۱۲۰۶ : ۱۲۰۷ : ۱۲۰۸ : ۱۲۰۹ : ۱۲۱۰ : ۱۲۱۱ : ۱۲۱۲ : ۱۲۱۳ : ۱۲۱۴ : ۱۲۱۵ : ۱۲۱۶ : ۱۲۱۷ : ۱۲۱۸ : ۱۲۱۹ : ۱۲۲۰ : ۱۲۲۱ : ۱۲۲۲ : ۱۲۲۳ : ۱۲۲۴ : ۱۲۲۵ : ۱۲۲۶ : ۱۲۲۷ : ۱۲۲۸ : ۱۲۲۹ : ۱۲۳۰ : ۱۲۳۱ : ۱۲۳۲ : ۱۲۳۳ : ۱۲۳۴ : ۱۲۳۵ : ۱۲۳۶ : ۱۲۳۷ : ۱۲۳۸ : ۱۲۳۹ : ۱۲۴۰ : ۱۲۴۱ : ۱۲۴۲ : ۱۲۴۳ : ۱۲۴۴ : ۱۲۴۵ : ۱۲۴۶ : ۱۲۴۷ : ۱۲۴۸ : ۱۲۴۹ : ۱۲۵۰ : ۱۲۵۱ : ۱۲۵۲ : ۱۲۵۳ : ۱۲۵۴ : ۱۲۵۵ : ۱۲۵۶ : ۱۲۵۷ : ۱۲۵۸ : ۱۲۵۹ : ۱۲۶۰ : ۱۲۶۱ : ۱۲۶۲ : ۱۲۶۳ : ۱۲۶۴ : ۱۲۶۵ : ۱۲۶۶ : ۱۲۶۷ : ۱۲۶۸ : ۱۲۶۹ : ۱۲۷۰ : ۱۲۷۱ : ۱۲۷۲ : ۱۲۷۳ : ۱۲۷۴ : ۱۲۷۵ : ۱۲۷۶ : ۱۲۷۷ : ۱۲۷۸ : ۱۲۷۹ : ۱۲۸۰ : ۱۲۸۱ : ۱۲۸۲ : ۱۲۸۳ : ۱۲۸۴ : ۱۲۸۵ : ۱۲۸۶ : ۱۲۸۷ : ۱۲۸۸ : ۱۲۸۹ : ۱۲۹۰ : ۱۲۹۱ : ۱۲۹۲ : ۱۲۹۳ : ۱۲۹۴ : ۱۲۹۵ : ۱۲۹۶ : ۱۲۹۷ : ۱۲۹۸ : ۱۲۹۹ : ۱۳۰۰ : ۱۳۰۱ : ۱۳۰۲ : ۱۳۰۳ : ۱۳۰۴ : ۱۳۰۵ : ۱۳۰۶ : ۱۳۰۷ : ۱۳۰۸ : ۱۳۰۹ : ۱۳۱۰ : ۱۳۱۱ : ۱۳۱۲ : ۱۳۱۳ : ۱۳۱۴ : ۱۳۱۵ : ۱۳۱۶ : ۱۳۱۷ : ۱۳۱۸ : ۱۳۱۹ : ۱۳۲۰ : ۱۳۲۱ : ۱۳۲۲ : ۱۳۲۳ : ۱۳۲۴ : ۱۳۲۵ : ۱۳۲۶ : ۱۳۲۷ : ۱۳۲۸ : ۱۳۲۹ : ۱۳۳۰ : ۱۳۳۱ : ۱۳۳۲ : ۱۳۳۳ : ۱۳۳۴ : ۱۳۳۵ : ۱۳۳۶ : ۱۳۳۷ : ۱۳۳۸ : ۱۳۳۹ : ۱۳۴۰ : ۱۳۴۱ : ۱۳۴۲ : ۱۳۴۳ : ۱۳۴۴ : ۱۳۴۵ : ۱۳۴۶ : ۱۳۴۷ : ۱۳۴۸ : ۱۳۴۹ : ۱۳۵۰ : ۱۳۵۱ : ۱۳۵۲ : ۱۳۵۳ : ۱۳۵۴ : ۱۳۵۵ : ۱۳۵۶ : ۱۳۵۷ : ۱۳۵۸ : ۱۳۵۹ : ۱۳۶۰ : ۱۳۶۱ : ۱۳۶۲ : ۱۳۶۳ : ۱۳۶۴ : ۱۳۶۵ : ۱۳۶۶ : ۱۳۶۷ : ۱۳۶۸ : ۱۳۶۹ : ۱۳۷۰ : ۱۳۷۱ : ۱۳

سے دفرشتوں کی زبان میں بلکہ انسانی زبان میں کلام کرتا ہے۔ چنانچہ اکثر یہ بات ہر شکل معلوم ہوتی ہے کہ جو انسانیت اور الوہیت کے آثار کتب مقدسہ میں پائے جاتے ہیں ان میں سے ہم زیادہ کس کی تعریف کریں۔ اُس میں کامل انسانیت بھی ایسی پائی جاتی ہے کہ وہ ہمارے دلوں کو اپنی طرف نہایت کشش کرتی ہے اور آثار الوہیت بھی ایسے نمایاں ہیں کہ اُس کے تمام وکمال برحق ہونے میں کسی طرح کا شبہ نہیں ہو سکتا۔ اس اعتبار سے کلام مجسم اور کلام تحریری میں شاکہ کئی نظر آتی ہے۔ خداوند پر تعجب و شمع میں ہر ایک خواہ نفس انسانی اور ہر ایک ضعیف بشریت جس میں گناہ کو دخل نہ تھا موجود تھا۔ چنانچہ لکھا ہے کہ وہ ہر ایک بات میں اپنے بھائیوں کی مانند بنا اور مصلحتی کا کام کرتا رہا اور مجھو کا پیاسا تھکا ماندہ ہو جاتا تھا۔ وہ سفر کی ماندگی ہی کے سبب سے یعقوب کے کنوئیں پر بیٹھ گیا تھا۔ غرض کہ جیسے وہ کامل خدا تھا ویسے ہی کامل انسان بھی تھا۔ بعینہ ہی کیفیت تحریری کلام کی ہے کہ وہ ہر طرح سے بے عیب اور کامل ہے مگر تاہم بعض اوقات اُس کا مطلب بخوبی نہیں ظاہر ہوتا اور وہ گویا زبان حال سے شمع کا ہر کلام ہو کر کم سے کہتا ہے کہ وہ وقت آنا ہے کہ میں تم سے تشبیہوں میں کلام نہیں کروں گا۔ اصل کتاب مقدس کی ہر ایک عبارت کلام ربانی بھی ہے اور کلام انسانی بھی۔ اور جس طرح قوس قزح کے مختلف رنگ جدا نہیں ہو سکتے اُسی طرح کلام الہی کا یہ عجیب و غریب بھید بھی نہیں کھل سکتا۔

اگرچہ کتاب مقدس کے مختلف مصنفوں کی عبارت کا علیحدہ طرز ہوتا ہے کہ الہامی ہونے کے خلاف نہیں لیکن جو لوگ عقل کو کلام الہی پر ترجیح دیتے ہیں اور اپنی خام خیالی سے اُس میں نکتہ چینی کرتے ہیں وہ بڑی بھول ہیں۔ اُس میں کوئی بات باطل یا نا درست یا غیر الہامی ہرگز نہیں ہو سکتی۔ اگر مانا جائے کہ اُس میں ایسی باتیں بھی ہیں تو پھر غیر کسی دوسری الہامی کتاب کے کس طرح معلوم ہو سیکے گا کہ اُس میں کونسی بات الہامی ہے اور کونسی غیر الہامی۔ کونسی حق ہے اور کونسی باطل۔ کونسی انسانی ہے اور کونسی ربانی۔ علاوہ

ان میں کتاب مقدس اس امر کی بھی مانع ہے کہ عقل اُس کے مضامین پر آخر حکم لگانے کی جواز بھی پائے۔ فاضل اجل یٹکن لکھتا ہے۔ کہ جس طرح خدا کی فرمانبرداری ہم پر فرض ہے۔ اُسی طرح اُس کو راست و برحق سمجھنا بھی ہم پر فرض ہے۔ پس جس طرح اُس کے احکام کا بجالانا ہمیں لازم ہے۔ گو ہمارے طبیعت اُن کے بجالانے کی طرف مائل نہ ہو۔ اسی طرح اُس کے کلام کو برحق سمجھنا ہمیں لازم ہے۔ گو ہمارے عقل اُس کے قبول کرنے کی طرف مائل نہ ہو۔ کیونکہ اگر ہم اُن باتوں کو حق سمجھیں جن کا حق ہونا عقل کے نزدیک ثابت ہو تو ہم صرف اُن باتوں کو حق سمجھتے ہیں نہ کہ خدا کو کیونکہ اس طرح تو ہم ایک جھوٹے اور جبرگوارہ کی بات کو بھی حق سمجھ لیتے ہیں۔ پورا اُسے اس کے جو اعلیٰ حقائق خدا نے بتائے ہیں اُن کو پست کر کے اپنی عقل کے تابع نہ کرنا چاہیے بلکہ اسکے برعکس اپنی عقل کو ایسا بڑھانا اور اونچا کرنا چاہیے کہ وہ اُن اعلیٰ حقائق تک پہنچ سکے۔

کتاب مقدس کو اس طرح برحق سمجھنا تقشیر و تہقیر کے خلاف نہیں۔ مگر ہم کو خبیثہات میں احتیاط کرنی لازم ہے تاکہ ہم حد سے تجاوز نہ کر جائیں یعنی ہم فرض ہے کہ کامل احتیاط کے ساتھ دشمنوں اور ترجموں کے عیب و صواب اور کتب مقدسہ کی اصلی عبارت دریافت کر کے اور اُس کی تشریح و توضیح کر کے تاکہ وہ انسانی ہمارے فہم میں آسکے۔ لیکن جو لوگ اپنی عقل پر گھمنڈ کر کے بچیوں اور رشوئوں کے نوشتوں کو اصلاح دیتے گئے ہیں اور اُن کے دلائل کو ضعیف اور اُن کے بیان کو خلط بتاتے ہیں اور یہ گمان کرتے ہیں کہ اُن کے سمجھنے والوں نے باطل فلسفہ کی تاثیر سے غلطی کیا ہے یا نہ صرف احتیاط کے سبب بھول ہیں پڑ گئے۔ اور خیال کرتے ہیں کہ مدارس علوم کے آج کل کے ہوشیار مدرسین اُن پر فضیلت رکھتے ہیں۔ اور اُن سے کئی درجہ بہتر لوگوں کو تعلیم دے سکتے ہیں وہ اپنے کو خدا کے حضور میں سخت مواخذہ کے لائق بناتے ہیں اور اُن کے فاسد خیالات کو کوئی دیندار آدمی پسند نہیں کر سکتا۔ البتہ ہر ایک بات کی آزمائش

کے لئے ہمیں حکم دیا گیا ہے اور جو تعلیم ہم کو دی جائے اُس کی نسبت ہم کو درس کرنا چاہئے کہ آیا وہ کلام الہی کے موافق ہے یا نہیں۔ لیکن یہ بات ظاہر ہے کہ جس حال میں کتاب مقدس کی اصلیت اور صداقت کی نسبت کچھ سچ نہیں ہو سکتا پس اُسی کی شہادت اُس کے دعویٰ الہام کے ثبوت کے لئے کفایت کرتی ہے۔

حاصل کلام کل کتاب مقدس پیدائش سے ملائی تک اور موتی سے مکاشفات تک تمام و کمال الہامی ہے اگرچہ اُس کے الہامی ماننے سے ہم پر یہ لازم نہیں آتا کہ ہم اُس کے نقل نویسوں اور مترجموں اور مفسرین کو بھی الہامی سمجھیں لیکن ایسی میں جائے کلام نہیں کہ جو حرف یا شوشہ اُس کے مفسرین کی قلم سے نکلا وہ کلام الہی ہے اگرچہ دستاویز گزرنے کے باعث بعض ضعیف غلطیاں اُس کی عبارت میں داخل ہو گئی ہوں مگر وہ بہت کم ہیں اور اُن سے طلب میں کسی طرح کا فرق نہیں آتا اور اصل نسخے ان غلطیوں سے بھی میرا سمجھتا ہے۔ اس میں اگرچہ پیر آدمیوں کے اقوال بھی ہیں مگر وہ اسس لئے نقل جو کرنے کو روح القدس نے اُن کا نقل و نقل ہمارے تعلیم کے لئے مفید جاتا اور یہ بھی خلاف قیاس نہیں کہ اُس میں کہیں کہیں پہلی غیر الہامی تحریرات بھی مشتمل ہیں لیکن اُن کا روح القدس کی ہدایت سے شامل کیا جاتا اُن کی صحت پر ولایت کرتا ہے کیونکہ جب وہ روح القدس کی ہدایت سے خدا کی کتاب میں شامل کی گئیں تو گویا خدا کی نگرانی پر لکھ گئی ہیں اس میں مشتبہ نہیں ہو سکتا کہ اُس کے مختلف مفسرین جو محض نقل نویس ہیں نہ تھے بلکہ صاحب الہام تھے اپنے اپنے طور پر لکھتے تھے۔ لیکن تاہم جاننا چاہئے کہ اُن کی ہر ایک تحریر روح القدس کی ہدایت سے لکھی جاتی تھی اسس کی کیفیت اُس باب کے کی سی ہے جس میں سے ایک ہوا کے جوڑنے سے آواز نکلتی ہے مگر پھر بھی انہوں کے مختلف طور پر موضوع ہونے کے باعث انواع و اقسام کے شہر پیدا ہو جاتے ہیں۔ غرض کہ کتاب مقدس میں خدا آدمیوں کی پوری میں آدمیوں سے بولتا ہے اور جس طرح ہم کلام (یعنی خداوندی شیعہ صبح) میں ہر

یہ ضعف بشریت موجود تھا مگر ایں جہ وہ گناہ سے بالکل میرا اور مقررہ تھا اسی طرح یہ تحریری کلام آئینہ حق ہے اور گو اُس میں انسانی نقش کی ناکامیت کے پھر پائے جاتے ہیں مگر پھر بھی وہ بے عیب اور بے نقص اور کامل ہے۔ - - - ازوال دولت یہ نادیر اثرات یعنی آدم کو روح القدس سے ملی ہے۔

چھٹا باب

روح القدس کا آدمیوں کے دلوں میں تاثیر پیدا کرنا

واضح ہو کہ پہلے بابوں میں روح القدس کی اتنویت اور الوہیت کلام الہی کی تھی شہادت سے ثابت ہو چکیں اُس کے اپنی آدم کو صبح کرنے اور فضل بخشنے کا بھی ذکر ہوا کتاب مقدس کا الہامی ہونا بھی پانچ ثبوت کو پہنچا۔ اب ہم اُس تاثیر کا بیان کریں گے جو روح القدس آدمیوں کے دلوں میں پیدا کرتا ہے اور اس بارہ میں اولیٰ اس بات پر غور کرنا مناسب ہے کہ روح القدس اُس طرح عوام آدمیوں کو بلکہ اُن کو بھی جو انجام کار اُس کے مقابلہ کے باعث اُس کے فضل سے محروم رہتے ہیں گناہوں سے روکتا اور خدا کی طرف رجوع کرنا چاہتا ہے۔

اور یہ بات کہ انسان اپنی سرکشی سے روح القدس کا مقابلہ کر سکتا ہے خدا کی کتاب اور تجویز سے بھی بخوبی ظاہر ہے مگر ہم اس موقع پر عہد غنیمت اور عہد جدید کی صرف ایک ایک اہمیت کے حوالہ پر اکتفا کریں گے۔ جبکہ یوحنا نے پہلے لوگوں نے خراب طریق اختیار کیا تھا تو لکھا ہے کہ خداوند نے کہا میری روح انسان کے ساتھ اُس کی گمراہی میں ہمیشہ مراکت کرے گی وہ تو بشر ہے تو بھی اُس کے دن ایک سو بیس برس اور پھر تھے اس لئے پیدا (نقل) : ۳۷

آیت کی تشریح اس طرح سے ہو سکتی ہے کہ خدا تعالیٰ نے فرمایا کہ میری روح آدمیوں میں جو نفسانی خواہشوں سے مغلوب ہیں اور روح کو اپنے دلوں میں داخل نہیں دیتے ہمیشہ تاثیر کرتی رہے گی بلکہ اُن کی سبب زوری کے باعث رنجیدہ اور غصہ ہو کر آخر کار اُن سے دست بردار ہو جائیگا تاہم سزا سے پہلے اُن کو ایک سوئیں برس کی مہلت اور دی جائیگی۔ اگرچہ حیات صاف نہیں بتایا گیا ہے کہ آدمیوں کے دلوں میں روح کا کبھی اثر ہوتا تھا لیکن ہم خیال کر سکتے ہیں کہ جس طرح وہ بوسیدہ مخلوقات کی شہادت کے جس کا فترہ فترہ خدا پر گواہی دیتا ہے اور ایسے عبرت انگیز واقعات کے جو وقتاً فوقتاً ظہور میں آتے رہتے ہیں اور انسان کی دل گواہی کے اس زمانہ کے لوگوں کے دلوں میں اثر کرتی ہے اُسی طرح اُس زمانہ کے لوگوں کے دلوں میں بھی اثر کرتی ہوگی۔ علاوہ ازیں اُس زمانہ میں روح کے باپ ملک جیسے آدمی موجود تھے جنہوں نے آدم کو چشم خود دیکھا جو خدا سے ہم کلام تھا۔ ایسا ہی جنہوں کا یہ بھی خیال ہے کہ طوفان تک باغ عدن کے دروازے بند نہیں ہوئے۔ اس میں بھی شبہ نہیں ہو سکتا کہ جہاں ایل جیسے راستبان و سید کی تفریق قبولی ہوئی تھیں اور جو خدا سے دعا مانگتے تھے اُن کی دعا مانگ سنی جاتی تھیں۔ پھر حقوق خدا کے حضور میں زندگی گوارا تھا اور ہر کاروں کی مخالفت کی پروا نہ تھی۔ اور آسمان پر اس لئے اُٹھا یا گیا تھا تاکہ موت کو دیکھے اور خیال کیا جاسکتا ہے کہ خدا کی روح آدمیوں کے دلوں پر بالخصوص روح کے وسیع سے اثر ڈالتی تھی جو دیندار اور راستبان آدمی تھا اور راہ راستہ کی ہدایت کرتا تھا اور طوفان کی خبر لوگوں کو دیتا تھا اور غلبہ ہے کہ روح القدس نے ان سب وسائل سے اُس زمانہ کے نافرمانیوار آدمیوں کے دلوں پر نہایت قوی تاثیر پیدا کیا ہوگا۔ بہت سے آدمیوں کے دل ثابت ہوئے اور غلبہ پایا ہوئے ہونگے اور بہت سے حق کو قبول کرنے پر قریب قریب آمادہ ہو گئے ہونگے مگر جیسے افسوس ہے کہ با اینہما انجام کار صرف

لہ کمال : ۵۱

تاثیر پیدا کرنا

بھی چاہتا جو شکل آتشیں زبانوں کے کلیسا پر نازل ہوا تھا۔ اور جو پیغام
 رسولوں کو سپرد کیا گیا تھا اُس پر اب پھر برس تک نیا نشان اور عجیب کاموں اور
 طرح طرح کے معجزوں اور روح القدس کی باطنی ہوئی نعمتوں سے گواہی دی تھی
 لیکن گوہر گوہر نے تو یہ بھی اور کاموں کی ایک بڑی جماعت بھی ایمان
 لائی تھی مگر یہ بھی باجموع ہی باسراشل نے اپنی سنگدلی کو نہ چھوڑا تھا اور اُن کی
 صدر مجلس کے لوگ اُن کی مانند ایمان سے منحرف تھے۔ مقدس استیفان اس مجلس
 کے رد پر جو اب رہی کے لئے کھڑا تھا اور وہ روح القدس سے صبور تھا۔ اور اُس
 کے پھر یہ آسمانی نور چمکاتا تھا۔ اُس نے خدا کی گواہی کو مستحق نعمتوں کا ذکر کر کے انہیں
 راو دلا یا کہ جس طرح خدا سے باپ دادوں نے موسیٰ سے بدسلوکی کی تھی اُسی
 طرح تم سے بھی اُس کے ساتھ جو موسیٰ سے کہیں اٹھا ہے بدسلوکی کی۔ مگر انہیں
 کہ کسی بات کا اُن پر اثر نہ ہوا۔ بلکہ برعکس اس کے اُس کے سامعین کا فضل
 آہ بھر بڑھ گیا۔ پس جب اُس نے دیکھا کہ اب صرف کوئی دم باقی ہے تو اُس نے
 اُن کو اُس سخت گناہ سے متنبہ کیا جس سے وہ اپنے باپ دادوں کے گناہ کا
 پیرا لہر بڑھ کر رہے تھے اور بڑی دلیری کے ساتھ اُن سے کہا کہ تم ہر وقت
 روح القدس کا سامنا کر رہے ہو۔

کلمات مذکورہ بالا سے ثابت ہے کہ انسان روح القدس کا سامنا کر سکتا
 ہے۔ لیکن اس مسئلہ پر یہ سوال پیدا ہوتا ہے کہ کیا روح القدس قادر مطلق خدا
 نہیں ہے۔ پس کس طرح یہ بات خیال میں آسکتی ہے کہ ایک نامہیز فانی انسان اُن
 قادر مطلق کا سامنا کر سکے۔ اس بات کا یہی جواب ہے کہ روح القدس جو چاہتا
 ہے سو کرتا ہے اور اُس نے ہی چاہا کہ انسان فعل مختار ہو اور راہ نجات کا
 قبول کرے نہ کہ اُس کی مرضی پر موقوف رہے۔ اور ظاہر ہے کہ خدا اُترائے کے
 ارادوں میں تغیر و تبدل نہیں ہوتا بلکہ وہ ہمیشہ قائم رہتے ہیں۔ علاوہ انہیں
 راز اُن اسرار الہی میں سے ہے جن کو آسمان و زمین سے خالق و مالک نے
 چاہا مگر مصلوب ہونے کے پھر جس دو عینہ بعد مقدس استیفان شہید ہوا تھا۔

پہلی پر کھولا ہے مگر وہاں اُن اور جھگڑندوں سے پوشیدہ رکھا ہے۔ پس ہم
 خداوند پر روح القدس کے ہنگام ہو کر آج بھی کہہ سکتے ہیں۔ کہ اُس سے باپ ہی گناہ
 بند آیا ہے۔ جو پوشیدہ باقیں خداوند ہمارے خدا نے ظاہر نہیں کیں اُن میں
 ہم کو دخل ہے نہ واجب نہیں۔ برعکس اس کے یہ لازم ہے کہ ہم طوفان کے زمانہ
 کے لوگوں اور رسولوں کے زمانہ کے یہودیوں کی خوفناک حالت سے عبرت
 لے لیں۔ اور اس بات کو خوب ذہن نشین کریں کہ خدا کی قادر مطلق روح اپنے
 فضل و کرم سے ہم پر آدم کو ہدایت کرتی ہے۔ مگر تاہم ایسے کم ہیں جو اُس کی
 ہدایت کو قبول کرتے ہیں اور ایسے بہت ہیں جو اس کا سامنا کر کے اور اُس کے
 فضل سے محروم رہ کر آخر کار ہلاک ہوتے ہیں۔

پس جو کہ خدا کی کتاب سے حقائق دریافت کرتا ہے کہ کلیسیا میں بہت
 سے ایسے لوگ بھی ہیں جو روح القدس کے فضل کا سامنا کر رہے ہیں۔ سبیل انجام
 اپنے گناہوں میں ہلاک ہو رہے ہیں۔ اس واسطے ہم کو واجب ہے کہ ہم ہمت و شجاعت
 اور حفا کے ساتھ اور امر کو دریافت کریں کہ جو تاثیر روح القدس ایسے
 لوگوں کے دلوں میں پیدا کرتا ہے اُس کی نسبت اور کیا آگاہی ہم کو کلام الہی
 سے حاصل ہو سکتی ہے۔ ہم اس موقع پر فقط اُن لوگوں کا ذکر کرتے ہیں جو کلیسیا
 میں شامل ہیں یا جو اُن سے ملنے جلتے ہیں۔ جو لوگ غیر مسیحی کاری میں رہتے ہیں
 اور انجیل کی روشنی سے محروم ہیں اُن پر روح القدس کی کیسی تاثیر ہوتی ہے
 یہ ایک گہری بات ہے جس کی بحث دشوار ہے۔ اور گو کوئی ایسا اہل فکر نہ
 ہوگا جس نے اس امر پر فکر نہ کیا ہوگا۔ مگر پھر بھی چونکہ اُس کا اثر چنداں ہماری
 افعال پر نہیں ہو سکتا اور کلام الہی کی شہادتیں اُس تک بہت کم پہنچی ہیں۔
 اس واسطے اُس کو اس کتاب سے کچھ علاقہ نہیں ہیں اُس سے قطع نظر کہ
 ہم کو ایسے لوگوں کے حال پر جو عمدہ قیقین سے متفیض ہوئے تھے یا عمدہ
 سے مستفید ہوئے ہیں غور کرنا چاہئے۔

جو رحم اُس کے فضل و کرم سے لگے ہیں ان سے ایسے گریہ ہوتے ہیں کہ اُن سے آدمیوں کے دل بہا کر مٹ جاتے ہیں۔ چنانچہ جو کلیات رسول نے عبرانیوں کے خطا میں لکھے اُن سے واضح ہوتا ہے کہ رُوح کی تلوار کیا کچھ کر سکتی تھی اور اس بات کو بھی سب جانتے ہیں کہ جب پطرس اور اُس کے ساتھی صدمہ مجلس کے سامنے حاضر کیے گئے اور انہوں نے رُوح کی تلوار کو چٹایا تو اُس سے کیا کچھ اثر پیدا ہوا سرور کا ان اندام اُس کے ہر اہیوں کے دل گھٹائی ہو گئے اور انہوں نے اُن کے قتل کرنے کی صلاح کی۔ مگر وہ انسان کے دل کے سارے خیالوں اور ارادوں کو کھول دیتی ہے +

(۶) اور یہ بھی ناگاہک نہیں کہ رُوح القدس کی تاثیر سے اپنے ظاہری چال چلن کو دست بردار کر لیں۔ فاش گناہوں کو ترک کر دیں۔ از جن فرائض سے وہ غافل ہو گئے تھے اُن کو از سر نو ادا کرنے لگیں۔ اور اُن کے دلوں میں دینی روشنی بھی اُٹھنے لگے۔ اور عارضی ایمان بھی اُن میں پیدا ہو جائے اور اُن کو ایک قسم کی روحانی خوشی بھی حاصل ہونے لگے۔ اور خدا کے حضور میں حاضر ہونا بھی انہیں مرغوب ہو جائے۔ اور وہ دین کے لئے بہت سے نقصان اٹھانے لگیں گوارا کریں۔ اور خداوند کے کام میں تہمتی سے مشغول ہوں۔ اور آوروں کو راہ نجات بتائیں پھر بھی تمام کمال خدا کی اطاعت قبول نہ کریں + ہم کو رُوح القدس کے ان اتہدائی کاموں کی تحقیر نہ کرنی چاہئے بلکہ سمجھنا چاہئے کہ بیش تر اس سے کہ آدمی خدا کی طرف رجوع کر لے نجات حاصل کرتے ہیں رُوح القدس ہمیشہ اُن کی عقل کو روشن کرتا ہے۔ اُن کے دل میں یقین پیدا کرتا ہے۔ اُن کو نجات دہندہ کے پاس جاتا ہے۔ اُن کے خطرے سے انہیں متنبہ کرتا ہے۔ اُن کے دلوں کو زخمی کرتا ہے۔ اور پُرانی عادتوں کو چھڑوا کر نئی عادتیں اُتھا کر دیتا ہے۔ لیکن تاہم اگر وہ اپنا دل خدا کو نہیں دیتے اور خداوند رُوح مسیح پر زندہ ایمان نہیں لاتے تو جانا چاہئے کہ کسی خاص حد تک یہ لوگ رُوح القدس سے جڑواں ۳ : ۱۲ : ۱۳ : ۱۴ : ۱۵ : ۱۶ : ۱۷ : ۱۸ : ۱۹ : ۲۰ : ۲۱ : ۲۲ : ۲۳ : ۲۴ : ۲۵ : ۲۶ : ۲۷ : ۲۸ : ۲۹ : ۳۰ : ۳۱ : ۳۲ : ۳۳ : ۳۴ : ۳۵ : ۳۶ : ۳۷ : ۳۸ : ۳۹ : ۴۰ : ۴۱ : ۴۲ : ۴۳ : ۴۴ : ۴۵ : ۴۶ : ۴۷ : ۴۸ : ۴۹ : ۵۰ : ۵۱ : ۵۲ : ۵۳ : ۵۴ : ۵۵ : ۵۶ : ۵۷ : ۵۸ : ۵۹ : ۶۰ : ۶۱ : ۶۲ : ۶۳ : ۶۴ : ۶۵ : ۶۶ : ۶۷ : ۶۸ : ۶۹ : ۷۰ : ۷۱ : ۷۲ : ۷۳ : ۷۴ : ۷۵ : ۷۶ : ۷۷ : ۷۸ : ۷۹ : ۸۰ : ۸۱ : ۸۲ : ۸۳ : ۸۴ : ۸۵ : ۸۶ : ۸۷ : ۸۸ : ۸۹ : ۹۰ : ۹۱ : ۹۲ : ۹۳ : ۹۴ : ۹۵ : ۹۶ : ۹۷ : ۹۸ : ۹۹ : ۱۰۰ : ۱۰۱ : ۱۰۲ : ۱۰۳ : ۱۰۴ : ۱۰۵ : ۱۰۶ : ۱۰۷ : ۱۰۸ : ۱۰۹ : ۱۱۰ : ۱۱۱ : ۱۱۲ : ۱۱۳ : ۱۱۴ : ۱۱۵ : ۱۱۶ : ۱۱۷ : ۱۱۸ : ۱۱۹ : ۱۲۰ : ۱۲۱ : ۱۲۲ : ۱۲۳ : ۱۲۴ : ۱۲۵ : ۱۲۶ : ۱۲۷ : ۱۲۸ : ۱۲۹ : ۱۳۰ : ۱۳۱ : ۱۳۲ : ۱۳۳ : ۱۳۴ : ۱۳۵ : ۱۳۶ : ۱۳۷ : ۱۳۸ : ۱۳۹ : ۱۴۰ : ۱۴۱ : ۱۴۲ : ۱۴۳ : ۱۴۴ : ۱۴۵ : ۱۴۶ : ۱۴۷ : ۱۴۸ : ۱۴۹ : ۱۵۰ : ۱۵۱ : ۱۵۲ : ۱۵۳ : ۱۵۴ : ۱۵۵ : ۱۵۶ : ۱۵۷ : ۱۵۸ : ۱۵۹ : ۱۶۰ : ۱۶۱ : ۱۶۲ : ۱۶۳ : ۱۶۴ : ۱۶۵ : ۱۶۶ : ۱۶۷ : ۱۶۸ : ۱۶۹ : ۱۷۰ : ۱۷۱ : ۱۷۲ : ۱۷۳ : ۱۷۴ : ۱۷۵ : ۱۷۶ : ۱۷۷ : ۱۷۸ : ۱۷۹ : ۱۸۰ : ۱۸۱ : ۱۸۲ : ۱۸۳ : ۱۸۴ : ۱۸۵ : ۱۸۶ : ۱۸۷ : ۱۸۸ : ۱۸۹ : ۱۹۰ : ۱۹۱ : ۱۹۲ : ۱۹۳ : ۱۹۴ : ۱۹۵ : ۱۹۶ : ۱۹۷ : ۱۹۸ : ۱۹۹ : ۲۰۰ : ۲۰۱ : ۲۰۲ : ۲۰۳ : ۲۰۴ : ۲۰۵ : ۲۰۶ : ۲۰۷ : ۲۰۸ : ۲۰۹ : ۲۱۰ : ۲۱۱ : ۲۱۲ : ۲۱۳ : ۲۱۴ : ۲۱۵ : ۲۱۶ : ۲۱۷ : ۲۱۸ : ۲۱۹ : ۲۲۰ : ۲۲۱ : ۲۲۲ : ۲۲۳ : ۲۲۴ : ۲۲۵ : ۲۲۶ : ۲۲۷ : ۲۲۸ : ۲۲۹ : ۲۳۰ : ۲۳۱ : ۲۳۲ : ۲۳۳ : ۲۳۴ : ۲۳۵ : ۲۳۶ : ۲۳۷ : ۲۳۸ : ۲۳۹ : ۲۴۰ : ۲۴۱ : ۲۴۲ : ۲۴۳ : ۲۴۴ : ۲۴۵ : ۲۴۶ : ۲۴۷ : ۲۴۸ : ۲۴۹ : ۲۵۰ : ۲۵۱ : ۲۵۲ : ۲۵۳ : ۲۵۴ : ۲۵۵ : ۲۵۶ : ۲۵۷ : ۲۵۸ : ۲۵۹ : ۲۶۰ : ۲۶۱ : ۲۶۲ : ۲۶۳ : ۲۶۴ : ۲۶۵ : ۲۶۶ : ۲۶۷ : ۲۶۸ : ۲۶۹ : ۲۷۰ : ۲۷۱ : ۲۷۲ : ۲۷۳ : ۲۷۴ : ۲۷۵ : ۲۷۶ : ۲۷۷ : ۲۷۸ : ۲۷۹ : ۲۸۰ : ۲۸۱ : ۲۸۲ : ۲۸۳ : ۲۸۴ : ۲۸۵ : ۲۸۶ : ۲۸۷ : ۲۸۸ : ۲۸۹ : ۲۹۰ : ۲۹۱ : ۲۹۲ : ۲۹۳ : ۲۹۴ : ۲۹۵ : ۲۹۶ : ۲۹۷ : ۲۹۸ : ۲۹۹ : ۳۰۰ : ۳۰۱ : ۳۰۲ : ۳۰۳ : ۳۰۴ : ۳۰۵ : ۳۰۶ : ۳۰۷ : ۳۰۸ : ۳۰۹ : ۳۱۰ : ۳۱۱ : ۳۱۲ : ۳۱۳ : ۳۱۴ : ۳۱۵ : ۳۱۶ : ۳۱۷ : ۳۱۸ : ۳۱۹ : ۳۲۰ : ۳۲۱ : ۳۲۲ : ۳۲۳ : ۳۲۴ : ۳۲۵ : ۳۲۶ : ۳۲۷ : ۳۲۸ : ۳۲۹ : ۳۳۰ : ۳۳۱ : ۳۳۲ : ۳۳۳ : ۳۳۴ : ۳۳۵ : ۳۳۶ : ۳۳۷ : ۳۳۸ : ۳۳۹ : ۳۴۰ : ۳۴۱ : ۳۴۲ : ۳۴۳ : ۳۴۴ : ۳۴۵ : ۳۴۶ : ۳۴۷ : ۳۴۸ : ۳۴۹ : ۳۵۰ : ۳۵۱ : ۳۵۲ : ۳۵۳ : ۳۵۴ : ۳۵۵ : ۳۵۶ : ۳۵۷ : ۳۵۸ : ۳۵۹ : ۳۶۰ : ۳۶۱ : ۳۶۲ : ۳۶۳ : ۳۶۴ : ۳۶۵ : ۳۶۶ : ۳۶۷ : ۳۶۸ : ۳۶۹ : ۳۷۰ : ۳۷۱ : ۳۷۲ : ۳۷۳ : ۳۷۴ : ۳۷۵ : ۳۷۶ : ۳۷۷ : ۳۷۸ : ۳۷۹ : ۳۸۰ : ۳۸۱ : ۳۸۲ : ۳۸۳ : ۳۸۴ : ۳۸۵ : ۳۸۶ : ۳۸۷ : ۳۸۸ : ۳۸۹ : ۳۹۰ : ۳۹۱ : ۳۹۲ : ۳۹۳ : ۳۹۴ : ۳۹۵ : ۳۹۶ : ۳۹۷ : ۳۹۸ : ۳۹۹ : ۴۰۰ : ۴۰۱ : ۴۰۲ : ۴۰۳ : ۴۰۴ : ۴۰۵ : ۴۰۶ : ۴۰۷ : ۴۰۸ : ۴۰۹ : ۴۱۰ : ۴۱۱ : ۴۱۲ : ۴۱۳ : ۴۱۴ : ۴۱۵ : ۴۱۶ : ۴۱۷ : ۴۱۸ : ۴۱۹ : ۴۲۰ : ۴۲۱ : ۴۲۲ : ۴۲۳ : ۴۲۴ : ۴۲۵ : ۴۲۶ : ۴۲۷ : ۴۲۸ : ۴۲۹ : ۴۳۰ : ۴۳۱ : ۴۳۲ : ۴۳۳ : ۴۳۴ : ۴۳۵ : ۴۳۶ : ۴۳۷ : ۴۳۸ : ۴۳۹ : ۴۴۰ : ۴۴۱ : ۴۴۲ : ۴۴۳ : ۴۴۴ : ۴۴۵ : ۴۴۶ : ۴۴۷ : ۴۴۸ : ۴۴۹ : ۴۵۰ : ۴۵۱ : ۴۵۲ : ۴۵۳ : ۴۵۴ : ۴۵۵ : ۴۵۶ : ۴۵۷ : ۴۵۸ : ۴۵۹ : ۴۶۰ : ۴۶۱ : ۴۶۲ : ۴۶۳ : ۴۶۴ : ۴۶۵ : ۴۶۶ : ۴۶۷ : ۴۶۸ : ۴۶۹ : ۴۷۰ : ۴۷۱ : ۴۷۲ : ۴۷۳ : ۴۷۴ : ۴۷۵ : ۴۷۶ : ۴۷۷ : ۴۷۸ : ۴۷۹ : ۴۸۰ : ۴۸۱ : ۴۸۲ : ۴۸۳ : ۴۸۴ : ۴۸۵ : ۴۸۶ : ۴۸۷ : ۴۸۸ : ۴۸۹ : ۴۹۰ : ۴۹۱ : ۴۹۲ : ۴۹۳ : ۴۹۴ : ۴۹۵ : ۴۹۶ : ۴۹۷ : ۴۹۸ : ۴۹۹ : ۵۰۰ : ۵۰۱ : ۵۰۲ : ۵۰۳ : ۵۰۴ : ۵۰۵ : ۵۰۶ : ۵۰۷ : ۵۰۸ : ۵۰۹ : ۵۱۰ : ۵۱۱ : ۵۱۲ : ۵۱۳ : ۵۱۴ : ۵۱۵ : ۵۱۶ : ۵۱۷ : ۵۱۸ : ۵۱۹ : ۵۲۰ : ۵۲۱ : ۵۲۲ : ۵۲۳ : ۵۲۴ : ۵۲۵ : ۵۲۶ : ۵۲۷ : ۵۲۸ : ۵۲۹ : ۵۳۰ : ۵۳۱ : ۵۳۲ : ۵۳۳ : ۵۳۴ : ۵۳۵ : ۵۳۶ : ۵۳۷ : ۵۳۸ : ۵۳۹ : ۵۴۰ : ۵۴۱ : ۵۴۲ : ۵۴۳ : ۵۴۴ : ۵۴۵ : ۵۴۶ : ۵۴۷ : ۵۴۸ : ۵۴۹ : ۵۵۰ : ۵۵۱ : ۵۵۲ : ۵۵۳ : ۵۵۴ : ۵۵۵ : ۵۵۶ : ۵۵۷ : ۵۵۸ : ۵۵۹ : ۵۶۰ : ۵۶۱ : ۵۶۲ : ۵۶۳ : ۵۶۴ : ۵۶۵ : ۵۶۶ : ۵۶۷ : ۵۶۸ : ۵۶۹ : ۵۷۰ : ۵۷۱ : ۵۷۲ : ۵۷۳ : ۵۷۴ : ۵۷۵ : ۵۷۶ : ۵۷۷ : ۵۷۸ : ۵۷۹ : ۵۸۰ : ۵۸۱ : ۵۸۲ : ۵۸۳ : ۵۸۴ : ۵۸۵ : ۵۸۶ : ۵۸۷ : ۵۸۸ : ۵۸۹ : ۵۹۰ : ۵۹۱ : ۵۹۲ : ۵۹۳ : ۵۹۴ : ۵۹۵ : ۵۹۶ : ۵۹۷ : ۵۹۸ : ۵۹۹ : ۶۰۰ : ۶۰۱ : ۶۰۲ : ۶۰۳ : ۶۰۴ : ۶۰۵ : ۶۰۶ : ۶۰۷ : ۶۰۸ : ۶۰۹ : ۶۱۰ : ۶۱۱ : ۶۱۲ : ۶۱۳ : ۶۱۴ : ۶۱۵ : ۶۱۶ : ۶۱۷ : ۶۱۸ : ۶۱۹ : ۶۲۰ : ۶۲۱ : ۶۲۲ : ۶۲۳ : ۶۲۴ : ۶۲۵ : ۶۲۶ : ۶۲۷ : ۶۲۸ : ۶۲۹ : ۶۳۰ : ۶۳۱ : ۶۳۲ : ۶۳۳ : ۶۳۴ : ۶۳۵ : ۶۳۶ : ۶۳۷ : ۶۳۸ : ۶۳۹ : ۶۴۰ : ۶۴۱ : ۶۴۲ : ۶۴۳ : ۶۴۴ : ۶۴۵ : ۶۴۶ : ۶۴۷ : ۶۴۸ : ۶۴۹ : ۶۵۰ : ۶۵۱ : ۶۵۲ : ۶۵۳ : ۶۵۴ : ۶۵۵ : ۶۵۶ : ۶۵۷ : ۶۵۸ : ۶۵۹ : ۶۶۰ : ۶۶۱ : ۶۶۲ : ۶۶۳ : ۶۶۴ : ۶۶۵ : ۶۶۶ : ۶۶۷ : ۶۶۸ : ۶۶۹ : ۶۷۰ : ۶۷۱ : ۶۷۲ : ۶۷۳ : ۶۷۴ : ۶۷۵ : ۶۷۶ : ۶۷۷ : ۶۷۸ : ۶۷۹ : ۶۸۰ : ۶۸۱ : ۶۸۲ : ۶۸۳ : ۶۸۴ : ۶۸۵ : ۶۸۶ : ۶۸۷ : ۶۸۸ : ۶۸۹ : ۶۹۰ : ۶۹۱ : ۶۹۲ : ۶۹۳ : ۶۹۴ : ۶۹۵ : ۶۹۶ : ۶۹۷ : ۶۹۸ : ۶۹۹ : ۷۰۰ : ۷۰۱ : ۷۰۲ : ۷۰۳ : ۷۰۴ : ۷۰۵ : ۷۰۶ : ۷۰۷ : ۷۰۸ : ۷۰۹ : ۷۱۰ : ۷۱۱ : ۷۱۲ : ۷۱۳ : ۷۱۴ : ۷۱۵ : ۷۱۶ : ۷۱۷ : ۷۱۸ : ۷۱۹ : ۷۲۰ : ۷۲۱ : ۷۲۲ : ۷۲۳ : ۷۲۴ : ۷۲۵ : ۷۲۶ : ۷۲۷ : ۷۲۸ : ۷۲۹ : ۷۳۰ : ۷۳۱ : ۷۳۲ : ۷۳۳ : ۷۳۴ : ۷۳۵ : ۷۳۶ : ۷۳۷ : ۷۳۸ : ۷۳۹ : ۷۴۰ : ۷۴۱ : ۷۴۲ : ۷۴۳ : ۷۴۴ : ۷۴۵ : ۷۴۶ : ۷۴۷ : ۷۴۸ : ۷۴۹ : ۷۵۰ : ۷۵۱ : ۷۵۲ : ۷۵۳ : ۷۵۴ : ۷۵۵ : ۷۵۶ : ۷۵۷ : ۷۵۸ : ۷۵۹ : ۷۶۰ : ۷۶۱ : ۷۶۲ : ۷۶۳ : ۷۶۴ : ۷۶۵ : ۷۶۶ : ۷۶۷ : ۷۶۸ : ۷۶۹ : ۷۷۰ : ۷۷۱ : ۷۷۲ : ۷۷۳ : ۷۷۴ : ۷۷۵ : ۷۷۶ : ۷۷۷ : ۷۷۸ : ۷۷۹ : ۷۸۰ : ۷۸۱ : ۷۸۲ : ۷۸۳ : ۷۸۴ : ۷۸۵ : ۷۸۶ : ۷۸۷ : ۷۸۸ : ۷۸۹ : ۷۹۰ : ۷۹۱ : ۷۹۲ : ۷۹۳ : ۷۹۴ : ۷۹۵ : ۷۹۶ : ۷۹۷ : ۷۹۸ : ۷۹۹ : ۸۰۰ : ۸۰۱ : ۸۰۲ : ۸۰۳ : ۸۰۴ : ۸۰۵ : ۸۰۶ : ۸۰۷ : ۸۰۸ : ۸۰۹ : ۸۱۰ : ۸۱۱ : ۸۱۲ : ۸۱۳ : ۸۱۴ : ۸۱۵ : ۸۱۶ : ۸۱۷ : ۸۱۸ : ۸۱۹ : ۸۲۰ : ۸۲۱ : ۸۲۲ : ۸۲۳ : ۸۲۴ : ۸۲۵ : ۸۲۶ : ۸۲۷ : ۸۲۸ : ۸۲۹ : ۸۳۰ : ۸۳۱ : ۸۳۲ : ۸۳۳ : ۸۳۴ : ۸۳۵ : ۸۳۶ : ۸۳۷ : ۸۳۸ : ۸۳۹ : ۸۴۰ : ۸۴۱ : ۸۴۲ : ۸۴۳ : ۸۴۴ : ۸۴۵ : ۸۴۶ : ۸۴۷ : ۸۴۸ : ۸۴۹ : ۸۵۰ : ۸۵۱ : ۸۵۲ : ۸۵۳ : ۸۵۴ : ۸۵۵ : ۸۵۶ : ۸۵۷ : ۸۵۸ : ۸۵۹ : ۸۶۰ : ۸۶۱ : ۸۶۲ : ۸۶۳ : ۸۶۴ : ۸۶۵ : ۸۶۶ : ۸۶۷ : ۸۶۸ : ۸۶۹ : ۸۷۰ : ۸۷۱ : ۸۷۲ : ۸۷۳ : ۸۷۴ : ۸۷۵ : ۸۷۶ : ۸۷۷ : ۸۷۸ : ۸۷۹ : ۸۸۰ : ۸۸۱ : ۸۸۲ : ۸۸۳ : ۸۸۴ : ۸۸۵ : ۸۸۶ : ۸۸۷ : ۸۸۸ : ۸۸۹ : ۸۹۰ : ۸۹۱ : ۸۹۲ : ۸۹۳ : ۸۹۴ : ۸۹۵ : ۸۹۶ : ۸۹۷ : ۸۹۸ : ۸۹۹ : ۹۰۰ : ۹۰۱ : ۹۰۲ : ۹۰۳ : ۹۰۴ : ۹۰۵ : ۹۰۶ : ۹۰۷ : ۹۰۸ : ۹۰۹ : ۹۱۰ : ۹۱۱ : ۹۱۲ : ۹۱۳ : ۹۱۴ : ۹۱۵ : ۹۱۶ : ۹۱۷ : ۹۱۸ : ۹۱۹ : ۹۲۰ : ۹۲۱ : ۹۲۲ : ۹۲۳ : ۹۲۴ : ۹۲۵ : ۹۲۶ : ۹۲۷ : ۹۲۸ : ۹۲۹ : ۹۳۰ : ۹۳۱ : ۹۳۲ : ۹۳۳ : ۹۳۴ : ۹۳۵ : ۹۳۶ : ۹۳۷ : ۹۳۸ : ۹۳۹ : ۹۴۰ : ۹۴۱ : ۹۴۲ : ۹۴۳ : ۹۴۴ : ۹۴۵ : ۹۴۶ : ۹۴۷ : ۹۴۸ : ۹۴۹ : ۹۵۰ : ۹۵۱ : ۹۵۲ : ۹۵۳ : ۹۵۴ : ۹۵۵ : ۹۵۶ : ۹۵۷ : ۹۵۸ : ۹۵۹ : ۹۶۰ : ۹۶۱ : ۹۶۲ : ۹۶۳ : ۹۶۴ : ۹۶۵ : ۹۶۶ : ۹۶۷ : ۹۶۸ : ۹۶۹ : ۹۷۰ : ۹۷۱ : ۹۷۲ : ۹۷۳ : ۹۷۴ : ۹۷۵ : ۹۷۶ : ۹۷۷ : ۹۷۸ : ۹۷۹ : ۹۸۰ : ۹۸۱ : ۹۸۲ : ۹۸۳ : ۹۸۴ : ۹۸۵ : ۹۸۶ : ۹۸۷ : ۹۸۸ : ۹۸۹ : ۹۹۰ : ۹۹۱ : ۹۹۲ : ۹۹۳ : ۹۹۴ : ۹۹۵ : ۹۹۶ : ۹۹۷ : ۹۹۸ : ۹۹۹ : ۱۰۰۰ : ۱۰۰۱ : ۱۰۰۲ : ۱۰۰۳ : ۱۰۰۴ : ۱۰۰۵ : ۱۰۰۶ : ۱۰۰۷ : ۱۰۰۸ : ۱۰۰۹ : ۱۰۱۰ : ۱۰۱۱ : ۱۰۱۲ : ۱۰۱۳ : ۱۰۱۴ : ۱۰۱۵ : ۱۰۱۶ : ۱۰۱۷ : ۱۰۱۸ : ۱۰۱۹ : ۱۰۲۰ : ۱۰۲۱ : ۱۰۲۲ : ۱۰۲۳ : ۱۰۲۴ : ۱۰۲۵ : ۱۰۲۶ : ۱۰۲۷ : ۱۰۲۸ : ۱۰۲۹ : ۱۰۳۰ : ۱۰۳۱ : ۱۰۳۲ : ۱۰۳۳ : ۱۰۳۴ : ۱۰۳۵ : ۱۰۳۶ : ۱۰۳۷ : ۱۰۳۸ : ۱۰۳۹ : ۱۰۴۰ : ۱۰۴۱ : ۱۰۴۲ : ۱۰۴۳ : ۱۰۴۴ : ۱۰۴۵ : ۱۰۴۶ : ۱۰۴۷ : ۱۰۴۸ : ۱۰۴۹ : ۱۰۵۰ : ۱۰۵۱ : ۱۰۵۲ : ۱۰۵۳ : ۱۰۵۴ : ۱۰۵۵ : ۱۰۵۶ : ۱۰۵۷ : ۱۰۵۸ : ۱۰۵۹ : ۱۰۶۰ : ۱۰۶۱ : ۱۰۶۲ : ۱۰۶۳ : ۱۰۶۴ : ۱۰۶۵ : ۱۰۶۶ : ۱۰۶۷ : ۱۰۶۸ : ۱۰۶۹ : ۱۰۷۰ : ۱۰۷۱ : ۱۰۷۲ : ۱۰۷۳ : ۱۰۷۴ : ۱۰۷۵ : ۱۰۷۶ : ۱۰۷۷ : ۱۰۷۸ : ۱۰۷۹ : ۱۰۸۰ : ۱۰۸۱ : ۱۰۸۲ : ۱۰۸۳ : ۱۰۸۴ : ۱۰۸۵ : ۱۰۸۶ : ۱۰۸۷ : ۱۰۸۸ : ۱۰۸۹ : ۱۰۹۰ : ۱۰۹۱ : ۱۰۹۲ : ۱۰۹۳ : ۱۰۹۴ : ۱۰۹۵ : ۱۰۹۶ : ۱۰۹۷ : ۱۰۹۸ : ۱۰۹۹ : ۱۱۰۰ : ۱۱۰۱ : ۱۱۰۲ : ۱۱۰۳ : ۱۱۰۴ : ۱۱۰۵ : ۱۱۰۶ : ۱۱۰۷ : ۱۱۰۸ : ۱۱۰۹ : ۱۱۱۰ : ۱۱۱۱ : ۱۱۱۲ : ۱۱۱۳ : ۱۱۱۴ : ۱۱۱۵ : ۱۱۱۶ : ۱۱۱۷ : ۱۱۱۸ : ۱۱۱۹ : ۱۱۲۰ : ۱۱۲۱ : ۱۱۲۲ : ۱۱۲۳ : ۱۱۲۴ : ۱۱۲۵ : ۱۱۲۶ : ۱۱۲۷ : ۱۱۲۸ : ۱۱۲۹ : ۱۱۳۰ : ۱۱۳۱ : ۱۱۳۲ : ۱۱۳۳ : ۱۱۳۴ : ۱۱۳۵ : ۱۱۳۶ : ۱۱۳۷ : ۱۱۳۸ : ۱۱۳۹ : ۱۱۴۰ : ۱۱۴۱ : ۱۱۴۲ : ۱۱۴۳ : ۱۱۴۴ : ۱۱۴۵ : ۱۱۴۶ : ۱۱۴۷ : ۱۱۴۸ : ۱۱۴۹ : ۱۱۵۰ : ۱۱۵۱ : ۱۱۵۲ : ۱۱۵۳ : ۱۱۵۴ : ۱۱۵۵ : ۱۱۵۶ : ۱۱۵۷ : ۱۱۵۸ : ۱۱۵۹ : ۱۱۶۰ : ۱۱۶۱ : ۱۱۶۲ : ۱۱۶۳ : ۱۱۶۴ : ۱۱۶۵ : ۱۱۶۶ : ۱۱۶۷ : ۱۱۶۸ : ۱۱۶۹ : ۱۱۷۰ : ۱۱۷۱ : ۱۱۷۲ : ۱۱۷۳ : ۱۱۷۴ : ۱۱۷۵ : ۱۱۷۶ : ۱۱۷۷ : ۱۱۷۸ : ۱۱۷۹ : ۱۱۸۰ : ۱۱۸۱ : ۱۱۸۲ : ۱۱۸۳ : ۱۱۸۴ : ۱۱۸۵ : ۱۱۸۶ : ۱۱۸۷ : ۱۱۸۸ : ۱۱۸۹ : ۱۱۹۰ : ۱۱۹۱ : ۱۱۹۲ : ۱۱۹۳ : ۱۱۹۴ : ۱۱۹۵ : ۱۱۹۶ : ۱۱۹۷ : ۱۱۹۸ : ۱۱۹۹ : ۱۲۰۰ : ۱۲۰۱ : ۱۲۰۲ : ۱۲۰۳ : ۱۲۰۴ : ۱۲۰۵ : ۱۲۰۶ : ۱۲۰۷ : ۱۲۰۸ : ۱۲۰۹ : ۱۲۱۰ : ۱۲۱۱ : ۱۲۱۲ : ۱۲۱۳ : ۱۲۱۴ : ۱۲۱۵ : ۱۲۱۶ : ۱۲۱۷ : ۱۲۱۸ : ۱۲۱۹ : ۱۲۲۰ : ۱۲۲۱ : ۱۲۲۲ : ۱۲۲۳ : ۱۲۲۴ : ۱۲۲۵ : ۱۲۲۶ : ۱۲۲۷ : ۱۲۲۸ : ۱۲۲۹ : ۱۲۳۰ : ۱۲۳۱ : ۱۲۳۲ : ۱۲۳۳ : ۱۲۳۴ : ۱۲۳۵ : ۱۲۳۶ : ۱۲۳۷ : ۱۲۳۸ : ۱۲۳۹ : ۱۲۴۰ : ۱۲۴۱ : ۱۲۴۲ : ۱۲۴۳ : ۱۲۴۴ : ۱۲۴۵ : ۱۲۴۶ : ۱۲۴۷ : ۱۲۴۸ : ۱۲۴۹ : ۱۲۵۰ : ۱۲۵۱ : ۱۲۵۲ : ۱۲۵۳ : ۱۲۵۴ : ۱۲۵۵ : ۱۲۵۶ : ۱۲۵۷ : ۱۲۵۸ : ۱۲۵۹ : ۱۲۶۰ : ۱۲۶۱ : ۱۲۶۲ : ۱۲۶۳ : ۱۲۶۴ : ۱۲۶۵ : ۱۲۶۶ : ۱۲۶۷ : ۱۲۶۸ : ۱۲۶۹ : ۱۲۷۰ : ۱۲۷۱ : ۱۲۷۲ : ۱۲۷۳ : ۱۲۷۴ : ۱۲۷۵ : ۱۲۷۶ : ۱۲۷۷ : ۱۲۷۸ : ۱۲۷۹ : ۱۲۸۰ : ۱۲۸۱ : ۱۲۸۲ : ۱۲۸۳ : ۱۲۸۴ : ۱۲۸۵ : ۱۲۸۶ : ۱۲۸۷ : ۱۲۸۸ : ۱۲۸۹ : ۱۲۹۰ : ۱۲۹۱ : ۱۲۹۲ : ۱۲۹۳ : ۱۲۹۴ : ۱۲۹۵ : ۱۲۹۶ : ۱۲۹۷ : ۱۲۹۸ : ۱۲۹۹ : ۱۳۰۰ : ۱۳۰۱ : ۱۳۰۲ : ۱۳۰۳ : ۱۳۰۴ : ۱۳۰۵ : ۱۳۰۶ : ۱۳۰۷ : ۱۳۰۸ : ۱۳۰۹ : ۱۳۱۰ : ۱۳۱۱ : ۱۳۱۲ : ۱۳۱۳ : ۱۳۱۴ : ۱۳۱۵ : ۱۳۱۶ : ۱۳۱۷ : ۱۳۱۸ : ۱۳۱۹ : ۱۳۲۰ : ۱۳۲۱ : ۱۳۲۲ : ۱۳۲۳ : ۱۳۲۴ : ۱۳۲۵ : ۱۳۲۶ : ۱۳۲۷ : ۱۳۲۸ : ۱۳۲۹ : ۱۳۳۰ : ۱۳۳۱ : ۱۳۳۲ : ۱۳۳۳ : ۱۳۳۴ : ۱۳۳۵ : ۱۳۳۶ : ۱۳۳۷ : ۱۳۳۸ : ۱۳۳۹ : ۱۳۴۰ : ۱۳۴۱ : ۱۳۴۲ : ۱۳۴۳ : ۱۳۴۴ : ۱۳۴۵ : ۱۳۴۶ : ۱۳۴۷ : ۱۳۴۸ : ۱۳۴۹ : ۱۳۵۰ : ۱۳۵۱ : ۱۳۵۲ : ۱۳۵۳ : ۱۳۵۴ : ۱۳۵۵ : ۱۳۵۶ : ۱۳۵۷ : ۱۳۵۸ : ۱۳۵۹ : ۱۳۶۰ : ۱۳۶۱ : ۱۳۶۲ : ۱۳۶۳ : ۱۳۶۴ : ۱۳۶۵ : ۱۳۶۶ : ۱۳۶۷ : ۱۳۶۸ : ۱۳۶۹ : ۱۳۷۰ : ۱۳۷۱ : ۱۳۷۲ : ۱۳۷۳ : ۱۳۷۴ : ۱۳۷۵ : ۱۳۷۶ : ۱۳۷۷ : ۱۳۷۸ : ۱۳۷۹ : ۱۳۸۰ : ۱۳۸۱ : ۱۳۸۲ : ۱۳۸۳ : ۱۳۸۴ : ۱۳۸۵ :

دلہری اور نیر الہامی رکھنے کے لئے اسے ایک نیا آدمی بن گیا۔ چنانچہ لکھا ہے کہ خدا نے اسے دوسری طرح کا دل دیا مگر پھر بھی اُس نے رُوح کی ایسی مخالفت کی کہ خدا نے اُسے چھوڑ دیا۔ اور وہ خود کشی کر کے کوہ جلعول پر مرا۔
انجیاب بظاہر پشیمان ہوا اور اُس نے بہت سی سخت پرستی کی باتیں ترک کیں مگر تاہم وہ بغیر توبہ کے مر گیا۔

حضرت یوحنا بپتسمہ دینے والے کی باتیں خوشی سے سنتا اور اُن میں سے اکثر باتوں پر بھی عمل کرتا تھا۔ مگر پھر بھی اُس نے اسے قاضی شاپر کو قتل کیا اور اپنے پیسوں کے ساتھ دنیا کے جنات دینے والے کا ٹھکانا کیا۔
لوشیوان سردار بھی اُنکے سے دور بنا ہوا خداوند یسوع مسیح نے پاس آیا اور ایسا سوال کیا کہ اس سے بڑھ کر کوئی خیال میں نہیں آسکتا اور وہ خدا کی بادشاہت سے کچھ دور رہتا مگر جبکہ وہ بڑا دولت مند تھا۔ اور مال و دولت کا چھوڑنا آئے دشوار تھا اس لئے وہ ٹھیکین ہو کر چلا گیا۔

فقید اور فدیسی موسیٰ کی مسند پر بیٹھ کر شریعت کی تعلیم دیتے تھے اور ایک مہینے کے لئے تری و خشکی کا دور دراز سفر کرتے تھے۔ مگر انیسویں بادشہ اس کے جو نیک ارادہ خدا اُن کے حق میں رکھتا تھا اُس کی انہوں نے کچھ قدر ٹکی۔

قیافا نے نادانستہ مسیح کے کفارہ ہونے کی پیشین گوئی کی مگر تاہم وہ بھی اور کاہنوں کے ساتھ اُس کے قتل کرنے میں شریک ہوا۔

یہودہ اباسکر بوقی نے خدا کی بادشاہت کی خوشخبری سنائی اور خداوند یسوع مسیح کے نام سے پھر سے بھی کئے اور اُس کے خاص شاگردوں میں شمار کیا گیا مگر پھر بھی اُس نے خداوند کو پکڑوایا اور اپنی بدی کے باعث ہلاک ہوا۔

۱۵-۱۶ سالین : ۲۲ : ۲۵ : ۲۴ : ۲۳ : ۲۲ : ۲۱ : ۲۰ : ۱۹ : ۱۸ : ۱۷ : ۱۶ : ۱۵ : ۱۴ : ۱۳ : ۱۲ : ۱۱ : ۱۰ : ۹ : ۸ : ۷ : ۶ : ۵ : ۴ : ۳ : ۲ : ۱ : ۰ : ۱ : ۲ : ۳ : ۴ : ۵ : ۶ : ۷ : ۸ : ۹ : ۱۰ : ۱۱ : ۱۲ : ۱۳ : ۱۴ : ۱۵ : ۱۶ : ۱۷ : ۱۸ : ۱۹ : ۲۰ : ۲۱ : ۲۲ : ۲۳ : ۲۴ : ۲۵ : ۲۶ : ۲۷ : ۲۸ : ۲۹ : ۳۰ : ۳۱ : ۳۲ : ۳۳ : ۳۴ : ۳۵ : ۳۶ : ۳۷ : ۳۸ : ۳۹ : ۴۰ : ۴۱ : ۴۲ : ۴۳ : ۴۴ : ۴۵ : ۴۶ : ۴۷ : ۴۸ : ۴۹ : ۵۰ : ۵۱ : ۵۲ : ۵۳ : ۵۴ : ۵۵ : ۵۶ : ۵۷ : ۵۸ : ۵۹ : ۶۰ : ۶۱ : ۶۲ : ۶۳ : ۶۴ : ۶۵ : ۶۶ : ۶۷ : ۶۸ : ۶۹ : ۷۰ : ۷۱ : ۷۲ : ۷۳ : ۷۴ : ۷۵ : ۷۶ : ۷۷ : ۷۸ : ۷۹ : ۸۰ : ۸۱ : ۸۲ : ۸۳ : ۸۴ : ۸۵ : ۸۶ : ۸۷ : ۸۸ : ۸۹ : ۹۰ : ۹۱ : ۹۲ : ۹۳ : ۹۴ : ۹۵ : ۹۶ : ۹۷ : ۹۸ : ۹۹ : ۱۰۰ : ۱۰۱ : ۱۰۲ : ۱۰۳ : ۱۰۴ : ۱۰۵ : ۱۰۶ : ۱۰۷ : ۱۰۸ : ۱۰۹ : ۱۱۰ : ۱۱۱ : ۱۱۲ : ۱۱۳ : ۱۱۴ : ۱۱۵ : ۱۱۶ : ۱۱۷ : ۱۱۸ : ۱۱۹ : ۱۲۰ : ۱۲۱ : ۱۲۲ : ۱۲۳ : ۱۲۴ : ۱۲۵ : ۱۲۶ : ۱۲۷ : ۱۲۸ : ۱۲۹ : ۱۳۰ : ۱۳۱ : ۱۳۲ : ۱۳۳ : ۱۳۴ : ۱۳۵ : ۱۳۶ : ۱۳۷ : ۱۳۸ : ۱۳۹ : ۱۴۰ : ۱۴۱ : ۱۴۲ : ۱۴۳ : ۱۴۴ : ۱۴۵ : ۱۴۶ : ۱۴۷ : ۱۴۸ : ۱۴۹ : ۱۵۰ : ۱۵۱ : ۱۵۲ : ۱۵۳ : ۱۵۴ : ۱۵۵ : ۱۵۶ : ۱۵۷ : ۱۵۸ : ۱۵۹ : ۱۶۰ : ۱۶۱ : ۱۶۲ : ۱۶۳ : ۱۶۴ : ۱۶۵ : ۱۶۶ : ۱۶۷ : ۱۶۸ : ۱۶۹ : ۱۷۰ : ۱۷۱ : ۱۷۲ : ۱۷۳ : ۱۷۴ : ۱۷۵ : ۱۷۶ : ۱۷۷ : ۱۷۸ : ۱۷۹ : ۱۸۰ : ۱۸۱ : ۱۸۲ : ۱۸۳ : ۱۸۴ : ۱۸۵ : ۱۸۶ : ۱۸۷ : ۱۸۸ : ۱۸۹ : ۱۹۰ : ۱۹۱ : ۱۹۲ : ۱۹۳ : ۱۹۴ : ۱۹۵ : ۱۹۶ : ۱۹۷ : ۱۹۸ : ۱۹۹ : ۲۰۰ : ۲۰۱ : ۲۰۲ : ۲۰۳ : ۲۰۴ : ۲۰۵ : ۲۰۶ : ۲۰۷ : ۲۰۸ : ۲۰۹ : ۲۱۰ : ۲۱۱ : ۲۱۲ : ۲۱۳ : ۲۱۴ : ۲۱۵ : ۲۱۶ : ۲۱۷ : ۲۱۸ : ۲۱۹ : ۲۲۰ : ۲۲۱ : ۲۲۲ : ۲۲۳ : ۲۲۴ : ۲۲۵ : ۲۲۶ : ۲۲۷ : ۲۲۸ : ۲۲۹ : ۲۳۰ : ۲۳۱ : ۲۳۲ : ۲۳۳ : ۲۳۴ : ۲۳۵ : ۲۳۶ : ۲۳۷ : ۲۳۸ : ۲۳۹ : ۲۴۰ : ۲۴۱ : ۲۴۲ : ۲۴۳ : ۲۴۴ : ۲۴۵ : ۲۴۶ : ۲۴۷ : ۲۴۸ : ۲۴۹ : ۲۵۰ : ۲۵۱ : ۲۵۲ : ۲۵۳ : ۲۵۴ : ۲۵۵ : ۲۵۶ : ۲۵۷ : ۲۵۸ : ۲۵۹ : ۲۶۰ : ۲۶۱ : ۲۶۲ : ۲۶۳ : ۲۶۴ : ۲۶۵ : ۲۶۶ : ۲۶۷ : ۲۶۸ : ۲۶۹ : ۲۷۰ : ۲۷۱ : ۲۷۲ : ۲۷۳ : ۲۷۴ : ۲۷۵ : ۲۷۶ : ۲۷۷ : ۲۷۸ : ۲۷۹ : ۲۸۰ : ۲۸۱ : ۲۸۲ : ۲۸۳ : ۲۸۴ : ۲۸۵ : ۲۸۶ : ۲۸۷ : ۲۸۸ : ۲۸۹ : ۲۹۰ : ۲۹۱ : ۲۹۲ : ۲۹۳ : ۲۹۴ : ۲۹۵ : ۲۹۶ : ۲۹۷ : ۲۹۸ : ۲۹۹ : ۳۰۰ : ۳۰۱ : ۳۰۲ : ۳۰۳ : ۳۰۴ : ۳۰۵ : ۳۰۶ : ۳۰۷ : ۳۰۸ : ۳۰۹ : ۳۱۰ : ۳۱۱ : ۳۱۲ : ۳۱۳ : ۳۱۴ : ۳۱۵ : ۳۱۶ : ۳۱۷ : ۳۱۸ : ۳۱۹ : ۳۲۰ : ۳۲۱ : ۳۲۲ : ۳۲۳ : ۳۲۴ : ۳۲۵ : ۳۲۶ : ۳۲۷ : ۳۲۸ : ۳۲۹ : ۳۳۰ : ۳۳۱ : ۳۳۲ : ۳۳۳ : ۳۳۴ : ۳۳۵ : ۳۳۶ : ۳۳۷ : ۳۳۸ : ۳۳۹ : ۳۴۰ : ۳۴۱ : ۳۴۲ : ۳۴۳ : ۳۴۴ : ۳۴۵ : ۳۴۶ : ۳۴۷ : ۳۴۸ : ۳۴۹ : ۳۵۰ : ۳۵۱ : ۳۵۲ : ۳۵۳ : ۳۵۴ : ۳۵۵ : ۳۵۶ : ۳۵۷ : ۳۵۸ : ۳۵۹ : ۳۶۰ : ۳۶۱ : ۳۶۲ : ۳۶۳ : ۳۶۴ : ۳۶۵ : ۳۶۶ : ۳۶۷ : ۳۶۸ : ۳۶۹ : ۳۷۰ : ۳۷۱ : ۳۷۲ : ۳۷۳ : ۳۷۴ : ۳۷۵ : ۳۷۶ : ۳۷۷ : ۳۷۸ : ۳۷۹ : ۳۸۰ : ۳۸۱ : ۳۸۲ : ۳۸۳ : ۳۸۴ : ۳۸۵ : ۳۸۶ : ۳۸۷ : ۳۸۸ : ۳۸۹ : ۳۹۰ : ۳۹۱ : ۳۹۲ : ۳۹۳ : ۳۹۴ : ۳۹۵ : ۳۹۶ : ۳۹۷ : ۳۹۸ : ۳۹۹ : ۴۰۰ : ۴۰۱ : ۴۰۲ : ۴۰۳ : ۴۰۴ : ۴۰۵ : ۴۰۶ : ۴۰۷ : ۴۰۸ : ۴۰۹ : ۴۱۰ : ۴۱۱ : ۴۱۲ : ۴۱۳ : ۴۱۴ : ۴۱۵ : ۴۱۶ : ۴۱۷ : ۴۱۸ : ۴۱۹ : ۴۲۰ : ۴۲۱ : ۴۲۲ : ۴۲۳ : ۴۲۴ : ۴۲۵ : ۴۲۶ : ۴۲۷ : ۴۲۸ : ۴۲۹ : ۴۳۰ : ۴۳۱ : ۴۳۲ : ۴۳۳ : ۴۳۴ : ۴۳۵ : ۴۳۶ : ۴۳۷ : ۴۳۸ : ۴۳۹ : ۴۴۰ : ۴۴۱ : ۴۴۲ : ۴۴۳ : ۴۴۴ : ۴۴۵ : ۴۴۶ : ۴۴۷ : ۴۴۸ : ۴۴۹ : ۴۵۰ : ۴۵۱ : ۴۵۲ : ۴۵۳ : ۴۵۴ : ۴۵۵ : ۴۵۶ : ۴۵۷ : ۴۵۸ : ۴۵۹ : ۴۶۰ : ۴۶۱ : ۴۶۲ : ۴۶۳ : ۴۶۴ : ۴۶۵ : ۴۶۶ : ۴۶۷ : ۴۶۸ : ۴۶۹ : ۴۷۰ : ۴۷۱ : ۴۷۲ : ۴۷۳ : ۴۷۴ : ۴۷۵ : ۴۷۶ : ۴۷۷ : ۴۷۸ : ۴۷۹ : ۴۸۰ : ۴۸۱ : ۴۸۲ : ۴۸۳ : ۴۸۴ : ۴۸۵ : ۴۸۶ : ۴۸۷ : ۴۸۸ : ۴۸۹ : ۴۹۰ : ۴۹۱ : ۴۹۲ : ۴۹۳ : ۴۹۴ : ۴۹۵ : ۴۹۶ : ۴۹۷ : ۴۹۸ : ۴۹۹ : ۵۰۰ : ۵۰۱ : ۵۰۲ : ۵۰۳ : ۵۰۴ : ۵۰۵ : ۵۰۶ : ۵۰۷ : ۵۰۸ : ۵۰۹ : ۵۱۰ : ۵۱۱ : ۵۱۲ : ۵۱۳ : ۵۱۴ : ۵۱۵ : ۵۱۶ : ۵۱۷ : ۵۱۸ : ۵۱۹ : ۵۲۰ : ۵۲۱ : ۵۲۲ : ۵۲۳ : ۵۲۴ : ۵۲۵ : ۵۲۶ : ۵۲۷ : ۵۲۸ : ۵۲۹ : ۵۳۰ : ۵۳۱ : ۵۳۲ : ۵۳۳ : ۵۳۴ : ۵۳۵ : ۵۳۶ : ۵۳۷ : ۵۳۸ : ۵۳۹ : ۵۴۰ : ۵۴۱ : ۵۴۲ : ۵۴۳ : ۵۴۴ : ۵۴۵ : ۵۴۶ : ۵۴۷ : ۵۴۸ : ۵۴۹ : ۵۵۰ : ۵۵۱ : ۵۵۲ : ۵۵۳ : ۵۵۴ : ۵۵۵ : ۵۵۶ : ۵۵۷ : ۵۵۸ : ۵۵۹ : ۵۶۰ : ۵۶۱ : ۵۶۲ : ۵۶۳ : ۵۶۴ : ۵۶۵ : ۵۶۶ : ۵۶۷ : ۵۶۸ : ۵۶۹ : ۵۷۰ : ۵۷۱ : ۵۷۲ : ۵۷۳ : ۵۷۴ : ۵۷۵ : ۵۷۶ : ۵۷۷ : ۵۷۸ : ۵۷۹ : ۵۸۰ : ۵۸۱ : ۵۸۲ : ۵۸۳ : ۵۸۴ : ۵۸۵ : ۵۸۶ : ۵۸۷ : ۵۸۸ : ۵۸۹ : ۵۹۰ : ۵۹۱ : ۵۹۲ : ۵۹۳ : ۵۹۴ : ۵۹۵ : ۵۹۶ : ۵۹۷ : ۵۹۸ : ۵۹۹ : ۶۰۰ : ۶۰۱ : ۶۰۲ : ۶۰۳ : ۶۰۴ : ۶۰۵ : ۶۰۶ : ۶۰۷ : ۶۰۸ : ۶۰۹ : ۶۱۰ : ۶۱۱ : ۶۱۲ : ۶۱۳ : ۶۱۴ : ۶۱۵ : ۶۱۶ : ۶۱۷ : ۶۱۸ : ۶۱۹ : ۶۲۰ : ۶۲۱ : ۶۲۲ : ۶۲۳ : ۶۲۴ : ۶۲۵ : ۶۲۶ : ۶۲۷ : ۶۲۸ : ۶۲۹ : ۶۳۰ : ۶۳۱ : ۶۳۲ : ۶۳۳ : ۶۳۴ : ۶۳۵ : ۶۳۶ : ۶۳۷ : ۶۳۸ : ۶۳۹ : ۶۴۰ : ۶۴۱ : ۶۴۲ : ۶۴۳ : ۶۴۴ : ۶۴۵ : ۶۴۶ : ۶۴۷ : ۶۴۸ : ۶۴۹ : ۶۵۰ : ۶۵۱ : ۶۵۲ : ۶۵۳ : ۶۵۴ : ۶۵۵ : ۶۵۶ : ۶۵۷ : ۶۵۸ : ۶۵۹ : ۶۶۰ : ۶۶۱ : ۶۶۲ : ۶۶۳ : ۶۶۴ : ۶۶۵ : ۶۶۶ : ۶۶۷ : ۶۶۸ : ۶۶۹ : ۶۷۰ : ۶۷۱ : ۶۷۲ : ۶۷۳ : ۶۷۴ : ۶۷۵ : ۶۷۶ : ۶۷۷ : ۶۷۸ : ۶۷۹ : ۶۸۰ : ۶۸۱ : ۶۸۲ : ۶۸۳ : ۶۸۴ : ۶۸۵ : ۶۸۶ : ۶۸۷ : ۶۸۸ : ۶۸۹ : ۶۹۰ : ۶۹۱ : ۶۹۲ : ۶۹۳ : ۶۹۴ : ۶۹۵ : ۶۹۶ : ۶۹۷ : ۶۹۸ : ۶۹۹ : ۷۰۰ : ۷۰۱ : ۷۰۲ : ۷۰۳ : ۷۰۴ : ۷۰۵ : ۷۰۶ : ۷۰۷ : ۷۰۸ : ۷۰۹ : ۷۱۰ : ۷۱۱ : ۷۱۲ : ۷۱۳ : ۷۱۴ : ۷۱۵ : ۷۱۶ : ۷۱۷ : ۷۱۸ : ۷۱۹ : ۷۲۰ : ۷۲۱ : ۷۲۲ : ۷۲۳ : ۷۲۴ : ۷۲۵ : ۷۲۶ : ۷۲۷ : ۷۲۸ : ۷۲۹ : ۷۳۰ : ۷۳۱ : ۷۳۲ : ۷۳۳ : ۷۳۴ : ۷۳۵ : ۷۳۶ : ۷۳۷ : ۷۳۸ : ۷۳۹ : ۷۴۰ : ۷۴۱ : ۷۴۲ : ۷۴۳ : ۷۴۴ : ۷۴۵ : ۷۴۶ : ۷۴۷ : ۷۴۸ : ۷۴۹ : ۷۵۰ : ۷۵۱ : ۷۵۲ : ۷۵۳ : ۷۵۴ : ۷۵۵ : ۷۵۶ : ۷۵۷ : ۷۵۸ : ۷۵۹ : ۷۶۰ : ۷۶۱ : ۷۶۲ : ۷۶۳ : ۷۶۴ : ۷۶۵ : ۷۶۶ : ۷۶۷ : ۷۶۸ : ۷۶۹ : ۷۷۰ : ۷۷۱ : ۷۷۲ : ۷۷۳ : ۷۷۴ : ۷۷۵ : ۷۷۶ : ۷۷۷ : ۷۷۸ : ۷۷۹ : ۷۸۰ : ۷۸۱ : ۷۸۲ : ۷۸۳ : ۷۸۴ : ۷۸۵ : ۷۸۶ : ۷۸۷ : ۷۸۸ : ۷۸۹ : ۷۹۰ : ۷۹۱ : ۷۹۲ : ۷۹۳ : ۷۹۴ : ۷۹۵ : ۷۹۶ : ۷۹۷ : ۷۹۸ : ۷۹۹ : ۸۰۰ : ۸۰۱ : ۸۰۲ : ۸۰۳ : ۸۰۴ : ۸۰۵ : ۸۰۶ : ۸۰۷ : ۸۰۸ : ۸۰۹ : ۸۱۰ : ۸۱۱ : ۸۱۲ : ۸۱۳ : ۸۱۴ : ۸۱۵ : ۸۱۶ : ۸۱۷ : ۸۱۸ : ۸۱۹ : ۸۲۰ : ۸۲۱ : ۸۲۲ : ۸۲۳ : ۸۲۴ : ۸۲۵ : ۸۲۶ : ۸۲۷ : ۸۲۸ : ۸۲۹ : ۸۳۰ : ۸۳۱ : ۸۳۲ : ۸۳۳ : ۸۳۴ : ۸۳۵ : ۸۳۶ : ۸۳۷ : ۸۳۸ : ۸۳۹ : ۸۴۰ : ۸۴۱ : ۸۴۲ : ۸۴۳ : ۸۴۴ : ۸۴۵ : ۸۴۶ : ۸۴۷ : ۸۴۸ : ۸۴۹ : ۸۵۰ : ۸۵۱ : ۸۵۲ : ۸۵۳ : ۸۵۴ : ۸۵۵ : ۸۵۶ : ۸۵۷ : ۸۵۸ : ۸۵۹ : ۸۶۰ : ۸۶۱ : ۸۶۲ : ۸۶۳ : ۸۶۴ : ۸۶۵ : ۸۶۶ : ۸۶۷ : ۸۶۸ : ۸۶۹ : ۸۷۰ : ۸۷۱ : ۸۷۲ : ۸۷۳ : ۸۷۴ : ۸۷۵ : ۸۷۶ : ۸۷۷ : ۸۷۸ : ۸۷۹ : ۸۸۰ : ۸۸۱ : ۸۸۲ : ۸۸۳ : ۸۸۴ : ۸۸۵ : ۸۸۶ : ۸۸۷ : ۸۸۸ : ۸۸۹ : ۸۹۰ : ۸۹۱ : ۸۹۲ : ۸۹۳ : ۸۹۴ : ۸۹۵ : ۸۹۶ : ۸۹۷ : ۸۹۸ : ۸۹۹ : ۹۰۰ : ۹۰۱ : ۹۰۲ : ۹۰۳ : ۹۰۴ : ۹۰۵ : ۹۰۶ : ۹۰۷ : ۹۰۸ : ۹۰۹ : ۹۱۰ : ۹۱۱ : ۹۱۲ : ۹۱۳ : ۹۱۴ : ۹۱۵ : ۹۱۶ : ۹۱۷ : ۹۱۸ : ۹۱۹ : ۹۲۰ : ۹۲۱ : ۹۲۲ : ۹۲۳ : ۹۲۴ : ۹۲۵ : ۹۲۶ : ۹۲۷ : ۹۲۸ : ۹۲۹ : ۹۳۰ : ۹۳۱ : ۹۳۲ : ۹۳۳ : ۹۳۴ : ۹۳۵ : ۹۳۶ : ۹۳۷ : ۹۳۸ : ۹۳۹ : ۹۴۰ : ۹۴۱ : ۹۴۲ : ۹۴۳ : ۹۴۴ : ۹۴۵ : ۹۴۶ : ۹۴۷ : ۹۴۸ : ۹۴۹ : ۹۵۰ : ۹۵۱ : ۹۵۲ : ۹۵۳ : ۹۵۴ : ۹۵۵ : ۹۵۶ : ۹۵۷ : ۹۵۸ : ۹۵۹ : ۹۶۰ : ۹۶۱ : ۹۶۲ : ۹۶۳ : ۹۶۴ : ۹۶۵ : ۹۶۶ : ۹۶۷ : ۹۶۸ : ۹۶۹ : ۹۷۰ : ۹۷۱ : ۹۷۲ : ۹۷۳ : ۹۷۴ : ۹۷۵ : ۹۷۶ : ۹۷۷ : ۹۷۸ : ۹۷۹ : ۹۸۰ : ۹۸۱ : ۹۸۲ : ۹۸۳ : ۹۸۴ : ۹۸۵ : ۹۸۶ : ۹۸۷ : ۹۸۸ : ۹۸۹ : ۹۹۰ : ۹۹۱ : ۹۹۲ : ۹۹۳ : ۹۹۴ : ۹۹۵ : ۹۹۶ : ۹۹۷ : ۹۹۸ : ۹۹۹ : ۱۰۰۰ : ۱۰۰۱ : ۱۰۰۲ : ۱۰۰۳ : ۱۰۰۴ : ۱۰۰۵ : ۱۰۰۶ : ۱۰۰۷ : ۱۰۰۸ : ۱۰۰۹ : ۱۰۱۰ : ۱۰۱۱ : ۱۰۱۲ : ۱۰۱۳ : ۱۰۱۴ : ۱۰۱۵ : ۱۰۱۶ : ۱۰۱۷ : ۱۰۱۸ : ۱۰۱۹ : ۱۰۲۰ : ۱۰۲۱ : ۱۰۲۲ : ۱۰۲۳ : ۱۰۲۴ : ۱۰۲۵ : ۱۰۲۶ : ۱۰۲۷ : ۱۰۲۸ : ۱۰۲۹ : ۱۰۳۰ : ۱۰۳۱ : ۱۰۳۲ : ۱۰۳۳ : ۱۰۳۴ : ۱۰۳۵ : ۱۰۳۶ : ۱۰۳۷ : ۱۰۳۸ : ۱۰۳۹ : ۱۰۴۰ : ۱۰۴۱ : ۱۰۴۲ : ۱۰۴۳ : ۱۰۴۴ : ۱۰۴۵ : ۱۰۴۶ : ۱۰۴۷ : ۱۰۴۸ : ۱۰۴۹ : ۱۰۵۰ : ۱۰۵۱ : ۱۰۵۲ : ۱۰۵۳ : ۱۰۵۴ : ۱۰۵۵ : ۱۰۵۶ : ۱۰۵۷ : ۱۰۵۸ : ۱۰۵۹ : ۱۰۶۰ : ۱۰۶۱ : ۱۰۶۲ : ۱۰۶۳ : ۱۰۶۴ : ۱۰۶۵ : ۱۰۶۶ : ۱۰۶۷ : ۱۰۶۸ : ۱۰۶۹ : ۱۰۷۰ : ۱۰۷۱ : ۱۰۷۲ : ۱۰۷۳ : ۱۰۷۴ : ۱۰۷۵ : ۱۰۷۶ : ۱۰۷۷ : ۱۰۷۸ : ۱۰۷۹ : ۱۰۸۰ : ۱۰۸۱ : ۱۰۸۲ : ۱۰۸۳ : ۱۰۸۴ : ۱۰۸۵ : ۱۰۸۶ : ۱۰۸۷ : ۱۰۸۸ : ۱۰۸۹ : ۱۰۹۰ : ۱۰۹۱ : ۱۰۹۲ : ۱۰۹۳ : ۱۰۹۴ : ۱۰۹۵ : ۱۰۹۶ : ۱۰۹۷ : ۱۰۹۸ : ۱۰۹۹ : ۱۱۰۰ : ۱۱۰۱ : ۱۱۰۲ : ۱۱۰۳ : ۱۱۰۴ : ۱۱۰۵ : ۱۱۰۶ : ۱۱۰۷ : ۱۱۰۸ : ۱۱۰۹ : ۱۱۱۰ : ۱۱۱۱ : ۱۱۱۲ : ۱۱۱۳ : ۱۱۱۴ : ۱۱۱۵ : ۱۱۱۶ : ۱۱۱۷ : ۱۱۱۸ : ۱۱۱۹ : ۱۱۲۰ : ۱۱۲۱ : ۱۱۲۲ : ۱۱۲۳ : ۱۱۲۴ : ۱۱۲۵ : ۱۱۲۶ : ۱۱۲۷ : ۱۱۲۸ : ۱۱۲۹ : ۱۱۳۰ : ۱۱۳۱ : ۱۱۳۲ : ۱۱۳۳ : ۱۱۳۴ : ۱۱۳۵ : ۱۱۳۶ : ۱۱۳۷ : ۱۱۳۸ : ۱۱۳۹ : ۱۱۴۰ : ۱۱۴۱ : ۱۱۴۲ : ۱۱۴۳ : ۱۱۴۴ : ۱۱۴۵ : ۱۱۴۶ : ۱۱۴۷ : ۱۱۴۸ : ۱۱۴۹ : ۱۱۵۰ : ۱۱۵۱ : ۱۱۵۲ : ۱۱۵۳ : ۱۱۵۴ : ۱۱۵۵ : ۱۱۵۶ : ۱۱۵۷ : ۱۱۵۸ : ۱۱۵۹ : ۱۱۶۰ : ۱۱۶۱ : ۱۱۶۲ : ۱۱۶۳ : ۱۱۶۴ : ۱۱۶۵ : ۱۱۶۶ : ۱۱۶۷ : ۱۱۶۸ : ۱۱۶۹ : ۱۱۷۰ : ۱۱۷۱ : ۱۱۷۲ : ۱۱۷۳ : ۱۱۷۴ : ۱۱۷۵ : ۱۱۷۶ : ۱۱۷۷ : ۱۱۷۸ : ۱۱۷۹ : ۱۱۸۰ : ۱۱۸۱ : ۱۱۸۲ : ۱۱۸۳ : ۱۱۸۴ : ۱۱۸۵ : ۱۱۸۶ : ۱۱۸۷ : ۱۱۸۸ : ۱۱۸۹ : ۱۱۹۰ : ۱۱۹۱ : ۱۱۹۲ : ۱۱۹۳ : ۱۱۹۴ : ۱۱۹۵ : ۱۱۹۶ : ۱۱۹۷ : ۱۱۹۸ : ۱۱۹۹ : ۱۲۰۰ : ۱۲۰۱ : ۱۲۰۲ : ۱۲۰۳ : ۱۲۰۴ : ۱۲۰۵ : ۱۲۰۶ : ۱۲۰۷ : ۱۲۰۸ : ۱۲۰۹ : ۱۲۱۰ : ۱۲۱۱ : ۱۲۱۲ : ۱۲۱۳ : ۱۲۱۴ : ۱۲۱۵ : ۱۲۱۶ : ۱۲۱۷ : ۱۲۱۸ : ۱۲۱۹ : ۱۲۲۰ : ۱۲۲۱ : ۱۲۲۲ : ۱۲۲۳ : ۱۲۲۴ : ۱۲۲۵ : ۱۲۲۶ : ۱۲۲۷ : ۱۲۲۸ : ۱۲۲۹ : ۱۲۳۰ : ۱۲۳۱ : ۱۲۳۲ : ۱۲۳۳ : ۱۲۳۴ : ۱۲۳۵ : ۱۲۳۶ : ۱۲۳۷ : ۱۲۳۸ : ۱۲۳۹ : ۱۲۴۰ : ۱۲۴۱ : ۱۲۴۲ : ۱۲۴۳ : ۱۲۴۴ : ۱۲۴۵ : ۱۲۴۶ : ۱۲۴۷ : ۱۲۴۸ : ۱۲۴۹ : ۱۲۵۰ : ۱۲۵۱ : ۱۲۵۲ : ۱۲۵۳ : ۱۲۵۴ : ۱۲۵۵ : ۱۲۵۶ : ۱۲۵۷ : ۱۲۵۸ : ۱۲۵۹ : ۱۲۶۰ : ۱۲۶۱ : ۱۲۶۲ : ۱۲۶۳ : ۱۲۶۴ : ۱۲۶۵ : ۱۲۶۶ : ۱۲۶۷ : ۱۲۶۸ : ۱۲۶۹ : ۱۲۷۰ : ۱۲۷۱ : ۱۲۷۲ : ۱۲۷۳ : ۱۲۷۴ : ۱۲۷۵ : ۱۲۷۶ : ۱۲۷۷ : ۱۲۷۸ : ۱۲۷۹ : ۱۲۸۰ : ۱۲۸۱ : ۱۲۸۲ : ۱۲۸۳ : ۱۲۸۴ : ۱۲۸۵ : ۱۲۸۶ : ۱۲۸۷ : ۱۲۸۸ : ۱۲۸۹ : ۱۲۹۰ : ۱۲۹۱ : ۱۲۹۲ : ۱۲۹۳ : ۱۲۹۴ : ۱۲۹۵ : ۱۲۹۶ : ۱۲۹۷ : ۱۲۹۸ : ۱۲۹۹ : ۱۳۰۰ : ۱۳۰۱ : ۱۳۰۲ : ۱۳۰۳ : ۱۳۰۴ : ۱۳۰۵ : ۱۳۰۶ : ۱۳۰۷ : ۱۳۰۸ : ۱۳۰۹ : ۱۳۱۰ : ۱۳۱۱ : ۱۳۱۲ : ۱۳۱۳ : ۱۳۱۴ : ۱۳۱۵ : ۱۳۱۶ : ۱۳۱۷ : ۱۳۱۸ : ۱۳۱۹ : ۱۳۲۰ : ۱۳۲۱ : ۱۳۲۲ : ۱۳۲۳ : ۱۳۲۴ : ۱۳۲۵ : ۱۳۲۶ : ۱۳۲۷ : ۱۳۲۸ : ۱۳۲۹ : ۱۳۳۰ : ۱۳۳۱ : ۱۳۳۲ : ۱۳۳۳ : ۱۳۳۴ : ۱۳۳۵ : ۱۳۳۶ : ۱۳۳۷ : ۱۳۳۸ : ۱۳۳۹ : ۱۳۴۰ : ۱۳۴۱ : ۱۳۴۲ : ۱۳۴۳ : ۱۳۴۴ : ۱۳۴۵ : ۱۳۴۶ : ۱۳۴۷ : ۱۳۴۸ : ۱۳۴۹ : ۱۳۵۰ : ۱۳۵۱ : ۱۳۵۲ : ۱۳۵۳ : ۱۳۵۴ : ۱۳۵۵ : ۱۳۵۶ : ۱۳۵۷ : ۱۳۵۸ : ۱۳۵۹ : ۱۳۶۰ :

اُس کی موی سفید کلبیا میں ایسی عزت حاصل کرنی چاہتے تھے جس کے وہ متحق نہ تھے۔
 فیلیکس امرور فروداہیں رہا۔ اگر تپا سوتا ہی رہا۔ ویاس نے دنیا کو آخرت پر ترجیح کا
 فرض کیا ان جہوں نے جن کے حالات کتاب مقدس میں ہماری عبرت کے لئے لکھے
 گئے ہیں کسی نہ کسی وجہ سے روح القدس کی ہدایت نہ مانی اور اپنا دل خدا کو دیا
 اور یہ خیال نہ کرنا چاہتے کہ جیسے اشعہ ص کا اوپر ذکر کیا گیا ویسے کلیسیا میں بہت
 کم ہوتے ہیں۔ ہر ایک اس کے کتاب مقدس سے بخوبی واقف ہوتا ہے کہ اللہ انسان
 مصیبت اور لاچارسی کے وقت خدا کی طرف رجوع کرتے ہیں مگر خلوص دل سے نہیں
 چنا چھو لکھا ہے۔ مگر جب اُس نے انہیں قتل کیا تب انہوں نے شہادت دے دی اور
 باؤ آئے اور سو رہے خدا کے طالب ہوئے۔ اور یاد کیا کہ خدا اُن کی ایمان و رضا کا
 اُن کا یہ وسیع دلا ہے۔ لیکن انہوں نے اپنے ذہن سے اُس کے ساتھ رہا کاری
 کی اور خود خداوند کے امت سے شاکر و کچھ سکھ اور اُس کے ہر وہ رستہ اور
 جو ایمان سے بالکل برگشتہ ہو جاتے ہیں اُن کے بارے میں رسول پولوس نے فرمایا
 کہ خدا میں نہایت عبرت اچھی رکھنا ہے۔ امت الٰہیہ لایا۔ اور رسولی نظر میں کہ حالات
 بھی اس بارہ میں پولوس کے کلمات سے کچھ کم خوفناک نہیں۔ اور مقدس کو بھٹا اپنے
 لوگوں کی نسبت یہ کہتا ہے کہ وہ کلام میں سے نکلے مگر ہم میں سے نہ نکلے کیونکہ اگر
 وہ ہم میں سے ہوتے تو ہمارے ساتھ رہتے پر وہ نکلے تاکہ ہر چہ وہ جس کے وہ
 سبب ہم میں سے نہیں ہیں۔ اگر برا ہے نام سیدوں کے حال پر غور کیا جائے تو ایسے
 لوگ بہت کم اُن میں پائے جائینگے جن کے دلوں میں اُن کی زندگی کے زمانہ کو مختلف
 وقتوں پر کسی خطرناک بیماری یا خوفناک طوفان یا سخت دیا یا خدا ان میں سے کسی
 کی موت یا کسی سختی کے وقت جانے یا کسی دوست کے دیندہ ارہو جانے یا کتاب کی
 کسی آیت کے یاد آئے وغیرہ باتوں سے اکثر بڑا جوش پیدا نہ ہوا ہو گا۔ اور
 اس حالت میں اُن کے دل میں ضرور تاثیر مستحیہ و غیا لا مستویہ ہوئے۔ اور انہوں

نے خدا سے دعا بھی مانگی اور اپنے چال چلن کی بھی تھوڑے دنوں کے لئے اصلاح
 کی۔ غالباً روح القدس نے اس طرح سے اُن کو اکثر خدا کی طرف رجوع کیا اور
 وہ قریب قریب رجوع لائے۔ مگر اب کہاں اور وہ کہاں اُن کے دینی دلوں سے
 خدا کی روح اگرچہ قادر مطلق ہے مگر پھر بھی وہ انسان کے دل کے نقشے پر
 بہرہ رستی سے قبضہ نہیں کرتی۔ باپ آدمیوں کو بلاتا ہے مگر لاچار نہیں کرتا جو میٹھے
 پر ایمان نہ لائے اُن پر میٹھے نے بھی آتش دہلیں کیا بلکہ نہایت دوسوزی سے
 اس طرح اُن کو فحاش کی کر اسے یہوشم اسے یہوشم جو بیوں کو مار ڈالتی اور
 انہیں جو تھپہ پاس بھیجے گئے پتھر اڑا کرتی ہے بیٹے گنتی بار چا کر تیسے لڑکوں کو
 پس طرح طرحی اپنے بچوں کو پروں تلے اٹھا کرتی ہے جمع کروں پر تم نے نہ
 پایا۔ ایسے ہی روح القدس بھی آدمیوں کو بلاتا ہے اور اُن کی منت و دعا جست
 کرتا ہے۔ مگر تاہم وہ ایسے لوگوں کو اپنا مقابلہ کرنے دیتا ہے جن کی نسبت اُس
 نے اپنے دلوں کو گریڈ بنا یا تاکہ رستہ رستہ کو اُن میں ایمانوں کو جنہیں اللہ
 نے اُن کے بیوں کی معرفت اپنی روح سے بھیجا تھا نہ نہیں اس لئے ربہ الافواں
 کی طرف سے بڑا تھنازل ہوا۔ اُس آیت میں اشارہ اُس خوفناک سخت دلی
 کی طرف ہے جس سے مقدس پولوس نے یہودیوں کو روم میں یہ فرما کر متنبہ کیا۔
 کہ روح القدس نے یہیابی کی معرفت ہمارے باپ دادوں سے خوب کہا کہ
 اس قوم کے پاس جا اور کہہ کہ تم کانوں سے سنو گے پر نہ سمجھو گے اور آنکھوں
 سے دیکھو گے پر نہ دریافت کرو گے کیونکہ اس قوم کا دل موٹا ہوا اور وہ اپنے
 کانوں سے اونچا سنتے ہیں اور آنکھوں نے اپنی آنکھیں موند لیں ایسا نہ ہو کہ
 آنکھوں سے دیکھیں اور کانوں سے سنیں اور دل سے سمجھیں اور رجوع ناویں
 اور میں انہیں چنگا کروں

اور یہ بھی یاد رکھنا چاہئے کہ روح القدس کی تاثیر دفعہ موقوف نہیں ہوتی
 ملے متی ۲۳ : ۳۵ ذکر یہ ۴ : ۱۲ ہے اعمال ۲۸ : ۲۵
 ۲۶

ملے متی ۲۳ : ۳۵ ذکر یہ ۴ : ۱۲ ہے اعمال ۲۸ : ۲۵
 ۲۶

بلکہ تندرست کم ہوتی جاتی ہے۔ رُوح بیزار اور نگین ہوتی ہے چنانچہ نبی اکرم ﷺ کے باپ میں لکھا ہے کہ وہ سے باطنی ہوئے اور انہوں نے اُس کی رُوح قدس کو نگین کیا۔ اور اس لئے وہ اُن کا دشمن ہو گیا۔ اور تب آدمی ایمان سے غائب ہو جاتا ہے اور حق حاصل کر کے دیدہ و دانستہ گناہ کرنے سے باز نہیں آتے تو رُوح اُن سے اور زیادہ بیزار ہو جاتی ہے۔ چنانچہ رسول ایسے لوگوں کے باپ میں یہ لکھا ہے کہ خیالی کرو وہ شخص کتنی زیادہ سزا کے لائق ہے۔ خدا کے پیشے کو پامال کیا اور عہد کے لوگوں جس سے وہ پاک ہونا چاہتا تھا اور فضل کی رُوح کو ذلیل کیا۔ اور جب لوگ سب سے بڑھ کر پاک ماندہ لیتے ہیں تو بعض اوقات اُن سے وہ بڑا گناہ صادر ہو جاتا ہے جس کی نسبت خداوند نے یہ فرمایا کہ لوگوں کو ہر طرح کا گناہ اور کفر معاف کیا جائیگا مگر وہ کفر جو رُوح کے حق میں ہو لوگوں کو معاف نہ ہو گا جو کوئی ابن آدم کے حق میں کرے اُسے معاف ہو سکیگا جو رُوح القدس کے حق میں کرے اُسے ہرگز معاف نہ ہو گا نہ اس جہان میں نہ اُس جہان میں۔

مقدس مرقس کی انجیل سے ثابت ہے کہ خداوند نے یہ کلمات اُس وقت فرمائے جبکہ فریسیوں نے یہ کہا تھا کہ اُس کے ساتھ ایک ناپاک رُوح ہے۔ لیکن اگرچہ یہ کلمات اولاً فریسیوں کے اس باطل بہتان کے سبب ہو سکے مگر پھر بھی وہ ہر زمانہ کے لوگوں کے لئے ایک بلند آواز ہیں جس سے مقصود یہ ہے کہ ہم آئندہ غبردار ہو جائیں۔ اور کسی ایسے خیال فاسد کو ایک لمحہ بھی دل میں نہ دیر کہ مسیح اور شیطان کے درمیان باہم کسی طرح کی موافقت ہو سکتی ہے اور کوئی ایسی بات مُنہ سے نہ نکالیں جس سے طالبانِ راجہ نجات گمراہ ہوں۔ اور جو لوگ رُوح القدس کی تحریک سے کام کرتے ہوں اُن کی نسبت کسی طرح کی بدگمانی نہ کریں اور بالخصوص رُوح القدس کی ذات اور کام پر عجیب لگائے۔

۱۰۶۳ سے ۱۰۶۴ عریضوں ۱۰: ۲۵ تک مرقس ۱۰: ۲۳ سے ۱۰: ۲۴ تک مرقس ۱۰: ۲۳ سے ۱۰: ۲۴ تک

سے پرہیز کریں۔ ایسی باتوں سے ہم کو کلمات مذکورہ صریحاً متنبہ کرتے ہیں مگر پھر بھی اس میں شک نہیں کہ اس سے رُوح القدس کے خلاف گناہ کی حقیقت ہم پر بخوبی نہیں کھولی گئی۔ لیکن یہ بات بھی خالی از حوصلت نہیں کیونکہ اس خاموشی سے رحمت خداوندی کا یہ منشا تھا کہ جو گناہ کبھی معاف نہیں ہو سکتا اُس کے پاس نہ لگ جائے۔ اور ہم بھی ہم خوفہ کرائیں۔ پس کلمات مذکورہ بالا بجز اُن جس شخص سے کہ جس جو خطرات سے آگاہ کرتا ہے یا اُس نقادہ کی باتیں ہیں جو فالتوں کو ہوشیار کرتا ہے۔ وہ ہم کو خدا کی راہ میں ہوشیار رہنے سے پہلے کی ہدایت کرتے ہیں۔ وہ ہم کو بچا کر یہ کہتے ہیں کہ اُسے والے غضب سے بچاؤ۔

مذکورہ بالا رُوح القدس کے خلاف گناہ جو معاف نہیں ہو سکتا۔ اور موت تک پہنچانے والے گناہ جس کا ذکر مقدس لوحِ خدا کے خدا میں ہے ان دونوں کے ایک رابطہ ہونے کی نسبت قطعی فیصلہ نہیں کیا جاسکتا۔ اور عیسائی کی عبارت میں ان سے غصہ ہوتا ہے کہ جو آدمی مسیح کا اقرار کرے اور بھلا ازل سے اور اس سے زبردستی خداوند سے منکر ہو جائے وہ موت تک پہنچانے والے گناہ کا مرتکب ہوتا ہے کیونکہ ۱۴۔ آیت میں موت کا ذکر اُس رُوحانی اور ابدی زندگی کے مقابلہ میں کیا گیا ہے جو ۱۱۔ ۱۲۔ آیات کے مواضع میں یہ موقوف ہے۔ اور اگرچہ ہم کو ۱۸۔ آیت میں اس بات کا یقین دلا گیا ہے کہ جو شخص درحقیقت خدا سے پیدا ہوتا ہے اُس سے یہ گناہ صادر نہیں ہو سکتا۔ مگر تاہم اس گناہ کا مرتکب دینی بھائی فرار دیا گیا ہے۔ علاوہ اس کے اور سب گناہوں کی مدافعت کے واسطے خدا کے فرشتوں کو آمیند اور مجبور سے کے ساتھ دعا مانگنے کی ہدایت کی گئی ہے لیکن ایسا مرتد اپنے تئیں ایمانداروں کی دعاؤں کے فائدے سے خارج کرنا چاہتا ہے کئی باتوں میں ان دونوں گناہوں میں مشابہت پائی جاتی ہے۔ اور نیز خداوندیشوع اور رسول دونوں کے کلمات سے شرح ہوتا ہے کہ اقد میں ایک ہی ایسا گناہ ہے جو کبھی معاف نہیں ہو سکتا۔ لیکن جیسا کہ اوپر مذکور ہوا اس گناہ کی حقیقت بخوبی ظاہر نہیں کی گئی۔ تاکہ اس سے بچنے کا مکان دور رہنے کے لئے دعا مانگتے رہیں۔

اور گو ایسی صورتیں کم وقوع میں آتی ہیں جن میں گناہ کی نوبت اس درجہ کفر اور ارتداد تک پہنچتی ہے لیکن ہاوجود اس کے جس حال میں مروح القدس بہت سے آدمیوں کی فہم روشن کرتا ہے۔ گناہ اور استہلازی اور حدالت کا انہیں یقین دلاتا ہے۔ سچ کے شریک ہونے کے لئے انہیں بلاتا ہے۔ اور اُس کے قبول نہ کرنے کے خطرے سے انہیں آگاہ کرتا ہے۔ اور اپنے کلام کی دودھاری تلواریں اُس کے دلوں کو زخمی کرتا ہے۔ بلکہ وہ اپنے چال چلن میں بھی اصلاح کرنی قبول کرتے ہیں مگر باوجود یہ باعث کسی گناہ کے دل میں جگہ دینے یا دنیا کی محبت پانا مستعمل مزاجی کے اُس سے خوف ہو کر اُس کا مقابلہ کرتے ہیں۔ حتیٰ کہ وہ اُن سے کنارہ گیری جو جاتا ہے۔ اور وہ باوجود مروح القدس کے اُن پر تاثیر کرنے کے حیات سے محروم رہتے ہیں۔ پس جو لوگ اب تک لیت و لعل میں آسمان کی بادشاہت کی چمکٹ پر کھڑے رہے ہیں اُن کو عبرت حاصل کرنی چاہئے۔ اور یہ کلمات کان لگا کر سنتے چاہئیں کہ اگر آج تم اُس کی آواز سنو تو اپنے دلوں کو سخت دکر و جس طرح بیابان میں آزمائش کے دن غضب انگیزی کے وقت ہوتا کہ جس طرح خدا نے بنی اسرائیل کے حق میں تم لکھی اُسی طرح اُن کے حق میں بھی یہ قسم نہ کھائے کہ وہ میرے آرام میں ہرگز داخل نہ ہوں گے۔ جانتا چاہئے کہ جب تک انسان کا دل جو تیار و تہیج کی محبت کے درمیان ڈانواں ڈول رہتا ہے۔ یکسو نہیں ہو جاتا اُس کی حالت قابلِ افسوس ہے اور اگرچہ یہ حالت فی نفسہ انسان کی طبع کے خلاف اور مانگا رہے مگر تاہم ایک عرصہ کے بعد انسان اُس کا ایسا عادی ہو جاتا ہے کہ اُس کا بدلنا محال ہوتا ہے۔ بعض آدمی کلام الہی پڑھتے دعا مانگتے بٹانا فہم گر جاتے ہیں یا بھیل کا وعظ سنتے ہیں اور جب وہ ایسے کاموں میں مشغول ہوتے ہیں تو یہ اُن کو توقع ہوتی ہے کہ اب ہمارے دلوں میں ضرور کسی قدر جوش پیدا ہو گا۔ اور جب جوش پیدا نہیں ہوتا تو وہ اندر وہ خاطر ہو جاتے ہیں مگر باوجود یہ اپنا دل خدا کو دنیا قبول نہیں کرتے۔ وہ ہمیشہ تعلیم پاتے رہتے ہیں مگر سچائی کی

لے ۲۴ : ۳

پہچان تک کبھی نہیں پہنچ سکتے۔ ایسے لوگوں کو ہوشیار ہونا چاہئے جس کے ساتھ وہ مخالفت کرتے ہیں وہ ہمیشہ اُن کی برواشت نہ کرتا رہیگا۔ وہ اُس خدا کی ازلی روح کا مقابلہ کرتے ہیں اُن کے کلمات میں سے کوئی برکت اُن کلمات کے زیادہ عبرت انگیز نہیں اور زیادہ تر وقوع میں نہیں آتے رہتے آج نجات کا دن ہے تم نہیں جانتے کہ کل کیا ہو گا *

ساتواں باب

مروح القدس کا انسانی مروح کو از سر نو پیدا کرنا

فیکو دیمیسٹس کاشب کے وقت خداوند سے ملاقات کرنے کا احوال ایسا عجیب ہے کہ اُس کی نظیر انجیلوں میں بھی کیا ہے۔ یہ یہودیوں کا ایک حاکم تھا۔ فریسیوں میں سے تھا جن کے لوگ نہایت متعقد تھے۔ بنی اسرائیل میں ممتاز اُستاد تھا مگر اپنے اُس کے دل میں وہ بیکاری تھی جس سے گو خود انسان اکثر آگاہ نہیں ہوتا لیکن تاہم وہ کسی شخص کے دل سے دور نہیں ہو سکتی جب تک کہ اُس کو مغفرت حاصل نہیں ہوتی۔ اس اثناء میں ایک اُستاد صاحبِ اعجاز نے خدا کی طرف سے بروشت میں ظاہر ہو کر لوگوں کو نجات کی خوشخبری سنائی۔ اس مژدہ کے سنتے سے فیکو دیمس کے دل کو خود بخود اُس کی طرف کشش ہوئی۔ اُس کو تمنا تھی کہ کسی بد کسی طرح دل کو آرام ملے مگر نہ ملتا تھا اُس کی دعائیں اور روزے اور نیرات اُس کی اضطرابی دور کرنے کے لئے کافی نہ ہو سکتے تھے۔ وہ اپنی عورت کے گمان سے کوئی ایسا کام نہ کرنا چاہتا تھا جس سے اُس کے دل کی بیکاری لوگوں پر ظاہر ہو سکے۔ اس لئے وہ شب کے وقت تاریک رستوں سے گزر کر اُس گنہگار مکان پر آیا جس میں نامزد کا نبی قیام پذیر تھا۔ خداوند مروح کا سادہ لباس پہنے

لے یوحنا ۳ : ۲۱ *

کریں کہ کوئی کہہ سکتا تھا کہ یہ غریب آدمی ہے۔ اور وہ بھر کی محنت و مشقت نہ ہو
ان وقت تک مان کر دیا ہوگا۔ اور جو سچ اُس نے اس گناہ آلود دنیا میں رہنے
سے اُٹھایا تھا اُس کا بھی اُس کی پیشانی پر لکھا ہوگا یا نہیں کیا ہی شہادت اور
محبت کے ساتھ وہ نیکو دُشمن سے کلام کرتا ہوگا۔ خداوند یسوع مسیح اور نیکو دُشمن
کی یہ گفتگو ہمارے سامنے ہے کہ اللہ انجیل میں درج ہوئی ہے۔

نیکو دُشمن کا اول ہی یہ کہنا کہ اس سے رہتی ہم جانتے ہیں کہ تو خدا کی طرف سے
آستہ اور کرپا اناؤس باشندہ پر ولایت کرتا ہے کہ وہ خداوند یسوع مسیح کے چور
کے سبب اُس کو ایک مذہب کی طرف سے بھیجا ہوا آستہ سمجھتا تھا۔ مگر اُس کی
اور پتہ سے واقف نہ تھا خداوند نے اپنے جواب میں نیکو دُشمن کے احکام
سے ہمراہ اپنے اور شریعت کا علم رکھنے اور عالی مرتبہ ہونے وغیرہ باتوں کی
طرح اشارہ دیکھا۔ ہر جو عقیدہ اُس نے خداوند کی نسبت ظاہر کیا تھا اُس سے
بھی غلط نظر کے یکساں کی روٹ کی نئی پیدا انش کا ذکر کیا جس کے بغیر ہرگز
نجات حاصل نہیں ہو سکتی۔ اگر کوئی اس سرور یا اوپر سے کہ نہ جو لفظ باطن میں ہے
وہ دونوں معنی پر جاری ہے، پیدا نہ ہو تو وہ خدا کی بادشاہت کو نہیں دیکھ سکتا۔
یعنی نہ وہ کسی کی موجودہ بادشاہت میں جو روحانی برکتوں سے محروم ہے شامل ہو سکتا
ہے۔ اور نہ اُس آئندہ نبائی بادشاہت میں جو بڑی شان و شوکت اور بڑائی کے
ساتھ ظاہر ہوگی شامل ہوگا۔ نیکو دُشمن کو جو ایک بوڑھا آدمی تھا یہ خیال گزر کہ شاہ
خداوند نے یہ کلیات اُس کی نسبت فرمائے۔ اس لئے وہ تعجب سے بولا کہ آدمی جب
بوڑھا ہو گیا تو کیسے پیدا ہو سکتا ہے۔ جب کوئی غیر قوم کا آدمی یودیوں کے دین یا
شامل ہوا کرتا تھا تو وہ اپنے محاورہ کے موافق اُس کو طفل فونشاد بولا کرتے
تھے۔ لیکن خداوند کا قول عام تھا۔ اور یہودی وغیرہ سب اُس میں شامل تھے
اس واسطے نیکو دُشمن کو محاورہ مذکورہ بالا کا خیال نہ رہا کہ وہ خداوند کے
کلمات سے نہایت متحیر ہوا۔

لے دیکھو پوچھا : ۸ : ۵۴

مسیح نے نیکو دُشمن کی حیرت کے باعث اپنے کلام کو ذرا بھی ملامت نہ کیا۔ بلکہ مگر
ایک اور چیز بھی ہے سچ کہ انہوں نے اگر آدمی پانی اور روح سے پیدا نہ ہووے تو
خدا کی بادشاہت میں داخل نہیں ہو سکتا۔ یہودیوں کو بے غیر قوموں کے لوگوں
نہ دیکھنا اپنے مذہب میں شامل کیا کرتے تھے اور یوحنا بھی پانی سے پتہ
پاتا تھا۔ اور خود خداوند یسوع مسیح نے بھی بہت لوگوں کو اپنے شاگردوں کی
لئے پتہ دینا شروع کیا۔ مگر انیسویں اور شریعت کے معنوں نے اپنے حق
خدا کے نیک ارادے کی تحقیر کر کے یوحنا سے پتہ نہ لیا تھا۔ پس پانی سے
پیدا ہونے کے معنی تو نیکو دُشمن کی سمجھ میں آسکتے تھے۔ لیکن وہ طالب حق
روح سے پیدا ہونے کے معنی سمجھنے سے بالکل عاجز تھا۔ اور جی نہیں کہ یہ
خداوند جب تک آدمی پانی اور روح سے پیدا نہ ہو۔ اس امر پر ولایت کرتے ہیں
صرف پانی سے پیدا ہونا انسان کے لئے کافی نہیں۔ بلکہ پانی اور روح دونوں
پیدا ہونا خدا کی بادشاہت میں داخل ہونے کے لئے ضروری ہے۔ پس جانشا
ہے کہ خداوند کے کلام کے موافق پانی اور روح دونوں کا پتہ حاصل ہونا ضروری
ہے۔ پانی کا پتہ جو خداوند کا مقصد کیا ہوا اور یہ ظاہری کلیسیا میں شامل ہونے
ہے بالعموم نجات کے لئے ضروری ہے کیونکہ وہ خداوند کے حکم کی فراہم داری فرض
ہے اور روح کا پتہ یعنی وہ اندرونی اور روحانی نعمت جس کا پانی بیرونی آقا
ظہری نشان ہے قطعاً ضروری ہے۔ کیونکہ یہ خدا کی بادشاہت روحانی ہے اور
اس واسطے کوئی شخص جب تک اُس کا دل تبدیل نہ ہو۔ اُس میں داخل نہیں
ہو سکتا۔ یہی امتیاز خداوند کے زمانِ ذیل میں بھی پایا جاتا ہے۔ کہ تمام دنیا میں
ہر ایک ہر ایک مخلوق کے سامنے انجیل کی سادہ سی کروچ کہ زمان لانا ہے اور پتہ
ہے کہ نجات پانچا اور جو ایمان نہیں لانا اُس پر سزا کا حکم کیا جائیگا جو خداوند کے
ذاتی پیدا انش سے وہ تعلق ہے جو منہ کے اقرار کو ولی ایمان سے ہے اور لکھا ہے

لے دیکھو پوچھا : ۲۹ : ۲۲ : ۲۱ : ۲۰ : ۱۹ : ۱۸ : ۱۷ : ۱۶ : ۱۵ : ۱۴ : ۱۳ : ۱۲ : ۱۱ : ۱۰ : ۹ : ۸ : ۷ : ۶ : ۵ : ۴ : ۳ : ۲ : ۱ : ۰

لے دیکھو پوچھا : ۱۶ : ۱۵ : ۱۴ : ۱۳ : ۱۲ : ۱۱ : ۱۰ : ۹ : ۸ : ۷ : ۶ : ۵ : ۴ : ۳ : ۲ : ۱ : ۰

اور ان کی حقیقت اور ماہیت کیا ہے ؟
 دنیا کے لوگ گناہ کی حقیقت سے بخوبی آگاہ نہیں۔ اگرچہ دنیا پرست آدمی بھی بعض گناہوں کو جڑا جانتے ہیں۔ مگر وہ یہ نہیں سوچتے کہ بے ایمانی گناہ کی جڑ ہے۔ اور دل کے خدا سے الگ رہنے اور خدا کے مس فضل کو جو بیچ میں بٹھاتا ہے قبول نہ کرنے سے ہی تمام گناہ پیدا ہوتے ہیں اور اس سے وہ اس بے ایمانی کو ایک اور نئے چیز تصور کرتے ہیں۔ اور جب اپنی یا اوروں کی نیکی اور بدی کا اندازہ کرتے جیسے ہیں تو اس کا کچھ خیال نہیں کرتے۔ لیکن روح القدس لوگوں کے دلوں میں اس بات کا یقین پیدا کرتا ہے کہ بے ایمانی بڑا گناہ ہے جس کا نتیجہ یا تو یہ ہوتا ہے کہ وہ ایمان لا کر نجات پاتے ہیں اور یا یہ کہ وہ خدا کی دعوت کو رد کرنے کے سبب ہلاک ہو جاتے ہیں۔ اس امر کی ایک عمدہ نظیر خداوند کے زمانہ کے یہودیوں کے حال سے ملتی ہے کہ انہوں نے خداوند ذوالجلال کو قبول نہ کیا۔ بلکہ اُس کو معصوب کیا اور بعد ازاں جب روح القدس نازل ہوا تو بعض نے یہی توہر کی اور بعض ایسے دلوں کو سخت کرنے کے باعث ہلاک ہوئے ۔

اور جس طرح دنیا کے لوگ گناہ کی حقیقت سے ناواقف ہیں اُسی طرح راستبازی کی حقیقت سے بھی انہیں واقفیت نہیں۔ اکثر لوگ یہ گمان کرتے ہیں کہ چال چلتی کی شائستگی منجات کے لئے کفایت کرتی ہے۔ مگر افسوس ہے کہ خدا کی راستبازی کی آرزو اُن کو مطلقاً نہیں ہوتی۔ اسی واسطے جب کامل راستباز یعنی خداوند یسوع مسیح اپنوں کے پاس آیا تو اپنوں نے اُسے قبول نہ کیا بلکہ اُس قدر جس کو مجرم نظیر کر اُس پر موت کا فتور سنے دیا۔ لیکن گواہیوں نے اُس کو قبول کرنے سے انکار کیا وہ اپنے پیارے کہ پاس آسمان پر گیا اور وہاں جا کر اُس نے اپنی بے داغ اطاعت خدا کے حضور پیش کی۔ دنیا کے لوگوں نے اُسے پھر نہ دیکھا مگر چونکہ انسان کا فرض صلیب پر ادا کر چکا۔ اس واسطے اب وہ اپنے جسد شفیق آسمان میں رہا

کے دہنے ہاتھ بیٹھا ہوا ہمارے اسرار شمس کرتا ہے۔ اور چونکہ اُس کے آسمان پر جاننے کے بعد روح القدس کلیسیا پر نازل ہوا۔ پس اس سے ثابت ہو گیا کہ اُس کا کام خدا کو پسند آیا۔ اور روح القدس نے نازل ہو کر لوگوں کو اس بات کا یقین دلایا کہ خداوند یسوع مسیح پر ایمان لانے سے ہی انسان کو راستبازی حاصل ہو سکتی ہے۔ کیونکہ جس طرح روح القدس لوگوں پر صرف گناہ کی جراثیمی ظاہر نہیں کرتا۔ بلکہ گناہ کی جڑ سے ایمانی اُس سے بھی اُن کو آگاہ کرتا ہے اسی طرح وہ اُن پر صرف راستبازی کی خوبی ظاہر نہیں کرتا۔ بلکہ یہ بھی ظاہر کرتا ہے کہ راستبازی کے حصول کا ذریعہ ایمان ہی ہے اور اُس کے بغیر کسی منتفص کو مغفرت اور پاکیزگی حاصل نہیں ہو سکتی لیکن روح القدس کے اس یقین کے پیدا کرنے کا نتیجہ یہ ہوتا ہے کہ بعض اُس سے فائدہ اٹھا کر نجات حاصل کرتے ہیں۔ اور بعض اُس کے فائدے سے محروم رہ کر ہلاک ہو جاتے ہیں ۔

عدالت کا یقین رکھنا بھی انسان کے لئے ضروریات سے ہے یہی اور بھی ایک دوسرے سے بالکل مخالف ہیں اور دنیا پر سرسری طور پر بھی نظر ڈالنے سے ظاہر ہو سکتا ہے کہ ان دونوں میں کیا ہی ہولناک جنگ ہو رہی ہے و اقوال میں یہ جھگڑا ہے اور اُس میں کبھی بظاہر نیکی غالب ہو جاتی ہے۔ اور کبھی بری۔ لیکن جب تک روح القدس انسان کی آنکھ نہ کھولے اس لڑائی کا انجام اُس کو ہر نظر نہیں آسکتا۔ یاد ہو دیکھ اُن کے سو برس سے انجیل کی روحانی جنگ ہو رہی ہے۔ اب تک دنیا کے صرف چوتھائی حصہ نے مسیح کا نام کا اقرار کیا ہے۔ پس اب بھی بظاہر یہ جنگ ختم ہوتی نہیں معلوم ہوتی۔ اور اگر اب یہ کیفیت ہے تو اُس وقت کیا ہوگی جبکہ یہ کجیات بوسے گئے۔ کہ کسی دینے والا دنیا کو عدالت سے تقصیر وار ٹھہرائیگا۔ اس لئے کہ جہاں کے سردار پر (یعنی شیطان) بروکھو دلوں کا ۱۲ : ۳۱ - اور ۱۴ : ۳۰ وغیرہ حکم کیا گیا ہے۔ ان کلمات سے کیا ہی کامل یقین اس بات کا ظاہر ہوتا ہے کہ نیکی بدی پر

روح القدس کا انسانی خروج کو از سر نو پیدا کرنا

۱۱۳

اور قید خانہ کے وارو کے باب میں مذکور ہے کہ وہ کانپتا ہوا پولوس اور پولس کے پاؤں پر گرا اور کہا اسے مساجد میں کیا کروں کہ نجات پاؤں غرضیکہ انسان کی سسینہ زوری چاتی رہتی ہے اور گمزدور ہو جاتا ہے۔ اور اس کو یقین ہو جاتا ہے کہ خدا کے سوا کوئی مدد نہیں کر سکتا اور وہ راضی برضائے خدا ہو جاتا ہے ۴

جب انسان اس طرح اپنے کو خدا کے حوالہ کر دیتا ہے تو اس کی طبیعت بجا مانگنے کی طرف مائل ہوتی ہے۔ روح القدس فضل و مناجات کی روح ہے چنانچہ سینیکیو ست کے روز مقدس پطرس نے دعا مانگنے ہی کی ترغیب دلائے کے لئے فریسیوں کا یہ قول نقل کیا کہ ہر ایک جو خداوند کا نام لے گا نجات پائے گا۔ اس میں اس موقع پر جو دعائیں مانگی گئیں ان کی کیفیت نہیں لکھی گئی۔ مگر اس میں شک و شبہ نہیں ہو سکتا کہ وہ نہایت استقلال اور وسوسہ اور سرگرمی سے مانگی گئی تھیں۔ تین ہزار ہزار رشک و دل آویزیوں کی دعاؤں سے ورگاہ الہی کا دروازہ اس روئے کر گیا۔ اور مرقوم ہے کہ خداوند نے پورے کے بارہ میں خدا نیا سے فرمایا کہ دیکھ وہ دعا مانگتا ہے یہ کلمات اس امر خلاف الائنہ کرتے ہیں کہ خدا سے دعا مانگنا روحانی زندگی کا پہلا نشان ہے۔ اور نیا سے بھی پولوس کی دعا کی طرف اشارہ کر کے اس سے کہا کہ اب کیوں دیر لڑتا ہے اٹھ کے بتسمیے اور خداوند کا نام لے کر اپنے گنہ و صوفیہ ال اگرچہ اس بارہ میں کچھ لکھا نہیں مگر پھر بھی ہم تباہ کر سکتے ہیں کہ پولوس کے خستہ شکستہ دل سے کیا ہی درونیک آواز مغفرت اور رحمت کے لئے نکلی ہوگی ایسی ہی دعا اس خراج گیر کی بھی تھی جس نے دور کر دئے ہوئے کے اتنا بھی نہ چاہا کہ آسمان کی طرف اٹھ اٹھائے بلکہ چپاٹی بیٹھتا اور کت تھا کہ اسے نکلنا کھنکھار پر رحم کرے ۴

۱۷ اعمال ۱۶: ۳۰ و ۳۱ و ۳۲ و ۳۳ و ۳۴ و ۳۵ و ۳۶ و ۳۷ و ۳۸ و ۳۹ و ۴۰ و ۴۱ و ۴۲ و ۴۳ و ۴۴ و ۴۵ و ۴۶ و ۴۷ و ۴۸ و ۴۹ و ۵۰ و ۵۱ و ۵۲ و ۵۳ و ۵۴ و ۵۵ و ۵۶ و ۵۷ و ۵۸ و ۵۹ و ۶۰ و ۶۱ و ۶۲ و ۶۳ و ۶۴ و ۶۵ و ۶۶ و ۶۷ و ۶۸ و ۶۹ و ۷۰ و ۷۱ و ۷۲ و ۷۳ و ۷۴ و ۷۵ و ۷۶ و ۷۷ و ۷۸ و ۷۹ و ۸۰ و ۸۱ و ۸۲ و ۸۳ و ۸۴ و ۸۵ و ۸۶ و ۸۷ و ۸۸ و ۸۹ و ۹۰ و ۹۱ و ۹۲ و ۹۳ و ۹۴ و ۹۵ و ۹۶ و ۹۷ و ۹۸ و ۹۹ و ۱۰۰ و ۱۰۱ و ۱۰۲ و ۱۰۳ و ۱۰۴ و ۱۰۵ و ۱۰۶ و ۱۰۷ و ۱۰۸ و ۱۰۹ و ۱۱۰ و ۱۱۱ و ۱۱۲ و ۱۱۳ و ۱۱۴ و ۱۱۵ و ۱۱۶ و ۱۱۷ و ۱۱۸ و ۱۱۹ و ۱۲۰ و ۱۲۱ و ۱۲۲ و ۱۲۳ و ۱۲۴ و ۱۲۵ و ۱۲۶ و ۱۲۷ و ۱۲۸ و ۱۲۹ و ۱۳۰ و ۱۳۱ و ۱۳۲ و ۱۳۳ و ۱۳۴ و ۱۳۵ و ۱۳۶ و ۱۳۷ و ۱۳۸ و ۱۳۹ و ۱۴۰ و ۱۴۱ و ۱۴۲ و ۱۴۳ و ۱۴۴ و ۱۴۵ و ۱۴۶ و ۱۴۷ و ۱۴۸ و ۱۴۹ و ۱۵۰ و ۱۵۱ و ۱۵۲ و ۱۵۳ و ۱۵۴ و ۱۵۵ و ۱۵۶ و ۱۵۷ و ۱۵۸ و ۱۵۹ و ۱۶۰ و ۱۶۱ و ۱۶۲ و ۱۶۳ و ۱۶۴ و ۱۶۵ و ۱۶۶ و ۱۶۷ و ۱۶۸ و ۱۶۹ و ۱۷۰ و ۱۷۱ و ۱۷۲ و ۱۷۳ و ۱۷۴ و ۱۷۵ و ۱۷۶ و ۱۷۷ و ۱۷۸ و ۱۷۹ و ۱۸۰ و ۱۸۱ و ۱۸۲ و ۱۸۳ و ۱۸۴ و ۱۸۵ و ۱۸۶ و ۱۸۷ و ۱۸۸ و ۱۸۹ و ۱۹۰ و ۱۹۱ و ۱۹۲ و ۱۹۳ و ۱۹۴ و ۱۹۵ و ۱۹۶ و ۱۹۷ و ۱۹۸ و ۱۹۹ و ۲۰۰ و ۲۰۱ و ۲۰۲ و ۲۰۳ و ۲۰۴ و ۲۰۵ و ۲۰۶ و ۲۰۷ و ۲۰۸ و ۲۰۹ و ۲۱۰ و ۲۱۱ و ۲۱۲ و ۲۱۳ و ۲۱۴ و ۲۱۵ و ۲۱۶ و ۲۱۷ و ۲۱۸ و ۲۱۹ و ۲۲۰ و ۲۲۱ و ۲۲۲ و ۲۲۳ و ۲۲۴ و ۲۲۵ و ۲۲۶ و ۲۲۷ و ۲۲۸ و ۲۲۹ و ۲۳۰ و ۲۳۱ و ۲۳۲ و ۲۳۳ و ۲۳۴ و ۲۳۵ و ۲۳۶ و ۲۳۷ و ۲۳۸ و ۲۳۹ و ۲۴۰ و ۲۴۱ و ۲۴۲ و ۲۴۳ و ۲۴۴ و ۲۴۵ و ۲۴۶ و ۲۴۷ و ۲۴۸ و ۲۴۹ و ۲۵۰ و ۲۵۱ و ۲۵۲ و ۲۵۳ و ۲۵۴ و ۲۵۵ و ۲۵۶ و ۲۵۷ و ۲۵۸ و ۲۵۹ و ۲۶۰ و ۲۶۱ و ۲۶۲ و ۲۶۳ و ۲۶۴ و ۲۶۵ و ۲۶۶ و ۲۶۷ و ۲۶۸ و ۲۶۹ و ۲۷۰ و ۲۷۱ و ۲۷۲ و ۲۷۳ و ۲۷۴ و ۲۷۵ و ۲۷۶ و ۲۷۷ و ۲۷۸ و ۲۷۹ و ۲۸۰ و ۲۸۱ و ۲۸۲ و ۲۸۳ و ۲۸۴ و ۲۸۵ و ۲۸۶ و ۲۸۷ و ۲۸۸ و ۲۸۹ و ۲۹۰ و ۲۹۱ و ۲۹۲ و ۲۹۳ و ۲۹۴ و ۲۹۵ و ۲۹۶ و ۲۹۷ و ۲۹۸ و ۲۹۹ و ۳۰۰ و ۳۰۱ و ۳۰۲ و ۳۰۳ و ۳۰۴ و ۳۰۵ و ۳۰۶ و ۳۰۷ و ۳۰۸ و ۳۰۹ و ۳۱۰ و ۳۱۱ و ۳۱۲ و ۳۱۳ و ۳۱۴ و ۳۱۵ و ۳۱۶ و ۳۱۷ و ۳۱۸ و ۳۱۹ و ۳۲۰ و ۳۲۱ و ۳۲۲ و ۳۲۳ و ۳۲۴ و ۳۲۵ و ۳۲۶ و ۳۲۷ و ۳۲۸ و ۳۲۹ و ۳۳۰ و ۳۳۱ و ۳۳۲ و ۳۳۳ و ۳۳۴ و ۳۳۵ و ۳۳۶ و ۳۳۷ و ۳۳۸ و ۳۳۹ و ۳۴۰ و ۳۴۱ و ۳۴۲ و ۳۴۳ و ۳۴۴ و ۳۴۵ و ۳۴۶ و ۳۴۷ و ۳۴۸ و ۳۴۹ و ۳۵۰ و ۳۵۱ و ۳۵۲ و ۳۵۳ و ۳۵۴ و ۳۵۵ و ۳۵۶ و ۳۵۷ و ۳۵۸ و ۳۵۹ و ۳۶۰ و ۳۶۱ و ۳۶۲ و ۳۶۳ و ۳۶۴ و ۳۶۵ و ۳۶۶ و ۳۶۷ و ۳۶۸ و ۳۶۹ و ۳۷۰ و ۳۷۱ و ۳۷۲ و ۳۷۳ و ۳۷۴ و ۳۷۵ و ۳۷۶ و ۳۷۷ و ۳۷۸ و ۳۷۹ و ۳۸۰ و ۳۸۱ و ۳۸۲ و ۳۸۳ و ۳۸۴ و ۳۸۵ و ۳۸۶ و ۳۸۷ و ۳۸۸ و ۳۸۹ و ۳۹۰ و ۳۹۱ و ۳۹۲ و ۳۹۳ و ۳۹۴ و ۳۹۵ و ۳۹۶ و ۳۹۷ و ۳۹۸ و ۳۹۹ و ۴۰۰ و ۴۰۱ و ۴۰۲ و ۴۰۳ و ۴۰۴ و ۴۰۵ و ۴۰۶ و ۴۰۷ و ۴۰۸ و ۴۰۹ و ۴۱۰ و ۴۱۱ و ۴۱۲ و ۴۱۳ و ۴۱۴ و ۴۱۵ و ۴۱۶ و ۴۱۷ و ۴۱۸ و ۴۱۹ و ۴۲۰ و ۴۲۱ و ۴۲۲ و ۴۲۳ و ۴۲۴ و ۴۲۵ و ۴۲۶ و ۴۲۷ و ۴۲۸ و ۴۲۹ و ۴۳۰ و ۴۳۱ و ۴۳۲ و ۴۳۳ و ۴۳۴ و ۴۳۵ و ۴۳۶ و ۴۳۷ و ۴۳۸ و ۴۳۹ و ۴۴۰ و ۴۴۱ و ۴۴۲ و ۴۴۳ و ۴۴۴ و ۴۴۵ و ۴۴۶ و ۴۴۷ و ۴۴۸ و ۴۴۹ و ۴۵۰ و ۴۵۱ و ۴۵۲ و ۴۵۳ و ۴۵۴ و ۴۵۵ و ۴۵۶ و ۴۵۷ و ۴۵۸ و ۴۵۹ و ۴۶۰ و ۴۶۱ و ۴۶۲ و ۴۶۳ و ۴۶۴ و ۴۶۵ و ۴۶۶ و ۴۶۷ و ۴۶۸ و ۴۶۹ و ۴۷۰ و ۴۷۱ و ۴۷۲ و ۴۷۳ و ۴۷۴ و ۴۷۵ و ۴۷۶ و ۴۷۷ و ۴۷۸ و ۴۷۹ و ۴۸۰ و ۴۸۱ و ۴۸۲ و ۴۸۳ و ۴۸۴ و ۴۸۵ و ۴۸۶ و ۴۸۷ و ۴۸۸ و ۴۸۹ و ۴۹۰ و ۴۹۱ و ۴۹۲ و ۴۹۳ و ۴۹۴ و ۴۹۵ و ۴۹۶ و ۴۹۷ و ۴۹۸ و ۴۹۹ و ۵۰۰ و ۵۰۱ و ۵۰۲ و ۵۰۳ و ۵۰۴ و ۵۰۵ و ۵۰۶ و ۵۰۷ و ۵۰۸ و ۵۰۹ و ۵۱۰ و ۵۱۱ و ۵۱۲ و ۵۱۳ و ۵۱۴ و ۵۱۵ و ۵۱۶ و ۵۱۷ و ۵۱۸ و ۵۱۹ و ۵۲۰ و ۵۲۱ و ۵۲۲ و ۵۲۳ و ۵۲۴ و ۵۲۵ و ۵۲۶ و ۵۲۷ و ۵۲۸ و ۵۲۹ و ۵۳۰ و ۵۳۱ و ۵۳۲ و ۵۳۳ و ۵۳۴ و ۵۳۵ و ۵۳۶ و ۵۳۷ و ۵۳۸ و ۵۳۹ و ۵۴۰ و ۵۴۱ و ۵۴۲ و ۵۴۳ و ۵۴۴ و ۵۴۵ و ۵۴۶ و ۵۴۷ و ۵۴۸ و ۵۴۹ و ۵۵۰ و ۵۵۱ و ۵۵۲ و ۵۵۳ و ۵۵۴ و ۵۵۵ و ۵۵۶ و ۵۵۷ و ۵۵۸ و ۵۵۹ و ۵۶۰ و ۵۶۱ و ۵۶۲ و ۵۶۳ و ۵۶۴ و ۵۶۵ و ۵۶۶ و ۵۶۷ و ۵۶۸ و ۵۶۹ و ۵۷۰ و ۵۷۱ و ۵۷۲ و ۵۷۳ و ۵۷۴ و ۵۷۵ و ۵۷۶ و ۵۷۷ و ۵۷۸ و ۵۷۹ و ۵۸۰ و ۵۸۱ و ۵۸۲ و ۵۸۳ و ۵۸۴ و ۵۸۵ و ۵۸۶ و ۵۸۷ و ۵۸۸ و ۵۸۹ و ۵۹۰ و ۵۹۱ و ۵۹۲ و ۵۹۳ و ۵۹۴ و ۵۹۵ و ۵۹۶ و ۵۹۷ و ۵۹۸ و ۵۹۹ و ۶۰۰ و ۶۰۱ و ۶۰۲ و ۶۰۳ و ۶۰۴ و ۶۰۵ و ۶۰۶ و ۶۰۷ و ۶۰۸ و ۶۰۹ و ۶۱۰ و ۶۱۱ و ۶۱۲ و ۶۱۳ و ۶۱۴ و ۶۱۵ و ۶۱۶ و ۶۱۷ و ۶۱۸ و ۶۱۹ و ۶۲۰ و ۶۲۱ و ۶۲۲ و ۶۲۳ و ۶۲۴ و ۶۲۵ و ۶۲۶ و ۶۲۷ و ۶۲۸ و ۶۲۹ و ۶۳۰ و ۶۳۱ و ۶۳۲ و ۶۳۳ و ۶۳۴ و ۶۳۵ و ۶۳۶ و ۶۳۷ و ۶۳۸ و ۶۳۹ و ۶۴۰ و ۶۴۱ و ۶۴۲ و ۶۴۳ و ۶۴۴ و ۶۴۵ و ۶۴۶ و ۶۴۷ و ۶۴۸ و ۶۴۹ و ۶۵۰ و ۶۵۱ و ۶۵۲ و ۶۵۳ و ۶۵۴ و ۶۵۵ و ۶۵۶ و ۶۵۷ و ۶۵۸ و ۶۵۹ و ۶۶۰ و ۶۶۱ و ۶۶۲ و ۶۶۳ و ۶۶۴ و ۶۶۵ و ۶۶۶ و ۶۶۷ و ۶۶۸ و ۶۶۹ و ۶۷۰ و ۶۷۱ و ۶۷۲ و ۶۷۳ و ۶۷۴ و ۶۷۵ و ۶۷۶ و ۶۷۷ و ۶۷۸ و ۶۷۹ و ۶۸۰ و ۶۸۱ و ۶۸۲ و ۶۸۳ و ۶۸۴ و ۶۸۵ و ۶۸۶ و ۶۸۷ و ۶۸۸ و ۶۸۹ و ۶۹۰ و ۶۹۱ و ۶۹۲ و ۶۹۳ و ۶۹۴ و ۶۹۵ و ۶۹۶ و ۶۹۷ و ۶۹۸ و ۶۹۹ و ۷۰۰ و ۷۰۱ و ۷۰۲ و ۷۰۳ و ۷۰۴ و ۷۰۵ و ۷۰۶ و ۷۰۷ و ۷۰۸ و ۷۰۹ و ۷۱۰ و ۷۱۱ و ۷۱۲ و ۷۱۳ و ۷۱۴ و ۷۱۵ و ۷۱۶ و ۷۱۷ و ۷۱۸ و ۷۱۹ و ۷۲۰ و ۷۲۱ و ۷۲۲ و ۷۲۳ و ۷۲۴ و ۷۲۵ و ۷۲۶ و ۷۲۷ و ۷۲۸ و ۷۲۹ و ۷۳۰ و ۷۳۱ و ۷۳۲ و ۷۳۳ و ۷۳۴ و ۷۳۵ و ۷۳۶ و ۷۳۷ و ۷۳۸ و ۷۳۹ و ۷۴۰ و ۷۴۱ و ۷۴۲ و ۷۴۳ و ۷۴۴ و ۷۴۵ و ۷۴۶ و ۷۴۷ و ۷۴۸ و ۷۴۹ و ۷۵۰ و ۷۵۱ و ۷۵۲ و ۷۵۳ و ۷۵۴ و ۷۵۵ و ۷۵۶ و ۷۵۷ و ۷۵۸ و ۷۵۹ و ۷۶۰ و ۷۶۱ و ۷۶۲ و ۷۶۳ و ۷۶۴ و ۷۶۵ و ۷۶۶ و ۷۶۷ و ۷۶۸ و ۷۶۹ و ۷۷۰ و ۷۷۱ و ۷۷۲ و ۷۷۳ و ۷۷۴ و ۷۷۵ و ۷۷۶ و ۷۷۷ و ۷۷۸ و ۷۷۹ و ۷۸۰ و ۷۸۱ و ۷۸۲ و ۷۸۳ و ۷۸۴ و ۷۸۵ و ۷۸۶ و ۷۸۷ و ۷۸۸ و ۷۸۹ و ۷۹۰ و ۷۹۱ و ۷۹۲ و ۷۹۳ و ۷۹۴ و ۷۹۵ و ۷۹۶ و ۷۹۷ و ۷۹۸ و ۷۹۹ و ۸۰۰ و ۸۰۱ و ۸۰۲ و ۸۰۳ و ۸۰۴ و ۸۰۵ و ۸۰۶ و ۸۰۷ و ۸۰۸ و ۸۰۹ و ۸۱۰ و ۸۱۱ و ۸۱۲ و ۸۱۳ و ۸۱۴ و ۸۱۵ و ۸۱۶ و ۸۱۷ و ۸۱۸ و ۸۱۹ و ۸۲۰ و ۸۲۱ و ۸۲۲ و ۸۲۳ و ۸۲۴ و ۸۲۵ و ۸۲۶ و ۸۲۷ و ۸۲۸ و ۸۲۹ و ۸۳۰ و ۸۳۱ و ۸۳۲ و ۸۳۳ و ۸۳۴ و ۸۳۵ و ۸۳۶ و ۸۳۷ و ۸۳۸ و ۸۳۹ و ۸۴۰ و ۸۴۱ و ۸۴۲ و ۸۴۳ و ۸۴۴ و ۸۴۵ و ۸۴۶ و ۸۴۷ و ۸۴۸ و ۸۴۹ و ۸۵۰ و ۸۵۱ و ۸۵۲ و ۸۵۳ و ۸۵۴ و ۸۵۵ و ۸۵۶ و ۸۵۷ و ۸۵۸ و ۸۵۹ و ۸۶۰ و ۸۶۱ و ۸۶۲ و ۸۶۳ و ۸۶۴ و ۸۶۵ و ۸۶۶ و ۸۶۷ و ۸۶۸ و ۸۶۹ و ۸۷۰ و ۸۷۱ و ۸۷۲ و ۸۷۳ و ۸۷۴ و ۸۷۵ و ۸۷۶ و ۸۷۷ و ۸۷۸ و ۸۷۹ و ۸۸۰ و ۸۸۱ و ۸۸۲ و ۸۸۳ و ۸۸۴ و ۸۸۵ و ۸۸۶ و ۸۸۷ و ۸۸۸ و ۸۸۹ و ۸۹۰ و ۸۹۱ و ۸۹۲ و ۸۹۳ و ۸۹۴ و ۸۹۵ و ۸۹۶ و ۸۹۷ و ۸۹۸ و ۸۹۹ و ۹۰۰ و ۹۰۱ و ۹۰۲ و ۹۰۳ و ۹۰۴ و ۹۰۵ و ۹۰۶ و ۹۰۷ و ۹۰۸ و ۹۰۹ و ۹۱۰ و ۹۱۱ و ۹۱۲ و ۹۱۳ و ۹۱۴ و ۹۱۵ و ۹۱۶ و ۹۱۷ و ۹۱۸ و ۹۱۹ و ۹۲۰ و ۹۲۱ و ۹۲۲ و ۹۲۳ و ۹۲۴ و ۹۲۵ و ۹۲۶ و ۹۲۷ و ۹۲۸ و ۹۲۹ و ۹۳۰ و ۹۳۱ و ۹۳۲ و ۹۳۳ و ۹۳۴ و ۹۳۵ و ۹۳۶ و ۹۳۷ و ۹۳۸ و ۹۳۹ و ۹۴۰ و ۹۴۱ و ۹۴۲ و ۹۴۳ و ۹۴۴ و ۹۴۵ و ۹۴۶ و ۹۴۷ و ۹۴۸ و ۹۴۹ و ۹۵۰ و ۹۵۱ و ۹۵۲ و ۹۵۳ و ۹۵۴ و ۹۵۵ و ۹۵۶ و ۹۵۷ و ۹۵۸ و ۹۵۹ و ۹۶۰ و ۹۶۱ و ۹۶۲ و ۹۶۳ و ۹۶۴ و ۹۶۵ و ۹۶۶ و ۹۶۷ و ۹۶۸ و ۹۶۹ و ۹۷۰ و ۹۷۱ و ۹۷۲ و ۹۷۳ و ۹۷۴ و ۹۷۵ و ۹۷۶ و ۹۷۷ و ۹۷۸ و ۹۷۹ و ۹۸۰ و ۹۸۱ و ۹۸۲ و ۹۸۳ و ۹۸۴ و ۹۸۵ و ۹۸۶ و ۹۸۷ و ۹۸۸ و ۹۸۹ و ۹۹۰ و ۹۹۱ و ۹۹۲ و ۹۹۳ و ۹۹۴ و ۹۹۵ و ۹۹۶ و ۹۹۷ و ۹۹۸ و ۹۹۹ و ۱۰۰۰

۱۲۲: ۱۹-۱۸ و ۱۷: ۱۸-۱۳

خسرو غالب آئیگی۔ اور شیطان جو تمام بدی کا بانی ہے اور ایمانداروں کو ملزم ٹھہرانے والا ہے وہ آپ ملزم ٹھہر کر سزا پاتے گا۔ اور دوزخ کی آگ میں ڈالا جائے گا دیکھو کہ جو ایمان کا شعور رکھنے والا اور تمام کرنے والا ہے اس کا ایمان کیسا زور آور تھا۔ وہ یروشلم میں کسی بالاختیار پر اپنے گیارہ شاگردوں کو چونانت و لگیر جو رہے تھے تسلی دے رہا تھا۔ لیکن اس کو دنیا کی ابتدا سے لیکر دوزخ تک کل واقعات دکھائی دیتے تھے۔ اور گو وہ عقرب مملوب ہونے کو تھا مگر پھر بھی اس نے بتلایا کہ اس کا اور ہمارا دشمن سزا یاب ہو کر ہمیشہ کے لئے مملوب ہوگا۔ روح القدس اس آخری عدالت کا یقین دنیا کے لوگوں کو دلاتا ہے۔ اور جو نجات پاتے ہیں وہ اس سے مستفید ہوتے ہیں مگر جو نجات سے محروم رہتے ہیں وہ اس کو خیال میں نہیں لاتے۔ لیکن حاقبت میں ان پر بھی مسیح کے دشمنوں کا مملوب ہونا ظاہر ہو جائیگا۔ کیونکہ اس وقت ان کا زیر ہونا ایمان کی باتوں میں داخل نہ رہیگا بلکہ سب اپنی آنکھوں سے اس کو دیکھیں گے ۴

کلمات مذکورہ بالا کا بیان کسی قدر طول طویل کیا گیا۔ لیکن ان کے مضمون کے نہایت قابل توجہ ہونے کے باعث ان کی زیادہ تر تشریح کرنی مناسب تھی۔ اب ہم اپنے اصلی مطلب کی طرف رجوع کرتے ہیں۔ جب کہ روح القدس کسی شخص کے دل میں گناہ اور راستبازی اور عدالت کا یقین موثر طور پر پیدا کرتا ہے تو وہ اپنی قوت کی طرف سے نا امید ہو کر اپنے کو خدا کے حوالہ کر دیتا ہے۔ چنانچہ سینیکیو ست کے روز روح القدس کے اس مبارک کام کا انجام یہی ہوتا ہے کہ ان کے دل چھد گئے اور انہوں نے پطرس اور باقی رسولوں سے کہا کہ اسے بھائیو ہم کیا کریں گے اور جبکہ پولوس نے دمشق کی راہ میں خداوند کا نور دیکھا تھا تو لکھا ہے کہ اس نے کانپ کے اور حیران ہونے کے کہا اسے خداوند تو کیا چاہتا ہے کہ میں کروں

۱۲۲: ۲۰-۱۹ و ۱۸: ۱۹-۱۸

اور اسی سے ایمان کی تابعداری بھی تعلق رکھتی ہے۔ چنانچہ لکھا ہے کہ انجیل غیر قوموں میں ایمان کی تابعداری کے لئے مشترک لکھی گئی تھی اور مقدس بطور لکھنا ہے کہ تم نے حق کی تابعداری کر کے روح کے وسیلے اپنے دل کو پاک کیا۔ خدا کا حکم یہ ہے کہ میری طرف نظر کرو تا کہ تم نجات پاؤ۔ اور ذکر کیا اس بھاری کام کا بیان اس طرح کرتا ہے میں داؤد کے گھر سے پیرا اور پریشان کے باشندوں پر فضل و نجات کی روح برساؤ لگا اور وہ مجھ پرستے انہوں نے چھیدا اپنے نظر کر کے اور وہ اس کے لئے ہم کر کے جیسا کوئی اپنے لکھتے کے لئے نام کرتا ہے۔ اور وہ اس کے لئے ہم کام ہونے جس طرح سے کوئی اپنے پہلو سے کے لئے تعلق کا میں پڑتا ہے اور صاف صاف بتایا گیا ہے کہ خداوند یسوع جو مصلوب ہوا اور چھیدا گیا اسی پر ہم کو ایمان سے نظر کرنی چاہئے۔ لیکن خیال رکھنا چاہئے کہ روح القدس ہی کی مدد سے ہم سچ پر ایمان لائیں گے۔ کیونکہ ایمان بچنا کش الہی میں ہے۔ چنانچہ رسول کریم ﷺ کو لکھنا ہے کہ تم خداوند یسوع کے نام سے (پہ نجات کا اصلی سبب ہے) اور ہمارے خدا کی روح سے (یہ وہ قوت ہے جس سے ہم نجات پاسکتے ہیں) فصل روا لکھتے۔ اور پاک ہونے اور راستہ زبانی بھی ہے۔ خداوند یسوع پر ایمان لانا دوسرے ہونے اسراخیلوں کے بائبل کے سانچہ پر نظر کرنے سے مشابہت رکھتا ہے۔ جو شخص صدق دل سے مسیح پر ایمان لاتا ہے وہ ہمیشہ کی زندگی پاتا ہے۔ وہ کیا ہی مبارک وقت انسان کے لئے ہوتا ہے جبکہ وہ ہر ایک امید سے اچھے اچھے کر اپنے آپ کو خداوند یسوع مسیح کے حوالے کر دیتا ہے۔ ایسے شخص کا حال اس طرح کی مانند ہوتا ہے جو ایک ڈوبتے تیار سے کو کر اس کشتی میں آجاتا ہے جو ہر خطرہ سے محفوظ ہوتی ہے پھر اس لئے مدد دیں ۱۶: ۱۷-۱۸: ۱۹-۲۰: ۲۱: ۲۲: ۲۳: ۲۴: ۲۵: ۲۶: ۲۷: ۲۸: ۲۹: ۳۰: ۳۱: ۳۲: ۳۳: ۳۴: ۳۵: ۳۶: ۳۷: ۳۸: ۳۹: ۴۰: ۴۱: ۴۲: ۴۳: ۴۴: ۴۵: ۴۶: ۴۷: ۴۸: ۴۹: ۵۰: ۵۱: ۵۲: ۵۳: ۵۴: ۵۵: ۵۶: ۵۷: ۵۸: ۵۹: ۶۰: ۶۱: ۶۲: ۶۳: ۶۴: ۶۵: ۶۶: ۶۷: ۶۸: ۶۹: ۷۰: ۷۱: ۷۲: ۷۳: ۷۴: ۷۵: ۷۶: ۷۷: ۷۸: ۷۹: ۸۰: ۸۱: ۸۲: ۸۳: ۸۴: ۸۵: ۸۶: ۸۷: ۸۸: ۸۹: ۹۰: ۹۱: ۹۲: ۹۳: ۹۴: ۹۵: ۹۶: ۹۷: ۹۸: ۹۹: ۱۰۰: ۱۰۱: ۱۰۲: ۱۰۳: ۱۰۴: ۱۰۵: ۱۰۶: ۱۰۷: ۱۰۸: ۱۰۹: ۱۱۰: ۱۱۱: ۱۱۲: ۱۱۳: ۱۱۴: ۱۱۵: ۱۱۶: ۱۱۷: ۱۱۸: ۱۱۹: ۱۲۰: ۱۲۱: ۱۲۲: ۱۲۳: ۱۲۴: ۱۲۵: ۱۲۶: ۱۲۷: ۱۲۸: ۱۲۹: ۱۳۰: ۱۳۱: ۱۳۲: ۱۳۳: ۱۳۴: ۱۳۵: ۱۳۶: ۱۳۷: ۱۳۸: ۱۳۹: ۱۴۰: ۱۴۱: ۱۴۲: ۱۴۳: ۱۴۴: ۱۴۵: ۱۴۶: ۱۴۷: ۱۴۸: ۱۴۹: ۱۵۰: ۱۵۱: ۱۵۲: ۱۵۳: ۱۵۴: ۱۵۵: ۱۵۶: ۱۵۷: ۱۵۸: ۱۵۹: ۱۶۰: ۱۶۱: ۱۶۲: ۱۶۳: ۱۶۴: ۱۶۵: ۱۶۶: ۱۶۷: ۱۶۸: ۱۶۹: ۱۷۰: ۱۷۱: ۱۷۲: ۱۷۳: ۱۷۴: ۱۷۵: ۱۷۶: ۱۷۷: ۱۷۸: ۱۷۹: ۱۸۰: ۱۸۱: ۱۸۲: ۱۸۳: ۱۸۴: ۱۸۵: ۱۸۶: ۱۸۷: ۱۸۸: ۱۸۹: ۱۹۰: ۱۹۱: ۱۹۲: ۱۹۳: ۱۹۴: ۱۹۵: ۱۹۶: ۱۹۷: ۱۹۸: ۱۹۹: ۲۰۰: ۲۰۱: ۲۰۲: ۲۰۳: ۲۰۴: ۲۰۵: ۲۰۶: ۲۰۷: ۲۰۸: ۲۰۹: ۲۱۰: ۲۱۱: ۲۱۲: ۲۱۳: ۲۱۴: ۲۱۵: ۲۱۶: ۲۱۷: ۲۱۸: ۲۱۹: ۲۲۰: ۲۲۱: ۲۲۲: ۲۲۳: ۲۲۴: ۲۲۵: ۲۲۶: ۲۲۷: ۲۲۸: ۲۲۹: ۲۳۰: ۲۳۱: ۲۳۲: ۲۳۳: ۲۳۴: ۲۳۵: ۲۳۶: ۲۳۷: ۲۳۸: ۲۳۹: ۲۴۰: ۲۴۱: ۲۴۲: ۲۴۳: ۲۴۴: ۲۴۵: ۲۴۶: ۲۴۷: ۲۴۸: ۲۴۹: ۲۵۰: ۲۵۱: ۲۵۲: ۲۵۳: ۲۵۴: ۲۵۵: ۲۵۶: ۲۵۷: ۲۵۸: ۲۵۹: ۲۶۰: ۲۶۱: ۲۶۲: ۲۶۳: ۲۶۴: ۲۶۵: ۲۶۶: ۲۶۷: ۲۶۸: ۲۶۹: ۲۷۰: ۲۷۱: ۲۷۲: ۲۷۳: ۲۷۴: ۲۷۵: ۲۷۶: ۲۷۷: ۲۷۸: ۲۷۹: ۲۸۰: ۲۸۱: ۲۸۲: ۲۸۳: ۲۸۴: ۲۸۵: ۲۸۶: ۲۸۷: ۲۸۸: ۲۸۹: ۲۹۰: ۲۹۱: ۲۹۲: ۲۹۳: ۲۹۴: ۲۹۵: ۲۹۶: ۲۹۷: ۲۹۸: ۲۹۹: ۳۰۰: ۳۰۱: ۳۰۲: ۳۰۳: ۳۰۴: ۳۰۵: ۳۰۶: ۳۰۷: ۳۰۸: ۳۰۹: ۳۱۰: ۳۱۱: ۳۱۲: ۳۱۳: ۳۱۴: ۳۱۵: ۳۱۶: ۳۱۷: ۳۱۸: ۳۱۹: ۳۲۰: ۳۲۱: ۳۲۲: ۳۲۳: ۳۲۴: ۳۲۵: ۳۲۶: ۳۲۷: ۳۲۸: ۳۲۹: ۳۳۰: ۳۳۱: ۳۳۲: ۳۳۳: ۳۳۴: ۳۳۵: ۳۳۶: ۳۳۷: ۳۳۸: ۳۳۹: ۳۴۰: ۳۴۱: ۳۴۲: ۳۴۳: ۳۴۴: ۳۴۵: ۳۴۶: ۳۴۷: ۳۴۸: ۳۴۹: ۳۵۰: ۳۵۱: ۳۵۲: ۳۵۳: ۳۵۴: ۳۵۵: ۳۵۶: ۳۵۷: ۳۵۸: ۳۵۹: ۳۶۰: ۳۶۱: ۳۶۲: ۳۶۳: ۳۶۴: ۳۶۵: ۳۶۶: ۳۶۷: ۳۶۸: ۳۶۹: ۳۷۰: ۳۷۱: ۳۷۲: ۳۷۳: ۳۷۴: ۳۷۵: ۳۷۶: ۳۷۷: ۳۷۸: ۳۷۹: ۳۸۰: ۳۸۱: ۳۸۲: ۳۸۳: ۳۸۴: ۳۸۵: ۳۸۶: ۳۸۷: ۳۸۸: ۳۸۹: ۳۹۰: ۳۹۱: ۳۹۲: ۳۹۳: ۳۹۴: ۳۹۵: ۳۹۶: ۳۹۷: ۳۹۸: ۳۹۹: ۴۰۰: ۴۰۱: ۴۰۲: ۴۰۳: ۴۰۴: ۴۰۵: ۴۰۶: ۴۰۷: ۴۰۸: ۴۰۹: ۴۱۰: ۴۱۱: ۴۱۲: ۴۱۳: ۴۱۴: ۴۱۵: ۴۱۶: ۴۱۷: ۴۱۸: ۴۱۹: ۴۲۰: ۴۲۱: ۴۲۲: ۴۲۳: ۴۲۴: ۴۲۵: ۴۲۶: ۴۲۷: ۴۲۸: ۴۲۹: ۴۳۰: ۴۳۱: ۴۳۲: ۴۳۳: ۴۳۴: ۴۳۵: ۴۳۶: ۴۳۷: ۴۳۸: ۴۳۹: ۴۴۰: ۴۴۱: ۴۴۲: ۴۴۳: ۴۴۴: ۴۴۵: ۴۴۶: ۴۴۷: ۴۴۸: ۴۴۹: ۴۵۰: ۴۵۱: ۴۵۲: ۴۵۳: ۴۵۴: ۴۵۵: ۴۵۶: ۴۵۷: ۴۵۸: ۴۵۹: ۴۶۰: ۴۶۱: ۴۶۲: ۴۶۳: ۴۶۴: ۴۶۵: ۴۶۶: ۴۶۷: ۴۶۸: ۴۶۹: ۴۷۰: ۴۷۱: ۴۷۲: ۴۷۳: ۴۷۴: ۴۷۵: ۴۷۶: ۴۷۷: ۴۷۸: ۴۷۹: ۴۸۰: ۴۸۱: ۴۸۲: ۴۸۳: ۴۸۴: ۴۸۵: ۴۸۶: ۴۸۷: ۴۸۸: ۴۸۹: ۴۹۰: ۴۹۱: ۴۹۲: ۴۹۳: ۴۹۴: ۴۹۵: ۴۹۶: ۴۹۷: ۴۹۸: ۴۹۹: ۵۰۰: ۵۰۱: ۵۰۲: ۵۰۳: ۵۰۴: ۵۰۵: ۵۰۶: ۵۰۷: ۵۰۸: ۵۰۹: ۵۱۰: ۵۱۱: ۵۱۲: ۵۱۳: ۵۱۴: ۵۱۵: ۵۱۶: ۵۱۷: ۵۱۸: ۵۱۹: ۵۲۰: ۵۲۱: ۵۲۲: ۵۲۳: ۵۲۴: ۵۲۵: ۵۲۶: ۵۲۷: ۵۲۸: ۵۲۹: ۵۳۰: ۵۳۱: ۵۳۲: ۵۳۳: ۵۳۴: ۵۳۵: ۵۳۶: ۵۳۷: ۵۳۸: ۵۳۹: ۵۴۰: ۵۴۱: ۵۴۲: ۵۴۳: ۵۴۴: ۵۴۵: ۵۴۶: ۵۴۷: ۵۴۸: ۵۴۹: ۵۵۰: ۵۵۱: ۵۵۲: ۵۵۳: ۵۵۴: ۵۵۵: ۵۵۶: ۵۵۷: ۵۵۸: ۵۵۹: ۵۶۰: ۵۶۱: ۵۶۲: ۵۶۳: ۵۶۴: ۵۶۵: ۵۶۶: ۵۶۷: ۵۶۸: ۵۶۹: ۵۷۰: ۵۷۱: ۵۷۲: ۵۷۳: ۵۷۴: ۵۷۵: ۵۷۶: ۵۷۷: ۵۷۸: ۵۷۹: ۵۸۰: ۵۸۱: ۵۸۲: ۵۸۳: ۵۸۴: ۵۸۵: ۵۸۶: ۵۸۷: ۵۸۸: ۵۸۹: ۵۹۰: ۵۹۱: ۵۹۲: ۵۹۳: ۵۹۴: ۵۹۵: ۵۹۶: ۵۹۷: ۵۹۸: ۵۹۹: ۶۰۰: ۶۰۱: ۶۰۲: ۶۰۳: ۶۰۴: ۶۰۵: ۶۰۶: ۶۰۷: ۶۰۸: ۶۰۹: ۶۱۰: ۶۱۱: ۶۱۲: ۶۱۳: ۶۱۴: ۶۱۵: ۶۱۶: ۶۱۷: ۶۱۸: ۶۱۹: ۶۲۰: ۶۲۱: ۶۲۲: ۶۲۳: ۶۲۴: ۶۲۵: ۶۲۶: ۶۲۷: ۶۲۸: ۶۲۹: ۶۳۰: ۶۳۱: ۶۳۲: ۶۳۳: ۶۳۴: ۶۳۵: ۶۳۶: ۶۳۷: ۶۳۸: ۶۳۹: ۶۴۰: ۶۴۱: ۶۴۲: ۶۴۳: ۶۴۴: ۶۴۵: ۶۴۶: ۶۴۷: ۶۴۸: ۶۴۹: ۶۵۰: ۶۵۱: ۶۵۲: ۶۵۳: ۶۵۴: ۶۵۵: ۶۵۶: ۶۵۷: ۶۵۸: ۶۵۹: ۶۶۰: ۶۶۱: ۶۶۲: ۶۶۳: ۶۶۴: ۶۶۵: ۶۶۶: ۶۶۷: ۶۶۸: ۶۶۹: ۶۷۰: ۶۷۱: ۶۷۲: ۶۷۳: ۶۷۴: ۶۷۵: ۶۷۶: ۶۷۷: ۶۷۸: ۶۷۹: ۶۸۰: ۶۸۱: ۶۸۲: ۶۸۳: ۶۸۴: ۶۸۵: ۶۸۶: ۶۸۷: ۶۸۸: ۶۸۹: ۶۹۰: ۶۹۱: ۶۹۲: ۶۹۳: ۶۹۴: ۶۹۵: ۶۹۶: ۶۹۷: ۶۹۸: ۶۹۹: ۷۰۰: ۷۰۱: ۷۰۲: ۷۰۳: ۷۰۴: ۷۰۵: ۷۰۶: ۷۰۷: ۷۰۸: ۷۰۹: ۷۱۰: ۷۱۱: ۷۱۲: ۷۱۳: ۷۱۴: ۷۱۵: ۷۱۶: ۷۱۷: ۷۱۸: ۷۱۹: ۷۲۰: ۷۲۱: ۷۲۲: ۷۲۳: ۷۲۴: ۷۲۵: ۷۲۶: ۷۲۷: ۷۲۸: ۷۲۹: ۷۳۰: ۷۳۱: ۷۳۲: ۷۳۳: ۷۳۴: ۷۳۵: ۷۳۶: ۷۳۷: ۷۳۸: ۷۳۹: ۷۴۰: ۷۴۱: ۷۴۲: ۷۴۳: ۷۴۴: ۷۴۵: ۷۴۶: ۷۴۷: ۷۴۸: ۷۴۹: ۷۵۰: ۷۵۱: ۷۵۲: ۷۵۳: ۷۵۴: ۷۵۵: ۷۵۶: ۷۵۷: ۷۵۸: ۷۵۹: ۷۶۰: ۷۶۱: ۷۶۲: ۷۶۳: ۷۶۴: ۷۶۵: ۷۶۶: ۷۶۷: ۷۶۸: ۷۶۹: ۷۷۰: ۷۷۱: ۷۷۲: ۷۷۳: ۷۷۴: ۷۷۵: ۷۷۶: ۷۷۷: ۷۷۸: ۷۷۹: ۷۸۰: ۷۸۱: ۷۸۲: ۷۸۳: ۷۸۴: ۷۸۵: ۷۸۶: ۷۸۷: ۷۸۸: ۷۸۹: ۷۹۰: ۷۹۱: ۷۹۲: ۷۹۳: ۷۹۴: ۷۹۵: ۷۹۶: ۷۹۷: ۷۹۸: ۷۹۹: ۸۰۰: ۸۰۱: ۸۰۲: ۸۰۳: ۸۰۴: ۸۰۵: ۸۰۶: ۸۰۷: ۸۰۸: ۸۰۹: ۸۱۰: ۸۱۱: ۸۱۲: ۸۱۳: ۸۱۴: ۸۱۵: ۸۱۶: ۸۱۷: ۸۱۸: ۸۱۹: ۸۲۰: ۸۲۱: ۸۲۲: ۸۲۳: ۸۲۴: ۸۲۵: ۸۲۶: ۸۲۷: ۸۲۸: ۸۲۹: ۸۳۰: ۸۳۱: ۸۳۲: ۸۳۳: ۸۳۴: ۸۳۵: ۸۳۶: ۸۳۷: ۸۳۸: ۸۳۹: ۸۴۰: ۸۴۱: ۸۴۲: ۸۴۳: ۸۴۴: ۸۴۵: ۸۴۶: ۸۴۷: ۸۴۸: ۸۴۹: ۸۵۰: ۸۵۱: ۸۵۲: ۸۵۳: ۸۵۴: ۸۵۵: ۸۵۶: ۸۵۷: ۸۵۸: ۸۵۹: ۸۶۰: ۸۶۱: ۸۶۲: ۸۶۳: ۸۶۴: ۸۶۵: ۸۶۶: ۸۶۷: ۸۶۸: ۸۶۹: ۸۷۰: ۸۷۱: ۸۷۲: ۸۷۳: ۸۷۴: ۸۷۵: ۸۷۶: ۸۷۷: ۸۷۸: ۸۷۹: ۸۸۰: ۸۸۱: ۸۸۲: ۸۸۳: ۸۸۴: ۸۸۵: ۸۸۶: ۸۸۷: ۸۸۸: ۸۸۹: ۸۹۰: ۸۹۱: ۸۹۲: ۸۹۳: ۸۹۴: ۸۹۵: ۸۹۶: ۸۹۷: ۸۹۸: ۸۹۹: ۹۰۰: ۹۰۱: ۹۰۲: ۹۰۳: ۹۰۴: ۹۰۵: ۹۰۶: ۹۰۷: ۹۰۸: ۹۰۹: ۹۱۰: ۹۱۱: ۹۱۲: ۹۱۳: ۹۱۴: ۹۱۵: ۹۱۶: ۹۱۷: ۹۱۸: ۹۱۹: ۹۲۰: ۹۲۱: ۹۲۲: ۹۲۳: ۹۲۴: ۹۲۵: ۹۲۶: ۹۲۷: ۹۲۸: ۹۲۹: ۹۳۰: ۹۳۱: ۹۳۲: ۹۳۳: ۹۳۴: ۹۳۵: ۹۳۶: ۹۳۷: ۹۳۸: ۹۳۹: ۹۴۰: ۹۴۱: ۹۴۲: ۹۴۳: ۹۴۴: ۹۴۵: ۹۴۶: ۹۴۷: ۹۴۸: ۹۴۹: ۹۵۰: ۹۵۱: ۹۵۲: ۹۵۳: ۹۵۴: ۹۵۵: ۹۵۶: ۹۵۷: ۹۵۸: ۹۵۹: ۹۶۰: ۹۶۱: ۹۶۲: ۹۶۳: ۹۶۴: ۹۶۵: ۹۶۶: ۹۶۷: ۹۶۸: ۹۶۹: ۹۷۰: ۹۷۱: ۹۷۲: ۹۷۳: ۹۷۴: ۹۷۵: ۹۷۶: ۹۷۷: ۹۷۸: ۹۷۹: ۹۸۰: ۹۸۱: ۹۸۲: ۹۸۳: ۹۸۴: ۹۸۵: ۹۸۶: ۹۸۷: ۹۸۸: ۹۸۹: ۹۹۰: ۹۹۱: ۹۹۲: ۹۹۳: ۹۹۴: ۹۹۵: ۹۹۶: ۹۹۷: ۹۹۸: ۹۹۹: ۱۰۰۰: ۱۰۰۱: ۱۰۰۲: ۱۰۰۳: ۱۰۰۴: ۱۰۰۵: ۱۰۰۶: ۱۰۰۷: ۱۰۰۸: ۱۰۰۹: ۱۰۱۰: ۱۰۱۱: ۱۰۱۲: ۱۰۱۳: ۱۰۱۴: ۱۰۱۵: ۱۰۱۶: ۱۰۱۷: ۱۰۱۸: ۱۰۱۹: ۱۰۲۰: ۱۰۲۱: ۱۰۲۲: ۱۰۲۳: ۱۰۲۴: ۱۰۲۵: ۱۰۲۶: ۱۰۲۷: ۱۰۲۸: ۱۰۲۹: ۱۰۳۰: ۱۰۳۱: ۱۰۳۲: ۱۰۳۳: ۱۰۳۴: ۱۰۳۵: ۱۰۳۶: ۱۰۳۷: ۱۰۳۸: ۱۰۳۹: ۱۰۴۰: ۱۰۴۱: ۱۰۴۲: ۱۰۴۳: ۱۰۴۴: ۱۰۴۵: ۱۰۴۶: ۱۰۴۷: ۱۰۴۸: ۱۰۴۹: ۱۰۵۰: ۱۰۵۱: ۱۰۵۲: ۱۰۵۳: ۱۰۵۴: ۱۰۵۵: ۱۰۵۶: ۱۰۵۷: ۱۰۵۸: ۱۰۵۹: ۱۰۶۰: ۱۰۶۱: ۱۰۶۲: ۱۰۶۳: ۱۰۶۴: ۱۰۶۵: ۱۰۶۶: ۱۰۶۷: ۱۰۶۸: ۱۰۶۹: ۱۰۷۰: ۱۰۷۱: ۱۰۷۲: ۱۰۷۳: ۱۰۷۴: ۱۰۷۵: ۱۰۷۶: ۱۰۷۷: ۱۰۷۸: ۱۰۷۹: ۱۰۸۰: ۱۰۸۱: ۱۰۸۲: ۱۰۸۳: ۱۰۸۴: ۱۰۸۵: ۱۰۸۶: ۱۰۸۷: ۱۰۸۸: ۱۰۸۹: ۱۰۹۰: ۱۰۹۱: ۱۰۹۲: ۱۰۹۳: ۱۰۹۴: ۱۰۹۵: ۱۰۹۶: ۱۰۹۷: ۱۰۹۸: ۱۰۹۹: ۱۱۰۰: ۱۱۰۱: ۱۱۰۲: ۱۱۰۳: ۱۱۰۴: ۱۱۰۵: ۱۱۰۶: ۱۱۰۷: ۱۱۰۸: ۱۱۰۹: ۱۱۱۰: ۱۱۱۱: ۱۱۱۲: ۱۱۱۳: ۱۱۱۴: ۱۱۱۵: ۱۱۱۶: ۱۱۱۷: ۱۱۱۸: ۱۱۱۹: ۱۱۲۰: ۱۱۲۱: ۱۱۲۲: ۱۱۲۳: ۱۱۲۴: ۱۱۲۵: ۱۱۲۶: ۱۱۲۷: ۱۱۲۸: ۱۱۲۹: ۱۱۳۰: ۱۱۳۱: ۱۱۳۲: ۱۱۳۳: ۱۱۳۴: ۱۱۳۵: ۱۱۳۶: ۱۱۳۷: ۱۱۳۸: ۱۱۳۹: ۱۱۴۰: ۱۱۴۱: ۱۱۴۲: ۱۱۴۳: ۱۱۴۴: ۱۱۴۵: ۱۱۴۶: ۱۱۴۷: ۱۱۴۸: ۱۱۴۹: ۱۱۵۰: ۱۱۵۱: ۱۱۵۲: ۱۱۵۳: ۱۱۵۴: ۱۱۵۵: ۱۱۵۶: ۱۱۵۷: ۱۱۵۸: ۱۱۵۹: ۱۱۶۰: ۱۱۶۱: ۱۱۶۲: ۱۱۶۳: ۱۱۶۴: ۱۱۶۵: ۱۱۶۶: ۱۱۶۷: ۱۱۶۸: ۱۱۶۹: ۱۱۷۰: ۱۱۷۱: ۱۱۷۲: ۱۱۷۳: ۱۱۷۴: ۱۱۷۵: ۱۱۷۶: ۱۱۷۷: ۱۱۷۸: ۱۱۷۹: ۱۱۸۰: ۱۱۸۱: ۱۱۸۲: ۱۱۸۳: ۱۱۸۴: ۱۱۸۵: ۱۱۸۶: ۱۱۸۷: ۱۱۸۸: ۱۱۸۹: ۱۱۹۰: ۱۱۹۱: ۱۱۹۲: ۱۱۹۳: ۱۱۹۴: ۱۱۹۵: ۱۱۹۶: ۱۱۹۷: ۱۱۹۸: ۱۱۹۹: ۱۲۰۰: ۱۲۰۱: ۱۲۰۲: ۱۲۰۳: ۱۲۰۴: ۱۲۰۵: ۱۲۰۶: ۱۲۰۷: ۱۲۰۸: ۱۲۰۹: ۱۲۱۰: ۱۲۱۱: ۱۲۱۲: ۱۲۱۳: ۱۲۱۴: ۱۲۱۵: ۱۲۱۶: ۱۲۱۷: ۱۲۱۸: ۱۲۱۹: ۱۲۲۰: ۱۲۲۱: ۱۲۲۲: ۱۲۲۳: ۱۲۲۴: ۱۲۲۵: ۱۲۲۶: ۱۲۲۷: ۱۲۲۸: ۱۲۲۹: ۱۲۳۰: ۱۲۳۱: ۱۲۳۲: ۱۲۳۳: ۱۲۳۴: ۱۲۳۵: ۱۲۳۶: ۱۲۳۷: ۱۲۳۸: ۱۲۳۹: ۱۲۴۰: ۱۲۴۱: ۱۲۴۲: ۱۲۴۳: ۱۲۴۴: ۱۲۴۵: ۱۲۴۶: ۱۲۴۷: ۱۲۴۸: ۱۲۴۹: ۱۲۵۰: ۱۲۵۱: ۱۲۵۲: ۱۲۵۳: ۱۲۵۴: ۱۲۵۵: ۱۲۵۶: ۱۲۵۷: ۱۲۵۸: ۱۲۵۹: ۱۲۶۰: ۱۲۶۱: ۱۲۶۲: ۱۲۶۳: ۱۲۶۴: ۱۲۶۵: ۱۲۶۶: ۱۲۶۷: ۱۲۶۸: ۱۲۶۹: ۱۲۷۰: ۱۲۷۱: ۱۲۷۲: ۱۲۷۳: ۱۲۷۴: ۱۲۷۵: ۱۲۷۶: ۱۲۷۷: ۱۲۷۸: ۱۲۷۹: ۱۲۸۰: ۱۲۸۱: ۱۲۸۲: ۱۲۸۳: ۱۲۸۴: ۱۲۸۵: ۱۲۸۶: ۱۲۸۷: ۱۲۸۸: ۱۲۸۹: ۱۲۹۰: ۱۲۹۱: ۱۲۹۲: ۱۲۹۳: ۱۲۹۴: ۱۲۹۵: ۱۲۹۶: ۱۲۹۷: ۱۲۹۸: ۱۲۹۹: ۱۳۰۰: ۱۳۰۱: ۱۳۰۲: ۱۳۰۳: ۱۳۰۴: ۱۳۰۵: ۱۳۰۶: ۱۳۰۷: ۱۳۰۸: ۱۳۰۹: ۱۳۱۰: ۱۳۱۱: ۱۳۱۲: ۱۳۱۳: ۱۳۱۴: ۱۳۱۵: ۱۳۱۶: ۱۳۱۷: ۱۳۱۸: ۱۳۱۹: ۱۳۲۰: ۱۳۲۱: ۱۳۲۲: ۱۳۲۳: ۱۳۲۴: ۱۳۲۵: ۱۳۲۶: ۱۳۲۷: ۱۳۲۸: ۱۳۲۹: ۱۳۳۰: ۱۳۳۱: ۱۳۳۲: ۱۳۳۳: ۱۳۳۴: ۱۳۳۵: ۱۳۳۶: ۱۳۳۷: ۱۳۳۸: ۱۳۳۹: ۱۳۴۰: ۱۳۴۱: ۱۳۴۲: ۱۳۴۳: ۱۳۴۴: ۱۳۴۵: ۱۳۴۶: ۱۳۴۷: ۱۳۴۸: ۱۳۴۹: ۱۳۵۰: ۱۳۵۱: ۱۳۵۲: ۱۳۵۳: ۱۳۵۴: ۱۳۵۵: ۱۳۵۶: ۱۳۵۷: ۱۳۵۸: ۱۳۵۹: ۱۳۶۰: ۱۳۶۱: ۱۳۶۲: ۱۳۶۳: ۱۳۶۴: ۱۳۶۵: ۱۳۶۶: ۱۳۶۷: ۱۳۶۸: ۱۳۶۹: ۱۳۷۰: ۱۳۷۱: ۱۳۷۲: ۱۳۷۳: ۱۳۷۴: ۱۳۷۵: ۱۳۷۶: ۱۳۷۷: ۱۳۷۸: ۱۳۷۹: ۱۳۸۰: ۱۳۸۱: ۱۳۸۲: ۱۳۸۳: ۱۳۸۴: ۱۳۸۵: ۱۳۸۶: ۱۳۸۷: ۱۳۸۸: ۱۳۸۹: ۱۳۹۰: ۱۳۹۱: ۱۳۹۲: ۱۳۹۳: ۱۳۹۴: ۱۳۹۵: ۱۳۹۶: ۱۳۹۷: ۱۳۹۸: ۱۳۹۹: ۱۴۰۰:

پیدا کرتا ہے اس کے بعد ایمان بڑھتا ہے اور پھر پاکیزگی۔ اگر وہ کوئی ترتیب پیش نہ کرے بلکہ صرف اتنا ہی کہنے لگے کہ پشیمانی تو مانی زندگی کا ایک جزو ضروری ہے تاثرات کا تجربہ آنا فائز کر لیتا ہے اور صرف یہ کہہ سکتا ہے کہ میں ایک تو چنداں مضائقہ نہ تھا۔ لیکن جب پشیمانی کو روحانی پیدا نش میں پہلی جگہ دینا پڑی تو بہت سے طالبان حق دل شکستہ ہو جاتے ہیں۔ جب کوئی مضطر طالب الہی سے روح القدس دلوں کو روشن کرتا ہے وہ آفتاب کی روشنی کی مانند نجات ایسے لوگوں کے پاس آکر یہ سوال کرتا ہے کہ مجھ کو خدا کی نزویگی کس طرح آفتاب کی سفید شعاعوں میں ہمیشہ مفصلہ ذیل رنگہ بالترتیب ہوتے ہیں سرخ حاصل ہو سکتی ہے تو وہ جواب دیتے ہیں کہ اپنے گور مشقت گناہوں کے لئے غم کی۔ زرد۔ سبز۔ آبی۔ نیلا۔ بنفشی۔ لیکن بائینہ جب آفتاب کی روشنی کسی شے کرو۔ اور اپنے غم کا بوجھ خدا سے ریم وغفور کے حضور ڈال دے وہ اس ہدایت بادلوں یا پتھروں پر پڑتی ہے تو کبھی کوئی رنگ دکھائی دیتا ہے کبھی کوئی کے موافق تھے المقدور دعا مانگتا ہے اور خدا کے حضور اپنے گناہوں کا اقرار کرتا ہے جب آفتاب کی کوئی سفید شعاع کسی شے پر پڑتی ہے تو جن مختلف رنگوں کرتا ہے۔ مگر ان باتوں سے اُس پر کچھ بھی اثر پیدا نہیں ہوتا۔ اور وہ اپنے گناہوں سے وہ مرکب ہے وہ جلدی جلدی ہو جاتی ہیں۔ اور بعض اُس شے دل میں ذرا بھی قسلی و تروتازگی نہیں پاتا۔ نئے الواقع غم بغیر محبت کے پیدا اذنب ہو جاتی ہیں۔ اور بعض اُس سے گزر جاتی ہیں۔ اور باقی پلٹ کر جاری نہیں ہو سکتا۔ جب ہم کو کسی سے محبت ہوتی ہے تو اُس کے غم سے غم بھی ہوتا ہے میں آتی میں پس جس رنگ کی شعاعیں انکاس پاتی ہیں وہی رنگ ہمیں نش اور یہ نہیں کہہ سکتے کہ روح القدس اپنی قدرت سے ہر ایک گنہگار کے دل میں غم کا بھی نظر آتا ہے اور گو آفتاب کی روشنی کے اصلی رنگ ایسے مخلوط ہوتے پیدا کر سکتا ہے۔ کیونکہ گناہوں کے باعث غمگین ہونا خدا کی محبت بغیر محال ہے۔ مگر ان کی حد معین نہیں ہو سکتی۔ مگر پھر بھی ان کی ترتیب میں کبھی فرق نہیں آتا اگرچہ روح القدس قادر مطلق ہے مگر پھر بھی وہ اپنے مقرر ترقی قاعدوں کے خلاف طرح فور حق بھی ہمیشہ دل میں اس ترتیب سے جلوہ گر ہوتا ہے۔ تحقیق۔ عمل نہیں کرتا۔ محبت کے سبب آدمی کی آنکھوں سے آنسو نکلنے ہیں نہ کہ دہشت کے۔ تسکین۔ محبت۔ گناہ پر افسوس۔ لیکن ان روحانی تاثرات کی سبب۔ طالب نجات کو یہ ہدایت کی جاتی ہے کہ اپنے گناہوں پر غمگین ہو پس کا قلم کرنا اکثر بہت دشوار ہوتا ہے +

وہ اپنے گناہوں کو یاد کر کے اپنے آپ کو ملامت کرتا ہے۔ اور غمگین ہونا چاہتا اس بیان کی ایک عمدہ نظیر مارٹن لوتھر کے احوال سے ملتی ہے۔ کلیسیا کے اپنے تاہم اُس کے دل میں غم پیدا نہیں ہوتا۔ کیونکہ غم محبت سے پیدا ہوا کرتا ہے۔ اعلیٰ عمدہ دار شہادش نامی نے اُس سے کہا کہ تم اپنی خطاؤں کے سبب سے اور وہ خدا سے محبت نہیں رکھتا +

فریضہ گناہ پر افسوس ایمان و تسکین و محبت کے بعد دل میں پیدا ہوتا ہے میرا دل اب تک نہیں بدلا۔ اس واسطے اُس نے یہ جواب دیا کہ جب ہے۔ لیکن یہاں یاد رکھنا چاہئے کہ جو شخص روحانی پیدا نش پاتا ہے بعض اوقات یہ اول نہ بدلے میں یقین نہیں کر سکتا کہ خدا مجھ پر مہربان ہو۔ جب میرا خود وہ ہی نہیں کہہ سکتا کہ کب روح القدس کی یہ مختلف تاثرات اُس میں پیدا ہو سکتی ہیں۔ سٹاپش یہ بات سن کر بولا کہ دل کی اصلی تبدیلی ہوئیں۔ پھر آدروں کا تو کیا ذکر ہے۔ اور بعض اوقات کوئی ایک تاثر دل میں کی محبت اور راستہ بازی کی رغبت سے شروع ہوتی ہے جسے بعض لوگ ایسی غالب ہوتی ہے کہ اور تاثرات میں مطلق نظر نہیں آتے۔ اور کبھی قید قاذ کے انجام سمجھتے ہیں وہ واقع میں اُس کا آغاز ہے۔ جب تک خدا کی محبت

دل میں نہیں ہوتی نیکی کی بھی نہیں ہوتی۔ پس اگر تم اپنا دل بدلنا چاہتے ہو تو اپنے کو اذیت نہ دو بلکہ جس نے تم سے پہلے محبت کی اُس سے محبت کرو۔ لفظ کو ان کلمات سے ایسی تسکین اور خوشی حاصل ہوئی کہ اب تک نہ ہوئی تھی۔ اور نئی روشنی اُس کے دل میں بجی۔ پس اُس کے دل میں یہ خیال گزرا کہ یہ شہر میں اور یہاں تک شخص کلمہ جو میرے دل کو اس قدر تسلی دے رہے ہیں خداوند پر ہونے سے کس طرف سے ہیں۔ خدا کی محبت ہی تو یہ کاوری ہے۔ اب اُس نے کتاب مقدس میں وہ مقامات دیکھنے شروع کئے جن میں توبہ اور دل کی تبدیلی کا ذکر ہے اور اگرچہ پہلے ان باتوں کے خیال سے بھی اُس کے دل میں خوف آتا تھا۔ مگر اب وہ اُس کو شہادت و کشف اور فرحت بخشنے معلوم ہوئے لگھیں۔

غلام یہ کہ گناہ کے سبب آدمی خدا کی محبت ہی سے دل میں پیدا ہوتا ہے جو ہمارے واسطے نمودار اُس سے تم محبت کرتے ہیں۔ وہ ہمارے گناہوں کے سبب صلیب پر کھینچا گیا اس لئے ہم کو اپنے گناہوں پر رونا آتا ہے۔ پہلے بارک عزم و ثبات کا وہ عزم نہیں جو موت کا باعث ہوتا ہے بلکہ یہ کہ اس لئے وہ عزم ہے جو ایسی توبہ پیدا کرتا ہے جس سے نجات حاصل ہوتی ہے اور پچھتاوا نہیں ہوتا۔ یہ کیسی عجیب تبدیلی ہے جس سے رُوحِ نفرت کرتی تھی۔ اب اُس سے محبت کرتی ہے اور جس سے محبت کرتی تھی۔ اُس سے اب پہلے کے دشمن اب پہلے کے دشمن۔ لیکن اب پہلے کے خلاف خدا سے محبت ہے اور گناہ سے نفرت۔ اسی کا نام نئی زندگی ہے۔ چونکہ انسان نہا ہی کے سامنے نہیں بلکہ آدمیوں کے سامنے بھی جب خود کو مسخ کرنے پر تیار ہو تو وہ اُس وقت دعا مانگتا تھا۔ اور جہنم پر زبردی پسند کرتا ہے۔ اس لئے اُس کو اپنے دل کی اس تبدیلی کا اظہار بھی لازم ہے۔ مسیح پر ایمان لانے والا کبھی نہ کبھی اُس کا اقرار بھی کرتا ہے۔

روح القدس کا دسیلا ہے۔ پینتیکوسٹ کے روز تین ہزار آدمی اور دمشق میں اُن کے دل اور لپٹی میں قید خانہ کا داروغہ خدا اپنے گھر بار کے لئے فریضے سے خداوند کی خدمت کے لئے جا بجا روئے گئے۔ اور اسی اب بھی جو شخص ایمان لاتا ہے اگر اُس نے پیغمبر ہمیں پایا تو وہ پیغمبر کے لئے مسیح کی ظاہری کلیسیا میں داخل ہونے کی آمیز کرے گا۔ اور اگر پایا تو وہ پیغمبر کے اقرار پر اپنا ثابت قدم رہنا علامتِ ظاہر کرے گا۔ تاکہ سب کو جو جائے کہ وہ کس کا ہے اور کس کی خدمت کرتا ہے۔ خداوند ایسے آدمیوں کو تسلیم نہیں کرے گا جو اُس کا اقرار نہیں کرتے۔ یہ تو ہو سکتا ہے کہ وہ دن وہ حقیت بھی دین کی تعلیم پائیں اور اُس کے احکام کو پائیں۔ لیکن یہی ایک وقت ایسا آتا ہے کہ اُن کو مسیح کا علامتِ اقرار کرنا پڑتا ہے۔ چونکہ وقت آیا تو نیکو دلیوں اور کلمہ آئینہ کے واسطے کا پیغمبر اہلِ ظاہر اور ہی کیفیت سب پر گزرتی ہے کیونکہ خداوند نے فرمایا ہے۔ جو کوئی میں آئے گا اُس کے آگے میرا اقرار کرے گا میں بھی اُس کے آگے جو آسمان پر اُس کا اقرار کروں گا۔ پر جو کوئی آدمیوں کے آگے میرا انکار کرے گا میں بھی اُس کے آگے جو آسمان پر اُس کا انکار کروں گا۔ اور جو کوئی اُس سے اب انشاء کے میرے سچے نہیں آتا میرے لائق نہیں ہے۔ اور جاننا کہ اُس کے دشمن اب پہلے کے دشمن۔ لیکن اب پہلے کے خلاف خدا سے محبت ہے اور گناہ سے نفرت۔ اسی کا نام نئی زندگی ہے۔ چونکہ انسان نہا ہی کے سامنے نہیں بلکہ آدمیوں کے سامنے بھی جب خود کو مسخ کرنے پر تیار ہو تو وہ اُس وقت دعا مانگتا تھا۔ اور جہنم پر زبردی پسند کرتا ہے۔ اس لئے اُس کو اپنے دل کی اس تبدیلی کا اظہار بھی لازم ہے۔ مسیح پر ایمان لانے والا کبھی نہ کبھی اُس کا اقرار بھی کرتا ہے۔

۱۰ : ۳۳ : ۳۴ : ۳۵ : ۳۶ : ۳۷ : ۳۸ : ۳۹ : ۴۰ : ۴۱ : ۴۲ : ۴۳ : ۴۴ : ۴۵ : ۴۶ : ۴۷ : ۴۸ : ۴۹ : ۵۰ : ۵۱ : ۵۲ : ۵۳ : ۵۴ : ۵۵ : ۵۶ : ۵۷ : ۵۸ : ۵۹ : ۶۰ : ۶۱ : ۶۲ : ۶۳ : ۶۴ : ۶۵ : ۶۶ : ۶۷ : ۶۸ : ۶۹ : ۷۰ : ۷۱ : ۷۲ : ۷۳ : ۷۴ : ۷۵ : ۷۶ : ۷۷ : ۷۸ : ۷۹ : ۸۰ : ۸۱ : ۸۲ : ۸۳ : ۸۴ : ۸۵ : ۸۶ : ۸۷ : ۸۸ : ۸۹ : ۹۰ : ۹۱ : ۹۲ : ۹۳ : ۹۴ : ۹۵ : ۹۶ : ۹۷ : ۹۸ : ۹۹ : ۱۰۰ : ۱۰۱ : ۱۰۲ : ۱۰۳ : ۱۰۴ : ۱۰۵ : ۱۰۶ : ۱۰۷ : ۱۰۸ : ۱۰۹ : ۱۱۰ : ۱۱۱ : ۱۱۲ : ۱۱۳ : ۱۱۴ : ۱۱۵ : ۱۱۶ : ۱۱۷ : ۱۱۸ : ۱۱۹ : ۱۲۰ : ۱۲۱ : ۱۲۲ : ۱۲۳ : ۱۲۴ : ۱۲۵ : ۱۲۶ : ۱۲۷ : ۱۲۸ : ۱۲۹ : ۱۳۰ : ۱۳۱ : ۱۳۲ : ۱۳۳ : ۱۳۴ : ۱۳۵ : ۱۳۶ : ۱۳۷ : ۱۳۸ : ۱۳۹ : ۱۴۰ : ۱۴۱ : ۱۴۲ : ۱۴۳ : ۱۴۴ : ۱۴۵ : ۱۴۶ : ۱۴۷ : ۱۴۸ : ۱۴۹ : ۱۵۰ : ۱۵۱ : ۱۵۲ : ۱۵۳ : ۱۵۴ : ۱۵۵ : ۱۵۶ : ۱۵۷ : ۱۵۸ : ۱۵۹ : ۱۶۰ : ۱۶۱ : ۱۶۲ : ۱۶۳ : ۱۶۴ : ۱۶۵ : ۱۶۶ : ۱۶۷ : ۱۶۸ : ۱۶۹ : ۱۷۰ : ۱۷۱ : ۱۷۲ : ۱۷۳ : ۱۷۴ : ۱۷۵ : ۱۷۶ : ۱۷۷ : ۱۷۸ : ۱۷۹ : ۱۸۰ : ۱۸۱ : ۱۸۲ : ۱۸۳ : ۱۸۴ : ۱۸۵ : ۱۸۶ : ۱۸۷ : ۱۸۸ : ۱۸۹ : ۱۹۰ : ۱۹۱ : ۱۹۲ : ۱۹۳ : ۱۹۴ : ۱۹۵ : ۱۹۶ : ۱۹۷ : ۱۹۸ : ۱۹۹ : ۲۰۰ : ۲۰۱ : ۲۰۲ : ۲۰۳ : ۲۰۴ : ۲۰۵ : ۲۰۶ : ۲۰۷ : ۲۰۸ : ۲۰۹ : ۲۱۰ : ۲۱۱ : ۲۱۲ : ۲۱۳ : ۲۱۴ : ۲۱۵ : ۲۱۶ : ۲۱۷ : ۲۱۸ : ۲۱۹ : ۲۲۰ : ۲۲۱ : ۲۲۲ : ۲۲۳ : ۲۲۴ : ۲۲۵ : ۲۲۶ : ۲۲۷ : ۲۲۸ : ۲۲۹ : ۲۳۰ : ۲۳۱ : ۲۳۲ : ۲۳۳ : ۲۳۴ : ۲۳۵ : ۲۳۶ : ۲۳۷ : ۲۳۸ : ۲۳۹ : ۲۴۰ : ۲۴۱ : ۲۴۲ : ۲۴۳ : ۲۴۴ : ۲۴۵ : ۲۴۶ : ۲۴۷ : ۲۴۸ : ۲۴۹ : ۲۵۰ : ۲۵۱ : ۲۵۲ : ۲۵۳ : ۲۵۴ : ۲۵۵ : ۲۵۶ : ۲۵۷ : ۲۵۸ : ۲۵۹ : ۲۶۰ : ۲۶۱ : ۲۶۲ : ۲۶۳ : ۲۶۴ : ۲۶۵ : ۲۶۶ : ۲۶۷ : ۲۶۸ : ۲۶۹ : ۲۷۰ : ۲۷۱ : ۲۷۲ : ۲۷۳ : ۲۷۴ : ۲۷۵ : ۲۷۶ : ۲۷۷ : ۲۷۸ : ۲۷۹ : ۲۸۰ : ۲۸۱ : ۲۸۲ : ۲۸۳ : ۲۸۴ : ۲۸۵ : ۲۸۶ : ۲۸۷ : ۲۸۸ : ۲۸۹ : ۲۹۰ : ۲۹۱ : ۲۹۲ : ۲۹۳ : ۲۹۴ : ۲۹۵ : ۲۹۶ : ۲۹۷ : ۲۹۸ : ۲۹۹ : ۳۰۰ : ۳۰۱ : ۳۰۲ : ۳۰۳ : ۳۰۴ : ۳۰۵ : ۳۰۶ : ۳۰۷ : ۳۰۸ : ۳۰۹ : ۳۱۰ : ۳۱۱ : ۳۱۲ : ۳۱۳ : ۳۱۴ : ۳۱۵ : ۳۱۶ : ۳۱۷ : ۳۱۸ : ۳۱۹ : ۳۲۰ : ۳۲۱ : ۳۲۲ : ۳۲۳ : ۳۲۴ : ۳۲۵ : ۳۲۶ : ۳۲۷ : ۳۲۸ : ۳۲۹ : ۳۳۰ : ۳۳۱ : ۳۳۲ : ۳۳۳ : ۳۳۴ : ۳۳۵ : ۳۳۶ : ۳۳۷ : ۳۳۸ : ۳۳۹ : ۳۴۰ : ۳۴۱ : ۳۴۲ : ۳۴۳ : ۳۴۴ : ۳۴۵ : ۳۴۶ : ۳۴۷ : ۳۴۸ : ۳۴۹ : ۳۵۰ : ۳۵۱ : ۳۵۲ : ۳۵۳ : ۳۵۴ : ۳۵۵ : ۳۵۶ : ۳۵۷ : ۳۵۸ : ۳۵۹ : ۳۶۰ : ۳۶۱ : ۳۶۲ : ۳۶۳ : ۳۶۴ : ۳۶۵ : ۳۶۶ : ۳۶۷ : ۳۶۸ : ۳۶۹ : ۳۷۰ : ۳۷۱ : ۳۷۲ : ۳۷۳ : ۳۷۴ : ۳۷۵ : ۳۷۶ : ۳۷۷ : ۳۷۸ : ۳۷۹ : ۳۸۰ : ۳۸۱ : ۳۸۲ : ۳۸۳ : ۳۸۴ : ۳۸۵ : ۳۸۶ : ۳۸۷ : ۳۸۸ : ۳۸۹ : ۳۹۰ : ۳۹۱ : ۳۹۲ : ۳۹۳ : ۳۹۴ : ۳۹۵ : ۳۹۶ : ۳۹۷ : ۳۹۸ : ۳۹۹ : ۴۰۰ : ۴۰۱ : ۴۰۲ : ۴۰۳ : ۴۰۴ : ۴۰۵ : ۴۰۶ : ۴۰۷ : ۴۰۸ : ۴۰۹ : ۴۱۰ : ۴۱۱ : ۴۱۲ : ۴۱۳ : ۴۱۴ : ۴۱۵ : ۴۱۶ : ۴۱۷ : ۴۱۸ : ۴۱۹ : ۴۲۰ : ۴۲۱ : ۴۲۲ : ۴۲۳ : ۴۲۴ : ۴۲۵ : ۴۲۶ : ۴۲۷ : ۴۲۸ : ۴۲۹ : ۴۳۰ : ۴۳۱ : ۴۳۲ : ۴۳۳ : ۴۳۴ : ۴۳۵ : ۴۳۶ : ۴۳۷ : ۴۳۸ : ۴۳۹ : ۴۴۰ : ۴۴۱ : ۴۴۲ : ۴۴۳ : ۴۴۴ : ۴۴۵ : ۴۴۶ : ۴۴۷ : ۴۴۸ : ۴۴۹ : ۴۵۰ : ۴۵۱ : ۴۵۲ : ۴۵۳ : ۴۵۴ : ۴۵۵ : ۴۵۶ : ۴۵۷ : ۴۵۸ : ۴۵۹ : ۴۶۰ : ۴۶۱ : ۴۶۲ : ۴۶۳ : ۴۶۴ : ۴۶۵ : ۴۶۶ : ۴۶۷ : ۴۶۸ : ۴۶۹ : ۴۷۰ : ۴۷۱ : ۴۷۲ : ۴۷۳ : ۴۷۴ : ۴۷۵ : ۴۷۶ : ۴۷۷ : ۴۷۸ : ۴۷۹ : ۴۸۰ : ۴۸۱ : ۴۸۲ : ۴۸۳ : ۴۸۴ : ۴۸۵ : ۴۸۶ : ۴۸۷ : ۴۸۸ : ۴۸۹ : ۴۹۰ : ۴۹۱ : ۴۹۲ : ۴۹۳ : ۴۹۴ : ۴۹۵ : ۴۹۶ : ۴۹۷ : ۴۹۸ : ۴۹۹ : ۵۰۰ : ۵۰۱ : ۵۰۲ : ۵۰۳ : ۵۰۴ : ۵۰۵ : ۵۰۶ : ۵۰۷ : ۵۰۸ : ۵۰۹ : ۵۱۰ : ۵۱۱ : ۵۱۲ : ۵۱۳ : ۵۱۴ : ۵۱۵ : ۵۱۶ : ۵۱۷ : ۵۱۸ : ۵۱۹ : ۵۲۰ : ۵۲۱ : ۵۲۲ : ۵۲۳ : ۵۲۴ : ۵۲۵ : ۵۲۶ : ۵۲۷ : ۵۲۸ : ۵۲۹ : ۵۳۰ : ۵۳۱ : ۵۳۲ : ۵۳۳ : ۵۳۴ : ۵۳۵ : ۵۳۶ : ۵۳۷ : ۵۳۸ : ۵۳۹ : ۵۴۰ : ۵۴۱ : ۵۴۲ : ۵۴۳ : ۵۴۴ : ۵۴۵ : ۵۴۶ : ۵۴۷ : ۵۴۸ : ۵۴۹ : ۵۵۰ : ۵۵۱ : ۵۵۲ : ۵۵۳ : ۵۵۴ : ۵۵۵ : ۵۵۶ : ۵۵۷ : ۵۵۸ : ۵۵۹ : ۵۶۰ : ۵۶۱ : ۵۶۲ : ۵۶۳ : ۵۶۴ : ۵۶۵ : ۵۶۶ : ۵۶۷ : ۵۶۸ : ۵۶۹ : ۵۷۰ : ۵۷۱ : ۵۷۲ : ۵۷۳ : ۵۷۴ : ۵۷۵ : ۵۷۶ : ۵۷۷ : ۵۷۸ : ۵۷۹ : ۵۸۰ : ۵۸۱ : ۵۸۲ : ۵۸۳ : ۵۸۴ : ۵۸۵ : ۵۸۶ : ۵۸۷ : ۵۸۸ : ۵۸۹ : ۵۹۰ : ۵۹۱ : ۵۹۲ : ۵۹۳ : ۵۹۴ : ۵۹۵ : ۵۹۶ : ۵۹۷ : ۵۹۸ : ۵۹۹ : ۶۰۰ : ۶۰۱ : ۶۰۲ : ۶۰۳ : ۶۰۴ : ۶۰۵ : ۶۰۶ : ۶۰۷ : ۶۰۸ : ۶۰۹ : ۶۱۰ : ۶۱۱ : ۶۱۲ : ۶۱۳ : ۶۱۴ : ۶۱۵ : ۶۱۶ : ۶۱۷ : ۶۱۸ : ۶۱۹ : ۶۲۰ : ۶۲۱ : ۶۲۲ : ۶۲۳ : ۶۲۴ : ۶۲۵ : ۶۲۶ : ۶۲۷ : ۶۲۸ : ۶۲۹ : ۶۳۰ : ۶۳۱ : ۶۳۲ : ۶۳۳ : ۶۳۴ : ۶۳۵ : ۶۳۶ : ۶۳۷ : ۶۳۸ : ۶۳۹ : ۶۴۰ : ۶۴۱ : ۶۴۲ : ۶۴۳ : ۶۴۴ : ۶۴۵ : ۶۴۶ : ۶۴۷ : ۶۴۸ : ۶۴۹ : ۶۵۰ : ۶۵۱ : ۶۵۲ : ۶۵۳ : ۶۵۴ : ۶۵۵ : ۶۵۶ : ۶۵۷ : ۶۵۸ : ۶۵۹ : ۶۶۰ : ۶۶۱ : ۶۶۲ : ۶۶۳ : ۶۶۴ : ۶۶۵ : ۶۶۶ : ۶۶۷ : ۶۶۸ : ۶۶۹ : ۶۷۰ : ۶۷۱ : ۶۷۲ : ۶۷۳ : ۶۷۴ : ۶۷۵ : ۶۷۶ : ۶۷۷ : ۶۷۸ : ۶۷۹ : ۶۸۰ : ۶۸۱ : ۶۸۲ : ۶۸۳ : ۶۸۴ : ۶۸۵ : ۶۸۶ : ۶۸۷ : ۶۸۸ : ۶۸۹ : ۶۹۰ : ۶۹۱ : ۶۹۲ : ۶۹۳ : ۶۹۴ : ۶۹۵ : ۶۹۶ : ۶۹۷ : ۶۹۸ : ۶۹۹ : ۷۰۰ : ۷۰۱ : ۷۰۲ : ۷۰۳ : ۷۰۴ : ۷۰۵ : ۷۰۶ : ۷۰۷ : ۷۰۸ : ۷۰۹ : ۷۱۰ : ۷۱۱ : ۷۱۲ : ۷۱۳ : ۷۱۴ : ۷۱۵ : ۷۱۶ : ۷۱۷ : ۷۱۸ : ۷۱۹ : ۷۲۰ : ۷۲۱ : ۷۲۲ : ۷۲۳ : ۷۲۴ : ۷۲۵ : ۷۲۶ : ۷۲۷ : ۷۲۸ : ۷۲۹ : ۷۳۰ : ۷۳۱ : ۷۳۲ : ۷۳۳ : ۷۳۴ : ۷۳۵ : ۷۳۶ : ۷۳۷ : ۷۳۸ : ۷۳۹ : ۷۴۰ : ۷۴۱ : ۷۴۲ : ۷۴۳ : ۷۴۴ : ۷۴۵ : ۷۴۶ : ۷۴۷ : ۷۴۸ : ۷۴۹ : ۷۵۰ : ۷۵۱ : ۷۵۲ : ۷۵۳ : ۷۵۴ : ۷۵۵ : ۷۵۶ : ۷۵۷ : ۷۵۸ : ۷۵۹ : ۷۶۰ : ۷۶۱ : ۷۶۲ : ۷۶۳ : ۷۶۴ : ۷۶۵ : ۷۶۶ : ۷۶۷ : ۷۶۸ : ۷۶۹ : ۷۷۰ : ۷۷۱ : ۷۷۲ : ۷۷۳ : ۷۷۴ : ۷۷۵ : ۷۷۶ : ۷۷۷ : ۷۷۸ : ۷۷۹ : ۷۸۰ : ۷۸۱ : ۷۸۲ : ۷۸۳ : ۷۸۴ : ۷۸۵ : ۷۸۶ : ۷۸۷ : ۷۸۸ : ۷۸۹ : ۷۹۰ : ۷۹۱ : ۷۹۲ : ۷۹۳ : ۷۹۴ : ۷۹۵ : ۷۹۶ : ۷۹۷ : ۷۹۸ : ۷۹۹ : ۸۰۰ : ۸۰۱ : ۸۰۲ : ۸۰۳ : ۸۰۴ : ۸۰۵ : ۸۰۶ : ۸۰۷ : ۸۰۸ : ۸۰۹ : ۸۱۰ : ۸۱۱ : ۸۱۲ : ۸۱۳ : ۸۱۴ : ۸۱۵ : ۸۱۶ : ۸۱۷ : ۸۱۸ : ۸۱۹ : ۸۲۰ : ۸۲۱ : ۸۲۲ : ۸۲۳ : ۸۲۴ : ۸۲۵ : ۸۲۶ : ۸۲۷ : ۸۲۸ : ۸۲۹ : ۸۳۰ : ۸۳۱ : ۸۳۲ : ۸۳۳ : ۸۳۴ : ۸۳۵ : ۸۳۶ : ۸۳۷ : ۸۳۸ : ۸۳۹ : ۸۴۰ : ۸۴۱ : ۸۴۲ : ۸۴۳ : ۸۴۴ : ۸۴۵ : ۸۴۶ : ۸۴۷ : ۸۴۸ : ۸۴۹ : ۸۵۰ : ۸۵۱ : ۸۵۲ : ۸۵۳ : ۸۵۴ : ۸۵۵ : ۸۵۶ : ۸۵۷ : ۸۵۸ : ۸۵۹ : ۸۶۰ : ۸۶۱ : ۸۶۲ : ۸۶۳ : ۸۶۴ : ۸۶۵ : ۸۶۶ : ۸۶۷ : ۸۶۸ : ۸۶۹ : ۸۷۰ : ۸۷۱ : ۸۷۲ : ۸۷۳ : ۸۷۴ : ۸۷۵ : ۸۷۶ : ۸۷۷ : ۸۷۸ : ۸۷۹ : ۸۸۰ : ۸۸۱ : ۸۸۲ : ۸۸۳ : ۸۸۴ : ۸۸۵ : ۸۸۶ : ۸۸۷ : ۸۸۸ : ۸۸۹ : ۸۹۰ : ۸۹۱ : ۸۹۲ : ۸۹۳ : ۸۹۴ : ۸۹۵ : ۸۹۶ : ۸۹۷ : ۸۹۸ : ۸۹۹ : ۹۰۰ : ۹۰۱ : ۹۰۲ : ۹۰۳ : ۹۰۴ : ۹۰۵ : ۹۰۶ : ۹۰۷ : ۹۰۸ : ۹۰۹ : ۹۱۰ : ۹۱۱ : ۹۱۲ : ۹۱۳ : ۹۱۴ : ۹۱۵ : ۹۱۶ : ۹۱۷ : ۹۱۸ : ۹۱۹ : ۹۲۰ : ۹۲۱ : ۹۲۲ : ۹۲۳ : ۹۲۴ : ۹۲۵ : ۹۲۶ : ۹۲۷ : ۹۲۸ : ۹۲۹ : ۹۳۰ : ۹۳۱ : ۹۳۲ : ۹۳۳ : ۹۳۴ : ۹۳۵ : ۹۳۶ : ۹۳۷ : ۹۳۸ : ۹۳۹ : ۹۴۰ : ۹۴۱ : ۹۴۲ : ۹۴۳ : ۹۴۴ : ۹۴۵ : ۹۴۶ : ۹۴۷ : ۹۴۸ : ۹۴۹ : ۹۵۰ : ۹۵۱ : ۹۵۲ : ۹۵۳ : ۹۵۴ : ۹۵۵ : ۹۵۶ : ۹۵۷ : ۹۵۸ : ۹۵۹ : ۹۶۰ : ۹۶۱ : ۹۶۲ : ۹۶۳ : ۹۶۴ : ۹۶۵ : ۹۶۶ : ۹۶۷ : ۹۶۸ : ۹۶۹ : ۹۷۰ : ۹۷۱ : ۹۷۲ : ۹۷۳ : ۹۷۴ : ۹۷۵ : ۹۷۶ : ۹۷۷ : ۹۷۸ : ۹۷۹ : ۹۸۰ : ۹۸۱ : ۹۸۲ : ۹۸۳ : ۹۸۴ : ۹۸۵ : ۹۸۶ : ۹۸۷ : ۹۸۸ : ۹۸۹ : ۹۹۰ : ۹۹۱ : ۹۹۲ : ۹۹۳ : ۹۹۴ : ۹۹۵ : ۹۹۶ : ۹۹۷ : ۹۹۸ : ۹۹۹ : ۱۰۰۰ : ۱۰۰۱ : ۱۰۰۲ : ۱۰۰۳ : ۱۰۰۴ : ۱۰۰۵ : ۱۰۰۶ : ۱۰۰۷ : ۱۰۰۸ : ۱۰۰۹ : ۱۰۱۰ : ۱۰۱۱ : ۱۰۱۲ : ۱۰۱۳ : ۱۰۱۴ : ۱۰۱۵ : ۱۰۱۶ : ۱۰۱۷ : ۱۰۱۸ : ۱۰۱۹ : ۱۰۲۰ : ۱۰۲۱ : ۱۰۲۲ : ۱۰۲۳ : ۱۰۲۴ : ۱۰۲۵ : ۱۰۲۶ : ۱۰۲۷ : ۱۰۲۸ : ۱۰۲۹ : ۱۰۳۰ : ۱۰۳۱ : ۱۰۳۲ : ۱۰۳۳ : ۱۰۳۴ : ۱۰۳۵ : ۱۰۳۶ : ۱۰۳۷ : ۱۰۳۸ : ۱۰۳۹ : ۱۰۴۰ : ۱۰۴۱ : ۱۰۴۲ : ۱۰۴۳ : ۱۰۴۴ : ۱۰۴۵ : ۱۰۴۶ : ۱۰۴۷ : ۱۰۴۸ : ۱۰۴۹ : ۱۰۵۰ : ۱۰۵۱ : ۱۰۵۲ : ۱۰۵۳ : ۱۰۵۴ : ۱۰۵۵ : ۱۰۵۶ : ۱۰۵۷ : ۱۰۵۸ : ۱۰۵۹ : ۱۰۶۰ : ۱۰۶۱ : ۱۰۶۲ : ۱۰۶۳ : ۱۰۶۴ : ۱۰۶۵ : ۱۰۶۶ : ۱۰۶۷ : ۱۰۶۸ : ۱۰۶۹ : ۱۰۷۰ : ۱۰۷۱ : ۱۰۷۲ : ۱۰۷۳ : ۱۰۷۴ : ۱۰۷۵ : ۱۰۷۶ : ۱۰۷۷ : ۱۰۷۸ : ۱۰۷۹ : ۱۰۸۰ : ۱۰۸۱ : ۱۰۸۲ : ۱۰۸۳ : ۱۰۸۴ : ۱۰۸۵ : ۱۰۸۶ : ۱۰۸۷ : ۱۰۸۸ : ۱۰۸۹ : ۱۰۹۰ : ۱۰۹۱ : ۱۰۹۲ : ۱۰۹۳ : ۱۰۹۴ : ۱۰۹۵ : ۱۰۹۶ : ۱۰۹۷ : ۱۰۹۸ : ۱۰۹۹ : ۱۱۰۰ : ۱۱۰۱ : ۱۱۰۲ : ۱۱۰۳ : ۱۱۰۴ : ۱۱۰۵ : ۱۱۰۶ : ۱۱۰۷ : ۱۱۰۸ : ۱۱۰۹ : ۱۱۱۰ : ۱۱۱۱ : ۱۱۱۲ : ۱۱۱۳ : ۱۱۱۴ : ۱۱۱۵ : ۱۱۱۶ : ۱۱۱۷ : ۱۱۱۸ : ۱۱۱۹ : ۱۱۲۰ : ۱۱۲۱ : ۱۱۲۲ : ۱۱۲۳ : ۱۱۲۴ : ۱۱۲۵ : ۱۱۲۶ : ۱۱۲۷ : ۱۱۲۸ : ۱۱۲۹ : ۱۱۳۰ : ۱۱۳۱ : ۱۱۳۲ : ۱۱۳۳ : ۱۱۳۴ : ۱۱۳۵ : ۱۱۳۶ : ۱۱۳۷ : ۱۱۳۸ : ۱۱۳۹ : ۱۱۴۰ : ۱۱۴۱ : ۱۱۴۲ : ۱۱۴۳ : ۱۱۴۴ : ۱۱۴۵ : ۱۱۴۶ : ۱۱۴۷ : ۱۱۴۸ : ۱۱۴۹ : ۱۱۵۰ : ۱۱۵۱ : ۱۱۵۲ : ۱۱۵۳ : ۱۱۵۴ : ۱۱۵۵ : ۱۱۵۶ : ۱۱۵۷ : ۱۱۵۸ : ۱۱۵۹ : ۱۱۶۰ : ۱۱۶۱ : ۱۱۶۲ : ۱۱۶۳ : ۱۱۶۴ : ۱۱۶۵ : ۱۱۶۶ : ۱۱۶۷ : ۱۱۶۸ : ۱۱۶۹ : ۱۱۷۰ : ۱۱۷۱ : ۱۱۷۲ : ۱۱۷۳ : ۱۱۷۴ : ۱۱۷۵ : ۱۱۷۶ : ۱۱۷۷ : ۱۱۷۸ : ۱۱۷۹ : ۱۱۸۰ : ۱۱۸۱ : ۱۱۸۲ : ۱۱۸۳ : ۱۱۸۴ : ۱۱۸۵ : ۱۱۸۶ : ۱۱۸۷ : ۱۱۸۸ : ۱۱۸۹ : ۱۱۹۰ : ۱۱۹۱ : ۱۱۹۲ : ۱۱۹۳ : ۱۱۹۴ : ۱۱۹۵ : ۱۱۹۶ : ۱۱۹۷ : ۱۱۹۸ : ۱۱۹۹ : ۱۲۰۰ : ۱۲۰۱ : ۱۲۰۲ : ۱۲۰۳ : ۱۲۰۴ : ۱۲۰۵ : ۱۲۰۶ : ۱۲۰۷ : ۱۲۰۸ : ۱۲۰۹ : ۱۲۱۰ : ۱۲۱۱ : ۱۲۱۲ : ۱۲۱۳ : ۱۲۱۴ : ۱۲۱۵ : ۱۲۱۶ : ۱۲۱۷ : ۱۲۱۸ : ۱۲۱۹ : ۱۲۲۰ : ۱۲۲۱ : ۱۲۲۲ : ۱۲۲۳ : ۱۲۲۴ : ۱۲۲۵ : ۱۲۲۶ : ۱۲۲۷ : ۱۲۲۸ : ۱۲۲۹ : ۱۲۳۰ : ۱۲۳۱ : ۱۲۳۲ : ۱۲۳۳ : ۱۲۳۴ : ۱۲۳۵ : ۱۲۳۶ : ۱۲۳۷ : ۱۲۳۸ : ۱۲۳۹ : ۱۲۴۰ : ۱۲۴۱ : ۱۲۴۲ : ۱۲۴۳ : ۱۲۴۴ : ۱۲۴۵ : ۱۲۴۶ : ۱۲۴۷ : ۱۲۴۸ : ۱۲۴۹ : ۱۲۵۰ : ۱۲۵۱ : ۱۲۵۲ : ۱۲۵۳ : ۱۲۵۴ : ۱۲۵۵ : ۱۲۵۶ : ۱۲۵۷ : ۱۲۵۸ : ۱۲۵۹ : ۱۲۶۰ : ۱۲۶۱ : ۱۲۶۲ : ۱۲۶۳ : ۱۲۶۴ : ۱۲۶۵ : ۱۲۶۶ : ۱۲۶۷ : ۱۲۶۸ : ۱۲۶۹ : ۱۲۷۰ : ۱۲۷۱ : ۱۲۷۲ : ۱۲۷۳ : ۱۲۷۴ : ۱۲۷۵ : ۱۲۷۶ : ۱۲۷۷ : ۱۲۷۸ : ۱۲۷۹ : ۱۲۸۰ : ۱۲۸۱ : ۱۲۸۲ : ۱۲۸۳ : ۱۲۸۴ : ۱۲۸۵ : ۱۲۸۶ : ۱۲۸۷ : ۱۲۸۸ : ۱۲۸۹ : ۱۲۹۰ : ۱۲۹۱ : ۱۲۹۲ : ۱۲۹۳ : ۱۲۹۴ : ۱۲۹۵ : ۱۲۹۶ : ۱۲۹۷ : ۱۲۹۸ : ۱۲۹۹ : ۱۳۰۰ : ۱۳۰۱ : ۱۳۰۲ : ۱۳۰۳ : ۱۳۰۴ : ۱۳۰۵ : ۱۳۰۶ : ۱۳۰۷ : ۱۳۰۸ : ۱۳۰۹ : ۱۳۱۰ : ۱۳۱۱ : ۱۳۱۲ : ۱۳۱۳ : ۱۳۱۴ : ۱۳۱۵ : ۱۳۱۶ : ۱۳۱۷ : ۱۳۱۸ : ۱۳۱۹ : ۱۳۲۰ : ۱۳۲۱ : ۱۳۲۲ : ۱۳۲۳ : ۱۳۲۴ : ۱۳۲۵ : ۱۳۲۶ : ۱۳۲۷ : ۱۳۲۸ : ۱۳۲۹ : ۱۳۳۰ : ۱۳۳۱ : ۱۳۳۲ : ۱۳۳۳ : ۱۳۳۴ : ۱۳۳۵ : ۱۳۳۶ : ۱۳

جس نے یہ مراتب طے کئے وہ خدا کا بندہ بن گیا۔ روح القدس کی نافرمانی سے اُس کی فہم روشن ہوئی اُس کے دل میں یقین پیدا ہوا۔ وہ اپنی ذات سے مایوس ہوا۔ اُس نے آپ کو خدا کے سپرد کیا۔ رحمت چاہی۔ مسیح کو حیات بدی کے لئے ایمان کی آنکھ سے دیکھا اور اُس کی اطاعت اختیار کی۔ اُس کو مغفرت حاصل ہوئی۔ جذبہ بخت الہی نے اُس میں حرکت کی۔ گناہ کا مبارک غم اُس کے دل میں پیدا ہوا۔ اور اُس نے اپنے خداوند اور استاد کا علاقہ قرار کیا جس شخص کو یہ باتیں حاصل ہوتیں وہ روح سے پیدا ہوا ہے وہ اب روحانی ہے۔ اور اب اسے روحانی چیزوں کا خیال کرتا ہے۔ وہ خدا کی صفات سے۔ اُس کی نسبت ہم عاجزی اور بھروسے کے ساتھ رسول کا یہ قول زبان پر لاسکتے ہیں۔ جس نے تم میں نیک کام شروع کیا ہے سو پیش رو ہے جس کے دن تک کرتا چلا جائیگا۔

اگر اس کتاب کے پڑھنے والوں میں سے کسی کو یہ شک ہو کہ اب تک مجھے روح کی نئی پیداوار حاصل نہیں ہوئی تو خدا اُسے اپنی بے انتہا رحمت سے ایسی توفیق بخشے کہ وہ اُن کلمات پر جو خداوند نے نیکو دلئیں سے فرمائے اور جن سے روحانی پیداوار کی اس قدر ضرورت ظاہر ہوتی ہے غور کرے۔ اگر کوئی از سر نو پیدا نہ ہو تو وہ خدا کی بادشاہت کو نہیں دیکھ سکتا۔ کو آدمی جنت کے وسیلے سے ظاہری کلیسا میں داخل ہو جائیں اور خدا کے لوگوں کی جماعت میں بیٹھیں۔ اور خداوند کے دسترخوان پر آنے والا کے زمرہ میں شامل ہوں۔ مگر کچھ بھی اگر از سر نو پیدا نہیں ہوتے تو وہ خدا کی بادشاہت میں داخل نہیں ہو سکتے۔ اگر کوئی سوال کرے کہ خدا کی بادشاہت سے فاسخ ہونا کیا ہے تو خداوند کا جواب موجود ہے کہ وہاں رونا اور دانت پینا ہوگا۔ جب ابراہام اور اسحق

لے اگر تھیں ۱۵:۲ سے ۱۵:۵ سے افسوس ۱۰:۲-۱۰:۵

نہیں ۱:۱

در یعقوب اور سب نبیوں کو خدا کی بادشاہت میں شامل اور آپ کو باہر نکالا ہوا دیکھو گے۔ لیکن یہ کیسی خوشی کا مقام ہے کہ آج کا دن نہایت کا دن ہے۔ اب ایک چشمہ رحمت جاری ہے۔ اور جو بات خداوند یسوع نے عہد عید کے آخری ان پکار کر فرمائی وہ اب تک ہم کو سنائی دے رہی ہے۔ اگر کوئی پیاسا ہو پانی پائے اور پیچھے۔ اور لکھا ہے کہ یہ اُس نے روح کی بابت کہا جسے وہ اُس پر ایمان لائے پائے کو تھے۔

اٹھواں باب

روح القدس ایمانداروں کو پاکیزگی بخشتا ہے

پچھلے باب میں ذکر ہو چکا ہے کہ روح القدس کس طرح انسان کو روحانی نیکو بناتا ہے۔ اب ہم یہ بیان کرتے ہیں کہ جو شخص مسیح پر ایمان لا کر مغفرت حاصل کرتا ہے۔ اور روح القدس کی تاثیر سے نئی زندگی پاتا ہے وہ کس طرح روح القدس کے فضل سے پاک بنتا ہے۔ مسیح نبی و ار ہوئی پس چاہئے کہ وہ بڑھتے بڑھتے روز روشن ہو جائے۔ بیچ سے بڑھ کر پکڑا ہی نہیں چاہئے کہ وہ بچوٹے اور نو نما پائے۔ اور بار بار ہو پھلے نوک۔ پھر بال۔ بعد اُس کے بال میں پختہ ہوج۔ روح از سر نو پیدا ہوئی۔ پس چاہئے کہ وہ بڑھتے بڑھتے کامل انسان بنے ہاں تک کہ یسوع مسیح کے پورے قد کے برابر ہو جائے۔ نئی پیداوار کا آغاز۔ اُس چاہئے کہ خدا کی صفت اور ارادہ انجام پاتے جائیں۔ جب تک کہ اُس پر نظر کر کے یہ نہ فرمائے کہ دیکھو بہت ہی اچھی ہے۔ تقدس اسی کو کہتے ہیں۔ یہ کام رفتہ رفتہ روح القدس کی تاثیر سے انجام کو پہنچتا ہے۔

لے یوحنا ۴: ۳۷-۳۸ اتنا ۳: ۱۸-۱۹ مرقس ۳: ۲۸-۲۹
نہیں ۳: ۱۳

اور ان صاحب لکھے ہیں۔ کہ ”تقدیس روح القدس کے اس کام کا نام ہے جس کے وسیلے سے وہ بیسویں صبح کی حیات اور موت کے تقابل اور نئے عہد کے مشرک کے موافق ایمانداروں کے دلوں سے گناہ کی آلودگی اور گندگی دور کرتا ہے۔ اور ان میں از سر نو خدا کی صورت پیدا کرتا ہے۔ ایسا کہ وہ روحانی طور پر خدا کی اطاعت بجالاتے ہیں۔ یا بالکل محال ہیں کہ سمجھتے ہیں کہ روح القدس کا یہ صبح کے طویل ہماری ذات کو بدل کر خدا کی صورت پر لانا تقدیس ہے۔ یہ کام بتدریج پورا ہوتا ہے۔ اور کئی بیشی کو اس میں دخل ہے۔ چنانچہ ممکن ہے کہ دو آدمی درحقیقت پاک ہوں مگر کچھ بھی ایک ان میں سے دوسرے کی نسبت زیادہ پاک ہو۔ اس کام کا آغاز گو خاص وقت پر ہوتا ہے مگر وہ رفتہ رفتہ ترقی پاتا ہے۔“

اس بات کو خوب یاد رکھنا چاہیے کہ انسان کو پاکیزگی رفتہ رفتہ حاصل ہوتی ہے۔ کیونکہ اکثر لوگ اس بارہ میں ہلک جاتے ہیں۔ چنانچہ بعض روحانی پیشواں اس قدر اس قدر اپنا خیال بجاتے ہیں کہ وہ روحانی ترقی کی ضرورت کی طرف سے غافل ہو جاتے ہیں۔ اور بعض ایمانداروں کی نسبت صرف یہی نہیں کہتے کہ ان کو کتنا ہوں کی معافی پوری پوری حاصل ہو گئی۔ بلکہ یہ بھی کہتے ہیں کہ پاکیزگی بالکل پاک بن گئے۔“

اس بات کے ثبوت میں کہ انسان کو رفتہ رفتہ پاکیزگی حاصل ہوتی ہے۔ بول پطرس کا یہ قول نقل کرنا کافی ہے کہ ”اسکے پیارے بھائی خداوند اور ہم سب کے واسطے یہ صبح کے فضل اور پہچان میں ہر روز چاہئے۔ اور اسی کے مطابق مقدس یقین کا بھی یہ قول ہے۔ پورے تو زیادہ فضل بخشتا ہے۔“

ظاہر ہے کہ جس شخص کو روحانی زندگی حاصل ہے اس میں اور اس شخص میں جس کو نہیں حاصل ہے اتنا فرق ہے۔ مگر جن دو آدمیوں نے روحانی لسانیت کو پہنچی ہے۔ اور اس لائق بنتی ہے کہ مقدس لوگوں کے ساتھ نور زندگی پائی ہے ان میں بھی نہایت فرق ہو سکتا ہے۔ ہم دنیوی امور میں بھی میراث سے حصہ پائے۔“

یہ ترقی خود بخود نہیں ہوتی۔ بلکہ خدا باپ کے ارادہ انہی اور یہ صبح

اس کی مثالیں دہشت دیکھتے ہیں۔ قلعے جسمانی پر نظر کرو۔ ایک شخص زندہ ہے۔ اور ایک مردہ ان میں جسمانی قوت کے لحاظ سے باہم مقابلہ نہیں ہو سکتا کیونکہ یہ مناسب نہیں۔ لیکن اب دو زندہ آدمیوں کو دیکھو ایک تو زور آور مضبوط ہے۔ اور ان میں از سر نو خدا کی صورت پیدا کرتا ہے۔ ایسا کہ وہ روحانی طور پر خدا کی اطاعت بجالاتے ہیں۔ یا بالکل محال ہیں کہ سمجھتے ہیں کہ روح القدس کا یہ صبح کے طویل ہماری ذات کو بدل کر خدا کی صورت پر لانا تقدیس ہے۔ یہ کام بتدریج پورا ہوتا ہے۔ اور کئی بیشی کو اس میں دخل ہے۔ چنانچہ ممکن ہے کہ دو آدمی درحقیقت پاک ہوں مگر کچھ بھی ایک ان میں سے دوسرے کی نسبت زیادہ پاک ہو۔ اس کام کا آغاز گو خاص وقت پر ہوتا ہے مگر وہ رفتہ رفتہ ترقی پاتا ہے۔“

اس بات کو خوب یاد رکھنا چاہیے کہ انسان کو پاکیزگی رفتہ رفتہ حاصل ہوتی ہے۔ کیونکہ اکثر لوگ اس بارہ میں ہلک جاتے ہیں۔ چنانچہ بعض روحانی پیشواں اس قدر اس قدر اپنا خیال بجاتے ہیں کہ وہ روحانی ترقی کی ضرورت کی طرف سے غافل ہو جاتے ہیں۔ اور بعض ایمانداروں کی نسبت صرف یہی نہیں کہتے کہ ان کو کتنا ہوں کی معافی پوری پوری حاصل ہو گئی۔ بلکہ یہ بھی کہتے ہیں کہ پاکیزگی بالکل پاک بن گئے۔“

اس بات کے ثبوت میں کہ انسان کو رفتہ رفتہ پاکیزگی حاصل ہوتی ہے۔ بول پطرس کا یہ قول نقل کرنا کافی ہے کہ ”اسکے پیارے بھائی خداوند اور ہم سب کے واسطے یہ صبح کے فضل اور پہچان میں ہر روز چاہئے۔ اور اسی کے مطابق مقدس یقین کا بھی یہ قول ہے۔ پورے تو زیادہ فضل بخشتا ہے۔“

ظاہر ہے کہ جس شخص کو روحانی زندگی حاصل ہے اس میں اور اس شخص میں جس کو نہیں حاصل ہے اتنا فرق ہے۔ مگر جن دو آدمیوں نے روحانی لسانیت کو پہنچی ہے۔ اور اس لائق بنتی ہے کہ مقدس لوگوں کے ساتھ نور زندگی پائی ہے ان میں بھی نہایت فرق ہو سکتا ہے۔ ہم دنیوی امور میں بھی میراث سے حصہ پائے۔“

لے ۲ پطرس ۳: ۱۸-۱۹ سے یقیناً ۲۰۰

مسیح کی دوامی سفارش اور روح القدس کی مؤثر تاثیر کا نتیجہ ہے۔ خدا نے ازل سے یہ اختیار کیا کہ ایماندار اُس کے بیٹے کے ہمشکل ہوں۔ اُس نے ہم کو بنائے عالم سے پیشینہ مسیح کی خاطر چن لیا تاکہ ہم اُس کے حضور میں محبت کے ساتھ پاک اور بے عیب بنیں۔ خدا نے ہم کو ابتدا سے چن لیا تاکہ ہم روح سے پاک بن کر اور بچائی پر ایمان لاکر نجات پائیں۔ ہم خدا باپ کے اُس علم کے موافق جو اُس کو پہلے سے تھا چنے ہوئے ہیں تاکہ روح سے پاک بن کر فرمانبردار ہوں اور یسوع مسیح کا خون ہم پر چھڑکا جائے۔ خوشکہ ایمانداروں کی روحانی ترقی باپ بیٹے اور روح القدس کی مصلحت اور ارادے کا نتیجہ ہے۔

اگر کوئی یہ اعتراض کرے کہ روحانی ترقی جب درجہ بدرجہ ہوتی ہے تو پھر رجحان نے یہ کیوں لکھا۔ کہ اگر کوئی مسیح میں ہے تو وہ نیا مخلوق ہے۔ پڑائی چیزیں گور گئیں۔ دیکھو ساری چیزیں نئی ہو گئیں۔ ہم جواب میں دنیا کی چیزیں کمال پیش کر سکتے ہیں۔ جب خدا نے کہا اُٹھ لا جو۔ تو اُٹھ اُٹھ اُٹھ۔ جب بڑا عظم اور پہاڑ نمودار ہوئے تو یہی پانی پانی زمین پر تھا اب نہ رہا۔ جب نباتات کا نشوونما ہوا تو زمین ویران نہ رہی۔ جب سورج اور چاند اور ستارے آسمان پر چمکنے لگے تو گرد و غبار کا نام و نشان نہ رہا۔ جب پھولیاں اور پرنسپا ہوئے تو دریا اور دریا آباد ہو گئے۔ جب ہر جنس کے جانور زمین پر پیدا ہوئے اور خدا نے انسان کو اپنی صورت پر بنایا تو زمین سمنان نہ رہی اب زمین و کورہ میں سے ہر ایک کی پیدائش کے وقت کہا جاسکتا تھا کہ دیکھو پڑائی چیزیں گور گئیں ساری چیزیں نئی ہو گئیں۔ مگر مابینہ دنیا و جہ بدرجہ بالترتیب ترقی کرتی جاتی تھی۔ روح کی ترقی کی بھی یہ کیفیت ہے۔ جو ہر انسان کی بدی کے سبب واقع ہوتے ہیں اگر اُن سے قطع نظر کی جائے تو وہ متواتر ترقی کرتی جاتی ہے ہم سب بطور وہ گئے ہوئے ہیں کہ خداوند کے جلال کو انہیں میں دیکھ دیکھ کے

رجحان نے یہ کیوں لکھا۔ کہ اگر کوئی مسیح میں ہے تو وہ نیا مخلوق ہے۔ پڑائی چیزیں گور گئیں۔ دیکھو ساری چیزیں نئی ہو گئیں۔ ہم جواب میں دنیا کی چیزیں کمال پیش کر سکتے ہیں۔ جب خدا نے کہا اُٹھ لا جو۔ تو اُٹھ اُٹھ اُٹھ۔ جب بڑا عظم اور پہاڑ نمودار ہوئے تو یہی پانی پانی زمین پر تھا اب نہ رہا۔ جب نباتات کا نشوونما ہوا تو زمین ویران نہ رہی۔ جب سورج اور چاند اور ستارے آسمان پر چمکنے لگے تو گرد و غبار کا نام و نشان نہ رہا۔ جب پھولیاں اور پرنسپا ہوئے تو دریا اور دریا آباد ہو گئے۔ جب ہر جنس کے جانور زمین پر پیدا ہوئے اور خدا نے انسان کو اپنی صورت پر بنایا تو زمین سمنان نہ رہی اب زمین و کورہ میں سے ہر ایک کی پیدائش کے وقت کہا جاسکتا تھا کہ دیکھو پڑائی چیزیں گور گئیں ساری چیزیں نئی ہو گئیں۔ مگر مابینہ دنیا و جہ بدرجہ بالترتیب ترقی کرتی جاتی تھی۔ روح کی ترقی کی بھی یہ کیفیت ہے۔ جو ہر انسان کی بدی کے سبب واقع ہوتے ہیں اگر اُن سے قطع نظر کی جائے تو وہ متواتر ترقی کرتی جاتی ہے ہم سب بطور وہ گئے ہوئے ہیں کہ خداوند کے جلال کو انہیں میں دیکھ دیکھ کے

لہر و موجوں سے ڈھکیں۔ سب سے آستین کیوں ۱۳۵۱ سے ۱۳۵۲ پطرس ۲: ۲-۵
۶-۷ کرنتھیوں ۱۶: ۵

اگر کوئی یہ اعتراض کرے کہ روحانی ترقی جب درجہ بدرجہ ہوتی ہے تو پھر رجحان نے یہ کیوں لکھا۔ کہ اگر کوئی مسیح میں ہے تو وہ نیا مخلوق ہے۔ پڑائی چیزیں گور گئیں۔ دیکھو ساری چیزیں نئی ہو گئیں۔ ہم جواب میں دنیا کی چیزیں کمال پیش کر سکتے ہیں۔ جب خدا نے کہا اُٹھ لا جو۔ تو اُٹھ اُٹھ اُٹھ۔ جب بڑا عظم اور پہاڑ نمودار ہوئے تو یہی پانی پانی زمین پر تھا اب نہ رہا۔ جب نباتات کا نشوونما ہوا تو زمین ویران نہ رہی۔ جب سورج اور چاند اور ستارے آسمان پر چمکنے لگے تو گرد و غبار کا نام و نشان نہ رہا۔ جب پھولیاں اور پرنسپا ہوئے تو دریا اور دریا آباد ہو گئے۔ جب ہر جنس کے جانور زمین پر پیدا ہوئے اور خدا نے انسان کو اپنی صورت پر بنایا تو زمین سمنان نہ رہی اب زمین و کورہ میں سے ہر ایک کی پیدائش کے وقت کہا جاسکتا تھا کہ دیکھو پڑائی چیزیں گور گئیں ساری چیزیں نئی ہو گئیں۔ مگر مابینہ دنیا و جہ بدرجہ بالترتیب ترقی کرتی جاتی تھی۔ روح کی ترقی کی بھی یہ کیفیت ہے۔ جو ہر انسان کی بدی کے سبب واقع ہوتے ہیں اگر اُن سے قطع نظر کی جائے تو وہ متواتر ترقی کرتی جاتی ہے ہم سب بطور وہ گئے ہوئے ہیں کہ خداوند کے جلال کو انہیں میں دیکھ دیکھ کے

لہر و موجوں سے ڈھکیں۔ سب سے آستین کیوں ۱۳۵۱ سے ۱۳۵۲ پطرس ۲: ۲-۵
۶-۷ کرنتھیوں ۱۶: ۵

لہر و موجوں سے ڈھکیں۔ سب سے آستین کیوں ۱۳۵۱ سے ۱۳۵۲ پطرس ۲: ۲-۵
۶-۷ کرنتھیوں ۱۶: ۵

یہ یسوع مسیح کو جسے تو نے بھیجا ہے جاننے والے ہر شخص کے جس معرفت الہی کی طرف
آیت مذکورہ میں اشارہ ہے اُس سے مراد یہ ہے کہ انسان جانے کہ خدا قادر
مطلق ہے۔ ہر جان موجود۔ اور اہم ہی خدا ہے۔ سرچشمہ حیات ہے۔ وہ نور
ہے جس میں بالکل تاریکی نہیں۔ اُس کی ذات محبت ہے۔ اُس کی راستبازی
و پاکیزگی و وفاداری کامل ہے۔ اُس کا کرم و فضل و جلال بے پایاں ہے۔ پھر
اس سے بھی واقف ہونا چاہئے کہ خدا وہ خدا باپ۔ بیٹا اور روح القدس ہے
جس کے نام پر ہم پتہ پاتے ہیں۔ اور اس سے بھی آگاہ ہونا ضروری ہے کہ باپ
اپنے پیارے بیٹے کے جتنے ہونے اور پاک زندگی بسر کرنے اور گناہوں کے لئے
جان دینے اور بچے بھی اُنھیں اور سفارش کرنے کے وسیلہ سے دنیا کا اپنے ساتھ
لا رہا ہے۔ غرض جیسا کہ خدا اپنے آپ کو میسح کے وسیلہ سے ظاہر کرتا ہے وہی
ہی اُس کو جاننا چاہئے جس شخص کو واقع میں اُس کی معرفت حاصل ہوتی ہے اُس
کو اپنے تجربے سے اس بات کا حلیم ہونا چاہئے کہ یسوع کے وسیلے ایک ہی روح سے
باپ کے پاس داخل ہونا کیا بات ہے اور وہ کامل یقین رکھتا ہے کہ ہر ایک شخص
خدا کو جو بارہ جہان کا مصلحت ہے اپنا اپنا حساب دیگا۔ اور ہر ایک گنہگار اُس
احکام الہی کے سامنے جوابدہ ہوگا۔

خدا کی اس معرفت میں ایمانداروں کو روز بروز زیادہ ترقی کرنی چاہئے۔
یہ صحیح ہے کہ جس وقت کوئی شخص ایمان لاتا ہے۔ اُس کو وہ معرفت حق حاصل
ہو جاتی ہے جس پر نجات کا مدار ہے۔ لیکن پھر بھی اس علم کی وسعت و بلندی اس
قدر ہے کہ کبھی کوئی اُس کی انتہا کو نہیں پہنچ سکتا۔ یہ وہی آسمانی و انانی ہے جس
کے حصول میں تمہاری اور کوشش کرنے کی سیلیاں اس طرح ہدایت کرتا ہے۔
اُسے میرے بیٹے اگر تو انانی شخص کی طرف اپنے کان دھرے اور تمہارے اپنا
دل لگائے۔ ہاں اگر تو اپنی عقلمندی کے لئے پکارے اور تمہارے لئے اپنی آواز

لے کر آواز دے گا۔ ۲۷: ۱۸۔ ۲۸: ۱۹۔ ۲۹: ۲۰۔ ۳۰: ۲۱۔ ۳۱: ۲۲۔ ۳۲: ۲۳۔ ۳۳: ۲۴۔ ۳۴: ۲۵۔ ۳۵: ۲۶۔ ۳۶: ۲۷۔ ۳۷: ۲۸۔ ۳۸: ۲۹۔ ۳۹: ۳۰۔ ۴۰: ۳۱۔ ۴۱: ۳۲۔ ۴۲: ۳۳۔ ۴۳: ۳۴۔ ۴۴: ۳۵۔ ۴۵: ۳۶۔ ۴۶: ۳۷۔ ۴۷: ۳۸۔ ۴۸: ۳۹۔ ۴۹: ۴۰۔ ۵۰: ۴۱۔ ۵۱: ۴۲۔ ۵۲: ۴۳۔ ۵۳: ۴۴۔ ۵۴: ۴۵۔ ۵۵: ۴۶۔ ۵۶: ۴۷۔ ۵۷: ۴۸۔ ۵۸: ۴۹۔ ۵۹: ۵۰۔ ۶۰: ۵۱۔ ۶۱: ۵۲۔ ۶۲: ۵۳۔ ۶۳: ۵۴۔ ۶۴: ۵۵۔ ۶۵: ۵۶۔ ۶۶: ۵۷۔ ۶۷: ۵۸۔ ۶۸: ۵۹۔ ۶۹: ۶۰۔ ۷۰: ۶۱۔ ۷۱: ۶۲۔ ۷۲: ۶۳۔ ۷۳: ۶۴۔ ۷۴: ۶۵۔ ۷۵: ۶۶۔ ۷۶: ۶۷۔ ۷۷: ۶۸۔ ۷۸: ۶۹۔ ۷۹: ۷۰۔ ۸۰: ۷۱۔ ۸۱: ۷۲۔ ۸۲: ۷۳۔ ۸۳: ۷۴۔ ۸۴: ۷۵۔ ۸۵: ۷۶۔ ۸۶: ۷۷۔ ۸۷: ۷۸۔ ۸۸: ۷۹۔ ۸۹: ۸۰۔ ۹۰: ۸۱۔ ۹۱: ۸۲۔ ۹۲: ۸۳۔ ۹۳: ۸۴۔ ۹۴: ۸۵۔ ۹۵: ۸۶۔ ۹۶: ۸۷۔ ۹۷: ۸۸۔ ۹۸: ۸۹۔ ۹۹: ۹۰۔ ۱۰۰: ۹۱۔ ۱۰۱: ۹۲۔ ۱۰۲: ۹۳۔ ۱۰۳: ۹۴۔ ۱۰۴: ۹۵۔ ۱۰۵: ۹۶۔ ۱۰۶: ۹۷۔ ۱۰۷: ۹۸۔ ۱۰۸: ۹۹۔ ۱۰۹: ۱۰۰۔ ۱۱۰: ۱۰۱۔ ۱۱۱: ۱۰۲۔ ۱۱۲: ۱۰۳۔ ۱۱۳: ۱۰۴۔ ۱۱۴: ۱۰۵۔ ۱۱۵: ۱۰۶۔ ۱۱۶: ۱۰۷۔ ۱۱۷: ۱۰۸۔ ۱۱۸: ۱۰۹۔ ۱۱۹: ۱۱۰۔ ۱۲۰: ۱۱۱۔ ۱۲۱: ۱۱۲۔ ۱۲۲: ۱۱۳۔ ۱۲۳: ۱۱۴۔ ۱۲۴: ۱۱۵۔ ۱۲۵: ۱۱۶۔ ۱۲۶: ۱۱۷۔ ۱۲۷: ۱۱۸۔ ۱۲۸: ۱۱۹۔ ۱۲۹: ۱۲۰۔ ۱۳۰: ۱۲۱۔ ۱۳۱: ۱۲۲۔ ۱۳۲: ۱۲۳۔ ۱۳۳: ۱۲۴۔ ۱۳۴: ۱۲۵۔ ۱۳۵: ۱۲۶۔ ۱۳۶: ۱۲۷۔ ۱۳۷: ۱۲۸۔ ۱۳۸: ۱۲۹۔ ۱۳۹: ۱۳۰۔ ۱۴۰: ۱۳۱۔ ۱۴۱: ۱۳۲۔ ۱۴۲: ۱۳۳۔ ۱۴۳: ۱۳۴۔ ۱۴۴: ۱۳۵۔ ۱۴۵: ۱۳۶۔ ۱۴۶: ۱۳۷۔ ۱۴۷: ۱۳۸۔ ۱۴۸: ۱۳۹۔ ۱۴۹: ۱۴۰۔ ۱۵۰: ۱۴۱۔ ۱۵۱: ۱۴۲۔ ۱۵۲: ۱۴۳۔ ۱۵۳: ۱۴۴۔ ۱۵۴: ۱۴۵۔ ۱۵۵: ۱۴۶۔ ۱۵۶: ۱۴۷۔ ۱۵۷: ۱۴۸۔ ۱۵۸: ۱۴۹۔ ۱۵۹: ۱۵۰۔ ۱۶۰: ۱۵۱۔ ۱۶۱: ۱۵۲۔ ۱۶۲: ۱۵۳۔ ۱۶۳: ۱۵۴۔ ۱۶۴: ۱۵۵۔ ۱۶۵: ۱۵۶۔ ۱۶۶: ۱۵۷۔ ۱۶۷: ۱۵۸۔ ۱۶۸: ۱۵۹۔ ۱۶۹: ۱۶۰۔ ۱۷۰: ۱۶۱۔ ۱۷۱: ۱۶۲۔ ۱۷۲: ۱۶۳۔ ۱۷۳: ۱۶۴۔ ۱۷۴: ۱۶۵۔ ۱۷۵: ۱۶۶۔ ۱۷۶: ۱۶۷۔ ۱۷۷: ۱۶۸۔ ۱۷۸: ۱۶۹۔ ۱۷۹: ۱۷۰۔ ۱۸۰: ۱۷۱۔ ۱۸۱: ۱۷۲۔ ۱۸۲: ۱۷۳۔ ۱۸۳: ۱۷۴۔ ۱۸۴: ۱۷۵۔ ۱۸۵: ۱۷۶۔ ۱۸۶: ۱۷۷۔ ۱۸۷: ۱۷۸۔ ۱۸۸: ۱۷۹۔ ۱۸۹: ۱۸۰۔ ۱۹۰: ۱۸۱۔ ۱۹۱: ۱۸۲۔ ۱۹۲: ۱۸۳۔ ۱۹۳: ۱۸۴۔ ۱۹۴: ۱۸۵۔ ۱۹۵: ۱۸۶۔ ۱۹۶: ۱۸۷۔ ۱۹۷: ۱۸۸۔ ۱۹۸: ۱۸۹۔ ۱۹۹: ۱۹۰۔ ۲۰۰: ۱۹۱۔ ۲۰۱: ۱۹۲۔ ۲۰۲: ۱۹۳۔ ۲۰۳: ۱۹۴۔ ۲۰۴: ۱۹۵۔ ۲۰۵: ۱۹۶۔ ۲۰۶: ۱۹۷۔ ۲۰۷: ۱۹۸۔ ۲۰۸: ۱۹۹۔ ۲۰۹: ۲۰۰۔ ۲۱۰: ۲۰۱۔ ۲۱۱: ۲۰۲۔ ۲۱۲: ۲۰۳۔ ۲۱۳: ۲۰۴۔ ۲۱۴: ۲۰۵۔ ۲۱۵: ۲۰۶۔ ۲۱۶: ۲۰۷۔ ۲۱۷: ۲۰۸۔ ۲۱۸: ۲۰۹۔ ۲۱۹: ۲۱۰۔ ۲۲۰: ۲۱۱۔ ۲۲۱: ۲۱۲۔ ۲۲۲: ۲۱۳۔ ۲۲۳: ۲۱۴۔ ۲۲۴: ۲۱۵۔ ۲۲۵: ۲۱۶۔ ۲۲۶: ۲۱۷۔ ۲۲۷: ۲۱۸۔ ۲۲۸: ۲۱۹۔ ۲۲۹: ۲۲۰۔ ۲۳۰: ۲۲۱۔ ۲۳۱: ۲۲۲۔ ۲۳۲: ۲۲۳۔ ۲۳۳: ۲۲۴۔ ۲۳۴: ۲۲۵۔ ۲۳۵: ۲۲۶۔ ۲۳۶: ۲۲۷۔ ۲۳۷: ۲۲۸۔ ۲۳۸: ۲۲۹۔ ۲۳۹: ۲۳۰۔ ۲۴۰: ۲۳۱۔ ۲۴۱: ۲۳۲۔ ۲۴۲: ۲۳۳۔ ۲۴۳: ۲۳۴۔ ۲۴۴: ۲۳۵۔ ۲۴۵: ۲۳۶۔ ۲۴۶: ۲۳۷۔ ۲۴۷: ۲۳۸۔ ۲۴۸: ۲۳۹۔ ۲۴۹: ۲۴۰۔ ۲۵۰: ۲۴۱۔ ۲۵۱: ۲۴۲۔ ۲۵۲: ۲۴۳۔ ۲۵۳: ۲۴۴۔ ۲۵۴: ۲۴۵۔ ۲۵۵: ۲۴۶۔ ۲۵۶: ۲۴۷۔ ۲۵۷: ۲۴۸۔ ۲۵۸: ۲۴۹۔ ۲۵۹: ۲۵۰۔ ۲۶۰: ۲۵۱۔ ۲۶۱: ۲۵۲۔ ۲۶۲: ۲۵۳۔ ۲۶۳: ۲۵۴۔ ۲۶۴: ۲۵۵۔ ۲۶۵: ۲۵۶۔ ۲۶۶: ۲۵۷۔ ۲۶۷: ۲۵۸۔ ۲۶۸: ۲۵۹۔ ۲۶۹: ۲۶۰۔ ۲۷۰: ۲۶۱۔ ۲۷۱: ۲۶۲۔ ۲۷۲: ۲۶۳۔ ۲۷۳: ۲۶۴۔ ۲۷۴: ۲۶۵۔ ۲۷۵: ۲۶۶۔ ۲۷۶: ۲۶۷۔ ۲۷۷: ۲۶۸۔ ۲۷۸: ۲۶۹۔ ۲۷۹: ۲۷۰۔ ۲۸۰: ۲۷۱۔ ۲۸۱: ۲۷۲۔ ۲۸۲: ۲۷۳۔ ۲۸۳: ۲۷۴۔ ۲۸۴: ۲۷۵۔ ۲۸۵: ۲۷۶۔ ۲۸۶: ۲۷۷۔ ۲۸۷: ۲۷۸۔ ۲۸۸: ۲۷۹۔ ۲۸۹: ۲۸۰۔ ۲۹۰: ۲۸۱۔ ۲۹۱: ۲۸۲۔ ۲۹۲: ۲۸۳۔ ۲۹۳: ۲۸۴۔ ۲۹۴: ۲۸۵۔ ۲۹۵: ۲۸۶۔ ۲۹۶: ۲۸۷۔ ۲۹۷: ۲۸۸۔ ۲۹۸: ۲۸۹۔ ۲۹۹: ۲۹۰۔ ۳۰۰: ۲۹۱۔ ۳۰۱: ۲۹۲۔ ۳۰۲: ۲۹۳۔ ۳۰۳: ۲۹۴۔ ۳۰۴: ۲۹۵۔ ۳۰۵: ۲۹۶۔ ۳۰۶: ۲۹۷۔ ۳۰۷: ۲۹۸۔ ۳۰۸: ۲۹۹۔ ۳۰۹: ۳۰۰۔ ۳۱۰: ۳۰۱۔ ۳۱۱: ۳۰۲۔ ۳۱۲: ۳۰۳۔ ۳۱۳: ۳۰۴۔ ۳۱۴: ۳۰۵۔ ۳۱۵: ۳۰۶۔ ۳۱۶: ۳۰۷۔ ۳۱۷: ۳۰۸۔ ۳۱۸: ۳۰۹۔ ۳۱۹: ۳۱۰۔ ۳۲۰: ۳۱۱۔ ۳۲۱: ۳۱۲۔ ۳۲۲: ۳۱۳۔ ۳۲۳: ۳۱۴۔ ۳۲۴: ۳۱۵۔ ۳۲۵: ۳۱۶۔ ۳۲۶: ۳۱۷۔ ۳۲۷: ۳۱۸۔ ۳۲۸: ۳۱۹۔ ۳۲۹: ۳۲۰۔ ۳۳۰: ۳۲۱۔ ۳۳۱: ۳۲۲۔ ۳۳۲: ۳۲۳۔ ۳۳۳: ۳۲۴۔ ۳۳۴: ۳۲۵۔ ۳۳۵: ۳۲۶۔ ۳۳۶: ۳۲۷۔ ۳۳۷: ۳۲۸۔ ۳۳۸: ۳۲۹۔ ۳۳۹: ۳۳۰۔ ۳۴۰: ۳۳۱۔ ۳۴۱: ۳۳۲۔ ۳۴۲: ۳۳۳۔ ۳۴۳: ۳۳۴۔ ۳۴۴: ۳۳۵۔ ۳۴۵: ۳۳۶۔ ۳۴۶: ۳۳۷۔ ۳۴۷: ۳۳۸۔ ۳۴۸: ۳۳۹۔ ۳۴۹: ۳۴۰۔ ۳۵۰: ۳۴۱۔ ۳۵۱: ۳۴۲۔ ۳۵۲: ۳۴۳۔ ۳۵۳: ۳۴۴۔ ۳۵۴: ۳۴۵۔ ۳۵۵: ۳۴۶۔ ۳۵۶: ۳۴۷۔ ۳۵۷: ۳۴۸۔ ۳۵۸: ۳۴۹۔ ۳۵۹: ۳۵۰۔ ۳۶۰: ۳۵۱۔ ۳۶۱: ۳۵۲۔ ۳۶۲: ۳۵۳۔ ۳۶۳: ۳۵۴۔ ۳۶۴: ۳۵۵۔ ۳۶۵: ۳۵۶۔ ۳۶۶: ۳۵۷۔ ۳۶۷: ۳۵۸۔ ۳۶۸: ۳۵۹۔ ۳۶۹: ۳۶۰۔ ۳۷۰: ۳۶۱۔ ۳۷۱: ۳۶۲۔ ۳۷۲: ۳۶۳۔ ۳۷۳: ۳۶۴۔ ۳۷۴: ۳۶۵۔ ۳۷۵: ۳۶۶۔ ۳۷۶: ۳۶۷۔ ۳۷۷: ۳۶۸۔ ۳۷۸: ۳۶۹۔ ۳۷۹: ۳۷۰۔ ۳۸۰: ۳۷۱۔ ۳۸۱: ۳۷۲۔ ۳۸۲: ۳۷۳۔ ۳۸۳: ۳۷۴۔ ۳۸۴: ۳۷۵۔ ۳۸۵: ۳۷۶۔ ۳۸۶: ۳۷۷۔ ۳۸۷: ۳۷۸۔ ۳۸۸: ۳۷۹۔ ۳۸۹: ۳۸۰۔ ۳۹۰: ۳۸۱۔ ۳۹۱: ۳۸۲۔ ۳۹۲: ۳۸۳۔ ۳۹۳: ۳۸۴۔ ۳۹۴: ۳۸۵۔ ۳۹۵: ۳۸۶۔ ۳۹۶: ۳۸۷۔ ۳۹۷: ۳۸۸۔ ۳۹۸: ۳۸۹۔ ۳۹۹: ۳۹۰۔ ۴۰۰: ۳۹۱۔ ۴۰۱: ۳۹۲۔ ۴۰۲: ۳۹۳۔ ۴۰۳: ۳۹۴۔ ۴۰۴: ۳۹۵۔ ۴۰۵: ۳۹۶۔ ۴۰۶: ۳۹۷۔ ۴۰۷: ۳۹۸۔ ۴۰۸: ۳۹۹۔ ۴۰۹: ۴۰۰۔ ۴۱۰: ۴۰۱۔ ۴۱۱: ۴۰۲۔ ۴۱۲: ۴۰۳۔ ۴۱۳: ۴۰۴۔ ۴۱۴: ۴۰۵۔ ۴۱۵: ۴۰۶۔ ۴۱۶: ۴۰۷۔ ۴۱۷: ۴۰۸۔ ۴۱۸: ۴۰۹۔ ۴۱۹: ۴۱۰۔ ۴۲۰: ۴۱۱۔ ۴۲۱: ۴۱۲۔ ۴۲۲: ۴۱۳۔ ۴۲۳: ۴۱۴۔ ۴۲۴: ۴۱۵۔ ۴۲۵: ۴۱۶۔ ۴۲۶: ۴۱۷۔ ۴۲۷: ۴۱۸۔ ۴۲۸: ۴۱۹۔ ۴۲۹: ۴۲۰۔ ۴۳۰: ۴۲۱۔ ۴۳۱: ۴۲۲۔ ۴۳۲: ۴۲۳۔ ۴۳۳: ۴۲۴۔ ۴۳۴: ۴۲۵۔ ۴۳۵: ۴۲۶۔ ۴۳۶: ۴۲۷۔ ۴۳۷: ۴۲۸۔ ۴۳۸: ۴۲۹۔ ۴۳۹: ۴۳۰۔ ۴۴۰: ۴۳۱۔ ۴۴۱: ۴۳۲۔ ۴۴۲: ۴۳۳۔ ۴۴۳: ۴۳۴۔ ۴۴۴: ۴۳۵۔ ۴۴۵: ۴۳۶۔ ۴۴۶: ۴۳۷۔ ۴۴۷: ۴۳۸۔ ۴۴۸: ۴۳۹۔ ۴۴۹: ۴۴۰۔ ۴۵۰: ۴۴۱۔ ۴۵۱: ۴۴۲۔ ۴۵۲: ۴۴۳۔ ۴۵۳: ۴۴۴۔ ۴۵۴: ۴۴۵۔ ۴۵۵: ۴۴۶۔ ۴۵۶: ۴۴۷۔ ۴۵۷: ۴۴۸۔ ۴۵۸: ۴۴۹۔ ۴۵۹: ۴۵۰۔ ۴۶۰: ۴۵۱۔ ۴۶۱: ۴۵۲۔ ۴۶۲: ۴۵۳۔ ۴۶۳: ۴۵۴۔ ۴۶۴: ۴۵۵۔ ۴۶۵: ۴۵۶۔ ۴۶۶: ۴۵۷۔ ۴۶۷: ۴۵۸۔ ۴۶۸: ۴۵۹۔ ۴۶۹: ۴۶۰۔ ۴۷۰: ۴۶۱۔ ۴۷۱: ۴۶۲۔ ۴۷۲: ۴۶۳۔ ۴۷۳: ۴۶۴۔ ۴۷۴: ۴۶۵۔ ۴۷۵: ۴۶۶۔ ۴۷۶: ۴۶۷۔ ۴۷۷: ۴۶۸۔ ۴۷۸: ۴۶۹۔ ۴۷۹: ۴۷۰۔ ۴۸۰: ۴۷۱۔ ۴۸۱: ۴۷۲۔ ۴۸۲: ۴۷۳۔ ۴۸۳: ۴۷۴۔ ۴۸۴: ۴۷۵۔ ۴۸۵: ۴۷۶۔ ۴۸۶: ۴۷۷۔ ۴۸۷: ۴۷۸۔ ۴۸۸: ۴۷۹۔ ۴۸۹: ۴۸۰۔ ۴۹۰: ۴۸۱۔ ۴۹۱: ۴۸۲۔ ۴۹۲: ۴۸۳۔ ۴۹۳: ۴۸۴۔ ۴۹۴: ۴۸۵۔ ۴۹۵: ۴۸۶۔ ۴۹۶: ۴۸۷۔ ۴۹۷: ۴۸۸۔ ۴۹۸: ۴۸۹۔ ۴۹۹: ۴۹۰۔ ۵۰۰: ۴۹۱۔ ۵۰۱: ۴۹۲۔ ۵۰۲: ۴۹۳۔ ۵۰۳: ۴۹۴۔ ۵۰۴: ۴۹۵۔ ۵۰۵: ۴۹۶۔ ۵۰۶: ۴۹۷۔ ۵۰۷: ۴۹۸۔ ۵۰۸: ۴۹۹۔ ۵۰۹: ۵۰۰۔ ۵۱۰: ۵۰۱۔ ۵۱۱: ۵۰۲۔ ۵۱۲: ۵۰۳۔ ۵۱۳: ۵۰۴۔ ۵۱۴: ۵۰۵۔ ۵۱۵: ۵۰۶۔ ۵۱۶: ۵۰۷۔ ۵۱۷: ۵۰۸۔ ۵۱۸: ۵۰۹۔ ۵۱۹: ۵۱۰۔ ۵۲۰: ۵۱۱۔ ۵۲۱: ۵۱۲۔ ۵۲۲: ۵۱۳۔ ۵۲۳: ۵۱۴۔ ۵۲۴: ۵۱۵۔ ۵۲۵: ۵۱۶۔ ۵۲۶: ۵۱۷۔ ۵۲۷: ۵۱۸۔ ۵۲۸: ۵۱۹۔ ۵۲۹: ۵۲۰۔ ۵۳۰: ۵۲۱۔ ۵۳۱: ۵۲۲۔ ۵۳۲: ۵۲۳۔ ۵۳۳: ۵۲۴۔ ۵۳۴: ۵۲۵۔ ۵۳۵: ۵۲۶۔ ۵۳۶: ۵۲۷۔ ۵۳۷: ۵۲۸۔ ۵۳۸: ۵۲۹۔ ۵۳۹: ۵۳۰۔ ۵۴۰: ۵۳۱۔ ۵۴۱: ۵۳۲۔ ۵۴۲: ۵۳۳۔ ۵۴۳: ۵۳۴۔ ۵۴۴: ۵۳۵۔ ۵۴۵: ۵۳۶۔ ۵۴۶: ۵۳۷۔ ۵۴۷: ۵۳۸۔ ۵۴۸: ۵۳۹۔ ۵۴۹: ۵۴۰۔ ۵۵۰: ۵۴۱۔ ۵۵۱: ۵۴۲۔ ۵۵۲: ۵۴۳۔ ۵۵۳: ۵۴۴۔ ۵۵۴: ۵۴۵۔ ۵۵۵: ۵۴۶۔ ۵۵۶: ۵۴۷۔ ۵۵۷: ۵۴۸۔ ۵۵۸: ۵۴۹۔ ۵۵۹: ۵۵۰۔ ۵۶۰: ۵۵۱۔ ۵۶۱: ۵۵۲۔ ۵۶۲: ۵۵۳۔ ۵۶۳: ۵۵۴۔ ۵۶۴: ۵۵۵۔ ۵۶۵: ۵۵۶۔ ۵۶۶: ۵۵۷۔ ۵۶۷: ۵۵۸۔ ۵۶۸: ۵۵۹۔ ۵۶۹: ۵۶۰۔ ۵۷۰: ۵۶۱۔ ۵۷۱: ۵۶۲۔ ۵۷۲: ۵۶۳۔ ۵۷۳: ۵۶۴۔ ۵۷۴: ۵۶۵۔ ۵۷۵: ۵۶۶۔ ۵۷۶: ۵۶۷۔ ۵۷۷: ۵۶۸۔ ۵۷۸: ۵۶۹۔ ۵۷۹: ۵۷۰۔ ۵۸۰: ۵۷۱۔ ۵۸۱: ۵۷۲۔ ۵۸۲: ۵۷۳۔ ۵۸۳: ۵۷۴۔ ۵۸۴: ۵۷۵۔ ۵۸۵: ۵۷۶۔ ۵۸۶: ۵۷۷۔ ۵۸۷: ۵۷۸۔ ۵۸۸: ۵۷۹۔ ۵۸۹: ۵۸۰۔ ۵۹۰: ۵۸۱۔ ۵۹۱: ۵۸۲۔ ۵۹۲: ۵۸۳۔ ۵۹۳: ۵۸۴۔ ۵۹۴: ۵۸۵۔ ۵۹۵: ۵۸۶۔ ۵۹۶: ۵۸۷۔ ۵۹۷: ۵۸۸۔ ۵۹۸: ۵۸۹۔ ۵۹۹: ۵۹۰۔ ۶۰۰: ۵۹۱۔ ۶۰۱: ۵۹۲۔ ۶۰۲: ۵۹۳۔ ۶۰۳: ۵۹۴۔ ۶۰۴: ۵۹۵۔ ۶۰۵: ۵۹۶۔ ۶۰۶: ۵۹۷۔ ۶۰۷: ۵۹۸۔ ۶۰۸: ۵۹۹۔ ۶۰۹: ۶۰۰۔ ۶۱۰: ۶۰۱۔ ۶۱۱: ۶۰۲۔ ۶۱۲: ۶۰۳۔ ۶۱۳: ۶۰۴۔ ۶۱۴: ۶۰۵۔ ۶۱۵: ۶۰۶۔ ۶۱۶: ۶۰۷۔ ۶۱۷: ۶۰۸۔ ۶۱۸: ۶۰۹۔ ۶۱۹: ۶۱۰۔ ۶۲۰: ۶۱۱۔ ۶۲۱: ۶۱۲۔ ۶۲۲: ۶۱۳۔ ۶۲۳: ۶۱۴۔ ۶۲۴: ۶۱۵۔ ۶۲۵: ۶۱۶۔ ۶۲۶: ۶۱۷۔ ۶۲۷: ۶۱۸۔ ۶۲۸: ۶۱۹۔ ۶۲۹: ۶۲۰۔ ۶۳۰: ۶۲۱۔ ۶۳۱: ۶۲۲۔ ۶۳۲: ۶۲۳۔ ۶۳۳: ۶۲۴۔ ۶۳۴: ۶۲۵۔ ۶۳۵: ۶۲۶۔ ۶۳۶: ۶۲۷۔ ۶۳۷: ۶۲۸۔ ۶۳۸: ۶۲۹۔ ۶۳۹: ۶۳۰۔ ۶۴۰: ۶۳۱۔ ۶۴۱: ۶۳۲۔ ۶۴۲: ۶۳۳۔ ۶۴۳: ۶۳۴۔ ۶۴۴: ۶۳۵۔ ۶۴۵: ۶۳۶۔ ۶۴۶: ۶۳۷۔ ۶۴۷: ۶۳۸۔ ۶۴۸: ۶۳۹۔ ۶۴۹: ۶۴۰۔ ۶۵۰: ۶۴۱۔ ۶۵۱: ۶۴۲۔ ۶۵۲: ۶۴۳۔ ۶۵۳: ۶۴۴۔ ۶۵۴: ۶۴۵۔ ۶۵۵: ۶۴۶۔ ۶۵۶: ۶۴۷۔ ۶۵۷: ۶۴۸۔ ۶۵۸: ۶۴۹۔ ۶۵۹: ۶۵۰۔ ۶۶۰: ۶۵۱۔ ۶۶۱: ۶۵۲۔ ۶۶۲: ۶۵۳۔ ۶۶۳: ۶۵۴۔ ۶۶۴: ۶۵۵۔ ۶۶۵: ۶۵۶۔ ۶۶۶: ۶۵۷۔ ۶۶۷: ۶۵۸۔ ۶۶۸: ۶۵۹۔ ۶۶۹: ۶۶۰۔ ۶۷۰: ۶۶۱۔ ۶۷۱: ۶۶۲۔ ۶۷۲: ۶۶۳۔ ۶۷۳: ۶۶۴۔ ۶۷۴: ۶۶۵۔ ۶۷۵: ۶۶۶۔ ۶۷۶: ۶۶۷۔ ۶۷۷: ۶۶۸۔ ۶۷۸: ۶۶۹۔ ۶۷۹: ۶۷۰۔ ۶۸۰: ۶۷۱۔ ۶۸۱: ۶۷۲۔ ۶۸۲: ۶۷۳۔ ۶۸۳: ۶۷۴۔ ۶۸۴: ۶۷۵۔ ۶۸۵: ۶۷۶۔ ۶۸۶: ۶۷۷۔ ۶۸۷: ۶۷۸۔ ۶۸۸: ۶۷۹۔ ۶۸۹: ۶۸۰۔ ۶۹۰: ۶۸۱۔ ۶۹۱: ۶۸۲۔ ۶۹۲: ۶۸۳۔ ۶۹۳: ۶۸۴۔ ۶۹۴: ۶۸۵۔ ۶۹۵: ۶۸۶۔ ۶۹۶: ۶۸۷۔ ۶۹۷: ۶۸۸۔ ۶۹۸: ۶۸۹۔ ۶۹۹: ۶۹۰۔ ۷۰۰: ۶۹۱۔ ۷۰۱: ۶۹۲۔ ۷۰۲: ۶۹۳۔ ۷۰۳: ۶۹۴۔ ۷۰۴: ۶۹۵۔ ۷۰۵: ۶۹۶۔ ۷۰۶: ۶۹۷۔ ۷۰۷: ۶۹۸۔ ۷۰۸: ۶۹۹۔ ۷۰۹: ۷۰۰۔ ۷۱۰: ۷۰۱۔ ۷۱۱: ۷۰۲۔ ۷۱۲: ۷۰۳۔ ۷۱۳: ۷۰۴۔ ۷۱۴: ۷۰۵۔ ۷۱۵: ۷۰۶۔ ۷۱۶: ۷۰۷۔ ۷۱۷: ۷۰۸۔ ۷۱۸: ۷۰۹۔ ۷۱۹: ۷۱۰۔ ۷۲۰: ۷۱۱۔ ۷۲۱: ۷۱۲۔ ۷۲۲: ۷۱۳۔ ۷۲۳: ۷۱۴۔ ۷۲۴: ۷۱۵۔ ۷۲۵: ۷۱۶۔ ۷۲۶: ۷۱۷۔ ۷۲۷: ۷۱۸۔ ۷۲۸: ۷۱۹۔ ۷۲۹: ۷۲۰۔ ۷۳۰: ۷۲۱۔ ۷۳۱: ۷۲۲۔ ۷۳۲: ۷۲۳۔ ۷۳۳: ۷۲۴۔ ۷۳۴: ۷۲۵۔ ۷۳۵: ۷۲۶۔ ۷۳۶: ۷۲۷۔ ۷۳۷: ۷۲۸۔ ۷۳۸: ۷۲۹۔ ۷۳۹: ۷۳۰۔ ۷۴۰: ۷۳۱۔ ۷۴۱: ۷۳۲۔ ۷۴۲: ۷۳۳۔ ۷۴۳: ۷۳۴۔ ۷۴۴: ۷۳۵۔ ۷۴۵: ۷۳۶۔ ۷۴۶: ۷۳۷۔ ۷۴۷: ۷۳۸۔ ۷۴۸: ۷۳۹۔ ۷۴۹: ۷۴۰۔ ۷۵۰: ۷۴۱۔ ۷۵۱: ۷۴۲۔ ۷۵۲: ۷۴۳۔ ۷۵۳: ۷۴۴۔ ۷۵۴: ۷۴۵۔ ۷۵۵: ۷۴۶۔ ۷۵۶: ۷۴۷۔ ۷۵۷: ۷۴۸۔ ۷۵۸: ۷۴۹۔ ۷۵۹: ۷۵۰۔ ۷۶۰: ۷۵۱۔ ۷۶۱: ۷۵۲۔ ۷۶۲: ۷۵۳۔ ۷۶۳: ۷۵۴۔ ۷۶۴: ۷۵۵۔ ۷۶۵: ۷۵۶۔ ۷۶۶: ۷۵۷۔ ۷۶۷: ۷۵۸۔ ۷۶۸: ۷۵۹۔ ۷۶

اُس کی قوم میں یہ کالیبت ہے کہ نورانی سے جو درجہ بدرجہ بڑھتا جاتا ہے متور ہو سکتی ہے۔ اُس کی باطنی تیز گو یا ایک مصحف حاکم کی کچھ سی ہے جو اُس کے ہر خیال اور قول و فعل پر فتویٰ دیتی ہے۔ اُس کے دل میں طرح طرح کی خواہشیں پیش کرتی ہیں۔ اُس کے خیال نہایت بلند ہیں۔ اُس میں فعل فطاری کی بھی عجیب قوت ہے جس کے سبب وہ اپنے ہر فعل کا جواب دہ ہے۔ انسان میں یہ قوتیں ایلی ہیں کہ اُن کی پوری حقیقت دریافت کرنے کے لئے مدت و راز بھی کافی نہیں۔ اگرچہ ہر کوئی اس بات کو جانتا ہے کہ انسان کے قی میں اپنی ذات کی سبب نہایت مفید ہے مگر پھر بھی اُس کا حصول ہے فور معرفت الہی ناممکن ہے۔ اس نور کا اول خرد یہ ہے کہ انسان اپنے نفس سے نفرت کرے لگتا ہے۔ چنانچہ یقوب نے مدت تک بصیبت کے تحت مدرسہ میں تعلیم پانے کے لیے یہ کہا۔ کہ میں چاہتا ہوں کہ تو سب کچھ کر سکتا ہے۔ اور ممکن نہیں کہ تیرا کوئی ارادہ انجام تک نہ پہنچے۔

اپنے کافوں سے سختی بھی ہے اب میری آنکھیں کچھ دیکھتی ہیں۔ اس لئے میں اپنے ہی سے جبراز ہوں اور خاک اور رکھ پر بیٹھا تو بہ کرتا ہوں۔ راستی طرح داؤد میں کو ذرا کی معرفت کا اسطرح درجہ حاصل تھا شرمندگی سے اُس کے حضور آنکھ نہ اٹھا سکتا تھا۔ اور مقدس پیرس مقدس پوتوس اور مقدس یوحنا کے ذکر کی یہاں کچھ حاجت نہیں۔ اور واضح ہو کہ نور حق سے انسان پر اپنا گنگار۔ عاجز۔ یکس ہونا ہی ظاہر نہیں ہوتا بلکہ وہ اس سے بھی واقف ہو جاتا ہے کہ ہر ایک سبب نجات دینے والے خدا میں وہ جمیع اوصاف موجود ہیں جن سے ہماری سبب ضرورتیں رفع ہو سکتی ہیں۔ اُس کے نور سے ہماری تاریکی نہیں اپنی اپنی قابلیت کے موافق روشنی پاسکتی ہیں۔ اُس میں ایسا فضل ہے کہ وہ ہمارے گناہ اولاد و نسل پر شیوع کے کفارہ کا خون چھڑکتا ہے۔ اور روح القدس کے وسیلے سے ہم کو روحانی قوتیں از سر نو عطا کرتا ہے۔ وہ وہ آفتاب محبت ہے جو ہمارے لئے ایوب ۴۲ : ۵۷ و ۶۰ و ۶۱ و ۶۲ : ۱۷ لکھا ہے۔ یہ لکھا و س : ۱۱

ایسے بڑے بڑے ہیں کہ ہر کوئی اُس کو آسانی سے بڑھ سکتا اور سچ سچا ہے۔ **دوم** علم معرفت کی دوسری کتاب دنیا کے وہ واقعات ہیں جو مرضی الہی انسان رات کے وقت چمکتے ستاروں پر نظر کرتا ہے تو خواہ مخواہ اُس کا دل خدا کی قدرت و شان پر گواہی دیتا ہے اور حضرت داؤد کا یہ قول اُس کو یاد آتی ہوتے ہیں۔ مگر بہت سے اُن میں سے بصورت ظاہری اس قدر غلاف ہے۔ جب میں تیرے آسمانوں پر جو تیری دستکاریاں ہیں دھیان کرتا ہوں اس نظر آتے ہیں کہ انسان اُن کو دیکھ کر حیران رہ جاتا ہے۔ اور مطلق نہیں اور چاند ستاروں پر جو تو نے بنائے تو انسان کیا ہے کہ تو اُس کی یاد کرے کہ کتنا کہ نشاۃ الہی اُن سے کیا ہے۔ مگر تاہم جو برتاؤ خدا آدمیوں سے برتا ہے کہ خدا انسان کی خبر گیری کرتا ہے۔ پہاڑ۔ گھاٹیاں۔ میدان۔ بادل۔ بارش۔ سناؤں اور پانی کے چناؤں لکھا ہے کہ راستبازوں سے کہو کہ بھلا ہو گا کہ وہ برن۔ چشے۔ ندیاں۔ دریا۔ درخت۔ پھل۔ پھول۔ سمندر۔ کانیں۔ سب اپنے کاموں کا پھل کھا لیتے شہریوں پر وادیاں ہے کہ بڑا ہو گا کہ اُن کے ہاتھوں بالائے اتفاق لکھو کھانا زبان سے گواہی دیتی ہیں کہ زمین خداوند کی رحمت سے لکائی انہیں ملے گی۔ پھر حیرت انگیز مذکورہ کے تسلیم کرنے میں کسی کو چاہو نہیں سمجھو رہے۔ اور بڑا اور چوڑا سمندر بھی شش بیکار پکار کر کہتے ہیں کہ خداوند بڑا اور ایماندار دنیا کے واقعات پر ادب کے ساتھ غور سے نظر کرتے ہیں اُن ہی خدا ہے اور بڑا ہی بادشاہ جو سب معبودوں پر مقفوم ہے۔ زمین کی بڑی خدا کے مخفی راز زیادہ تر منکشف ہوتے ہیں۔ البتہ ممکن ہے کہ کچھ چھپے ہوئے چیزیں سے بڑی گہائیاں اُس کے قبضہ میں ہیں۔ پہاڑوں کی بلند چوٹیاں بھی اسی کے صدف کی طرح بعض اوقات اُن کے ایمان کا سخت امتحان ہو۔ مگر پھر بھی کی ہیں۔ سمندر اُس کا ہے۔ اور اُس نے اُسے پیدا کیا۔ اور اُس کے ہاتھ خوب جانتے ہیں کہ خدا جو کچھ کرتا ہے اپنی مرضی اور مصلحت سے کرتا ہے۔ اور نے خشکی بھی بنائی۔ آؤ ہم سجدہ کریں اور جھکیں اسے خالق خداوند کے حضور خدا سے محبت رکھتے ہیں ساری چیزیں بالائے اتفاق اُن کی بھلائی کا موجب کھٹے ٹیکیں۔ اور اسی واسطے اس امر کے ثبوت میں کہ مشرکین بھی علم الہی دیتی ہیں۔ اور جب تک کہ سچ ساری چیزوں کو اپنے پاؤں تلے نہ لائیں کہ خود حاصل کر سکتے تھے رسول یہ ارقام فرماتا ہے کہ اُس کی صفیں جو دیکھنے میں نہیں ملتی کثرت کرنا بھیگا۔ اور جس آسمانی بادشاہت کو قیام ہے۔ اُس کا ایک روز آتین یعنی اُس کی ازل کی قدرت اور خدائی دنیا کی پیداوار کے وقت سے خالق ظہور ہو گا۔ الغرض دنیا کے واقعات کا ملاحظہ از حد مفید اور دلچسپ کی چیزوں پر غور کرنے میں ایسی صاف معلوم ہوتی ہیں کہ اُن کو کچھ عذر نہیں ملے۔ اور حالات زمانہ جو رشتہ و حال اس قدر بیشمار ہیں کہ یہ مطالعہ کبھی ختم اور اگرچہ دنیا کے مشاہدے سے سب لوگوں پر خدا کی عظمت و شان ظاہر ہو سکتا ہے۔

ہوتی ہے۔ مگر جو ایماندار دنیا کی اشتیاق کو دیکھ کر دل سے یہ کہہ سکتا ہے کہ **سوم** معرفت الہی کا سب سے بڑا اور یہ کلام الہی ہے۔ وہ پچھلے زمانوں میں سب چیزیں میرے آسمانی باپ نے بنائی ہیں اُس کو اُن کے مشاہدے سے **۱۔** ۲۔ ۳۔ ۴۔ ۵۔ ۶۔ ۷۔ ۸۔ ۹۔ ۱۰۔ ۱۱۔ ۱۲۔ ۱۳۔ ۱۴۔ ۱۵۔ ۱۶۔ ۱۷۔ ۱۸۔ ۱۹۔ ۲۰۔ ۲۱۔ ۲۲۔ ۲۳۔ ۲۴۔ ۲۵۔ ۲۶۔ ۲۷۔ ۲۸۔ ۲۹۔ ۳۰۔ ۳۱۔ ۳۲۔ ۳۳۔ ۳۴۔ ۳۵۔ ۳۶۔ ۳۷۔ ۳۸۔ ۳۹۔ ۴۰۔ ۴۱۔ ۴۲۔ ۴۳۔ ۴۴۔ ۴۵۔ ۴۶۔ ۴۷۔ ۴۸۔ ۴۹۔ ۵۰۔ ۵۱۔ ۵۲۔ ۵۳۔ ۵۴۔ ۵۵۔ ۵۶۔ ۵۷۔ ۵۸۔ ۵۹۔ ۶۰۔ ۶۱۔ ۶۲۔ ۶۳۔ ۶۴۔ ۶۵۔ ۶۶۔ ۶۷۔ ۶۸۔ ۶۹۔ ۷۰۔ ۷۱۔ ۷۲۔ ۷۳۔ ۷۴۔ ۷۵۔ ۷۶۔ ۷۷۔ ۷۸۔ ۷۹۔ ۸۰۔ ۸۱۔ ۸۲۔ ۸۳۔ ۸۴۔ ۸۵۔ ۸۶۔ ۸۷۔ ۸۸۔ ۸۹۔ ۹۰۔ ۹۱۔ ۹۲۔ ۹۳۔ ۹۴۔ ۹۵۔ ۹۶۔ ۹۷۔ ۹۸۔ ۹۹۔ ۱۰۰۔

انسان کے دل کی پوشیدہ باتیں اُس کے ذریعہ سے ظاہر ہوتی ہیں۔ وہ باپ بیٹے اور روح القدس پر شہادت دیتا ہے۔ راہ نجات کا نقشہ ہم کو دکھاتا ہے اُس میں تواضع، شریعت، نظم، نثر، تمثیلیں، وعدے، پیشین گوئیاں پائی جاتی ہیں۔ اگرچہ بیشمار مفسدوں نے اُس سے آب حیات نکال لیا ہے مگر یہ ایسا عقیقہ پتھر ہے کہ نہ کبھی خشک ہوا ہے نہ کبھی ہوگا۔ جو دن رات اُس پر غور کرتا ہے وہ اُس درخت کی مانند ہے جو نہروں کے کناروں پر لگا لگایا گیا ہو۔ اُس کے پتے کبھی مرجھاتے نہیں۔ اور اُس کی شاخیں ہمیشہ پھل لاتی رہتی ہیں *

عزادہ انہیں خداوند نے اور بہت سے وسائل فضل ایمانداروں کے لئے
مقرر کئے ہیں تاکہ وہ کلام الہی کو زیادہ تر سمجھیں۔ اور روحانی ترقی کریں۔ مثلاً
میچبول کا آپس میں دوستی و اتحاد رکھنا۔ دعا مانگنا۔ انجیل کی تعلیم سے فائدہ
اٹھانا۔ عشاءے ربانی میں خداوند کی محبت اور دعوت کو یاد کرنا۔ غرض کہ اس کیلئے
ہر کسی شے کی کمی نہیں۔ بلکہ سب سامان موجود ہیں۔

جیسے علم معرفت کے مطالب اور اُس کی تحصیل کے وسائل اعلیٰ ہیں وہی ہے
 ہی اُس کا سکھانے والا بھی خدا کے سوا کوئی دوسرا نہیں۔ کیونکہ وہ وہ
 رُوح القدس ہے جو باپ سے نکلتا ہے اور خداوند یسوع مسیح کے طفیل ہم کو
 ملتا ہے۔ خدا نے بنی اسرائیل کو بھی یہاں میں اسی رُوح بخشی تھی۔ چنانچہ
 لکھا ہے کہ تو نے اپنی ایک رُوح اُن کی تربیت کے لئے دی تھی اُسی کا وعدہ
 سلیمان کی زبانی اس طرح کیا گیا۔ کہ دیکھو میں اپنی رُوح تم پر ڈالوں گا اور
 میں اپنی باتیں تمہیں سمجھاؤں گا۔ اور اُسی کی نسبت خداوند نے رسولوں سے
 یہ فرمایا۔ لیکن جب وہ اپنے رُوح سے آدھے تو وہ تمہیں ساری سچائی کی راہ
 بتا دیگی۔ اس لئے کہ وہ اپنی نہ کیگی۔ لیکن جو کچھ وہ سنیں گی سو کہیں گی
 ہم اس آخری جگہ کو (جو کچھ وہ سنیں گی سو کہیں گی) خداوند کے ان پہلے کلمات سے ملانے

۱۰۰:۹۰ - ۵۲:۱۵۱ - ۲۳:۵۳ - یوحنا ۱۴:۱

- 515 - 1st

ہیں کہ میں وہ باتیں جو میں نے اُس سے سنی ہیں یہاں تو کہتا ہوں جو میرے باپ نے
مجھ سے کہلایا میں وہ باتیں کہتا ہوں۔ تو صاف یہ یقینہ نکلتا ہے کہ باپ اور بیٹا اور
روح القدس جس طرح نجات کی تدبیر کرنے میں شریک ہیں اسی طرح اُس کے
جس نام میں بھی بالکل متفق ہیں۔ کلمات مذکور کے بعد خداوند نے یہ فرمایا اور وہ بیٹے
روح حق تمہیں آئندہ کی نبردہ کی۔ وہ میری بزرگی کرے گی اس لئے کہ وہ میری
چیزوں سے بڑی اور تمہیں دکھائیگی۔ سب چیزیں جو باپ کی میں میری ہیں اس
لئے میں نے کہا کہ وہ میری چیزوں سے لگیں۔ اور تمہیں دکھائیگی۔ جب ہم اس
جگہ کو کہ وہ میری بزرگی کرے گی اس دُعا سے ملائے ہیں کہ اپنے بیٹے کو جلال دے
تاکہ تیرا بیٹا بھی مجھے جلال دے تو باپ۔ بیٹے۔ روح القدس کے ذاتی اتحاد۔
بہائی حقیقت۔ ازل جلال کا کیا اہی جلاوہ نظر آتا ہے۔ روح القدس ہمیں یہ ہے
یا یاں خوشی بخشا ہے۔ کیونکہ وہ اُن سب چیزوں سے کہتا ہے جو باپ کی ملکیت
اور بیٹے کی میراث ہیں اور اُن کو ہم پر چاروی قابلیت کے موافق روز بروز زیادہ
نظر آتا ہے اور تا ابد ہرگز نہ رہتا۔

رسول کے یہ عجیب غریب کلمات بھی بیان مذکورہ سے ملتے ہیں۔ رُوح
ساری چیزوں کو بلکہ خدا کی کبری باتوں کو بھی دریافت کر لیتی ہے کہ آدمیوں
میں سے کون آدمی کا حال جانتا ہے۔ مگر آدمی کی رُوح جو اس میں ہے۔ اسی
لرح خدا کی رُوح کے سوا خدا کا احوال کوئی نہیں جانتا۔ اب ہم نے دنیا کی
روح نہیں بلکہ وہ رُوح جو خدا کی طرف سے سنبھ پائی ہے۔ تاکہ ہم ان چیزوں
جو خدا نے ہمیں بخشی ہیں جائز توجہ اسی طرح جب رسول و علما گفتگو ہے کہ ہم
کو کامل معرفت الہی حاصل ہو تو اس کے قول سے یہ بھی مفہوم ہوتا ہے
محکمیت و مکاشفہ کی اس رُوح بغیر جو ہمارے دلوں کو روشن کرتی ہے اور
ہماری انسانیت کو زور بخشتی ہے۔ کامل معرفت الہی حاصل ہونی ناممکن ہے۔

۵۰۸: ۲۶ و ۲۸ - ۱۵ - کریمپور: ۲: ۱۰ - ۱۱ - سید افسر: ۱: ۱۳ و ۱۴

41

طرح روح بھی ہماری کمزوریوں میں ہماری مدد کرتی ہے کیونکہ جیسے چاہتے ہیں ہم نہیں جانتے کہ کیا دعا مانگیں پر وہ روح ایسی آپس بھر کے کہ جن کا بیان نہیں ہو سکتا ہماری سفارش کرتی ہے اور وہ جو دلوں کا چاہتے والا ہے جانتا ہے کہ روح کا کیا مطلب ہے کہ وہ خدا کی مرضی کے مطابق مقدس لوگوں کے لئے سفارش کرتی ہے۔ ہمیں آپ خبر نہیں کہ ہم کس چیز کی دعا مانگیں اور کیونکر مانگیں۔ لیکن روح القدس جو ہمارے دلوں میں رہتا ہے وہ ہماری ضرورتوں کو ہم سے زیادہ جانتا ہے۔ پس وہ ہماری مدد کے لئے ہماری دعاؤں میں اس طرح ہمارا سفارشی بنتا ہے کہ ہمارے دلوں میں ایسی پاک خواہشیں زیادہ زیادہ پیدا کرتا ہے جو بیان نہیں ہو سکتیں۔ صرف آواز اری کے وسیلے سے ظاہر ہو سکتی ہیں مگر خدا کے عالم الغیب اس میں روح القدس کے مطلب کو پہچان لیتا ہے۔ کیونکہ روح القدس جو سفارش مقدسوں کے لئے کرتا ہے وہ سراسر خدا کی مرضی کے موافق ہوتی ہے۔ جب روح القدس دل میں دعا کا شوق پیدا کر دیتا ہے تو انسان خواہی کام میں مصروف ہو مگر اس کا دل دعا کی طرف متوجہ رہتا ہے۔ اسی واسطے مقدس رسول نے یہ لکھا ہے۔ اسے پیارو تم آپ کو اپنے پاک حرم ایمان پر تعمیر کر کے روح پاک سے دعا مانگتے ہوئے اپنے تئیں خدا کی محبت میں محفوظ رکھو اور ہمیشہ کی زندگی کے لئے ہمارے خداوند یسوع مسیح کی رحمت کے منتظر رہو۔ اگر ہم کو اس بات پر یقین کرنا دشوار ہے کہ ہم مسیح کے طفیل ہر وقت خدا اشے کریم کے حضور رہتے رہتے کہ ساتھ ہر وقت روح میں دعا مانگیں اگر ہم اس طرح دعا مانگتے جاسکتے ہیں تو ہم روح القدس کی طرف رجوع کریں اور ہم ایمان کی آنکھ سے بارگاہ الہی کو دیکھ سکتے ہیں کا بیان رسول نے عمیرانی ۱۴۰-۱۳۹ میں اس طرح کیا ہے گویا ایک شاہدار تصویر تیار ہی ہے۔ اور جان چاہیے کہ کس محبت سے ہمارا آسمانی باپ چاہتا ہے کہ ہم اس کی قربت حاصل کریں اور ہمارا بھی اس نامداری کام میں لائی ناگواری نہ گزرے بلکہ اس بات کا ایک نازک نشان ہماری شفاعت کرتا ہے اور جس قدر قربانگاہ محبت کے آگے ہے اس نامداری جو کہ ہم میں خدا کی محبت ہے۔ ہمارے روزمرہ کے کاروبار خدا کی یاد ہماری کئی دعاؤں کے ساتھ اپنی کامل نیکیوں کا سحر گزانتا ہے۔ اگر ہم اپنے

۱۳۶ رویموں ۲۶ و ۲۷ کے پورے ۲۱ و ۲۰

اس ہر طرح سے استحقاق پر یقین نہیں لاسکتے کہ ہم یسوع مسیح کے وسیلے سے خدا کے نزدیک فرزندوں کی طرح چاہتے ہیں تو جانتا چاہیے کہ پہلے خدا کے۔ بیٹے کی روح ہمارے دلوں میں آتی ہے اسے باپ پکارتی ہے۔ پھر ہم بھی اسی روح کی تاثیر سے بھرے اور محبت کے ساتھ اسے باپ پکارتے ہیں۔ دیکھو کلیوں ۱۴۰-۱۳۹۔ بمقابلہ رویموں ۸: ۱۴-۱۵ اور رومرو کہ آیات مذکور ہیں سے پہلی آیت میں یہ لکھا ہے کہ روح اسے باپ پکارتی ہے اور دوسری میں یہ کہ ہم آبا پیتے اسے باپ پکارتے ہیں۔ اس کی وجہ یہ ہے کہ اول روح ہم کو اسے باپ کہنا سکھاتی ہے اور پھر جس طرح بیٹے اپنے تئیں باپ کو پکارتے ہیں اس طرح ہم بھی روح سے تعلیم پا کر رفتہ رفتہ خود خدا کو باپ کہنے لگتے ہیں۔ اگر ان وعدوں پر جو خدا نے دعا کی نسبت لکھے ہیں ہم بھروسہ نہیں کر سکتے تو یاد رکھنا چاہیے کہ روح القدس نے کلام الہی انوار میں پیش ہے اگر ہم اس کی مدد سے اس تلوار کو کام میں لائیں گے تو بیشک

روح القدس ہی کی مدد سے دنیاوی رویموں کاموں میں بھی ہمارے دل کی طرف روح مدد سکتے ہیں۔ خداوند نے یہ ہدایت کی کہ ہمیشہ دعا میں لگے رہنا۔ یعنی ذکر فی ضرورت ہے۔ اور مقدس پولوس سفیدہ ارشاد کی کہ ہمیشہ دعا مانگو۔ میں ہی اکی یا صرف اس طرح دل میں ہمیشہ قائم رہ سکتی ہے کہ ہم کمال آرزو میں دعا مانگتے رہتے رہتے کہ ساتھ ہر وقت روح میں دعا مانگیں اگر ہم اس طرح دعا مانگتے ہیں تو ہم پر روشن ہو جائیگا کہ جو ہمارا مقررہ کام ہے وہی ہمارے آسمانی باپ نے ہمارے لئے پسند کیا ہے تاکہ ہمارا امتحان کرے ہمارا غور و غلطی ہمیں ابھی جلال حاصل کرنے کے لائق بنائے۔ ہم کو اوسنے باتوں میں بھی اس نامداری کام میں لائی ناگواری نہ گزرے بلکہ اس بات کا ایک نازک نشان ہماری شفاعت کرتا ہے اور جس قدر قربانگاہ محبت کے آگے ہے اس نامداری جو کہ ہم میں خدا کی محبت ہے۔ ہمارے روزمرہ کے کاروبار خدا کی یاد ہماری کئی دعاؤں کے ساتھ اپنی کامل نیکیوں کا سحر گزانتا ہے۔ اگر ہم اپنے

۱۳۶ رویموں ۱۴۰-۱۳۹ کے پورے ۲۱ و ۲۰

میں ہر سچ نہیں بلکہ معاون ہونگے۔ دنیا کی فانی چیزیں ہمیشہ انسان کے دل کو اپنی طرف کھینچتی ہیں جس ضرورت ہے کہ کوئی شے اسے خدا کی طرف بھی رجوع کرتی رہے اور یہ نہیں ہو سکتا جب تک کہ روح القدس ہر وقت دعا مانگنے میں ہماری مدد نہ کرے۔ اسی واسطے خداوند نے یہ وعدہ کیا کہ میں اپنے باپ سے درخواست کروں گا اور وہ تمہیں دوسرا تسلی دینے والا بھتیگا کہ ہمیشہ تمہارے ساتھ رہے۔ اس سے ظاہر ہے کہ روح القدس نہ صرف موعا میں بلکہ گھر کے کام کاج کھیتی باڑی، خرید و فروخت، محنت مزدوری، پڑھنے لکھنے، تونگری مفاسی میں بھی ہر وقت ہر جہاں اپنے بندوں کی مدد کرتا ہے۔

سوم جس قدر انسان پاکیزگی میں ترقی کرتا ہے۔ اُس کا ایمان اس بات پر قوی ہوتا جاتا ہے کہ میں سچ کے وسیلے سے نجات پاؤں گا۔ مقدس پولوس نے جو خط کلمنتیوں کو لکھے اُن میں پہلے خط میں اُس نے صرف اُن کے ایمان کے عمل اور محبت کی تحنت اور اُمید کی پائنداری کا ذکر کیا۔ مگر دوسرے خط میں یہ لکھا ہے کہ اسے بھائیوں لازم ہے کہ ہم تمہارے واسطے ہمیشہ خدا کا شکر کریں چنانچہ مناسب ہے اس لئے کہ تمہارا ایمان زیادہ ہوتا جاتا ہے اور تم سب میں سے ہر ایک کی محبت دوسروں سے بڑھتی جاتی ہے۔ پس ہم کو صرف ایمان نہ رہی نہ ہونا چاہئے بلکہ ایمان میں ترقی بھی کرتے رہنا چاہئے۔ کیونکہ ایمان حیات ابدی کی بنیاد ہے اور خداوند یسوع اس لئے نہیں آیا کہ ہم صرف حیات ابدی کا واسطہ درجہ حاصل کریں بلکہ وہ اس لئے آیا کہ ہم بھروسہ نہیں۔ میرا بھروسہ تو صرف اُس کی ذات پر ہے۔ میں نے اپنے کو بالکل اُس کے احکام مرتبہ پر پہنچایا۔ ایک وہ ایمان ہے جو مسیح کے کرتے کا دامن پیچھے سے پکڑتا ہے۔ ایک وہ ہے جو اس لئے مسیح کی منت کرتا ہے کہ وہ ہم سے رہتا کر دے۔ ایک وہ ہے جو اُس کے قدموں پاس بیٹھ کر اُس کا کام سننا رہتا ہے ایک وہ ہے جو اپنے محبوب پر سہارا کر کے بیابان سے نکل آتا ہے۔ اب ہم اگر اپنے دل کو خوش رکھنا اور مسیح کی عظمت ظاہر کرنی چاہتے ہیں

۲۔ تلمیذیوں ۳: ۱

لئے روپیوں ۲: ۲۰ و ۲۱

کی تبدیلی سے پہلے درجہ کا قلعی ہو اور کمال تک پہنچنے سے مکمل ہو سکتے ہیں کہ اسے میرے باپ اگر ہو سکے تو یہ بیاد مجھ سے گزر جائے تو بھی میری خواہش نہیں بلکہ تیری خواہش کے مطابق ہو اور ہم اس طرح مسیح کے موافق رہنا ہے الہی پر جب ہی راضی ہو سکتے ہیں کہ سب پر وہ کئے ہوئے چہرہ سے خداوند کے جلال کو آئینہ میں دیکھ دیکھ کے جلال سے جلال تک خداوند کی روح کے وسیلے اسی صورت پر رہتے جاتے ہیں سچ

پہنچے۔ جس قدر انسان زیادہ پاک بنتا جاتا ہے اسی قدر وہ نفس کشی اور روح کے پھل پیدا کرنے میں زیادہ کوشش اور سعی کرتا ہے۔ اس اہم مطلب کی نسبت اگرچہ کلام الہی میں جا بجا صاف اور صریح شہادت موجود ہے مگر وہ مقاموں مندرجہ ذیل سے جن میں مسیحوں کے اپنے نفس سے لڑنے اور فتح پانے کا شریح بیان ہے۔ بات بالخصوص ثابت ہوتی ہے۔ ان دو مقاموں میں سے ہم اول اس پر متوجہ ہوتے ہیں جس کا بیان زیادہ اختصار کے ساتھ ہے۔

مقدس پولوس انجیل کی اس حمد آزادی کا بیان کر کے جو نفس پروری اور خود سری دونوں کے برخلاف ہے یہ لکھتا ہے کہ تم روح سے چال پلو تو تم جسم کی خواہش کو پورا نہ کرو گے یعنی روح القدس کی آواز سنو جدھر وہ لیجائے اُدھر چلو۔ اس کے نفس کی تاثیر کو نہ روکو۔ کیونکہ وہ تمہارے دلوں میں تمہارے نفس سے ایک بڑی لڑائی لڑ رہا ہے۔ جسم کی خواہش دیکھتے تمہارے نفس آثار کی خواہش اور روح کے دیکھتے روح القدس کے جس نے تمہیں روحانی زندگی بخشی مخالفت ہے اور روح کی خواہش جسم کے مخالف اور یہ ایک دوسرے کے برخلاف ہیں یہاں تک کہ جو کچھ تم چاہتے ہو سو نہیں کر سکتے یعنی مخالفت مذکورہ کا نتیجہ یہ ہے کہ جو اچھی باتیں تم کرنی چاہتے ہو نہیں کر سکتے۔ یہ لڑائی ایسی سخت

۱۴ : ۳ : ۱۸ : ۵ : ۱۶ : ۲۶ + روہیوں : ۱۴ : ۸ : ۵ : ۱۶ : ۲۶ +

ہے کہ اگر تم روح کے کہنے پر نہ چلو گے تو ضرور ناکامیاب رہو گے۔ پر اگر تم روح کی ہدایت سے چلتے ہو تو شریعت کے بند میں نہیں بیٹھے شریعت کی غلامی اور غلامی ہلاکت سے آزاد ہو۔ ہمیں اس نکتے کے یہ اُلٹے معنی نہ لینے چاہئیں کہ جو خطا و قصور ہم سے سرزد ہوئے ان کی نرا ہم نہ پائیں گے اور اپنی کمزوری کے باعث معذور بن کر چھوٹ جائیں گے۔ اس کے برعکس ماننا چاہئے کہ ہم کو ہر وقت روح القدس کی ایسی مدد حاصل ہو سکتی ہے کہ ہم اپنے نفس پر غلبہ پاسکتے ہیں صرف اتنا ضرور ہے کہ ہم اس کے فضل کے واہم نہ ہوں۔ اس کی رہنمائی قبول کریں۔ اس کی مدد پر بھروسہ کر کے لیں جو ایسا کریں تو ضرور ہم فتح پائیں گے۔ غرض یہ جگہ اس لئے نہیں لکھا گیا کہ ہم گناہ کرنے میں اپنے آپ کو معذور خیال کریں بلکہ اس لئے لکھا گیا کہ نفس سے لڑنے میں ہماری ہمت بندھے۔ اس بات کے اظہار کے بعد کہ ہم اپنے نفس اور روح سے اپنے روح القدس میں باہم مخالفت ہے رسول نفس کے بار اور شیعہ طائفی فضلوں اور روح کے ٹیکہ اور مبارک ثمرات کا مقابلہ کرتا ہے جس کے جو کام اس نے لکھے ہیں وہ چار قسم کے سمجھے جاسکتے ہیں۔ اول شہوت کا روح کے عمدہ پھلوں سے مقابلہ کر کے لکھتا ہے کہ انہوں نے جو بیج کے ہیں جسم کو اس کی بڑی حسلتوں اور خواہشوں سمیت تھام لیا ہے لیکن جس قسم ایک دفعہ ہی نہیں بلکہ آہستہ آہستہ منقلب ہوتا ہے۔ لیکن جس وقت سے ایماندار ایمان لائے ہیں اسی وقت سے روح القدس کی مدد سے لڑائی میں مشغول ہو جاتے ہیں۔ رسول آگے لکھتا ہے کہ اگر تم روح سے نزع ہو گے تو رسول یہ الفاظ کہ اگر تم روح سے نزع ہو گے اس واسطے لکھتا ہے کہ جس مخالفت کا اوپر ذکر کیا وہ انہیں شخصوں میں پائی جاتی ہے جو روحانی زندگی حاصل کر چکے ہیں جنہیں روحانی زندگی ہمیں ملی وہ نفس سے نہیں لڑتے چاہئے کہ روح سے چال چلیں (جو لفظ یونانی میں اس جگہ چال کے لئے آیا ہے

اُس میں اُس لفظ کی نسبت جو ۱۶- آیت میں آیا ہے زیادہ زور پایا جاتا ہے اور اُس سے کسی بتائے ہوئے رستے پر غور و تامل سے چلنا مفہوم ہوتا ہے جو لوگ رسول کی اس ہدایت کے موافق استقلال کے ساتھ روحانی طور سے زندگی بسر کرتے ہیں وہی غرور - رشک - حسد کی خاردار اور خطرناک راہوں سے بچے رہتے ہیں +

رومیوں ۷ : ۱۴-۱۵ سے ۱۷ : ۱۷ تک میں ایمان داروں کو تمام عمر کی روحانی لڑائی اور آخر کار پوری فتح پانے کا حال زیادہ تفصیل کے ساتھ مذکور ہے +

مقدس پوکوس نے رومیوں ۷ : ۷ - ۱۳- میں اپنی صغریٰ اور عالم شباب کے اُس زمانے کی طرف اشارہ کیا تھا جب وہ شریعت کے مغلوبہ تھا آگاہ نہ تھا اور چونکہ اپنے آپ کو ابراہیم کا ایک فرمانبردار فرزند تصور کرتا تھا اس واسطے خدا کی نظر میں اپنی حالت اچھی جانتا تھا۔ لیکن جب اُس شعور ہوا وہ شریعت کے اصلی مدعا کو سمجھا۔ اور اُس نے جانا کہ اُس کی کام فرما ہر داری مجھ پر فرض ہے۔ مگر اُس نے اپنی سرکش طبیعت کو فرما ہر داری کی طرف مائل نہ پایا۔ اسی سبب سے وہ گھٹنا ہے۔ کہ جب حکم آیا گناہی اٹھا اور سرگیا۔ بیٹے جب اُس نے جانا کہ میں نے مشددیت کو توڑا۔ اور سسرال کا مستحق تو اپنی نیکی کا گھمبڑ اُس کے دل سے دور ہوا۔ اور بھاسے اُمید اور اطمینان کے اُس کے دل میں خوف و تردد پیدا ہوا۔ جس مشددیت کو اُس نے توڑا تھا وہ اُس کے واسطے گویا موت کا حکم نامہ بنی۔ رسول کی اس مضطرب حالت سے ظاہر ہوتا ہے کہ اگرچہ شریعت پاک اور بے نقص ہے مگر اُس میں اتنی قوت نہیں کہ وہ کسی گنہگار کے دل کو پاک بنا سکے۔ اور جب وہ صبح پر ایمان اُس وقت بھی اُس کا اپنے نفس سے لڑنا ختم نہ ہوا۔ ۷- آیت سے ۱۳- آیت تک رسول صیغہ باطنی کا استعمال کرتا رہا۔ کیونکہ ان آیتوں میں وہ اپنی اُن حالت کا ذکر کرتا ہے جبکہ وہ فریسی تھا اور نئی زندگی نہ پائی تھی۔ مگر ۱۴- آیت

۲۵- تک اُس نے صیغہ باطنی کی جگہ صیغہ حال کا استعمال کیا۔ اس واسطے کہ ان آیتوں میں وہ اُس روحانی لڑائی کا بیان کرتا ہے جس میں وہ بیسی بکر رسول ہونے کے بعد بھی مشغول رہا۔ اور جو کیفیت اس روحانی لڑائی کی ان آیتوں سے ظاہر ہوتی ہے اُس سے بھی یہی ثابت ہوتا ہے کہ ہر چند شریعت نیک و خوب ہے۔ لیکن اُس میں اتنی قوت نہیں کہ جو لاچار گنہگار صبح اور شام کی طرح کی طرف کو متوجہ نہ ہو اور فقط شریعت کی طرف رجوع کرے اُس کو وہ اندرونی گناہ پر غلبہ پانے کی قوت بخش سکے +

یہ باطنی لڑائی مثل ایک زور آور اور سرکش باغی کے ہے جو دل کے تحت پرستے اُتار دیا گیا ہے۔ اور روز بروز زیادہ تر مغلوب بھی ہوتا جاتا ہے۔ مگر ابھی تک سلطنت کی حد سے باہر نہیں نکلا گیا ہے۔ بلکہ کبھی کبھی موقع پا کر چند روز کے لئے فتح بھی پالیتا ہے۔ چونکہ رسول اپنے دل کی ہدی سے خوب واقف تھا اور اس ہدی کے دور کرنے میں اُسے بڑی مصیبت اٹھانی پڑتی تھی اور جو سخت صدمے کبھی کبھی نفس سے مغلوب ہو جانے کی وجہ سے اُس کو پہنچ سکتے تھے اُن سے نہایت اندیشہ ناک تھا۔ اس واسطے اُس نے یہ دو امیز کلن لکھے۔ آہ میں تو سخت مصیبت میں ہوں۔ اور اُس موت کے دن سے جس میں ہم کو آخر دم تک نفس سے جنگ کرنی پڑتی ہے اور جسے گناہ کے باعث ایک بار ضرور خاک ہونا ہے کامل آزادی پانے کی آرزو کی +

کلام الہی کی عبارت مذکورہ کے بارہ میں ہم کو یاد رکھنا چاہئے کہ اُس میں اُن لڑائیوں کا بیان ہے جو فی الواقع ایمانداروں کو اپنے نفس سے لڑانی پڑتی ہیں نہ اُن فتوحات کا جو اُن کو ہمیشہ خداوند پر شروع کی + وہ سے حاصل ہو سکتی ہیں۔ وہ اکثر کمزور ہوتے ہیں۔ مگر چاہیں تو ہمیشہ زور آور بن سکتے ہیں۔ وہ اکثر علیکین ہوتے ہیں مگر چاہیں تو ہمیشہ دلدادہ ہو سکتے ہیں وہ اکثر شکست کھاتے ہیں مگر چاہیں تو ہمیشہ فقیہ ہو سکتے ہیں۔ ہمیں پوکوس کے بیان سے یہ نتیجہ نہ نکالنا چاہئے کہ جو خطا اور قصور ہم سے ہوتے ہیں مجبوری

ہوتے ہیں کیونکہ اس سے قویہ لازم آئیگا کہ مسیح میں اتنی قدرت نہیں کہ ہم کو گناہ سے بچا سکے۔ ظاہر ہے کہ ایسے خیال سے رُوح القدس کی سب سے امانت ہوتی ہے۔ جو خطا و قصور ہم سے ہوتے ہیں اُن کا یہ سبب نہیں کہ مسیح میں ہماری مدد کے لئے کافی دوائی قدرت نہیں ہے۔ بلکہ یہ باعث ہے کہ ہم اپنی نادانی و گمراہی سے مسیح کے بدلے شریعت پر بہرہ ور نہ کرتے ہیں مگر شریعت میں ایسی قدرت کہاں کہ وہ ہم کو پاک بنا سکے۔ روحانی زندگی بخش سکے۔ ہمارے دلوں میں محبت پیدا کر سکے۔ نظر براں جب ہم شریعت پر بھروسہ کرتے ہیں تو ناکامیاب رہتے ہیں۔ لیکن جب مسیح کی طرف رجوع کرتے ہیں تو بقدر اُس کی طرف رجوع کرتے اور رُوح القدس کی مدد پر بھروسہ رکھنے کے ہم اُس کے وسیلے سے جس نے ہم سے محبت کی فتح پر فتح پاتے جاتے ہیں اس امر کا مفصل بیان آٹھویں باب میں ہے +

جب ہم مسیح پر ایمان لائے ہیں تو ہم کو رُوح القدس حاصل ہوتا ہے۔ اور وہ ہمیں روحانی زندگی بخشتا ہے۔ اور جس قدر ایماندار زندگی کی رُوح کی مشربیت یعنی رُوح القدس کی بدائت پر عمل کرتے ہیں اُسی قدر وہ گناہ اور موت کی مشربیت سے آزاد ہوتے جاتے ہیں مقدس پولوس نے پہلے اس بات کا کیا حقد اقرار کیا کہ بعض وقت ایماندار گناہ کے باعث بڑی مصیبت میں مبتلا ہو جاتے ہیں اب وہ اُس آزادی کا بیان کرتا ہے جو رُوح القدس کی مدد سے ایمانداروں کو ہر وقت میسر ہو سکتی ہے اور اکثر اوقات میسر ہوتی بھی ہے۔ وہ ایمانداروں کی نسبت مفضل ذیل الفاظ تحریر کرتا ہے جن سے اُن کی خصلت اچھی طرح ظاہر ہوتی ہے۔ جو جسم کے طور پر نہیں بلکہ رُوح کے طور پر چلتے ہیں +

جسم کے طور پر اور رُوح کے طور پر چلنے میں جو فرق ہے رسول اُس کی تشریح اس طرح کرتا ہے کہ جو جسم کے طور پر ہیں اُن کا مزاج جسمانی ہے یعنی انہیں ہمیشہ جسمانی چیزوں کی خواہش و آرزو رہتی ہے۔ دنیا میں اُن کا

دل لگا رہتا ہے۔ پر وہ رُوح کے طور پر ہیں اُن کا مزاج رُوحانی ہے۔ یعنی انہیں رُوحانی ترقی ہی کی آرزو و خواہش رہتی ہے۔ خدا کی طرف اُن کا دل رجوع رہتا ہے۔ یہ دو نواہی ایک دوسرے کے بالکل برخلاف ہیں۔ اور طے ہوا اُن کے انجام بھی۔ اس بڑے فرق کے باعث ہم کو متحیر نہ ہونا چاہئے۔ جسمانی چیزوں پر دل لگانے کا نتیجہ پاکت کے سوا کچھ نہیں ہو سکتا۔ کیونکہ جسمانی مزاج خدا کا دشمن ہے اور ظاہر ہے کہ خالق کی دشمنی کا انجام مخلوق کے لئے موت ہی ہو سکتا ہے۔ لیکن ایماندار ایسے نہیں ہوتے۔ اسی واسطے رسول لکھتا ہے کہ تم جسمانی نہیں۔ یعنی جسم کے طور پر زندگی بسر نہیں کرتے۔ بلکہ رُوحانی ہو یعنی رُوح کے طور پر زندگی بسر کرتے ہو۔ بشرطیکہ خدا کی رُوح تم میں بستی ہو۔ رسول نے یہ الفاظ اس غرض سے لکھے تاکہ ہم خیال کریں کہ انسان سچی کمالانے سے نہیں بلکہ رہانی رُوح کے دل میں بیٹنے سے روحانی بنتا ہے۔ اس شعر ط کا پورا ہونا ضرور ہے۔ کیونکہ جس میں مسیح کی رُوح نہیں وہ اُس کا نہیں۔ یہ جملہ معترضہ عجیب حیرت ناک ہے اس کے بعد رسول یہ لکھتا ہے کہ اگر تم مسیح تم میں بیٹے یعنی اگر تم مسیح کی رُوح کے دل میں بیٹے کے سبب اُس کے ساتھ ایک ہو گئے ہو تو بدن گناہ کے سبب مردہ ہے یعنی جو کہ تم مسیح کے ساتھ مر گئے ہو جیسا کہ ۱ : ۱۱ میں مذکور ہے۔ اس واسطے نہیں چاہئے کہ اپنے بدن کے اعضاء کو گناہ کی نسبت مردہ سمجھو۔ پر رُوح یعنی تمہاری رُوح جس کو رُوح القدس نے از سر نو حیات بخشی ہے راستبازی کے سبب زندہ ہے۔ یعنی تم نے مسیح کے ساتھ زندگی پائی ہے جو اب تمہارے لئے مغفرت اور پاکیزگی کا ذریعہ ہے اور جب قیامت کے دن ظاہر ہوگا تو تم کو ابدی جلال بخشے گا +

اب تم کو رُوحانی زندگی حاصل ہے۔ خدا باپ کی رُوح جس نے پُستور کو مردوں میں سے جلایا تم میں بستی ہے۔ (۱۱- آیت)۔ اس آیت کی تفسیر

باب آئندہ میں کی جائیگی اس سے ثابت ہے کہ تم قیامت کے دن ضرور زندہ کئے جاؤ گے +

پس ہم کچھ جسم کے قرضدار نہیں۔ قرضدار قرضخواہ کا غلام ہوتا ہے۔ لیکن ہم قرض سے بری ہو گئے ہیں اس لئے آزاد ہیں۔ ہم پر جسم کی تالیفاری واجب نہیں بلکہ روح کی واجب ہے کیونکہ اگر تم جسم کے طور پر زندگی کرو تو مروجے جسم کے طور پر زندگی بسر کرنے کا نتیجہ وہ ابدی موت ہے جو اب مشہور ہوئی ہے اور عاقبت میں بدبوری ہوگی پر اگر تم روح سے یعنی روح القدس سے جو تمہاری روحوں پر تائید کرتا ہے بدن کی عادتوں کو مارو تو جوڑ گے یعنی وہ ابدی حیات پاؤ گے جو اب آغاز ہوئی ہے۔ اور عاقبت میں تکمیل کے درجہ کو پہنچیں گے۔ اس قول سے کہ تم جیو گے ایمانداروں کو حیرت نہ کرنی چاہئے اس لئے کہ جتنے خدا کی روح کی ہدایت سے چلتے ہیں۔

وہ ہی خدا کے فرزند ہیں بیشک وہ خدا کے فرزند ہیں کیونکہ تم جب مسیح پر ایمان لائے تو تم نے غلامی کی روح نہیں پائی کہ پھر ڈرو یعنی جس طرح تم پہلے نفس کے غلام تھے روح نے اس طرح تم کو دوبارہ غلام نہیں بنایا بلکہ تم نے لیا لاک ہونے کی روح پائی جس سے ہم بتا یعنی اسے باپ پکار پکار کر کہتے ہیں اصل میں بتا یعنی اسے باپ کی جگہ دو لفظ ایک جہانی اور ایک یونانی متصل ہوئے ہیں اور وہ اس بات پر دلالت کرتے ہیں کہ یہودی اور غیر یہودی سب مسیح کے وسیلے ایک ہی روح سے باپ کے پاس داخل پاتے ہیں جس فرزندانہ تعلق کے سبب ہم بتا یعنی اسے باپ کہتے ہیں اس پر نہ صرف ہماری روح گواہی دیتی ہے بلکہ روح القدس بھی ہماری روحوں کے ساتھ یہ گواہی دیتا ہے کہ ہم خدا کے فرزند ہیں۔ اور ہمارے فرزند ہونے سے لازم آتا ہے کہ ہم ضرور میراث پائیں گے۔ کیونکہ خدا ایسے فرزند نہیں رکھتا جو خارج از میراث ہوں۔ پس ہم خدا کے وارث ہیں یعنی ہم +

ملکہ ۱۶ - آیت +

ہمارا آسمانی باپ ہے اپنا حصہ پاتے ہیں اور میراث میں مسیح کے شریک کیونکہ مسیح خود سب چیزوں کا وارث ہے اور جن کو وہ اپنا بھائی کہنے سے نہیں شرماتا ان کو وہ بخوشی ان سب چیزوں میں جن کا وہ وارث ہے شریک کرتا ہے۔ کیا کوئی یہ اعتراض کرتا ہے کہ ایمانداروں کو جو تکلیفیں ہوتی ہیں وہ ایسی امتیاز کی منافی ہیں۔ ہرگز نہیں۔ ایمانداروں کی تکلیفیں جلال کی امتیاز کی منافی نہیں بلکہ اس کی مثبت ہیں۔ مسیح نے جو سب چیزوں کا وارث ہے اول تکلیفیں اٹھائیں۔ بعد ازاں وہ خدا کے دہنے ہاتھ پر بیٹھا۔ اسی طرح ایماندار بھی اب اس کے ساتھ تکلیفیں اٹھاتے ہیں اور عاقبت میں اس کے ساتھ جلال پائیں گے +

کتاب مقدس کے ان دونوں مقاموں سے جن کی اوپر تشریح ہوئی۔ ثابت ہوتا ہے کہ روح القدس ایمانداروں کے دل سے نہ صرف ہرانی انسانیت دور کرتا ہے بلکہ ساتھ ہی نئی انسانیت بھی پیدا کرتا جاتا ہے۔ تقدیس میں صرف یہ بات شامل نہیں کہ دل ہرانی سے خالی ہو۔ بلکہ یہ بھی شامل ہے کہ دل ہرانی کی جگہ نیکی سے پُر ہو۔ چنانچہ رسول گلتیوں ۵: ۱۵-۲۶ میں اول نفس کے ان کاموں کو بتاتا ہے جن کو ایماندار ترک کرتے ہیں اور بعد ازاں روح القدس کے مفضل ذیل مبارک پھلوں کا ذکر کرتا ہے محبت۔ خوشی۔ سلامتی۔ صبر۔ خیر خواہی۔ نیکی۔ ایماندار۔ فروتنی۔ پرہیزگاری۔ محبت کا ذکر اس لئے اول آیا کہ وہ سب خوبیوں میں افضل ہے۔ اور باقیوں کے ذکر میں غالباً کوئی ترتیب کام میں نہیں لائی گئی تاکہ ان کی افراط زیادہ تیز نہ ہو۔ حضرت موسیٰ کے زمانہ میں جو لوگ ملک کنعان کی جاسوسی کو گئے تھے انہوں نے وادی اسکال میں پہنچ کر وہاں سے ایک نکالی انگوڑی کھینچ لی اور اسے ایک چوب پر رکھ کر دو آدمیوں سے اٹھایا اور کچھ انار اور انجیر بھی لئے اور بیابان میں اپنے بھائیوں پاس لائے۔

لے یرث ۱۷: ۲۲ گنا ۱۳: ۲۲ +

کے بعد روح اُسے بیان میں لے گئی تاکہ شیطان سے آزمایا جاوے اُس وقت تک کہ اُس نے بنے عیب ہو کر روح کے وسیلہ آپ کو خدا کے قربانی گزارنا وہ سب اُس نے روح القدس ہی کی مدد سے اُٹھائے۔
 طرح اُس نے ہمارے لئے ایک نمونہ چھوڑا تاکہ ہم بھی اُس کے نقش قدم چلیں۔ مقدس پطرس لکھتا ہے۔ اُسے پیارو تم اُس تانے والی آگ سے جو آزمائے کے لئے تم پر بھڑکی ہے تجب نہ کرو کہ گویا تمہارا عجیب حال جو ہے بلکہ اس سبب سے خوشی کرو کہ تم مسیح کے دکھوں میں شریک ہو۔ تاکہ اُس کے جلال کے ظاہر ہوتے وقت تم بے نہایت خوش و خرم ہو اگر مسیح کے نام کے سبب تم پر لعن ظہن ہو تو تم مبارک ہو کیونکہ جلال کے خدا کی روح تم پر سایہ کرتی ہے۔ جو مسیح کی خاطر دوتا ہے اور دکھ اُٹھاتا ہے خوشی کا بیج بوتا ہے۔
 روح القدس جو جلال کا چشمہ ہے اور ذوالجلال باپ اور ذوالجلال خداوند کی روح ہے مصیبت زدہ مقدسوں پر اپنا سایہ ڈالتا ہے۔ جن وقتوں میں کلیسیا نے نہایت تکلیفیں اُٹھائیں اُن وقتوں کی تواریخ اس امر کی شاہد ہے۔
 دین کی اشاعت کے حالات سے بھی یہ بات بخوبی عیاں ہوتی ہے۔ اور روح القدس ہی کے فضل کا یہ نتیجہ ہے کہ بعض اوقات جب ایماندار کوئی بڑا صدمہ اُٹھاتا ہے یا کسی سخت مرض میں مبتلا ہوتے ہیں تو اُس وقت اُن کا چہرہ نہایت نورانی نظر آتا ہے۔ ایسے لوگ صندل کی مانند ہوتے ہیں جو گھسے جاسے پر خوشبودار ہیں اور دماغ معطر کرتا ہے۔ اُن کے لئے دکھ بیماری خدا کی قربت کا وسیلہ بن جاتی ہے۔ اور جس مکان میں وہ دکھ سیتے ہیں وہ اُس مقام کی مانند ہو جاتا ہے جہاں یعقوب راہ میں سویا تھا۔ کچھ اور نہیں مگر خدا کا گھر اور آسمان کا آستانہ۔

ہفتم روحانی ترقی میں خداوند کے ساتھ تابدادشاہی کرنے اور خوش رہنے کی اُمید سے زیادہ دلشاد ہونا شامل ہے۔

۱۴-۱۳: ۱۲

خداوند نے جو یہ وعدہ رسولوں سے روح القدس کے باب میں کیا کہ وہ اُس اُمید کی خبریں دیگا وہ صرف اسی طرح پورا نہیں ہوا کہ رسولوں نے پیشین گویاں کیں۔ عاقبت کے حالات اُن پر منکشف ہوئے۔ کلیسیا کی نسبت انہوں نے وہ پیش خبریاں کیں جو اُن کے خطوط میں (دیکھو۔ ۲۔ تسمانیکیوں ۲: ۱-۲ اور ۱۔ تھماؤس ۴: ۱-۲ اور ۲۔ پطرس ۲ باب وغیرہ) پر بالخصوص مقدس یوحنا کی کتاب مکاشفات میں مندرج ہیں۔ بلکہ وعدہ کورہ بالا میں یہ بات بھی شامل ہے کہ جو شخص روح القدس سے ازسرنو پیدا ہوتا ہے اُس کو وہ عاقبت کی ابدی نعمتوں کا ایسا علم بخشا ہے جس کے اُس کے دل میں اُمید پیدا ہوتی ہے چنانچہ رسول لکھتا ہے۔ جبکہ ہم اپنا سبب راستہ باز ٹھہریں تو ہم میں اور خدا میں ہمارے خداوند یسوع مسیح کے وسیلے میل ہوا اور اسی کے وسیلے سے ہم اُس فضل میں جس پر قائم ہیں ان کے سبب دخل پاتے اور خدا کے جلال کی اُمید پر فخر کرتے ہیں۔ اور اس خط کے آخر میں یہ بھی بتایا گیا ہے کہ کون ہم کو آسمانی نعمتوں کے مزہ بخشنے خوش کرتا ہے۔ اب خدا جو اُمید کا بانی ہے ہمیں ایمان لانے کے لئے ساری خوشی اور سلامتی سے بھر دے تاکہ روح القدس کی قدرت سے تمہاری اُمید زیادہ تر ہو جاتی جائے۔ اسی طرح اگرچہ رسول یہ کہتا ہے خدا نے اپنے پیار رکرنے والوں کے لئے وہ چیزیں تیار کیں جو نہ دکھوں نے نہ تکلیفوں نے نہ کانوں نے سنیں اور نہ آدمی کے دل میں آئیں۔
 رسالت ہی یہ بھی لکھتا ہے۔ لیکن خدا نے اُن کو اپنی روح کے وسیلے سے پر ظاہر کیا کہ روح ساری چیزوں کو بلکہ خدا کی گہری باتوں کو بھی دریافت فرمیتے ہیں اور رسول پطرس نے اپنے پہلے خط کے مشرور میں خدا کی حمد و الفاظ میں کی۔ کہ ہمارے خداوند یسوع مسیح کا خدا اور باپ مبارک ہو
 ۱۳: ۱۱ + اعمال ۲۸: ۱۱ رومیوں ۸: ۱۳-۱۴ + ۲۴: ۱۵ رومیوں ۱: ۵-۱۰
 ۱۳: ۱۵ + ۱۲ کرنتھیوں ۱۲: ۹ + ۱۰

جس نے ہم کو اپنی بڑی رحمت سے نیکو کر دیا ہے۔ اس کے لئے ہم کو نیکو کر دیا ہے۔ تاکہ ہم وہ بے زوال اور وہ اور غیر قابل میراث جو آسمان پر ہمارے لئے رکھی گئی پاویں اور جو خدا کے لئے ہو کر کے بعد جو ایماندار خدا سے پاکیزہ بنیں اور جو ان میں رہتا ہے اور ان کو سب باتیں سکھاتا ہے صرف ان کو اور عجب طور سے خدا کی قربت ظاہر کرتا ہے۔

کی طرف اشارہ نہیں کرتا جو ان کو خدا کے فرزند ہونے کی وجہ سے دنیا میں ملتی ہیں بلکہ ان اعلیٰ تر مراتب کی طرف بھی اشارہ کرتا ہے جو ان کو عاقبت کی زندگی کے درجہ بدرجہ بڑھنے کا عام قاعدہ کیا ہے۔ لیکن بعض آدمی ظاہر کیا کرتے ہیں حاصل ہونے والے ہیں۔ اسے پیار و اب ہم خدا کے فرزند ہیں اور گو ہم اپنے اور ان کے حال پر غور نظر کرتے ہیں مگر ہم نہیں پاتے کہ ہنوز ظاہر نہیں ہوا کہ ہم کیا کچھ ہونے پر ہم جانتے ہیں کہ جب وہ ظاہر ہوئے ایمانداروں میں بھی پاکیزگی بڑھتی جاتی ہے۔ اور وہ صاحب نے تو ہم اس کی مانند ہونے کیونکہ ہم اسے جیسا کہ وہ ہے ویسا دیکھتے ہیں۔ اس اعتراض کا خوب جواب دیا ہے۔ کہ ”یہ اور بات ہے کہ روح القدس جو کہ روح القدس کے آخری کامیابی عاقبت میں ایمانداروں کو اس کی مانند بنائے گا اور ان کے دلوں میں خدا کے عہد فضل کے موافق پاکیزگی کیونکہ پیدا نعمتیں عطا کرنے کا بیان اس کتاب کے پچھلے باب میں آگیا ہے اس لئے اس سے اور یہ اور کہ ایمانداروں کی خطا و تصور کسی اور طرح کے باعث پر صرف اتنا تحریر کیا جاتا ہے کہ چونکہ کاری پر صبر کے ساتھ قائم رہے۔ بزرگی اور عزت اور بقا کے طالب ہیں۔ ان میں روح القدس ہی عاقبت ابدی نعمتوں کی امید پیدا کرتا اور قائم رکھتا ہے۔ مگر یہ بات بھی یاد رکھنے قابل ہے کہ جن کو روح القدس اپنی تاثیر سے خدا کی بادشاہی کے لائق بناتا ہے ان کا بڑا نشان یہی ہے کہ وہ روز بروز زیادہ روحانی مزاج بنیں تو عموماً بڑھتے ہیں۔ لیکن اگر ہم گناہ۔ برائی۔ غفلت دنیوی طور و طریق جاتے ہیں۔ چنانچہ جب ایمانداروں کا دنیوی سفر قریب لانتہام ہوتا ہے تو رجعت کرتے ہیں تو نہیں پاتے۔ اکثر ان میں ایسی روحانیت پیدا ہو جاتی ہے کہ ان کے بعد ان کے دوست آشنا کہتے ہیں کہ جب ہم اپنے بھائی سے ملاقات کرتے تھے تو صاف ہوتا تھا کہ بہت جلد ابدی جہان پانے کے لائق بناتا ہے۔ اکثر ہماری روحانیت واقع ہوا ہے اور خدا کی محبت کی طرف سے ہمارا دل پیاسا سرد ہو گیا ایمانداروں کے دنیوی سفر کی آخری منزل پر چلتی معلوم ہوتی ہے۔ جبکہ مقدم ہے کہ ہماری زبان سے خواہ مخواہ ایوب کے یہ کلمات نکلتے ہیں۔ کاہک میں کیا لوگوں کے قولے جہانی سست اور ضعیف ہو جاتے ہیں تو اکثر آسمان اُن کو جیسا کہ گورے ہوئے سینوں میں تھا جن دنوں میں خدا میری گواہی کرتا تھا

لے ایوب ۲۹ : ۳۵۶

لے ایوب ۲۹ : ۳۵۶

جب اُس کا چراغ میرے سر کے اوپر روشن تھا اور اُس کی روشنی سے میں ہی خوش ہو۔ دور دور تک نیک اثر کا پھیلاؤ وعدہ مذکور میں شامل ہیں۔ میں کون اندھیرے میں چلتا تھا۔ تاہم میں یاد رکھنا چاہئے کہ روح القدس ہمیشہ گرسے ہی نعمت باقی رہی جس کا وعدہ خداوند کریم و رحیم نے تابع لوگوں سے نہیں کیا ہوؤں کو اٹھاتا ہے۔ اور اپنی محبت و رحمت کی شبنم سے خشک دلوں کو تر و تازہ کرتا ہے۔ جب ہم سون گناہ میں مبتلا ہوا اور اُس کے ہاں جو نشان اُس سے مل جاتے ہیں وہ خدا کی خدمت کے لئے خاص طور پر مخصوص ہوا تھا مگر وہ اپنے لئے تو اُس کی طاقت نازل ہو گئی۔ تاہم لکھا ہے کہ بعد اس کے کہ اُس کا سر منڈا لائیں بارحکم دیا۔ کرمختی لوگ اگرچہ روحانی غور و دیگر گناہوں میں مبتلا ہو گئے گئے اُس کے ہاں پھر چمکنے لگے۔ اور اُس نے ایک پُر جوش دعا کے وسیلے سے اپنے لئے روح القدس نے انہیں چھوڑا نہیں بلکہ رسول کے دل میں یہ بات دشمنوں پر آخر بار فتح حاصل کرنے کی قوت پائی۔ اور داؤد نے گناہ میں پڑنے اور اُس کے وہ انہیں وہ خط لکھے جس کی نرمی اور حق گوئی لاثانی ہے۔ اور گرجیوں کو اُس سے توبہ کرنے کے بعد یہ دیکھا مانگی۔ پھر کو اپنے حضور سے مت لاکھا۔ اور اسی اس طرف مائل کیا کہ وہ رسول کی نصیحت سے رنجیدہ خاطر نہ ہوں۔ پس وہ نہ اپنی قوت یا سبب سے نکال اپنی نجات کی شادمانی پھر پھر عنایت کر ادا ہونا بلکہ خدا کی ناراضی کے اندیشہ سے اپنے گناہ کے سبب غلجین ہوئے۔ اور غور آزاد و روح سے پھر کو سنبھال تیب میں خطا کاروں کو تیری راہیں سکھانے لگا اور اپنا چاہئے کہ اس عزم کے باعث کیا ہی تندہی۔ کیا ہی عذرخواہی۔ کیا ہی غلطی۔ گنہگار تیری طرف رجوع کرے گئے اگرچہ بنی اسرائیل کی نیکی صبح کے باطل کی اندھیرے دہشت۔ کیا ہی شوق۔ کیا ہی خیریت۔ کیا ہی بدلہ لینے کا خیال۔ اُن کے ناپاؤں پر بھی اور وہ اپنی بدی کے سبب گر گئے تھے مگر پھر بھی اُن کو خداوند کی طرف سے پیدا ہوا۔ اگرچہ افسس کی کلیسیا نے مسیح کی خاطر بڑی ہی محنت کی لیکن پھر پھر سے کی بدامنی لگتی۔ اور اُن کے بارہ میں خدا نے یہ وعدہ فرمایا کہ میں اُن کی اپنی اگلی جہت چھوڑ دی تاہم ابن آدم نے جو سونے کے سات پراختہ لوں بنا دیوں کو رن کر دینا میں کشادہ دل سے اُن کو بیدار کرونگا۔ کیونکہ میرا غنہ اُن کی نیکی میں پھر رہا تھا اُس کو یہ فرمایا کہ یاد کر کہ تو کہاں سے گرا ہے۔ اور توبہ پر سے اٹھ گیا ہے۔ میں اسرائیل کے لئے اُن کی مانند ہو گا وہ مسکن کی طرز۔ اور اگلے کام کرے۔ خدا ہر ایماندار کا تجربہ ۲۳ زبور کے اس جملہ کے موافق چھوٹے گا۔ اور لبنان کی طرح اپنی جڑیں پھینکے گا۔ اُس کی ڈالیاں پھیلینگی۔ اور وہ وہ میری جان پھر لاتا ہے۔

زیتون کے درخت کی مانند وہ خوشنما اور لبنان کی مانند وہ خوشبو ہو گا۔ اگرچہ یہ بات صحیح ہے کہ خدا گرسے ہوؤں کو اٹھاتا ہے مگر پھر بھی جس حال لوگ کہ اُس کے زیر سایہ رہتے ہیں بحال ہو جائیں گے۔ وہ گیسوں کی طرح خدا کی مرضی یہ ہے کہ ہم باطل پاک بن جائیں اور ہماری روح اور جان اور ہر سے بھرے ہونگے اور تاک کی طرح پھوٹ پھوٹ لکھیں گے۔ اُن کی شہرتیں سب کچھ ہمارے خداوند یسوع مسیح کے آئے تک بے عیب سلامت رہیں تو لبنان کی لئے کی سی ہو گی۔ روح القدس کی شبنم فضل کی طراوت۔ مسکن ہم کو بھی کمال شوق و استغفار سے پاکیزگی کی آرزو کرنی اور اُس کے لئے دعا سی پاکیزگی۔ لبنان کا استحکام۔ روز افزون فیض۔ بے زوال خوب صورتی بخشنی اور تندہی کرنی چاہئے تاکہ معرفت الہی نریا وہ حاصل ہو۔ دعا اور حمد میں ہمارا لئے قادیون ۱۶ : ۱۹ - ۲۸ زبور ۵۱ : ۱۰ - ۱۲ - ۱۴ - ۱۵ - ۱۶ - ۱۷ - ۱۸ - ۱۹ - ۲۰ - ۲۱ - ۲۲ - ۲۳ - ۲۴ - ۲۵ - ۲۶ - ۲۷ - ۲۸ - ۲۹ - ۳۰ - ۳۱ - ۳۲ - ۳۳ - ۳۴ - ۳۵ - ۳۶ - ۳۷ - ۳۸ - ۳۹ - ۴۰ - ۴۱ - ۴۲ - ۴۳ - ۴۴ - ۴۵ - ۴۶ - ۴۷ - ۴۸ - ۴۹ - ۵۰ - ۵۱ - ۵۲ - ۵۳ - ۵۴ - ۵۵ - ۵۶ - ۵۷ - ۵۸ - ۵۹ - ۶۰ - ۶۱ - ۶۲ - ۶۳ - ۶۴ - ۶۵ - ۶۶ - ۶۷ - ۶۸ - ۶۹ - ۷۰ - ۷۱ - ۷۲ - ۷۳ - ۷۴ - ۷۵ - ۷۶ - ۷۷ - ۷۸ - ۷۹ - ۸۰ - ۸۱ - ۸۲ - ۸۳ - ۸۴ - ۸۵ - ۸۶ - ۸۷ - ۸۸ - ۸۹ - ۹۰ - ۹۱ - ۹۲ - ۹۳ - ۹۴ - ۹۵ - ۹۶ - ۹۷ - ۹۸ - ۹۹ - ۱۰۰ - ۱۰۱ - ۱۰۲ - ۱۰۳ - ۱۰۴ - ۱۰۵ - ۱۰۶ - ۱۰۷ - ۱۰۸ - ۱۰۹ - ۱۱۰ - ۱۱۱ - ۱۱۲ - ۱۱۳ - ۱۱۴ - ۱۱۵ - ۱۱۶ - ۱۱۷ - ۱۱۸ - ۱۱۹ - ۱۲۰ - ۱۲۱ - ۱۲۲ - ۱۲۳ - ۱۲۴ - ۱۲۵ - ۱۲۶ - ۱۲۷ - ۱۲۸ - ۱۲۹ - ۱۳۰ - ۱۳۱ - ۱۳۲ - ۱۳۳ - ۱۳۴ - ۱۳۵ - ۱۳۶ - ۱۳۷ - ۱۳۸ - ۱۳۹ - ۱۴۰ - ۱۴۱ - ۱۴۲ - ۱۴۳ - ۱۴۴ - ۱۴۵ - ۱۴۶ - ۱۴۷ - ۱۴۸ - ۱۴۹ - ۱۵۰ - ۱۵۱ - ۱۵۲ - ۱۵۳ - ۱۵۴ - ۱۵۵ - ۱۵۶ - ۱۵۷ - ۱۵۸ - ۱۵۹ - ۱۶۰ - ۱۶۱ - ۱۶۲ - ۱۶۳ - ۱۶۴ - ۱۶۵ - ۱۶۶ - ۱۶۷ - ۱۶۸ - ۱۶۹ - ۱۷۰ - ۱۷۱ - ۱۷۲ - ۱۷۳ - ۱۷۴ - ۱۷۵ - ۱۷۶ - ۱۷۷ - ۱۷۸ - ۱۷۹ - ۱۸۰ - ۱۸۱ - ۱۸۲ - ۱۸۳ - ۱۸۴ - ۱۸۵ - ۱۸۶ - ۱۸۷ - ۱۸۸ - ۱۸۹ - ۱۹۰ - ۱۹۱ - ۱۹۲ - ۱۹۳ - ۱۹۴ - ۱۹۵ - ۱۹۶ - ۱۹۷ - ۱۹۸ - ۱۹۹ - ۲۰۰ - ۲۰۱ - ۲۰۲ - ۲۰۳ - ۲۰۴ - ۲۰۵ - ۲۰۶ - ۲۰۷ - ۲۰۸ - ۲۰۹ - ۲۱۰ - ۲۱۱ - ۲۱۲ - ۲۱۳ - ۲۱۴ - ۲۱۵ - ۲۱۶ - ۲۱۷ - ۲۱۸ - ۲۱۹ - ۲۲۰ - ۲۲۱ - ۲۲۲ - ۲۲۳ - ۲۲۴ - ۲۲۵ - ۲۲۶ - ۲۲۷ - ۲۲۸ - ۲۲۹ - ۲۳۰ - ۲۳۱ - ۲۳۲ - ۲۳۳ - ۲۳۴ - ۲۳۵ - ۲۳۶ - ۲۳۷ - ۲۳۸ - ۲۳۹ - ۲۴۰ - ۲۴۱ - ۲۴۲ - ۲۴۳ - ۲۴۴ - ۲۴۵ - ۲۴۶ - ۲۴۷ - ۲۴۸ - ۲۴۹ - ۲۵۰ - ۲۵۱ - ۲۵۲ - ۲۵۳ - ۲۵۴ - ۲۵۵ - ۲۵۶ - ۲۵۷ - ۲۵۸ - ۲۵۹ - ۲۶۰ - ۲۶۱ - ۲۶۲ - ۲۶۳ - ۲۶۴ - ۲۶۵ - ۲۶۶ - ۲۶۷ - ۲۶۸ - ۲۶۹ - ۲۷۰ - ۲۷۱ - ۲۷۲ - ۲۷۳ - ۲۷۴ - ۲۷۵ - ۲۷۶ - ۲۷۷ - ۲۷۸ - ۲۷۹ - ۲۸۰ - ۲۸۱ - ۲۸۲ - ۲۸۳ - ۲۸۴ - ۲۸۵ - ۲۸۶ - ۲۸۷ - ۲۸۸ - ۲۸۹ - ۲۹۰ - ۲۹۱ - ۲۹۲ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۲۹۵ - ۲۹۶ - ۲۹۷ - ۲۹۸ - ۲۹۹ - ۳۰۰ - ۳۰۱ - ۳۰۲ - ۳۰۳ - ۳۰۴ - ۳۰۵ - ۳۰۶ - ۳۰۷ - ۳۰۸ - ۳۰۹ - ۳۱۰ - ۳۱۱ - ۳۱۲ - ۳۱۳ - ۳۱۴ - ۳۱۵ - ۳۱۶ - ۳۱۷ - ۳۱۸ - ۳۱۹ - ۳۲۰ - ۳۲۱ - ۳۲۲ - ۳۲۳ - ۳۲۴ - ۳۲۵ - ۳۲۶ - ۳۲۷ - ۳۲۸ - ۳۲۹ - ۳۳۰ - ۳۳۱ - ۳۳۲ - ۳۳۳ - ۳۳۴ - ۳۳۵ - ۳۳۶ - ۳۳۷ - ۳۳۸ - ۳۳۹ - ۳۴۰ - ۳۴۱ - ۳۴۲ - ۳۴۳ - ۳۴۴ - ۳۴۵ - ۳۴۶ - ۳۴۷ - ۳۴۸ - ۳۴۹ - ۳۵۰ - ۳۵۱ - ۳۵۲ - ۳۵۳ - ۳۵۴ - ۳۵۵ - ۳۵۶ - ۳۵۷ - ۳۵۸ - ۳۵۹ - ۳۶۰ - ۳۶۱ - ۳۶۲ - ۳۶۳ - ۳۶۴ - ۳۶۵ - ۳۶۶ - ۳۶۷ - ۳۶۸ - ۳۶۹ - ۳۷۰ - ۳۷۱ - ۳۷۲ - ۳۷۳ - ۳۷۴ - ۳۷۵ - ۳۷۶ - ۳۷۷ - ۳۷۸ - ۳۷۹ - ۳۸۰ - ۳۸۱ - ۳۸۲ - ۳۸۳ - ۳۸۴ - ۳۸۵ - ۳۸۶ - ۳۸۷ - ۳۸۸ - ۳۸۹ - ۳۹۰ - ۳۹۱ - ۳۹۲ - ۳۹۳ - ۳۹۴ - ۳۹۵ - ۳۹۶ - ۳۹۷ - ۳۹۸ - ۳۹۹ - ۴۰۰ - ۴۰۱ - ۴۰۲ - ۴۰۳ - ۴۰۴ - ۴۰۵ - ۴۰۶ - ۴۰۷ - ۴۰۸ - ۴۰۹ - ۴۱۰ - ۴۱۱ - ۴۱۲ - ۴۱۳ - ۴۱۴ - ۴۱۵ - ۴۱۶ - ۴۱۷ - ۴۱۸ - ۴۱۹ - ۴۲۰ - ۴۲۱ - ۴۲۲ - ۴۲۳ - ۴۲۴ - ۴۲۵ - ۴۲۶ - ۴۲۷ - ۴۲۸ - ۴۲۹ - ۴۳۰ - ۴۳۱ - ۴۳۲ - ۴۳۳ - ۴۳۴ - ۴۳۵ - ۴۳۶ - ۴۳۷ - ۴۳۸ - ۴۳۹ - ۴۴۰ - ۴۴۱ - ۴۴۲ - ۴۴۳ - ۴۴۴ - ۴۴۵ - ۴۴۶ - ۴۴۷ - ۴۴۸ - ۴۴۹ - ۴۵۰ - ۴۵۱ - ۴۵۲ - ۴۵۳ - ۴۵۴ - ۴۵۵ - ۴۵۶ - ۴۵۷ - ۴۵۸ - ۴۵۹ - ۴۶۰ - ۴۶۱ - ۴۶۲ - ۴۶۳ - ۴۶۴ - ۴۶۵ - ۴۶۶ - ۴۶۷ - ۴۶۸ - ۴۶۹ - ۴۷۰ - ۴۷۱ - ۴۷۲ - ۴۷۳ - ۴۷۴ - ۴۷۵ - ۴۷۶ - ۴۷۷ - ۴۷۸ - ۴۷۹ - ۴۸۰ - ۴۸۱ - ۴۸۲ - ۴۸۳ - ۴۸۴ - ۴۸۵ - ۴۸۶ - ۴۸۷ - ۴۸۸ - ۴۸۹ - ۴۹۰ - ۴۹۱ - ۴۹۲ - ۴۹۳ - ۴۹۴ - ۴۹۵ - ۴۹۶ - ۴۹۷ - ۴۹۸ - ۴۹۹ - ۵۰۰ - ۵۰۱ - ۵۰۲ - ۵۰۳ - ۵۰۴ - ۵۰۵ - ۵۰۶ - ۵۰۷ - ۵۰۸ - ۵۰۹ - ۵۱۰ - ۵۱۱ - ۵۱۲ - ۵۱۳ - ۵۱۴ - ۵۱۵ - ۵۱۶ - ۵۱۷ - ۵۱۸ - ۵۱۹ - ۵۲۰ - ۵۲۱ - ۵۲۲ - ۵۲۳ - ۵۲۴ - ۵۲۵ - ۵۲۶ - ۵۲۷ - ۵۲۸ - ۵۲۹ - ۵۳۰ - ۵۳۱ - ۵۳۲ - ۵۳۳ - ۵۳۴ - ۵۳۵ - ۵۳۶ - ۵۳۷ - ۵۳۸ - ۵۳۹ - ۵۴۰ - ۵۴۱ - ۵۴۲ - ۵۴۳ - ۵۴۴ - ۵۴۵ - ۵۴۶ - ۵۴۷ - ۵۴۸ - ۵۴۹ - ۵۵۰ - ۵۵۱ - ۵۵۲ - ۵۵۳ - ۵۵۴ - ۵۵۵ - ۵۵۶ - ۵۵۷ - ۵۵۸ - ۵۵۹ - ۵۶۰ - ۵۶۱ - ۵۶۲ - ۵۶۳ - ۵۶۴ - ۵۶۵ - ۵۶۶ - ۵۶۷ - ۵۶۸ - ۵۶۹ - ۵۷۰ - ۵۷۱ - ۵۷۲ - ۵۷۳ - ۵۷۴ - ۵۷۵ - ۵۷۶ - ۵۷۷ - ۵۷۸ - ۵۷۹ - ۵۸۰ - ۵۸۱ - ۵۸۲ - ۵۸۳ - ۵۸۴ - ۵۸۵ - ۵۸۶ - ۵۸۷ - ۵۸۸ - ۵۸۹ - ۵۹۰ - ۵۹۱ - ۵۹۲ - ۵۹۳ - ۵۹۴ - ۵۹۵ - ۵۹۶ - ۵۹۷ - ۵۹۸ - ۵۹۹ - ۶۰۰ - ۶۰۱ - ۶۰۲ - ۶۰۳ - ۶۰۴ - ۶۰۵ - ۶۰۶ - ۶۰۷ - ۶۰۸ - ۶۰۹ - ۶۱۰ - ۶۱۱ - ۶۱۲ - ۶۱۳ - ۶۱۴ - ۶۱۵ - ۶۱۶ - ۶۱۷ - ۶۱۸ - ۶۱۹ - ۶۲۰ - ۶۲۱ - ۶۲۲ - ۶۲۳ - ۶۲۴ - ۶۲۵ - ۶۲۶ - ۶۲۷ - ۶۲۸ - ۶۲۹ - ۶۳۰ - ۶۳۱ - ۶۳۲ - ۶۳۳ - ۶۳۴ - ۶۳۵ - ۶۳۶ - ۶۳۷ - ۶۳۸ - ۶۳۹ - ۶۴۰ - ۶۴۱ - ۶۴۲ - ۶۴۳ - ۶۴۴ - ۶۴۵ - ۶۴۶ - ۶۴۷ - ۶۴۸ - ۶۴۹ - ۶۵۰ - ۶۵۱ - ۶۵۲ - ۶۵۳ - ۶۵۴ - ۶۵۵ - ۶۵۶ - ۶۵۷ - ۶۵۸ - ۶۵۹ - ۶۶۰ - ۶۶۱ - ۶۶۲ - ۶۶۳ - ۶۶۴ - ۶۶۵ - ۶۶۶ - ۶۶۷ - ۶۶۸ - ۶۶۹ - ۶۷۰ - ۶۷۱ - ۶۷۲ - ۶۷۳ - ۶۷۴ - ۶۷۵ - ۶۷۶ - ۶۷۷ - ۶۷۸ - ۶۷۹ - ۶۸۰ - ۶۸۱ - ۶۸۲ - ۶۸۳ - ۶۸۴ - ۶۸۵ - ۶۸۶ - ۶۸۷ - ۶۸۸ - ۶۸۹ - ۶۹۰ - ۶۹۱ - ۶۹۲ - ۶۹۳ - ۶۹۴ - ۶۹۵ - ۶۹۶ - ۶۹۷ - ۶۹۸ - ۶۹۹ - ۷۰۰ - ۷۰۱ - ۷۰۲ - ۷۰۳ - ۷۰۴ - ۷۰۵ - ۷۰۶ - ۷۰۷ - ۷۰۸ - ۷۰۹ - ۷۱۰ - ۷۱۱ - ۷۱۲ - ۷۱۳ - ۷۱۴ - ۷۱۵ - ۷۱۶ - ۷۱۷ - ۷۱۸ - ۷۱۹ - ۷۲۰ - ۷۲۱ - ۷۲۲ - ۷۲۳ - ۷۲۴ - ۷۲۵ - ۷۲۶ - ۷۲۷ - ۷۲۸ - ۷۲۹ - ۷۳۰ - ۷۳۱ - ۷۳۲ - ۷۳۳ - ۷۳۴ - ۷۳۵ - ۷۳۶ - ۷۳۷ - ۷۳۸ - ۷۳۹ - ۷۴۰ - ۷۴۱ - ۷۴۲ - ۷۴۳ - ۷۴۴ - ۷۴۵ - ۷۴۶ - ۷۴۷ - ۷۴۸ - ۷۴۹ - ۷۵۰ - ۷۵۱ - ۷۵۲ - ۷۵۳ - ۷۵۴ - ۷۵۵ - ۷۵۶ - ۷۵۷ - ۷۵۸ - ۷۵۹ - ۷۶۰ - ۷۶۱ - ۷۶۲ - ۷۶۳ - ۷۶۴ - ۷۶۵ - ۷۶۶ - ۷۶۷ - ۷۶۸ - ۷۶۹ - ۷۷۰ - ۷۷۱ - ۷۷۲ - ۷۷۳ - ۷۷۴ - ۷۷۵ - ۷۷۶ - ۷۷۷ - ۷۷۸ - ۷۷۹ - ۷۸۰ - ۷۸۱ - ۷۸۲ - ۷۸۳ - ۷۸۴ - ۷۸۵ - ۷۸۶ - ۷۸۷ - ۷۸۸ - ۷۸۹ - ۷۹۰ - ۷۹۱ - ۷۹۲ - ۷۹۳ - ۷۹۴ - ۷۹۵ - ۷۹۶ - ۷۹۷ - ۷۹۸ - ۷۹۹ - ۸۰۰ - ۸۰۱ - ۸۰۲ - ۸۰۳ - ۸۰۴ - ۸۰۵ - ۸۰۶ - ۸۰۷ - ۸۰۸ - ۸۰۹ - ۸۱۰ - ۸۱۱ - ۸۱۲ - ۸۱۳ - ۸۱۴ - ۸۱۵ - ۸۱۶ - ۸۱۷ - ۸۱۸ - ۸۱۹ - ۸۲۰ - ۸۲۱ - ۸۲۲ - ۸۲۳ - ۸۲۴ - ۸۲۵ - ۸۲۶ - ۸۲۷ - ۸۲۸ - ۸۲۹ - ۸۳۰ - ۸۳۱ - ۸۳۲ - ۸۳۳ - ۸۳۴ - ۸۳۵ - ۸۳۶ - ۸۳۷ - ۸۳۸ - ۸۳۹ - ۸۴۰ - ۸۴۱ - ۸۴۲ - ۸۴۳ - ۸۴۴ - ۸۴۵ - ۸۴۶ - ۸۴۷ - ۸۴۸ - ۸۴۹ - ۸۵۰ - ۸۵۱ - ۸۵۲ - ۸۵۳ - ۸۵۴ - ۸۵۵ - ۸۵۶ - ۸۵۷ - ۸۵۸ - ۸۵۹ - ۸۶۰ - ۸۶۱ - ۸۶۲ - ۸۶۳ - ۸۶۴ - ۸۶۵ - ۸۶۶ - ۸۶۷ - ۸۶۸ - ۸۶۹ - ۸۷۰ - ۸۷۱ - ۸۷۲ - ۸۷۳ - ۸۷۴ - ۸۷۵ - ۸۷۶ - ۸۷۷ - ۸۷۸ - ۸۷۹ - ۸۸۰ - ۸۸۱ - ۸۸۲ - ۸۸۳ - ۸۸۴ - ۸۸۵ - ۸۸۶ - ۸۸۷ - ۸۸۸ - ۸۸۹ - ۸۹۰ - ۸۹۱ - ۸۹۲ - ۸۹۳ - ۸۹۴ - ۸۹۵ - ۸۹۶ - ۸۹۷ - ۸۹۸ - ۸۹۹ - ۹۰۰ - ۹۰۱ - ۹۰۲ - ۹۰۳ - ۹۰۴ - ۹۰۵ - ۹۰۶ - ۹۰۷ - ۹۰۸ - ۹۰۹ - ۹۱۰ - ۹۱۱ - ۹۱۲ - ۹۱۳ - ۹۱۴ - ۹۱۵ - ۹۱۶ - ۹۱۷ - ۹۱۸ - ۹۱۹ - ۹۲۰ - ۹۲۱ - ۹۲۲ - ۹۲۳ - ۹۲۴ - ۹۲۵ - ۹۲۶ - ۹۲۷ - ۹۲۸ - ۹۲۹ - ۹۳۰ - ۹۳۱ - ۹۳۲ - ۹۳۳ - ۹۳۴ - ۹۳۵ - ۹۳۶ - ۹۳۷ - ۹۳۸ - ۹۳۹ - ۹۴۰ - ۹۴۱ - ۹۴۲ - ۹۴۳ - ۹۴۴ - ۹۴۵ - ۹۴۶ - ۹۴۷ - ۹۴۸ - ۹۴۹ - ۹۵۰ - ۹۵۱ - ۹۵۲ - ۹۵۳ - ۹۵۴ - ۹۵۵ - ۹۵۶ - ۹۵۷ - ۹۵۸ - ۹۵۹ - ۹۶۰ - ۹۶۱ - ۹۶۲ - ۹۶۳ - ۹۶۴ - ۹۶۵ - ۹۶۶ - ۹۶۷ - ۹۶۸ - ۹۶۹ - ۹۷۰ - ۹۷۱ - ۹۷۲ - ۹۷۳ - ۹۷۴ - ۹۷۵ - ۹۷۶ - ۹۷۷ - ۹۷۸ - ۹۷۹ - ۹۸۰ - ۹۸۱ - ۹۸۲ - ۹۸۳ - ۹۸۴ - ۹۸۵ - ۹۸۶ - ۹۸۷ - ۹۸۸ - ۹۸۹ - ۹۹۰ - ۹۹۱ - ۹۹۲ - ۹۹۳ - ۹۹۴ - ۹۹۵ - ۹۹۶ - ۹۹۷ - ۹۹۸ - ۹۹۹ - ۱۰۰۰ - ۱۰۰۱ - ۱۰۰۲ - ۱۰۰۳ - ۱۰۰۴ - ۱۰۰۵ - ۱۰۰۶ - ۱۰۰۷ - ۱۰۰۸ - ۱۰۰۹ - ۱۰۱۰ - ۱۰۱۱ - ۱۰۱۲ - ۱۰۱۳ - ۱۰۱۴ - ۱۰۱۵ - ۱۰۱۶ - ۱۰۱۷ - ۱۰۱۸ - ۱۰۱۹ - ۱۰۲۰ - ۱۰۲۱ - ۱۰۲۲ - ۱۰۲۳ - ۱۰۲۴ - ۱۰۲۵ - ۱۰۲۶ - ۱۰۲۷ - ۱۰۲۸ - ۱۰۲۹ - ۱۰۳۰ - ۱۰۳۱ - ۱۰۳۲ - ۱۰۳۳ - ۱۰۳۴ - ۱۰۳۵ - ۱۰۳۶ - ۱۰۳۷ - ۱۰۳۸ - ۱۰۳۹ - ۱۰۴۰ - ۱۰۴۱ - ۱۰۴۲ - ۱۰۴۳ - ۱۰۴۴ - ۱۰۴۵ - ۱۰۴۶ - ۱۰۴۷ - ۱۰۴۸ - ۱۰۴۹ - ۱۰۵۰ - ۱۰۵۱ - ۱۰۵۲ - ۱۰۵۳ - ۱۰۵۴ - ۱۰۵۵ - ۱۰۵۶ - ۱۰۵۷ - ۱۰۵۸ - ۱۰۵۹ - ۱۰۶۰ - ۱۰۶۱ - ۱۰۶۲ - ۱۰۶۳ - ۱۰۶۴ - ۱۰۶۵ - ۱۰۶۶ - ۱۰۶۷ - ۱۰۶۸ - ۱۰۶۹ - ۱۰۷۰ - ۱۰۷۱ - ۱۰۷۲ - ۱۰۷۳ - ۱۰۷۴ - ۱۰۷۵ - ۱۰۷۶ - ۱۰۷۷ - ۱۰۷۸ - ۱۰۷۹ - ۱۰۸۰ - ۱۰۸۱ - ۱۰۸۲ - ۱۰۸۳ - ۱۰۸۴ - ۱۰۸۵ - ۱۰۸۶ - ۱۰۸۷ - ۱۰۸۸ - ۱۰۸۹ - ۱۰۹۰ - ۱۰۹۱ - ۱۰۹۲ - ۱۰۹۳ - ۱۰۹۴ - ۱۰۹۵ - ۱۰۹۶ - ۱۰۹۷ - ۱۰۹۸ - ۱۰۹۹ - ۱۱۰۰ - ۱۱۰۱ - ۱۱۰۲ - ۱۱۰۳ - ۱۱۰۴ - ۱۱۰۵ - ۱۱۰۶ - ۱۱۰۷ - ۱۱۰۸ - ۱۱۰۹ - ۱۱۱۰ - ۱۱۱۱ - ۱۱۱۲ - ۱۱۱۳ - ۱۱۱۴ - ۱۱۱۵ - ۱۱۱۶ - ۱۱۱۷ - ۱۱۱۸ - ۱۱۱۹ - ۱۱۲۰ - ۱۱۲۱ - ۱۱۲۲ - ۱۱۲۳ - ۱۱۲۴ - ۱۱۲۵ - ۱۱۲۶ - ۱۱۲۷ - ۱۱۲۸ - ۱۱۲۹ - ۱۱۳۰ - ۱۱۳۱ - ۱۱۳۲ - ۱۱۳۳ - ۱۱۳۴ - ۱۱۳۵ - ۱۱۳۶ - ۱۱۳۷ - ۱۱۳۸ - ۱۱۳۹ - ۱۱۴۰ - ۱۱۴۱ - ۱۱۴۲ - ۱۱۴۳ - ۱۱۴۴ - ۱۱۴۵ - ۱۱۴۶ - ۱۱۴۷ - ۱۱۴۸ - ۱۱۴۹ - ۱۱۵۰ - ۱۱۵۱ - ۱۱۵۲ - ۱۱۵۳ - ۱۱۵۴ - ۱۱۵۵ - ۱۱۵۶ - ۱۱۵۷ - ۱۱۵۸ - ۱۱۵۹ - ۱۱۶۰ - ۱۱۶۱ - ۱۱۶۲ - ۱۱۶۳ - ۱۱۶۴ - ۱۱۶۵ - ۱۱۶۶ - ۱۱۶۷ - ۱۱۶۸ - ۱۱۶۹ - ۱۱۷۰ - ۱۱۷۱ - ۱۱۷۲ - ۱۱۷۳ - ۱۱۷۴ - ۱۱۷۵ - ۱۱۷۶ - ۱۱۷۷ - ۱۱۷۸ - ۱۱۷۹ - ۱۱۸۰ - ۱۱۸۱ - ۱۱۸۲ - ۱۱۸۳ - ۱۱۸۴ - ۱۱۸۵ - ۱۱۸۶ - ۱۱۸۷ - ۱۱۸۸ - ۱۱۸۹ - ۱۱۹۰ - ۱۱۹۱ - ۱۱۹۲ - ۱۱۹۳ - ۱۱۹۴ - ۱۱۹۵ - ۱۱۹۶ - ۱۱۹۷ - ۱۱۹۸ - ۱۱۹۹ - ۱۲۰۰ - ۱۲۰۱ - ۱۲۰۲ - ۱۲۰۳ - ۱۲۰۴ - ۱۲۰۵ - ۱۲۰۶ - ۱۲۰۷ - ۱۲۰۸ - ۱۲۰۹ - ۱۲۱۰ - ۱۲۱۱ - ۱۲۱۲ - ۱۲۱۳ - ۱۲۱۴ - ۱۲۱۵ - ۱۲۱۶ - ۱۲۱۷ - ۱۲۱۸ - ۱۲۱۹ - ۱۲۲۰ - ۱۲۲۱ - ۱۲۲۲ - ۱۲۲۳ - ۱۲۲۴ - ۱۲۲۵ - ۱۲۲۶ - ۱۲۲۷ - ۱۲۲۸ - ۱۲۲۹ - ۱۲۳۰ - ۱۲۳۱ - ۱۲۳۲ - ۱۲۳۳ - ۱۲۳۴ - ۱۲۳۵ - ۱۲۳۶ - ۱۲۳۷ - ۱۲۳۸ - ۱۲۳۹ - ۱۲۴۰ - ۱۲۴۱ - ۱۲۴۲ - ۱۲۴۳ - ۱۲۴۴ - ۱۲۴۵ - ۱۲۴۶ - ۱۲۴۷ - ۱۲۴۸ - ۱۲۴۹ - ۱۲۵۰ - ۱۲۵۱ - ۱۲۵۲ - ۱۲۵۳ - ۱۲۵۴ - ۱۲۵۵ - ۱۲۵۶ - ۱۲۵۷ - ۱۲۵۸ - ۱۲۵۹ - ۱۲۶۰ - ۱۲۶۱ - ۱۲۶۲ - ۱۲۶۳ - ۱۲۶۴ - ۱۲۶۵ - ۱۲۶۶ - ۱۲۶۷ - ۱۲۶۸ - ۱۲۶۹ - ۱۲۷۰ - ۱۲۷۱ - ۱۲۷۲ - ۱۲۷۳ - ۱۲۷۴ - ۱۲۷۵ - ۱۲۷۶ - ۱۲۷۷ - ۱۲۷۸ - ۱۲۷۹ - ۱۲۸۰ - ۱۲۸۱ - ۱۲۸۲ - ۱۲۸۳ - ۱۲۸۴ - ۱۲۸۵ - ۱۲۸۶ - ۱۲۸۷ - ۱۲۸۸ - ۱۲۸۹ - ۱۲۹۰ - ۱۲۹۱ - ۱۲۹۲ - ۱۲۹۳ - ۱۲۹۴ - ۱۲۹۵ - ۱۲۹۶ - ۱۲۹۷ - ۱۲۹۸ - ۱۲۹۹ - ۱۳۰۰ - ۱۳۰۱ - ۱۳۰۲ - ۱۳۰۳ - ۱۳۰۴ - ۱۳۰۵ - ۱۳۰۶ - ۱۳۰۷ - ۱۳۰۸ - ۱۳۰۹ - ۱۳۱۰ - ۱۳۱۱ - ۱۳۱۲ - ۱۳۱۳ - ۱۳۱۴ - ۱۳۱۵ - ۱۳۱۶ - ۱۳۱۷ - ۱۳۱۸ - ۱۳۱۹ - ۱۳۲۰ - ۱۳۲۱ - ۱۳۲۲ - ۱

روح القدس کا کام عاقبت میں کس طرح تکمیل پائے گا

ہوں نفس کشی اور روح کے پہل پیدا کرنے میں زیادہ سعی اور کوشش کریں۔ خداوند کی خدمت بجالانے اور اس کے لئے دکھ اٹھانے پر زیادہ مائل ہوں۔ خداوند کے ساتھ تابعدار بادشاہی کرنے اور خوش رہنے کی اُمید سے زیادہ خوش ہوں۔ جو روحانی حیات میں اس طرح ترقی کرتا ہے وہ متغیر ہو کر خداوند کے خطرات و آفات سے اُنہیں حضرت زینبؑ سے اور بعد کی ایک رویت سے واضح کا ہشکل پتا چلتا ہے۔ اُس میں مسیح اور خدا کی مشابہت پیدا ہوتی جاتی ہے۔ وہ مقدسوں کی میراث پانے کے زیادہ لائق ہوتا جاتا ہے۔ روح القدس کی ٹھہری ہے +

جب ہمارے خداوند نے اپنی انبیت بحیثیت اپنے آئین آدم ہونے کے یہ فرمایا کہ باپ نے جو خدا ہے اُس پر ٹھہر کر وہی ہے تو اُس نے یہ ظاہر کیا جو ہر کام وہ اپنے باپ کے نام سے روح القدس کی قدرت سے کرتا تھا وہ اُس کے نیچے العالم ہونے کی دلیل تھے۔ اور جب مقدس پولس نے کرنتھوں کو یہ لکھا کہ جس نے ہم کو مسوح کیا سو خدا ہے اور اُس نے ہم پر ٹھہری کی اور روح کا ہر کام ہمارے دلوں میں دیا اور اُنہیں کو یہ کہ اسی میں بھی ہو گئے تھے جو ایمان لائے تھے روح القدس کی جس کا وعدہ ہوا مہربانی۔ وہ ہماری میراث پانے کا یہ ہے۔ جب تک کہ طریقہ سے ہوں کو خلاصی نہ ہو۔ اور پھر یہ ارشاد کیا کہ خدا کی روح مقدس کو جس سے تم پر خلاصی کے وہ تک ٹھہر ہوئی زنجیدہ نہ کرو تو اُس نے یہ بتایا کہ روح القدس مسیح کی صورت کا جو نقش ایمانداروں کے دل پر کرتا ہے وہ اس بات کا نشان ہے کہ وہ کس کے ہیں اور کیا میراث اُن کے لئے آسمان میں رکھی ہوئی ہے یہ سچ ہے کہ رسولوں کے زمانہ میں ایمانداروں کا روح القدس کی اس ٹھہر کے ساتھ اکثر سچوں کی قوت بھی عطا ہوتی تھی۔ چنانچہ قورنیلوس کے گھبرے کو اور انیس میں بارہ شاگردوں کو یہ قوت بخشی گئی تھی۔ اور اب یہ قوت ہمیں ملنی۔ مگر تاہم روح القدس کی ٹھہر اب کچھ کم نہیں اور وہ آسمانی

تواں باب

روح القدس کا کام عاقبت میں کس طرح تکمیل پائے گا

اس کتاب کے اول پانچ بابوں میں روح القدس کے بارہ میراث نام انہی کی ہدایت پیش کی گئی۔ اور اُس کی اقصیت اور الوہیت کا ثبوت دیا گیا۔ اور اُس کے آئین آدم کو مسوح کرنے اور کتب مقدس کی تصدیق کے لئے انہماک بخشنے کا ذکر کیا گیا۔ اور اس بنیاد کے قائم کرنے کے بعد پچھلے تین بابوں میں کتب مقدسہ

نعمتوں کے پیمانہ ہونے کے لحاظ سے اُس کے معنی میں کچھ فرق آیا ہے چنانچہ کتاب مکاشفات میں جو تکلیف کو اُس وقت دی گئی جبکہ حضرت موقوف ہونے کو تھے۔ مذکور ہے کہ ایک لاکھ چالیس ہزار ایمانداروں پر خدا کی ٹھہر اس نے کی گئی کہ دنیا کے خطرات و آفات سے اُنہیں حضرت زینبؑ سے اور بعد کی ایک رویت سے واضح ہو تا ہے کہ جن پر اس طرح ٹھہر ہوئی تھی وہ سب کے سب برہ کے ساتھ آسمانی کرہ جیون پر کھڑے تھے اور اُن کے ماتھے پر برہ کا نام اور باپ کا نام لکھا تھا۔ یہ ربانی صورت اُس وقت دل میں پیدا ہوئی کہ شروع ہوئی ہے جبکہ انسان مسیح کی طرف رجوع کرتا ہے۔ ایمان لاتا ہے۔ حیات پاتا ہے۔ لیکن کسی ایماندار میں یہ صورت بہت صاف نظر آتی ہے۔ کسی میں کم۔ کسی کا متغیر ہو کر ربانی صورت پر ہوتا جاتا زیادہ عیاں ہوتا ہے۔ کسی کا تھوڑا۔ کاش ہم ایمان کے وسیلے سے اُس کی قربت ہمیشہ حاصل کرتے رہیں جو حیات اور نور۔ اور

کتاب مکاشفات کا سرچشمہ ہے اور پہلے پر وہ گئے ہوتے پھر سے خداوند کے جلال کو آئین میں دیکھ دیکھ کے جلال سے جلال تک خداوند کی روح کے وسیلے سے صورت پر رہتے جائیں +

۱۔ ۲۔ ۳۔ ۴۔ ۵۔ ۶۔ ۷۔ ۸۔ ۹۔ ۱۰۔ ۱۱۔ ۱۲۔ ۱۳۔ ۱۴۔ ۱۵۔ ۱۶۔ ۱۷۔ ۱۸۔ ۱۹۔ ۲۰۔ ۲۱۔ ۲۲۔ ۲۳۔ ۲۴۔ ۲۵۔ ۲۶۔ ۲۷۔ ۲۸۔ ۲۹۔ ۳۰۔ ۳۱۔ ۳۲۔ ۳۳۔ ۳۴۔ ۳۵۔ ۳۶۔ ۳۷۔ ۳۸۔ ۳۹۔ ۴۰۔ ۴۱۔ ۴۲۔ ۴۳۔ ۴۴۔ ۴۵۔ ۴۶۔ ۴۷۔ ۴۸۔ ۴۹۔ ۵۰۔ ۵۱۔ ۵۲۔ ۵۳۔ ۵۴۔ ۵۵۔ ۵۶۔ ۵۷۔ ۵۸۔ ۵۹۔ ۶۰۔ ۶۱۔ ۶۲۔ ۶۳۔ ۶۴۔ ۶۵۔ ۶۶۔ ۶۷۔ ۶۸۔ ۶۹۔ ۷۰۔ ۷۱۔ ۷۲۔ ۷۳۔ ۷۴۔ ۷۵۔ ۷۶۔ ۷۷۔ ۷۸۔ ۷۹۔ ۸۰۔ ۸۱۔ ۸۲۔ ۸۳۔ ۸۴۔ ۸۵۔ ۸۶۔ ۸۷۔ ۸۸۔ ۸۹۔ ۹۰۔ ۹۱۔ ۹۲۔ ۹۳۔ ۹۴۔ ۹۵۔ ۹۶۔ ۹۷۔ ۹۸۔ ۹۹۔ ۱۰۰۔

کی روستے اس امر کا بیان کیا گیا۔ کہ روح القدس آدمیوں کے دلوں میں کیا
ساتھیہ پیدا کرتا ہے۔ کس طرح اُن کو حق کی طرف لاتا ہے۔ روحانی زندگی پیش
ہے۔ روز بروز زیادہ پاکیزہ بناتا ہے۔ اب صرف یہ بات باقی رہی ہے کہ ہم
خود متنی اور ادب سے دریافت کریں کہ کتب مقدسہ کے موافق روح القدس کا
نیک کام ہمارے خداوند اور نجات دہندہ کی ابدی بادشاہی میں کس طرح
تعمیل کو پہنچا گیا ہے۔

بعض آدمی کہتے ہیں کہ ابدی جلال کا حال دریافت کرنا کیا ضرور ہے کیا
اتنا جاننا کافی نہیں کہ جب ہم اُس کی (یعنی خداوند کی) صفت پر ہو کر جاگیں تو ہم سیر
ہو گئے۔ اس کا جواب یہ ہے۔ نہیں جس حال میں ابدی جلال کا حال زیادہ بتایا گیا
ہے تو اتنا جاننا کافی نہیں ہے۔ اول اس لئے کہ پورے شیعہ باتیں خداوند ہمارے
خدا کے دوسرے ہیں پر ہوسے جو ظاہر کی گئیں ہمارے اور ہماری اولاد کے لئے ہمیشہ
نیک ہیں اور غور کرنا چاہئے کہ ان باتوں کے اظہار سے کیا منشا ہے اُن کا ہم س
شریعت کی سب باتوں پر عمل کریں۔ دوم اتنا جاننا کہ جب ہم اُس کی صورت پر ہو کر
جاگیں تو ہم سیر ہو گئے۔ اس لئے کافی نہیں کہ ہر ایک کتاب الہام سے ہے اور
تعلیم کے اور الزام کے اور سدھارنے کے اور راستہ بازی میں تربیت کے
کے واسطے فائدہ مند بھی ہے تاکہ مرد خدا کامل اور ہر ایک نیک کام کے لئے
تیار ہو۔ سوم اتنا جاننا کافی نہیں کیونکہ اگرچہ رسول یہ کہتا ہے کہ خدا نے اپنے پیار
کرنے والوں کے لئے وہ چیزیں تیار کیں جو نہ آنکھوں سے دیکھیں نہ کانوں سے
سُنیں اور نہ آدمی کے ذہن میں آئیں لیکن ساتھ ہی وہ یہ بھی کہتا ہے کہ خدا نے اُن کو
اپنی روح کے وسیلے سے ہم پر ظاہر کیا۔ اور ظاہر ہے کہ رسول کا یہ قول صرف
صاحب الہام شخصوں سے مخصوص نہیں بلکہ مقدس پولوس کے آگے کہے گیا کہ موقوف
وہ سب ایمانداروں سے جو خدا سے تعلیم پاتے ہیں تعلق رکھتا ہے۔ اب ہم نے
دنیا کی روح نہیں بلکہ وہ روح جو خدا کی طرف سے ہے پائی تاکہ ہم اُن چیزوں کو
لے سکتے ہوں۔ ۲۹: ۱۰۔ ۱۱۔ ۱۲۔ ۱۳۔ ۱۴۔ ۱۵۔ ۱۶۔ ۱۷۔ ۱۸۔ ۱۹۔ ۲۰۔ ۲۱۔ ۲۲۔ ۲۳۔ ۲۴۔ ۲۵۔ ۲۶۔ ۲۷۔ ۲۸۔ ۲۹۔ ۳۰۔ ۳۱۔ ۳۲۔ ۳۳۔ ۳۴۔ ۳۵۔ ۳۶۔ ۳۷۔ ۳۸۔ ۳۹۔ ۴۰۔ ۴۱۔ ۴۲۔ ۴۳۔ ۴۴۔ ۴۵۔ ۴۶۔ ۴۷۔ ۴۸۔ ۴۹۔ ۵۰۔ ۵۱۔ ۵۲۔ ۵۳۔ ۵۴۔ ۵۵۔ ۵۶۔ ۵۷۔ ۵۸۔ ۵۹۔ ۶۰۔ ۶۱۔ ۶۲۔ ۶۳۔ ۶۴۔ ۶۵۔ ۶۶۔ ۶۷۔ ۶۸۔ ۶۹۔ ۷۰۔ ۷۱۔ ۷۲۔ ۷۳۔ ۷۴۔ ۷۵۔ ۷۶۔ ۷۷۔ ۷۸۔ ۷۹۔ ۸۰۔ ۸۱۔ ۸۲۔ ۸۳۔ ۸۴۔ ۸۵۔ ۸۶۔ ۸۷۔ ۸۸۔ ۸۹۔ ۹۰۔ ۹۱۔ ۹۲۔ ۹۳۔ ۹۴۔ ۹۵۔ ۹۶۔ ۹۷۔ ۹۸۔ ۹۹۔ ۱۰۰۔ ۱۰۱۔ ۱۰۲۔ ۱۰۳۔ ۱۰۴۔ ۱۰۵۔ ۱۰۶۔ ۱۰۷۔ ۱۰۸۔ ۱۰۹۔ ۱۱۰۔ ۱۱۱۔ ۱۱۲۔ ۱۱۳۔ ۱۱۴۔ ۱۱۵۔ ۱۱۶۔ ۱۱۷۔ ۱۱۸۔ ۱۱۹۔ ۱۲۰۔ ۱۲۱۔ ۱۲۲۔ ۱۲۳۔ ۱۲۴۔ ۱۲۵۔ ۱۲۶۔ ۱۲۷۔ ۱۲۸۔ ۱۲۹۔ ۱۳۰۔ ۱۳۱۔ ۱۳۲۔ ۱۳۳۔ ۱۳۴۔ ۱۳۵۔ ۱۳۶۔ ۱۳۷۔ ۱۳۸۔ ۱۳۹۔ ۱۴۰۔ ۱۴۱۔ ۱۴۲۔ ۱۴۳۔ ۱۴۴۔ ۱۴۵۔ ۱۴۶۔ ۱۴۷۔ ۱۴۸۔ ۱۴۹۔ ۱۵۰۔ ۱۵۱۔ ۱۵۲۔ ۱۵۳۔ ۱۵۴۔ ۱۵۵۔ ۱۵۶۔ ۱۵۷۔ ۱۵۸۔ ۱۵۹۔ ۱۶۰۔ ۱۶۱۔ ۱۶۲۔ ۱۶۳۔ ۱۶۴۔ ۱۶۵۔ ۱۶۶۔ ۱۶۷۔ ۱۶۸۔ ۱۶۹۔ ۱۷۰۔ ۱۷۱۔ ۱۷۲۔ ۱۷۳۔ ۱۷۴۔ ۱۷۵۔ ۱۷۶۔ ۱۷۷۔ ۱۷۸۔ ۱۷۹۔ ۱۸۰۔ ۱۸۱۔ ۱۸۲۔ ۱۸۳۔ ۱۸۴۔ ۱۸۵۔ ۱۸۶۔ ۱۸۷۔ ۱۸۸۔ ۱۸۹۔ ۱۹۰۔ ۱۹۱۔ ۱۹۲۔ ۱۹۳۔ ۱۹۴۔ ۱۹۵۔ ۱۹۶۔ ۱۹۷۔ ۱۹۸۔ ۱۹۹۔ ۲۰۰۔ ۲۰۱۔ ۲۰۲۔ ۲۰۳۔ ۲۰۴۔ ۲۰۵۔ ۲۰۶۔ ۲۰۷۔ ۲۰۸۔ ۲۰۹۔ ۲۱۰۔ ۲۱۱۔ ۲۱۲۔ ۲۱۳۔ ۲۱۴۔ ۲۱۵۔ ۲۱۶۔ ۲۱۷۔ ۲۱۸۔ ۲۱۹۔ ۲۲۰۔ ۲۲۱۔ ۲۲۲۔ ۲۲۳۔ ۲۲۴۔ ۲۲۵۔ ۲۲۶۔ ۲۲۷۔ ۲۲۸۔ ۲۲۹۔ ۲۳۰۔ ۲۳۱۔ ۲۳۲۔ ۲۳۳۔ ۲۳۴۔ ۲۳۵۔ ۲۳۶۔ ۲۳۷۔ ۲۳۸۔ ۲۳۹۔ ۲۴۰۔ ۲۴۱۔ ۲۴۲۔ ۲۴۳۔ ۲۴۴۔ ۲۴۵۔ ۲۴۶۔ ۲۴۷۔ ۲۴۸۔ ۲۴۹۔ ۲۵۰۔ ۲۵۱۔ ۲۵۲۔ ۲۵۳۔ ۲۵۴۔ ۲۵۵۔ ۲۵۶۔ ۲۵۷۔ ۲۵۸۔ ۲۵۹۔ ۲۶۰۔ ۲۶۱۔ ۲۶۲۔ ۲۶۳۔ ۲۶۴۔ ۲۶۵۔ ۲۶۶۔ ۲۶۷۔ ۲۶۸۔ ۲۶۹۔ ۲۷۰۔ ۲۷۱۔ ۲۷۲۔ ۲۷۳۔ ۲۷۴۔ ۲۷۵۔ ۲۷۶۔ ۲۷۷۔ ۲۷۸۔ ۲۷۹۔ ۲۸۰۔ ۲۸۱۔ ۲۸۲۔ ۲۸۳۔ ۲۸۴۔ ۲۸۵۔ ۲۸۶۔ ۲۸۷۔ ۲۸۸۔ ۲۸۹۔ ۲۹۰۔ ۲۹۱۔ ۲۹۲۔ ۲۹۳۔ ۲۹۴۔ ۲۹۵۔ ۲۹۶۔ ۲۹۷۔ ۲۹۸۔ ۲۹۹۔ ۳۰۰۔ ۳۰۱۔ ۳۰۲۔ ۳۰۳۔ ۳۰۴۔ ۳۰۵۔ ۳۰۶۔ ۳۰۷۔ ۳۰۸۔ ۳۰۹۔ ۳۱۰۔ ۳۱۱۔ ۳۱۲۔ ۳۱۳۔ ۳۱۴۔ ۳۱۵۔ ۳۱۶۔ ۳۱۷۔ ۳۱۸۔ ۳۱۹۔ ۳۲۰۔ ۳۲۱۔ ۳۲۲۔ ۳۲۳۔ ۳۲۴۔ ۳۲۵۔ ۳۲۶۔ ۳۲۷۔ ۳۲۸۔ ۳۲۹۔ ۳۳۰۔ ۳۳۱۔ ۳۳۲۔ ۳۳۳۔ ۳۳۴۔ ۳۳۵۔ ۳۳۶۔ ۳۳۷۔ ۳۳۸۔ ۳۳۹۔ ۳۴۰۔ ۳۴۱۔ ۳۴۲۔ ۳۴۳۔ ۳۴۴۔ ۳۴۵۔ ۳۴۶۔ ۳۴۷۔ ۳۴۸۔ ۳۴۹۔ ۳۵۰۔ ۳۵۱۔ ۳۵۲۔ ۳۵۳۔ ۳۵۴۔ ۳۵۵۔ ۳۵۶۔ ۳۵۷۔ ۳۵۸۔ ۳۵۹۔ ۳۶۰۔ ۳۶۱۔ ۳۶۲۔ ۳۶۳۔ ۳۶۴۔ ۳۶۵۔ ۳۶۶۔ ۳۶۷۔ ۳۶۸۔ ۳۶۹۔ ۳۷۰۔ ۳۷۱۔ ۳۷۲۔ ۳۷۳۔ ۳۷۴۔ ۳۷۵۔ ۳۷۶۔ ۳۷۷۔ ۳۷۸۔ ۳۷۹۔ ۳۸۰۔ ۳۸۱۔ ۳۸۲۔ ۳۸۳۔ ۳۸۴۔ ۳۸۵۔ ۳۸۶۔ ۳۸۷۔ ۳۸۸۔ ۳۸۹۔ ۳۹۰۔ ۳۹۱۔ ۳۹۲۔ ۳۹۳۔ ۳۹۴۔ ۳۹۵۔ ۳۹۶۔ ۳۹۷۔ ۳۹۸۔ ۳۹۹۔ ۴۰۰۔ ۴۰۱۔ ۴۰۲۔ ۴۰۳۔ ۴۰۴۔ ۴۰۵۔ ۴۰۶۔ ۴۰۷۔ ۴۰۸۔ ۴۰۹۔ ۴۱۰۔ ۴۱۱۔ ۴۱۲۔ ۴۱۳۔ ۴۱۴۔ ۴۱۵۔ ۴۱۶۔ ۴۱۷۔ ۴۱۸۔ ۴۱۹۔ ۴۲۰۔ ۴۲۱۔ ۴۲۲۔ ۴۲۳۔ ۴۲۴۔ ۴۲۵۔ ۴۲۶۔ ۴۲۷۔ ۴۲۸۔ ۴۲۹۔ ۴۳۰۔ ۴۳۱۔ ۴۳۲۔ ۴۳۳۔ ۴۳۴۔ ۴۳۵۔ ۴۳۶۔ ۴۳۷۔ ۴۳۸۔ ۴۳۹۔ ۴۴۰۔ ۴۴۱۔ ۴۴۲۔ ۴۴۳۔ ۴۴۴۔ ۴۴۵۔ ۴۴۶۔ ۴۴۷۔ ۴۴۸۔ ۴۴۹۔ ۴۵۰۔ ۴۵۱۔ ۴۵۲۔ ۴۵۳۔ ۴۵۴۔ ۴۵۵۔ ۴۵۶۔ ۴۵۷۔ ۴۵۸۔ ۴۵۹۔ ۴۶۰۔ ۴۶۱۔ ۴۶۲۔ ۴۶۳۔ ۴۶۴۔ ۴۶۵۔ ۴۶۶۔ ۴۶۷۔ ۴۶۸۔ ۴۶۹۔ ۴۷۰۔ ۴۷۱۔ ۴۷۲۔ ۴۷۳۔ ۴۷۴۔ ۴۷۵۔ ۴۷۶۔ ۴۷۷۔ ۴۷۸۔ ۴۷۹۔ ۴۸۰۔ ۴۸۱۔ ۴۸۲۔ ۴۸۳۔ ۴۸۴۔ ۴۸۵۔ ۴۸۶۔ ۴۸۷۔ ۴۸۸۔ ۴۸۹۔ ۴۹۰۔ ۴۹۱۔ ۴۹۲۔ ۴۹۳۔ ۴۹۴۔ ۴۹۵۔ ۴۹۶۔ ۴۹۷۔ ۴۹۸۔ ۴۹۹۔ ۵۰۰۔ ۵۰۱۔ ۵۰۲۔ ۵۰۳۔ ۵۰۴۔ ۵۰۵۔ ۵۰۶۔ ۵۰۷۔ ۵۰۸۔ ۵۰۹۔ ۵۱۰۔ ۵۱۱۔ ۵۱۲۔ ۵۱۳۔ ۵۱۴۔ ۵۱۵۔ ۵۱۶۔ ۵۱۷۔ ۵۱۸۔ ۵۱۹۔ ۵۲۰۔ ۵۲۱۔ ۵۲۲۔ ۵۲۳۔ ۵۲۴۔ ۵۲۵۔ ۵۲۶۔ ۵۲۷۔ ۵۲۸۔ ۵۲۹۔ ۵۳۰۔ ۵۳۱۔ ۵۳۲۔ ۵۳۳۔ ۵۳۴۔ ۵۳۵۔ ۵۳۶۔ ۵۳۷۔ ۵۳۸۔ ۵۳۹۔ ۵۴۰۔ ۵۴۱۔ ۵۴۲۔ ۵۴۳۔ ۵۴۴۔ ۵۴۵۔ ۵۴۶۔ ۵۴۷۔ ۵۴۸۔ ۵۴۹۔ ۵۵۰۔ ۵۵۱۔ ۵۵۲۔ ۵۵۳۔ ۵۵۴۔ ۵۵۵۔ ۵۵۶۔ ۵۵۷۔ ۵۵۸۔ ۵۵۹۔ ۵۶۰۔ ۵۶۱۔ ۵۶۲۔ ۵۶۳۔ ۵۶۴۔ ۵۶۵۔ ۵۶۶۔ ۵۶۷۔ ۵۶۸۔ ۵۶۹۔ ۵۷۰۔ ۵۷۱۔ ۵۷۲۔ ۵۷۳۔ ۵۷۴۔ ۵۷۵۔ ۵۷۶۔ ۵۷۷۔ ۵۷۸۔ ۵۷۹۔ ۵۸۰۔ ۵۸۱۔ ۵۸۲۔ ۵۸۳۔ ۵۸۴۔ ۵۸۵۔ ۵۸۶۔ ۵۸۷۔ ۵۸۸۔ ۵۸۹۔ ۵۹۰۔ ۵۹۱۔ ۵۹۲۔ ۵۹۳۔ ۵۹۴۔ ۵۹۵۔ ۵۹۶۔ ۵۹۷۔ ۵۹۸۔ ۵۹۹۔ ۶۰۰۔ ۶۰۱۔ ۶۰۲۔ ۶۰۳۔ ۶۰۴۔ ۶۰۵۔ ۶۰۶۔ ۶۰۷۔ ۶۰۸۔ ۶۰۹۔ ۶۱۰۔ ۶۱۱۔ ۶۱۲۔ ۶۱۳۔ ۶۱۴۔ ۶۱۵۔ ۶۱۶۔ ۶۱۷۔ ۶۱۸۔ ۶۱۹۔ ۶۲۰۔ ۶۲۱۔ ۶۲۲۔ ۶۲۳۔ ۶۲۴۔ ۶۲۵۔ ۶۲۶۔ ۶۲۷۔ ۶۲۸۔ ۶۲۹۔ ۶۳۰۔ ۶۳۱۔ ۶۳۲۔ ۶۳۳۔ ۶۳۴۔ ۶۳۵۔ ۶۳۶۔ ۶۳۷۔ ۶۳۸۔ ۶۳۹۔ ۶۴۰۔ ۶۴۱۔ ۶۴۲۔ ۶۴۳۔ ۶۴۴۔ ۶۴۵۔ ۶۴۶۔ ۶۴۷۔ ۶۴۸۔ ۶۴۹۔ ۶۵۰۔ ۶۵۱۔ ۶۵۲۔ ۶۵۳۔ ۶۵۴۔ ۶۵۵۔ ۶۵۶۔ ۶۵۷۔ ۶۵۸۔ ۶۵۹۔ ۶۶۰۔ ۶۶۱۔ ۶۶۲۔ ۶۶۳۔ ۶۶۴۔ ۶۶۵۔ ۶۶۶۔ ۶۶۷۔ ۶۶۸۔ ۶۶۹۔ ۶۷۰۔ ۶۷۱۔ ۶۷۲۔ ۶۷۳۔ ۶۷۴۔ ۶۷۵۔ ۶۷۶۔ ۶۷۷۔ ۶۷۸۔ ۶۷۹۔ ۶۸۰۔ ۶۸۱۔ ۶۸۲۔ ۶۸۳۔ ۶۸۴۔ ۶۸۵۔ ۶۸۶۔ ۶۸۷۔ ۶۸۸۔ ۶۸۹۔ ۶۹۰۔ ۶۹۱۔ ۶۹۲۔ ۶۹۳۔ ۶۹۴۔ ۶۹۵۔ ۶۹۶۔ ۶۹۷۔ ۶۹۸۔ ۶۹۹۔ ۷۰۰۔ ۷۰۱۔ ۷۰۲۔ ۷۰۳۔ ۷۰۴۔ ۷۰۵۔ ۷۰۶۔ ۷۰۷۔ ۷۰۸۔ ۷۰۹۔ ۷۱۰۔ ۷۱۱۔ ۷۱۲۔ ۷۱۳۔ ۷۱۴۔ ۷۱۵۔ ۷۱۶۔ ۷۱۷۔ ۷۱۸۔ ۷۱۹۔ ۷۲۰۔ ۷۲۱۔ ۷۲۲۔ ۷۲۳۔ ۷۲۴۔ ۷۲۵۔ ۷۲۶۔ ۷۲۷۔ ۷۲۸۔ ۷۲۹۔ ۷۳۰۔ ۷۳۱۔ ۷۳۲۔ ۷۳۳۔ ۷۳۴۔ ۷۳۵۔ ۷۳۶۔ ۷۳۷۔ ۷۳۸۔ ۷۳۹۔ ۷۴۰۔ ۷۴۱۔ ۷۴۲۔ ۷۴۳۔ ۷۴۴۔ ۷۴۵۔ ۷۴۶۔ ۷۴۷۔ ۷۴۸۔ ۷۴۹۔ ۷۵۰۔ ۷۵۱۔ ۷۵۲۔ ۷۵۳۔ ۷۵۴۔ ۷۵۵۔ ۷۵۶۔ ۷۵۷۔ ۷۵۸۔ ۷۵۹۔ ۷۶۰۔ ۷۶۱۔ ۷۶۲۔ ۷۶۳۔ ۷۶۴۔ ۷۶۵۔ ۷۶۶۔ ۷۶۷۔ ۷۶۸۔ ۷۶۹۔ ۷۷۰۔ ۷۷۱۔ ۷۷۲۔ ۷۷۳۔ ۷۷۴۔ ۷۷۵۔ ۷۷۶۔ ۷۷۷۔ ۷۷۸۔ ۷۷۹۔ ۷۸۰۔ ۷۸۱۔ ۷۸۲۔ ۷۸۳۔ ۷۸۴۔ ۷۸۵۔ ۷۸۶۔ ۷۸۷۔ ۷۸۸۔ ۷۸۹۔ ۷۹۰۔ ۷۹۱۔ ۷۹۲۔ ۷۹۳۔ ۷۹۴۔ ۷۹۵۔ ۷۹۶۔ ۷۹۷۔ ۷۹۸۔ ۷۹۹۔ ۸۰۰۔ ۸۰۱۔ ۸۰۲۔ ۸۰۳۔ ۸۰۴۔ ۸۰۵۔ ۸۰۶۔ ۸۰۷۔ ۸۰۸۔ ۸۰۹۔ ۸۱۰۔ ۸۱۱۔ ۸۱۲۔ ۸۱۳۔ ۸۱۴۔ ۸۱۵۔ ۸۱۶۔ ۸۱۷۔ ۸۱۸۔ ۸۱۹۔ ۸۲۰۔ ۸۲۱۔ ۸۲۲۔ ۸۲۳۔ ۸۲۴۔ ۸۲۵۔ ۸۲۶۔ ۸۲۷۔ ۸۲۸۔ ۸۲۹۔ ۸۳۰۔ ۸۳۱۔ ۸۳۲۔ ۸۳۳۔ ۸۳۴۔ ۸۳۵۔ ۸۳۶۔ ۸۳۷۔ ۸۳۸۔ ۸۳۹۔ ۸۴۰۔ ۸۴۱۔ ۸۴۲۔ ۸۴۳۔ ۸۴۴۔ ۸۴۵۔ ۸۴۶۔ ۸۴۷۔ ۸۴۸۔ ۸۴۹۔ ۸۵۰۔ ۸۵۱۔ ۸۵۲۔ ۸۵۳۔ ۸۵۴۔ ۸۵۵۔ ۸۵۶۔ ۸۵۷۔ ۸۵۸۔ ۸۵۹۔ ۸۶۰۔ ۸۶۱۔ ۸۶۲۔ ۸۶۳۔ ۸۶۴۔ ۸۶۵۔ ۸۶۶۔ ۸۶۷۔ ۸۶۸۔ ۸۶۹۔ ۸۷۰۔ ۸۷۱۔ ۸۷۲۔ ۸۷۳۔ ۸۷۴۔ ۸۷۵۔ ۸۷۶۔ ۸۷۷۔ ۸۷۸۔ ۸۷۹۔ ۸۸۰۔ ۸۸۱۔ ۸۸۲۔ ۸۸۳۔ ۸۸۴۔ ۸۸۵۔ ۸۸۶۔ ۸۸۷۔ ۸۸۸۔ ۸۸۹۔ ۸۹۰۔ ۸۹۱۔ ۸۹۲۔ ۸۹۳۔ ۸۹۴۔ ۸۹۵۔ ۸۹۶۔ ۸۹۷۔ ۸۹۸۔ ۸۹۹۔ ۹۰۰۔ ۹۰۱۔ ۹۰۲۔ ۹۰۳۔ ۹۰۴۔ ۹۰۵۔ ۹۰۶۔ ۹۰۷۔ ۹۰۸۔ ۹۰۹۔ ۹۱۰۔ ۹۱۱۔ ۹۱۲۔ ۹۱۳۔ ۹۱۴۔ ۹۱۵۔ ۹۱۶۔ ۹۱۷۔ ۹۱۸۔ ۹۱۹۔ ۹۲۰۔ ۹۲۱۔ ۹۲۲۔ ۹۲۳۔ ۹۲۴۔ ۹۲۵۔ ۹۲۶۔ ۹۲۷۔ ۹۲۸۔ ۹۲۹۔ ۹۳۰۔ ۹۳۱۔ ۹۳۲۔ ۹۳۳۔ ۹۳۴۔ ۹۳۵۔ ۹۳۶۔ ۹۳۷۔ ۹۳۸۔ ۹۳۹۔ ۹۴۰۔ ۹۴۱۔ ۹۴۲۔ ۹۴۳۔ ۹۴۴۔ ۹۴۵۔ ۹۴۶۔ ۹۴۷۔ ۹۴۸۔ ۹۴۹۔ ۹۵۰۔ ۹۵۱۔ ۹۵۲۔ ۹۵۳۔ ۹۵۴۔ ۹۵۵۔ ۹۵۶۔ ۹۵۷۔ ۹۵۸۔ ۹۵۹۔ ۹۶۰۔ ۹۶۱۔ ۹۶۲۔ ۹۶۳۔ ۹۶۴۔ ۹۶۵۔ ۹۶۶۔ ۹۶۷۔ ۹۶۸۔ ۹۶۹۔ ۹۷۰۔ ۹۷۱۔ ۹۷۲۔ ۹۷۳۔ ۹۷۴۔ ۹۷۵۔ ۹۷۶۔ ۹۷۷۔ ۹۷۸۔ ۹۷۹۔ ۹۸۰۔ ۹۸۱۔ ۹۸۲۔ ۹۸۳۔ ۹۸۴۔ ۹۸۵۔ ۹۸۶۔ ۹۸۷۔ ۹۸۸۔ ۹۸۹۔ ۹۹۰۔ ۹۹۱۔ ۹۹۲۔ ۹۹۳۔ ۹۹۴۔ ۹۹۵۔ ۹۹۶۔ ۹۹۷۔ ۹۹۸۔ ۹۹۹۔ ۱۰۰۰۔ ۱۰۰۱۔ ۱۰۰۲۔ ۱۰۰۳۔ ۱۰۰۴۔ ۱۰۰۵۔ ۱۰۰۶۔ ۱۰۰۷۔ ۱۰۰۸۔ ۱۰۰۹۔ ۱۰۱۰۔ ۱۰۱۱۔ ۱۰۱۲۔ ۱۰۱۳۔ ۱۰۱۴۔ ۱۰۱۵۔ ۱۰۱۶۔ ۱۰۱۷۔ ۱۰۱۸۔ ۱۰۱۹۔ ۱۰۲۰۔ ۱۰۲۱۔ ۱۰۲۲۔ ۱۰۲۳۔ ۱۰۲۴۔ ۱۰۲۵۔ ۱۰۲۶۔ ۱۰۲۷۔ ۱۰۲۸۔ ۱۰۲۹۔ ۱۰۳۰۔ ۱۰۳۱۔ ۱۰۳۲۔ ۱۰۳۳۔ ۱۰۳۴۔ ۱۰۳۵۔ ۱۰۳۶۔ ۱۰۳۷۔ ۱۰۳۸۔ ۱۰۳۹۔ ۱۰۴۰۔ ۱۰۴۱۔ ۱۰۴۲۔ ۱۰۴۳۔ ۱۰۴۴۔ ۱۰۴۵۔ ۱۰۴۶۔ ۱۰۴۷۔ ۱۰۴۸۔ ۱۰۴۹۔ ۱۰۵۰۔ ۱۰۵۱۔ ۱۰۵۲۔ ۱۰۵۳۔ ۱۰۵۴۔ ۱۰۵۵۔ ۱۰۵۶۔ ۱۰۵۷۔ ۱۰۵۸۔ ۱۰۵۹۔ ۱۰۶۰۔ ۱۰۶۱۔ ۱۰۶۲۔ ۱۰۶۳۔ ۱۰۶۴۔ ۱۰۶۵۔ ۱۰۶۶۔ ۱۰۶۷۔ ۱۰۶۸۔ ۱۰۶۹۔ ۱۰۷۰۔ ۱۰۷۱۔ ۱۰۷۲۔ ۱۰۷۳۔ ۱۰۷۴۔ ۱۰۷۵۔ ۱۰۷۶۔ ۱۰۷۷۔ ۱۰۷۸۔ ۱۰۷۹۔ ۱۰۸۰۔ ۱۰۸۱۔ ۱۰۸۲۔ ۱۰۸۳۔ ۱۰۸۴۔ ۱۰۸۵۔ ۱۰۸۶۔ ۱۰۸۷۔ ۱۰۸۸۔ ۱۰۸۹۔ ۱۰۹۰۔ ۱۰۹۱۔ ۱۰۹۲۔ ۱۰۹۳۔ ۱۰۹۴۔ ۱۰۹۵۔ ۱۰۹۶۔ ۱۰۹۷۔ ۱۰۹۸۔ ۱۰۹۹۔ ۱۱۰۰۔ ۱۱۰۱۔ ۱۱۰۲۔ ۱۱۰۳۔ ۱۱۰۴۔ ۱۱۰۵۔ ۱۱۰۶۔ ۱۱۰۷۔ ۱۱۰۸۔ ۱۱۰۹۔ ۱۱۱۰۔ ۱۱۱۱۔ ۱۱۱۲۔ ۱۱۱۳۔ ۱۱۱۴۔ ۱۱۱۵۔ ۱۱۱۶۔ ۱۱۱۷۔ ۱۱۱۸۔ ۱۱۱۹۔ ۱۱۲۰۔ ۱۱۲۱۔ ۱۱۲۲۔ ۱۱۲۳۔ ۱۱۲۴۔ ۱۱۲۵۔ ۱۱۲۶۔ ۱۱۲۷۔ ۱۱۲۸۔ ۱۱۲۹۔ ۱۱۳۰۔ ۱۱۳۱۔ ۱۱۳۲۔ ۱۱۳۳۔ ۱۱۳۴۔ ۱۱۳۵۔ ۱۱۳۶۔ ۱۱۳۷۔ ۱۱۳۸۔ ۱۱۳۹۔ ۱۱۴۰۔ ۱۱۴۱۔ ۱۱۴۲۔ ۱۱۴۳۔ ۱۱۴۴۔ ۱۱۴۵۔ ۱۱۴۶۔ ۱۱۴۷۔ ۱۱۴۸۔ ۱۱۴۹۔ ۱۱۵۰۔ ۱۱۵۱۔ ۱۱۵۲۔ ۱۱۵۳۔ ۱۱۵۴۔ ۱۱۵۵۔ ۱۱۵۶۔ ۱۱۵۷۔ ۱۱۵۸۔ ۱۱۵۹۔ ۱۱۶۰۔ ۱۱۶۱۔ ۱۱۶۲۔ ۱۱۶۳۔ ۱۱۶۴۔ ۱۱۶۵۔ ۱۱۶۶۔ ۱۱۶۷۔ ۱۱۶۸۔ ۱۱۶۹۔ ۱۱۷۰۔ ۱۱۷۱۔ ۱۱۷۲۔ ۱۱۷۳۔ ۱۱۷۴۔ ۱۱۷۵۔ ۱۱۷۶۔ ۱۱۷۷۔ ۱۱۷۸۔ ۱۱۷۹۔ ۱۱۸۰۔ ۱۱۸۱۔ ۱۱۸۲۔ ۱۱۸۳۔ ۱۱۸۴۔ ۱۱۸۵۔ ۱۱۸۶۔ ۱۱۸۷۔ ۱۱۸۸۔ ۱۱۸۹۔ ۱۱۹۰۔ ۱۱۹۱۔ ۱۱۹۲۔ ۱۱۹۳۔ ۱۱۹۴۔ ۱۱۹۵۔ ۱۱۹۶۔ ۱۱۹۷۔ ۱۱۹۸۔ ۱۱۹۹۔ ۱۲۰۰۔ ۱۲۰۱۔ ۱۲۰۲۔ ۱۲۰۳۔ ۱۲۰۴۔ ۱۲۰۵۔ ۱۲۰۶۔ ۱۲۰۷۔ ۱۲۰۸۔ ۱۲۰۹۔ ۱۲۱۰۔ ۱۲۱۱۔ ۱۲۱۲۔ ۱۲۱۳۔ ۱۲۱۴۔ ۱۲۱۵۔ ۱۲۱۶۔ ۱۲۱۷۔ ۱۲۱۸۔ ۱۲۱۹۔ ۱۲۲۰۔ ۱۲۲۱۔ ۱۲۲۲۔ ۱۲۲۳۔ ۱۲۲۴۔ ۱۲۲۵۔ ۱۲۲۶۔ ۱۲۲۷۔ ۱۲۲۸۔ ۱۲۲۹۔ ۱۲۳۰۔ ۱۲۳۱۔ ۱۲۳۲۔ ۱۲۳۳۔ ۱۲۳۴۔ ۱۲۳۵۔ ۱۲۳۶۔ ۱۲۳۷۔ ۱۲۳۸۔ ۱۲۳۹۔ ۱۲۴۰۔ ۱۲۴۱۔ ۱۲۴۲۔ ۱۲۴۳۔ ۱۲۴۴۔ ۱۲۴۵۔ ۱۲۴۶۔ ۱۲۴۷۔ ۱۲۴۸۔ ۱۲۴۹۔ ۱۲۵۰۔ ۱۲۵۱۔ ۱۲۵۲۔ ۱۲۵۳۔ ۱۲۵۴۔ ۱۲۵۵۔ ۱۲۵۶۔ ۱۲۵۷۔ ۱۲۵۸۔ ۱۲۵۹۔ ۱۲۶۰۔ ۱۲۶۱۔ ۱۲۶۲۔ ۱۲۶۳۔ ۱۲۶۴۔ ۱۲۶۵۔ ۱۲۶۶۔ ۱۲۶۷۔ ۱۲۶۸۔ ۱۲۶۹۔ ۱۲۷۰۔ ۱۲۷۱۔ ۱۲۷۲۔ ۱۲۷۳۔ ۱۲۷۴۔ ۱۲۷۵۔ ۱۲۷۶۔ ۱۲۷۷۔ ۱۲۷۸۔ ۱۲۷۹۔ ۱۲۸۰۔ ۱۲۸۱۔ ۱۲۸۲۔ ۱۲۸۳۔ ۱۲۸۴۔ ۱۲۸۵۔ ۱۲۸۶۔ ۱۲۸۷۔ ۱۲۸۸۔ ۱۲۸۹۔ ۱۲۹۰۔ ۱۲۹۱۔ ۱۲۹۲۔ ۱۲۹۳۔ ۱۲۹۴۔ ۱۲۹۵۔ ۱۲۹۶۔ ۱۲۹۷۔ ۱۲۹۸۔ ۱۲۹۹۔ ۱۳۰۰۔ ۱۳۰۱۔ ۱۳۰۲۔ ۱۳۰۳۔ ۱۳۰۴۔ ۱۳۰۵۔ ۱۳۰۶۔ ۱۳۰۷۔ ۱۳۰۸۔ ۱۳۰۹۔ ۱۳۱۰۔ ۱۳۱۱۔ ۱۳۱۲۔ ۱۳۱۳۔ ۱۳۱۴۔ ۱۳۱۵۔ ۱۳۱۶۔ ۱۳۱۷۔ ۱۳۱۸۔ ۱۳۱۹۔ ۱۳۲۰۔ ۱۳۲۱۔ ۱۳۲۲۔ ۱۳۲۳۔ ۱۳۲۴۔ ۱۳۲۵۔ ۱۳۲۶۔ ۱۳۲۷۔ ۱۳۲۸۔ ۱۳۲۹۔ ۱۳۳۰۔ ۱۳۳۱۔ ۱۳۳۲۔ ۱۳۳۳۔ ۱۳۳۴۔ ۱۳۳۵۔ ۱۳۳۶۔ ۱۳۳۷۔ ۱۳۳۸۔ ۱۳۳۹۔ ۱۳۴۰۔ ۱۳۴۱۔ ۱۳۴۲۔ ۱۳۴۳۔ ۱۳۴۴۔ ۱۳۴۵۔ ۱۳۴۶۔ ۱۳۴۷۔ ۱۳۴۸۔ ۱۳۴۹۔ ۱۳۵۰۔ ۱۳۵۱۔ ۱۳۵۲۔ ۱۳۵۳۔ ۱۳۵۴۔ ۱۳۵۵۔ ۱۳۵۶۔ ۱۳۵۷۔ ۱۳۵۸۔ ۱۳۵۹۔ ۱۳۶۰۔ ۱۳۶۱۔ ۱۳۶۲۔ ۱۳۶۳۔ ۱۳۶۴۔ ۱۳۶۵۔ ۱۳۶۶۔ ۱۳۶۷۔ ۱۳۶۸۔ ۱۳۶۹۔ ۱۳۷۰۔ ۱۳۷۱۔ ۱۳۷۲۔ ۱۳۷۳۔ ۱۳۷۴۔ ۱۳۷۵۔ ۱۳۷۶۔ ۱۳۷۷۔ ۱۳۷۸۔ ۱۳۷۹۔ ۱۳۸۰۔ ۱۳۸۱۔ ۱۳۸۲۔ ۱۳۸۳۔ ۱۳۸

بدن ہو گیا۔ خداوند کے ہی اُٹھنے پر اُس کا بدن اُس کی مرضی کے موافق دکھائی دیتا تھا یا نہ دکھائی دیتا تھا۔ اگرچہ وہ فانی گوشت و خون نہ تھا جو مقدس پولوس کے قول کے موافق خدا کی بادشاہت کا وارث نہیں ہو سکتا بلکہ غیر فانی ہو گیا تھا۔ مگر پھر چاہی بدن تھا جو مذہب پر مبنی ہو گیا تھا۔ کیونکہ خداوند نے رسولوں کے جو اُس کو دیکھ کر ڈرے یہ فرمایا میرے ہاتھ پاؤں کو دیکھو کہ میں بھی ہوں۔ اور مجھے چھوؤ اور دیکھو کہ جو روح کے جسم اور طبیعت میں جیسا مجھ میں دیکھتے ہو۔ اگرچہ وہ روحانی بدن تھا مگر پھر بھی اُس میں کھانسنے کی قابلیت تھی چنانچہ مذکور ہے کہ خداوند نے رسولوں کے سامنے شہد اور یحییٰ ہوئی پھٹی کھائی۔ اگرچہ وہ چھو جاسکتا تھا مگر پھر بھی زمین کی کشش اُس پر اثر نہ کرتی تھی۔ چنانچہ اُسی بدن میں خداوند نے صلیب دیا۔ حتیٰ کہ بدلی نے اُسے شاکرہوں کی نظروں سے چھپا لیا۔ بلکہ وہ اُسی بدن میں ساری حکومت و اختیار و قدرت و خداوندی سے بلند ہو کر باپ کے دہشتہ ہاتھ چاہی تھا۔

اب جاننا چاہئے کہ جس قسم کی تبدیلی خداوند کے جسم میں ہوئی اُسی قسم کی ہمارے جسم میں بھی ہوگی وہ فنا میں لویا جانا اور بقا میں اٹھنا ہے۔ پھر مٹی میں لویا جانا ہے اور جلال میں اٹھنا ہے۔ کمزوری میں لویا جانا ہے اور زور و آوری میں اٹھنا ہے۔ نفس والا جسم لویا جاتا ہے روحانی جسم اٹھتا ہے۔

اگرچہ اور بھی بہت سی ایسی مثالیں ہیں جو قیامت ہونے پر ولایت کرتی ہیں۔ مثلاً قزاق کے بعد بہار کا آنا۔ کیڑے کا تیتیری بن جانا۔ مگر جو مثال بچ او درخت کی کلام الٹی میں آئی ہے وہ سب سے زیادہ معنی خیز معلوم ہوتی ہے۔ اگر گل جنبل یا کسی پھول کی جڑ کا گھٹا علم نباتات کے چانسنے والے کو دکھایا جائے تو وہ خوردبین کے ذریعہ سے بتا سکتا ہے کہ اس میں کیسا پھول آئیگا۔ لیکن جو علم نباتات سے ناواقف ہو وہ ہرگز خیال نہیں کر سکتا کہ ایسے بد نما پھول میں سے کیا

۱۵ : ۲۳ : ۲۶ : ۲۷ : ۲۸ : ۲۹ : ۳۰ : ۳۱ : ۳۲ : ۳۳ : ۳۴ : ۳۵ : ۳۶ : ۳۷ : ۳۸ : ۳۹ : ۴۰ : ۴۱ : ۴۲ : ۴۳ : ۴۴ : ۴۵ : ۴۶ : ۴۷ : ۴۸ : ۴۹ : ۵۰ : ۵۱ : ۵۲ : ۵۳ : ۵۴ : ۵۵ : ۵۶ : ۵۷ : ۵۸ : ۵۹ : ۶۰ : ۶۱ : ۶۲ : ۶۳ : ۶۴ : ۶۵ : ۶۶ : ۶۷ : ۶۸ : ۶۹ : ۷۰ : ۷۱ : ۷۲ : ۷۳ : ۷۴ : ۷۵ : ۷۶ : ۷۷ : ۷۸ : ۷۹ : ۸۰ : ۸۱ : ۸۲ : ۸۳ : ۸۴ : ۸۵ : ۸۶ : ۸۷ : ۸۸ : ۸۹ : ۹۰ : ۹۱ : ۹۲ : ۹۳ : ۹۴ : ۹۵ : ۹۶ : ۹۷ : ۹۸ : ۹۹ : ۱۰۰ : ۱۰۱ : ۱۰۲ : ۱۰۳ : ۱۰۴ : ۱۰۵ : ۱۰۶ : ۱۰۷ : ۱۰۸ : ۱۰۹ : ۱۱۰ : ۱۱۱ : ۱۱۲ : ۱۱۳ : ۱۱۴ : ۱۱۵ : ۱۱۶ : ۱۱۷ : ۱۱۸ : ۱۱۹ : ۱۲۰ : ۱۲۱ : ۱۲۲ : ۱۲۳ : ۱۲۴ : ۱۲۵ : ۱۲۶ : ۱۲۷ : ۱۲۸ : ۱۲۹ : ۱۳۰ : ۱۳۱ : ۱۳۲ : ۱۳۳ : ۱۳۴ : ۱۳۵ : ۱۳۶ : ۱۳۷ : ۱۳۸ : ۱۳۹ : ۱۴۰ : ۱۴۱ : ۱۴۲ : ۱۴۳ : ۱۴۴ : ۱۴۵ : ۱۴۶ : ۱۴۷ : ۱۴۸ : ۱۴۹ : ۱۵۰ : ۱۵۱ : ۱۵۲ : ۱۵۳ : ۱۵۴ : ۱۵۵ : ۱۵۶ : ۱۵۷ : ۱۵۸ : ۱۵۹ : ۱۶۰ : ۱۶۱ : ۱۶۲ : ۱۶۳ : ۱۶۴ : ۱۶۵ : ۱۶۶ : ۱۶۷ : ۱۶۸ : ۱۶۹ : ۱۷۰ : ۱۷۱ : ۱۷۲ : ۱۷۳ : ۱۷۴ : ۱۷۵ : ۱۷۶ : ۱۷۷ : ۱۷۸ : ۱۷۹ : ۱۸۰ : ۱۸۱ : ۱۸۲ : ۱۸۳ : ۱۸۴ : ۱۸۵ : ۱۸۶ : ۱۸۷ : ۱۸۸ : ۱۸۹ : ۱۹۰ : ۱۹۱ : ۱۹۲ : ۱۹۳ : ۱۹۴ : ۱۹۵ : ۱۹۶ : ۱۹۷ : ۱۹۸ : ۱۹۹ : ۲۰۰ : ۲۰۱ : ۲۰۲ : ۲۰۳ : ۲۰۴ : ۲۰۵ : ۲۰۶ : ۲۰۷ : ۲۰۸ : ۲۰۹ : ۲۱۰ : ۲۱۱ : ۲۱۲ : ۲۱۳ : ۲۱۴ : ۲۱۵ : ۲۱۶ : ۲۱۷ : ۲۱۸ : ۲۱۹ : ۲۲۰ : ۲۲۱ : ۲۲۲ : ۲۲۳ : ۲۲۴ : ۲۲۵ : ۲۲۶ : ۲۲۷ : ۲۲۸ : ۲۲۹ : ۲۳۰ : ۲۳۱ : ۲۳۲ : ۲۳۳ : ۲۳۴ : ۲۳۵ : ۲۳۶ : ۲۳۷ : ۲۳۸ : ۲۳۹ : ۲۴۰ : ۲۴۱ : ۲۴۲ : ۲۴۳ : ۲۴۴ : ۲۴۵ : ۲۴۶ : ۲۴۷ : ۲۴۸ : ۲۴۹ : ۲۵۰ : ۲۵۱ : ۲۵۲ : ۲۵۳ : ۲۵۴ : ۲۵۵ : ۲۵۶ : ۲۵۷ : ۲۵۸ : ۲۵۹ : ۲۶۰ : ۲۶۱ : ۲۶۲ : ۲۶۳ : ۲۶۴ : ۲۶۵ : ۲۶۶ : ۲۶۷ : ۲۶۸ : ۲۶۹ : ۲۷۰ : ۲۷۱ : ۲۷۲ : ۲۷۳ : ۲۷۴ : ۲۷۵ : ۲۷۶ : ۲۷۷ : ۲۷۸ : ۲۷۹ : ۲۸۰ : ۲۸۱ : ۲۸۲ : ۲۸۳ : ۲۸۴ : ۲۸۵ : ۲۸۶ : ۲۸۷ : ۲۸۸ : ۲۸۹ : ۲۹۰ : ۲۹۱ : ۲۹۲ : ۲۹۳ : ۲۹۴ : ۲۹۵ : ۲۹۶ : ۲۹۷ : ۲۹۸ : ۲۹۹ : ۳۰۰ : ۳۰۱ : ۳۰۲ : ۳۰۳ : ۳۰۴ : ۳۰۵ : ۳۰۶ : ۳۰۷ : ۳۰۸ : ۳۰۹ : ۳۱۰ : ۳۱۱ : ۳۱۲ : ۳۱۳ : ۳۱۴ : ۳۱۵ : ۳۱۶ : ۳۱۷ : ۳۱۸ : ۳۱۹ : ۳۲۰ : ۳۲۱ : ۳۲۲ : ۳۲۳ : ۳۲۴ : ۳۲۵ : ۳۲۶ : ۳۲۷ : ۳۲۸ : ۳۲۹ : ۳۳۰ : ۳۳۱ : ۳۳۲ : ۳۳۳ : ۳۳۴ : ۳۳۵ : ۳۳۶ : ۳۳۷ : ۳۳۸ : ۳۳۹ : ۳۴۰ : ۳۴۱ : ۳۴۲ : ۳۴۳ : ۳۴۴ : ۳۴۵ : ۳۴۶ : ۳۴۷ : ۳۴۸ : ۳۴۹ : ۳۵۰ : ۳۵۱ : ۳۵۲ : ۳۵۳ : ۳۵۴ : ۳۵۵ : ۳۵۶ : ۳۵۷ : ۳۵۸ : ۳۵۹ : ۳۶۰ : ۳۶۱ : ۳۶۲ : ۳۶۳ : ۳۶۴ : ۳۶۵ : ۳۶۶ : ۳۶۷ : ۳۶۸ : ۳۶۹ : ۳۷۰ : ۳۷۱ : ۳۷۲ : ۳۷۳ : ۳۷۴ : ۳۷۵ : ۳۷۶ : ۳۷۷ : ۳۷۸ : ۳۷۹ : ۳۸۰ : ۳۸۱ : ۳۸۲ : ۳۸۳ : ۳۸۴ : ۳۸۵ : ۳۸۶ : ۳۸۷ : ۳۸۸ : ۳۸۹ : ۳۹۰ : ۳۹۱ : ۳۹۲ : ۳۹۳ : ۳۹۴ : ۳۹۵ : ۳۹۶ : ۳۹۷ : ۳۹۸ : ۳۹۹ : ۴۰۰ : ۴۰۱ : ۴۰۲ : ۴۰۳ : ۴۰۴ : ۴۰۵ : ۴۰۶ : ۴۰۷ : ۴۰۸ : ۴۰۹ : ۴۱۰ : ۴۱۱ : ۴۱۲ : ۴۱۳ : ۴۱۴ : ۴۱۵ : ۴۱۶ : ۴۱۷ : ۴۱۸ : ۴۱۹ : ۴۲۰ : ۴۲۱ : ۴۲۲ : ۴۲۳ : ۴۲۴ : ۴۲۵ : ۴۲۶ : ۴۲۷ : ۴۲۸ : ۴۲۹ : ۴۳۰ : ۴۳۱ : ۴۳۲ : ۴۳۳ : ۴۳۴ : ۴۳۵ : ۴۳۶ : ۴۳۷ : ۴۳۸ : ۴۳۹ : ۴۴۰ : ۴۴۱ : ۴۴۲ : ۴۴۳ : ۴۴۴ : ۴۴۵ : ۴۴۶ : ۴۴۷ : ۴۴۸ : ۴۴۹ : ۴۵۰ : ۴۵۱ : ۴۵۲ : ۴۵۳ : ۴۵۴ : ۴۵۵ : ۴۵۶ : ۴۵۷ : ۴۵۸ : ۴۵۹ : ۴۶۰ : ۴۶۱ : ۴۶۲ : ۴۶۳ : ۴۶۴ : ۴۶۵ : ۴۶۶ : ۴۶۷ : ۴۶۸ : ۴۶۹ : ۴۷۰ : ۴۷۱ : ۴۷۲ : ۴۷۳ : ۴۷۴ : ۴۷۵ : ۴۷۶ : ۴۷۷ : ۴۷۸ : ۴۷۹ : ۴۸۰ : ۴۸۱ : ۴۸۲ : ۴۸۳ : ۴۸۴ : ۴۸۵ : ۴۸۶ : ۴۸۷ : ۴۸۸ : ۴۸۹ : ۴۹۰ : ۴۹۱ : ۴۹۲ : ۴۹۳ : ۴۹۴ : ۴۹۵ : ۴۹۶ : ۴۹۷ : ۴۹۸ : ۴۹۹ : ۵۰۰ : ۵۰۱ : ۵۰۲ : ۵۰۳ : ۵۰۴ : ۵۰۵ : ۵۰۶ : ۵۰۷ : ۵۰۸ : ۵۰۹ : ۵۱۰ : ۵۱۱ : ۵۱۲ : ۵۱۳ : ۵۱۴ : ۵۱۵ : ۵۱۶ : ۵۱۷ : ۵۱۸ : ۵۱۹ : ۵۲۰ : ۵۲۱ : ۵۲۲ : ۵۲۳ : ۵۲۴ : ۵۲۵ : ۵۲۶ : ۵۲۷ : ۵۲۸ : ۵۲۹ : ۵۳۰ : ۵۳۱ : ۵۳۲ : ۵۳۳ : ۵۳۴ : ۵۳۵ : ۵۳۶ : ۵۳۷ : ۵۳۸ : ۵۳۹ : ۵۴۰ : ۵۴۱ : ۵۴۲ : ۵۴۳ : ۵۴۴ : ۵۴۵ : ۵۴۶ : ۵۴۷ : ۵۴۸ : ۵۴۹ : ۵۵۰ : ۵۵۱ : ۵۵۲ : ۵۵۳ : ۵۵۴ : ۵۵۵ : ۵۵۶ : ۵۵۷ : ۵۵۸ : ۵۵۹ : ۵۶۰ : ۵۶۱ : ۵۶۲ : ۵۶۳ : ۵۶۴ : ۵۶۵ : ۵۶۶ : ۵۶۷ : ۵۶۸ : ۵۶۹ : ۵۷۰ : ۵۷۱ : ۵۷۲ : ۵۷۳ : ۵۷۴ : ۵۷۵ : ۵۷۶ : ۵۷۷ : ۵۷۸ : ۵۷۹ : ۵۸۰ : ۵۸۱ : ۵۸۲ : ۵۸۳ : ۵۸۴ : ۵۸۵ : ۵۸۶ : ۵۸۷ : ۵۸۸ : ۵۸۹ : ۵۹۰ : ۵۹۱ : ۵۹۲ : ۵۹۳ : ۵۹۴ : ۵۹۵ : ۵۹۶ : ۵۹۷ : ۵۹۸ : ۵۹۹ : ۶۰۰ : ۶۰۱ : ۶۰۲ : ۶۰۳ : ۶۰۴ : ۶۰۵ : ۶۰۶ : ۶۰۷ : ۶۰۸ : ۶۰۹ : ۶۱۰ : ۶۱۱ : ۶۱۲ : ۶۱۳ : ۶۱۴ : ۶۱۵ : ۶۱۶ : ۶۱۷ : ۶۱۸ : ۶۱۹ : ۶۲۰ : ۶۲۱ : ۶۲۲ : ۶۲۳ : ۶۲۴ : ۶۲۵ : ۶۲۶ : ۶۲۷ : ۶۲۸ : ۶۲۹ : ۶۳۰ : ۶۳۱ : ۶۳۲ : ۶۳۳ : ۶۳۴ : ۶۳۵ : ۶۳۶ : ۶۳۷ : ۶۳۸ : ۶۳۹ : ۶۴۰ : ۶۴۱ : ۶۴۲ : ۶۴۳ : ۶۴۴ : ۶۴۵ : ۶۴۶ : ۶۴۷ : ۶۴۸ : ۶۴۹ : ۶۵۰ : ۶۵۱ : ۶۵۲ : ۶۵۳ : ۶۵۴ : ۶۵۵ : ۶۵۶ : ۶۵۷ : ۶۵۸ : ۶۵۹ : ۶۶۰ : ۶۶۱ : ۶۶۲ : ۶۶۳ : ۶۶۴ : ۶۶۵ : ۶۶۶ : ۶۶۷ : ۶۶۸ : ۶۶۹ : ۶۷۰ : ۶۷۱ : ۶۷۲ : ۶۷۳ : ۶۷۴ : ۶۷۵ : ۶۷۶ : ۶۷۷ : ۶۷۸ : ۶۷۹ : ۶۸۰ : ۶۸۱ : ۶۸۲ : ۶۸۳ : ۶۸۴ : ۶۸۵ : ۶۸۶ : ۶۸۷ : ۶۸۸ : ۶۸۹ : ۶۹۰ : ۶۹۱ : ۶۹۲ : ۶۹۳ : ۶۹۴ : ۶۹۵ : ۶۹۶ : ۶۹۷ : ۶۹۸ : ۶۹۹ : ۷۰۰ : ۷۰۱ : ۷۰۲ : ۷۰۳ : ۷۰۴ : ۷۰۵ : ۷۰۶ : ۷۰۷ : ۷۰۸ : ۷۰۹ : ۷۱۰ : ۷۱۱ : ۷۱۲ : ۷۱۳ : ۷۱۴ : ۷۱۵ : ۷۱۶ : ۷۱۷ : ۷۱۸ : ۷۱۹ : ۷۲۰ : ۷۲۱ : ۷۲۲ : ۷۲۳ : ۷۲۴ : ۷۲۵ : ۷۲۶ : ۷۲۷ : ۷۲۸ : ۷۲۹ : ۷۳۰ : ۷۳۱ : ۷۳۲ : ۷۳۳ : ۷۳۴ : ۷۳۵ : ۷۳۶ : ۷۳۷ : ۷۳۸ : ۷۳۹ : ۷۴۰ : ۷۴۱ : ۷۴۲ : ۷۴۳ : ۷۴۴ : ۷۴۵ : ۷۴۶ : ۷۴۷ : ۷۴۸ : ۷۴۹ : ۷۵۰ : ۷۵۱ : ۷۵۲ : ۷۵۳ : ۷۵۴ : ۷۵۵ : ۷۵۶ : ۷۵۷ : ۷۵۸ : ۷۵۹ : ۷۶۰ : ۷۶۱ : ۷۶۲ : ۷۶۳ : ۷۶۴ : ۷۶۵ : ۷۶۶ : ۷۶۷ : ۷۶۸ : ۷۶۹ : ۷۷۰ : ۷۷۱ : ۷۷۲ : ۷۷۳ : ۷۷۴ : ۷۷۵ : ۷۷۶ : ۷۷۷ : ۷۷۸ : ۷۷۹ : ۷۸۰ : ۷۸۱ : ۷۸۲ : ۷۸۳ : ۷۸۴ : ۷۸۵ : ۷۸۶ : ۷۸۷ : ۷۸۸ : ۷۸۹ : ۷۹۰ : ۷۹۱ : ۷۹۲ : ۷۹۳ : ۷۹۴ : ۷۹۵ : ۷۹۶ : ۷۹۷ : ۷۹۸ : ۷۹۹ : ۸۰۰ : ۸۰۱ : ۸۰۲ : ۸۰۳ : ۸۰۴ : ۸۰۵ : ۸۰۶ : ۸۰۷ : ۸۰۸ : ۸۰۹ : ۸۱۰ : ۸۱۱ : ۸۱۲ : ۸۱۳ : ۸۱۴ : ۸۱۵ : ۸۱۶ : ۸۱۷ : ۸۱۸ : ۸۱۹ : ۸۲۰ : ۸۲۱ : ۸۲۲ : ۸۲۳ : ۸۲۴ : ۸۲۵ : ۸۲۶ : ۸۲۷ : ۸۲۸ : ۸۲۹ : ۸۳۰ : ۸۳۱ : ۸۳۲ : ۸۳۳ : ۸۳۴ : ۸۳۵ : ۸۳۶ : ۸۳۷ : ۸۳۸ : ۸۳۹ : ۸۴۰ : ۸۴۱ : ۸۴۲ : ۸۴۳ : ۸۴۴ : ۸۴۵ : ۸۴۶ : ۸۴۷ : ۸۴۸ : ۸۴۹ : ۸۵۰ : ۸۵۱ : ۸۵۲ : ۸۵۳ : ۸۵۴ : ۸۵۵ : ۸۵۶ : ۸۵۷ : ۸۵۸ : ۸۵۹ : ۸۶۰ : ۸۶۱ : ۸۶۲ : ۸۶۳ : ۸۶۴ : ۸۶۵ : ۸۶۶ : ۸۶۷ : ۸۶۸ : ۸۶۹ : ۸۷۰ : ۸۷۱ : ۸۷۲ : ۸۷۳ : ۸۷۴ : ۸۷۵ : ۸۷۶ : ۸۷۷ : ۸۷۸ : ۸۷۹ : ۸۸۰ : ۸۸۱ : ۸۸۲ : ۸۸۳ : ۸۸۴ : ۸۸۵ : ۸۸۶ : ۸۸۷ : ۸۸۸ : ۸۸۹ : ۸۹۰ : ۸۹۱ : ۸۹۲ : ۸۹۳ : ۸۹۴ : ۸۹۵ : ۸۹۶ : ۸۹۷ : ۸۹۸ : ۸۹۹ : ۹۰۰ : ۹۰۱ : ۹۰۲ : ۹۰۳ : ۹۰۴ : ۹۰۵ : ۹۰۶ : ۹۰۷ : ۹۰۸ : ۹۰۹ : ۹۱۰ : ۹۱۱ : ۹۱۲ : ۹۱۳ : ۹۱۴ : ۹۱۵ : ۹۱۶ : ۹۱۷ : ۹۱۸ : ۹۱۹ : ۹۲۰ : ۹۲۱ : ۹۲۲ : ۹۲۳ : ۹۲۴ : ۹۲۵ : ۹۲۶ : ۹۲۷ : ۹۲۸ : ۹۲۹ : ۹۳۰ : ۹۳۱ : ۹۳۲ : ۹۳۳ : ۹۳۴ : ۹۳۵ : ۹۳۶ : ۹۳۷ : ۹۳۸ : ۹۳۹ : ۹۴۰ : ۹۴۱ : ۹۴۲ : ۹۴۳ : ۹۴۴ : ۹۴۵ : ۹۴۶ : ۹۴۷ : ۹۴۸ : ۹۴۹ : ۹۵۰ : ۹۵۱ : ۹۵۲ : ۹۵۳ : ۹۵۴ : ۹۵۵ : ۹۵۶ : ۹۵۷ : ۹۵۸ : ۹۵۹ : ۹۶۰ : ۹۶۱ : ۹۶۲ : ۹۶۳ : ۹۶۴ : ۹۶۵ : ۹۶۶ : ۹۶۷ : ۹۶۸ : ۹۶۹ : ۹۷۰ : ۹۷۱ : ۹۷۲ : ۹۷۳ : ۹۷۴ : ۹۷۵ : ۹۷۶ : ۹۷۷ : ۹۷۸ : ۹۷۹ : ۹۸۰ : ۹۸۱ : ۹۸۲ : ۹۸۳ : ۹۸۴ : ۹۸۵ : ۹۸۶ : ۹۸۷ : ۹۸۸ : ۹۸۹ : ۹۹۰ : ۹۹۱ : ۹۹۲ : ۹۹۳ : ۹۹۴ : ۹۹۵ : ۹۹۶ : ۹۹۷ : ۹۹۸ : ۹۹۹ : ۱۰۰۰ : ۱۰۰۱ : ۱۰۰۲ : ۱۰۰۳ : ۱۰۰۴ : ۱۰۰۵ : ۱۰۰۶ : ۱۰۰۷ : ۱۰۰۸ : ۱۰۰۹ : ۱۰۱۰ : ۱۰۱۱ : ۱۰۱۲ : ۱۰۱۳ : ۱۰۱۴ : ۱۰۱۵ : ۱۰۱۶ : ۱۰۱۷ : ۱۰۱۸ : ۱۰۱۹ : ۱۰۲۰ : ۱۰۲۱ : ۱۰۲۲ : ۱۰۲۳ : ۱۰۲۴ : ۱۰۲۵ : ۱۰۲۶ : ۱۰۲۷ : ۱۰۲۸ : ۱۰۲۹ : ۱۰۳۰ : ۱۰۳۱ : ۱۰۳۲ : ۱۰۳۳ : ۱۰۳۴ : ۱۰۳۵ : ۱۰۳۶ : ۱۰۳۷ : ۱۰۳۸ : ۱۰۳۹ : ۱۰۴۰ : ۱۰۴۱ : ۱۰۴۲ : ۱۰۴۳ : ۱۰۴۴ : ۱۰۴۵ : ۱۰۴۶ : ۱۰۴۷ : ۱۰۴۸ : ۱۰۴۹ : ۱۰۵۰ : ۱۰۵۱ : ۱۰۵۲ : ۱۰۵۳ : ۱۰۵۴ : ۱۰۵۵ : ۱۰۵۶ : ۱۰۵۷ : ۱۰۵۸ : ۱۰۵۹ : ۱۰۶۰ : ۱۰۶۱ : ۱۰۶۲ : ۱۰۶۳ : ۱۰۶۴ : ۱۰۶۵ : ۱۰۶۶ : ۱۰۶۷ : ۱۰۶۸ : ۱۰۶۹ : ۱۰۷۰ : ۱۰۷۱ : ۱۰۷۲ : ۱۰۷۳ : ۱۰۷۴ : ۱۰۷۵ : ۱۰۷۶ : ۱۰۷۷ : ۱۰۷۸ : ۱۰۷۹ : ۱۰۸۰ : ۱۰۸۱ : ۱۰۸۲ : ۱۰۸۳ : ۱۰۸۴ : ۱۰۸۵ : ۱۰۸۶ : ۱۰۸۷ : ۱۰۸۸ : ۱۰۸۹ : ۱۰۹۰ : ۱۰۹۱ : ۱۰۹۲ : ۱۰۹۳ : ۱۰۹۴ : ۱۰۹۵ : ۱۰۹۶ : ۱۰۹۷ : ۱۰۹۸ : ۱۰۹۹ : ۱۱۰۰ : ۱۱۰۱ : ۱۱۰۲ : ۱۱۰۳ : ۱۱۰۴ : ۱۱۰۵ : ۱۱۰۶ : ۱۱۰۷ : ۱۱۰۸ : ۱۱۰۹ : ۱۱۱۰ : ۱۱۱۱ : ۱۱۱۲ : ۱۱۱۳ : ۱۱۱۴ : ۱۱۱۵ : ۱۱۱۶ : ۱۱۱۷ : ۱۱۱۸ : ۱۱۱۹ : ۱۱۲۰ : ۱۱۲۱ : ۱۱۲۲ : ۱۱۲۳ : ۱۱۲۴ : ۱۱۲۵ : ۱۱۲۶ : ۱۱۲۷ : ۱۱۲۸ : ۱۱۲۹ : ۱۱۳۰ : ۱۱۳۱ : ۱۱۳۲ : ۱۱۳۳ : ۱۱۳۴ : ۱۱۳۵ : ۱۱۳۶ : ۱۱۳۷ : ۱۱۳۸ : ۱۱۳۹ : ۱۱۴۰ : ۱۱۴۱ : ۱۱۴۲ : ۱۱۴۳ : ۱۱۴۴ : ۱۱۴۵ : ۱۱۴۶ : ۱۱۴۷ : ۱۱۴۸ : ۱۱۴۹ : ۱۱۵۰ : ۱۱۵۱ : ۱۱۵۲ : ۱۱۵۳ : ۱۱۵۴ : ۱۱۵۵ : ۱۱۵۶ : ۱۱۵۷ : ۱۱۵۸ : ۱۱۵۹ : ۱۱۶۰ : ۱۱۶۱ : ۱۱۶۲ : ۱۱۶۳ : ۱۱۶۴ : ۱۱۶۵ : ۱۱۶۶ : ۱۱۶۷ : ۱۱۶۸ : ۱۱۶۹ : ۱۱۷۰ : ۱۱۷۱ : ۱۱۷۲ : ۱۱۷۳ : ۱۱۷۴ : ۱۱۷۵ : ۱۱۷۶ : ۱۱۷۷ : ۱۱۷۸ : ۱۱۷۹ : ۱۱۸۰ : ۱۱۸۱ : ۱۱۸۲ : ۱۱۸۳ : ۱۱۸۴ : ۱۱۸۵ : ۱۱۸۶ : ۱۱۸۷ : ۱۱۸۸ : ۱۱۸۹ : ۱۱۹۰ : ۱۱۹۱ : ۱۱۹۲ : ۱۱۹۳ : ۱۱۹۴ : ۱۱۹۵ : ۱۱۹۶ : ۱۱۹۷ : ۱۱۹۸ : ۱۱۹۹ : ۱۲۰۰ : ۱۲۰۱ : ۱۲۰۲ : ۱۲۰۳ : ۱۲۰۴ : ۱۲۰۵ : ۱۲۰۶ : ۱۲۰۷ : ۱۲۰۸ : ۱۲۰۹ : ۱۲۱۰ : ۱۲۱۱ : ۱۲۱۲ : ۱۲۱۳ : ۱۲۱۴ : ۱۲۱۵ : ۱۲۱۶ : ۱۲۱۷ : ۱۲۱۸ : ۱۲۱۹ : ۱۲۲۰ : ۱۲۲۱ : ۱۲۲۲ : ۱۲۲۳ : ۱۲۲۴ : ۱۲۲۵ : ۱۲۲۶ : ۱۲۲۷ : ۱۲۲۸ : ۱۲۲۹ : ۱۲۳۰ : ۱۲۳۱ : ۱۲۳۲ : ۱۲۳۳ : ۱۲۳۴ : ۱۲۳۵ : ۱۲۳۶ : ۱۲۳۷ : ۱۲۳۸ : ۱۲۳۹ : ۱۲۴۰ : ۱۲۴۱ : ۱۲۴۲ : ۱۲۴۳ : ۱۲۴۴ : ۱۲۴۵ : ۱۲۴۶ : ۱۲۴۷ : ۱۲۴۸ : ۱۲۴۹ : ۱۲۵۰ : ۱۲۵۱ : ۱۲۵۲ : ۱۲۵۳ : ۱۲۵۴ : ۱۲۵۵ : ۱۲۵۶ : ۱۲۵۷ : ۱۲۵۸ : ۱۲۵۹ : ۱۲۶۰ : ۱۲۶۱ : ۱۲۶۲ : ۱۲۶۳ : ۱۲۶۴ : ۱۲۶۵ : ۱۲۶۶ : ۱۲۶۷ : ۱۲۶۸ : ۱۲۶۹ : ۱۲۷۰ : ۱۲۷۱ : ۱۲۷۲ : ۱۲۷۳ : ۱۲۷۴ : ۱۲۷۵ : ۱۲۷۶ : ۱۲۷۷ : ۱۲۷۸ : ۱۲۷۹ : ۱۲۸۰ : ۱۲۸۱ : ۱۲۸۲ : ۱۲۸۳ : ۱۲۸۴ : ۱۲۸۵ : ۱۲۸۶ : ۱۲۸۷ : ۱۲۸۸ : ۱۲۸۹ : ۱۲۹۰ : ۱۲۹۱ : ۱۲۹۲ : ۱۲۹۳ : ۱۲۹۴ : ۱۲۹۵ : ۱۲۹۶ : ۱۲۹۷ : ۱۲۹۸ : ۱۲۹۹ : ۱۳۰۰ : ۱۳۰۱ : ۱۳۰۲ : ۱۳۰۳ : ۱۳۰۴ : ۱۳۰۵ : ۱۳۰۶ : ۱۳۰۷ : ۱۳۰۸ : ۱۳۰۹ : ۱۳۱۰ : ۱۳۱۱ : ۱۳۱۲ : ۱۳۱۳ : ۱۳۱۴ : ۱۳۱۵ : ۱۳۱۶ : ۱۳۱۷ : ۱۳۱۸ : ۱۳۱۹ : ۱۳۲۰ : ۱۳۲۱ : ۱۳۲۲ : ۱۳۲۳ : ۱۳۲۴ : ۱۳۲۵ : ۱۳۲۶ : ۱۳۲۷ : ۱۳۲۸ : ۱۳۲۹ : ۱۳۳۰ : ۱۳۳۱ : ۱۳۳۲ : ۱۳۳۳ : ۱۳۳۴ : ۱۳۳۵ : ۱۳۳۶ : ۱۳۳۷ : ۱۳۳۸ : ۱۳۳۹ : ۱۳۴۰ : ۱۳۴۱ : ۱۳۴۲ : ۱۳۴۳ : ۱۳۴۴ : ۱۳۴۵ : ۱۳۴۶ : ۱۳۴۷ : ۱۳۴۸ : ۱۳۴۹ : ۱۳۵۰ : ۱۳۵۱ : ۱۳۵۲ : ۱۳۵۳ : ۱۳۵۴ : ۱۳۵۵ : ۱۳۵۶ : ۱۳۵۷ : ۱۳۵۸ : ۱۳۵۹ : ۱۳۶۰ : ۱۳۶۱ : ۱۳۶۲ : ۱۳۶۳ : ۱۳۶۴ : ۱۳۶۵ : ۱۳۶۶ : ۱۳۶۷ : ۱۳۶۸ : ۱۳۶۹ : ۱۳۷۰ : ۱۳۷۱ : ۱۳۷۲ : ۱۳۷۳ : ۱۳۷۴ : ۱۳۷۵ : ۱۳۷۶ : ۱۳۷۷ : ۱۳۷۸ : ۱۳۷۹ : ۱۳۸۰ : ۱۳۸۱ : ۱۳۸۲ : ۱۳۸۳ : ۱۳۸۴ : ۱۳۸۵ : ۱۳

روشن کیا۔ تمہارے دل میں خدا کی محبت کا شعلہ بجھ چکا یا۔ تمہارے ہاتھوں کو خدا کی خدمت کی قدرت دی۔ تمہارے پاؤں کو خدا کی راہ پر چلنا سکھایا۔ تمہارے ہونٹ اس لئے کھولے کہ اُس کی محبت کی خبر دیں۔ کیا یہ کام رُوح القدس نے عہد کئے ہیں۔ نہیں۔ ہرگز نہیں۔ باپ کا رُوح القدس کو تم جیسے خستہ حالوں کے پاس بھیجنا البتہ کمال فضل کا کام تھا۔ لیکن جس حال میں مسیح کے مرنے اور اُسی اٹھنے کے وسیلے سے رُوح القدس تم کو مل گیا تو اب کامل یقین کیا یا سکتا ہے کہ وہ اچھی رُوح کے وسیلے سے قیامت کے دن تمہارے فانی بدنوں کو جلائیگا اور پھر تمہارا بدن تمہاری لطیف رُوح کو اپنی کثافت سے بچنے کی طرف نہ دبا جائیگا بلکہ عقاب کے پروں کی طرح بلند پروازی میں تمہیں مدد دئیگا۔ تاکہ تم محبت الہی کے ابدی نور تک عروج کر سکو۔

اور قیامت کے روز جو جسم کا حال ہوگا وہی فہم کا بھی ہوگا۔ تمہارے قلم عقیدہ بھی حد کمال کو پہنچے۔ اس امر کے ثبوت میں رسول کے کلمات ذیل پیش کرنے کا فی ہے۔ اگر تو تپیں ہیں تو موقوف ہوئی۔ کیونکہ جو بے حیدر یہاں نہیں کھلے وہاں کھل جائیگے۔ اگر زبانیں ہیں تو جاتی رہتی۔ کیونکہ کل مخلوقات ہر زبان ہو کر خدا کی مدح سسرانی کریں گی۔ اگر علم ہے تو لا حاصل ہو جائیگا۔ کیونکہ جس طرح کسی زبان کی کامل تحصیل کے بعد اُس کی ابتدائی کتابوں کی ضرورت نہیں رہتی۔ اسی طرح جب عاقبت میں ہمارا علم کاملیت کے مرتبہ پر پہنچے گا۔ تو ہمارا موجودہ ناقص علم معدوم ہو جائیگا۔ اور اُس کا معدوم ہونا اسی لئے لازم آئیگا کہ وہ ناقص اور ناقص نسبت ہو جاوے گا۔ جب میں لڑکا تھا تو لڑکے کی مانند بولتا تھا اور لڑکے کی مانند خیال کرتا تھا۔ اور لڑکے کی مانند محبت کرتا تھا۔ جب جوان ہوا تب میرے لڑکانے سے اتنا اٹھا یا۔ ہماری موجودہ ناکاملیت ہماری آئندہ کاملیت کا گویا پہلا درجہ ہے۔ جیسے کہ لڑکوں کی باتیں۔ اور اُن کے خیالات۔ اور انکی محبتیں۔ اگرچہ لڑکپن کے لئے مناسب اور ضروری ہیں اور سن بلوغ کی پہنچنے کا گواہ ہیں

لیکن پھر بھی لڑکوں ہی کے لئے شایاں ہیں اور قیام پذیر نہیں۔ اب ہم آئینہ سے اُس زمانہ میں آئینے دھات سے بنائے جاتے تھے اور ایسے شفاف نہیں ہوتے تھے جیسے حال کے دھندلا سا دیکھتے ہیں پر اُس وقت زور پر دیکھتے ان لفظوں میں لکھی ۱۲ : ا کی طرف اشارہ ہے جس میں خداوند بخلاف روتوں اور خواہوں کے سو سے بالمشافہ حکام ہونے کا ذکر فرماتا ہے۔ اب ہم خدا کو اُس کی مخلوقات اور حکام اور کیسیا کے آئینہ میں دھندلا سا دیکھتے ہیں مگر تب رو برو دیکھیں گے۔ اس وقت میرا علم ناقص ہے پر اُس وقت میں بالکل جانوں گا جس طرح کہ میں سمجھتا ہوں یا گیا۔ چونکہ ہمارا موجودہ علم ناقص ہے اس لئے غیر مستقل ہے لیکن قیامت کے روز اگرچہ کسی مخلوق کا ہمہ دان ہونا ناممکن ہے مگر پھر بھی ہم کو قاعدت درجہ قابلیت تک پہنچا دے گا کہ وہ اسی کامل علم حاصل ہوگا جیسا آج کو ہمارا علم حاصل ہے۔

اور جس طرح ہمارے بدن اور فہم کو کاملیت کا مرتبہ حاصل ہوگا اُسی طرح ہماری روحیں بھی باہتمام پاکیزگی کے کامل ہو جائیں گی۔ ہم پاکیزہ بن جائیں گے کیونکہ وہ پاک ہے۔ خدا نے بنائے عالم سے پیشتر ہم کو مسیح میں پہنچا لیا۔ تاکہ ہم اُس کی حضور محبت میں پاک اور بے عیب ہوں۔ خداوند کہیم کی یہ مرضی اُس دن پوری ہو جائیگی وہ اپنے جلال کے حضور کامل خوشی کے ساتھ ہمیں بے عیب حاضر کر سکتا ہے۔ اور جو اُس نے نجات سے ارادہ کیا ہے اُس روز اُسے پورا کریگا۔ اور ہرگز کے ساتھ جو ایک لاکھ چوالیس ہزار کو صیہون پر کھڑے تھے اُن کے باپ میں لکھا ہے۔ کہ وہ خدا کے تخت کے آگے بے عیب ہیں۔ اور مقدس پوتا لکھتا ہے کہ اسے پیارا وہ اب ہم خدا کے فرزند ہیں۔ اور جنوز ظاہر نہیں ہوا کہ ہم کیا کچھ ہوئے پر ہم جانتے ہیں کہ جب وہ ظاہر ہوگا اور گلیوں ۱۳ : ۲۴ سے ظاہر ہے کہ مسیح کا ظہور اور ہمارا ظہور ایک ساتھ ہوگا۔ تو ہم اُس کی مانند ہونے۔ کیونکہ ہم اُس کے

۱۵ اگر تپیں ۱۳ : ۱۸ : ۱۹ : ۲۰ : ۲۱ : ۲۲ : ۲۳ : ۲۴ : ۲۵ : ۲۶ : ۲۷ : ۲۸ : ۲۹ : ۳۰ : ۳۱ : ۳۲ : ۳۳ : ۳۴ : ۳۵ : ۳۶ : ۳۷ : ۳۸ : ۳۹ : ۴۰ : ۴۱ : ۴۲ : ۴۳ : ۴۴ : ۴۵ : ۴۶ : ۴۷ : ۴۸ : ۴۹ : ۵۰ : ۵۱ : ۵۲ : ۵۳ : ۵۴ : ۵۵ : ۵۶ : ۵۷ : ۵۸ : ۵۹ : ۶۰ : ۶۱ : ۶۲ : ۶۳ : ۶۴ : ۶۵ : ۶۶ : ۶۷ : ۶۸ : ۶۹ : ۷۰ : ۷۱ : ۷۲ : ۷۳ : ۷۴ : ۷۵ : ۷۶ : ۷۷ : ۷۸ : ۷۹ : ۸۰ : ۸۱ : ۸۲ : ۸۳ : ۸۴ : ۸۵ : ۸۶ : ۸۷ : ۸۸ : ۸۹ : ۹۰ : ۹۱ : ۹۲ : ۹۳ : ۹۴ : ۹۵ : ۹۶ : ۹۷ : ۹۸ : ۹۹ : ۱۰۰ : ۱۰۱ : ۱۰۲ : ۱۰۳ : ۱۰۴ : ۱۰۵ : ۱۰۶ : ۱۰۷ : ۱۰۸ : ۱۰۹ : ۱۱۰ : ۱۱۱ : ۱۱۲ : ۱۱۳ : ۱۱۴ : ۱۱۵ : ۱۱۶ : ۱۱۷ : ۱۱۸ : ۱۱۹ : ۱۲۰ : ۱۲۱ : ۱۲۲ : ۱۲۳ : ۱۲۴ : ۱۲۵ : ۱۲۶ : ۱۲۷ : ۱۲۸ : ۱۲۹ : ۱۳۰ : ۱۳۱ : ۱۳۲ : ۱۳۳ : ۱۳۴ : ۱۳۵ : ۱۳۶ : ۱۳۷ : ۱۳۸ : ۱۳۹ : ۱۴۰ : ۱۴۱ : ۱۴۲ : ۱۴۳ : ۱۴۴ : ۱۴۵ : ۱۴۶ : ۱۴۷ : ۱۴۸ : ۱۴۹ : ۱۵۰ : ۱۵۱ : ۱۵۲ : ۱۵۳ : ۱۵۴ : ۱۵۵ : ۱۵۶ : ۱۵۷ : ۱۵۸ : ۱۵۹ : ۱۶۰ : ۱۶۱ : ۱۶۲ : ۱۶۳ : ۱۶۴ : ۱۶۵ : ۱۶۶ : ۱۶۷ : ۱۶۸ : ۱۶۹ : ۱۷۰ : ۱۷۱ : ۱۷۲ : ۱۷۳ : ۱۷۴ : ۱۷۵ : ۱۷۶ : ۱۷۷ : ۱۷۸ : ۱۷۹ : ۱۸۰ : ۱۸۱ : ۱۸۲ : ۱۸۳ : ۱۸۴ : ۱۸۵ : ۱۸۶ : ۱۸۷ : ۱۸۸ : ۱۸۹ : ۱۹۰ : ۱۹۱ : ۱۹۲ : ۱۹۳ : ۱۹۴ : ۱۹۵ : ۱۹۶ : ۱۹۷ : ۱۹۸ : ۱۹۹ : ۲۰۰ : ۲۰۱ : ۲۰۲ : ۲۰۳ : ۲۰۴ : ۲۰۵ : ۲۰۶ : ۲۰۷ : ۲۰۸ : ۲۰۹ : ۲۱۰ : ۲۱۱ : ۲۱۲ : ۲۱۳ : ۲۱۴ : ۲۱۵ : ۲۱۶ : ۲۱۷ : ۲۱۸ : ۲۱۹ : ۲۲۰ : ۲۲۱ : ۲۲۲ : ۲۲۳ : ۲۲۴ : ۲۲۵ : ۲۲۶ : ۲۲۷ : ۲۲۸ : ۲۲۹ : ۲۳۰ : ۲۳۱ : ۲۳۲ : ۲۳۳ : ۲۳۴ : ۲۳۵ : ۲۳۶ : ۲۳۷ : ۲۳۸ : ۲۳۹ : ۲۴۰ : ۲۴۱ : ۲۴۲ : ۲۴۳ : ۲۴۴ : ۲۴۵ : ۲۴۶ : ۲۴۷ : ۲۴۸ : ۲۴۹ : ۲۵۰ : ۲۵۱ : ۲۵۲ : ۲۵۳ : ۲۵۴ : ۲۵۵ : ۲۵۶ : ۲۵۷ : ۲۵۸ : ۲۵۹ : ۲۶۰ : ۲۶۱ : ۲۶۲ : ۲۶۳ : ۲۶۴ : ۲۶۵ : ۲۶۶ : ۲۶۷ : ۲۶۸ : ۲۶۹ : ۲۷۰ : ۲۷۱ : ۲۷۲ : ۲۷۳ : ۲۷۴ : ۲۷۵ : ۲۷۶ : ۲۷۷ : ۲۷۸ : ۲۷۹ : ۲۸۰ : ۲۸۱ : ۲۸۲ : ۲۸۳ : ۲۸۴ : ۲۸۵ : ۲۸۶ : ۲۸۷ : ۲۸۸ : ۲۸۹ : ۲۹۰ : ۲۹۱ : ۲۹۲ : ۲۹۳ : ۲۹۴ : ۲۹۵ : ۲۹۶ : ۲۹۷ : ۲۹۸ : ۲۹۹ : ۳۰۰ : ۳۰۱ : ۳۰۲ : ۳۰۳ : ۳۰۴ : ۳۰۵ : ۳۰۶ : ۳۰۷ : ۳۰۸ : ۳۰۹ : ۳۱۰ : ۳۱۱ : ۳۱۲ : ۳۱۳ : ۳۱۴ : ۳۱۵ : ۳۱۶ : ۳۱۷ : ۳۱۸ : ۳۱۹ : ۳۲۰ : ۳۲۱ : ۳۲۲ : ۳۲۳ : ۳۲۴ : ۳۲۵ : ۳۲۶ : ۳۲۷ : ۳۲۸ : ۳۲۹ : ۳۳۰ : ۳۳۱ : ۳۳۲ : ۳۳۳ : ۳۳۴ : ۳۳۵ : ۳۳۶ : ۳۳۷ : ۳۳۸ : ۳۳۹ : ۳۴۰ : ۳۴۱ : ۳۴۲ : ۳۴۳ : ۳۴۴ : ۳۴۵ : ۳۴۶ : ۳۴۷ : ۳۴۸ : ۳۴۹ : ۳۵۰ : ۳۵۱ : ۳۵۲ : ۳۵۳ : ۳۵۴ : ۳۵۵ : ۳۵۶ : ۳۵۷ : ۳۵۸ : ۳۵۹ : ۳۶۰ : ۳۶۱ : ۳۶۲ : ۳۶۳ : ۳۶۴ : ۳۶۵ : ۳۶۶ : ۳۶۷ : ۳۶۸ : ۳۶۹ : ۳۷۰ : ۳۷۱ : ۳۷۲ : ۳۷۳ : ۳۷۴ : ۳۷۵ : ۳۷۶ : ۳۷۷ : ۳۷۸ : ۳۷۹ : ۳۸۰ : ۳۸۱ : ۳۸۲ : ۳۸۳ : ۳۸۴ : ۳۸۵ : ۳۸۶ : ۳۸۷ : ۳۸۸ : ۳۸۹ : ۳۹۰ : ۳۹۱ : ۳۹۲ : ۳۹۳ : ۳۹۴ : ۳۹۵ : ۳۹۶ : ۳۹۷ : ۳۹۸ : ۳۹۹ : ۴۰۰ : ۴۰۱ : ۴۰۲ : ۴۰۳ : ۴۰۴ : ۴۰۵ : ۴۰۶ : ۴۰۷ : ۴۰۸ : ۴۰۹ : ۴۱۰ : ۴۱۱ : ۴۱۲ : ۴۱۳ : ۴۱۴ : ۴۱۵ : ۴۱۶ : ۴۱۷ : ۴۱۸ : ۴۱۹ : ۴۲۰ : ۴۲۱ : ۴۲۲ : ۴۲۳ : ۴۲۴ : ۴۲۵ : ۴۲۶ : ۴۲۷ : ۴۲۸ : ۴۲۹ : ۴۳۰ : ۴۳۱ : ۴۳۲ : ۴۳۳ : ۴۳۴ : ۴۳۵ : ۴۳۶ : ۴۳۷ : ۴۳۸ : ۴۳۹ : ۴۴۰ : ۴۴۱ : ۴۴۲ : ۴۴۳ : ۴۴۴ : ۴۴۵ : ۴۴۶ : ۴۴۷ : ۴۴۸ : ۴۴۹ : ۴۵۰ : ۴۵۱ : ۴۵۲ : ۴۵۳ : ۴۵۴ : ۴۵۵ : ۴۵۶ : ۴۵۷ : ۴۵۸ : ۴۵۹ : ۴۶۰ : ۴۶۱ : ۴۶۲ : ۴۶۳ : ۴۶۴ : ۴۶۵ : ۴۶۶ : ۴۶۷ : ۴۶۸ : ۴۶۹ : ۴۷۰ : ۴۷۱ : ۴۷۲ : ۴۷۳ : ۴۷۴ : ۴۷۵ : ۴۷۶ : ۴۷۷ : ۴۷۸ : ۴۷۹ : ۴۸۰ : ۴۸۱ : ۴۸۲ : ۴۸۳ : ۴۸۴ : ۴۸۵ : ۴۸۶ : ۴۸۷ : ۴۸۸ : ۴۸۹ : ۴۹۰ : ۴۹۱ : ۴۹۲ : ۴۹۳ : ۴۹۴ : ۴۹۵ : ۴۹۶ : ۴۹۷ : ۴۹۸ : ۴۹۹ : ۵۰۰ : ۵۰۱ : ۵۰۲ : ۵۰۳ : ۵۰۴ : ۵۰۵ : ۵۰۶ : ۵۰۷ : ۵۰۸ : ۵۰۹ : ۵۱۰ : ۵۱۱ : ۵۱۲ : ۵۱۳ : ۵۱۴ : ۵۱۵ : ۵۱۶ : ۵۱۷ : ۵۱۸ : ۵۱۹ : ۵۲۰ : ۵۲۱ : ۵۲۲ : ۵۲۳ : ۵۲۴ : ۵۲۵ : ۵۲۶ : ۵۲۷ : ۵۲۸ : ۵۲۹ : ۵۳۰ : ۵۳۱ : ۵۳۲ : ۵۳۳ : ۵۳۴ : ۵۳۵ : ۵۳۶ : ۵۳۷ : ۵۳۸ : ۵۳۹ : ۵۴۰ : ۵۴۱ : ۵۴۲ : ۵۴۳ : ۵۴۴ : ۵۴۵ : ۵۴۶ : ۵۴۷ : ۵۴۸ : ۵۴۹ : ۵۵۰ : ۵۵۱ : ۵۵۲ : ۵۵۳ : ۵۵۴ : ۵۵۵ : ۵۵۶ : ۵۵۷ : ۵۵۸ : ۵۵۹ : ۵۶۰ : ۵۶۱ : ۵۶۲ : ۵۶۳ : ۵۶۴ : ۵۶۵ : ۵۶۶ : ۵۶۷ : ۵۶۸ : ۵۶۹ : ۵۷۰ : ۵۷۱ : ۵۷۲ : ۵۷۳ : ۵۷۴ : ۵۷۵ : ۵۷۶ : ۵۷۷ : ۵۷۸ : ۵۷۹ : ۵۸۰ : ۵۸۱ : ۵۸۲ : ۵۸۳ : ۵۸۴ : ۵۸۵ : ۵۸۶ : ۵۸۷ : ۵۸۸ : ۵۸۹ : ۵۹۰ : ۵۹۱ : ۵۹۲ : ۵۹۳ : ۵۹۴ : ۵۹۵ : ۵۹۶ : ۵۹۷ : ۵۹۸ : ۵۹۹ : ۶۰۰ : ۶۰۱ : ۶۰۲ : ۶۰۳ : ۶۰۴ : ۶۰۵ : ۶۰۶ : ۶۰۷ : ۶۰۸ : ۶۰۹ : ۶۱۰ : ۶۱۱ : ۶۱۲ : ۶۱۳ : ۶۱۴ : ۶۱۵ : ۶۱۶ : ۶۱۷ : ۶۱۸ : ۶۱۹ : ۶۲۰ : ۶۲۱ : ۶۲۲ : ۶۲۳ : ۶۲۴ : ۶۲۵ : ۶۲۶ : ۶۲۷ : ۶۲۸ : ۶۲۹ : ۶۳۰ : ۶۳۱ : ۶۳۲ : ۶۳۳ : ۶۳۴ : ۶۳۵ : ۶۳۶ : ۶۳۷ : ۶۳۸ : ۶۳۹ : ۶۴۰ : ۶۴۱ : ۶۴۲ : ۶۴۳ : ۶۴۴ : ۶۴۵ : ۶۴۶ : ۶۴۷ : ۶۴۸ : ۶۴۹ : ۶۵۰ : ۶۵۱ : ۶۵۲ : ۶۵۳ : ۶۵۴ : ۶۵۵ : ۶۵۶ : ۶۵۷ : ۶۵۸ : ۶۵۹ : ۶۶۰ : ۶۶۱ : ۶۶۲ : ۶۶۳ : ۶۶۴ : ۶۶۵ : ۶۶۶ : ۶۶۷ : ۶۶۸ : ۶۶۹ : ۶۷۰ : ۶۷۱ : ۶۷۲ : ۶۷۳ : ۶۷۴ : ۶۷۵ : ۶۷۶ : ۶۷۷ : ۶۷۸ : ۶۷۹ : ۶۸۰ : ۶۸۱ : ۶۸۲ : ۶۸۳ : ۶۸۴ : ۶۸۵ : ۶۸۶ : ۶۸۷ : ۶۸۸ : ۶۸۹ : ۶۹۰ : ۶۹۱ : ۶۹۲ : ۶۹۳ : ۶۹۴ : ۶۹۵ : ۶۹۶ : ۶۹۷ : ۶۹۸ : ۶۹۹ : ۷۰۰ : ۷۰۱ : ۷۰۲ : ۷۰۳ : ۷۰۴ : ۷۰۵ : ۷۰۶ : ۷۰۷ : ۷۰۸ : ۷۰۹ : ۷۱۰ : ۷۱۱ : ۷۱۲ : ۷۱۳ : ۷۱۴ : ۷۱۵ : ۷۱۶ : ۷۱۷ : ۷۱۸ : ۷۱۹ : ۷۲۰ : ۷۲۱ : ۷۲۲ : ۷۲۳ : ۷۲۴ : ۷۲۵ : ۷۲۶ : ۷۲۷ : ۷۲۸ : ۷۲۹ : ۷۳۰ : ۷۳۱ : ۷۳۲ : ۷۳۳ : ۷۳۴ : ۷۳۵ : ۷۳۶ : ۷۳۷ : ۷۳۸ : ۷۳۹ : ۷۴۰ : ۷۴۱ : ۷۴۲ : ۷۴۳ : ۷۴۴ : ۷۴۵ : ۷۴۶ : ۷۴۷ : ۷۴۸ : ۷۴۹ : ۷۵۰ : ۷۵۱ : ۷۵۲ : ۷۵۳ : ۷۵۴ : ۷۵۵ : ۷۵۶ : ۷۵۷ : ۷۵۸ : ۷۵۹ : ۷۶۰ : ۷۶۱ : ۷۶۲ : ۷۶۳ : ۷۶۴ : ۷۶۵ : ۷۶۶ : ۷۶۷ : ۷۶۸ : ۷۶۹ : ۷۷۰ : ۷۷۱ : ۷۷۲ : ۷۷۳ : ۷۷۴ : ۷۷۵ : ۷۷۶ : ۷۷۷ : ۷۷۸ : ۷۷۹ : ۷۸۰ : ۷۸۱ : ۷۸۲ : ۷۸۳ : ۷۸۴ : ۷۸۵ : ۷۸۶ : ۷۸۷ : ۷۸۸ : ۷۸۹ : ۷۹۰ : ۷۹۱ : ۷۹۲ : ۷۹۳ : ۷۹۴ : ۷۹۵ : ۷۹۶ : ۷۹۷ : ۷۹۸ : ۷۹۹ : ۸۰۰ : ۸۰۱ : ۸۰۲ : ۸۰۳ : ۸۰۴ : ۸۰۵ : ۸۰۶ : ۸۰۷ : ۸۰۸ : ۸۰۹ : ۸۱۰ : ۸۱۱ : ۸۱۲ : ۸۱۳ : ۸۱۴ : ۸۱۵ : ۸۱۶ : ۸۱۷ : ۸۱۸ : ۸۱۹ : ۸۲۰ : ۸۲۱ : ۸۲۲ : ۸۲۳ : ۸۲۴ : ۸۲۵ : ۸۲۶ : ۸۲۷ : ۸۲۸ : ۸۲۹ : ۸۳۰ : ۸۳۱ : ۸۳۲ : ۸۳۳ : ۸۳۴ : ۸۳۵ : ۸۳۶ : ۸۳۷ : ۸۳۸ : ۸۳۹ : ۸۴۰ : ۸۴۱ : ۸۴۲ : ۸۴۳ : ۸۴۴ : ۸۴۵ : ۸۴۶ : ۸۴۷ : ۸۴۸ : ۸۴۹ : ۸۵۰ : ۸۵۱ : ۸۵۲ : ۸۵۳ : ۸۵۴ : ۸۵۵ : ۸۵۶ : ۸۵۷ : ۸۵۸ : ۸۵۹ : ۸۶۰ : ۸۶۱ : ۸۶۲ : ۸۶۳ : ۸۶۴ : ۸۶۵ : ۸۶۶ : ۸۶۷ : ۸۶۸ : ۸۶۹ : ۸۷۰ : ۸۷۱ : ۸۷۲ : ۸۷۳ : ۸۷۴ : ۸۷۵ : ۸۷۶ : ۸۷۷ : ۸۷۸ : ۸۷۹ : ۸۸۰ : ۸۸۱ : ۸۸۲ : ۸۸۳ : ۸۸۴ : ۸۸۵ : ۸۸۶ : ۸۸۷ : ۸۸۸ : ۸۸۹ : ۸۹۰ : ۸۹۱ : ۸۹۲ : ۸۹۳ : ۸۹۴ : ۸۹۵ : ۸۹۶ : ۸۹۷ : ۸۹۸ : ۸۹۹ : ۹۰۰ : ۹۰۱ : ۹۰۲ : ۹۰۳ : ۹۰۴ : ۹۰۵ : ۹۰۶ : ۹۰۷ : ۹۰۸ : ۹۰۹ : ۹۱۰ : ۹۱۱ : ۹۱۲ : ۹۱۳ : ۹۱۴ : ۹۱۵ : ۹۱۶ : ۹۱۷ : ۹۱۸ : ۹۱۹ : ۹۲۰ : ۹۲۱ : ۹۲۲ : ۹۲۳ : ۹۲۴ : ۹۲۵ : ۹۲۶ : ۹۲۷ : ۹۲۸ : ۹۲۹ : ۹۳۰ : ۹۳۱ : ۹۳۲ : ۹۳۳ : ۹۳۴ : ۹۳۵ : ۹۳۶ : ۹۳۷ : ۹۳۸ : ۹۳۹ : ۹۴۰ : ۹۴۱ : ۹۴۲ : ۹۴۳ : ۹۴۴ : ۹۴۵ : ۹۴۶ : ۹۴۷ : ۹۴۸ : ۹۴۹ : ۹۵۰ : ۹۵۱ : ۹۵۲ : ۹۵۳ : ۹۵۴ : ۹۵۵ : ۹۵۶ : ۹۵۷ : ۹۵۸ : ۹۵۹ : ۹۶۰ : ۹۶۱ : ۹۶۲ : ۹۶۳ : ۹۶۴ : ۹۶۵ : ۹۶۶ : ۹۶۷ : ۹۶۸ : ۹۶۹ : ۹۷۰ : ۹۷۱ : ۹۷۲ : ۹۷۳ : ۹۷۴ : ۹۷۵ : ۹۷۶ : ۹۷۷ : ۹۷۸ : ۹۷۹ : ۹۸۰ : ۹۸۱ : ۹۸۲ : ۹۸۳ : ۹۸۴ : ۹۸۵ : ۹۸۶ : ۹۸۷ : ۹۸۸ : ۹۸۹ : ۹۹۰ : ۹۹۱ : ۹۹۲ : ۹۹۳ : ۹۹۴ : ۹۹۵ : ۹۹۶ : ۹۹۷ : ۹۹۸ : ۹۹۹ : ۱۰۰۰ : ۱۰۰۱ : ۱۰۰۲ : ۱۰۰۳ : ۱۰۰۴ : ۱۰۰۵ : ۱۰۰۶ : ۱۰۰۷ : ۱۰۰۸ : ۱۰۰۹ : ۱۰۱۰ : ۱۰۱۱ : ۱۰۱۲ : ۱۰۱۳ : ۱۰۱۴ : ۱۰۱۵ : ۱۰۱۶ : ۱۰۱۷ : ۱۰۱۸ : ۱۰۱۹ : ۱۰۲۰ : ۱۰۲۱ : ۱۰۲۲ : ۱۰۲۳ : ۱۰۲۴ : ۱۰۲۵ : ۱۰۲۶ : ۱۰۲۷ : ۱۰۲۸ : ۱۰۲۹ : ۱۰۳۰ : ۱۰۳۱ : ۱۰۳۲ : ۱۰۳۳ : ۱۰۳۴ : ۱۰۳۵ : ۱۰۳۶ : ۱۰۳۷ : ۱۰۳۸ : ۱۰۳۹ : ۱۰۴۰ : ۱۰۴۱ : ۱۰۴۲ : ۱۰۴۳ : ۱۰۴۴ : ۱۰۴۵ : ۱۰۴۶ : ۱۰۴۷ : ۱۰۴۸ : ۱۰۴۹ : ۱۰۵۰ : ۱۰۵۱ : ۱۰۵۲ : ۱۰۵۳ : ۱۰۵۴ : ۱۰۵۵ : ۱۰۵۶ : ۱۰۵۷ : ۱۰۵۸ : ۱۰۵۹ : ۱۰۶۰ : ۱۰۶۱ : ۱۰۶۲ : ۱۰۶۳ : ۱۰۶۴ : ۱۰۶۵ : ۱۰۶۶ : ۱۰۶۷ : ۱۰۶۸ : ۱۰۶۹ : ۱۰۷۰ : ۱۰۷۱ : ۱۰۷۲ : ۱۰۷۳ : ۱۰۷۴ : ۱۰۷۵ : ۱۰۷۶ : ۱۰۷۷ : ۱۰۷۸ : ۱۰۷۹ : ۱۰۸۰ : ۱۰۸۱ : ۱۰۸۲ : ۱۰۸۳ : ۱۰۸۴ : ۱۰۸۵ : ۱۰۸۶ : ۱۰۸۷ : ۱۰۸۸ : ۱۰۸۹ : ۱۰۹۰ : ۱۰۹۱ : ۱۰۹۲ : ۱۰۹۳ : ۱۰۹۴ : ۱۰۹۵ : ۱۰۹۶ : ۱۰۹۷ : ۱۰۹۸ : ۱۰۹۹ : ۱۱۰۰ : ۱۱۰۱ : ۱۱۰۲ : ۱۱۰۳ : ۱۱۰۴ : ۱۱۰۵ : ۱۱۰۶ : ۱۱۰۷ : ۱۱۰۸ : ۱۱۰۹ : ۱۱۱۰ : ۱۱۱۱ : ۱۱۱۲ : ۱۱۱۳ : ۱۱۱۴ : ۱۱۱۵ : ۱۱۱۶ : ۱۱۱۷ : ۱۱۱۸ : ۱۱۱۹ : ۱۱۲۰ : ۱۱۲۱ : ۱۱۲۲ : ۱۱۲۳ : ۱۱۲۴ : ۱۱۲۵ : ۱۱۲۶ : ۱۱۲۷ : ۱۱۲۸ : ۱۱۲۹ : ۱۱۳۰ : ۱۱۳۱ : ۱۱۳۲ : ۱۱۳۳ : ۱۱۳۴ : ۱۱۳۵ : ۱۱۳۶ : ۱۱۳۷ : ۱۱۳۸ : ۱۱۳۹ : ۱۱۴۰ : ۱۱۴۱ : ۱۱۴۲ : ۱۱۴۳ : ۱۱۴۴ : ۱۱۴۵ : ۱۱۴۶ : ۱۱۴۷ : ۱۱۴۸ : ۱۱۴۹ : ۱۱۵۰ : ۱۱۵۱ : ۱۱۵۲ : ۱۱۵۳ : ۱۱۵۴ : ۱۱۵۵ : ۱۱۵۶ : ۱۱۵۷ : ۱۱۵۸ : ۱۱۵۹ : ۱۱۶۰ : ۱۱۶۱ : ۱۱۶۲ : ۱۱۶۳ : ۱۱۶۴ : ۱۱۶۵ : ۱۱۶۶ : ۱۱۶۷ : ۱۱۶۸ : ۱۱۶۹ : ۱۱۷۰ : ۱۱۷۱ : ۱۱۷۲ : ۱۱۷۳ : ۱۱۷۴ : ۱۱۷۵ : ۱۱۷۶ : ۱۱۷۷ : ۱۱۷۸ : ۱۱۷۹ : ۱۱۸۰ : ۱۱۸۱ : ۱۱۸۲ : ۱۱۸۳ : ۱۱۸۴ : ۱۱۸۵ : ۱۱۸۶ : ۱۱۸۷ : ۱۱۸۸ : ۱۱۸۹ : ۱۱۹۰ : ۱۱۹۱ : ۱۱۹۲ : ۱۱۹۳ : ۱۱۹۴ : ۱۱۹۵ : ۱۱۹۶ : ۱۱۹۷ : ۱۱۹۸ : ۱۱۹۹ : ۱۲۰۰ : ۱۲۰۱ : ۱۲۰۲ : ۱۲۰۳ : ۱۲۰۴ : ۱۲۰۵ : ۱۲۰۶ : ۱۲۰۷ : ۱۲۰۸ : ۱۲۰۹ : ۱۲۱۰ : ۱۲۱۱ : ۱۲۱۲ : ۱۲۱۳ : ۱۲۱۴ : ۱۲۱۵ : ۱۲۱۶ : ۱۲۱۷ : ۱۲۱۸ : ۱۲۱۹ : ۱۲۲۰ : ۱۲۲۱ : ۱۲۲۲ : ۱۲۲۳ : ۱۲۲۴ : ۱۲۲۵ : ۱۲۲۶ : ۱۲۲۷ : ۱۲۲۸ : ۱۲۲۹ : ۱۲۳۰ : ۱۲۳۱ : ۱۲۳۲ : ۱۲۳۳ : ۱۲۳۴ : ۱۲۳۵ : ۱۲۳۶ : ۱۲۳۷ : ۱۲۳۸ : ۱۲۳۹ : ۱۲۴۰ : ۱۲۴۱ : ۱۲۴۲ : ۱۲۴۳ : ۱۲۴۴ : ۱۲۴۵ : ۱۲۴۶ : ۱۲۴۷ : ۱۲۴۸ : ۱۲۴۹ : ۱۲۵۰ : ۱۲۵۱ : ۱۲۵۲ : ۱۲۵۳ : ۱۲۵۴ : ۱۲۵۵ : ۱۲۵۶ : ۱۲۵۷ : ۱۲۵۸ : ۱۲۵۹ : ۱۲۶۰ : ۱۲۶۱ : ۱۲۶۲ : ۱۲۶۳ : ۱۲۶۴ : ۱۲۶۵ : ۱۲۶۶ : ۱۲۶۷ : ۱۲۶۸ : ۱۲۶۹ : ۱۲۷۰ : ۱۲۷۱ : ۱۲۷۲ : ۱۲۷۳ : ۱۲۷۴ : ۱۲۷۵ : ۱۲۷۶ : ۱۲۷۷ : ۱۲۷۸ : ۱۲۷۹ : ۱۲۸۰ : ۱۲۸۱ : ۱۲۸۲ : ۱۲۸۳ : ۱۲۸۴ : ۱۲۸۵ : ۱۲۸۶ : ۱۲۸۷ : ۱۲۸۸ : ۱۲۸۹ : ۱۲۹۰ : ۱۲۹۱ : ۱۲۹۲ : ۱۲۹۳ : ۱۲۹۴ : ۱۲۹۵ : ۱۲۹۶ : ۱۲۹۷ : ۱۲۹۸ : ۱۲۹۹ : ۱۳۰۰ : ۱۳۰

ہوئی تھی جائیگی کہ ہڈیوں کا ہونا کہ خداوند خداوند مطلق بادشاہی کرتا ہے۔ اور ہم خوشی و تری کریں اور اس کو عزت دیں۔ اس لئے کہ تیرہ کا بیاہ آپ بچا۔ اور اس کی دلیں نے آپ کو سوارا ہے اس سے پہلے کلیسیا کا شمار پورا نہ ہوگا۔

جب کوئی شخص اس نجات دہندہ کی آواز سن کر جو کھڑا ہو کر کھٹکھٹاتا ہے اپنے دل کا دروازہ کھولتا ہے تو روح القدس اب بھی مسیح کے۔ اٹھ اس کا عقد باندھتا ہے۔ پس جبکہ مقدسوں کی کل جماعت تیرہ کے جشن شادی میں موجود ہوگی تو اس وقت روح القدس کی ربانی اور شادمانی بخش تاثیر کی کیا ہی رونق ہوگی۔ اس وقت کلمات ذیل کے معنی بخوبی ہماری فہم میں آئیں گے ایک بدن اور ایک روح ہے چنانچہ ہمیں بھی جو بلائے گئے ہو اپنے بلائے جانے سے ایک ہی امید ہے۔

اس روز روحانی ہیکل پوری ہو جائیگی۔ سچ ہے کہ اب بھی ایک ایمان سے یہ سوال کیا جاسکتا ہے کہ کیا ہم نہیں جانتے کہ تبارا دین روح القدس کی ہیکل ہے جو ہم میں بستی ہے جس کو تم نے خدا سے پایا ہے لیکن پھر بھی جو عمارت آسمانی کوہ صیون پر بن رہی ہے اعلیٰ معنی میں برائیاں دار اس کا صرف ایک جیتا چتر ہے۔ چنانچہ رسول نے افسیوں کو لکھا کہ تم رسولوں اور نبیوں کی نیو پر جہاں ایسے روح سچ آپ کو سنے کا سرا ہے رؤے کی طرح اٹھائے گئے ہو جس سے ساری عمارت ایک ساتھ جو کر مقدس ہیکل خداوند کے لئے اٹھتی جاتی ہے یہ عمارت روح کے وسیلے سے خدا کے لئے مکان ہے جس وقت سلیمان کی ہیکل بالکل تیار ہو چکی تو لکھا ہے کہ ایسا ہوا کہ جب تری پھونکنے والے اور گانے والے ایک کی طرح ہو گئے کہ خداوند کی حمد اور شکر گزاری میں گویا فقط ایک

لے مکاشفات ۱۱۹: ۱۰ لے مکاشفات ۱۱۹: ۱۰ لے مکاشفات ۱۱۹: ۱۰ لے مکاشفات ۱۱۹: ۱۰ لے مکاشفات ۱۱۹: ۱۰
۱۹: ۱۰ لے مکاشفات ۱۱۹: ۱۰ لے مکاشفات ۱۱۹: ۱۰ لے مکاشفات ۱۱۹: ۱۰ لے مکاشفات ۱۱۹: ۱۰

کی آواز سننے میں آئی۔ اور جب نرسنگوں اور مجیروں اور مسیحی کے سب سازوں کی آواز خداوند کی شکر گزاری میں بلند ہوئی کہ وہ بھلا ہے کہ اس کی رحمت ابھی ہے تو ایسا ہوا کہ وہ گھر جو خداوند کا مسکن ہے ایک بادل سے بھر گیا۔ یہاں تک کہ کابھوں کو ابر کے سبب طاقت نہ ہوئی کہ کھڑے ہو کر خدمت کر سکیں اس لئے کہ خداوند کا گھر خداوند کے جلال سے معمور ہو گیا تھا پس جس حال میں خداوند کا ایسا جلال سلیمان کی ہیکل کی تقدیس کے وقت ظاہر ہوا تو غور کا مقام ہے کہ جب اس کا روحانی مسکن تیار ہوگا تو کس قدر زیادہ جلال اور کیسی اعلیٰ تر اور کامل آسمانی خوشی سے وہ ہمیشہ کے لئے پُر ہوگا۔

اس وقت ہم کہ صیون کے پہاڑ اور زندہ خدا کے شہر میں جو آسمانی یروشلم ہے اور لاکھوں فرشتوں کے پاس بلکہ ان کی تمام جماعت کے بیچ میں اور پہلوئوں کی کلیسیا میں جن کے نام آسمان پر لکھے ہیں داخل ہونے کی پوری خوشی حاصل ہوگی۔ آسمانی یروشلم کے باشندوں کی فرست اس وقت پڑھی جائیگی۔ اور جن کے نام کتاب حیات میں لکھے ہیں ان میں سے ایک بھی پہلوئوں کے اس خوش و خرم گروہ و جمع میں سے غیر حاضر نہ ہوگا۔ لاکھوں فرشتے لاکھوں نجات پانے ہوؤں سے مل کر وہاں ایک ہو جائیں گے۔ ان کی متفق پرستش کی کیا ہی نادر تصویر کتاب مکاشفات میں کھینچی گئی ہے۔ کیا ازلی روح کے کام کا یہ آخری تجر نہایت عالیشان نہ ہوگا۔ اور جس حالت میں اب ابھی باوجود دنیا کی اتنی پریشانیوں کے روح القدس مقدسوں سے ایسی پیہ پیہ حمد و ستائش کرا سکتا ہے کہ خدا اس جہان میں بھی اسرائیل کی طرح میں سکونت کرنے والا ہے۔ تو آسمان پر مقدس لوگوں کی نغمہ سرائی سے روح القدس کی کیا ہی رحمت و قدرت ظاہر ہوگی۔

اس وقت نجات دہندہ اپنی جان کے دکھ کا ثمرہ دیکھ کر سیر ہوگا۔ گو

لے مکاشفات ۱۱۹: ۱۰ لے مکاشفات ۱۱۹: ۱۰ لے مکاشفات ۱۱۹: ۱۰ لے مکاشفات ۱۱۹: ۱۰ لے مکاشفات ۱۱۹: ۱۰
۱۹: ۱۰ لے مکاشفات ۱۱۹: ۱۰ لے مکاشفات ۱۱۹: ۱۰ لے مکاشفات ۱۱۹: ۱۰ لے مکاشفات ۱۱۹: ۱۰

وہ اب بھی ایمانداروں میں روح القدس کی تاثیر دیکھ کر ہر شے خوش ہوتا ہے مگر روح القدس کی پوری تاثیر ان میں نظر نہیں آتی۔ البتہ سب اس بات کا اقرار کرتے ہیں کہ ہم گناہ کے باعث ہلاک ہوئے اور نجات کے ذریعے سے ہمیں خلاصی ملی۔ اور اسی کے وسیلے ایک ہی روح سے ہم نے باپ کے پاس داخل پایا۔ لیکن نامہ ان کی خدمتوں میں شہرت نہ ہوتا ہے کہ جو آقا کی حق کی شہادتیں ان پر پڑتی ہیں ان میں کوئی کسی شہاد سے زیادہ مستفیض ہوتا ہے کوئی کسی سے مستفیض کی کلیسا کے مقبول ہیں بھی یہی بات دکھائی دیتی ہے کیونکہ کسی حق کی کوئی شہرت زیادہ ہو گئی ہے کسی میں کوئی بیکہم مکتبہ ہیں کہ جو ایک واحد ابدی انجیل ہے کسی زمانہ میں اس کے کسی اصول پر کلیسیا نے زیادہ غور و فکر کیا۔ اور کسی زمانہ میں کسی پر چنانچہ پہلی چار صدیوں میں مسئلہ تثلیث فی الوجدت پر زیادہ بحث ہوئی۔ اور سولویں صدی میں جب کلیسیا کی اصلاح ہوئی تو اس بات پر زیادہ زور دیا گیا کہ انسان ایمان ہی کے وسیلے سے راستہ راہنہ سکتا ہے اور اٹھارویں صدی کے آخر میں جب کلیسیا میں از سر نو روحانی جوش پیدا ہوا تو روح کی نئی پیدائش کی طرف زیادہ توجہ کی گئی۔ اور زمانہ موجودہ میں انجیل کی اشاعت و ترقی میں زیادہ سعی و کوشش کی جاتی ہے۔ بعض کا یہ خیال ہے کہ ابھی کلیسیا کو خداوند کے دوبارہ آسمان تک حالت آزمائش و مصیبت میں بہت سی باتیں سمجھنی باقی ہیں یہ بات صحیح ہو یا غلط مگر یقیناً ہے کہ جب خداوند کا یہ وعدہ پورا ہو جائیگا۔ اور اس حال کو میں جانتا اور تمہارے ساتھ جگہ تیار کرتا تو پھر آؤنگا اور تمہیں اپنے ساتھ لوں گا تاکہ جہاں میں ہوں تم بھی ہو یعنی تو اس وقت وہ اپنی کلیسیا کو دیکھ کر یہ فرمائے گا کہ اسے میری پیاری نوکریاں اس حال میں تھیں تو فی عیب نہیں تھیں اس وقت روح القدس کے فیض سے کلیسیا کی تعلیم و تربیت پوری ہو جائیگی۔ اور نبی کے کلمات نبیل کامل طور سے اس پر صادق آجیگے۔ خداوند میرا خدا جو تیرے دربار میں ہوتا ہے وہی ہوا جائیگا۔ وہ تیرے سبب سے شادمان ہو کر خوشی کریگا۔ اپنی محبت کے باعث وہ الزام و سب سے باز رہے خاموش رہیگا وہ گناہ سے ہونے والے

لے ہوئے ۱۲ : ۲ : ۱۱ : ۱۰ : ۹ : ۸ : ۷ : ۶ : ۵ : ۴ : ۳ : ۲ : ۱ : ۰ : ۱۱ : ۱۲ : ۱۳ : ۱۴ : ۱۵ : ۱۶ : ۱۷ : ۱۸ : ۱۹ : ۲۰ : ۲۱ : ۲۲ : ۲۳ : ۲۴ : ۲۵ : ۲۶ : ۲۷ : ۲۸ : ۲۹ : ۳۰ : ۳۱ : ۳۲ : ۳۳ : ۳۴ : ۳۵ : ۳۶ : ۳۷ : ۳۸ : ۳۹ : ۴۰ : ۴۱ : ۴۲ : ۴۳ : ۴۴ : ۴۵ : ۴۶ : ۴۷ : ۴۸ : ۴۹ : ۵۰ : ۵۱ : ۵۲ : ۵۳ : ۵۴ : ۵۵ : ۵۶ : ۵۷ : ۵۸ : ۵۹ : ۶۰ : ۶۱ : ۶۲ : ۶۳ : ۶۴ : ۶۵ : ۶۶ : ۶۷ : ۶۸ : ۶۹ : ۷۰ : ۷۱ : ۷۲ : ۷۳ : ۷۴ : ۷۵ : ۷۶ : ۷۷ : ۷۸ : ۷۹ : ۸۰ : ۸۱ : ۸۲ : ۸۳ : ۸۴ : ۸۵ : ۸۶ : ۸۷ : ۸۸ : ۸۹ : ۹۰ : ۹۱ : ۹۲ : ۹۳ : ۹۴ : ۹۵ : ۹۶ : ۹۷ : ۹۸ : ۹۹ : ۱۰۰ : ۱۰۱ : ۱۰۲ : ۱۰۳ : ۱۰۴ : ۱۰۵ : ۱۰۶ : ۱۰۷ : ۱۰۸ : ۱۰۹ : ۱۱۰ : ۱۱۱ : ۱۱۲ : ۱۱۳ : ۱۱۴ : ۱۱۵ : ۱۱۶ : ۱۱۷ : ۱۱۸ : ۱۱۹ : ۱۲۰ : ۱۲۱ : ۱۲۲ : ۱۲۳ : ۱۲۴ : ۱۲۵ : ۱۲۶ : ۱۲۷ : ۱۲۸ : ۱۲۹ : ۱۳۰ : ۱۳۱ : ۱۳۲ : ۱۳۳ : ۱۳۴ : ۱۳۵ : ۱۳۶ : ۱۳۷ : ۱۳۸ : ۱۳۹ : ۱۴۰ : ۱۴۱ : ۱۴۲ : ۱۴۳ : ۱۴۴ : ۱۴۵ : ۱۴۶ : ۱۴۷ : ۱۴۸ : ۱۴۹ : ۱۵۰ : ۱۵۱ : ۱۵۲ : ۱۵۳ : ۱۵۴ : ۱۵۵ : ۱۵۶ : ۱۵۷ : ۱۵۸ : ۱۵۹ : ۱۶۰ : ۱۶۱ : ۱۶۲ : ۱۶۳ : ۱۶۴ : ۱۶۵ : ۱۶۶ : ۱۶۷ : ۱۶۸ : ۱۶۹ : ۱۷۰ : ۱۷۱ : ۱۷۲ : ۱۷۳ : ۱۷۴ : ۱۷۵ : ۱۷۶ : ۱۷۷ : ۱۷۸ : ۱۷۹ : ۱۸۰ : ۱۸۱ : ۱۸۲ : ۱۸۳ : ۱۸۴ : ۱۸۵ : ۱۸۶ : ۱۸۷ : ۱۸۸ : ۱۸۹ : ۱۹۰ : ۱۹۱ : ۱۹۲ : ۱۹۳ : ۱۹۴ : ۱۹۵ : ۱۹۶ : ۱۹۷ : ۱۹۸ : ۱۹۹ : ۲۰۰ : ۲۰۱ : ۲۰۲ : ۲۰۳ : ۲۰۴ : ۲۰۵ : ۲۰۶ : ۲۰۷ : ۲۰۸ : ۲۰۹ : ۲۱۰ : ۲۱۱ : ۲۱۲ : ۲۱۳ : ۲۱۴ : ۲۱۵ : ۲۱۶ : ۲۱۷ : ۲۱۸ : ۲۱۹ : ۲۲۰ : ۲۲۱ : ۲۲۲ : ۲۲۳ : ۲۲۴ : ۲۲۵ : ۲۲۶ : ۲۲۷ : ۲۲۸ : ۲۲۹ : ۲۳۰ : ۲۳۱ : ۲۳۲ : ۲۳۳ : ۲۳۴ : ۲۳۵ : ۲۳۶ : ۲۳۷ : ۲۳۸ : ۲۳۹ : ۲۴۰ : ۲۴۱ : ۲۴۲ : ۲۴۳ : ۲۴۴ : ۲۴۵ : ۲۴۶ : ۲۴۷ : ۲۴۸ : ۲۴۹ : ۲۵۰ : ۲۵۱ : ۲۵۲ : ۲۵۳ : ۲۵۴ : ۲۵۵ : ۲۵۶ : ۲۵۷ : ۲۵۸ : ۲۵۹ : ۲۶۰ : ۲۶۱ : ۲۶۲ : ۲۶۳ : ۲۶۴ : ۲۶۵ : ۲۶۶ : ۲۶۷ : ۲۶۸ : ۲۶۹ : ۲۷۰ : ۲۷۱ : ۲۷۲ : ۲۷۳ : ۲۷۴ : ۲۷۵ : ۲۷۶ : ۲۷۷ : ۲۷۸ : ۲۷۹ : ۲۸۰ : ۲۸۱ : ۲۸۲ : ۲۸۳ : ۲۸۴ : ۲۸۵ : ۲۸۶ : ۲۸۷ : ۲۸۸ : ۲۸۹ : ۲۹۰ : ۲۹۱ : ۲۹۲ : ۲۹۳ : ۲۹۴ : ۲۹۵ : ۲۹۶ : ۲۹۷ : ۲۹۸ : ۲۹۹ : ۳۰۰ : ۳۰۱ : ۳۰۲ : ۳۰۳ : ۳۰۴ : ۳۰۵ : ۳۰۶ : ۳۰۷ : ۳۰۸ : ۳۰۹ : ۳۱۰ : ۳۱۱ : ۳۱۲ : ۳۱۳ : ۳۱۴ : ۳۱۵ : ۳۱۶ : ۳۱۷ : ۳۱۸ : ۳۱۹ : ۳۲۰ : ۳۲۱ : ۳۲۲ : ۳۲۳ : ۳۲۴ : ۳۲۵ : ۳۲۶ : ۳۲۷ : ۳۲۸ : ۳۲۹ : ۳۳۰ : ۳۳۱ : ۳۳۲ : ۳۳۳ : ۳۳۴ : ۳۳۵ : ۳۳۶ : ۳۳۷ : ۳۳۸ : ۳۳۹ : ۳۴۰ : ۳۴۱ : ۳۴۲ : ۳۴۳ : ۳۴۴ : ۳۴۵ : ۳۴۶ : ۳۴۷ : ۳۴۸ : ۳۴۹ : ۳۵۰ : ۳۵۱ : ۳۵۲ : ۳۵۳ : ۳۵۴ : ۳۵۵ : ۳۵۶ : ۳۵۷ : ۳۵۸ : ۳۵۹ : ۳۶۰ : ۳۶۱ : ۳۶۲ : ۳۶۳ : ۳۶۴ : ۳۶۵ : ۳۶۶ : ۳۶۷ : ۳۶۸ : ۳۶۹ : ۳۷۰ : ۳۷۱ : ۳۷۲ : ۳۷۳ : ۳۷۴ : ۳۷۵ : ۳۷۶ : ۳۷۷ : ۳۷۸ : ۳۷۹ : ۳۸۰ : ۳۸۱ : ۳۸۲ : ۳۸۳ : ۳۸۴ : ۳۸۵ : ۳۸۶ : ۳۸۷ : ۳۸۸ : ۳۸۹ : ۳۹۰ : ۳۹۱ : ۳۹۲ : ۳۹۳ : ۳۹۴ : ۳۹۵ : ۳۹۶ : ۳۹۷ : ۳۹۸ : ۳۹۹ : ۴۰۰ : ۴۰۱ : ۴۰۲ : ۴۰۳ : ۴۰۴ : ۴۰۵ : ۴۰۶ : ۴۰۷ : ۴۰۸ : ۴۰۹ : ۴۱۰ : ۴۱۱ : ۴۱۲ : ۴۱۳ : ۴۱۴ : ۴۱۵ : ۴۱۶ : ۴۱۷ : ۴۱۸ : ۴۱۹ : ۴۲۰ : ۴۲۱ : ۴۲۲ : ۴۲۳ : ۴۲۴ : ۴۲۵ : ۴۲۶ : ۴۲۷ : ۴۲۸ : ۴۲۹ : ۴۳۰ : ۴۳۱ : ۴۳۲ : ۴۳۳ : ۴۳۴ : ۴۳۵ : ۴۳۶ : ۴۳۷ : ۴۳۸ : ۴۳۹ : ۴۴۰ : ۴۴۱ : ۴۴۲ : ۴۴۳ : ۴۴۴ : ۴۴۵ : ۴۴۶ : ۴۴۷ : ۴۴۸ : ۴۴۹ : ۴۵۰ : ۴۵۱ : ۴۵۲ : ۴۵۳ : ۴۵۴ : ۴۵۵ : ۴۵۶ : ۴۵۷ : ۴۵۸ : ۴۵۹ : ۴۶۰ : ۴۶۱ : ۴۶۲ : ۴۶۳ : ۴۶۴ : ۴۶۵ : ۴۶۶ : ۴۶۷ : ۴۶۸ : ۴۶۹ : ۴۷۰ : ۴۷۱ : ۴۷۲ : ۴۷۳ : ۴۷۴ : ۴۷۵ : ۴۷۶ : ۴۷۷ : ۴۷۸ : ۴۷۹ : ۴۸۰ : ۴۸۱ : ۴۸۲ : ۴۸۳ : ۴۸۴ : ۴۸۵ : ۴۸۶ : ۴۸۷ : ۴۸۸ : ۴۸۹ : ۴۹۰ : ۴۹۱ : ۴۹۲ : ۴۹۳ : ۴۹۴ : ۴۹۵ : ۴۹۶ : ۴۹۷ : ۴۹۸ : ۴۹۹ : ۵۰۰ : ۵۰۱ : ۵۰۲ : ۵۰۳ : ۵۰۴ : ۵۰۵ : ۵۰۶ : ۵۰۷ : ۵۰۸ : ۵۰۹ : ۵۱۰ : ۵۱۱ : ۵۱۲ : ۵۱۳ : ۵۱۴ : ۵۱۵ : ۵۱۶ : ۵۱۷ : ۵۱۸ : ۵۱۹ : ۵۲۰ : ۵۲۱ : ۵۲۲ : ۵۲۳ : ۵۲۴ : ۵۲۵ : ۵۲۶ : ۵۲۷ : ۵۲۸ : ۵۲۹ : ۵۳۰ : ۵۳۱ : ۵۳۲ : ۵۳۳ : ۵۳۴ : ۵۳۵ : ۵۳۶ : ۵۳۷ : ۵۳۸ : ۵۳۹ : ۵۴۰ : ۵۴۱ : ۵۴۲ : ۵۴۳ : ۵۴۴ : ۵۴۵ : ۵۴۶ : ۵۴۷ : ۵۴۸ : ۵۴۹ : ۵۵۰ : ۵۵۱ : ۵۵۲ : ۵۵۳ : ۵۵۴ : ۵۵۵ : ۵۵۶ : ۵۵۷ : ۵۵۸ : ۵۵۹ : ۵۶۰ : ۵۶۱ : ۵۶۲ : ۵۶۳ : ۵۶۴ : ۵۶۵ : ۵۶۶ : ۵۶۷ : ۵۶۸ : ۵۶۹ : ۵۷۰ : ۵۷۱ : ۵۷۲ : ۵۷۳ : ۵۷۴ : ۵۷۵ : ۵۷۶ : ۵۷۷ : ۵۷۸ : ۵۷۹ : ۵۸۰ : ۵۸۱ : ۵۸۲ : ۵۸۳ : ۵۸۴ : ۵۸۵ : ۵۸۶ : ۵۸۷ : ۵۸۸ : ۵۸۹ : ۵۹۰ : ۵۹۱ : ۵۹۲ : ۵۹۳ : ۵۹۴ : ۵۹۵ : ۵۹۶ : ۵۹۷ : ۵۹۸ : ۵۹۹ : ۶۰۰ : ۶۰۱ : ۶۰۲ : ۶۰۳ : ۶۰۴ : ۶۰۵ : ۶۰۶ : ۶۰۷ : ۶۰۸ : ۶۰۹ : ۶۱۰ : ۶۱۱ : ۶۱۲ : ۶۱۳ : ۶۱۴ : ۶۱۵ : ۶۱۶ : ۶۱۷ : ۶۱۸ : ۶۱۹ : ۶۲۰ : ۶۲۱ : ۶۲۲ : ۶۲۳ : ۶۲۴ : ۶۲۵ : ۶۲۶ : ۶۲۷ : ۶۲۸ : ۶۲۹ : ۶۳۰ : ۶۳۱ : ۶۳۲ : ۶۳۳ : ۶۳۴ : ۶۳۵ : ۶۳۶ : ۶۳۷ : ۶۳۸ : ۶۳۹ : ۶۴۰ : ۶۴۱ : ۶۴۲ : ۶۴۳ : ۶۴۴ : ۶۴۵ : ۶۴۶ : ۶۴۷ : ۶۴۸ : ۶۴۹ : ۶۵۰ : ۶۵۱ : ۶۵۲ : ۶۵۳ : ۶۵۴ : ۶۵۵ : ۶۵۶ : ۶۵۷ : ۶۵۸ : ۶۵۹ : ۶۶۰ : ۶۶۱ : ۶۶۲ : ۶۶۳ : ۶۶۴ : ۶۶۵ : ۶۶۶ : ۶۶۷ : ۶۶۸ : ۶۶۹ : ۶۷۰ : ۶۷۱ : ۶۷۲ : ۶۷۳ : ۶۷۴ : ۶۷۵ : ۶۷۶ : ۶۷۷ : ۶۷۸ : ۶۷۹ : ۶۸۰ : ۶۸۱ : ۶۸۲ : ۶۸۳ : ۶۸۴ : ۶۸۵ : ۶۸۶ : ۶۸۷ : ۶۸۸ : ۶۸۹ : ۶۹۰ : ۶۹۱ : ۶۹۲ : ۶۹۳ : ۶۹۴ : ۶۹۵ : ۶۹۶ : ۶۹۷ : ۶۹۸ : ۶۹۹ : ۷۰۰ : ۷۰۱ : ۷۰۲ : ۷۰۳ : ۷۰۴ : ۷۰۵ : ۷۰۶ : ۷۰۷ : ۷۰۸ : ۷۰۹ : ۷۱۰ : ۷۱۱ : ۷۱۲ : ۷۱۳ : ۷۱۴ : ۷۱۵ : ۷۱۶ : ۷۱۷ : ۷۱۸ : ۷۱۹ : ۷۲۰ : ۷۲۱ : ۷۲۲ : ۷۲۳ : ۷۲۴ : ۷۲۵ : ۷۲۶ : ۷۲۷ : ۷۲۸ : ۷۲۹ : ۷۳۰ : ۷۳۱ : ۷۳۲ : ۷۳۳ : ۷۳۴ : ۷۳۵ : ۷۳۶ : ۷۳۷ : ۷۳۸ : ۷۳۹ : ۷۴۰ : ۷۴۱ : ۷۴۲ : ۷۴۳ : ۷۴۴ : ۷۴۵ : ۷۴۶ : ۷۴۷ : ۷۴۸ : ۷۴۹ : ۷۵۰ : ۷۵۱ : ۷۵۲ : ۷۵۳ : ۷۵۴ : ۷۵۵ : ۷۵۶ : ۷۵۷ : ۷۵۸ : ۷۵۹ : ۷۶۰ : ۷۶۱ : ۷۶۲ : ۷۶۳ : ۷۶۴ : ۷۶۵ : ۷۶۶ : ۷۶۷ : ۷۶۸ : ۷۶۹ : ۷۷۰ : ۷۷۱ : ۷۷۲ : ۷۷۳ : ۷۷۴ : ۷۷۵ : ۷۷۶ : ۷۷۷ : ۷۷۸ : ۷۷۹ : ۷۸۰ : ۷۸۱ : ۷۸۲ : ۷۸۳ : ۷۸۴ : ۷۸۵ : ۷۸۶ : ۷۸۷ : ۷۸۸ : ۷۸۹ : ۷۹۰ : ۷۹۱ : ۷۹۲ : ۷۹۳ : ۷۹۴ : ۷۹۵ : ۷۹۶ : ۷۹۷ : ۷۹۸ : ۷۹۹ : ۸۰۰ : ۸۰۱ : ۸۰۲ : ۸۰۳ : ۸۰۴ : ۸۰۵ : ۸۰۶ : ۸۰۷ : ۸۰۸ : ۸۰۹ : ۸۱۰ : ۸۱۱ : ۸۱۲ : ۸۱۳ : ۸۱۴ : ۸۱۵ : ۸۱۶ : ۸۱۷ : ۸۱۸ : ۸۱۹ : ۸۲۰ : ۸۲۱ : ۸۲۲ : ۸۲۳ : ۸۲۴ : ۸۲۵ : ۸۲۶ : ۸۲۷ : ۸۲۸ : ۸۲۹ : ۸۳۰ : ۸۳۱ : ۸۳۲ : ۸۳۳ : ۸۳۴ : ۸۳۵ : ۸۳۶ : ۸۳۷ : ۸۳۸ : ۸۳۹ : ۸۴۰ : ۸۴۱ : ۸۴۲ : ۸۴۳ : ۸۴۴ : ۸۴۵ : ۸۴۶ : ۸۴۷ : ۸۴۸ : ۸۴۹ : ۸۵۰ : ۸۵۱ : ۸۵۲ : ۸۵۳ : ۸۵۴ : ۸۵۵ : ۸۵۶ : ۸۵۷ : ۸۵۸ : ۸۵۹ : ۸۶۰ : ۸۶۱ : ۸۶۲ : ۸۶۳ : ۸۶۴ : ۸۶۵ : ۸۶۶ : ۸۶۷ : ۸۶۸ : ۸۶۹ : ۸۷۰ : ۸۷۱ : ۸۷۲ : ۸۷۳ : ۸۷۴ : ۸۷۵ : ۸۷۶ : ۸۷۷ : ۸۷۸ : ۸۷۹ : ۸۸۰ : ۸۸۱ : ۸۸۲ : ۸۸۳ : ۸۸۴ : ۸۸۵ : ۸۸۶ : ۸۸۷ : ۸۸۸ : ۸۸۹ : ۸۹۰ : ۸۹۱ : ۸۹۲ : ۸۹۳ : ۸۹۴ : ۸۹۵ : ۸۹۶ : ۸۹۷ : ۸۹۸ : ۸۹۹ : ۹۰۰ : ۹۰۱ : ۹۰۲ : ۹۰۳ : ۹۰۴ : ۹۰۵ : ۹۰۶ : ۹۰۷ : ۹۰۸ : ۹۰۹ : ۹۱۰ : ۹۱۱ : ۹۱۲ : ۹۱۳ : ۹۱۴ : ۹۱۵ : ۹۱۶ : ۹۱۷ : ۹۱۸ : ۹۱۹ : ۹۲۰ : ۹۲۱ : ۹۲۲ : ۹۲۳ : ۹۲۴ : ۹۲۵ : ۹۲۶ : ۹۲۷ : ۹۲۸ : ۹۲۹ : ۹۳۰ : ۹۳۱ : ۹۳۲ : ۹۳۳ : ۹۳۴ : ۹۳۵ : ۹۳۶ : ۹۳۷ : ۹۳۸ : ۹۳۹ : ۹۴۰ : ۹۴۱ : ۹۴۲ : ۹۴۳ : ۹۴۴ : ۹۴۵ : ۹۴۶ : ۹۴۷ : ۹۴۸ : ۹۴۹ : ۹۵۰ : ۹۵۱ : ۹۵۲ : ۹۵۳ : ۹۵۴ : ۹۵۵ : ۹۵۶ : ۹۵۷ : ۹۵۸ : ۹۵۹ : ۹۶۰ : ۹۶۱ : ۹۶۲ : ۹۶۳ : ۹۶۴ : ۹۶۵ : ۹۶۶ : ۹۶۷ : ۹۶۸ : ۹۶۹ : ۹۷۰ : ۹۷۱ : ۹۷۲ : ۹۷۳ : ۹۷۴ : ۹۷۵ : ۹۷۶ : ۹۷۷ : ۹۷۸ : ۹۷۹ : ۹۸۰ : ۹۸۱ : ۹۸۲ : ۹۸۳ : ۹۸۴ : ۹۸۵ : ۹۸۶ : ۹۸۷ : ۹۸۸ : ۹۸۹ : ۹۹۰ : ۹۹۱ : ۹۹۲ : ۹۹۳ : ۹۹۴ : ۹۹۵ : ۹۹۶ : ۹۹۷ : ۹۹۸ : ۹۹۹ : ۱۰۰۰ : ۱۰۰۱ : ۱۰۰۲ : ۱۰۰۳ : ۱۰۰۴ : ۱۰۰۵ : ۱۰۰۶ : ۱۰۰۷ : ۱۰۰۸ : ۱۰۰۹ : ۱۰۱۰ : ۱۰۱۱ : ۱۰۱۲ : ۱۰۱۳ : ۱۰۱۴ : ۱۰۱۵ : ۱۰۱۶ : ۱۰۱۷ : ۱۰۱۸ : ۱۰۱۹ : ۱۰۲۰ : ۱۰۲۱ : ۱۰۲۲ : ۱۰۲۳ : ۱۰۲۴ : ۱۰۲۵ : ۱۰۲۶ : ۱۰۲۷ : ۱۰۲۸ : ۱۰۲۹ : ۱۰۳۰ : ۱۰۳۱ : ۱۰۳۲ : ۱۰۳۳ : ۱۰۳۴ : ۱۰۳۵ : ۱۰۳۶ : ۱۰۳۷ : ۱۰۳۸ : ۱۰۳۹ : ۱۰۴۰ : ۱۰۴۱ : ۱۰۴۲ : ۱۰۴۳ : ۱۰۴۴ : ۱۰۴۵ : ۱۰۴۶ : ۱۰۴۷ : ۱۰۴۸ : ۱۰۴۹ : ۱۰۵۰ : ۱۰۵۱ : ۱۰۵۲ : ۱۰۵۳ : ۱۰۵۴ : ۱۰۵۵ : ۱۰۵۶ : ۱۰۵۷ : ۱۰۵۸ : ۱۰۵۹ : ۱۰۶۰ : ۱۰۶۱ : ۱۰۶۲ : ۱۰۶۳ : ۱۰۶۴ : ۱۰۶۵ : ۱۰۶۶ : ۱۰۶۷ : ۱۰۶۸ : ۱۰۶۹ : ۱۰۷۰ : ۱۰۷۱ : ۱۰۷۲ : ۱۰۷۳ : ۱۰۷۴ : ۱۰۷۵ : ۱۰۷۶ : ۱۰۷۷ : ۱۰۷۸ : ۱۰۷۹ : ۱۰۸۰ : ۱۰۸۱ : ۱۰۸۲ : ۱۰۸۳ : ۱۰۸۴ : ۱۰۸۵ : ۱۰۸۶ : ۱۰۸۷ : ۱۰۸۸ : ۱۰۸۹ : ۱۰۹۰ : ۱۰۹۱ : ۱۰۹۲ : ۱۰۹۳ : ۱۰۹۴ : ۱۰۹۵ : ۱۰۹۶ : ۱۰۹۷ : ۱۰۹۸ : ۱۰۹۹ : ۱۱۰۰ : ۱۱۰۱ : ۱۱۰۲ : ۱۱۰۳ : ۱۱۰۴ : ۱۱۰۵ : ۱۱۰۶ : ۱۱۰۷ : ۱۱۰۸ : ۱۱۰۹ : ۱۱۱۰ : ۱۱۱۱ : ۱۱۱۲ : ۱۱۱۳ : ۱۱۱۴ : ۱۱۱۵ : ۱۱۱۶ : ۱۱۱۷ : ۱۱۱۸ : ۱۱۱۹ : ۱۱۲۰ : ۱۱۲۱ : ۱۱۲۲ : ۱۱۲۳ : ۱۱۲۴ : ۱۱۲۵ : ۱۱۲۶ : ۱۱۲۷ : ۱۱۲۸ : ۱۱۲۹ : ۱۱۳۰ : ۱۱۳۱ : ۱۱۳۲ : ۱۱۳۳ : ۱۱۳۴ : ۱۱۳۵ : ۱۱۳۶ : ۱۱۳۷ : ۱۱۳۸ : ۱۱۳۹ : ۱۱۴۰ : ۱۱۴۱ : ۱۱۴۲ : ۱۱۴۳ : ۱۱۴۴ : ۱۱۴۵ : ۱۱۴۶ : ۱۱۴۷ : ۱۱۴۸ : ۱۱۴۹ : ۱۱۵۰ : ۱۱۵۱ : ۱۱۵۲ : ۱۱۵۳ : ۱۱۵۴ : ۱۱۵۵ : ۱۱۵۶ : ۱۱۵۷ : ۱۱۵۸ : ۱۱۵۹ : ۱۱۶۰ : ۱۱۶۱ : ۱۱۶۲ : ۱۱۶۳ : ۱۱۶۴ : ۱۱۶۵ : ۱۱۶۶ : ۱۱۶۷ : ۱۱۶۸ : ۱۱۶۹ : ۱۱۷۰ : ۱۱۷۱ : ۱۱۷۲ : ۱۱۷۳ : ۱۱۷۴ : ۱۱۷۵ : ۱۱۷۶ : ۱۱۷۷ : ۱۱۷۸ : ۱۱۷۹ : ۱۱۸۰ : ۱۱۸۱ : ۱۱۸۲ : ۱۱۸۳ : ۱۱۸۴ : ۱۱۸۵ : ۱۱۸۶ : ۱۱۸۷ : ۱۱۸۸ : ۱۱۸۹ : ۱۱۹۰ : ۱۱۹۱ : ۱۱۹۲ : ۱۱۹۳ : ۱۱۹۴ : ۱۱۹۵ : ۱۱۹۶ : ۱۱۹۷ : ۱۱۹۸ : ۱۱۹۹ : ۱۲۰۰ : ۱۲۰۱ : ۱۲۰۲ : ۱۲۰۳ : ۱۲۰۴ : ۱۲۰۵ : ۱۲۰۶ : ۱۲۰۷ : ۱۲۰۸ : ۱۲۰۹ : ۱۲۱۰ : ۱۲۱۱ : ۱۲۱۲ : ۱۲۱۳ : ۱۲۱۴ : ۱۲۱۵ : ۱۲۱۶ : ۱۲۱۷ : ۱۲۱۸ : ۱۲۱۹ : ۱۲۲۰ : ۱۲۲۱ : ۱۲۲۲ : ۱۲۲۳ : ۱۲۲۴ : ۱۲۲۵ : ۱۲۲۶ : ۱۲۲۷ : ۱۲۲۸ : ۱۲۲۹ : ۱۲۳۰ : ۱۲۳۱ : ۱۲۳۲ : ۱۲۳۳ : ۱۲۳۴ : ۱۲۳۵ : ۱۲۳۶ : ۱۲۳۷ : ۱۲۳۸ : ۱۲۳۹ : ۱۲۴۰ : ۱۲۴۱ : ۱۲۴۲ : ۱۲۴۳ : ۱۲۴۴ : ۱۲۴۵ : ۱۲۴۶ : ۱۲۴۷ : ۱۲۴۸ : ۱۲۴۹ : ۱۲۵۰ : ۱۲۵۱ : ۱۲۵۲ : ۱۲۵۳ : ۱۲۵۴ : ۱۲۵۵ : ۱۲۵۶ : ۱۲۵۷ : ۱۲۵۸ : ۱۲۵۹ : ۱۲۶۰ : ۱۲۶۱ : ۱۲۶۲ : ۱۲۶۳ : ۱۲۶۴ : ۱۲۶۵ : ۱۲۶۶ : ۱۲۶۷ : ۱۲۶۸ : ۱۲۶۹ : ۱۲۷۰ : ۱۲۷۱ : ۱۲۷۲ : ۱۲۷۳ : ۱۲۷۴ : ۱۲۷۵ : ۱۲۷۶ : ۱۲۷۷ : ۱۲۷۸ : ۱۲۷۹ : ۱۲۸۰ : ۱۲۸۱ : ۱۲۸۲ : ۱۲۸۳ : ۱۲۸۴ : ۱۲۸۵ : ۱۲۸۶ : ۱۲۸۷ : ۱۲۸۸ : ۱۲۸۹ : ۱۲۹۰ : ۱۲۹۱ : ۱۲۹۲ : ۱۲۹۳ : ۱۲۹۴ : ۱۲۹۵ : ۱۲۹۶ : ۱۲۹۷ : ۱۲۹۸ : ۱۲۹۹ : ۱۳۰۰ : ۱۳۰۱ : ۱۳۰۲ : ۱۳۰۳ : ۱۳۰۴ : ۱۳۰۵ : ۱۳۰۶ : ۱۳۰۷ : ۱۳۰۸ : ۱۳۰۹ : ۱۳۱۰ : ۱۳۱۱ : ۱۳۱۲ : ۱۳۱۳ : ۱۳۱۴ : ۱۳۱۵ : ۱۳۱۶ : ۱۳۱۷ : ۱۳۱۸ : ۱۳۱۹ : ۱۳۲۰ : ۱۳۲۱ : ۱۳۲۲ : ۱۳۲۳ : ۱۳۲۴ : ۱۳۲۵ : ۱۳۲۶ : ۱۳۲۷ : ۱۳۲۸ : ۱۳۲۹ : ۱۳۳۰ : ۱۳۳۱ : ۱۳۳۲ : ۱۳۳۳ : ۱۳۳۴ : ۱۳۳۵ : ۱۳۳۶ : ۱۳۳۷ : ۱۳۳۸ : ۱۳۳۹ : ۱۳۴۰ : ۱۳۴۱ : ۱۳۴۲ : ۱۳۴۳ : ۱۳۴۴ : ۱۳۴۵ : ۱۳۴۶ : ۱۳۴۷ : ۱۳۴۸ : ۱۳۴۹ : ۱۳۵۰ : ۱۳۵۱ : ۱۳۵۲ : ۱۳۵۳ : ۱۳۵۴ : ۱۳۵۵ : ۱۳۵۶ : ۱۳۵۷ : ۱۳۵۸ : ۱۳۵۹ : ۱۳۶۰ : ۱۳۶۱ : ۱۳۶۲ : ۱۳۶۳ : ۱۳۶۴ : ۱۳۶۵ : ۱۳۶۶ : ۱۳۶۷ : ۱۳۶۸ : ۱۳۶۹ : ۱۳۷۰ : ۱۳۷۱ : ۱۳۷۲ : ۱۳۷۳ : ۱۳۷۴ :

کی کچھ حد نہ ہوگی خدا کے بیٹے کی اس پاک اور بے حد بادشاہی میں مقدس لوگ اپنی شانہ کمانت کا کام بجالائیں گے۔ اُس وقت مکاشفات کی کتاب کے شروع میں جو کلمہ ہم مندرج ہے وہ اپنے پورے معنی میں گایا جائے گا۔ جس نے ہم کو پیار کیا اور اپنے لہو سے ہم کو ہمارے گناہوں سے دھو ڈالا۔ اور ہم کو بادشاہ اور کاجن خدا اور اپنے باپ کا بنایا جلال اور قدرت ابد تک اُسی کو ہے۔ آمین ہم کو اس بات کا خیال رکھنا چاہیے کہ جب مقدس لوگ ابدی جلال پائیں گے تو وہ بڑے بھی ہونگے اور کاجن بھی۔ ان دونوں کاموں کے لئے روح القدس کا پاک سج منکر درکار ہے۔ لیکن یہ مسیح اُن کو حاصل ہے اور ہمیشہ اُن پاس رہے گا۔

اُس وقت باپ سب چیزوں کے سر سے خواہ وہ جو آسمانوں پر خواہ وہ جو زمین پر ہیں ملائکہ اور مسیح کا نام لے کر ہر ایک کیا آسمانی کیا زمینی کیا وہ جو زمین کے نیچے ہیں گھٹن ٹیکے گا۔ اور ہر ایک زبان اقرار کرے گی کہ مسیح مسیح خداوند ہے تاکہ خدا باپ کا جلال ہووے اور خدا صلح کر کے ساری چیزوں کو کیا دے جو زمین پر ہیں کیا وہ جو آسمان پر ہیں مسیح کے وسیلے اپنے سے ملائکہ۔ یہ پاک کمال عالم وہ ہے جس میں سیدان ہوگا جس میں لوگ اپنی مبارک اور سرکش بخش خدمات بجالائیں گے۔ کیا روح القدس کے کام کا یہ آخری نتیجہ نہایت شاندار نہ ہوگا جب وہ اس گنہ آلودہ اور غمناک دنیا میں بھی بذریعہ اپنے ضعیف اور ناکامل بندوں کے جنہیں وہ قوت بخشا ہے۔ اور اپنی مرضی کے موافق بخششیں عطا فرماتا ہے اپنے ربانی ارادے پورے کر سکتا ہے تو اُس پاکیزہ عالم میں جس میں اُس کے ارادے بہت ہی آسانی سے پورے ہو گئے اُس کے کام کی رونق کیسی کچھ نہ ہوگی۔

کتاب مکاشفات کی اخیر رویت میں کنہ سنا بھی بات بتائی گئی ہے کہ روح القدس کا زندہ اور زندگی بخش فضل مابعد ترقی پذیر رہے گا۔ پیارا رسول لکھتا ہے پھر

لے یہاں ۷: ۱۰ مکاشفات ۵: ۱۰ سے پورا ۱۲: ۱۶ + ۱۶: ۱۰ سے پورا ۲۷: ۲۷
اضیوں ۱۰: ۱۱ سے پورا ۱۱: ۱۰ سے مکمل ۲۰: ۱ +

اُس نے اب حیات کی ایک صاف ندی مجھے دکھائی جو تیر کی طرح شفاف اور خدا اور برے کے تحت سے نکلتی تھی (دیکھو پورا ۱۵: ۲۶) - جس میں نکلنے کا لفظ روح القدس کی نسبت آیا ہے اور اُس کی سرنگ کے نیچے اور اُس ندی کے کنارے زندگی کا درخت تھا جو بارہ قسم کے پھل لاتا اور ہر ایک بیٹے میں اپنا پھل دیتا تھا۔ اس درخت کے پتے قوموں کی شفا (خدمت) کے واسطے تھے لیکن اُن سے اکثر جگہ کتاب مقدس میں روح القدس مراد ہے۔ اور گویہ پیشین گوئی آسمانی پرورش میں کسی طرح پوری ہو لیکن بے شبہ بلور کی سی حیات کی ندی اُن خالص اور پاک خوشیوں کی علامت ہے جن کی تکشے والی اتری روح ہے جو باپ اور بیٹے سے نکلتی ہے۔ اور ہر جینے کے قسم قسم کے پھل اس بات کی طرف اشارہ کرتے ہیں کہ عالم بقا کی خوشنیاں مابعد ترقی رہیں گی۔ اور جو درخت کے پتے قوموں کی خدمت کے لئے تھے اُن سے غرض وہ مختار سلوک ہے جو اس خالص خوشی کی جگہ بھی سودوم نہ ہوگا۔ حقیقت یہی کہ جو مقدس پانیوں کی رویت دکھائی گئی اُس میں مذکور ہے کہ ہر ایک جسے جو جیتی اور جلتی پھرتی ہے جہاں کہیں یہ دریا آویجا جائے گی اسی کیفیت آسمانی دریا سے حیات کی روانی کی ہوگی۔ لیکن جس طرح اس رویت میں جب بھی کا رہنا ہزارا تھ تپا کے اُس کو پانی میں لایا تو پانی ٹھنڈا ہو گیا تھا۔ اور جب پھر وہ ہزارا تھ تپا کے اُسے پانی میں لایا تو پانی گھٹنوں تک تھا۔ اور جب پھر وہ ہزارا تھ تپا کے اُسے پانی میں لایا تو پانی کمر تک تھا۔ مگر جب پھر اُس نے ہزارا تھ تپا کے تو لکھا ہے کہ پانی بہت زیادہ ہونے لگا۔ تیرا اُس کے پانی ایک دریا جس کے پار پیدل جاتا ممکن تھا۔ یہی حال اُس وقت ہمارا ہوتا ہے جب ہم روح القدس کے داعی ترقی پذیر کام کا تصور کرتے ہیں۔ ہم اس نامحدود وغیر معلوم ہستی میں قدم بڑھاتے ہیں جو اُن ہمیں کر سکتے۔ صرف تخیل ہو کر زبور کے یہ کلمات زبان پر لا سکتے ہیں۔

۵ مکاشفات ۲۷: ۱۰ سے یہاں ۲۲: ۱۶ + ۱۶: ۱۰ سے پورا ۲۷: ۲۷
۱۰: ۱۱ سے مکمل ۲۰: ۱ +

تیری راہ سمندر میں ہے اور تیرا گزر بڑے پانیوں میں۔ تیرے نقش قدم معلوم نہیں کیے یا رسول کے ساتھ خدا کے حضور سرنگون ہو کر یہ کہہ سکتے ہیں واہ خدا کی دولت و حکمت اور دلش کی کیسی گہرائی ہے اُس کی حد البتہ دریافت سے کیا ہی ہوے اور اُس کی راہیں پتے ملنے سے کیا ہی دور ہیں۔ کیونکہ اُسی سے اور اُسی کے سبب اور اُسی کے لئے ساری چیزیں آئی ہیں۔ ابد تک اُسی کی بزرگی ہو۔ آمین

اس نے اب حیات کی ایک صاف ندی مجھے دکھائی جو بطور کی طرح شفاف اور خدا اور برے کے تحت سے نکلتی تھی (دیکھو پو حنا ۱۵ : ۲۶ - جس میں نکلنے کا لفظ روح القدس کی نسبت آیا ہے) اور اُس کی سرک کے پیچ اور اُس ندی کے واپار زندگی کا درخت تھا جو بارہ قسم کے پھل لاتا اور ہر ایک جینے میں اپنا پھل دیتا تھا۔ اس درخت کے پتے قوموں کی شفا (خدمت) کے واسطے تھے۔ پانی سے اکثر جگہ کتاب مقدس میں روح القدس مراد ہے۔ اور گویہ پیشین گوئی آسمانی یروشلم میں کس طرح پوری ہو لیکن بے شبہ بطور کی سی حیات کی ندی اُن فاصل اور پاک خوشیوں کی علامت ہے جن کی بخشش والی ازلی روح ہے جو باپ اور بیٹے سے نکلتی ہے۔ اور ہر جینے کے قسم قسم کے پھل اس بات کی طرف اشارہ کرتے ہیں کہ عالم بقا کی خوشیاں تا ابد نبی رہیں گی۔ اور جو درخت کے پتے قوموں کی خدمت کے لئے تھے اُن سے غرض وہ محبتانہ سلوک ہے جو اس فاصل خوشی کی جگہ بھی مدد نہ ہوگا۔ حزقیل نبی کو جو مقدس پانیوں کی رویت دکھائی گئی اُس میں مذکور ہے کہ ہر ایک شے جو جیتی اور چلتی پھرتی ہے جہاں کہیں یہ دریا آویگا جسے کی بھی کیفیت آسمانی دریا سے حیات کی روانی کی ہوگی۔ لیکن جس طرح اس رویت میں جب نبی کا رہنا ہزار ماٹھ ناپ کے اُس کو پانی میں لایا تو پانی ٹخنوں تک تھا۔ اور جب پھر وہ ہزار ماٹھ ناپ کے اُسے پانی میں لایا تو پانی گھٹنوں تک تھا۔ اور جب پھر وہ ہزار ماٹھ ناپ کے اُسے پانی میں لایا تو پانی کمر تک تھا۔ مگر جب پھر اُس نے ہزار ماٹھ ناپے تو لکھا ہے کہ پانی بہت زیادہ ہوئے۔ تیرا ذکر کے پانی ایک دریا جس کے پار پیدل جانا ممکن تھا۔ یہی حال اُس وقت ہمارا ہوتا ہے جبکہ ہم روح القدس کے دائمی ترقی پذیر کام کا تصور کرتے ہیں۔ ہم اس نامحدود غیر معلوم کسی میں قدم بڑھانے کی جرأت نہیں کر سکتے۔ صرف متحیر ہو کر زبور کے یہ کلمات زبان پر لاسکتے ہیں۔

لے مکاشفات ۱۲ : ۱ اور ۱۷ : ۱۲ + ۲ + ۳ + ۴ + ۵ + ۶ + ۷ + ۸ + ۹ + ۱۰ + ۱۱ + ۱۲ + ۱۳ + ۱۴ + ۱۵ + ۱۶ + ۱۷ + ۱۸ + ۱۹ + ۲۰ + ۲۱ + ۲۲ + ۲۳ + ۲۴ + ۲۵ + ۲۶ + ۲۷ + ۲۸ + ۲۹ + ۳۰ + ۳۱ + ۳۲ + ۳۳ + ۳۴ + ۳۵ + ۳۶ + ۳۷ + ۳۸ + ۳۹ + ۴۰ + ۴۱ + ۴۲ + ۴۳ + ۴۴ + ۴۵ + ۴۶ + ۴۷ + ۴۸ + ۴۹ + ۵۰ + ۵۱ + ۵۲ + ۵۳ + ۵۴ + ۵۵ + ۵۶ + ۵۷ + ۵۸ + ۵۹ + ۶۰ + ۶۱ + ۶۲ + ۶۳ + ۶۴ + ۶۵ + ۶۶ + ۶۷ + ۶۸ + ۶۹ + ۷۰ + ۷۱ + ۷۲ + ۷۳ + ۷۴ + ۷۵ + ۷۶ + ۷۷ + ۷۸ + ۷۹ + ۸۰ + ۸۱ + ۸۲ + ۸۳ + ۸۴ + ۸۵ + ۸۶ + ۸۷ + ۸۸ + ۸۹ + ۹۰ + ۹۱ + ۹۲ + ۹۳ + ۹۴ + ۹۵ + ۹۶ + ۹۷ + ۹۸ + ۹۹ + ۱۰۰